Download From: www.aghalibrary.com

لیکوال: خلیل دلیمي
ژباړن: یاسین مجاهد

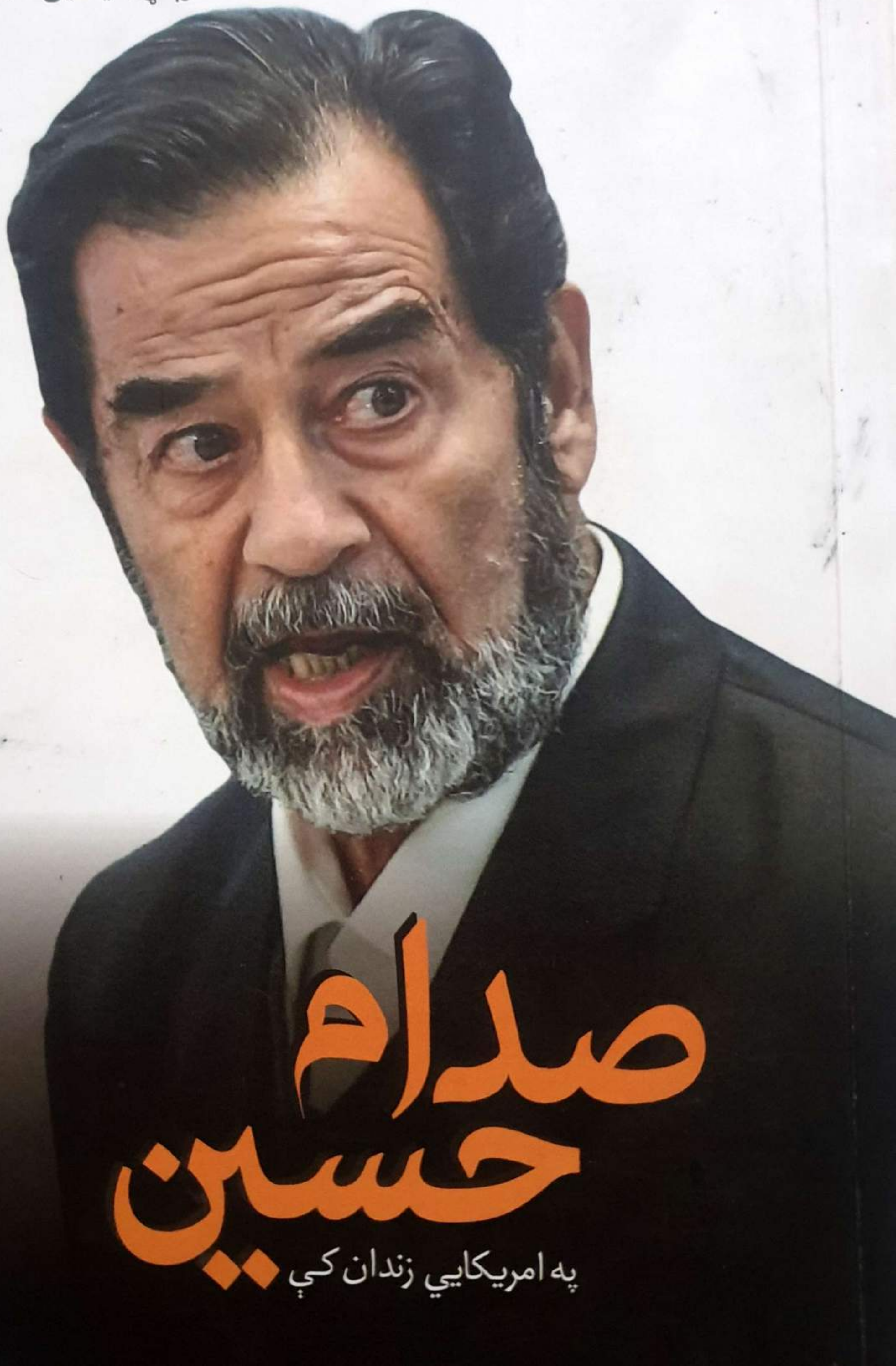

صدام حسین

په امریکایي زندان کې

بسم الله الرحمن الرحيم

صدام حسين
(په امریکایي زندان کې)
لیکوال: خلیل دلیمي
ژباړن: محمد یاسین مجاهد
خپرندوی: اکسوس کتابپلورنځی
ډیزاین چارې: حسیب‌الرحمن
چاپځی: وایګل چاپ
چاپ کال: ۱۳۹۷ / ۲۰۱۸
پته: افغانستان-کابل، دریمه ناحیه، د دهبوري پارک جنوبي دروازې ته مخامخ
ISBN: 978-9936-626-90-4

0202 504 652, 0798 98 96 96
aksosbookstore@gmail.com
aksos book store aksosbookstore
www. aksosbookstore.af

د دې کتاب د هر ډول چاپ او خپرولو حقوق له خپرندوی سره خوندي دي.

Download From: www.aghalibrary.com

لیکلړ

صدام حسین ۹
سریزه ۱۰
ولې دغه کتاب ۱۰
صدام حسین د تاریخ په تله کې ۱۵
صدام حسین... د افسانې د کتاب لومړی کرښه ۳۱
صدام حسین ۳۸
له عوجې... د ولسمشرۍ تر ماڼۍ ۳۸
لومړی څپرکی
پیل ۴۶
له ولسمشر څخه د دفاع کمېټه ۴۷
لومړی مدافع وکیل ۵۵
د ولسمشر صدام حسین قدرمن مقام ته! ۶۱
دویم څپرکی
د تاریخي لیدنې سفر ۶۲
زورور امرونه ۶۵
دقیقې... ساعتونه ۶۶
د ولس یووالي ته پاملرنه ۷۲
ایران؛ تاریخي دښمن ۷۳
د عراقي لښکر وسله‌وال کول ۷۷
درېیم څپرکی
د جګړې لومړی مخ... پرېکړه کوونکې ۸۰
ولسمشر د یرغل په ورځ چېرته و؟ ۸۶
څلورم څپرکی
د پرېکړه کوونکې (جګړې) دویم مخ مقاومت ۸۹

پنځم څپرکی

د ۱۹۹۱د برید پېښې ....
د پریماکوف لومړۍ لیدنه ۹۶
د جاک شیراک سره لیدنه: ۹۹
ولسمشر؛ او ورسره فرهنګي او سیاسي شخصیتونه ۱۰۰
د کویټ په اړه.. ۱۰۲
د کویټ د قضیې په کړکېچ کې د ایران رول: ۱۰۲
فلسطیني خوځښت.. ۱۱۲
.... ۱۱۳

شپږم څپرکی

صدام حسین او د ورته کس کیسه ۱۱۵

اووم څپرکی

بغداد څنګه ونیول شو؟ ۱۱۹
ولسمشر ادامه ورکړه: ۱۲۵
د پریماکوف دویمه لیدنه ۱۲٦
د سیاسیونو رهبري ته د اردو تابع کول: ۱۳۰
د یرغل په ګړندیتوب کې د ایران رول ۱۳۱
هغه معلومات چې ولسمشر ته نه وو رسېدلي: ۱۳۳
د هوایي ډګر جګړه ۱۳۸
د هوایي ډګر جګړه ۱٤۳

اتم څپرکی

د نیولو کیسه ....
.... ۱٤۷
امریکایي ناول
.... ۱٤۸
نیول، خورول او لومړني لیدونکي ۱٦۱
د ولسمشر بندخونه ....
.... ۱٦۳
د قرانکریم او کورنی تر منځ
.... ۱٦٤
مشر او د تلیفون کارول
.... ۱٦۷

نهم څپرکی

صدام حسین ۱٦۹
او د ۲۰۰۱ کال د سپتمبر د ۱۱مې پېښې ۱٦۹

لسم څپرکی

دولت او اپوزیسیون ۱۷٥

یوولسم څپرکی

د ولسمشر صدام حسین ۱۸۳
په بدنامولو کې د امریکا هڅې ۱۸۳
خطرناکې وسلې ۱۸۳
سپکې هڅې ۱۸٦
د امریکا دروغ ۱۸۸
د وسلو پلټلو کیسه ۱۸۹
د ولسمشر د تېر ایستلو هڅه ۱۹۱
د ولسمشر بدنامول ۱۹۲

دوولسم څپرکی

د لېوانو ډیموکراسي ۱۹۹
امریکایي موانع ۱۹۹
د ولسمشر لاسي ساعت ۲۰۱
له بندي ولسمشر سره یې څنګه معامله وکړه ۲۰۳
دا پوښتنه مې له ولسمشر څخه وکړه، هغه راته وویل: ۲۰٤
د غداري او خیانت کیسه ۲۱۱

دیارلسم څپرکی

صدام حسین راتلونکی څنګه لید؟ ۲۱۸
امریکا او ایران ۲۱۸
بیا ولسمشر زیاته کړه ۲۲۳

Download From: www.aghalibrary.com

خوارلسم څپرکی

صدام، عربي نړۍ او نړیوال دریځ ۲۲۹

له ایراني وزیر سره د ولسمشر لیدنه ۲۳۳

په ۱۹۹۰ ز کال کې له سعودي څخه د ولسمشر لیدنه ۲۳۵

له سکه اردن سره د عراق اړیکه ۲۳۷

پنځلسم څپرکی

له واکه گوښه‌توب ته د ولسمشر بلنه ۲۳۹

د شیخ زاید وړاندیز ۲۳۹

بوش او د گوښه‌کېدو بیه! ۲۴۲

شپاړسم څپرکی

د عربو له مشرانو سره اړیکې ۲۴۷

د ولسمشر د را خوشي کولو لپاره ځینې وړاندیزونه ۲۴۹

اوولسم څپرکی

ولسمشر او د محکمې تگلوری ۲۵۲

په دجیل کې څه وشول؟ ۲۶۲

اتلسم څپرکی

په خبرو اترو کې د ولسمشر چانې وهل ۲۶۷

د امریکایانو او روسانو په اړه خبرې ۲۷۰

واشنگټن ته پیغام ۲۷۵

نولسم څپرکی

هیلې، احساسات او پیغامونه ۲۷۸

مدافع وکیلانو ته یې په خطاب کې وویل: ۲۷۹

طالباني ته د ولسمشر پیغام ۲۸۱

په عربو او عراقیانو ویاړل ۲۸۲

ملي جریانونو ته پیغام ۲۸٤

بعث او راتلونکي ۲۸۵

شلم څپرکی

د ولسمشر پر بندخونې د برید هڅې ۲۸۷

د برید پلان ۲۹٤

دښمن ۲۹٤

بریدگر ځواکونه ۲۹٤

یوویشتم څپرکی

د ولسمشر د برمته کولو هڅې ۲۹٦

د ولسمشر د خلاصولو یا له ولسمشر څخه د خلاصېدلو هڅه ۲۹۷

د ولسمشر د لرې کولو وړاندیز ۳۰۲

د چانې وهلو نه شتون ۳۰٦

نا څرگنده وینا ۳۰٦

دوه ویشتم څپرکی

د څېړنې په ناستو کې څه وشول؟ ۳۰۹

له قاضي سره د ولسمشر لیدنه ۳۱۰

کلکوالی، ننگونه او مېړانه ۳۱۰

درویشتم څپرکی

د ولسمشر د شخصیت په اړه انساني اړخونه ۳۲۸

د محکمو پخوانۍ پرېکړې ۳۳۳

د ولسمشر خواړه ۳۳۵

ولسمشر د محکمې په تالار کې ۳۳۸

ایا په زندان کې یې ولسمشر ته زهر ورکړي وو؟ ۳٤۷

څلورویشتم څپرکی

له وکیلانو سره وروستۍ لیدنه ۳۵۰

پنځه ویشتم څپرکی

وروستۍ شېبې ۳۵۹

لوبې او دسیسې ۳٦۱

Download From: www.aghalibrary.com

امریکا، ایران، حلبجه او وکیلان ۳٦٤
د ولسمشر د وژلو معامله ۳٦۸
د ولسمشر وروستی غوښتنه ۳۷۰
د نیواک حکومت ته د ولسمشر سپارل ۳۷۲
مشر د شهادت او ویاړ زینو ته پورته کیږي ۳۷٤
ایا په دار وځړول شو او که ووژل شو؟ ۳۷۷
ولسمشر او د ده د قانوني مسئولیتونو سپارل ۳۸۱
شپږ ویشتم څپرکی
وصیت – تاریخي سند ۳۸۳
اووه ویشتم څپرکی
د دفاع کمېټه... حق خبره ۳۸۹
ایا ولسمشر به د کمېټې په فعالیت کې مداخله کوله؟ ۳۹۰
د حق او عدالت لښکر ۳۹۱

صدام حسین

زه د دولت یو مقتدر او دقیق سړی یم، ښي لاس کې مې توره ده او د حق لپاره یې چلوم. عادل، غیرتي او عزتمن سړی یم. له هېڅ لوی یا وړوکي او لرې یا نږدې کس نه پر قانون لوبې کول او ملنډې وهل نه منم.

خو له دې هر څه سره سره پر خلکو زړه سواندی یم، مهربانه یم او زړه مې پر حق باندې ټینګ دی. څوک چې له خطا څخه یوه ذره هم را مخکې شي، نو زه تر حده ډېره مرسته ورسره کوم. له غریبانو سره د ورورګلوۍ او پلارګلوۍ ځانګړی احساس لرم. دغه کار مې یوازې د باور پلې کېدل نه دي، بلکې له دوی سره د غمونو په لرې کولو کې ځانګړې خواخوږي لرم... له عزتمنو سره عزتمن او د پرېوتو پر وړاندې سخت یم. د بل تر غولولو غوره ګڼم چې خپله وغولېږم، همدا راز غواړم چې پر ما دې ظلم وشي، خو چې پر بل یې ونه کړم. د دولت په مالونو کې حریص یم، هومره حریص چې په کاشوغه یې را ټولوم. له خپلو قانوني صلاحیتونو سره سم یې پر هېوادنیو او انساني اړتیاوو لګوم... تر نن له تېر څخه ډېر وېرېږم. راتلونکې ته په کتو هر ګام پورته کوم، خو داسې څه نه خوښوم چې تر پاکوالي یې چټلي ډېره وي.

(په زندان کې د ولسمشر صدام حسین له یادښتونو څخه)

Download From: www.aghalibrary.com

سریزه

ولې دغه کتاب

په پیل کې د دوو سیندونو ترمنځ ځمکه وه، د لوی عراق ځمکه. دا د هغو تمدنونو او فرهنګونو هېواد و چې له سامریانو او لیک تورو سره وځلېد. هغه تمدنونه چې پر ځمکه یې ارزښتناک اثار پرېښودل، د رافدینو (دجلې او فرات د سیندونو) ځمکه. هغه شواهد چې د ملت د کار او هڅو کیسې کوي او نړۍ خپل ټول علوم او فنون د دغو دوو تلپاتې سیندونو پر څنډو له جوړو شوو تمدنونو څخه اوبه کړل، د دجلې او فرات سیندونه. دا هغه عراق دی چې د ختیځ امت دریڅه او ساتونکی دی چې پرله‌پسې او له هر لوري څخه یرغلونه پرې کېږي. دا ځمکه د ډېرو امپراتوریو او دولتونو د ماتې شاهده ده.

په همدې نوي پېر کې، وروسته له دې چې عراق خپل نفت د دښمنانو له ولکې خلاص کړل او بچیانو ته یې په لاس ورغلل، د حیرانوونکي اقتصادي، بشري، فرهنګي، روغتیایي او پوځي پرمختګ شاهد و. بې سوادي یې ختمه کړې وه او نړۍ یې په روغتیایي، علمي او ټکنالوژیک ډګر کې د بریالیتوبونو شاهده وه. داسې پوځ یې جوړ کړی و چې د سمبالښت او بسیاینې له پلوه د نړۍ څلورم پوځ ګڼل کېده. دا پوځ پر خپل سخت دښمن په یوه بې مثاله جګړه کې بریالی شو. کُردانو یې له بل هر ګاونډي دولت څخه په عراق کې ښه حقوق ترلاسه کړل. دا پېر د حیرانوونکي صنعتي پرمختګ او علمي انقلاب شاهد و. که څه هم دا موده د عراق په تاریخ کې تر ټولو ستونزمن پېر و چې د ۱۹۶۸ او ۲۰۰۳م کلونو ترمنځ وغځېد. اته کاله غځېدلې جګړه، د ۱۹۹۱ کال جګړه، له دیارلس کلونو زیاته کلابندي، وروسته د امریکایي، انګرېزي، صهیوني او ایراني یرغل جګړه...وینې بهوونکې پېښې... دا ټول هغه څه دي چې ولسمشر صدام حسین یې په دغه کتاب کې په مستند ډول روایت کوي.

په ۲۰۰۵م کال کې مې په امریکایي زندان کې بندي ولسمشر صدام حسین ته د هغه د یادښتونو د ترتیبولو او خپرولو نظر وړاندې کړ. هغه هم موافقه وښوده او ویې هڅولم چې پلې یې کړم، خو د ۲۰۰۶م کال تر پسرلي پورې د امریکایي زندان ساتونکو زموږ ترمنځ د پاڼو د تبادلې اجازه نه را کوله. که څه هم چې ولسمشر د دې نظر عملي کولو ته ډېر په تلوسه کې و، ما ته یې وویل: "زما د یادښتونو او خاطراتو برابرول ډېر اړین دي. عمرونه د الله په لاس کې دي. زه به تا ته د یادښتونو د برابرولو لپاره ټول هغه څه ووایم چې زما په یاد دي"، خو ولسمشر بیا هم پر دې باور نه درلود چې امریکایان به ده ته د ده د یادښتونو د برابرولو او خپرولو اجازه ورکړي.

له دې وړاندې، د څېړنې په یوه غونډه کې چې (قاضي) منیر حداد یې مشري کوله، ولسمشر په خپل لاس لیکلې د خپلو یادښتونو ځینې پاڼې ما ته وسپارلې، خو (د امریکایي اړیکو د دفتر مدیر) کیپټن مایکل ماکوي له ولسمشره وغوښتل چې سپارل شوې پاڼې دې قاضي ته ورکړي او وعده یې وکړه چې د منځپانګې لوستلو له ډاډه کېدلو وروسته به یې ما ته را سپاري، خو په خپله وعده یې وفا ونه کړه. کله چې ولسمشر د هغوی په اړه زه وپوښتلم، نو ما هم له جریانه خبر کړ، ولسمشر په دې کار غوسه شو. وروسته مو د دغو یادښتونو په لیکلو اتفاق وکړ او دا چې ډېر به یې د ولسمشر په خط لیکل او امضا کېږي.

همدا راز، لکه څرنګه چې ولسمشر صدام حسین زموږ په ګران هېواد (عراق) کې له یرغل او نیواک وړاندې او وروسته د هېواد د قانوني رهبر په توګه د تېرو شویو حقیقتونو د رسولو دنده راکړې وه، ما هم دغه مسئولیت ومانه. دا د هغه له ماشومتوبه نیولې بیا د رهبرۍ تر ترلاسه کولو پورې د عراق جوړښت او نورو هغو سختو دورو ته یوه کتنه ده چې عراق یې شاهد و. په ځانګړي ډول د ۲۰۰۳م کال امریکایي یرغل او نیواک ته کتنه ده. ورپسې د داسې ورځو

Download From: www.aghalibrary.com

«يادول دي» چې د عراق په ټول تاريخ کې يې بېلگه نه شته. له يوې خوا پر عراق او عراقي ولس باندې د نيواک، د هغه د ټلوالې او پيروانو سختۍ، وحشت، جرمونه او کينې دي او له بلې خوا د نيواک پر وړاندې زموږ د عراقي ولس زړورتيا، همت، شجاعت، ټينگ ثبات، قرباني او د ولس د بچيانو اتلولي دي.

له ځانه سره مې وعده وکړه چې ولس ته به د ولسمشر د يادښتونو په رسولو کې امين اوسم چې د هغه له لوري ما ته ويل شوي دي. همدا راز د دې مبارکې لارې د بېلابېلو اړخونو په اړه به د خپلو ډېرو پوښتنو په ځوابونو کې هم امين اوسم. پر ما يې ټينگار کړی دی چې ټول هغه څه به برابروم چې ولسمشر يې راته وايي، ځکه هر وخت د امريکايانو له لوري د ده د بدني پلټنې شونتيا وه، نو ما ته يې د يادښتونو د وړاندې کولو او خپرنځي د غوره کولو اجازه راکړه. د کتاب د عنوان په اړه يې راځخه وپوښتل، ما ورته ووېل له ما سره ډېر عنوانونه دي، لومړی يې "تر پنجرو شاته عدالت". ده هم همدغه عنوان خوښ کړ، خو ما ورته ووېل دغه د داسې يوه کتاب عنوان کېدی شي چې په محکمه کې د پېښو شويو پېښو په اړه څه [معلومات] په کې وي، نو هغه و چې زما په واسطه د ليکل شويو يادښتونو د کتاب په نومولو کې يې خپلواک پرېښودم.

او دا دی د عراق د قانوني ولسمشر له خولې د عراق د ژوند او د هغه د ملي دولت د مسير د اساسي اړخونو په اړه د هغه يادښتونه درته وړاندې کوم چې له ننگوَنو، پرمختگونو او له وطن څخه د دفاع له ټولو دورو سره سره نږدې څلورو لسيزو ته رسېږي. هغه وطن چې په ۱۹۹۱م کې له دښمنانو څخه مخکې شو چې دا مخکېتوب يې د نيواک د پروژې لپاره د يرغل، نيواک او زړور مقاومت لامل شو.

په حقيقت کې دا پاڼې يو مهم تاريخي مستند دی چې عراقي ولس، د عربي او اسلامي امت زامنو او د نړۍ عامه ذهنيت ته يې وړاندې کوم. همدا راز يې تاريخ ته وړاندې کوم څو ټول د مسلمان، عربي، عراقي او تاريخي رهبر صدام حسين د ژوند په اړه قضاوت وکړي. صدام حسين هغه مؤمن او مجاهد انسان و چې خپل ژوند يې په خپله خوښه او په ډېر اوچت انداز له خپل وطن، مهمو مسائلو، لومړيتوبونو او له اسلامي عربي ملي عقيدې ځار کړ.

د سياست، قانون او ادب گڼ شمېر کسانو، ملگرو او ورونو هر يو خپل ميلان څرگند کړ چې د شهيد ولسمشر صدام حسين په اړه ليکنې وکړي، خو دا چې پولې تړلې دي، نو له اوږدو خبرو مختصر شويو، استدلال وړ او لوړ راز لرونکو کلمو پرته بل څه ته ځای نه دی ورکړل شوی چې يوه تکړه عراقي فرهنگي ژورنالېست ليکلي، هغه ژورنالېست چې له ولسمشر او عراقي ملي نظام سره مخالف و.

[د کتاب په اړه] درانه لوستونکو ته يوه يادونه: دا ده چې په يوه کتاب کې د ولسمشر سلگونو مخونو ته رسېدونکي وييز (شفاهي) او ليکنيز يادښتونه او نږدې له زرو بيتونو څخه اوښتونکي شعرونه نه ځايېږي. نو له همدې امله مې په دې کتاب کې د ولسمشر په وييزو يادښتونو بسنه کړې او ليکنۍ ټولگې به يې ورپسې خپرې کړم.

د يوه عالم وينا ده: "انسان چې په کومه ورځ ليکنه کوي، هرو مرو يې په سبا وايي: که دغه ځای په کې بدل وای نو ډېر به ښه وای. که دغه څه په کې زيات شوي وای نو ښه به ښکارېدای. که دغه په کې را مخکې شوي وای نو ډېر به غوره وای. او که دغه ځای په کې نه وای نو ډېر به ښکلی وای چې دا يو لوی عبرت دی او د ټول بشريت په کم‌علمۍ او نقص دلالت کوي".

خو څه چې د دغه کتاب د پښتيو ترمنځ وړاندې کوو، هغه کوم تأليف يا کيسه يا کوم روايت نه دی چې د عبارتونو يا کلمو بدلول يې شوني وي، ځکه دا

Download From: www.aghalibrary.com

شاهدي ده، ان يو مستند دی. شونې نه ده چې کلمې دې تفسير يا تأويل او يا هم بدلې شي. دا د يوه تاريخ جوړوونکي په ژبه شاهدي ده، د نوي عراق د تاريخ جوړوونکي په ژبه. دا هغه مستند دی چې پر ګران عراق د شوي ظلم او هغو دسيسو په اړه خبرې کوي چې د عراق پر ضد په پټه او ښکاره پلان شوې وې. زه يې په پوره امانت سره په دې کتاب کې بيانوم او ځينې مهمې خبرې به راسره ساتم او هغه وخت به يې بيان کړم چې د عراق وضعيت ښه شي. همدا راز له دې ټولو يادښتونو څخه د ولسمشر صدام حسين په شخصي نظرياتو پورې اړوندې ځانګړې خبرې وباسو.

غواړم دلته له ټولو هغو کسانو څخه مننه وکړم او کورودانی ورته ووايم چې د دغه کتاب په خپرولو کې يې ونډه اخيستې ده. له ټولو هغو کسانو څخه چې په دې مخلصې او سپېڅلې نظريې کې يې مرسته راسره کړې او هغو چې په ليکلو، بياکتنې او د نهايي خپراوي د پروسې په سرته رسولو کې يې مرسته راسره کړې ده. همدا راز له ټولو هغو کسانو څخه چې د کتاب په برابرولو کې يې زما مرستې ته پټ‌هويته لښکرې برابرې او راواستولې. پر دوی دې زما له لوري زر ځله سلام وي او زر ځله مننه ترې کوم. الله دې دوی او موږ ټولو ته توفيق راکړي چې ګران عراق او عزتمن عربي امت ته خدمت وکړو.

والله ولي التوفيق.

خليل دليمي

د دفاع د کمېټې رئيس

صدام حسين د تاريخ په تله کې

د صدام حسين د يوه بندي ملګري په قلم

که تاريخ د شلمې پېړۍ پېښې په انصاف او واقعي ډول وليکي، صدام حسين به د دې دورې د يوه ډېر لوی رهبر په توګه ياد کړي. او که د دې دورې په اړه د عربي امت تاريخ وليکل شي، نو صدام حسين او جمال عبدالناصر به د ډېرو لويو عربي رهبرانو په توګه ياد کړي.

لکه څرنګه چې مو د جمال عبدالناصر په اړه د هغه په ژوند کې او د هغه له مرګه وروسته د تورونو او تهمتونو وېرووونکې کيسې واورېدلې، همداسې کيسې به د صدام حسين په اړه هم واورو، بلکې تر هغو به ډېرې بدې کيسې واورو. صدام حسين پر دې تورن و چې ديکتاتور او جلاد دی. داسې پاچا دی چې خپل هېواد يې په ګڼ شمېر جګړو کې ښکېل کړ چې په سلګونو زره عراقيان، ايرانيان او نور په کې ووژل شول. همدا راز په سرتمبه‌ګيو او مانۍ جوړولو کې يې د هېواد پانګه ضايع کړه او داسې نور معلوم تورونه يې ورپورې وتړل، خو هغه معيارونه چې په ژوند او د اوسنيو او پخوانيو رژيمونو په ارزونه کې خطا نه مني، هغه دا دي چې لومړی بايد د عراقيانو، عربو او بهرنيانو هغه کسان وپېژندل شي چې دا تهمتونه يې په صدام پورې تړلي دي او يا يې ورپورې تړي. کېدای شي د داسې کيسو په پېژندلو کې سم معيار د عربو د ډېر لوی شاعر ((متنبي)) دا مشهوره وينا وي چې ويلې يې دي:

کله چې زما د کمي او نقصان بدي درته بيانېده، نو پوه شه چې دا زما پر بشپړوالي دلالت کوي.

نو موږ بايد پوه شو چې دغه زورور بريد چا کړی دی چې دا څو لسيزې دوام لري، ان د صدام حسين له شهادته وروسته هم روان دی.

لومړني تور لګوونکي د اسرائيلو يهودي- صهيوني چارواکي، ژورناليستان او په ځانګړي ډول په امريکا او اروپا کې د دوی مرستندويان دي چې دا يو

ثابت حقیقت دی او باید پرې پوه شو او لامل یې هم ښه څرګند دی. یعنې کوم څه چې پر جمال عبدالناصر تطبیق کېدل، هماغه پر صدام حسین هم تطبیقېږي.

اسرائیلو او بهرنیو متحدینو یې دا درک کړې وه چې جمال عبدالناصر او صدام حسین «اسرائیلو» ته تر ټولو خطرناک عربي رهبران دي او دوی دواړه په خپل وخت کې د اسرائیلو لومړۍ درجه دښمنان هم وو، نو کیسه چې داسې وه، اسرائیلو باید هم خپل دغه دښمنان له منځه وړي وای. یوه ډېره ساده بېلګه به یې دریاده کړم: جمال عبدالناصر ښکلی مخ، اوږد قامت، خوږه ژبه او داسې مینه ناکې نښې نښانې درلودې چې چا به ورکتل، هرو مرو به پرې مئینېده. صهیوني غربي او عربي دښمنانو به کله ناکله په ورځپاڼو کې د دغو دواړو رهبرانو انځورونه په ګډوډه بڼه خپرول... او د کاریکاتور وسله به یې هم تل کاروله. کله چې دغه دواړه لوی عربي رهبران ژوندي وو، نو ورځپاڼو به د دوی تر انځورونو څو چنده زیات د دوی داسې کاریکاتورونه خپرول چې ورته کتل به دې، نو یوه وحشتناکه څېره به دې لیده. یو بد شکله او وېروونکی سړی به په کې و. د جمال او صدام کاریکاتورونه یې هرو مرو پر خلکو لیدل، په ځانګړي ډول په غربي وګړو او څوک چې اسرائیلو او صهیونیانو ته خطر پېښوي، باید هم په وحشي او ناوړه بڼه خلکو ته ور وښودل شي، نو د عربو دوه ښایسته رهبران یې په خپل وخت کې په ډېرو بدرنګو څېرو اړولي وو.

له صدام حسین او جمال عبدالناصر سره د دښمنۍ ترڅنګ یهودیانو له عراق سره هم دښمني لرله او اوس یې هم لري، د دې دښمنۍ تاریخ د بخت‌نصر او بابل دورته رسېږي. که څه هم چې دا خبره له حقیقت څخه لرې برېښي، خو حقیقت همدا دی. کله چې په ۱۹۸۱م کال کې اسرائیلو د عراقي اتومي بټېو د ویجاړولو لپاره عملیات وکړل، په هماغه وخت کې د اسرائیلو صدراعظم

بېګن دا عملیات "بابل" ونومول چې په اصل کې یې د بخت‌نصر په دور کې بابل ته د یهودانو د شړلو یادونه کوله.

او د څرګندو لاملونو لرونکې یهودي دښمنۍ ترڅنګ د عراق او همداسې د صدام حسین پر ضد ځانګړې ایراني دښمني هم وه. د تاریخ په اوږدو کې فارسیانو د رافدینو د هېواد د نیولو لپاره هڅې کړې دي. د اسلام تر ظهور وړاندې هم فارسیانو پر عراق ولکه کړې وه، خو مسلمانو عربانو د قادسیې په جګړه کې عراق له فارسي واک څخه ازاد کړ. کېدای شي څوک ووایي چې دا له جمهوري ایران سره څه تړاو لري، زه وایم: دا دوه بنسټیزې اړیکې ورسره لري: لومړی د فارسیزم پراخوالي د تګلارې هغه توکم پالنه چې د تاریخ په اوږدو کې عراق ترې ځورېدلی او کړېدلی دی او دا توکم پالنه په ایران کې د اسلامي نومي جمهوریت تر جوړېدو وروسته هم پاتې ده. او دویم د ایران «اسلامي» بلل کېدونکي جمهوریت طبیعت. کېدای شي ځینې له صدام حسین سره د ایران دښمني د ایران او عراق ترمنځ د جګړې پایله وګڼي، خو داسې نه ده، له انقلابه وړاندې چې خمیني لا په پاریس کې و، یوه بهرني ژورنالیست ترې وپوښتل چې دښمنان دې څوک دي؟ خمیني ځواب ورکړ: زما دښمنان «امریکا»، «شاه» او «صدام حسین» دي. صدام لا په هغه وخت کې مرستیال ولسمشر و. د عراق او ایران ترمنځ کومه لانجه هم نه وه، نو بیا ولې خمیني د صدام له مشرۍ وړاندې عراق او صدام حسین خپل هدف ګرځولي وو؟! ان دا هم معلومه نه وه چې هغه به د فعلي نظام رهبر وي. او دویم لامل د خمیني هغه څرګندونه ده چې نظام یې پرې جوړ کړی او هغه د (ولایة الفقیه) نظریه ده. ولایة الفقیه په دې مانا، هغه فقیه چې رهبرۍ ته راځي (یعنې خمیني)، هغه به د امام مهدي مرستیال او په نړۍ کې د شیعه‌ګانو رهبر وي. نو که فارسي فقیه د ایران حاکم هم وي، خو څو چې یې د شیعي (جعفري) مذهب په اصلي مرکزونو لکه نجف، کربلاء، کاظمیه او سامراء

ولکه نه وي کړې، په نړۍ کې به د شیعه‌ګانو رهبر نه ګڼل کېده، ځکه د امام مرستيال بايد په دغو اساسي او له رازه ډکو ځايونو کې وي، خو لکه څرنګه چې دغه ځايونه د عراق په خاوره کې پراته وو او د امام مرستيالي پر دغو ځايونو له ولکې پرته ناشونې وه، نو له عراق څخه د بعث ګوند او د رهبرۍ له منځه وړل او د عراق پر دغو برخو ولکه لازمي وه. دا موخه اوس د دوو شيعي ګوندونو (الدعوة والمجلس الاسلامي) او دوو کردي ګوندونو (ډيموکرات او کردستاني ملي اتحاد) ترمنځ له سياسي دريځونو او ائتلافونو څخه ډېره ښه څرګندېدای شي. هغه داسې، څو چې دواړه کردي ګوندونه پورته يادو شوېو جعفري ګوندونو ته په دغو اساسي او له رازه ډکو ځايونو کې واک پرېښې وي، نو په نور عراق کې به شيعي ګوندونه د دواړو کردي ګوندونو د غوښتنو مخنيوی نه کوي چې دا موضوع د کرکوک، نينوی او ديالا ايالتونو حالت ته په کتو ښه څرګندېږي.

يهودو ته مهمه دا وه چې په عراق کې داسې څوک نه وي چې د هغه بخت نصر يادګاري مجسمه جوړه کړي چې د اسرائيلو هېواد يې نيولی او يهود يې بابل ته شړلي وو. دا ورته مهمه وه چې د هغه صدام حسين يادګاري مجسمه جوړه نه شي چې د ژوند تر پايه به يې په لوړ غږ ويل: "له نهره تر بحره پورې دې عربي ازاد فلسطين ژوندی وي". فارسيانو او پيروانو ته يې بيا دا مهمه وه چې لاربښود (د امام مرستيال) بې له کومه جنجاله په سامراء، کاظمې، نجف او کربلاء کې واوسي. په حقيقت کې د صهيوني بوش په وخت کې د صهيوني امريکې او د خميني د عراقي پيروانو په منځ کې پټ تړون و.

اوسني حالات د ګڼ شمېر لاملونو له امله ما ته اجازه نه را کوي چې د جمال او صدام په اړه ټول اړين شيان ووايم، ځکه زه د دوی کس او دوی ته نږدې وم، خو پورته مې د حقيقت يوه پاڼه څرګنده کړه. که زمينه برابره شوه، کېدای شي نور حقيقتونه هم څرګند کړم... دا دی د عراق پر نيواک او د صدام حسين

د حکومت د را پرځېدو پنځه کاله تېر شول. له صدام او بعث ګونده وروسته راغلي امريکايان او عراقيان وايي چې د ديکتاتورۍ او د يو ګوندي نظام(بعث) له منځه وړلو وروسته به نوی عراق جوړ کړي. زه په کې څه نه وايم، يوازې د دې موضوع له څارونکو او هر هغه شريف انسان نه چې د صدام ملګری يا ملاتړی نه وي، بلکې له ټولو خلکو، عراقيانو، عربو او بهرنيانو څخه غواړم چې د صدام او بعث ګوند پېر او د نوي عراق دوره دې سره پرتله کړي. دا خو طبيعي ده چې په سياست کې ډېرې داسې پاملرنې شته چې سياست‌پوهان يې د پرېکړې صادرولو په اړه تياروي، خو لکه څرنګه چې په نړيوالو حالاتو کې معيارونه شته، په حقيقي ژوند کې همداسې معيارونه شته چې د رژيمونو او د نړيوالو د دريځ په ارزونه کې نه خطا کېږي.

موږ به د صدام او تر هغه وروسته دورې ترمنځ د خلکو په ژوند او رژيم کې د ځينو اړينو چارو توپير ته يو نظر وکړو.

لومړی: کورنی امنيت، د نړۍ هر ولس چې له خپل حکومت څخه کوم څه ډېر غواړي هغه د امنيت را وستل دي. يعنې چې اوسېدونکي په خپل کور کې روغ ويده او سهار بېرته خپل کار ته خوندي او هوسا ستانه شي. همدا راز کله چې د ملګري يا دوست ليدو ته او يا د داسې نورو عادي چارو ترسره کولو ته ځي، غواړي چې امنيت يې خوندي وي. له ايران سره د جګړې له لړې مودې او له هغو وختونو پرته چې امريکې پر عراق پراخ بريدونه وکړل، نور په عراق کې له ډېرشو په زياتو کلونو کې خلک له پوره امنيت څخه برخمن وو، له دغه حقيقت څخه هېڅوک هم انکار نه شي کولی. له سياسي کشمکشونو سره سره د صدام په دوره کې داسې څه نه دي پېښ شوي چې سهار دې خلک را پاڅېږي، په سړکونو دې پراته جسدونه وګوري او چارواکي يې دې په اړه ناخبره وي. په هغه وخت کې هر عراقی معلوم و، هر عراقی په دولتي ادارو کې ثبت و او تذکره يې لرله. نوم، د زېږېدو نېټه، د

اوسېدو ځای او داسې نور اړین معلومات په کې وو. کله به چې کوم اوسېدونکی د زړه د درېدا یا ترور له امله په سړک غورځېدلی و، پولیسو کولی شوای چې هغه په ډېر بد حالت کې هم په څو دقیقو کې وپېژني.

له صدام څخه وړاندې او د صدام په دور کې له دېرشو څخه د ډېرو کلونو په اوږدو کې د عراق حالت همداسې و، خو له صدام او د بعث له ګوند څخه وروسته په نوي پېر کې عراقیان او رسمي چارواکي هره ورځ پر سړکونو لسګونه جسدونه پراته ویني. مسئولین یې د مړو یخچالونو ته لېږدوي، خو نه قاتل پېژني او نه مقتول. له اونیو او میاشتو وروسته چې کله یخچالونه ډک شي، بیا مړي په کربلا کې یوې هدیرې ته وړي او هلته یې په ډله‌ییزه توګه خاورو ته سپاري. نوموړې هدیره په عراق کې هغه ځای دی چې له لویو ډله‌ییزو قبرونو څخه ډک دی، خو د نوې دورې قهرمانان یې د صدام او بعث ګوند په وخت کې پر ډله‌ییزو قبرونو د ډکېدو ادعا کوي.

یوازې امنیت د انساني ژوندانه له لومړنیو اړتیاوو څخه نه دی... پر دې سربېره چې له صدام حسین وروسته کورنی امنیت ورک شوی دی، داسې نورې اړتیاوې هم شته چې ټول وګړي ورته اړ دي او ځینې داسې اړتیاوې دي چې عراقیان پرې روږدي شوي دي. دا سمه ده، عراقیان چې پر ځینو شیانو روږدي وو، اوس یې له لاسه ورکړي، خو دغه کار څه وخت پېښ شو؟ ان له عراق سره د اته کلنې اوږدې جګړې په جریان کې هم په عراق کې د خلکو ژوند ښه و. په دغې ورانوونکې جګړه کې عراقي ولس په زړورتیا سره د جګړې ډګر ته ورتللو د پورته خبرې ښه دلیل دی چې په پای کې یې د تهران چارواکي دې ته اړ کړل چې جګړه بس کړي. که څه هم د دوی هغه ناروغې هیلې یې ور شنډې کړې چې د ملي نظام نسکورول او پر عراق یې واکمنې غوښته او عراق له دغې جګړې څخه ځواکمن او سلامت راووت.

پر دې ټول پوهېږي چې د ژوند هغه ستونزې چې عراقیان یې کړول د عراق له پراخې کلابندۍ وروسته پیل شوې. په ۱۹۹۱م کال کې چې پر عراق کوم ډول بندیز ولګېد، د هماغسې بندیز بېلګه د ملګرو ملتونو په تاریخ کې نه شته. مخکې هم ځینې دولتونه کلابند شوي وو، خو د عراق کلابندي داسې پروژه وه چې د عراق زندۍ کول، ورانول او د عراق د ملي نظام د رانسکورولو کار اسانول یې موخه وه. د دې لپاره دلایلو او شواهدو ته اړتیا نه شته، ځکه ټولو ته پوره معلومه ده. له دې پراخې کلابندۍ څو کاله وروسته په نړیوال دریځ کې بدلونونه راغلل. په هغه وخت کې چې امریکې او برېټانیې دا سیاست لوباوه، د فرانسې او روسیې دریځونه په تدریج سره بدلېدل او د عراق د ملي نظام د نسکورولو په لوبه کې یې نور ګډون نه کاوه. سره له دې چې امریکا او برېټانیا د امنیت په شورا کې د وېټو له امتیاز څخه برخمن وو، خو بیا هم د کلابندۍ د سپکولو څه هڅې وشوې چې د ٦٨٧ پرېکړه‌لیک د ۲۲ بند پر اساس چې د چړاو (عامه وژنې) په وسلو پورې اړوند دی، دوی یې را ګیر کړل. همدا راز په ور پسې کلونو کې د دوی دریځونه هومره بدل شول چې په بندیز کې هېڅ ډول سختي نه لیدل کېده. له ۱۹۹۷م کال وروسته داسې پرمختګونه وشول چې عراق د یو څه ساده حرکت واک ترلاسه کړ او دې کار د عراقي ولس پر ژوند هم یو څه اغېزه وکړه. دلته حقیقت دا دی چې د عراق رهبري له داسې پراخې او سختې کلابندۍ سره سره بیخي ډېره هڅه کوله چې له ولس څخه دا بار سپک کړي. لومړی څه چې عراق پرې وتوانېد، هغه په ۱۹۹۱م کال کې د دښمن له لوري د ویجاړو شویو ځایونو د بیارغولو په موخه د یوه پراخه ملي پروګرام په لاره اچوول وو. «دښمن» د عراق هر څه ویران کړي وو، خو سربېره پر دې بیا هم عراقیانو د صدام حسین په مشرۍ د عراق پر پاتې وسایلو، وړتیاوو او ډېرو کمو امکاناتو د عراق په بیا ودانولو پیل وکړ.

د ۱۹۹۱م کال جګړې مهم عامه المنفعه ځایونه ویجاړ کړي وو، خو بیا هم عراقیانو وکولی شوای په اوچت همت سره ډېر ویجاړ شوي ځایونه بېرته ورغوي. او لکه څرنګه چې په همدې ټکي کې د صدام حسین د طبیعت په اړه یو دروند حقیقت پټ دی، همداسې د ده او هغه نظام ترمنځ د توپیر په اړه هم درانه حقیقتونه پکې پټ دي چې له ۲۰۰۳م کال څخه وروسته د امریکا په لاس رامنځته شو.

بیا ودانول یوازې د رهبرۍ له خوا یو صادر شوی حکم نه و، بلکې پراخه ملي هڅه وه چې میلیونونه عراقیانو په داسې همت او جذبه ونډه په کې واخیسته چې د رهبرۍ، ولس او په ځانګړي ډول د ولس د ځلانده ډلو لکه علماوو، انجنیرانو، ډاکټرانو، د پوهنتونونو استاذانو او ټولو عراقي فرهنګپالو ترمنځ له سمې اړیکې پرته شونې نه وه. که مسلط دیکتاتوري نظام په وګړو په زور د کار کولو توان لري، لکه د مصر د اهرامونو په څېر یې چې پرې جوړ کړي دي، خو د «ولس» له لوري رد شوی دیکتاتوري نظام نه شي کولی چې د پراخې او سختې نړیوالې کلابندۍ په جریان کې فابریکې، پلونه، د برېښنا او اوبو بندونه، مخابرات او په ټولنه کې داسې نور مهم ځایونه بیا ځلې ورغوي ((نو دا پر دې دلالت کوي چې دغه نظام دیکتاتور نه و)).

لکه څرنګه چې د دې ټولو ودانول د عراقیانو پر لوړ ملي احساس دلالت کوي، همداسې د حکومت او ولس ترمنځ پر سالمې اړیکې هم دلالت کوي. د بېلګې په توګه په نوي پېر کې په بغداد کې د یوه ترهګریز برید له امله د عراقیه پُل خراب شو، خو په ۱۹۹۱م کال کې له بغداده نیولې تر بصرې پورې لسګونه پلونه ویجاړ شوي وو، خو څومره وخت چې دغه یو پُل د تېرېدونکو پر مخ بند و، په ۱۹۹۱م کې په همدومره وخت کې د عراق لسګونه پلونه بېرته ورغول شول. عراق اوس کلابند هم نه دی. امریکایان هم دا ادعا کوي چې له عراقیانو سره د هېواد په ودانولو کې مرسته کوي. په داسې وخت کې چې

له نفتو څخه د عراق عواید په افسانوي کچه زیاتېږي او عراق کولی شي چې بې له کوم لازمي ځنډ څخه له ټولې نړۍ سره معامله ولري، خو بیا هم اوسني حکومتونه له څو کلونو راهیسې خپله برېښنا، د څښاک پاکې اوبه او ټلیفوني شبکې نه شي برابرولی، فابریکې په کې له کاره لوېدلې دي، د علمي مرکزونو وضعیت خراب دی، انجینران او د هنر څښتنان له عراق څخه بهر ته په تېښته دي، بلکې ډېری یې وژل کېږي او خبر یې پټېږي، خو بیا هم دغه حکومت ځان «ډیموکرات» ګڼي او وایي چې د «ولس» له لوري «غوره» شوی دی!!.

که موږ په عراقي اداره کې د صدام حسین د دورې او اوسني حالت فساد سره پرتله کړو، د صدام په پېر کې به ډېر لږ او په محدوده کچه فساد ومومو، خو په ډیموکرات او ازاد عراق کې د دولت په هر ارګان کې فساد خپور دی، ان دا چې د فساد په اړه عراق یو متل ګرځېدلی دی.

د دواړو دورو ترمنځ دغه وضعیت د اوسنیو او پخوانیو سیاسي دریځونو د څښتنانو په منځ کې پرېکنده معیارونه بردي. دا د ((پریمر)) په دوره کې د رهبرۍ د غونډې له جوړېدو بیا تر ننه پورې د امریکې، د امریکې د پیروانو، لاسپوڅو او د امریکې له لوري د عراق د چارو لپاره د ګمارل شویو کسانو د جوړ کړي نظام په طبیعت کې مهمې ګډوډۍ دي.

شونې ده خرڅه کارت[1] له ولس او په ځانګړي ډول له نېستمنو سره د اړیکې لپاره د صدام حسین او اوسني حکومت د نظام د ارزونې لپاره یو بل اساسي معیار شي. د ۱۹۹۰م کال د کلابندۍ د پرېکړې له اعلان وروسته صدام حسین پرېکړه وکړه چې دولت به له خپل واک او وس سره سم د لومړنیو خوراکي توکو لکه وریژو، اوړو، بورې، چای، د ماشومانو د شیدو، پاکوونکو او نورو شیانو یوه برخه ذخیره کوي. کله چې پر عراق د ظالمې او پراخې کلابندۍ

۱- [د غریبانو او بېوزلانو لپاره کارت، کومې کورنۍ چې به دغه کارت درلود عراقي دولت به یې د کور خرڅ ور کاوه].

دوره راغله، دغه کارت د عراق د اوسېدونکو او ځینې ګاونډیو غریبانو لپاره په کمه کچه په اساسي خوراکي اړتیاوو کې وچلېد او په عراق کې قحطي او لوږه رانغله. په هغو کلونو کې چې د خوړو او دوا په مقابل کې د نفتو پروګرام پلی شو، په پایله کې یې د هر چا لپاره د زېرمې ورځنۍ برخه له (۲۰۰۰ کالورۍ(انرژۍ) څخه پورته شوه. په ۲۰۰۳م کال کې له وروستۍ جګړې څخه وړاندې صدام حسین امر وکړ چې د درېیو میاشتو برخه دې مخکې له مخکې ورکړل شي، ځکه دی پوهېده چې د دښمن د برید له امله به ګډوډۍ زیاته شي.

کله چې د ((فردوس)) په سیمه کې امریکایي ټانګونو د صدام یادګاري مجسمه را ګوزار کړه، نو د نوي نظام دولت مرستندویانو له ډېرې خوشالۍ اتڼونه کول. حال دا چې دوی او د دوی کارکوونکي لا تر اوسه د صدام زېرمه کړي غذایي مواد خوري. اوسني حالت ته به وګورو چې څنګه دی!!

لومړی: عراق له کلابندۍ څخه ووت او اوس کولی شي چې خپل نفت، تولیدات، ګوګړ او هر څه چې د صادرېدو وړ وي هغه صادر کړي. همدا راز څه چې غواړي له رقابت او د امنیت په شورا کې د جزا د کمېټې له دخالت پرته یې اخیستلی شي. د نفتو ارزښت هم لوړ شوی دی، ان یو بېلر یې له سلو ډالرو لوړ دی. د "نوي عراق" مسئولین وایي چې په ۲۰۰۸م کال کې یې د نفتو عایدات شپېته میلیارده ډالرو ته رسېدلي، بلکې تر سلو میلیاردو هم ډېر، خو په ۱۹۷۹م کال کې چې د ایران د بدلون له امله کوم کړکېچ رامنځته شو، د عراقي نفتو دخل به له دېرش میلیارده ډالرو نه زیاتېده.

اوس له پنځو کلونو وروسته چې حکومت ته هر څه برابر هم دي، د زېرمې کارت له منځه ولاړ، ډېری وخت مستحقینو ته هم نه رسېږي. که ځینو ته څه رسېږي «کم» وي. ډېری وخت بیا داسې مواد ورته رسېږي چې هغه خراب او له کاره لوېدلي وي. دا هر څه، څه پټ رازونه نه دي، بلکې دا معلوم او علني

دي، ټول عراقیان پرې خبر دي، نو ایا د هغه نظام چې په کړکېچنو حالاتو کې یې ولس ته د خوړو برابرلو هڅه کوله او هغه نظام ترمنځ پرتله شونې ده چې ښه بدایه دی او څه چې یې خوښ وي اخیستی شي، خو بیا هم د ولس او نېستمنو پروا نه ساتي او پر دې سربېره د ولس غذایي توکي هم لا ترې غلا کوي. وزیران او لوړپوړي چارواکي یې د مالونو د ترلاسه کولو او په بهرنیو بانکونو لکه په ایران کې د زېرمه کولو لپاره په ټرونونو ملنډې وهي!! پر دې هر څه سربېره همدا کسان بیا په پوره سپین سترګۍ په صدام او د هغه په نظام پسې بد وایي او ادعا کوي چې داسې نوی عراق به جوړ کړي چې ډیموکرات حکومت به یې د ولس له لوري انتخابېږي.

یو بل اساسي معیار هم شته، هغه دا دی چې د نوي نظام چارواکي څنګه رویه کوي او د صدام او بعث ګوند په وخت کې مسئولینو څنګه رویه کوله!!

د صدام حسین په اوږده دوره کې صدام د عراق ټولې ناحیې ولیدلې، د ښار په سړکونو، کلیو او کوڅو کې وګرځېد، له عادي خلکو سره یې ولیدل، کورونو ته یې ورغی او د ژوندانه پر حالاتو یې ځان پوه کړ. د دغو لیدنو او کتنو له امله د خلکو د حالت د ښه کېدو لپاره ځینې پرېکړې او اجراءات هم وشول. د صدام حسین د ټلیفون شمېره ټولو خلکو ته معلومه وه. هېوادوالو د ټلیفون له لارې هم خبرې ورسره کولی شوای. چا چې به یې د لیدو غوښتنه کوله، هغوی ته یې ثابت وخت ټاکلی و. په لسګونو او سلګونو خلک به ورته راتلل. پر ټولو وزیرانو یې دا لازمي کړې وه چې د وزارت د کارکوونکو او مراجعینو لیدو ته به یو معلوم وخت ټاکي. وزیر مجبور و چې ریاست ته یې د دې لیدنو او اجراءاتو راپور وړاندې کړی وای...

خو د نوي ډیموکرات نظام قهرمانان چې د دوی په وینا د انتخاباتو له لارې واکداران شوي دي، په پنځو یا ډېرو کلونو کې د امریکایي ځواکونو تر ملاتړ لاندې په خضراء سیمه کې ګوښه ناست دي، داسې کله ناکله که ترې را بهر

شي، ځينې خو يې لا هېڅ وزارتونو ته هم نه ورځي، د وزارت چارې له کارکوونکو سره د ټليفون له لارې اداره کوي يا ځينې کارکوونکي خضراء ته خپل کاري دفتر ته ور غواړي.

له ايران سره د جګړې په وخت کې د وسله‌والو ځواکونو اعلى قومندان صدام حسين به د اردو ليکې کتلې، ان تر ډېرې ټيټې کچې خلک به يې ليدل. د هغوی په حالت، خوراک څښاک او اساسي اړتياوو به يې ځان خبراوه، خو د ډيموکراسۍ له لارې ازاد انتخاب شوی لومړی وزير او د وسله‌والو ځواکونو اعلى قومندان پر بصرې او موصل د جګړې په وخت کې هېچا هم ونه ليدل، بلکې په بصره کې په برېټانوي اډه کې پاتې شو او په موصل کې په امريکايي اډه کې او نه يې د بصرې او موصل هغه کسان وليدل چې دی يې د (ازادو) انتخاباتو له لارې ټاکلی و، خو د صدام په وخت کې چې به صدام څه کول وزيرانو او پيروانو به يې هم هماغه کول. داسې کله هم نه وه پېښه شوې چې يو وزير د په يوه اونۍ کې د وزارت ادارې او کارکوونکي ونه ګوري. يا دې پروژې او کارځايونه ونه ګوري. عراقيان اوس هم هغه يادوي چې د ظالمې کلابندۍ په وخت کې صدام حسين هر وزير د عراق پر يوې ناحيې ګمارلی و چې ويې ګوري او د وزارت له امکاناتو څخه په ګټنې د په هغې سيمه کې ښه خدمتونه وړاندې کړي، خو کله چې د ډيموکراسۍ نوې دوره اعلانېږي، ډېری وزارتونه په خپلو پروژو کې ځانګړې بوديجه هم نه شي مصرفولی. مانا يې دا ده چې دا وزيران په اصل کې هېڅ کار نه کوي او نه د خپلو وزارتونو دندې پېژني، نه د وزارتونو په ستونزو او اړتياوو خبر دي، خو کله چې بيا له هېواده بهر په امريکا او اروپا کې د کنفرانسونو او غونډو يا په ايران کې د ليدنې خبره وي، نو بيا يو چارواکی هم نه په شا کېږي. په هغه وخت کې سره له دې چې جګړې او بمبارونه وو، توغندي او راکټونه ورېدل، خو د چارواکو کورنۍ په عراق کې وې، خو اوس د ډېری چارواکو کورنۍ له عراق څخه بهر

ژوند کوي، هلته کورونه او اپارتمانونه لري، عراق ته يوازې د يوه سياحتي چکر په توګه کله ناکله راځي. په صدام پسې به يې ويل چې ده ميلياردونه ډالر له هېواده بهر کړي دي، خو له پنځو کلونو وروسته چې کله د صدام ملي حکومت را نسکور او دی اعدام شو، د نوي نظام قهرمانانو، د دوی امريکايي او انګرېزي ائتلافيانو او نورو بېوزلو د نړۍ په يوه بانک کې هم د صدام په نوم يو ډالر ونه موند. چې دا هم د دوی هغه «دروغ» او «درغلي» رسوا کوي چې دوی د صدام او د هغه د ملي نظام پر ضد ترې کار اخيست.

دوی ويل چې صدام د فرانسې په سوېل کې دوه ماڼۍ لري، دوی هڅه کوله هغه ماڼۍ د فرانسې له حکومته وغواړي، ځکه دوی د عراقي دولت ملکيت ګڼلې. دا دروغ يې په داسې حال کې په صدام پسې تړل چې د عراق د بهرنيو چارو وزارت او په فرانسه کې د عراق د سفارت کارکوونکي خبر دي چې دا دوه کورونه (نه ماڼۍ) په اصل کې د عراقي دولت ملکيت و او په فرانسه کې د عراقي سفارت په نوم ثبت دي چې د اوومې زېږديزې لسيزې له لومړيو ان تر اوسه يې کرايه ورکوي. همدا راز هېچا هم صدام نه دی ليدلی چې فرانسه يې د په ځانګړي ډول ليدلې او په دغو دوو کورونو کې اوسېدلی وي. حقيقت دا دی چې د صدام په پېر کې د نظام يوه ارګان دا دواړه کورونه له فرانسوي چارواکو څخه پېرودلي وو.

په پای کې دوی د صدام حسين د تفريحي بېړۍ خبرې پيل کړې، خو په حقيقت کې صدام هېڅ د سفر بېړۍ نه درلوده. هغه په اصل کې د دولت ملکيت و او د عراق د دولت په مشر پسې يې ځانګړې کړې وه، لکه په ملکي نظام کې چې هم همداسې و. بله دا چې هغه صدام په ځانګړي ډول کارولې هم نه ده. له ايران سره د جګړې په پيل کې د هغې جوړول هم وځنډېدل او بصرې ته را ونه رسېده، همداسې په بهر کې پاتې شوه.

دا ډېرې کمې او ساده بېلګې وې چې د دواړو دورو ترمنځ يې په رويه او
دولت او ولس په پروا ساتلو کې مهم توپيرونه ښکاره کړل... د ديکتاتورۍ او
جلادۍ دورې او د ولس له لورې د انتخاب شوي ډيموکرات حکومت د
دورې ترمنځ، خو تر امريکايي اعلان شوي نيواک او ايراني نااعلان شوي
نيواک لاندې مغلوب شوی ولس پر داسې ډېرو ډېرو حقيقتونو خبر دی. د
په داسې حال کې ده چې د دښمنانو او دسيسو پنځه کاله او شو اونۍ لا ن
دي وتلې.[1]

کومو وګړو چې د صدام حسين او بعث ګوند تر سيوري لاندې ژوند کړی، اوس يې هم په ياد دي چې هغوی څنګه ژوند کاوه، صدام به څنګه سلوک ورسره کاوه، وزيرانو يې څه ډول رويه کوله او اوس د نوې دورې قهرمانان هم ګوري چې ژوند يې څنګه دی، څه کوي او څه نه کوي. همدارنګه بله ډېره مهمه خبره دا چې د امريکا، اروپا او ايران په بانکونو کې څومره پيسې لري!!

په حقيقت کې د دغه ځانګړي رهبر د بشپړ انځور د کښلو لپاره څو پاڼې بسې نه کوي. د صدام حسين دوره د ولسمشر له مرستيالۍ او د پرمختګ له ربښتينې مخکښۍ څخه راپيلې بيا تر ولسمشرۍ پورې له درېيو لسيزو زياته موده وغځېده چې په شلمه پېړۍ کې د عراق د ولسمشر تر ټولو اوږده موده ګنل کېږي، نو له همدې امله ډېر عينيت او امانت ته اړتيا لري... د ملت پاله عربي بعث ګوند د ځانګړي رهبر په توګه د ده رول، د انقلاب د رهبرۍ د شورا د رئيس د مرستيال په توګه، پر پراخې رهبرۍ سربېره چې په اويايمو کلونو کې يې د فرهنګ او رسنيو د ټينګولو مسئوليت هم پر غاړه واخيست، د نفتو د ملي کولو کې د ده رول، مخکې د مارچ د بيان او په هغو ايالتونو کې چې ډېری اوسېدونکي يې کردان دي د خپلواک پرېښودلو په اړه د ده رول، د

[1] ليکوال د کتاب د ليکلو د مهال نېټه يادوي. اوس د عراق له نيواکه څه باندې څوارلس کلونه تېر شوي.

شمال د چارو د کمېټې د مشر په توګه دده رول. له ۱۹۷۴م کال وروسته د بارزاني د بغاوت په ځپلو مشرفېدل، په ۱۹۷۵م کال کې د جزائر په تړون او د بغداد په لومړني ناسته کې د ده رول، د کېمپ ډيوېډ په تړون کې د انفرادي مصر د تصرف له موضوع سره چلند او داسې ډېرې نورې بهرنۍ او کورنۍ سياسي او ګوندي قضيې او هغه لويې پروژې چې د ده د اغېزې او رهبرۍ له امله ترسره شوې. په اويايمو کلونو کې د ملي جبهې له موضوع او له کمونيستانو، نورو ګوندونو او سياسي کتلو سره په اړيکو کې د ده چلند، دا ټول هغه څه دي چې ډېرو ليکنو او ډېرو څېړکو ته اړتيا لري.

په حقيقت کې دا د خلکو په خدمت او د عراق په پرمختګ کې له پېښو، خطرونو، ځلانده کارونو او د عراق د وسلهوالو ځواکونو له جوړولو څخه برخمنه يوه اوږده لاره ده. پر دې سربېره يې د تلپاتې قادسيې په جګړه کې د وسلهوالو ځواکونو د اعلی قومندان په توګه رول ولوباوه، هغه جګړه چې په اوسنۍ زمانه کې تر ټولو لويه او مهمه عراقي او عربي جګړه ګڼل کېږي. دا په داسې حال کې چې يو عربي هېواد اته کاله له داسې يوه هېواد سره په ورانوونکې جګړه بوخت و چې له عربي هېواد څخه درې ځله په مساحت کې لوی و او د عربي هېواد دوه چنده اوسېدونکي يې لرل او لکه څرنګه چې مو مخکې يادونه وکړه، ايراني دښمن ماتې وخوړه او جګړه يې بس کړه.

صدام حسين د دغو کلونو، مهمو پېښو او لويو خطرونو په اوږدو کې تل يو ثابت رهبر و. ويښ ذهن لرونکی، چابک، پرېکړه کوونکی، مفکر او داسې رهبر و چې ټولو ته به يې غوږ نيوه او د اوږدو بحثونو په پای کې به يې دريځ را لنډاوه (خلص کاوه).

دا لاره چې په پېښو ډکه، عزتمنه او بېله وه، ربښتيا هم ډېر «رغون» ته اړتيا لري او بايد د صدام حسين هغه ملګري په کې ونډه واخلي چې له ده سره يې د

نومو‌ړو پیښو په جریان کې ژوند کړی و او په ځینو یا ډېرو کې یې ګډون هم درلود.

دا هغه یوازې د ده د یوه عاجز ملګري د اوږده سفر سریزه او د هغو ملګرو لپاره یوه انګېزه ده څو وغږېږي او لیکنې وکړي.

په پای کې صدام حسین ولاړ، د نیواکګرو امریکایانو او عراقي مزدورانو په لاس په غدر سره ووژل شو. تاریخ به هرو مرو ووایي چې دوی د یوه پیاوړي سړي په مخ کې خنډونه وو. الله د پر صدام حسین ورحمېږي، په ژوندون کې لوی رهبر او د اعدام په وخت کې داسې زړور سړی و چې له مرګ څخه یې وېره نه درلوده، ان د خپل وخت د شهیدانو سردار ترې جوړ شو.

که څه هم نیواکګرو امریکایانو او عراقي مزدورانو له ډېرو ځایونو څخه د صدام حسین یادګاري مجسمې را ګوزار کړې، انځورونه یې ترې لرې کړل او نوم یې ترې پاک کړ، خو تاریخ به د صدام نوم، یادښتونه او کمالات په داسې اوچت انداز تکراروي چې د بې غیرته او ذلیلو لاسونه به نه شي ور رسېدای.

صدام حسین...

د افسانې د کتاب لومړی کرښه

د علي صراف په قلم [۱]

هغه څوک چې په اړه به یې بېلابېل تصوّرات او خبرې کېدې، محکمه یې هم د حق او باطل د ابدي برخې ترمنځ یو بل تاریخي شاهد و.

د دغه سړي په ژوند کې داسې ډېرې پېښې وې چې د ده اصلیت یې خلکو ته څرګند کړ، خو کله چې بندي شو، نو اصلیت یې لا ښه ښکاره او څرګند شو.

هلته (په بند کې) یوازې د دغه سړي په مزاج اېښودل شوی حقیقت بربنډ شو.

هلته یې د خپل منصب هیبت د افسانوي اتل د هیبت کسبولو لپاره پرېښود.

او هلته د "دیکتاتور" حقیقت څرګند شو.

په ځولنو، قفسونو او قیدونو سره پر دوی ډېر اوچت دیکتاتور و. ولاړ به ننووت او په لوړ سر به بېرته راووت. داسې یو سړی و چې مرګ ته یې ویل: که زما د اخیستو جرئت لرې، نو راشه زه دلته یم.

خو مرګ وانه خیست.

بلکې له یوه انځوریز فرېب پرته بل څه نه وو.

هو، د دار د رسۍ مخ ته ودرېد او کلمه یې وویله.

هو، موږ ولید چې لوڅ سر، خلاصې سترګې او ځپاند د دار د رسۍ په لوري ور روان و.

هو، موږ لیده چې تنه را کښته کېده، خو اخیرنۍ موسکا یې هر څه بیان کړل.

---

(۱) استاذ علي صراف یو مشهور پرمختګ غوښتونکی عراقي سیاسي لیکوال دی. څو لسیزې له ولسمشر صدام حسین سره مخالف و. خو له نیواک وروسته یې په ډېره زړورتیا هېواد، ولس او ضمیر ته وویل. چې د صدام حسین او د ملي حکومت پر ضد د ده ټول درېځونه، مخالفتونه او سیاسي چارې یوه لویه تېروتنه وه. او د هغو په اړه یې په څو مهمو مقالو کې ښکاره څرګندونې وکړې. چې د هغو له جملې څخه یوه دا مقاله هم ده.

دی خبر و چې دا موسکا د مبارز، ملګري، مشر، رهبر او پلار په کتاب کې
اخيرنۍ کرښه ده، خو د افسانې په کتاب کې بيا لومړۍ کرښه وه.
لکه څرنګه چې موږ د ده په "ديکتاتوريت" خطا شوي وو، همدا راز يې په
"مرګ" هم خطا شوو.
هغه نه دی مړ شوی، بس يوه کرښه يې وکښله... موسکی شو. بلې ځمکې ته
ولاړ، لکه په زينو چې پورته کېږي. داسې لکه د ژوند او ابديت ترمنځ چې له
يوې زينې پرته بل څه نه وي.
تنه يې را کښته شوه، خو مرګ نه وه اخيستې. له هماغې شېبې يو بل صدام
وزيږېد، تلپاتې صدام، يو داسې صدام چې کله يې هم مرګ نه شي راڅخه
اخيستی.
ومو ژړل، خپه شوو، خو سره موسکي شوو... داسې شېبه وه چې د يوه اتل
تېر ايستل راته څرګند شول. په زړونو کې مو غېرت ورکړه. د ده يوه برخه مو
الله ته امانت ورکړه خو يوه ډېره عزتمنه برخه مو ترې راوړه څو مقاومت پرې
روان کړو.
دا مو هم څرګنده کړه چې له بل پلوه يې هم موسکا کوله، د اقتدار موسکا
سره له دې چې دی د بابلي غوسې څښتن برېښېده، خو ډېر مهربانه او صبور
انسان و. په غم ککړو ته به يې پر مخ اوښکې روانېدې. د نورو انسانانو په څېر
به خپه کېده ... نازک زړه يې درلود، هيبت او

لکه سپوږمۍ غونډې يوازې شو، چې خلک ټوله نه شي ليدلی، کومه نيمه
خوا چې ور ښکاره شي، هغه بله نيمه يې هم همداسې ګڼي.
کېدای شي ستا د حيرانولو لپاره به همداسې وه چې ته همداسې بوخت پاتې
شې. همداسې و څو له عراق څخه قدم په قدم دفاع وکړي، ان چې د تورو
کينه‌کښو، ناولو او متعصبو زړونو خاوندان او احمقان ورته په غوسه شول. پر
ده را ټول شول او د ده د وژلو او د ده له وژلو سره يې يوځای د عراق د ورانولو
لپاره ائتلاف جوړ کړ.
په هماغه توروالي يې د ورانولو، وژلو، ځورولو او تښتولو پرېکړه وکړه. عراق
يې د وحشت په ماشين او د وينو په خطرناک حوض بدل کړ. دوی بل څه نه
درلودل، لکه له تورې تيارې سيارې څخه چې راغلي وي.
بايد يې هم صدام وژلی وی، ځکه دوی غوښتل چې د عراق هيلې ورسره
ووژني.
نوموړی اتل چې په زندان او محکمه کې څومره روښانه و، مخکې هومره نه
و.
په لومړيو کې يې غوښتل چې دی سپک کړي، خو دوی يې سپک کړل.
دوی غوښتل چې د ده "ديکتاتوريت" محاکمه کړي، خو ده د دوی
لاسپوڅي‌توب محاکمه کړ.
دوی غوښتل چې کمزوري يې وګوري، خو ده د يوه داسې جنګيالي له ميړانې

به د ځای ملاتړ کوونکو اتلانو موږ ته هغه اړین معلومات برابرول چې موږ به په مرافعو کې اړتیا ورته درلوده چې له جملې څخه یې په صلاح الدین ولایت کې له نظامي مشرانو او د هوایي ډګر له مشرانو سره اړیکې وې. نوموړي ځای د ولسمشر له شهادت وروسته هم خپل کارونه پرمخ وړل...

خو په عمان کې د مرکزي دفتر رول ډېر لوی و، ځکه یو خو یې امکانات ډېر وو او بل له عراقه بهر و، درېیم دا چې په ژباړو او کارکوونکو کې یې ښه قدرت او غړي درلودل. د رسنیو په ګډون ورته ډېر امکانات او امتیازات شته وو. پر دې سربېره یې د ولسمشر د کورنۍ له یوازیني غړي سره هم اړیکه درلوده، یعنې د ولسمشر له لور آغلې «رغد» سره. آغلې رغد د خپل پلار د دفاع د کمېټې له غړو سره د خپلې کورنۍ نماینده وه (ان په اصل کې د دغو دواړو دفترونو ترمنځ پرتله نه شي کېدای، ځکه د انبار دفتر په جګړې کې و او دواړو دفترونو یوې قضیې ته خدمت کاوه). خو بیا هم دغه مرکز د دولت د حقیقت پټوونکو، دروغ جوړوونکو او د نړیوالو قوانینو تر پښو لاندې کوونکو وسایلو پر وړاندې ښه فعالیت کاوه.

د ۲۰۰۴ز کال د می په میاشت کې مو له وکیل استاذ زیاد خصاونه سره اړیکه ونیوله چې د دواړو عراقي او عربي کمېټو فعالیت په اردن کې همغږی کړي. بیا مې د وچې له لارې اوږدې او ژمني سفرونه پیل کړل. لارې له خطرونو ډکې وې، امریکایي ځواکونو د عمان او بغداد ترمنځ مرکزي لاره تړلې وه، نو زه باید د انبار او عمان ترمنځ په دښتو کې تللی وای. کله ناکله به د شپې له خوا تللم، ځکه امریکایي کاروانونو ته څوک نږدې نه شوای ورتللی او لارې د دوی په لاس کې وې. کله ناکله خو به مو ځانونه څو ځله مړه ګڼل، ځکه د مقاومت اتلانو پر یرغلګرو بریدونه کول.

د ورځو په تېرېدو سره مو جزایي وکالت لیکونه (دوسیې) جوړ کړل او د عراقي مدافع وکیلانو اتحادیې ته مو وسپارل. بیا مو جنایي محکمې ته وسپارل

چې هغې بیا امریکایي ځواکونو ته ورکړل څو له ولسمشر صدام څخه د هغه ځانګړې امضا پرې واخلي. دا وکالتونه مو امضا شوي بېرته په هماغه لاره ترلاسه کړل چې په پای کې مې په عراق او اردن کې دواړو کمېټو او د ولسمشر کورنۍ ته وسپارل. د عراق په دفاعي کمېټه کې په لسو جزایي وکالت لیکونه کې یو وکالت له ما او زما له ملګرو سره و. دغه وکالتونه د مدافع وکیلانو د خوځښت لپاره یو اساس شو.

لومړی مدافع وکیل

د دې اجراءاتو له پای ته رسولو وروسته د محکمې په محاکماتي اصولو کې دې ته اړتیا پیدا شوه چې لومړی عراقي مدافع وکیلان باید ورته ونوموو. عراقیانو، عربو او نورو بهرنیو ملګرو ځانونه را مخکې کول، خو له زندانه بهر قانوني رهبرۍ دخالت وکړ او له موږ څخه یې وغوښتل چې درې داسې کسان نوماند کړو چې دقیق او پیاوړي صفتونه ولري او ډېره مهمه دا چې باید زړور او تکړه وي. موږ هم درې کسان ور ونومول. زه د لومړي مدافع وکیل په توګه غوره شوم، سربېره پر دې د عراقي کمېټې مشر هم وم.

په هماغه وخت کې د مدافع وکیلانو د اتحادیې د منشي، استاذ ضیاء السعدي بېل ملي دریځ دا دنده اسانه کړه، استاذ ضیاء له دې مخکې د څارنوالانو قانوني مشر و، خو د نیواک حکومت ځکه لرې کړی و چې دی پاک، عزتمن او باکفایته انسان و. نوموړي به زموږ د کار په هره برخه کې مرسته راسره کوله او له موږ څخه به یې ستونزې کمولې. موږ ته به یې حقوقي مشورې راکولې او د څارنوالانو پر شالید به یې خبرولو. د ده د مشورو له امله موږ تر خپلې وسې وکولی شوای چې د هغو کسانو له غاړې مسئولیت کېږدو چې اهلیت یې نه درلود.

سربېره پر دې لکه څرنګه چې موږ په عراق کې ورسره مخ وو، همدا راز اردني وکیلانو لکه استاذ محمد الرشدان، په اردن کې د کمېټې **لومړی مشر**،

استاذ زیاد خصاونه او نور هم له هر لوري له کورنیو او بهرنیو ستونزو سره مخامخ وو. د کمېټې د خرابوالي او د غړو د بدنامولو هلې ځلې کېدلې. دغو لورو د بهرنیو ایجنټانو لپاره کار کاوه. هڅه یې کوله چې حقیقتونه پټ کړي او د وکیلانو ترمنځ د بې باورۍ فضا رامنځته کړي. پر دې سربېره یې هڅې کولې چې د وکیلانو او د بندیانو د کورنیو ترمنځ اړیکې خرابې کړي او د ټولو ترمنځ شک رامنځته کړي. دا ایجنټان تر یو څه حده د خپلو موخو په پوره کولو کې بریالي هم شول، له همدې امله کمېټې ځینې غړي له لاسه ورکړل. همدا راز د پخواني لومړي وزیر مهاتیر محمد په مشرۍ مو مالېزیایي وکیلان هم له لاسه ورکړل. هغوی له ډېرو ستونزو او پراخو مداخلو سره مخامخ شول څو له خپلو دندو لرې شي، خو دوی بیا هم له ولسمشر صدام حسین څخه د ملاتړ په خاطر خپل امکانات د کمېټې په لاس کې ورکړل.

ځینې صفوي ډلو ټپلو او له محکمې څخه استفاده کوونکو حکومتي چارواکو هم د خپلو عناصرو له لوري هڅې وکړې چې زموږ په گرځنده ټلیفونونو او برېښنالیکونو پسې ډېر دروغجن معلومات را زیات کړي او په مقابل کې موږ هم ډېر معلومات ترلاسه کړل، دغه معلومات د محکمې له تالار څخه د ځینې هېوادپاله کسانو له لوري په پټه خپاره شول. ځینو د "ضمیر" د ویښتیا له امله خپاره کړل او له ځینو څخه بیا په محکمه کې د خپلو کورنیو اختلافاتو له امله خپاره شول. موږ به له دغو معلوماتو څخه په ډېر پام سره کار اخیست.

دا چې دا قضیه یوه اړینه او تاریخي قضیه وه او دښمنان یې په لیکو کې دننه شوي وو، نو څو ځله په خیالي پیسو زما د غولولو هڅې وشوې څو له دې خطري او اړینې دندې څخه وگرځم، خو زما لپاره الله بسنه کوله، زړه او ایمان مې ټینګ و، دغه عزتمن مسئولیت، دروند سړی، خپله قبیله، ولایت او ټول

عراق مې سترگو ته درېدل، همدا راز ټول درانه ملاتړي او د راتلونکي نسل او تاریخ پرېکړه مې سترگو ته درېده.

کله چې دښمنان زما له غولولو مایوس شول، هڅه یې وکړه چې د پلان دویمه برخه پلې کړي، زما د ترور او وژلو لپاره یې پوره کوښښونه وکړل، خو ټول ناکام شول. دا مسئله به نوره پر خپل ځای پرېږدو. تاریخ به پرېږدو چې خپلې خبرې وکړي. که مو د سپکو او لږو امکاناتو له امله کوم کمی کړی وي، نو راتلونکو نسلونو ته عذر وړاندې کوو او که مو داسې یوه پایله تر یو څه حده پوره کړې وي چې له وړاندې څخه خیال گڼل کېده، نو د الله شکر ادا کوو.

که د ملگرو په اړه رښتیا ووایم، نو زښته اخلاصمن خلک وو، پر ولسمشر هم گران وو، پر دوی باندې یې خپله خوښي او راحت څرگند کړ، په ځانگړي ډول عرب وکیلان، لکه دکتوره عائشه قذافي، استاذ نجیب نعیمي، استاذ صالح عرموطي، استاذ امین الدیب او نور، همدا راز زموږ بهرنی ملگری استاذ رمزي کلارک.

که رښتیا خبره وکړم، موږ مال او کوم مادي ملاتړ نه درلود. کله چې له ولسمشر صدام حسین او د هغه له ملگرو څخه د دفاع دنده را له غاړې شوه، نو نور کارونه مو ودرول او دفترونه مو بند کړل.

د ۲۰۰۵ز کال په اتمه میاشت په رمادي کې د کمېټې او دفتر وضعیت داسې حد ته ورسېد چې ورسره د بلې دندې پرمخ وړل ناشوني وو. کله چې د ولسمشر لور آغلې رغد زموږ د کمېټې په وضعه خبره شوه، له موږ سره ودرېده او دوه کمپیوټرونه او ورسره اړوند شیان یې راکړل، د کمېټې مرکز ته یې د انټرنېټ ځانگړی کېبل را وغځاوه څو له بهرنۍ نړۍ سره په اړیکه کې شو. همدا راز یو ۱۳ kv برېښنا تولیدوونکی یې راته واخیست، له مرکز سره یې په چاپي، پاڼېزو او نورو سمبالوَنو کې مرسته وکړه. د ولسمشر کورنۍ زموږ د دفتر

دوو کارکوونکو ته د میاشتې ۳۰۰ ډالره معاش وټاکه او د نړیوالو اړیکو لپاره بې دفتر ته یو ګرځنده ټلیفون هم ورکړ.

لکه څرنګه چې زه د بغداد او عمان ترمنځ تلم را تلم، نو ما او کورنۍ مې ساتونکو ته اړتیا درلوده، خو ما د کمېټې لپاره دنده هم پرېښې وه، نو له همدې امله د ولسمشر کورنۍ له ۲۰۰۵,۱۰,۱ تر ۲۰۰۶,۳,۱ نېټې پورې د پنځو میاشتو لپاره د دریو ساتونکو معاش او زما د تګ راتګ مصارف راکړل، خو د ولسمشر د کورنۍ مادي حالت ته په کتو ځینې نور مصارف ځینو عربي خیریه موسسو په غاړه اخیستي وو لکه په اردن کې د وکیلانو استوګنه او له بغداده تر اردنه د تګ راتګ مصارف.

دا یادونه هم باید وکړم چې متحده‌ایالاتو او له هغوی سره د عراق د نیواک او استعمار په پروژه کې شریکانو له بېلابېلو لارو هلې ځلې وکړې چې له ولسمشر صدام حسین څخه د دفاع کمېټه له منځه یوسي او د ولسمشر او هغه د ملګرو اخیرنۍ د ژغورلو رسۍ هم پرې کړي. د محکمو په ودانیو کې چې کوم پلانونه او تیارۍ روانې وې، پر هغو له خبرېدو سره یې د محاکماتي ډرامې د بریالیتوب هڅې وکړې. بیا یې هڅه وکړه چې د امریکایي مرکزي استخباراتو د ادارې یو عراقي الأصله افسر کمېټې ته دننه کړي، غوښتل یې چې د برېښنالیزې اړیکې له لارې کمېټې ته ننوځي. نوموړې ادارې نور اشخاص هم را لېږلي وو چې د کمېټې دننه ستونزې راپورته کړي او مهم عناصر یې له منځه یوسي. همدارنګه د هغو وکیلانو د یو لوري ته کولو هڅې یې هم کولې چې ولسمشر صدام باور پرې درلود. داسې ځینې هلې ځلې یې بریالۍ هم شوې، ځکه داسې فضا یې رامنځته کړه چې د کمېټې مهم او تکړه عرب مدافع وکیلان یې لرې کړل.

د حیرانتیا خبره خو دا ده چې د امریکایي مرکزي استخباراتو یوه قانوني مشاور خپله دنده د امریکایي -ایراني محکمې د کمېټې قانوني مشاوریت ته واړوله.

د دفاع کمېټې د محکمې د کمېټې له رئیس څخه وغوښتل چې ګوښه یې کړي، خو بې له کومې ستونزې د امریکایي استخباراتو مشاور د تش په نوم عراقي محکمې د کمېټې مشاور پاتې شو. نوموړي مشاور ډېرې هلې ځلې کولې چې بندي ولسمشر اعدام شي. همدا راز زموږ پر نیوکو سربېره یې بیا هم د کمېټې په چارو او تګلورې کې مداخله کوله. کله چې په ۲۰۰۶,۱۱,۵ نېټه د ولسمشر د اعدام امریکایي – اسرائیلي – ایراني پرېکړه اعلانېده، نو نوموړی مشاور ډېر خوشاله و.

کمېټې، رئیسانو او غړو یې او له کمېټې بهر نورو کارکوونکو چې د دفاع په ډله کې یې کار کاوه، ټولو په ډېرو سختو حالاتو کې کار وکړ. خطرونه وو، ستونزې وې، تهدیدات او دښمنۍ وې او ان د کمېټې ځینې غړي ووژل شول. موږ دا ستونزې، خطرونه او تهدیدونه د دې لپاره ګالل چې دا کار مو خپل ټبي عراقي ولس او د خپل عراق راتلونکي ته خدمت ګاڼه، هغه عراق چې که څه هم اوس د امریکایي نیواک، د هغه د ائتلافیانو، مرستندویانو او غلامانو په دسیسو کې را ګیر دی، که څه هم چې دوی زموږ د سر نه ټیټوونکي ولس پر ضد وحشي جنایتونه او جرمونه کوي، خو انشاء الله دا حالت به ډېر ژر له منځه ځي او عراق به د الله په مرسته او د عراق د هغو زامنو په همت چې د عراقي مقاومت په لښکرو او په ملي هېوادپاله عراقي ځواکونو او کمېټو کې دي ازاد، خپلواک، ځواکمن او یو موټی شي. او د نړۍ په دې ژوندۍ برخه کې به د استقرار او توازن اساسي عامل شي.

تاریخ او زموږ اتلو ملګرو وکیلانو ته وایم: په کومه رایه چې موږ په ۲۰۰۵ز کال کې متفق شوي وو، هغه دا وه چې ولسمشر په محکمه کې د دوی د غوښتنې مطابق د کمزورۍ تورن په توګه را څرګند نه شي، بلکې د یوه وکیل، رهبر او د هېواد د لومړي کس په څېر را څرګند شي. په هغه وخت کې مې رئیس ته دا نظریه وویله، هغه هم په ورین تندي ومنله، خو مطلق مسلکي

مسایل یې موږ ته پرېښودل، څکه هېڅکله یې د وکالت دنده نه وه تمرین کړې. نو همالته موږ پر دې قانع شوو چې د صدام حسین په څېر یو لوی، څیرک او زړور سړی کوم مدافع ته اړتیا نه لري. په ځانګړي ډول په داسې حالت کې چې امریکایانو او د هغوی مرستندویانو کوښښ کاوه چې د یوه کمزوري تورن په توګه یې را څرګند کړي. شهید ولسمشر یوه ورځ د څېړنې په یوه غونډه کې قاضي ته وویل: "اې قاضي، ګرانو اتلو وکیلانو ته په ټول درنښت، زما پرېکړه به نهایي وي او تاسې حق نه لرئ چې زما رول له منځه یوسئ، څکه مدافع وکیل، وکیل دی، بدیل نه دی." او په حقیقت کې همداسې وو هم. پر همدې باندې موږ قانع او متفق شوي وو.

President Saddam Defense Lawyers

P.S.D.L

بسم الله الرحمن الرحیم

الله تعالی د آل‌عمران سورې ۱۶۰ ایت کې فرمایي:

ژباړه: که الله مو مرستندوی وي، نو هېڅ قدرت درباندې برلاسی کېدی نه شي؛ او که هغه تاسې پرېږدي، نو بیا له الله نه وروسته څوک ستاسو مرستندوی کېدای شي؟ نو څوک چې رښتیني مؤمنان دي، هغوی د یوازې پر الله توکُل وکړي.

د عراق د ولسمشر صدام حسین قدرمن مقام ته

سلامونه او نېکې هیلې؛

سره له دې چې انګرېز -امریکایي دښمن هېڅ قانوني اساس ته نه ګوري، د نړیوال قانون او د نړیوالو عرفونو او تړونونو مخالفت کوي او جهاد هم فرض عین شوی دی، خو وتلیو قانون پوهانو چې الله ښه قانوني پوهه ورکړې له

عربي او اسلامي امت او له تاسې قدرمن څخه د دفاع لپاره ناره پورته کړې ده چې "له ولسمشر صدام حسین څخه د دفاع" کمېټه جوړه کړي.

په عربي هېواد کې د دفاع کمېټې هم د دفاع له هغې کمېټې سره د لومړي ځل لپاره ولیدل چې په انبار کې ده او د ټول عراقي ولس استازیتوب کوي.

President Saddam Defense Lawyers

P.S.D.L

د ولسمشر صدام حسین قدرمن مقام ته!

د جینوا د تړون په (۱۰۵مه) ماده کې دا حق ورکړل شوی دی چې له څارونکي پرته له وکیل سره لیدل کولای شي او دغه لوی شرف دی چې له تاسې سره ولیدل شي، ستاسې لارښوونې واورېدل شي او د هغو د پلي کولو لپاره ښه لاره غوره شي.

په دغه پیغام‌لیک کې داسې څه نه شته چې ستاسو قدرمن حقوق دې کم کړي.

الله دې تاسې د عربي او اسلامي امت لپاره د زړمې په توګه وساتي.

د دفاع د عراقي کمېټې رئیس	أعلی ناظم
مدفع وکیل	مدافع وکیل
خلیل عبود الدلیمي	محمد نجیب الرشدان

دغه په عربي هېواد کې د دفاع د کمېټې د لومړني مشر استاذ محمد الرشدان لومړنی لیکلی پیغام و چې ولسمشر صدام حسین ته په زندان کې رسېدلی و.

دویم څپرکی

د تاریخي لیدنې سفر

پر الله قسم اې خلیله! په دې ورځو کې زوی د پلار لپاره څه نه کوي او پلار د زوی لپاره.

تا چې څه وکړل هېڅوک یې د چا لپاره نه کوي.

له الله څخه غواړم چې داسې یو ځای راکړي چې تا ته یو څه ښه درکړای شم. که څه هم ته یې کوې، خو زه د ډېرو هڅو اجازه نه درکوم، ځکه پوهېږم چې له ما څخه د دفاع بیه ستا ژوند دی.

الله ج، ته راته د خپلو شهیدو زامنو پر ځای راکړی یې.

(صدام حسین په زندان کې)

دویم سفر مې له معانات څخه پیل کړ، خو دا ځل له امریکایانو سره. ډېر ځله مې ترې وغوښتل چې له ولسمشر صدام حسین سره وګورم او د هغه لارښوونې واورم. کېدای شي دا مې له ولسمشر سره د نږدې لیدو د شوق او رغبت له امله و، ځکه ما له دې وړاندې د ټلوېزیون له ښیښې پرته هېڅکله مخامخ لیدلی نه و، اوږده موده بې خوابه منتظر وم.

په ۲۰۰۴،۱۱،۲٦ نېټه د یوه اړین کار لپاره د عراقي وکیلانو مشر ور وغوښتم، په فکرونو کې ډوب وم. بغداد ته ور روان شوم. د امریکایي نظامي ګاډو د غرهار ترمنځ مې موټر چلاوه. سره له دې چې دوی ته ورنږدې کېدل له خطره ډک وو، خو د اتحادیې مرکز ته سلامت ورسېدم. یو کس مې ولید چې د محکمې استازیتوب یې کولو، پټ یې راته وویل چې په ۲۰۰۴،۱۲،۸ نېټه به له ولسمشر صدام حسین سره ګورم، خو خبره د د خطرناک دریځ او امنیتي لاملونو له امله همداسې راز وي. مخکې له دې چې ولاړ شي، زه یې پر خبرو وغوښتل او دا یې راڅخه وغوښتل چې یوازې به یم که به بل څوک هم راسره

وي، په کومه لاره به راځم، هغه د صفر ټکی به کوم وي چې زه باید هلته یم. ډېرې حیرانوونکې پوښتنې وې، د ټولو معلوماتو له ورکولو ووېرېدم.

له دوو ورځو وروسته زما ګرځنده ټلیفون وکړنګېد، په دې وخت کې زه په رمادي کې وم. یو کس و چې یو څه بند بند غږېد او ویل یې چې دی امریکایي ژباړن (ترجمان) دی، له هغو امریکایي ځواکونو سره کار کوي چې ولسمشر صدام یې نیولی دی. له ما څخه یې وپوښتل چې ته خلیل الدلیمي یې؟ ما ویل هو. بیا یې د لیدنې وخت راته وښود چې همغه پخوانۍ نېټه وه. هغه ځای یې را وښود چې زه باید هلته یم. د اجراءاتو او حرکتونو په پټوالي یې ټینګار وکړ چې دا د ژوند په بیه راته پرېوځي.

زما په ژوند کې داسې تاریخي شېبې وې چې بیانولی یې نه شم او داسې احساسات مې درلودل چې له بیانولو یې کمزوری یم.

په معلومه ورځ په خپل موټر کې د بغداد په لوري وخوځېدم. مخکې له دې چې معلوم ځای ته ولاړ شم، هماغه کس (د محکمې نماینده) راڅخه وغوښتل چې اتحادیې ته ولاړ شم. له ځانه سره مې ویل چې کومه دسیسه نه وي، نو ګاډی مې بل ځای پرېښود او زه په بل ګاډي کې ولاړم، څو تنه د کاکا زامن مې هم راپسې وو. کله چې د اتحادیې مرکز ته ورسېدم، نماینده راته وویل چې د لیدنې نېټه ۲۰۰۴،۱۲،۱٦ ته اوښتې ده.

کله چې هماغه ورځ را ورسېده، نو په هماغه لاره روان شوم، خو د فلوجې د محاصرې له امله په صحرایي سیمه کې څلور ساعته وځنډېدم. زما له بده بخته بغداد ته له رسېدو مخکې زما موټر ودرېد، لومړی ځل و چې موټر مې په داسې دښته کې خرابېده. په دښته کې د شپانه له کېږدۍ پرته بل هېڅ شی نه معلومېدل، موټر مې له کېږدۍ سره پرېښود، په راپسې موټر کې سپور شوم. خو داسې برېښېده چې تقدیر زما موټر د دې لپاره خراب کړی څو پر دې وپوهېږم چې دا زما د وژلو لپاره یوه دسیسه ده.

موخې ته ورسېدم، ناڅاپه یو امریکایي تور نظامي ګاډی راته ودرېد، شپږ نور امریکایي زغروال ګاډي د ملاتړ لپاره ورسره وو.

یو امریکایي افسر رانږدې شو، زما د نوم او تذکرې په اړه یې وپوښتل. ګاډي ته د ختلو بلنه یې راکړه، ترڅنګ یې ښښنه هم ورسره وغوښته او وې ویل چې دا کار زما او زما د موکل د امنیت په خاطر کوي. په ګاډي کې دننه زما له بغله یو کس کېښناست او د لارې په اوږدو کې به یې راته کتل، خو کله به مو چې سترګې سره ولګېدې، نو بیا به یې نرۍ موسکا وکړه. سفر پنځوس دقیقې وغځېد. بیا ګاډی ودرېد، مخې ته مې پنځه کسه افسران ودرېدل، ښه راغلاست یې راته ووایه. یوې نارنجي خیمې ته یې دننه کړم، دوی نه غوښتل چې د ولسمشر ځای سم ووینم. بیا یې یوه څلور کنجه تالار ته دننه کړم، ۲۵ متره مربع شا و خوا به و، له مرکزي دروازې پرته یې دوې نورې دروازې هم درلودې. یوه دروازه یې یوې کوټې ته ورخلاصه وه چې نږدې ۱۲ متره مربع به وه چې په همدې کې به له ولسمشر سره لیدنه هم کېده، خو بله دروازه هغې بند خونې ته ورغلې وه چې ولسمشر په کې و.

په مرکزي تالار کې څو کمپیوټرونه ایښي وو، څلور افسران پرې راتاو وو. سملاسي پوه شوم چې دا زما او د ولسمشر د لیدنې د څار لپاره دي او له وړاندې مې لا باور درلود چې له لیدنې څخه به ویډیو ثبتوي.

زما بکس یې وپلټه چې د ولسمشر لپاره مې پاڼې، ځینې کتابونه او قرانکریم په کې را وړی و. دا توکي یې ترې راکړل او بکس یې راځخه وګرځاوه. قران یې هم ور وګرځاوه او ویل یې چې که ولسمشر وغوښت، نو بیا به یې ورکړو. دوی مې خبر کړل چې ولسمشر ته مې د هغه د کورنۍ یا کوم بل چا هېڅ پیغام نه دی راوړی.

زورور امرونه

یو افسر رامخکې شو او راته وې ویل: "نه به غاړه ورکوې، نه به یې ښکلوې او نه به له نږدې پوښتنه ورسره کوې. ستاسو ترمنځ مو دوه مېزونه ایښي دي. یوازې له لرې او په لاس پوښتنه ورسره کولی شې. کله چې هغه راوستل کېږي، نو د ښه راغلاست لپاره به یې نه خوځېږې. له تاسې سره به زما عسکر وي، که مو اوبه په کار شوې هغه به یې دروړي، هغه په عربي خبرې نه کوي او نه هم کوم جاسوس دی". ما ورته وویل چې زه او ولسمشر کوم خادم ته اړتیا نه لرو. په ځواب کې یې راته وویل: "نو بیا به له یو بل څخه ستاسو دواړو د ساتلو لپاره درسره وي، دا هغه اجراءات دي چې هرومرو باید وشي. او کتابونه او پاڼې به صدام ته هماغه عسکر ورکوي. ته چې له صدام سره د هر شي تبادله کوې، نو د هماغه عسکر له لارې به یې کوې".

خو په اصل کې دغه عسکر د امریکایي مرکزي استخباراتو کس و او په عربي ژبه هم ډېر ښه پوهېده. زموږ خبرې یې ښې په غور سره اورېدې. زه پوه شوم چې دوی د داسې تعلیماتو په واسطه غواړي چې زما او د ولسمشر پر ضد د یوه اروايي جنګ تمرین وکړي.

یرغلګرو غوښتل چې د ولسمشر د ولس د داسې زوی په واسطه یې ملاتړ وکړي چې له ځارنوال کېدو وړاندې د ولس شوق ډېر تود ورته بیان کړي...

تر پنځه څلوېښت دقیقو مو زیات بحث وکړ، ما ټینګار کاوه چې په عراقي طریقه به خبرې ورسره کوم، خو دوی ډېرې خبرې کولې او ویل یې چې ولسمشر د اوس ولسمشر نه دی، اوس په جنګي جرمونو تورن دی. ما ورته وویل هرڅه چې دي، خو زه په سترګو مشي کې ستاسې لارښوونې نه شم منلی، دویم مېز به هم لرې کوئ. که داسې ونه کړئ، زه چمتو یم چې دا لیدنه لغوه کړم، ځکه تاسې غواړئ پر دې کارونو مو، زموږ ولسمشر ته توهین وکړئ. را وخوځېدم، پاڼې مې بېرته په بکس کې اچولې او له دوی مې

وغوښتل چې ما بېرته وباسي. ورته مې وویل: "داسې لیدنه نه غواړم چې هر څه په کې ستاسو په خوښه وي". کله چې خبرې ډېرې تودې شوې، یوه امریکایي افسره راغله، لږ لږ په عربي هم ګړېدای شوی، وې ویل چې زما غوښتنې منې. دا په دې مانا چې دوی د څارګرو آلو په واسطه زه څارلم او زما ټولې خبرې یې اورېدلې. افسرې په پای کې هڅه وکړه چې ځان خوښ ښکاره کړي، نو لاس یې راکړ او وې ویل: "هرڅه چې غواړې ویې کړه، خو په غېږ کې به یې نه نیسې".

دا نو ما کولی شوای چې له دومره احترام او درناوي سره سره چې ما ولسمشر ته درلود، زه د دوی امرونه ومنم؟!

په انتظار کې وم، لکه په سره اور چې ناست وم. داسې وم چې هره شېبه شونې وه چې له ژړا وچوم. وروسته یې د لیدنې کوټې ته یوړم. په خپل ځانګړي ځای کې کېناستم. افسر راته وویل: "صدام پنځه دقیقې وروسته راځي"...

دقیقې... ساعتونه

پنځه دقیقې... پنځه دقیقې... زښته اوږدې شوې. له انتظاره ډکې وې. شوق او درد په کې و. خپل ټول تاریخ مې په راتلونکو داسې شېبو کې را لنډاوه چې زه یې هم په شکل نه پوهېدم... هڅه مې وکړه چې دننې احساسات مې د کوټې او له چت سره د نږدې لوړو کړکیو په څارلو را ټیټ کړم... خو نه کېدل، ډېره هڅه مې وکړه چې له تنګۍ او ګډوډ حالت نه ځان را وباسم. دا مې لومړی ځل و چې صدام حسین مې له نږدې لید. فکر وړی وم، ایا دا به رښتیا وي که به یو خیال وي؟ ایا... بس پوښتنو راګیر کړی وم. څنګه به یې وګورم. څنګه؟ څه به ورته وایم. ډېر فکرونه او احتمالات راسره پیدا کېدل. هڅه مې کوله چې خپل ځان کنټرول کړم. چې ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او څلور افسران رانوتل، دېوالونو ته ودرېدل. یو څو ثانیې وروسته ولسمشر صدام

حسین را ننووت. معمره او سر لوړی لکه د تل په څېر، خو ږیره او وېښتان یې اوږده شوي وو.

چې څنګه مو سترګې سره ولګېدې، له ځایه ور ولاړ شوم او زموږ ترمنځ له مېزه ور تېر شوم. څه لارښوونې چې دوی راته کړې وې، ټولې مې پرېښودې او ګرمه غېږه مې ورکړه، ده هم تر ما لاسونه تاو کړل. د څلور واړه افسرانو حالت بدل شو او پوښتنه یې کوله چې دا مو څه روان کړي دي، خو د حال په ژبه یې ویل: ایا دا هغه دیکتاتور نه دی چې موږ ته یې ویلي وو چې عراقیان ورڅخه د خلاصون په انتظار دي؟... بیا هک پک حیران ووتل، دروازه یې وربنده کړه، زه ولسمشر او یو امریکایي ساتونکی یې سره پرېښودو. ساتونکی به هم په هر نیم ساعت کې بدلېده. موږ ته یې څلور نیم ساعته د لیدنې وخت وټاکه.

مخامخ سره کېناستو، ولسمشر خپل تور بالاپوش زموږ ترمنځ پر مېز کېښود. ده به تور نظامي جاکټ، سپین کمیس او تور پتلون اغوست. له جاکټه یې قلم او وړه کتابچه را وایسته. ژېړې پاڼې یې لرلې. بې له دې چې خبرې وکړي پاڼې یې واړولې. زه هم بې باوره وم او خبرې مې نه کولې.

فکر وړی وم. شکونه راته پیدا شوي وو. ایا دغه کس به رښتیا هم ولسمشر صدام حسین وي، ځکه دی بدل شوی و. په مخ کې یې ځینې د ستړیا نښې پیدا شوې وې. ایا هغه ورته کس خو به نه وي چې خلک یې په اړه غږېدل... شکونه همداسې پسې ډېرېدل. ځینې ملاحظې مې برابرولې، خو شېبه په شېبه مې سر را پورته کاوه. ده به له امریکایي عسکر سره شوخي کوله او خندل به یې. له ځانه سره مې وویل څوک خاندي او پر چا خاندي. ایا ورته کس په امریکایانو پسې خاندي او ولسمشر لا تر اوسه ازاد ګرځي. ایا دغه ورته کس یې ځکه نیولی چې د عراقي ولس معنویات کمزوري کړي... هرومرو ورته کس او امریکایي افسر په ما پورې خاندي... خو زړه نه منله او ویل یې چې

نه همدا صدام حسین دی. لا یې پانې اړولې. بیا یې سر را پورته کړ او وې ویل:

"... ښاغلیه دا قصیده واوره:

[د قصیدې یو بیت یې را وړی]".

اوږده قصیده یې وویله، خو زما له یوه بیته پرته نوره هېره ده. کله چې له لوستلو خلاص شو وې ویل: "دا مې په زندان کې لیکلې ده، زندان نه شي کولی چې له ما او له هغه عربي مؤمن او د خپل امت د حقونو له مدافع څخه لاس نه راوړي. څوک چې تاریخ ولولي، دا به ورته څرګنده شي چې ازاد عرب ذلت او ماته نه مني. ان د نیواک د ظلم او سرکښۍ په حالت کې یې هم سر لوړ وي..." بیا یې ما ته وکتل، لکه غواړي وپوهېږي چې له زندانه بهر څه روان دي. ما اجازه ترې واخیسته، ځان مې ور معرفي کړ، نوم، قبیله او ولایت مې وروښودل او ورته مې وویل: ښاغلیه، زه له دې وړاندې چې یو وکیل یم، زه یو عراقي هېوادوال یم، د عراقیانو او عربي ولس سلامونه مې درته راوړي دي. زه زده‌کوونکی یم او ته استاذ یې. زه ستاسې قدر وړ لارښوونو ته چمتو یم. د راحت او داډ نښې یې پر مخ ښکاره شوې. بیا یې د مېز پر سر زما لاس ونیو او وې ویل: "موږ له هغې سره مشوره وکړه، خو زموږ مخه یې ونیوله"[1] بیا یې دا جمله څو ځله تکرار کړه، امریکایي پوځي هم هک پک راته کتل.

۱- دا په عراقي ادب کې یو اواز دی. د هغې زړې ښځې په اړه خبره کوي چې مظلومه نومېده. کله چې عثمانیانو عراق نیولی و هغه زموږ په قبیله کې وه. کله چې پوځیانو د صدام حسین اجداد شړلي وو، څېنو قبیلو له وېرې ځای نه ورکاوه. نو د دلیم یوې قبیلې ته یې پناه ور وړې وه. یوه مشر له ترکي پوځیانو خپله وېره ور ته ښودلې وه او بل مشر یې ور ور نه په ګوته کړی و. بل هم د تېر په خبر خبره ور ته کړې وه او دا کولی. چې دغه قبیله په دلیم کې یوه پیاوړې او عزتمنه قبیله وه. کله چې هلته ورغلي وو، نو یوه ړومبنی کېږدی یې لیدلې وه او د کور څښتن وفات شوی و، چې هغه زما له ماماخېلو څخه و، یعنې زما د مور کاکاخېل وو. په کېږدۍ کې یوه سپین سرې ښځه اوسېده چې نوم یې "مظلومه" و. ډېر اولادونه یې درلودل. اولادونو یې ور ته وویل چې بیجاتو (چې د ولسمشر صدام حسین قبیله هم په کې ده) موږ ته پناه راوړې ده. او پوځیان له ټولو خواوو په کور را تاو دي، وایي چې را وبې باسئ چې وبې نیسو. که نه نو په زور در

بیا ولسمشر د اواز له کیسې وروسته راته وکتل او وې ویل: "خلیله، تاریخ تکرارېږي. الله د تا برکتي کړي، ستا هغه مور د برکتي کړي چې د تا غونډې زوی یې زېږولی او ستا قبیله او ټول د انبار اتلان د الله برکتي کړي". بیا مې خپله کیسه ورته وکړه چې څنګه مو د دفاع کمېټه جوړه کړه، عربي وکیلانو څنګه کمېټه جوړه کړه، څنګه مو دواړه کمېټې په اردن کې سره یوځای کړې. او دا چې په عراقي کمېټه کې (۲۵۰) څارنوالان وو. همدا راز عربي کمېټې هم بیخې زیات عربي او بهرني ښه په قانون پوه وکیلان لرل. د کمېټو له یوځای کېدو وروسته استاذ زیاد خصاونه د کمېټې رئیس شو. خلیل دلیمي د رئیس مرستیال شو. همدارنګه د کمېټې ټول غړي په رضاکاره ډول کار کوي او د کمېټې نوم مو "له ولسمشر صدام حسین څخه د دفاع کمېټه" وټاکه. ولسمشر ځینې کتنې ورسره ولیکلې، لږ وروسته یې له پاڼو سر را پورته کړ، منه یې راڅخه وکړه او وې ویل: "زما سلام د کمېټې ټولو غړو په ځانګړي ډول استاذ زیاد خصاونه، د هغه کورنۍ، تاریخي اصلي قبیلې او همدا راز دکتور هاني خصاونه ته ورسوه" ولسمشر وغوښتل چې کمېټه "له ولسمشر صدام حسین او ټولو عراقي او عربي زندانیانو څخه د دفاع د اسنادو کمېټه" ونوموو.

ولسمشر د عراقي ولس په اړه وپوښتلم چې څنګه دي، ما هم د ډېرو کیسو په اړه خبرې ورته وکړې، ده راته وویل:

نغوته او نیسو یې. مظلومې سر وټکاوه او ویې ویل: که مو دوی ور ته وسپارل زه به خپل تي پرېکړم. تاسې هغوی باید قانع کړئ چې بېرته ولاړ شي. نو اولادونه یې ور ووتل او پوځیانو ته یې وویل چې موږ مشوره ورسره وکړه، خو هغه یې نه مني. مظلومه را ولاړه شوه، د هغې کېږدۍ شا او خوا د لرګیو دیوالونه یې وسوځول چې د ولسمشر قبیله په کې وه. له خپل زاړه ټوپک څخه یې ډزونه وکړل. پوځیان د ښځې له ټینګاره ووېرېدل او په شا شول. چې له دې وروسته بیا د قبیلې سرېو له اولادونو سره اوازونه پیل کړل او ویل یې چې "موږ مشوره ورسره وکړه خو هغه یې نه مني".

"هو ما هم دا او له دې زياته هيله لرله، څکه امريکا چې عراق ته راغلې خپلې موخې ډېرې ښې ورته معلومې دي. د دې لپاره راغلې چې عراق وران کړي او فساد په کې خپور کړي. د عراق د زامنو ترمنځ فتنې را ولاړې کړي او د دوی پانګه چور کړي". بيا يې پسې وويل: "زه او د رهبرۍ ملګري مې پوهېدو چې امريکا خو هرومرو راتلونکې ده، د بوش او څوک چې شا او خوا دي ټولې ادعاوې د دښمنانو د راوستو لپاره دي. د ټولو نيتونه هم ډېر ښه څرګند دي چې دروغ وايي که رښتيا". ما ورته وويل چې ټولې ادعاوې يې دروغ ثابتې شوې چې دا به ستا د قانوني دريځ په ملاتړ کې مرسته وکړي. ده وويل:
"کله به چې موږ ورته ويل چې عراق پراخې ورانوونکې وسلې نه لري، موږ رښتيني وو، د همدې لپاره مو غوښتل چې ټولو ته څرګنده کړو چې موږ مرسته کوو، په ځانګړي ډول کله چې ځينو عربو راڅخه وغوښتل، خو بدبختانه چې امريکې پر نړيوالې ټولنې تجاوز وکړ. بې له کوم شرعي او قانوني سند څخه يې دښمنې پيل کړه. پر دې هر څه سربېره مو بيا همداسې غږ وانه ورېد چې له امريکې څخه د هغې د دروغو حساب وغواړي. لکه څرنګه چې موږ ويلي وو، هماغسې ښه روښانه شوه چې خبره په «نفتو» او «اسرائيلو» پورې تړاو لري. نو له تاسې هم غواړم چې پر هغو ټولو څرګندونو باور وکړئ چې فرانسه، جرمني او يا يې نور څرګندوي". ولسمشر ته مې وويل چې د ملګرو ملتونو منشي کوفي عنان څرګندونه کړې او پر ملګرو ملتونو د شوي تجاوز يادونه يې په کې کړې او نيواک يې په کې بې دليله او ناقانونه معرفي کړی. ولسمشر وويل چې دا ورسره ومنئ او وې ويل:
"زه باوري يم چې د ملګرو ملتونو منشي هم د امريکايي دريځونو له لاسه په تنګ شوی دی، هغه په حقيقتونو او هدفونو پوهېږي او پر دې هم خبر دی چې امريکا غواړي چې دی يو مطيع وي نه فرمانروا". بيا مې ولسمشر ته وويل چې هسپانويانو هم خپل لومړی وزير أثنار په ټاکنو کې ګوښه کړ، واک هم

ملت‌پالو ته په لاس ورغی او همدا راز له عراق څخه يې هسپانوي ځواکونه هم وايستل.
ولسمشر يو څه راحته وبرېښېد او وې ويل: "ډېره ښه، انشاالله د بوش ټول غلامان به د رافدينو له ځمکې وځي، بوش به يوازې پاتې کېږي، بيا به يې امريکايي ولس مجبوروي چې خپل ځواکونه له عراقه په شا کړي، دا به ډېر وخت ونه نيسي".
ولسمشر په ۱۹۷۴ کال کې هسپانيې ته د خپل سفر په اړه داسې وويل:
"کله چې زه د انقلاب د رهبرۍ شورا مرستيال وم، هسپانيې ته د تګ دعوت راکړل شو. زه په هاغه وخت کې ځوان وم، د انسان د روغتيا پر شرطونو سم نه پوهېدم. فکر مې کاوه چې څو د انسان د سر وېښته نه وي سپين شوي، نه ناروغه کېږي. له دريو يو په بل پسې لوېدنو سره مخامخ شوم، يو ځل له اس څخه را ولوېدم، بيا په حمام کې ولوېدم او درېيم هغه وخت ولوېدم چې ټينيس لوبه مې کوله. له دې پېښو وروسته را وېښ شوم چې ډاکټر ته اړتيا لرم. ډاکټرانو راته وويل: ته بايد ستوني ستغ پر ملا باندې پوره يوه مياشت پرېوځې. او ويل يې چې د هسپانيې ليدنه د وځنډوه، خو ما و نه منله او دوی هم ملابند را وتاړه. هسپانيې ته ولاړم، په غرناطه کې مو چکر وواهه. په هسپانيه کې مې ډېرو بلنو ته لبيک ووايه، خو کله چې هېواد ته راستون شوم، ډاکټرانو زما د عمليات پرېکړه وکړه، خو ځينو بيا ويل چې يوه نيمه مياشت د پر ملا ستوني ستغ پرېوځي او بيا به له هغه وروسته پرېکړه وکړي چې څه وکړي. لنډه دا چې ما ورته وويل: که ستوني ستغ پر ملا يوه نيمه مياشت پرېوځم حالت به مې ښه شي؟ دوی وويل: کېدای شي ښه شي، نو يوه نيمه مياشت ستوني ستغ پر ملا پرېوتم. کله چې وخت پوره شو، راته وې ويل چې ښه شوی يې، له هغه وروسته کيوبايي ډاکټر مساج راکړ".

د ولس یووالي ته پاملرنه

ولسمشر د عراقي ولس او د هغوی د هېوادپاله یووالي احوال پوښتلو ته را وګرځېد او پوښتنه یې وکړه چې که نیواک د دوی د هېوادپالنې صف ور مات کړی او فتنې یې په کې خپرې کړې وي، نو بیا ولس څنګه دی. ما په ځواب کې ورته وویل چې امریکا خو خپلې هلې ځلې کوي، خو تر اوسه په خپلو هلو ځلو کې «ناکامه» ده. په دې موضوع کې مو ډېرې خبرې وکړې. ولسمشر ویل چې د امریکا ترڅنګ نور هم ډېر لوري دي چې د عراق ورانی او د یووالي پاشل غواړي. وې ویل:

"زه پوهېږم چې دا ځواکونه به «وژنې» او «چاودنې» وکړي، عراقي ولس ته به غولوونکي معلومات ورکړي څو د دوی ترمنځ اړیکې له منځه یوسي، یوه کورنی او مذهبي جګړه به رامنځته کړي. خو زه د عراق ولس پېژنم. مخکې مې هم وویل چې عراقي ولس له خپلو پرته بل څوک نه شي پېژندلی. زه باوري یم چې دا هڅې به ناکامېږي او دا هر څه به نیواک والو، د هغوی مرستندویانو او غلامانو ته ور ګرځي. نو ښاغلیه زه څو وصیتونه درته کوم، ته یې اتل عراقي ولس ته ور سوه:

- هر مخور باید د هېواد امانت، لوړ معنویات او ربښتیني پاملرنه ولري.
- پر شکمنو لازمه ده چې د الله او هېواد پر وړاندې خپله ژمنه را یاده کړي.
- په عراق کې د دیني علماوو څخه غوښتنه کېږي چې یو له بل سره په اړیکه کې شي، نومونو ته د نه ګوري، امانت د وساتي او صفونه د یو کړي.
- غوښتنه کېږي چې یوازې د ثبات، جرئت، زړورتوب او ټینګښت په اساس جوړه رهبري د ومنل شي.

- له عراقیانو غوښتنه کېږي چې خپل صفونه سره یو کړي او هغه دښمن ته فرصت ور نه کړي چې په هر ډول او له هرې لارې چې وي د دوی صفونه سره بېل کړي.
- له ولسي، حکومتي او نړیوالو سازمانونو سره د اړیکې غوښتنه کېږي".

"بې زړه کېږئ مه او اندېښنه مه کوئ، همدا تاسې بریالي یاست، د الله رسۍ ټینګه ونیسئ او بېلتون مه غوره کوئ."

ایران؛ تاریخي دښمن

کله چې مې د ایران په دریځ خبر کړ چې زرګونه ایرانیان یې عراق ته راوستي او په دروغو یې تذکرې او نور اسناد ورته جوړ کړي او د ټاکنو کارتونه یې ورکړي څو دا ثابته کړي چې دوی عراقیان دي، ده وویل:

"دا فارسیان خپلو اجدادو ته تللي دي، همدا یې کار دی. زه وېرېږم چې ایران به غدر وکړي او د عراق په چارو کې به پراخه لاسوهنه وکړي. د همدې فتنې شاته ایران ولاړ دی، ځکه غواړي چې سوېلي عراق د فارس له دولت سره وتړي. بلکې پر ټول عراق ولکه غواړي. د دوی دا موخه موږ ډېر وخته لا درک کړې وه، د سیمې دولتونه مو ترې خبر کړي هم وو. فارسیان غواړي چې یو لوی فاشېست دولت رامنځته کړي او خپله متعصبه پراختیا غوښتونکې فارس امپراطوري را ژوندۍ کړي. عراق او نورو خلیجي هېوادونو ته یې سترګې اړولې دي، پر همدې یې اتفاق سره کړی دی. ځکه هم ستا خبرې لرې نه ګنم. په ځانګړي ډول همدا اوس د عراق د ازادۍ پر ضد لاسوهنې کوي، د دوی لاسپوڅي چې د بدر ځواکونه نومېږي، قصداً د عراقي ولس پر ضد ناوړه جرمونه کوي، هغه هېوادپاله عراقي مخور وژني چې پر خپل عربیت ټینګار کوي او د نیواک او استعمار لاره او منطق نه مني.

"د عراق-ایران جګړې څخه وړاندې هم په عراق کې د ایران لاسوهنې داسې حد ته ورسېدې چې نور یې پر وړاندې چوپ پاتې کېدل ناشوني وو. پراختیا غوښتنه یې له لویو موخو څخه وه. د شاه په وخت کې یې په شمالي سیمه کې له یاغیانو سره مالي مرسته کوله. دا لاسوهنې او مرستې داسې حد ته ورسېدې چې یاغي ډلو ته یې د ایران په ځمکو کې له ټولو سمبالونو، وسلو او زېرمو سره اوسېدو ته اجازه ورکړه. موږ د الجزایر تړون لاسلیک کړ او د عراق د ولس د یووالي لپاره مو دردناک تنازلات وکړل چې دا ټولو ته معلومه ده. د دغه تړون تر ټولو یوه څرګنده ماده دا وه چې دواړه هېوادونه به یو د بل په چارو کې لاسوهنه نه کوي.

"کله چې خمیني عراق ته پناه راوړه، د عراقیانو په منځ کې عزتمن اوسېده، خو پر دې سربېره هم چې ده د عراق په چارو کې لاسوهنه کوله، موږ سترګې پرې پټولې. خو کله چې یې انقلاب وکړ او د عراق خاوره یې د خپلو موخو د پوره کولو لپاره کاروله، موږ ترې وغوښتل چې یا د عراق پرېږدي یا د دغه هېواد قدر وکړي چې دی په کې اوسي، خو بیا یې هم شرم ونه کړ او د عراق پر ضد یې څرګندونې وکړې، ان عراق یې د فارس د ځمکې یوه برخه وبلله. دا هغه وخت و چې دی لا لوېدیځو استخباراتو واک ته نه و رسولی. خلیجي عربي هېوادونه به یې تهدیدول او په خپلو څرګندونو کې به یې د ایران ولایتونه ګڼل.

"لکه څرنګه چې ټولو ته معلومه ده چې له بېلابېلو لارو مو ډېرې هڅې وکړې څو له دوی سره «مخ» نه شو، خو کله چې خمیني تهران ته ورسېد، ځواکونو یې عراقي پولو ته نږدې تمرکز کاوه. ده به هم ښکاره خبرې کولې چې له عراقه به انقلاب کوي. په ۱۹۸۰ز کال کې به یې په سیف سعد، زرباطیه، مندلي او بدر کې زموږ سرحدي کلي او نور ښارونه په توپونو ویشتل. په لسګونه ځله مو د خبرو اترو له لارې ترې وغوښتل چې دا بریدونه ودروي، خو دوی چې

خپل دښمن تېښ ګاڼه، په ۱۹۸۰.۹.۴ نېټه یې په ولسي انقلاب اتفاق وکړ، خو ناکام شو او شیعه عراقیانو تر سني عراقیانو وړاندې جګړه ورسره وکړه. په نړۍ کې د مسلمانانو ډېرو مخورو علماوو هلې ځلې وکړې چې دا جنګ ودروي چې یو هم سید أحمد سیکوتوري و، خو خمیني پر موږ د برید ټینګار کاوه، نو موږ هم ښه په «زړورتیا» ورسره «وجنګېدو»، زموږ له پرله‌پسې بریاوو وروسته خمیني «ماته» وخوړه. الفاو لومړنی عربي ښار و چې په زور یې نیولی و او په زور مو ترې ازاد کړ. بریا مو اعلان کړه، خمیني هم د زهرو غوړپ وکړ او په شریفه قادسیه کې یې په اوربند پرېکړه وکړه. په ۱۹۸۸ نېټه د بریا د اعلان ورځ وه.

"کله چې په ۱۹۸۰ز کال کې د ورونو په څېر له ایرانه په را الوتي ژېړ باد پر وړاندې ودرېدو، زموږ د ځینو عربي ورونو دریځ زموږ سینې یخې کړې. عربي دولتونو ایراني خطر احساس کړ، نو داسې دریځ یې ونیو چې د هېرولو نه دی. له موږ سره د جنګ په سختو حالاتو کې ودرېدل.

"کله چې خمیني مړ شو، ما ته د ملاتړ یو کس راغی او خبر یې کړم، دی هم ارام برېښېده، خو ما وویل، اناالله و اناالیه راجعون او الله د پرې ورحمېږي، موږ له هېچا سره هم کینه نه کوو.

"له نیواکه وروسته مې هم ورته پام و چې دوی څنګه یو ورانوونکی رول ولوباوه، امریکایانو څنګه اجازه ورکوله چې له ټولو تیاریانو او وسلو سره د ایران له ځمکو را وخوځېږي، ان دوی یې مرسته هم وکړه. ان کله چې یې د فردوس په سیمه کې یادګاري مجسمه را ړنګه کړه، زه له هماغه ځایه لرې نه وم، خو زه د داسې بې ځایه کارونو په کیسه کې نه وم، ځکه زما پام د عراق وضعې ته و. او دا ډرامه (د مجسمې را ړنګول) ځینو داسې اشرارو جوړه کړه چې عراقي وینه یې په بدن کې نه وه، دوی د دغې ډرامې لپاره له وړاندې او د یرغلګرو له لوري چمتو شوي وو. په دوی کې که کوم عراقی هم و، هغه

خپلې هوا او هوس پسې کړي و او مخکینی مجرم و، څکه هېڅ شریف عراقي هغه څه نه مني چې وشول".

ولسمشر همداسې پسې وویل: "ډېر علماء یې ووژل او له یرغلگرو سره یې په ناځاپي عملیاتو کې مرسته وکړه. دا ټول د هغه چا له امله وشول چې د دیني شخصیت او مفتي په ځای ناست دی، خو دین ترې بېزاره دی. نه د عراق او ولس او نه یې امت ته د نسبت کېدو هومره په کیسه کې دی لکه د ایران په کیسه کې چې دی. څکه دی غواړي چې په عراق، خلیج او سیمه کې داسې لوبې وکړي چې زړه یې وي".

له ایران سره د جگړې په اړه ولسمشر وایي: "کومو کسانو چې په اتیایمو کلونو کې له فارسیانو سره دفاعي جگړه خطا گڼله، اوس باید یو ځل بیا «فکر» وکړي څو پوه شي چې فارسي ایران یوه شېبه هم له خپلو فاشیستي موخو نه دی تېر شوی چې دا د عراق، عربو او مسلمانانو پر ضد د ناوړه لوبې یوه برخه ده. «ایران» «عراق» ته د «امریکې» راتگ «اسانه» کړ او امریکې بیا په عراق کې د ایران «لاسوهنې» ته".

ولسمشر پسې زیاته کړه:

"موږ ایران ته خپل ښه نیت ثابت کړ، له جنگه وروسته د الجزایر تړون ته را وگرځېدو. بیا مو پر دوی هم ښه باور وکړ چې د ښه باور د ثابتولو وعده یې راسره وکړه، خو دوی په حقیقت کې د امریکې له نیتونو سره په یوه خندق کې وو. موږ دوی ته جنگي الوتکې ورکړې چې له امریکې سره یې د جگړې په دویم مخ کې وکاروي. زموږ او د ایران د رهبری د یووالي په اساس یې موږ ته د خندق په یووالي ښه راغلاست وویل، خو دوی د خپل عادت له مخې له موږ سره خیانت وکړ او تړونونه یې تر پښو لاندې کړل، د فارسیانو عادت همداسې دی. زه همدا اوس پر «سوریه» هم ډېر وېرېږم چې له اسرائیلو سره به یې په جنگ واچوي او بیا به یې یوازې پرېږدي. «سوریه» یې همداسې

«موخه» ده لکه اوس چې «عراق» دی او همدا راز ټول امت یې موخه دی. دا صلیبي جگړه ده، عربیت او اسلام دواړه یې یو ډول موخې دي. په دوی کې پټه کینه پر عراق، د عراق پر ولس او فرهنگ په برید کې ښکاره شوه. داسې ښکاره شوه لکه یو څوک چې د غچ اخیستلو لپاره ورانی کوي... په عراق کې د قانوني هېوادپاله نظام پر ضد سره را ټول شول او کله چې په نورو ټولو لارو کې پاتې راغلل، نو د مستقیم برید له لارې یې واک ونیو. که دوی په خپلو ادعاوو کې رښتیني وي، نو بیا ولې تر اوسه لا په عراق کې پاتې دي. خو که وروسته له هغه ووځي هم چې خپل لاسپوڅي پر ولس واکمنان کړي، نو یوازې انځور به بدلون کړی وي. د دوی موخې صدام حسین او ټول نظام ته تر ضرر رسولو ډېرې لوړې دي".

د عراقي لښکر وسله‌وال کول

له ولسمشر څخه مې وپوښتل چې داسې گنگوسې شته چې د ایران- عراق جگړې په جریان کې ځینو لوېدیځ والو عراق ته وسله ورکوله. ځواب یې راکړ:

"مخکې به د دریېمې نړۍ هېوادونو چې عراق هم په کې و، تقریبا له یوه ځایه خپل ځواکونه په وسلو سمبالول چې هغه شوروي اتحاد او ځینې ختیځ دولتونه وو، خو کله چې له صهیونیانو سره په اخته کېدو کې په پرله‌پسې ډول عربو ماتې وخوړه، نو موږ پرېکړه وکړه چې ځواکونه له بېلابېلو مصادرو څخه په وسلو سمبال کړو او دا لکه د نورو په څېر زموږ مشروع حق دی. په ځانگړې ډول عراق بیا له یوه ناوړه گاونډي سره اوږده پوله هم لري، داسې گاونډی چې فاشیستي هیلې لري، هلې ځلې کوي چې کرکجن ولسي انقلابونه وکړي. له دویمې قادسیې (عراق-ایران جگړې) څخه مخکې موږ له فرانسې سره تړونونه لرل. د بېلگې په توگه، زموږ د هوايي ځواکونو د ځواکمنولو لپاره د

شرمېږم. سملاسي په موټر کې سپور شوم او راووتم، دوه ملګري هم راسره وو. د هيت ښار د قضا سيمې پر لوري ولاړم او د قضا له قائم مقام سره مخامخ شوم. خپل ګاډی مې د هغه له ګاډي سره بدل کړ، بيا مې خدای پاماني ترې واخيسته. استاذ خليله، ستا قبيلې ته نږدې د رمادي ښار شاوخوا به ګرځېدم. په حقيقت کې ما پرېکړه وکړه چې قبيلې ته زما له امله زيان ونه رسېږي، بيا نورو ځايونو ته ولاړم".

ولسمشر د يوې مودې لپاره چوپ شو... ما غوښتل چې د امريکايانو په اړه به په ټاکل شوي وخت کې ډېر څه واورم، نو پوښتنه مې ترې وکړه:

ښاغليه څه فکر کوې ايا له بغداد څخه د دفاع په پلان کې کمزوري نه وه.

ولسمشر ځواب راکړ:

"هو بلکل ځينې مهمې کمزورۍ په کې وې، دښمن ګټه ترې پورته کړه او جګړه يې تېزه پای ته ورسوله. خو پر دې ټولو سربېره، زه وايم چې اتلو وسلهوالو ځواکونو، هغه که مشران، اميران، جنګيالي او که اتل فدايان او عرب رضاکاران وو، ټول په پوره مېړانه وجنګېدل، د دوی تر شا اتل عراقي ولس او رهبري وه... خو بس دا د الله اراده وه، د هغه امر خو نه شي بدلېدای"...

څلورم څپرکی

د پرېکړه کوونکې (جګړې) دويم مخ

مقاومت

څوک چې د امپرياليزم او استعمار په مقابله کې يو ځل هم د سولې شاهد و،
نو څوک يې نه شي ترې اخيستی.
او که کوم څوک دغه کار وکړي،
نو امپرياليزم او استعمار به يې په خپله قبر وکني.

راؤول کاسترو

له صدام حسين سره خبرې له تاريخ سره او د تاريخ لپاره خبرې دي. کله چې د عراق او امت د جګړې د دويم مخ خبرو ته ورسېد، مخ يې وځلېده، د هغه زړور مقاومت مخ ته چې ټوله نړۍ يې تېز تګ او ځواک ته حيرانه وه.

ولسمشر راته وويل:

"خليله، د جګړې دويم مخ (له يرغلګرو سره مقاومت) په ۲۰۰۳.۴.۱۱ نېټه پيل شو، يعنې له نيواک څخه يوازې دوې ورځې وروسته. په همدې ورځ مې له نظامي مشرانو سره وليدل او ورته مې وويل چې که څوک څه وايي اورم يې، نو هر يوه ځانته ځانته ځواب راکړ، ځوابونه يې سره بېل وو، ان اخرني کس راته وويل: مشره له ما سره دوه پوځونه پاتې دي... ما ورته وويل: ولاړ شئ، پر الله توکل وکړئ او د جګړې دويم مخ مو پيل کړئ.

"ځکه نن چې څه پېښېږي هغه يو تصادف نه دی، نه هم بې پلانه کار دی، بلکې دا هغه عمليات دي چې له بريده وړاندې مو پلان ورته نيولی و. له لازمو احتياطونو څخه مو کار اخيستی و، له دښمن سره د اوږدې جګړې او د ډلګۍ ډلګۍ جنګېدو لپاره مو مناسبې وسلې او نور توکي زېرمه کړي وو.

"په ۲۰۰۳،۴،۹ نېټه مې د انقلاب له ښار څخه ليدنه وکړه او د ښار هغه وګړي چې په لويه پيمانه راته راغونډ شوي وو، الله په اماني مې ترې واخيسته او پرې مې ښودل. له دې ليدنې څخه عکاسي ونه شوه، ځکه موږ او انځور ايستونکي لاره سره بېله کړې وه، هغه د سختو هوايي بريدونو له امله را ونه رسېد. بيا أعظميې ته ولاړم، له امريکايي ټانګونو سره نږدې مې د أعظميې له ډېرو وګړو سره ليدل چې يوه امريکايي ټانګ فيرونه وکړل، زه په چپه پښه لږ ټپي هم شوم، خو ټپ ژور نه و.

"په ۲۰۰۳،۴،۱۱ نېټه مې له مشرانو سره له ليدو وروسته پرېکړه وکړه چې له بغداده ووځم، د ملاتړ لپاره ځانګړي کسان راسره وو، خو ما ترې وغوښتل چې خپلو کورونو او کورنيو ته ولاړ شي. يو څو کسان راسره پاتې شول او نور ولاړل، د دجلې د سيند لاره مو په وړه کښتۍ کې ووهله او له بغداده ووتو. کله چې مو د پټېدو پرېکړه وکړه، لکه په ۱۹۵۹ز کال کې چې جګړه تونده وه، لوڅې پښې به ګرځېدو، څه چې به مو ښکار کړل او يا به مو په فصلونو کې موندل، هغه به مو خوړل، نو له داسې حالت سره عادت شوم. پر دې سربېره مو شپې هم رڼولې، ستړيا وه او پلانونه مو برابرول.

"وروسته مې له ځينو ملګرو سره د مقاومت لښکرې ځارلې چې په هغه وخت کې لا زموږ ملګري نه وو بنديان شوي. موږ له لښکريانو سره په اړيکه کې وو، خو کله چې زموږ په ګرانو سوبلي ولايتونو کې د دښمن په ځانګړي ډول د ايران مخابرات او استخباراتي آلې خپرې شوې، نو دا مو غوره وګڼله چې هغو ولايتونو ته ور نه شو.

د بغداد ليدنې مې ورپسې پيل شوې، د مقاومت له اتلو کسانو سره په مستقيم او غير مستقيم ډول په اړيکه کې وم. بيا د ديالى او نينوى ولايتونو، د موصل اطرافو، د تأميم او حويجې ولايتونو، د صلاح الدين ولايت ټولو سيمو او د انبار ډېرو سيمو ته ولاړم. په يوه ځاى کې مې هم له درېيو ساعتونو زيات

وخت نه تېراوه. لاملونه يې ډېر وو، يو خو ما نه غوښتل چې د سيمې په خلکو بوج شم، په ځانګړي ډول د دښمن تر ځار لاندې وم او بل ما نه غوښتل چې د خپل ولس د زيان لامل شم.

"موږ له مقاومت سره په اړيکه کې وو، په مستقيم او غير مستقيم شکل مې تر ځار لاندې و او رهبري کاوه مې، د دوى د مورال د لوړاوي لپاره مو له ځينو لښکريانو سره ليده کاته کول. کله به مو د ليکنيزو پيغامونو او کله به مو د غږيزو پيغامونو له لارې لارښوونه ورته کوله. د امنيتي ملحوظاتو له مخې مې عربي جامې يا د شپنو جامې اغوستې. همدا راز په بېلابېلو ګاډو کې به مو تګ راتګ کاوه، لکه په غټو او متوسطو بار وړونکو ګاډو کې، په ټکسي او دربس ګاډو کې.

"يوه ورځ موږ په ټکسي کې سپاره وو، کلاشينکوفونه، تومانچې او لاسي بمونه هم راسره وو. ناخبره د نيواک د ځواکونو سيمې ته ننوتو، موږ خبر نه وو دوى دغه سيمه نيولې وه، نو موږ هم ناڅاپه پرې ور برابر شوو، موټر چلوونکي چې زما له ملاتړو کسانو څخه و، غوښتل يې چې د ګاډي لورى ور بدل کړي او بېرته په شا راوګرځي، ما ورته وويل چې څه پر الله توکل وکړه او پرې ور روان شه. کله چې ور ورسېدو، امريکايي ځواکونو ودرولو، خو موږ ته يې سم په ځير ونه کتل او راڅخه ويې غوښتل چې تګ ته ادامه ورکړو. وسلې مو تر پښو لاندې پټې کړې وې...

"له داسې ډېرو پېښو سره مخامخ شوو. ما به ډېرى وخت په يادو سيمو کې د عراقيانو دروازې ورټکولې او له اجازې وروسته به ورننوتم. ملګرو ته به مې ويل چې که مې د کوم عراقي دروازه وټکوله او خلاصه يې نه کړه، نو دا په دې مانا ده چې هرومرو به په موږ کې کومه تشه وي.

"د پټېدو په موده کې به مې چې له خلکو سره ليده کاته کول، نو هڅه به مې کوله چې پرې بوج نه شم، يا يې د خطر په خوله کې ور نه کړم. نو د امنيتي

که به کورونو ته ورتلم هم، نو ناوخته به ملحوظاتو له کبله به بېل گرځېدم. ورتلم او د کور د څښتن له بيدارېدو وړاندې به سهار وختي ترې راوتم.

"د مقاومت د اوږدوالي هڅه مې کوله، له ځينو لښکريانو سره د کتو په وخت کې به مې پيسې ورکولې څو مقاومت همداسې روان وي. له همدې امله کله چې امريکايانو ونيولم، نو لومړۍ پوښتنه يې د مقاومت او "أبو أحمد" (عزت الدوري) په اړه وه. ما په خواب کې ورته وويل: کله چې پر ولسونو تېری وشي، کرامت او ارزښتونه يې تر پښو لاندې شي او پانگې يې لوټ شي، نو بايد چې مقاومت وکړي او له مقاومت پرته بله لاره هم نه لري. بيا مې ورته وويل: که عزت الدوري داسې ځای وي چې تاسې ته در معلومېدی، نو هغه به مې در څخه پټ کړی وی، [دا خو بيخي لرې ده چې اوس به يې در ښيم].

"د مقاومت په اړه يې زه ډېر په تينگه پوښتلم، خو ما ورته ويل چې بايد ټول عراقي ولس زنداني کړي، ځکه هر شريف عراقي د دوی له تصوره د لوی مقاومت په ليکو کې دی چې ټول ازاد عربان، کلک مسلمانان، هېوادپالان او عام هېوادوال په کې شامل دي، هغه که ښځې دي که سړي دي، که واړه دي او که لوی دي. ورته مې وويل، لکه د بغداد له نيولو مخکې مې چې درته وويل، تاسې بايد خپل تابوتونه برابر کړئ او هغه ورځ نږدې ده چې تاسې به د بغداد پر دېوالونو را وځړول شئ⁽¹⁾. دا يوازې زما خبره نه وه، بلکې پر بغداد

١- ليکوال، سياستپوه او اکاډېمک استاذ صلاح المختار په ۲۰۰۸.۳.۲۵ نېټه له الجزيرې تلوېزيون سره په ليدنه کې وايي چې شهيد ولسمشر هغه خبره رښتيا کړې وه چې ويلي يې وو چې نيواکوال به ډېر ژر د بغداد پر دېوالونو را ځوړند کړی شي. دا دی نن عراقيان د نيواک خواکونو ته د بغداد له ديوالونو سره ماته ورکوي. يعنې په فلوجه، لطيفيه، مدائن، سامراء، ضلوعيه، بلد، يوسفيه، محموديه، صقلاويه او د عراق په نورو ښارونو کې.

ليکوال او سياسي شنونکی دکتور فيصل الفهد د "صدام حسين او صحاف رښتيا ويلي دي... دا دی د بوش او مرستندويانو دروغ يې ښکاره شول" (د ۲۰۰۵ کال د مې په ۱۲ نېټه، بصره شبکه) تر عنوان لاندې په يوه مقاله کې وايي "دغه ټول او نور ښارونه نيواکوالو او د هغوی لاسپوڅو ته د خپگان او مړيني مصدرونه جوړ شول"... او زياتوي: "امريکايان به د ويتنام په زيانونو شکر وباسي. ځکه هغه نسبت هغو زيانونو ته لږ وو، چې د عراقيانو په لاس ور ته ورسېدل او ور ته رسېږي. دې ته د ويتنامي مقاومت ځينو مشرانو هم اشاره کړې

راتاو ښارونو په خپل زړور مقاومت دښمن حيران کړی و. ما ته د خپل ولس ختې او تينگښت معلوم وو. ورته ويل مې چې دا دی تاسې اوس زندی کېږئ، وژل کېږئ، د جگړې له ډگره تښتئ او داسې زيانونه درته رسېږي چې تاسو يې هېڅکله فکر هم نه و کړی... دوی چې له ما څېړنې کولې، نو داسې مې احساس کړه چې دوی ځان د سرېښو په ډنډ کې نښتي گڼي او اوس د داسې حلالارې په لټه کې دي چې د خپل مخ اوبه وساتي".

د ولسمشر نظرونه لږ سره گډوډ شول. زه دغه لوی سړي ته فکر وړی وم چې تقدير د يوه لوی دولت له رياست څخه د مقاومت په رهبر اړولی و. او په همدې حالت کې د خپل هېواد عراق په خاوره کې پاتې شوی و.

بيا بېرته خبرو ته راوگرځېد:

"امريکايانو ته مې وويل چې امريکايي ولس زموږ دښمن نه دی، زموږ دښمن ستاسې هغه حکومت دی چې تاسې يې د عراق په نيولو کې د سرېښو ډنډ ته ورغورځولي ياست، نو ځکه به تاسې ته په لوړه بيه تمام شي".

د اتلې فلوجې په اړه ولسمشر وويل چې داسې هيله کېده چې دښمن به نوی بريد پرې وکړي. "کله به چې صالون ته د را وتلو په حال کې ما د الوتکو غږونه اورېدل، داسې فکر مې کاوه چې دا به هرومرو د فلوجې او د هغې د اتلو اوسېدونکو پر ضد ور روانې وي. ځکه هغوی هېڅکله سر نه ټيټوي. هلته د مقاومت پر حجم او له دښمن سره په مقابله کې د هغې د سړيو ځواک ما ته معلوم دی. هلته د مقاومت ډېری غړي افسران، د عراقي لښکر عسکر، د گوند غړي، هېوادپالان او د جيش القدس کسان دي چې لوړ تمرين يې ليدلی

ده، څو ورځې وړاندې چې يې له کرکجن امريکايي نيواک څخه د خپل ولس د ازادي ورځ لمانځله، د عراقي اتلوال مقاومت د لاسته راوړنو په اړه يې ډېرې خبرې وکړې. خوښې يې پرې څرگنده کړه او تاکيد يې وکړ چې د عراقي مقاومت خواک او برياليتوب د عراقي ولس د پراخ ملاتړ له امله دی. ويتنامي مشر هيله وښوده چې هغه ورځ نږدې ده چې عراقي مقاومت په کې بريالی شي. امريکا له عراقه را وشړل شي او په کې زيانمنه شي"...

دی او پراخه جګړه‌ییزه پوهه لري. اوس مې احساس وکړ چې دا ګڼې جنګې الوتکې د فلوجې په لوري ور روانې دي. له الله څخه مې غوښتل او دعا مې کوله چې د فلوجې له خلکو سره مرسته وکړي او بشري زيانونه لږ شي.

"امريکايانو ته مې وويل چې په بغداد کې اووه ميليونه انسانان اوسېږي، په دې کې دوه ميليونه وګړو وسله اخيستې. زه پر همدې باور وم او لا تر اوسه يم چې بې وسلې او بې ځواکه امت يو سرټيټی امت دی. نظامي مشرانو او ملګرو ته به مې ويل: له امريکايانو سره جګړې ته په ټوپکونو ځانونه سمبال کړئ. کله چې زموږ لښکرې پر مقاومت بدلې شوې، نو له امريکايي ځواکونو څخه زموږ لښکرې ډېرې ځواکمنې شوې. همدا راز له نيولو وړاندې چې له ملګرو سره وم، ورته ويلي مې وو "موږ د مرګ څکونکي يو".

"په ٢٠٠٣ز کال کې له نيولو لږ وړاندې د دجلې له سينده پورې وتم چې دا پورې وتل راته ډېر اړين وو. نو کله چې اوبو ته ورسېدو، هلته يوه وړه کښتۍ وه. کوربه راته وويل چې ستا او د کلاشينکوفونو پورې وتلو ته دا وړه کښتۍ بسنه کوي، خو ما ورته وويل: ته له کلاشينکوفونو سره په کښتۍ کې ولاړ شه او زه به په لامبو له سينده پورې وځم... د سړي ځواک د هغه په غړو کې نه دی، که داسې وای نو د وحشي ژوو ځواک به په داړونکو غاښونو او غړو کې و، بلکې د سړي ځواک د هغه په زړه او ايمان کې دی چې همدا دواړه سړي ته داسې عزم او زړورتيا وربښي چې غړي يې نه شي ورکولی. هو خليله ...هر لښکر که غواړي چې خپله ځمکه له دښمنه وساتي، نو بايد پياده (په پښو) وګرځي. کله چې د بلې وسلې دوره پای ته ورسېږي، د لښکر جوړښت هم ټيټېږي او پای ته رسېږي او بيا د مقاومت کوونکي دوره پيلېږي.

"ما به تل په رهبرۍ او مقاومت کې له خپلو ملګرو او ورونو سره پر اړيکو ټينګار کاوه. د دوی ليدل، خبرې اورېدل او د دوی د هغو نظرونو له نږدې اورېدلو ته به مې زړه کېده چې موږ ته به ګټور وو.

"يوه ورځ مې له "أبو أحمد" سره په يوه دره کې وليدل. لکه څرنګه چې يې ژمنه کړې وه هماغسې لوړ مورال يې درلود. دا چې په هوار ځای به کښېناست، نو زموږ د کښېناستلو لپاره يې پوستين (چپن) را وايستله او پر ځمکه يې اواره کړه. له هغه وروسته مې بيا ونه ليد، خو د دريېم لوري په واسطه به سره په اړيکه کې وو.

پنځم څپرکی

د ١٩٩١ د برید پېښې

اې مبارزه...
کله چې د ارزښتمند لوړېتوبونه تر سترګو شول،
نو خپله مېرانه د ښکاره کړه.

(صدام حسين)

وروسته له دې چې زمونږ پر عربي امت باندې څو ځورونکې پېښې راغلې، اوس خلک بیخې له دې خبرې سره عادت شوي دي، او وايي چې: اسرائیل وپوښتئ یا امریکا وپوښتئ. خو ما ته چې کومه پوښتنه پیدا وه او خوب ته یې نه پرېښودم، هغه دا وه چې: ایا د عراق په سیاسي رهبرۍ کې کومه ستونزه وه چې د امریکا له متحده‌ایالاتو سره یې اړیکه نه شوای جوړولای؟

کله مې چې دا پوښتنه له ولسمشر (صدام حسين) څخه وکړه، په ځواب کې یې راته وویل: "مونږ د امریکا له متحده‌ایالاتو سره د تېرې پېړۍ په اتیایمو کلونو کې ګډوډې اړیکې درلودې، چې دغو اړیکو په هماغه وخت کې د عراق د سیاسي وضعې په ګډوډۍ اغېزه وکړه. خو زما په باور په (١٩٨۴م) کې دا اړیکې بیا ورغېدې".

له ایران سره د جګړې په جریان کې مو له متحده‌ایالاتو سره د بهرنیو چارو د وزارت په سطحه چلند کاوه. د عراقي او امریکایي ولسونو د مصلحت له کبله د لا ښه تفاهم امیدوار وو. بناءً، هغه څه چې زما په یاد دي هغه دادي چې: د ولسمشر رونالډ ریګن په وخت کې مو له متحده‌ایالاتو سره د غنمو په باره کې چې زمونږ ورته ضرورت و، تړون وکړ. امریکایي حکومت د تړون کولو لپاره زر امر صادر کړ. برسېره پر دې، د خبرو اترو عراقي هیئت ته وویل شول چې امریکایي شرکتونو ته پیسې مه ورکوئ، بلکې د امریکا حکومت به یې ورکوي، که مو وضعیت اجازه درکړه بیا کولای شئ چې پیسې ورکړئ.

"دا خو بعضې هغه مسائل دي چې د ډېرو پېښو او کلونو په تېرېدو سره سره یې بیا هم مونږ له یاده نشو ایستلای.

"په یاد مې دي، د ولسمشر ریګن په وخت کې د عراق د دفاع وزارت هلیکوپټر الوتکو ته اړتیا درلوده، دا هغه وخت و چې له ایران سره د جنګ له کبله پر مونږ پرېکړون لازم شوی وو، نو مونږ اویا که اتیا غیر مسلح الوتکې تر لاسه کړې، خو جبهو ته د زېرمو په لېږد کې ګټورې وې.

"د عراق-ایران جګړه کې، یوه امریکایي بېړۍ ولګېده، اوه دېرش امریکایي سمندري په کې ووژل شول. ریګن کولای شوای چې خپلو ځواکونو ته امر وکړي چې بغداد په نښه کړي، لکه کلېنټن چې دغه کار وکړ، خو هغه دغه کار ونه کړ. لکه څرنګه چې ټول خبر دي، په عربي خلیج کې له سیمه ییزو اوبو وتلې یوه محرمه سیمه وه، چې له هغه لوري که هر څه (موخه) را تلل، نو هغه زمونږ د پیلوټانو برخه وو، څکه هغه موخه به یې دښمن ګاڼه او په نښه کاوه به یې. هلته الیکټروني څارنه کېده. او هلته داسې پېښې شول چې زمونږ پیلوټانو یو څه (موخه) ولیدل، توغندي یې پرې ور وتوغول او په اوبو کې یې ډوب کړل. بیا مونږ له خپل لوري خبرتیا ورکړه چې د دوی کړنه ناسمه وه، څکه دوی (امریکایان)، د دې لپاره راغلي وو چې په عراق یا په ایران خپله نقشه راکش کړي. نو مونږ ښښنه وغوښته او امریکا هم ومنله، او دا چې امریکا ممانعت ونه کړ، نو متضرر شویو کورنیو ته مو بدله ورکړه، دا پېښه هېره شوه. خو د ایران د قضیې په اړه ( ) په ١٩٨٦ م کال کې دا اړیکې سخت حالت ته ورسېدې. امریکایي ادارې ښښنه وغوښته، مونږ هم ومنله، نو که څه هم ما ولسمشر ریګن نه و لیدلی، خو اړیکې مو له امریکا سره ښې وې.

"د معلوماتو له پلوه، مونږ له امریکایانو څخه کوم معلومات نه دي لیدلي، خو زمونږ عربو ورونو به دا کار کاوه، مونږ هم باوري وو چې دا په غیر مستقیم ډول د امریکا کار دی.

"دلته يوه ذهني پوښتنه را پورته کېږي، هغه دا چې د رېګن له تلو او د بوش له راتلو وروسته داسې څه پېښ شول، چې نقشه بدله شي؟

"له ۱۹۹۰ م کال وروسته مو د دواړو هېوادونو د ګډو ګټو په خاطر او د سيمې د امنيت لپاره له امريکايانو سره د تفاهم لپاره د لارې پرانيستلو هلې ځلې وکړې. خو امريکا ټولې دروازې وتړلې. مونږ ورته وويل چې نفت داسې څه نه دي چې ويې څښو يا يې تر ځمکې لاندې بيا را وګرځوو، دا د عراق قانوني پانګه ده او مونږ په دې کې لکه د عربي امت د ملکيت په څېر د ملي او ملتي ګټو په اساس د تصرف حق لرو. دا معقوله نه ده چې عراقيان د ګټه ترې پورته کړي او د اردن يا مصر يا موريتانيا ولس د ترې محروم وي.

"ځينو عربي لورو هم هلې ځلې وکړې چې زمونږ او د امريکا تر مينځ نوې لاره پرانيزي، ډېرې هلې ځلې يې وکړې په ځانګړي ډول ملک حسين، څو ځله يې له مونږ سره اړيکه ونيوله، پوښتنه به يې کوله چې که مونږ امريکايانو ته کوم پيغام لرو. زمونږ او امريکا تر مينځ يې د فضاء د نرمولو هڅه کوله. مونږ يې هلې ځلې وستايلې، خو داسې اړيکې مو غوښتې چې دواړو لورو ته بشپړ درناوی په کې وي. دا چې امريکا له ولسونو څخه غلامي غوښته، دا تګلاره مونږ ناقصه ګڼله. خو د ملک حسين هلې ځلې ځکه ناکامي شوې چې امريکا په سيمه کې د خپلو استعماري پلانونو د پلي کولو هڅې کولې.

"زما زوی خليله تا ته وايم، چې امريکايي ولس يو شی دی او حکومت يې بل شی. ځينې حکومتونه د صهيونيانو له لوري رهبري کېږي... نو ځکه تاسې بايد رسنی وکاروئ او په ځانګړي ډول امريکايي رسنی، څو دغه حقيقتونه امريکايي ولسونو ته څرګند شي.

د پريماکوف لومړۍ ليدنه

"په ۱۹۹۱ م کال کې پريماکوف راته راغی، چې له کوېټ څخه د عراق د ايستلو په وسيله د عراق پر ضد لا جنګ روان وو. ما ته يې وويل: ما څو ټکي درته راوړي او بايد موافقه راسره پرې وکړئ. که موافقه ونه کړئ، نو روسيه به ستاسې پر ضد له امريکا سره په خوا کې ودرېږي. زه ورته موسکی شوم او ورته مې وويل: تاسې د امريکا په څېر مه تېر وځئ، تاسې خو بايد مونږ له امريکا څخه ډېر ښه وپېژنئ، بله دا چې ګواښ هېڅ ګټه نه لري، هغه که د شخص له لوري وي او يا د دولتونو له لوري وي. داسې خبرې مې ورته وکړې چې دی يې ځوراوه، خو حق وې. بيا مې ترې وپوښتل: دا دی اوس خو د بمونو غړونه اورې، نو ته وا تاسې به د امريکا ځواک ته نور څه ور زيات کړئ. او که د امريکا ځواک ته څه ور زيات هم شي نو مونږ يې په کيسه کې نه يو. او بيا مو په ځينو ټکو توافق سره وکړ. خو د بوش پلار (بوش) بېړه کوله، نو ځکه هغه څه پېښ شول، چې پېښ شوي دي.

"دې خبرې ته راګرځم او په تکرار سره وايم، چې عراقي ولس د امريکايي ولس پر ضد نه دی، بلکې د امريکايي حکومتونو پر ضد دی، په ځانګړي ډول د ډبليو بوش د حکومت، چې د عربو او مسلمانانو او آن د نړۍ د نورو وګړو په زړونو کې يې د سختې کينې اور بل کړی دی. زه په دې باوري يم چې هېڅ هېواد هم نه غواړي، چې اوس د امريکا له عراقه په سالمه توګه ووځي، نو عراق د هغو هېوادونو څخه په نيابت سره دفاع کوي. مونږ چې کله دا خبره کوو، نو نه له چا وېرېږو او نه دا غواړو چې امريکايي ولس د له مونږ سره مرسته وکړي، چې له زندانه مو خلاص کړي، بلکې دا يو حقيقت دی چې د عراق ولس او حکومت له يرغله وړاندې د امريکا پر ضد نه وو. خو اوس چې چا له دوی سره مرسته کړې، په اصل کې هغوی د امريکا غلامان او

یوه لاسپوڅې ډله ده، او هغوی حکومت نه دي. تاسې هم زمونږ پر سیاسي لارې او عقیدې خبر یاست، هر څه ښکاره دي."

د جاک شیراک سره لیدنه:

د نړۍ د رهبرانو په اړه مو خبرې کولې، چې له فرانسې خبره یاده شوه، نو ولسمشر وویل: "په یاد مې دي، په ۱۹۷۵ م کال کې مې له جک شیراک سره ولیدل، هغه زما ملګری و او له ډېرو عربي هېوادونو سره یې ښې اړیکې درلودلې. او ورنه مې پوښتنه وکړه چې: تاسې ولې غواړئ، چې عراق او عرب پرمختګ وکړي، ایا تاسې رښتیا هم همدا غواړئ او که هسې سیاسي خبرې دي؟

سړی په واضحه توګه غږېدو او ویې ویل: هغه څه چې عراق مطرح کوي، زمونږ د ګټو مخالف نه دي، او دا خبره یې سمه وه. ځکه یو دولت نشي کولای چې د ټیکنالوجي د پروګرامونو د وړاندې کولو څخه بغیر، د وروسته پاتې دولتونو د ولسونو حقوق ادا کړي. مونږ هم په هماغه وخت کې له وروسته پاتې دولتونو څخه ګیل کېدو، او هر چا به چې نوې ټکنالوجي راته را کوله، مونږ به شک پرې کاوو.

او اوس وایم چې که زه په پخواني حالت پاتې وای، نو د جک شیراک سلام ته به ورغلی وم، ځکه هغه پر مونږ د ډېر درناوي او تقدیر کولو حق لري. خو اوس یې نه شم کولی، ځکه هسې نه چې زما له خبرو بله مانا واخلي.

ولسمشر د امریکایانو په اړه خپلو خبرو ته بېرته راګرځي:

"مونږ دوی ته ښه معلوم وو. نه د جنګ شوقیان وو او نه مو په خپلو درېځونو کې سختي کوله، خو داسې هم نه وو چې د هغو لومړیتوبونو پر سر له یو چا سره چانې ووهو، چې له ماشومتوبه زمونږ وو. مونږ له داسې چا سره د عادلانه او قانوني خبرو اترو غوښتنه کوله چې د ټولنې په ټولو اړخونو کې یې مصلحت وو، او حتی له داسې چا سره خبرو ته لېواله وو، چې له سولې د

برخمن عربي ولس په منځ کې د ژوند کولو حق لري. خو داسې برېښېده چې دغه تګلاره د ظالمو او طاغوتي هیلو لرونکو کسانو نه خوښېده.

"امریکا ټولې هغه لارې وترلې چې د عراقیانو له اړخه پرانیستل شوې وې. مونږ به امریکایي ادارې ته ویل چې د عراق په اقتصاد او سیاست د حلقه نه را تنګوي، ځکه چې د عراقي ټولنې په ژوند باندې اثر اچوي، دا ځرګندونې کېدای شي د دې لامل شوې وې چې د امریکایي ادارې ځینو مغرضو سلاکارانو نوموړې ادارې ته ویلي وي چې پر عراق او ولس یې د اقتصادي حلقې د لا تنګولو په اړه ښه تګلاره غوره کړي. لوېدیځ ائتلاف سره وکړ او پر مونږ راغونډ شول، څه چې مو د کالونو په اوږدو کې جوړ کړي ول، ټول یې را وران کړل. نو دومره کېنه د څه لپاره...

"مونږ د ټولنې له لومړیتوبونو او حقوقو څخه د تېرېدلو او پر هغو د چانې وهلو په تګلاره عادت نه یو، آن که دا ننګونه زمونږ د مړینې او شهادت لامل هم شي، له اصلي لارې نه اوښتي یو او نه تښتېدلي یو. او دا هماغه زمونږ د نیکونو او پخوانیو صالحینو (سلف صالح) سیرت دی.

"او بیا را ګرځم او وایم، چې مونږ د امریکایي ولس دښمنان نه یو، نه کومه پوله ورسره لرو چې د هغې په سر ورسره اختلاف پیدا کړي. دوی پر دې خبر دي چې عراق د عربي أمت د ملا تیر دی، او هېڅکله به یې زړه ارام نشي تر څو یې چې فلسطین آزاد کړی نه وي، هغه فلسطین چې زمونږ تر ټولو لومړیتوبونو لومړی دی، او دا هغه څه دي چې دوی په قهروي. امریکا مخکې هم غوښتل او اوس هم غواړي چې خپل شرطونه پر مونږ ومني، او مونږ یې باید فقط سمع او اطاعت وکړو، چې دا ارمان به ګورته یوسي."

ولسمشر؛ او ورسره فرهنګي او سیاسي شخصیتونه

ولسمشر صدام حسین د آزادۍ په جګړه کې او د دښمن د دروغو او باطلو ادعاوو په بربنډولو کې د رسنیو په ژور رول پوهېده، او دښمن هم د عراق د اشغالولو په اړه د خپل ځان پاکي له همدې لارې کوله.

له ولسمشر سره د ځینو هغو عراقي او عربي خبریالانو په اړه وغږېدم چې له مونږ او کمېټې سره په اړیکه کې وو لکه، استاد مصطفی بکري، استاد عبد الباري عطوان او استاد فهد الریماوي. تندی یې وځلېده او وې ویل:

"دوی ټول ډېر زړور سړي دي، مصطفی بکري یو اصیل عرب دی، دریځونه یې نه بدلیږي، زما سلام ده ته او د ده له لارې د مصر ولس ته ور ورسوه. او عبد الباري عطوان، هغه هم ډېر زړور انسان دی، زه ډېر باور پرې لرم، خپل ډېر وخت یې د امت د قضیو چوپړ ته ور کړی دی، همداراز فهد الریماوي ورور. دوی ټولو عراقي هېواد پالو او عربي خبریالانو او ټولو هغو ته د زما سلام وي چې رښتیني خبرې کوي، ښاغلی جورج ګالوي او ښاغلی رمزي کلارک ، چې له عراقه په دفاع کې یې نسبت مهاتېر محمد او نیلسن ماندېلا غوندې رهبرانو او نورو ټولو ازادو انسانانو څخه زیات تکالیف و ګالل... ورته ووایه، چې د صدام مورال له دې لیدنې وړاندې ۹۰ سلنه وو، او اوس یې سل سلنه بلکې یو سل او شل سلنه دی. او ورته ووایه چې زه په زندان کې دننه هم ثابت او ټینګ یم او زیات هیله مند یم، او د فتحې په راتګ کې یوه شیبه هم شک نه کوم او هومره ژر به راځي چې ډېر یې فکر هم نه شي کولای."

د کویټ په اړه...

له اته کاله هلاکوونکي جنګ څخه وروسته چې د عربو جګړه مار دښمن ایران په ۸/ ۸/ ۱۹۸۸م کې پکې ماتې وخوړه او عراق له داسې غټ لښکر او لویو مشرانو سره په کې راووت، چې د مشرۍ او جګړې ټول فنونه او جګړه ایېز ځواک او معلومات یې درلودل، پر دې برسېره عراق د جنګ د اوږدو

کلونو په ترڅ کې په ټولو برخو کې ډېرې لاسته راوړنې درلودې، چې دا پر امریکایانو او نړیوال صهیونیت ښې ونه لګېدې. او عراق د فلسطین د ازادۍ په اړه عملي فکر کاوه، چې دا خبره د ولسمشر صدام هغه وینا هم تائیدوي چې د عراق له یوه ښار څخه د لیدنې پر مهال یې د هغې سیمې د اوسېدونکو یوې غونډې ته وکړه: "مونږ ته یواځې یوه وړه جګړه پاتې ده". او صهیونیان پر دې اشارې پوه شوي ول، او د دې ځواکمن قوت د له منځه وړلو د پلان لپاره یې فکرونه پیل کړل، داسې ځواکمن قوت چې که د فلسطین لوري ته یې مخه کړه، نو داسې څوک نشته چې د ودرولو توان یې لري. نو د دې نبض د کتلو لپاره یې اردن ته ګواښ وکړ، چې د جنګ سیمه به ترې جوړه کړي. د عراق غبرګون هم چمتو وو، کله چې ولسمشر وویل: " که اسرائیل وغواړي چې له اردن څخه د جګړې ډګر جوړ کړي، نو عراق به خپله له اسرائیلو څخه د جګړې ډګر جوړ کړي". او زیاته یې کړه: "که اسرائیل پر عراق د اتومي وسلې برید وکړي، نو مونږ به د غبرګوني کېمیاوي وسلې په واسطه نیم اسرائیل وسوځوو". دغه څرګندونه د هغه ایراني الاصله برېتانیایي تابعیت لرونکي جاسوس بازویټ له اعدامولو څخه وروسته وشوه، چې د موساد د ګټو لپاره یې د برېتانوي تجسس له دفترونو سره اړیکه درلوده.

اما عراق د خپل انکشافي دور او قومي وحدت په وسیله عربي صهیوني جګړه په عراقي صهیوني جګړې واړوله، ځکه عراق دا موندلې وه چې ځینې عربي حکومتونه داسې برېښي چې ګواکې د عربي قضیو په اړه یې له خپل قومي مسئولیت څخه مخ اړولی وي، او د دې قضیو محور فلسطین دی.

نو همدا وخت و چې صهیونیت په دې فکر کې شو چې څنګه د عراقي اردو له ځواکه ځان وژغوري، عراق څنګه وران کړي او د جګړې لوری څنګه بدل کړي. او کله چې یې دا عملي درک کړه چې عراق د خپل مملکت د مشرتابه او د قومي جوړښت له کبله د عربي صهیوني جنګ په ملاتړ کې اساسي

محرک او د دې جګړې فعال لوبغاړی دی. نو صهیوني لابي ګري د عراق د ختمولو لپاره په متحده‌ایالاتو کې په ستراتېژیکو څېړنو او د ځانګړو پټو پلانونو په جوړولو پیل وکړ.

د تېرې پېړۍ د اتمې لسیزې له ختمېدو وړاندې او د عراق پر اقتصاد د راغونډېدو او د عراق پر پولو د تېري په ترڅ کې، یوه امریکایي شرکت په ظاهره کې د نفتو د څېړنې لپاره له کویټ سره تړون وکړ. دا ځل یې داسې ځمکې غوره کړې چې عراق ته ورګرځېدې او مایلې څاه‌ګانې یې وایستلې، بیا را ولاړ شول نفتي پانګې یې په داسې شکل ایستلې چې د عراق د نفتو په ذخیرو یې اغېزه درلوده. بیا همدغه شرکت په ډېره کمه بیه پر ایران باندې د را ایستل شویو نفتو خرڅول پیل کړل. همداراز همدغه شرکت د عراق د اقتصاد د له منځه وړلو لپاره نړیوال بازار په کم‌بیه نفتو ډک کړ. چې دا ټول کارونه له وړاندې ډېر په پام سره پلان شوي وو.

د عراق له نفتو او د عراق اقتصاد ته له ضرر رسولو څخه په لاسته راغلو ډېرو مالي عوایدو یې بسنه ونه کړه، بلکې د کویټي لوري په اړه د معلوماتو د خپرولو او بربنډولو هڅې یې وکړې. کله چې په ۱۹۹۰ م کال کې شوروي اتحاد کمزوری شو او امریکا د یوه قطب په توګه یوازې شوه، نو دغه دریځ نور هم پرمختګ وکړ. او د عراق پر ضد صهیوني لوبه پیل شوه .

هغه پوښتنه چې له ما او ډېرو نورو سره وه، له ولسمشر څخه پوښتنو یې سخت تنګولم. خو ما قسم ورته کړی و چې د عراقیانو، عربو او نړۍ‌لید په اړه به په بشپړ صراحت سره هغه څه ورته وایم چې زما په ذهن کې ګرځي او هغه څه به ورته وایم چې بهر پر سړکونو تېرېږي. نو ځکه پوښتنه کویټ ته د ننوتو د پرېکړې په اړه وه: ایا دا پرېکړه په بېړه شوې وه او ایا دا عراق ته اېښودل شوی تلک و؟

په بشپړه ارامي یې خواب را کړ:

"اې ښاغلیه، له فارسیانو سره چې د اتو اوږدو کلونو په جریان کې کومې عراقي وینې وبهېدلې، هغه له کویټ او نورو څخه د دفاع لپاره وې. عراق د خپل امت او عربي چاپېریال په لاره کې ډېر څه وګالل، دا ځینې هغه لومړیتوبونه دي چې مونږ ګاللي دي او له امله یې راغلي یو. خو کویټ بیا بازار په نفتو ډکاوه، په غیر قانوني ډول یې د عراق نفت غلا کول. عراق له جنګ څخه په داسې حال را ووت چې د عربي دولتونو له مرستو پرته ۴۰ میلیارده ډالر پور پرې باندې و. له جنګه له راوتو وروسته د دې پر ځای چې کویټ له عراق سره مرسته کړې وی، عراق ته یې ضرر رسول پیل کړل.

"مونږ د ۱۹۹۰/۵/۳۰م په بغداد کې د ځینو دولتونو د مشرانو په مهم کنفرانس کې او په ځانګړي ډول له هغه وروسته د عراق د اقتصاد د خرابوالي په اړه د کویټ او متحده عربي اماراتو رول ته څو ځله پاملرنه وکړه.

"د ۱۹۹۰ م کال د جولای په میاشت کې زموږ او د کویټ تر منځ د کړکېچ له سختېدو وروسته او وروسته له دې چې حل کېدل یې د خبرو له لارې سخت شول، ما د جنرال طارق عزیز په حضور په عراق کې د امریکې سفیره ګلاسپي چې ځان یې د خپل هېواد نماینده ګاڼه، را وغوښته، څو د عراق او متحده‌ایالاتو د اړیکو په اړه یو پراخ سیاسي بحث وکړو، همداراز روان پرمختګونه وڅېړو او بله دا چې زما پیغام به ولسمشر بلار بوش ته ورسوي.

د کویټ د کړکېچ په اړه د ځینو عربي هېوادونو دریځ

"د سیمې او خلیج هېوادونو چې له ایران سره د مقابلې لپاره له عراق سره مرستې وکړې، هغه بې لامله نه وې، بلکې دوی وېرېدل چې هغه خمیني انقلاب به یې له منځه یوسي، چې ایران یې عراق او د سیمې دولتونو ته د ننه کولو اراده درلوده، او ورپسې به طوفان پیل کړي.

"خو یوازې زور پېژندونکو ناوړه او شریرو څپو په وړاندې د عراق دربدل، دغه انقلاب له صادرېدو مخکې ختم کړ. استاذ خلیله کویټ ته زمونږ د دننه کېدلو په اړه پر یادو شویو لاملونو برسېره، د شرف او عزت موضوع مونږ ته سور خط دی، هغه څه چې مونږ یې ځورولو او کویټ ته د ننوتو په اړه زمونږ د بېړنی پرېکړې لامل شو، هغه د عراقی مېرمنې شرف ته سپکې کلمې وې، د عراق د ازادو او عزتمنو مېرمنو په اړه د کویټي چارواکو زخمي کوونکې خبرې موږ اورېدې، چې زمونږ له اصلي عربي ارزښتونو سره په ټکر کې وې. تاسې او نورې نړۍ د دوی له لوړ پوړو رسمي چارواکو څخه د دوی شکنځل مارې خبرې اورېدې، دا خبرې داسې حد ته ورسېدې چې نور چوپ پاتې کېدل ناشونې وو. نو مونږ وروسته له هغه کویټ ته د ننوتلو او زمونږ د غصب شویو حقوقو د را ګرځولو پرېکړه وکړه، چې د کړکېچ د حل لپاره ټولې سوله‌ییزې هلې ځلې وشوې.

"له کویټ سره د پخوانیو را ولاړو شویو اختلافاتو د حل کولو لپاره مو ټولې وسیلې وکارولې، د ۱۹۹۰ م کال د جولای د میاشتې له ختمېدو وړاندې چې ولسمشر حسني مبارک را سره ولیدل، نو د لیدنې په جریان کې یې پوښتنه را څخه وکړه: ایا د کویټ پر ضد د نظامي غبرګون هوډ لرې؟ ما ورته وویل: څو چې د خبرو اترو د بریا هیله وي، مونږ د نظامي ځواک د کارولو هوډ نه لرو. او له ولسمشر حسني مبارک څخه مې وغوښتل چې کویټیانو ته د دا خبره نه کوي، څکه ګوندې هغوی په خبرو اترو کې نرمښت غوره کړي، کبر او غرور او له پردو څخه مرسته غوښتل پرېږدي، څکه مونږ کویټیان ډېر ښه پېژندل. بیا یې په سوېل کې زمونږ د ځواکونو په اړه وپوښتل، چې ایا هغه د کویټ پر ضد د نظامي برید لپاره تیاری دی او که د هغوی د وېرولو لپاره دي، نو ما تاکید وکړ چې زمونږ یوه موخه د هغوی وېرول دي. بیا مې د ده په ټولو طرحو موافقه ورسره وکړه او په عربي چوکاټ کې مو د ټولو را ولاړو ستونزو د حل کولو په اړه رښتینی رغبت وښود.

"له ولسمشر مبارک څخه مې هیله وکړه چې هڅه د وکړي چې امریکایان زموږ په قضیو کې مداخله ونه کړي. خو له بده مرغه، کله چې ولسمشر مبارک له عراقه کویټ ته ولاړ او کویټیان یې وېرېدلي وموندل، او نور د ته چمتو وو چې مخالفت د خبرو اترو له لارې حل کړي، نو ده ډاډ ورکړ چې عراق پر دوی د برید هوډ نه لري، د دې له امله کویټیان بېرته په پخواني دریځ کلک شول. او لکه څرنګه چې ویل کېږي چې ما ولسمشر مبارک ته له ځواکه د نه اخیستلو وعده ورکړې وه، نو دا سمه نه ده، ما د ځواک نه کارول د خبرو اترو په بریالیتوب پورې تړلی و. خو خبرې اترې ناکامې شوې. بیا ولسمشر مبارک سم لاسي له ولسمشر بوش سره اړیکه نیولې وه او د کومو معلوماتو اراده چې بې درلوده هغه ټول یې پرې ور زیات کړي وو.

"خو سعودي عربستان بیا د مخالفت په سوله‌ییز حل کې جدي وو، ټول لوري یې سعودي ته د خبرو اترو لپاره ور وغوښتل، د ملک فهد له لاسه چې څه کېدل، هغه ټول یې وکړل، همدا راز په هغه وخت کې ولیعهد ملک عبد الله هم دریغ ونه کړ. خو له کویټه، کویټي هیئت ته امر وشو چې خبرې اترې لغوه کړي. سعودي عربستان ډېر د دې پلوی وو، چې له سیمې د جنګ خیالونه لرې شي او بهرنیو مداخلو ته زمینه برابره نه شي. خو کله چې مونږ د کویټ نیولو ته مخه کړه، امریکا وکولی شول چې سعودي عربستان او عام نړیوال نظر داسې تېر باسي، چې ګواکې عراق پر سعودي هم د برید هوډ لري.

"امریکا وکولی شول چې پر مونږ د ډېرې خلکو او ان د ځینو اسلامي او عربي هېوادونو نظر د ځان پیرو کړي، دا هېوادونه وغولېدل، د دښمن له لښکر سره په دې خاطر یو ځای شول چې ګواکې د مملکت له مقدساتو څخه ملاتړ وکړي.

"مونږ د سعودي او عربي خلیج ورونه ډېر ملامتوو، دوی باید هغه حالت ور یاد کړی وی، چې که عراق نه وی، نو خمیني او د هغه ځواکونو به ریاض، کوېټ، دوحه، منامه او مسقط لاندې کړي وی او ان کېدی شي طوفان بې مصر او عربي مغرب ته رسېدلی وی.

"تو ځکه وایم، ټول منځګړیتوبونه او هلې ځلې ناکامې شوې. مونږ نږدې وو چې دا موضوع مو حل کړې وی او مخالفتونه مو په سوله‌ییز ډول پای ته رسولي وی. خو ولسمشر مبارک چارې هغه لوري ته بوتللې، کېدی شي دا کار بې یا د خپل نفسي هوس له امله کړی وي یا یې د سادات په وخت کې د شویو پېښو د غچ اخیستو له امله کړی وي. خو له اسرائیلو سره د سادات له لیدنې وروسته د عربي دولتونو له کمېټې څخه د سادات د نظام د ایستلو د غوښتنې په وخت کې د عراق دریځ روښانه وو. یا هم کېدی شي ولسمشر مبارک د مادي ګټو له امله داسې کړي وي. چې دا هم ښه څرګنده ده، چې د ده نظام ته یې میلیاردونه ډالره ورکړل. خو عراق کله هم له مصر او په ځانګړي ډول له ولسمشر حسني مبارک سره ناځواني نه وه کړې. نور نه غواړم دغو تفصیلاتو ته ننوځم، هغه پر ټولو خبر دی. کوېټ ته د عراق له ننوتلو وروسته په ځانګړي ډول په قاهره کې د ځینو دولتونو د مشرانو په غونډه کې مبارک ډېرې هلې ځلې وکړې چې پر عراق د برید وشي. ټولې نړۍ ولیدل چې د مشرانو غونډه او له معمر القذافي سره د ده لفظي شخړه څنګه وشوه، هغه غوښتل چې دا کړکېچ د بهرنیانو له مداخلې پرته حل شي. ولسمشر مبارک باید ډېر کار کړی وی.

خو څوک چې ملک حسین تورنوي چې ګواکې هغه دا زمینه برابره کړه چې موږ کوېټ ته ننوځو، نو دا خبره نا سمه ده، ملک حسین د کړکېچ د حل لپاره ډېرې هلې ځلې وکړې، د امریکا له ځواک او قدرت څخه به تل پر وراني رسولو وېرېده.

"دا چې ځینې وایي چې سعودي هم کوېټ ته د عراق د ننوتو مخنیوی نه کاوه، دا خبره هم بې بنسټه ده، په دې قضیه کې د ملک فهد دریځ ښکاره و. "استاذ خلیله، کوېټ ته له ننوتلو څخه دوه اونۍ وروسته، مونږ بیرته شاته تګ ته چمتو وو. مونږ څو مطلبونه لرل، یو دا چې په سیمه کې ټولې قضیې حل شي، خو د وېش او تجزیې په اساس نه، خو کله چې امریکایي او ائتلافي ځواکونه په سعودي کې خپاره شول، مونږ پرېکړه وکړه چې د حساب پرې کېدونکي دریځ خپل کړو... د اته ویشت دولتونو لښکرې یې را ټولې کړې وې او متحده‌ایالاتو د شر په لوري چلولې، ټول مادي او نظامي امکانات یې ورکړي وو، همداراز د جنګ د ډول وهلو لپاره یې ورانوونکې رسنۍ په لاس کې وې. نړۍ ته یې هم قناعت ورکړی و چې عراق تېری کوونکی دولت دی او دوی به یوازې له کوېټ څخه د عراقیانو د ایستلو لپاره یوه جراحي عملیه کوي. خو له دې وړاندې یې بیا ویل چې دوی له عراقي برید څخه د سعودي د ملاتړ لپاره راغلي دي. له بده مرغه چې ځینو ولسونو رښتیني وګڼل. خو بیا هم له جنګ سره ډېری مخالفین وو.

"څوک چې له نړیوال قانون، د انسان له حقوقو، نړیوالو اړیکو او د دولتونو تر منځ له درناوي څخه ګړېږي، زه ورته وایم چې امریکا او برېټانیا د ولسونو حقونه پایمال کړل، کله چې مونږ کوېټ ته له ننوتلو وروسته هوډ وکړ چې د کوېټ قضیې ته یو با عزته حل لاره ومومو، امریکا به مونږ ته د برید مستقیم او غیر مستقیم پیغامونه را لېږل، زمونږ په چارو کې به یې بې دریغه مداخله کوله، له مونږ څخه یې غوښتل چې د ولس د رهبري ځای پرېږدو، بلکې برزان چې په جنیف کې وو، ترې غوښتي یې وو چې ما ته دا پیغام را ورسوي، چې ویل یې: ورور ته د ووایه چې باید پر دې پوه شي چې مونږ سپین شیطانان یو، باید له کوېټه ووځي او له عراقه لاس پورته کړي. ان زوی بوش هم ما ته له وروستي برید وړاندې پیغام را لېږلی و، په بشپړه بې شرمۍ یې په کې ویلي

وو: که واک او عراق نه پرېږدې، نو زه به د ورک کړم او کورنۍ به د هم ورکه کړم...

''په دې جریان کې یې د شوروي اتحاد له کمزورۍ څخه گټه پورته کړه. له ملک حسین سره مې د دې موضوع په اړه خبرې وکړې، سره له دې چې امریکا له اردن سره ښې اړیکې درلودې، هغه هم د شوروي اتحاد له گډوډۍ او په نړۍ کې د امریکا د یوازیني قطب په توگه پاتې کېدلو څخه وېره وښوده. ځینو عربو ورونو به راته ویل چې له امریکې سره نرمي کوئ، مونږ ورته ویل چې امریکا نرمي په چانې وهلو تفسیروي او مونږ پر خپلو لومړیتوبونو او ثوابتو چانې نه وهو. مونږ وایو چې امریکا د یوازیني منحرف ځواک او قطب په توگه یوازې شوه. مونږ امریکایانو ته هم وویل چې که زمونږ پر نیتونو باور کوئ، مونږ کولی شو د منځني ختیځ د ستونزې په پای ته رسولو سره دا ستونزه حل کړو، چې په هغې کې د فلسطیني قضیې حل پروت دی، فلسطیني قضیه یعنې د عربو مرکزي قضیه، او دا چې سیمه به د تل پاتې سولې سیمه شي، فلسطیني ولس ته به بشپړ حقوق ورکړل شي. همدا راز ورته و مو ویل چې په څه شي چې فلسطینیان راضي کېږي، هغه مونږ او نور عربي ولسونه هم راضي کولی شي. خو دوی د عراق او د عراق د بنسټ د ورانولو پرېکړه کړې وه. مونږ ته یې یو انتخاب هم پرې نه ښود، یا به مو د دوی شرطونو ته په ذلت او سرټیټی سره غاړه اېښودله، یا به مو پر الله له توکل وروسته په عزت سره مقابله کوله.

''مونږ هېڅ چا ته هم توهین نه غوښت، ان کله چې کوېټ ته زمونږ ځواکونه دننه شول، هلته د کوېټي لښکر ځینو ډلگیو مقابله وکړه، مونږ ډېر خوشاله شوو او هلته مو وویل چې زمونږ کوېټي نظامي ورونه زړور وو او داسې رښتینې مقاومت یې وکړ چې د قدر وړ دی، له عربي لښکر څخه زمونږ هیله همدا ده. خو ټولو چارو دغه صدام غوښت، مونږ باید له کوېټ سره په بله لاره تللي

وای، خو له بده مرغه هغه څه وشول چې وشول، الله د عاملینو ته بښنه وکړي (څو ځله یې دا تکرار کړه)، الله د زمونږ د دواړو خواوو پر شهیدانو ورحمېږي.''

کله چې ما د هغې لارې په اړه ترې وپوښتل چې ده اشاره ورته وکړه، په دې وینا یې بسنه وکړه چې مونږ باید په بل ډول چلند ورسره کړی وای.

''کله چې له کوېټه زمونږ ځواکونه په شا شول، جنرال چوارسکو له بوش څخه وغوښتل چې د بغداد په لوري به مخکې تگ ته ادامه ورکړي، خو هغه ورسره ونه منله او وې ویل: که مونږ په بغداد کې رژیم را نسکور کړو، نو د هغه له امله چې په عراق او سیمه کې کومه گډوډي را منځته کېږي، د هغې مسئولیت به د چا پر غاړه وي... نو بیا به دا گډوډي د راتلونکو لپاره یو غم وي، او کله چې د غدر او خیانت ورقه را واوښته، بوش د بل څه لپاره پلان نیول، نو ځکه یې زمونږ پر هغو الوتکو برید ونه کړ چې په همدې مورد کې مو وکارولې.''

د جدې د خبرو اترو په اړه مې ترې وپوښتل چې د مرستیال استاذ عزت ابراهیم الدوري په مشرۍ د عراقي هیئت او د لومړي وزیر او ولیعهد په مشرۍ د کوېټي هیئت تر منځ وشوې. او ورته مې وویل: داسې ویل کېږي چې استاذ عزت ابراهیم الدوري په خبرو اترو کې ډېره توندي کوله. نو ځواب یې را کړ:

''ابا احمد ابراهیم ورور ځکه توند دریځ غوره کړ چې ما لارښوونه ورته کړې وه. او د جدیت موخه یې دا وه چې کوېټیان دې ته اړ شي چې لانجه په سوله‌ییز ډول حل کړي. ده ''ابو احمد'' په خپله جدیت نه خوښاوه، پر الله قسم چې هغه پر دې موضوع کې توندلاری نه وو... هېڅکله یې د نظامي حل لپاره هڅه نه کوله.

د کویټ د قضیې په کړکیچ کې د ایران رول:

"کله به چې زمونږ هیئتونو زمونږ د خپل منځي ستونزو د حلولو لپاره پر ایران د نېک گمان له امله په ایران کې سره کتل، نو لوړ پوړو ایراني چارواکو به هڅولو چې په کویټ کې پاتې شو او شا ته نه شو. د هرې بهرنۍ مداخلې پر ردولو به یې تاکید کاوه، خو دا به یې هم ویل چې له عراق سره څنگ په څنگ د امریکا پر ضد په جنگ کې بوختیا د ایران په گټه نه ده، خو که امریکا، ایران وېراوه، نو شونې ده چې له عراق سره یو ځای ودرېږي. او ویل به یې چې عراق باید د امریکا پر وړاندې ټینگ شي، ایران چمتو دی چې د عراق جنگي الوتکې ورته وساتي، ځو د امریکا په بمونو سره خرابې نه شي. د ایراني چارواکو له ژمنو سره سم به دوی مونږ ته اجازه راکوي، چې ورکړې الوتکې د دویمې مقابلې په پړاو کې وکاروو، زمونږ له نېکه گمانه دوی نورې هم ډېرې ژمنې وکړې.

"دا وشول. خو په فارسیانو هېڅکله باور شونی نه دی. د (۱۹۹۱) د جنگ په جریان کې یې زمونږ پر ضد په درېدو بسنه ونه کړه، بلکې د عراقي لښکر د شاته تگ په وخت کې یې هغه ځوراوه هم، د "انقلابي ساتونکو" په واسطه یې واهه، ډلگیو او یاغیانو ته یې عراق ته د ننوتلو او د عراق د سویلي او منځنیو ولایتونو د سوځولو اجازه ورکړه. لنډه دا چې د عراق په ورانولو کې یې فعاله ونډه درلوده. له امریکې سره د مقابلې لپاره مو چې د جنگ په جریان کې خپلې الوتکې ترې وغوښتې، را یې نه کړې. تر اوسه یې لا ورسره ساتلې دي. نو ځکه مو هغه مخ د غدر او خیانت مخ ونوماوه، یعنې د ایران غدر او پر دوی د ځینو غولېدلو خیانت."

له ولسمشر څخه مې پوښتنه وکړه، د ۱۹۹۱/۱/۱۷م نېټې پر عراق د برید د پیل په ورځ مو له "غدارانو غدر وکړ" عبارت څخه مقصد څه و. نو وې ویل:

"سره له دې چې زمونږ پر ضد یې په هماغه وخت کې رسنۍ کارولې، خو کویټ ته زمونږ له ننوتلو وړاندې امریکا زمونږ او د دوی تر منځ د کړکیچ حلوونکو منځگړو په واسطه په مستقیمه او غیر مستقیمه طریقه ویېز پیغامونه رالېږل، تاییدوله به یې چې زمونږ په عربي قضیو کې به مداخله نه کوي. خو خپلې ژمنې یې ماتې کړې، له مونږ سره یې غدر وکړ. له ولسونو سره په چلند کې یې همدا عادت دی. نو ځکه مو په لومړۍ وینا کې وویل چې غدارانو غدر وکړ."

ولسمشر پسې بشپړه کړه:

"له ایران سره زمونږ په دفاعي جگړه کې، ایران د امریکایي امپریالیستي په نمایندگي د لومړۍ مقابلې کرښه وه. مونږ د خمینې پر هغو دروغجنو دیني شعارونو نه غولېدو، چې غوښتل یې د خلکو فکر پرې غلط کړي. په حقیقت کې امریکا غوښتل چې عراق کمزوری او وران کړي، بلکې د جنگ د اوږدېدو لپاره به یې دواړو لورو ته معلومات هم ورکول. بر سېره پر دې چې امریکا او ځینو غربي استخباراتو خمیني په ایران کې د واک گدۍ ته ورساوه، د پیسو او وسلو په واسطه یې ملاتړ ترې کاوه، ان تر دې چې صهیونیستي اداره هم له ټولو وسلو او کدرونو سره د ایران تر څنگ ولاړه وه."

هغه مې په یاد دي چې د عراق-ایران جگړې په اړه هنري کسېنجر په خپلو یادښتونو کې وویل، دا په تاریخ کې لومړنی جنگ و چې مونږ یې د اوږدېدو غوښتنه کوله او دا چې یو لوری هم بریالی ترې ونه وځي.

فلسطیني خوځښت...

له رسنیو، امریکا، او په ۱۹۹۱ کال کې عراق ته د دولتونو د یو لاس کېدلو په اړه لگیا وو او خبرې مو کولې، چې ناڅاپه ولسمشر د فلسطیني خوځښت په اړه وپوښتلم او وې ویل:

"فلسطیني ورونه څنگه دي؟."

د فلسطین د وضعیت په اړه مې ورته وویل، چې تر اوسه لا هڅې او مقاومت کوي، خو د ولسمشر یاسر عرفات پر وفات مې خبر نه کړ. ده وویل:

"فلسطیني ولس ښه پېژنم، تر هغه به مې زړه ارام نه شي، چې فلسطیني ولس ټول قانوني حقوق نه وي اخیستي. په حقیقت کې د فلسطین قضیه د ټولو عربو قضیه ده، څوک چې پاملرنه نه ورته کوي لکه خپل ناموس ته چې پاملرنه نه کوي. د دې موضوع په اړه یې له ما سره د چانې وهلو ډېرې هلې ځلې وکړې، د عربي او نړیوالو مشرانو او شخصیتونو له لارې یې پیغامونه رالېږل او ویل یې: اوس مونږ یوازې خبره در څخه غواړو، ترون نه در څخه غواړو.

"غوښتل یې چې زه د دوی په بې اعتماده دولت او مسخه شوې ادارې "اسرائیلو" اعتراف ته چمتووالی وښیم. سره له دې چې راته ویل یې چې په صهیوني دولت اعتراف به پر عراق لګول شوی بندیز پای ته ورسوي او له متحده ایالاتو سره به اړیکې بېرته طبیعي حالت ته وګرځوي، خو ما ورسره ونه منله.

"زه دا درک کولی شم، څوک چې د خپل هېواد او امت له خاورې تېرېږي، نو له خپل عزت او کرامت څخه به هم تېر شي او هېڅ سره کرښه به ورته پاتې نه شي. دا په حقیقت کې کرکجنه ډرامه ده، چې یوازې د پیل ټکي ته اړتیا لري، او بیا نور نه ختمېږي. هو، خوځښت به روان وي، زه په عربي پروژې هم باور لرم، چې د بریالیتوب کیلي ده. امریکا له هر خوځښت څخه په تنګېږي، ځکه دا پوهېږي چې د عربي پروژې انقلاب که پیل شو، نو هېڅوک یې اور بیا نه شي وژلی."

شپږم څپرکی

صدام حسین او د ورته کس کیسه

آیا صدام حسین کوم بل هم رنګ (ورته کس) درلود؟

د تېرې پېړۍ په اتمو او نهمو لسیزو کې په عراق کې یوه "ټوکه" ډېره رواج شوه، په ځانګړي ډول چې د عراقي رهبرۍ په غړو پسې یې تړاو درلود. دا ټوکې به د رهبري او ولسمشر صدام حسین غوږو ته هم رسېدلې. او داسې واقعې په ډېرې عربي ټولنو او د نړۍ په ټولو هېوادونو کې موندل کېږي... کېدی شي دا "مسخره" پر سیاسي یا اقتصادي او یا بله ټولنه کې د یوې پېښې د نقد یوه وسیله وي، چې په بېلابېلو افرادو، ډلو او دولت منفي اغېزه کوي. نو کله چې منفي کړنې زیاتې شي، خلک یې د نقد لپاره مسخرو ته مخه کوي. ډېری وخت دغه مسخره له ولسي حس څخه را ولاړه شوې وي او په فکرونو کې چې څه ګرځي د هغو تعبیروونکې وي.

د بادو لسیزو په جریان کې، یوه داسې اوازه خپره شوه چې د ولسمشر صدام حسین په څېر نور ورته کسان هم شته، یعنې له یوه کسه څخه زیات داسې کسان شته چې ولسمشر ته ورته دي او د ده رول لوبوي. مسخرې هم په همدې موضوع را څرخېدې.

د عراق له یرغل وروسته سیاسي خلا په داسې مسخرو واوښته چې ویل یې هغه یادګاري مجسمه چې د فردوس په سیمه کې را کښته کړې شوه، د صدام حسین د ورته کس وه. د ورته کس نظریه خپره شوه، بې له دې چې څوک یې رواجوونکی وپېژني. ایا عراقي استخباراتو د ولسمشر د ملاتړ لپاره رواج کړه او که امریکایانو د خپلې موخې لپاره رواج کړه. خلکو هم د ورته کسانو نومونه پورته کښته کول او ویل یې چې د ورته کسانو شمېر له یوه څخه ډېر دی. چې له هغو نومونو څخه میخائیل رمضان او جاسم العلي هم وو. ان ځینو خلکو به اړیکه را سره نیوله او پوښتنه به یې را څخه کوله: چې استاذ خلیله د

جاسم العلي وضعیت څنګه دی، قسمونه به یې کول چې په زندان کې موجود شخص جاسم العلي دی. ځینو به پر دې دلیل هم تکیه کوله چې ولسمشر صدام حسین د عراق له نیواک وروسته د پټېدو په موده کې په نږدې وختونو کې څو څو ځایه لیدل شوی دی. کېدی شي لامل به یې دا وي چې له ولسمشر سره یې مینه درلوده او خانونو ته یې هیله ور کوله چې ولسمشر به نه وي نیول شوی.

د ورته کس د کیسې او د عراقي پروژې د نظر په اړه له ولسمشر سره وغږېدم. په ځواب کې یې راته وویل:

"د امنیتي لاملونو او د دې له کبله به په بېلو سیمو کې خوځېدم، چې د خپل ولس او د مقاومت د لښکریانو احوال واخلم. او دښمن ته فرصت ورنه کړم. له هغه ځایه پرته چې په کې ونیول شوم، بل په یوه ځای کې به هم له دریو ساعتونو زیات نه پاتې کېدم. د بېلګې په توګه په لس بجې به په فلوجه کې را ښکاره شوم، ساعت وروسته به رمادي ته ولاړم، دوه ساعته وروسته به په صلاح الدین کې وم. خلکو به د وخت په اړه په دقت خبرې نه کولې، نو وختونه به سره نږدې وو. بر سېره پر دې زما د ورته کس د شتون ثابت شالید د دې لامل شو چې د ورته کس کیسه ومني". بیا ولسمشر په ټوکو کې وویل:

"کله چې د دجلې له سینده تېرېدم، له ځان سره مې وویل، خلک به وایي چې دغه صدام حسین ته ورته کس دی، په ځانګړي ډول دا اوازه هم خپره شوې وه چې صدام حسین د سرطان په ناروغۍ اخته شوی دی."

بیا ولسمشر راته وکتل او په خندا کې یې وویل:

"استاذ خلیله ته څه وایې، چې زه به صدام یم که ورته کس؟."

په حقیقت کې دې پوښتنې زه هم حیران کړم، شک بیا له سره فکر کولو ته اړ کړم، په ځانګړي ډول یو ځلې مې د ورته کس په اړه د ولسمشر له ملګرو وپوښتل، له یوه پرته نورو ټولو په کلکه رد کړه، هغه یوه وویل: هو یو ورته

کس شته. لکه څرنګه چې حکمت وایي "عاقل ته داسې خبره وکړه چې عقل یې نه مني، که یې ومني وګڼله نو دی عقل نه لري."

غوښتل مې چې شک په یقین واړوم، نو ورته مې وویل چې د مدافع وکیل ښاغلی استاذ [زیاد خصاونه] سلام در باندې وایه. نو د خصاونه د اصلي عربي قبیلې په اړه یې خبرې راته وکړې. ما ورته وویل چې زما مطلب زیاد و، د مدافع وکیل دکتور هاني خصاونه نه و. نو د مدافع وکیل دکتور هاني په اړه یې خبرې راته وکړې. چې هغه یې په قاهره کې د حقوقو په پوهنځي کې ټولګیوال وو، د درس په وخت کې یې تر منځ څه ستونزه هم راغلې وه. بیا یې لکه د شریف او اصلي ملتپاله مقابله کوونکي په څېر د هغه ستاینه وکړه. تر اوسه لا شک نه پرېښودم...

په دویمه لیدنه کې مې له بندي ولسمشر څخه د معینې واقعې په اړه وپوښتل، نو ولسمشر، ده ته د یو نږدې کس لپاره د لیکنیز پیغام یادونه راته وکړه، په لیک کې یې داسې عبارت په لومړۍ لیکه کې ولیکل چې د دوی (ولسمشر او هغه ده ته د نژدې کس) تر مینځ متفق علیه وو، چې د راز خبره وه. پیغام مې منځګړي نفر ته وسپاره او هغه هم نږدې کس ته وسپاره. بیرته چې پیغام راغی نو د هغه عبارت د راز د خبرې دویمه لیکه یې هم په کې لیکل شوې وه. چې دا بل دلیل و چې زما شکونه یې له منځه یووړل. د ورته کس کیسه دروغ وه او د امت دښمنانو رواجوله په ځانګړي ډول د محکمې په جریان کې د ولسمشر په عزت او لوړ سر درېدلو، د ده دښمنان په غصه کول او د امت د زامنو سینې پرې یخېدې. یوه نږدې ملګري یې راته وویل چې کله به ولسمشر صدام حسین چېرته لیدنه درلوده، نو د دې لپاره چې لیدنه پټه وشي، د ملاتړو ډلې به د امنیتي ګواښونو له کبله له څو کاروانونو کار اخیست. چې هېڅ ورته کس به نه وو. د دې پټېدو موخه دا وه چې د ده کاروان د مصنوعي کمرو له لوري او دننه د عراق د دښمنانو له لوري ونه څارل شي.

څوک چې صدام حسین پېژني، هغه پوهېږي چې د دار د رسی مخې ته له صدام حسین پرته بل ورته کس دومره په زړورتیا، لوړ سر او ایمان سره درېدلی نه شي. د ولسمشر کومو دښمنانو چې د اعدام تمثیل تر سره کړ، هغوی هم پوهېږي چې له صدام حسین پرته بل څوک داسې نادر درېدلی نه شي. تلویزیوني چېنلونو څو ځله را څخه وغوښتل چې د ورته کس په اړه وغږېږم. خو ما ورسره ونه منله. سره له دې چې په زړه کې شکونه وو، خو زړه مې په دې ټینګ و چې د کوم کس لیدنه چې ماته الله را په نصیب کړه او د هغه خبرې یې را واورولې، هغه صدام دی. د دغه سړي د ژوند په سختو شېبو کې په ده پسې زما تاریخ داسې وتړل شو، چې زه شاهد شم او کیسه یې په پوره امانت دارۍ او عزت سره نسلونو او تاریخ ته په بشپړه بې طرفۍ بیان کړم.

اووم څپرکی

بغداد څنګه ونیول شو؟

سخته پوښتنه ده خو ډېر یې حیران کړي دي، لکه ټکه چې پرې را لوېدلې وي. ټول د دې په لیدلو دردېږي، چې پلازنی ټاټوبی بغداد د داسې وحشي دښمن په داړونکو غاښونو کې لوېدلی دی، چې نه قوانین پېژني او نه اخلاق او موخه یې هم ورانی، غلا او غچ دی. د داسې تمدن تاریخ له منځه وړل یې موخه ده چې په هغه وخت کې یې نړۍ روښانه کړې وه چې لوېدیځ د ناپوهۍ او شاته پاتې کېدا په تورتمونو کې څپې وهلې. دوی ګورې چې د عراق د معاصر تاریخ په ترخ کې له دې سره چې له ټولو لورو دښمنان پرې را تاو وو، خو بیا هم د عراق ودانۍ لوړېدلې او امت یې په لاسته راوړنو ویاړ کاوه... خلکو په حیرانۍ سره پوښتنه کوله: أم قصر څنګه (۱۹) نولس ورځې ثابت پاتې شو په داسې حال کې چې بغداد په څو ورځو کې سقوط شو..؟

د رشید او معتصم بغداد... د عربو بغداد... د شاعرانو، پوهانو، هنرمندانو او د ټولو نوښتګرو بغداد... د ژوند بغداد...د تاریخ او ښو یادښتونو بغداد... ښاغلی ولسمشره آیا رښتیا هم بغداد سقوط شو؟

ولسمشر په داسې حال کې چې وربانديې د درد اغېزه ښکاري او دی یې د پټولو هڅه کوي، وویل:

"اې ښاغلیه، بغداد نه دی سقوط شوی، بغداد ونیول شو او د اتلانو په مټو به ازادېږي. نیواک یو شی دی او سقوط بل څه. د بغداد دا لومړی ځل نه دی چې نیول کېږي، له امریکایانو مخکې د تاریخ په اوږدو کې ډېر یرغلونه پرې شوي، له هر لوري دښمن شخړې ورسره کړې دي، فارسیانو او نورو ډېر حرص پرې کړی، مغولي هلاکوخان هم نیولی و. ویې سوځاوه، ویران یې کړ، وژنې یې په کې وکړې او فساد یې په کې خپور کړ... خو بیا د عراق اتلانو

ازاد کړ او هلاکوخان یې وشاړه. د هېوادونو نیول کېدل عیب نه دی، خو که مقاومت ونه کړي او ازاد نه شي نو دا بیا عیب دی."

لکه ولسمشر چې د دې پوښتنې په انتظار و، ژر ژر یې خبرې کولې، ما هم په چټکتیا سره پسې لیکلې، کوښښ مې کاوه چې یوه کلمه هم را څخه پاتې نه شي...

"تن بیا هماغه حالت تکرارېږي، بوش د تم ځایونو په ترڅ کې خپلې لښکرې جګړې ته چمتو کولې، مونږ پر هېڅ چا هم تېری نه و کړی، خو دوی راته شر لټول او زمونږ طبیعي پانګې یې په زور اخیستې او د هېواد ورانی یې غوښت. ټولې هڅې مو وکړې چې د دوی له شر څخه خوندي شو"... یوه شیبه ولسمشر چوپ شو او بیا یې خبرې پیل کړې:

"په عسکري اصولو کې، د نتیجې جلاوالی له سبب څخه نا ممکن دی، نو دا دواړه یو حالت دی، یوه جګړه ده، موخې ته د رسېدو لپاره د ځنځیر کړۍ دي.

نو دا به ځنګه وي چې له ۱۹۹۰م کاله را پدېخوا دیارلس کاله جګړې روانې وي او ظالمانه کلابندیانې هم ورسره وې، چې له امله یې مونږ له یو نیم ملیون زیات عراقي ماشومان، سپین ږیري، ښځې او ان ځوانان له لاسه ورکړل. او بیا شوني نه وي چې زه له یوې داسې جګړې وغږېږم چې هغه په خپله د اوږد سریال موخه او پایله وه... ایا پر عراق د امریکا بمبارونه له هماغه تاریخه نه وو روان، هغه امریکا نه وه چې د طول او عرض کرښې یې رسم کړې وې او هغه یې د الوتکو د منعې سیمې نومولې وې؟

"کله چې یو نظامي ځواک هغه که یو ټولګی وي یا فرقه وي او یا زیات وي، چې د یوه معین هدف د نیولو لپاره را ولاړېږي، نو طبیعي ده چې معین ځای به لومړی د توپونو، توغندیو او میزایلو په واسطه په نښه کېږي، چې موخه اسانه شي، بیا به ځمکنی ځواک خپله دنده پر مخ وړي او موخې ته به ځان

رسوي... نو ایا مونږ د توپونو او هوایي بریدونو د رول له یادولو پرته کولی شو، ووایو چې موخه ځمکني ځواک ترلاسه کړه؟ نو دلته هم جګړه یوه ده، یوه لړۍ عملیات دي، چې بغداد کې هم همداسې وشول.

"کله چې متحده ایالاتو د بوش د غوښتنو او حماقتونو د پلي کولو لپاره برید پیل کړ، پر بغداد توپونه را روان وو. بریدګرې نظامي هڅې په عام ډول پر بغداد د تمرکز او عملیاتو کولو او د أم قصر پر دویمه برخه باندې د امریکایې او بریتانوي ځواکونو د دویم هجوم تر منځ وېشل کېدې، څکه لومړی برخه برغلګرو پرې کړې وه او کوېټ ته یې سپارلې وه، څو د هغه مساحت ډېر شي او د عراق پر ضد دولت ترې جوړ شي او د عراق په دننه کې په زهرو ککړ خنجر شي."

ولسمشر یوه شیبه چوپ شو، بیا یې زیاته کړه:

"کله چې د کوم لامل له کبله د دوو هېوادونو تر منځ لانجه را ولاړېږي، نو دواړه لوري چمتو والی نیسي، لښکرې چمتو کوي او اقتصاد او سوداګري برابروي. دواړه لوري په هوایي یا بحري یا توغندیز ځواکونو کې او همداراز په پیاده، ټانکیزو او نورو ځواکونو کې ځان له مخالف دښمن سره پرتله کوي. یا هر لوری ځان اماده او چمتو ښیي، څو مخالف لوري ته د برید فرصت ور نه کړي.

"کله چې د ایران د اشرارو او حریصانو په وړاندې عراق د خپل هېواد له پولو دفاع کوله، نو زمونږ ځواکونه تر ایراني سیال پرمختللي او لوړ وو. د عراق لاس اوږد وو. کله به چې زمونږ پیلوټانو ته الوتکو توغندي او نور وسایل ور خلاص کړل، نو الوتکه به یې د دښمن له الوتکې سره جنګوله. چې دا د زړورتیا او اتلولي لوړه څوکه ده. په دې برخه کې ښه بېلګه د سویلي عراق بچی اتل شهید پیلوټ عبد الله لعیبي دی. او په مقابل لوري کې د ایران شمېر له مونږ څخه زیات وو. او اوس هم همداسې ده.

"خو د امريکا او د هغه د ائتلافيانو په وروستني بريد کې چې څه وشول، هغه د عملياتو د تکتيک، لارې او د نتيجې له اړخه هم د ۱۹۹۱م کال له بريد څخه بېل وو. بيا يې نو د خپلو متجاوزو پلانونو په مطابقت له يو ظالمانه بنديز او زمونږ د توغندي ويشتونکو ځواکونو له مينځه وړلو وروسته، او له ټولو هغو څخه وروسته چې په ۱۹۹۱م کال کې پېښ شول، او همدارنګه زمونږ د توغنديو پر ډيپوګانو، د هوايي دفاع پر وسايلو او پر بغداد له دوامداره بريد وروسته، همدا راز د امريکا جاسوسانو (څېړونکو) چې څه وران کړل، هغه کسان چې مونږ د خپل هېواد دروازه ورته د دې لپاره پرانيستې وه، څو نړۍ پوه شي چې د دوی کړې ادعا په عراق کې نه شته... او نړۍ ته دا ثابته کړو چې عراق د دوی له نومول شويو څېړونکو سره مرسته کوي، نو دلته د پرتلې حالت له منځه ځي. هېڅوک هم د امريکا په څېر د يوه لوی متکبر دولت او د عراق په څېر د يوه واړه هېواد تر منځ پرتله نه شي کولی، ځکه چې له امريکا سره د وژنې، ورانولو او ظلم هر ډول وسايل شته، چې ټوله نړۍ په يو ځل ورانولی شي، همدا راز لرې توغېدونکي، له وچو تېرېدونکي توغندي ورسره دي، ښې پرمختللې الوتکې لري او داسې بحري ځواک لري چې په نړۍ کې يې بېلګه نه ليدل کېږي، پر دې هر څه برسېره پر بريد روزل شوی لښکر لري، هر جرم چې وکړي، قانوني جزاګانې نه ورکول کېږي، او عراق بيا داسې هېواد دی، چې له کلونو کلونو بنديز وروسته يې امکانات معلوم دي او په سخت اقتصادي وضعيت کې دی... نو د دواړو قدرتونو تر منځ ډېر لوی توپير دی، په هېڅ اساس سره پرتله کېدی نه شي. نو د يوه داسې ظالم دښمن پر وړاندې، چې د ناوړه نيتونو مخنيوی يې څوک نه شي کولی، عراق ته له خپل کرامت او وجود څخه له دفاع پرته بله لاره نه وه پاتې.

"د يو څه چې بايد يادونه وکړو، ځکه هغه له معمولي نظامي او جګړه‌ييزو اصولو څخه وتلي دي او هغه داسې څه وو چې زمونږ نظامي او ښاري پلان جوړوونکې رهبرۍ يې هم هيله نه درلوده، هغه دا و چې دښمن په مستقيم ډول يو داسې پراخ ځمکنی تعرض وکړ، چې د موخې د اسانولو لپاره يو څه هوايي او توغنديز بريدونه هم ورسره مل وو. مونږ مخکې هم وويل، عادت نل داسې نه وي، معمولا څو ورځې او ان مياشت يا هم له دې زيات هوايي بريد وي، لکه څرنګه چې په ۱۹۹۱م کال کې امريکايي بمبارونو له مياشتې زيات دوام وکړ، بيا يې ځمکنی بريد پيل کړ.

"تورې هغه چارې چې مونږ ګڼلې وې هغه دا وې چې دښمن به له دلته او هلته کېدو سره له دوو جبهو را مخکې کېږي. چې يوه جبهه يې معلومه وه، يعنې د امريکايي ځواکونو تر ټولو لوی د را غونډېدو ځای (کويټ) او دويمه لوېديځه جبهه وه. او د دې په اړه احتياط او پاملرنه هم وشوه.

خو په أم قصر کې د (۴۵) پياده لواء د اتلانو د بې سارې مقاومت او ثبات ځانګړنه دا وه چې دې لواء له دښمن سره داسې جګړه وکړه چې نړۍ ورته ګوته په غاښ وه، داسې افسانوي ثبات يې وښود چې د امريکايانو او برېتانويانو پر خپلو ځانونو باور يې ګډوډ کړ، او معنويات يې ور ولړزول. همدا راز په الزبير کې زمونږ د اتلو ځواکونو ټينګ مقاومت او ثبات د دغې لواء مورال لوړ کړ... همدا راز په ټولو جبهو کې زمونږ د وسله‌والو ځواکونو او د هغوی شا ته د پلرني ټاټوبي عراق د ولس ثبات دې لواء ته معنوي ځواک ور وباښه، په ځانګړي ډول د جګړې له سختي سره سره دښمن پر أم قصر اصلي تمرکز نه کاوه، دښمن په ځينو دفاعي ديوالونو کې مصروف و او په ځينو نورو کې يې پرمختګ کاوه. ان په معنوي او عملياتي کچه هم چې د (۴۵) لواء اتلانو په نورو دېوالونو کې خپلو ورونو ته کتل، نو په بشپړه اتلولي به جنګېدل او له هغوی څخه به يې عزم او ثبات اخيست. کله چې دښمن بغداد ته د صحراء له لارې مخه کړه، له ځانګړو حالاتو څخه يې ګټه پورته کړه، ځکه په صحراء کې مونږ هوايي ملاتړ د نه درلودو له امله ډلګۍ نه وې

پرېښې، ځکه له هوايي ملاتړه پرته هلته د ډلګيو شتون د ځان وژلو په مانا و، د رهبري او نورو نظامي مشرانو ورونو ته زمونږ لارښوونې ښکاره وې، چې د فرات د سيند لوېديځ ته به ځواکونه نه خپروي، هغه که د سماوه يا ناصريه او يا د انبار صحراګانې دي، ځکه که ځواکونه خپاره کړي، نو په بشپړ ډول به هلاک شي.

"کله چې دښمن د عراق ځينې ښارونه لاندې کړل، غوښتل يې چې د هر څه پای ته رسولو پيغام ورکړي او د عراقي لښکر او ولس دواړو معنويات له منځه يوسي. پر دې برسېره دښمن د بغداد په ناحيو کې نړيواله محرمه وسله وکاروله، چې دا وسله په أم قصر کې نه وه کارېدلې، د نوموړې وسلې له امله په بغداد کې ځواکونه په تنهايي وجنګېدل، بل ملاتړ ته منتظر نه شول.

"تو ځکه مونږ وايو چې له نظامي اړخه لږ تر لږه هغه څه نه شي سره پرتله کېدای، چې په أم قصر او بغداد کې سرته ورسېدل. همدا راز دښمن د بغداد په نښه کولو کې هم ډېره هڅه وکړه او په ظالمانه ډول يې په سلګونو ساعته بمبار پرې وکړ، چې په پايله کې ټولې ډلګۍ له منځه ولاړې، ځينې نورې خورې ورې شوې، هوايي ملاتړ يې هم نه درلود، چې د دښمن الوتکو او توغنديو ته په اسانو موخو واوښتې. همدا راز کله چې دا ډلګۍ را وګرځېدې نو ډېری برخه يې له منځه ولاړې. او بله دا چې د بغداد د عملياتو له دېوال سره د ځينو ولايتونو د سيمو تړل ناسم کار و، حد اقل بده هيله وه. ورسره په ځنګ کې نورې همداسې هيلې وې چې د جګړې په ميدان کې يې د دښمن د تکتيکونو او هلو ځلو له بدلون سره سر نه لګاوه... پورته لاملونو له دښمن سره مرسته وکړه چې د بغداد د عملياتو په دېوال کې د جمهوري ساتونکو او مرستندويو ډلګيو هلې ځلې تيت او پرک کړي."

ولسمشر ادامه ورکړه: "برید ډېر شدید او پراخ و، دښمن په ځانګړي ډول په وروستیو ورځو کې ډېرې هڅې وکړې، چې پر بغداد او اطرافو یې هوایي او توغندیز برید تونده کړي، د دښمن اصلي موخه هم لومړی د بغداد نیول وو. نو شونې نه ده چې د دښمن له لوري د بغداد په لاندې کولو کې یوازې له بغداده وغځېږو او بسنه پرې وکړو، نه، بلکې جګړه یوه ده او یو له بل سره د نښلېدلو کړیو ځنځیر دی.

"کله چې برید وشو، له نظامي مشرانو سره یو ځای شوم او ورته مې وویل: فکرونه مو ښه سمبال کړئ، د الله په مرسته او ځواک دا ځل مو له دښمن سره لار تعیینوونکې جګړه ده. که الله بریا راته لیکلې وه، نو دا به د عراق، امت او انسانیت بریا وي. که الله سبحانه و تعالی بل څه غوښتي وو او دښمن بغداد ته ورسېد، نو ولس به چوپ پاتې نه شي، جګړه به د ټوپکو او توغندیو په وسیله روانه وي، له دیالی، صلاح الدین، انبار، نینوی، بصرې او نورو څخه به د مشرۍ داسې نسل را ښکاره شي، چې عراق به ازاد کړي، امریکایانو ته به ماتې ورکړي او وبه یې شړي. د امریکا هیبت به مات کړي او امریکا به بد اوازه کړي. د الله په ستاینې سره به هر څه پای ته ورسېږي. او ان شاء الله عراقیان به د خپلو عربو ورونو هیلې له خاورو سره نه خاورې کوي."

عربي استازی

ولسمشر پر عراق د تېرو شویو پېښو یادونه کوله او وې ویل:

"له برید څخه څو میاشتې وړاندې د عربي رهبر استازي را سره وکتل، مونږ پوره درناوی ورته لرو. یوه محدوده مفکوره یې درلوده، که څه هم چې دغه نظریه زمونږ پر کرامت او عزت لګېده او د منلو وړ نه وه، خو بیا مو هم تر پایه واورېده. او ورته ومو ویل: که وګڼو چې مونږ دا نظریه ومنله، نو بیا تاسې یا عرب ورونه د برید مخنیوی کولی شئ؟ په خواب کې یې راته وویل: هېڅوک

هم د برید ضمانت نه شي کولی، خو مونږ غواړو چې امریکا ته دلیل ولرو او د برید د مخنیوي لپاره به هم کار وکړو... ما ورته وویل: چې امریکا ته دلیل ولرو!؟ زما له لوري فلاني (ستا رهبر) ته سلام وایه او ورته ووایه چې فلاني ویل چې له امریکا سره اړیکه ونیسئ او ورته ووایاست چې څه غواړي، که یې مال یعني نفت غوښتل، نو مونږ یې بدل غواړو، که یې په سیمه کې د ټولو قضیو حلول غوښتل، نو څوک چې له ولسونو سره انصاف او عدل کوي مونږ یې په مخ کې نه دریږو. خو که یې داسې شرطونه را باندې ایښودل چې زمونږ او د عراق د ولس پر کرامت لګېدل، نو که مونږ پوه شو چې د امریکا غرض سپکوالی او اهانت دی، نو مونږ د دوی بې ګټې او خوشې خبرو اورېدو نه وخت نه لرو.

د پریماکوف دویمه لیدنه

"وروسته له دې چې امریکا او بریټانیا خپلې لښکرې او جنګي بېړۍ برابرې کړې او مونږ ته یې بل انتخاب پرې نه ښود. یا به تسلیمېدل، ذلت او د تاریخ سپکوالی و، چې دا ډېره لرې وه، او یا به پر الله له ایمان او توکل څخه په روښانه زړونو مقابله وه... پریماکوف هم د بغداد په دویمه لیدنه کې وویل چې پیغام مې درته راوړی دی. دا چې د پیغام په مضمون پوه وم، نو ور څخه مې وغوښتل چې لومړی له استاذ طارق عزیز سره وګوري. بیا ورپسې ما ولیده. هغه د داسې څه غوښتنه را څخه وکړه چې د عراق له عزت او مېړانې سره په ټکر کې و، نو ورته ومو ویل: څه فکر کوې، که مونږ دا وګڼو چې دا سپکه غوښتنه "له خپلې کورنۍ سره له عراقه وتل" مو ومنله، نو ایا زمونږ ملت به د دوی له شر څخه خوندي شي؟ ده وویل: نه، که ته یې او که نه یې امریکایان عراق ته ننوځي. نو ما ورته وویل: هېڅکله به هم ونه وځم، الله د دوی وشرموي. مونږ همدلته پاتې یو، را د شي کور په کور به ورسره وجنګېږو. خو لومړی ورته وایو چې یو ځل د له نبوخذ نصر (بخت نصر) تر صدامه پورې د

عراق تاریخ ولولي، تر څو د عراقي انسان ختمه ور معلومه شي، که یې ونه لولي نو بیا به یې وروسته وپېژني، عراقي مقاومت او ولس به هرو مرو ځان ور وښيي چې مونږ څوک یو او دوی څوک دي، او د الله په مرسته، راتلونکی به ډېر لوی وي. همداسې مونږ ته یې هېڅ داسې انتخاب پرې نه ښود چې زمونږ هېواد او ملت له ورانې وژغورل شي. د عراق په اردو کې کمی ونه کړ، دښمن نه یې داسې درسونه ورکړل چې کله به یې هم هېر نه کړي، ان تر اوسه لا د اردو او بعث کسان او ټول نور لښکریان ورسره جنګیږي، مونږ به هېڅکله تسلیم نه شو. جنګ خو وي همداسې. هر مرو به یو لوری په کې بریالی کیږي، خو که امریکا چټکه بریالۍ هم شوه، وروسته به زښته بده ماتې وخوري. دلته به له ویتنامه څو چنده زیات زیان ور رسېږي، ځکه د امریکا دولت یو شریر دولت دی، له عراق څخه به شاتې تګ او تېښتې ته مجبورېږي او نیم وسایل به پرېږدي...

"زمونږ وسله‌والو ځواکونو او نورو ټولو اتلانو هېڅکله کمی نه دی کړی، خو بس د الله اراده وه. کېدای شي تاسې یو څه بد ګڼئ، خو هغه ستاسې لپاره خیر وي او یو څه ښه ګڼئ، خو هغه ستاسې لپاره شر وي. هو دا د الله اراده ده.

دامریکایانو له لوري د ګران بغداد، د رشید د پلازمینې د نیولو مهم لاملونه که بې له تفصیلاتو بیان کړو، ځکه وخت محدود دی، نو په لاندې ډول دي:

لومړی: له دیارلسو کلونو زیاته دوامداره کلابندي، ورپسې د هر ډول جنګونو دوام.

دویم: د امریکا د ادعاوو په اړه د امریکا غولوونکی او ګمراه سیاست، چې له امله یې زمونږ ځینې عربو ملګرو او وروڼو د امریکا ناولونه رښتیني وګڼل، ځینو خو یې لا ژمنې هم رښتینې وګڼلې.

درېيم: د دواړو ځواکونو تر منځ لوی توپیر، په ځانګړي ډول هغه هوايي ځواک چې باید هره جګړه پای ته ورسوي، لرې تلونکی توغندیز ځواک، همدا راز د عراقي لښکر لپاره د هېڅ هوايي ملاتړ نه شتون. چې پر جګړې يې په لويه کچه د دښمن په ګټه اغېزه وکړه.

څلورم: د دښمن پوره پېژندل له ټولو عسکري او مدني اهدافو سره، د څېرونکو ډلو او د هوايي کشفي وسائلو په ذريعه، هغه که مصنوعي سپوږمکۍ وي او که د جاسوسۍ طيارې. څکه کله چې موخه درته وټاکې، په اسانۍ سره يې وهلی شې.

پنځم: په داسې اندازه ظالم هوايي بريد کارول چې د جنګونو په تاريخ کې يې بېلګه نه لېدل کېږي. د ساعتونو په اوږدو کې به روان وو، له امله يې زمونږ د اتلو ځواکونو (ټانګيز، توغنديز او پياده) قدرت شل شو.

شپږم: د دښمن له لوري د نړيوالو منع شويو وسلو کارول، چې ځيني د لومړي ځل لپاره په ځانګړي ډول د بغداد په هوايي ډګر کې له هغې مشهورې جګړې وروسته وکارول شوې، چې د دښمن سلګونه کسان په کې ووژل شول، لسګونه ټانګونه يې ويجاړ شول او دښمن لاره ورکه کړې وه. ساتونکي او ورسره را ټول ځواکونه يې په تکتيکي ذروي بمونو او په نورو داسې حرارتي بمونو وويشتل، چې اوسپنه او جسد يې ويلي کاوه، دا کار يې د دې لپاره وکړ چې د جنګياليو په مورال اغېزه وکړي. دغه لامل يو له هغو مهمو لاملونو څخه دی چې بغداد يې ژر د نيواک په خوله کې ور کړ.

اووم: د زياتې وېرې د حالت را منځته کولو لپاره په وحشي بڼه پر بغداد د بمبارونو دوام او د پر امنه اوسېدونکو ويشتل، همدا راز د رهبري مرکزونه او ځواکونه ويشتل او د هر ډول اړيکې پرېکون.

اتم: د دښمن له لوري د هغو صحرايي لارو کارېدل چې له ښارونو سره موازې وې، په پرمختللو وسلو د دښمن سمبالښت او له دښمن څخه ټينګ هوايي

ملاتړ، چې د دې ټولو له امله زمونږ ځواکونو د ورځې له خوا حرکت نه شوای کولای، څکه هوايي ملاتړ او دافع هوا يې نه درلودل، د دښمن له لوري بغداد ته په رسېدو تمرکز کول، که څه هم زمونږ اتله اردو د دښمن د را وړاندې کولو په تاخير کې تر ډېره بريده بريالۍ هم شوه، ډېر تلفات يې دښمن ته واړول، خو لکه د تل په څېر دښمن دغه زيانونه په رښتيني بڼه اعلان نه کړل.

نهم: دلته او هلته زمونږ د ډلګيو شاته او په لويو لارو کې ډېرې او تکراري کښته کېدنې، د اوسېدونکو وېرول او د لارو پرې کول. او دا معلومه خبره ده چې د ډلګيو شاته د دښمن هره کښته کېدنه يا د شا له لوري بريد، ډلګۍ ګډوډوي.

لسم: فکري جنګ او د دعوتي وسايلو کارول، او هغه اوازه چې دښمن وکولی شول چې د پنځمې ستنې او د دوی د لاسپوڅو په واسطه يې زمونږ د وسله‌والو ځواکونو ليکو ته دننه کړي. همدا راز ځينې لاسپوڅي را ولاړ شول او د دښمن الونکو ته يې مهم ځايونه او نظامي موخې ور وښودې.

يوولسم: د نظامي مشرانو او د ډلګيو د اميرانو تر منځ د اړيکه نيوونکو وسايلو پرېکون او د ځينو امرونو نه رسېدل، چې د ځينو نظامي ډلګيو د ګډوډۍ لامل شو او فکر يې کاوه چې نور امر نه شته.

دوولسم: د عراق-ايران جنګ کې به مشرانو او اميرانو د حالاتو د بدلون او دريځ په اساس امرونه چلول، څکه عراقي نظامي ښوونځی د نړۍ د ډېرو ښو ښوونځيو له جملې څخه و، چې زمونږ ښه افسران، مشران او لښکرې ورنه را فارغه شول. هېڅکله مو فرقې، کنډکونه او مشران د سياسي اوامرو پيروۍ ته مجبور کړي نه دي، له عامې رهبرۍ پرته نور ټول اختيارات د مشر او امير په لاس کې وو. خو سياسي پرېکړو هم کله نا کله، دريځ ته په کتو رول لوباوه، خو په ډېره کمه کچه ان چې کله به مو سياسي مشران هم د اوسېدو لپاره د

جنګ جبهو ته ورلېږل، نو د نظامي (عسکر) تر واک به لاندې وو، په دې کې عُدي او قُصي وو."

د سیاسیونو رهبرۍ ته د اردو تابع کول:

دلته مې له ولسمشره د هغه څه په اړه پوښتنه وکړه چې ډېریو عراقي نظامیانو او سیاسیونو دا یوه لویه تېروتنه ګڼله چې د سیمو په رهبري کولو کې نظامي مشران او امیران، سیاسي چارواکو ته پیرو کړی شول. ولسمشر هم د دغو اجراءاتو د ترسره کولو لاملونه تشریح کړل، او بېړني یې وګڼل، خو په څرګنده او زړورتیا یې وویل چې د دښمن د ځواکونو له زورور هجوم سره په مقابله کې سیاسي چارواکو ته په کنډکونو او فرقو کې د نظامي مشرانو پیرو کول، زمونږ د ډلګیو د کمزورۍ لامل شو. او وې ویل:

"د دغې جګړې د اهمیت له کبله او دا چې دا ځل په بشپړه مانا مسیر ټاکونکې وه، نو نظامي پرېکړه مو سیاسي مشرانو ته ورکړه، هغه که د فرقو مشران وو او که د کنډکونو مشران، خو دغه کار مو د نظامي مشرانو په مشوره وکړ، او دې کار ته سخته اړتیا لیدل کېده. کله نا کله به دریځ چټک پلان او برید ته اړتیا لرله. خو کله چې نظامي پرېکړه د سیاسي پرېکړې پیروه شي، نو دریځ یو ځه وخت نیسي، ان کېدی شي ساعتونه ونیسي په ځانګړي ډول چې د چټکې اړیکې وسایل هم نه وي. د چټک او برید ته اړ حالت په اساس د غوښتل شوي دریځ د کارولو لپاره د مشر هڅې څنډېږي. پر دې برسېره په نظامي برخه کې د کافي معلوماتو نه درلودو په اساس ځینې نظامي مشران د سیاسي پرېکړو او هغو امرونو په لټه کې وو چې دوی ته کېدل. دې کار د بغداد په لوري د دښمن د چټک مخکې تګ پر بریا په لویه بڼه اغېزه وښندله. خو سره له دې، زمونږ د اتلې اردو او جمهوري ساتونکو ټولګو او نورو ټولو ټولګو داسې جګړه وکړه، چې په مخکنیو جګړو کې یې بېلګه نه شته.

دیارلسم: له ټولو جبهو څخه د دښمن هجوم. له بده مرغه ځینو را نږدې هېوادونو د خپلو ځمکو له لارې د دښمن د ډلګیو او ټانګونو را ننوتل اسان کړل. او د دښمن له لوري د عراق د په نښه کولو لپاره د ځینو نورو ځمکه او هوايي ډګرونه کارول.

څوارلسم: د دښمن له لوري په هجوم کې د دښمن د لاسپوڅو او د ایران د لاسپوڅو کارېدل، همدا راز ایران ته د ځینو مخلصو ملیشو کارول، چې په دروغو د اسلام ادعا کوي.

د برغل په ګړندیتوب کې د ایران رول

پنځلسم: د ایران غداري، عراق ته د امریکایي او برېتانوي ځواکونو په ننوتلو کې مهم مرستندوی لامل و.

"د امریکایانو له اندازې زیات تکبر او په بغداد کې په زیاته لیوالتیا سره د دوی د اردو تمرکز، او کله چې امریکایان ناکام شول نو په بغداد کې د هیروشیما په شان د ذروي اسلحو کارولو برسېره دغو ټولو لاملونو پوځ ته د له ستونزو ډکې ځانګړې فضاء په را منځته کېدو کې مرسته وکړه. دا طبیعي کار دی. کله چې چارې داسې مرحلې ته ورسېږي، واکمنان پر خپلو ډلګیو واک له لاسه ورکوي. دغو لاملونو زمونږ ډېری وسله‌والو ځواکونو ته د ګډوډۍ حالت را منځته کړ، له کنټروله ووتل، پوځ له امره پرته یو په بل پسې د جګړې له ډګره په شا شو.

"تو مونږ وایو چې امریکا د ظلم او ورانې توان درلود، خو د عقل او زور تر منځ توپیر دی. دې کولی شوی چې ظلم وکړي او ورانی ورسوي، خو په عمل کې یې زیان بیخې لوړ و، او دا انساني او تاریخي زیان به تر هغه ونه رغېږي چې په هغه ګوند یې اغېزه نه وي ښیندلې یا یې له واکه نه وي ګوښه کړی چې له بوش سره یې د عراق پر ضد مرسته وکړه. خو پوښتنه دا ده چې چا زیان وکړ؟ په اصل کې د نړۍ په مخ کې امریکایي ولس او د ځواک ټولو غړو زیان

وکړ. یعنې کله چې له هغه څه سره چې پېښ شو امریکایي ولس خپل مخالفت ښکاره نه کړ، نو څه چې د نوموړي ولس حکومت کړي، د هغه رغونه ولس ته ور له غاړې ده. دلته په زندان کې مې هم امریکایانو ته وویل: له عراق وروسته هېڅکله هم پر بل هېواد تېری ونه کړئ. دا یوازې د عراق د گټو په خاطر نه، بلکې د ټول انسانیت د گټو لپاره، عراق خو به د الله په اجازې سره ازاد شي او امریکا او لاسپوڅي به یې مات شي ."

ایا د لښکر په مشرۍ کې خیانت و؟

له ولسمشر څخه مې د نیواک له لومړیو د مشهورو شویو اوازو په اړه پوښتنه وکړه، ویل کېدل چې د نظامي رهبرۍ په لیکو کې خیانتونه وو، خو ولسمشر په قاطع ډول رد کړه او وې ویل:

"اورېدلي مې دي چې ځینې د جگړو په ترڅ کې له شوو خیانتونو څخه غږېږي. خو ښاغلیه زه تا ته وایم چې زموږ د پوځ اتلولي څرگنده ده، د تاریخ په اوږدو کې یې بې سارې اتلوالې جگړې کړې دي. کله چې جگړې سختېږي، نو د نړۍ په پوځونو کې خیانتونه کېږي، خو زموږ په لښکر کې که شوي هم وي، نو په ډېره کمه کچه به وي، چې د جگړې په پایله یې هېڅ اغېزه نه درلوده. خو د لویو مشرانو د خیانت په اړه چې اوازه ده، نو [دا حقیقت نه لري، بلکې] د فکري جگړې یوه برخه ده، چې د نړۍ ټول لښکرونه یې په جگړو کې د سیالانو په ضد کاروي، په ځانگړي ډول کله چې یو لورې له سختو جگړو سره مخ شي. زموږ لښکر پیادوو او مشرانو ټولو بې سارې هڅې وکړې، له دښمنانو سره یې داسې مقابله وکړه چې دښمن یې هک پک کړ او زموږ د ټولو عربو او د انسانیت د خیر غوښتونکو سینې یې یخې کړې. موږ د بغداد جگړې ته پلان نیولی و، ویل مو چې د امریکایانو له ننوتو وروسته به کور په کور او سړک په سړک جنگېږو، چې په دې سره به دوی د خپلې لوړنیا عوامل یعنې ټکنالوژي له لاسه ورکړي، او موږ به دا اوږد ښامار لنډ کړو. دې ته مو چمتووالی هم نیولی و، خو د بغداد ژر نیواک، د تکتیکي ذروي وسلو کارول، د جگړې د سخت والي له کبله د پوځ او ساتونکو د گروپونو گډوډي، د هوایي ملاتړ نه شتون او د واک له منځه تلل. هغه څه وو چې له امله یې دغه انتخاب ته ونه رسېدو، که ورته رسېدلي وای، نو د دښمن د درنو وسلو اغېزه په ځانگړي ډول د الوتکو اغېزه به مو له منځه وړې وای.

"نو وابو چې د بغداد د ژر نیولو مهم لاملونه د دواړو څواکونو نه برابري او د هوایي ډگر په جگړه کې د امریکا له لوري د تکتیکي ذروي وسلو کارونه وه، چې له امله یې عراقي پوځ حیران کړی و، هغه پوځ چې د بوش په جرمونو کې له استفاده کړیو وسلو سره مخامخ شوی نه و.

"کله چې دښمن عراقي موخې ډېر په دقت سره په نښه کولې، نو موږ مجبور شوو چې په رهبري کې پلټنه وکړو. له بده مرغه، له پلټنې او څېړنې وروسته راته روښانه شوه چې ځینې هغو خاینانو او لاسپوڅو ثریا ټیلیفونونه کارول، چې دښمن د بغداد ځانگړیو سیمو ته لېږلي وو، د مصنوعي سپوږمکیو له لارې د امریکا او ایران د رهبرۍ له مرکزونو سره په اړیکه کې وو. چې دې کار د ډېرې ملکي او نظامي موخو او مهمو ځایونو ورانول دښمن ته اسانه کړل.

"د بغداد په نیواک کې د خاینانو او لاسپوڅو له لوري د موخو پېژندونکو تنیو او وسایلو کارېدلو هم مرسته وکړه. دا وروسته ښکاره شو، چې ځینې د کمزورو نفسونو خاوندانو او خاینانو په ځینو عراقي امنیتي وسایلو کې مداخله کړې وه.

هغه معلومات چې ولسمشر ته نه وو رسېدلي:

موږ په مستقیم ډول هر نظر یا څرگندونې ته دروازه پرانیستې وه، او چا چې به په مستقیمه توگه د حقیقت د را رسولو یا ویلو زړورتیا نه لرله، نو په غیر مستقیمه توگه به مو اورېده. ما به په رهبرۍ کې له ورونو غوښتنه کوله، څه

چې غواړی په زغرده یې ووایاست، خپلو کسانو او سکرتر ته مې هم امر کړی و چې هر معلومات او نظریه د په مستقیمه توگه را رسوي. خو زه پر دې قانع شوم چې ټول هغه حقیقتونه چې ما ته باید را رسېدلي وای یا ما باید اورېدلي وای، ډېری یې نه دي را رسېدلي. دې ته مې د جگړې په جریان کې او وروسته پام شو...". (قاضي عبد الله العامري هم د محکمه کولو په یوه ناسته کې همدا خبره وکړه او ولسمشر ته یې وویل: ته دیکتاتور نه وې، خو پر تا را تاو خلکو درڅخه دیکتاتور جوړ کړی و).

په ۲۰۰٦ م کال کې مې چې د عربو له یوه لوړپوړي چارواکي سره د هغه په هېواد وکتل، راته یې وویل: والله مونږ ته به چې څه معلومات را رسېدل، نو مونږ به ولسمشر صدام حسین ته ورلېږل، څو له هغه څه لرې شوی وای، چې وشول او سیمه هم له هغه څه لرې وساتي چې پېښ شول او لا پېښېږي، خو مونږ پوه شوو چې دوو لویو کسانو له قصده دا معلومات ولسمشر ته نه ور رسول، یو یې ولسمشر ته نږدې هم و، په لامل یې نه پوهېږو.

دا خو ښکاره خبره ده چې پر عراق د ۲۰۰۳ کال یرغل، د نړیوالو استعمارگرو او صهیوني دولتونو له لوري له ۱۹٦۸ کاله او د بعث گوند په مشري د دولت له جوړېدو را پدېخوا پلان شوی و. دغو هېوادونو ته په ۱۹۷۲ م کال کې د نفتو ملي کېدل او ورپسې د عراق ډېرې لویې لاسته راوړنې لویه بلا وه، د عراق په ضد په منظمه بڼه سره په راغونډېدلو او د هیلو د پوره کولو لپاره یې په پلان نیولو پیل وکړ، په ۱۹۸۰م کال کې چې ایران پر عراق برید وکړ، نو دا د دغو هېوادونو لپاره باران و، د جنگ د اوږدېدو له کبله یې ایران په وسلو سمبالاوه. خو کله چې عراق په تېرې کوونکي ایران بریالی شو، د عراق پر ضد د نورو جنگونو لپاره سره راغونډېدلو ادامه پیدا کړه، څو د عراق نوښتگر طاقتونه هلاک شي او د داسې لوی دولت د جوړېدو هیلې ووژل شي، چې د نړی له غټو دولتونو سره سالم رقابت وکړي. کله چې عراق له جنگه بریالی را

بهر شو، نو دغو او د سیمې ځینو هېوادونو په خپل منځ کې د عراق د ځورولو لپاره ائتلاف وکړ. را غونډ شوي دولتونه د کویټ په قضیه کې د دوی د هیلو په پوره کېدو وتوانېدل. بیا د متحده‌ایالاتو او نړیوال صهیونیت له لوري په ډېر پام سره پلانونه جوړېدل، د عراق د وهلو لپاره یې زوروره وسیله پلټله. د سپټمبر د ۱۱ په پېښو کې امریکا پوره هلې ځلې وکړې، ټولې مخابراتي او استخباراتي آلې یې وکارولې، څو په عراق تور پورې کړي، بیا یې په نوي جنگ کې د اخته کېدو چمتووالی ونیو، څو د عراق راتلونکی له منځه یوسي، وران یې کړي، ټولې زېرمې یې ولوټوي، پر نفتو یې ولکه وکړي او د اسرائیلو بشپړ امنیت تأمین کړي، ور پسې په نړی ولکه وکړي، دغو تېري کوونکو دولتونو عراق د ځانونو لپاره کیلي گڼله.

کله چې عراق خپل نفت ملي کړل، نو امریکې پر عراق د جنگ پرېکړه وکړه، د عراق د بشپړ نیولو لپاره د سپټمبر د ۱۱ پېښې راغلې.

د ۲۰۰۲م کال په پای کې، امریکا څلورو عربي پلازمېنو ته خبر ورکړی و چې نهایي چاره د بغداد نیواک دی، په دغو پلازمېنو کې یوې د عراق وهلو ته په هڅولو کې فعاله ونډه واخیسته، ان د عراق نیولو او ورانولو ته یې د امریکا د هڅولو لپاره په ملیاردونو ډالره د دې لپاره ولگول، څو له دغې درندې خپسکې څخه خلاص شي. د دغو دولتونو یو رهبر په سیاسي ډگر کې را څرگندو شویو هغو سخت په غوسه کړی و، ځکه پوهېده چې عراق د عربو دېوال، د څرښت ځای ساتونکی او د أمت د ختیځې دروازې پېره دار دی. هغه درک کړې وه چې د عراق سقوط، یو په بل پسې د عربي دولتونو سقوط دی، په ځانگړي ډول کله چې بوش عراق ته د نهایي پرېکړې (برید) اعلان کاوه نو دوی یې گواښل، چې مسیر به یې صدام حسین ته د منتظر مسیر په څېر وي.

د یاد کال د دسمبر په پای کې، له دغو عربي پلازمینو څخه د یوې پلازمینې یوه مهم چارواکي له عراق څخه لیدنه وکړه، پر عراق د ظالمانه بندیزونو له امله یې د سفر سختې وګاللې. د وچې له لارې له داسې هیلو سره بغداد ته ورسېد چې ولسمشر صدام حسین به ګوري او په روانو حقیقتونو به یې خبروي. د بغداد په یوه هوټل کې یې د دې په انتظار استوګنه غوره کړه چې ولسمشر ته به په شخصي توګه راوړي معلومات ورکوي، دغه دولت وړاندې هم ولسمشر صدام حسین ته معلومات را لېږلي وو، خو ورته رسېدلي نه وو. په عراق کې ځینې مهم اشخاص وو چې قصداً به یې له ولسمشر څخه معلومات پټول.

ولسمشر صدام حسین د استازي له شتونه نا خبره و، لیدونکي ډېره هڅه وکړه چې ولسمشر ته ورسېږي. خو بریالی نه شو. نو ولسمشر ته نږدې یې له یوه عراقي چارواکي څخه مرسته وغوښته، خو هغه په خپل نوبت له قُصي سره په اړیکه کې شو، قُصي له خپل لوري استاذی ور ولېږه چې له مېلمه څخه واوري. خو مېلمه یوازې ولسمشر ته ویل غوښتل. قُصي په هغو دوو شخصیتونو کې له یوه سره په اړیکه کې شو چې ولسمشر ته یې د معلوماتو له رسېدلو څخه مخنیوی کاوه، نو هغه کس دوی دواړو (مېلمه او د ولسمشر نږدې کس) ته د ځانګړو مراسمو موټر ور ولېږه، دوی دواړو ګڼلې وه چې له ولسمشر صدام حسین سره به ګوري. خو هماغه شخص ورسره مخامخ شو او ورته مې وویل: څه چې در سره دي، را یې کړئ... خو مېلمه نه ورسره منله او د ولسمشر په لیدو یې ټینګار وکړ. د ۲۰۰۲/ ۱۲/ ۲۴ نېټه د همدې لیدنې په جریان کې مېلمه او عراقي کس له هغه شخص سره بیا اړیکه ونیوله، هغه ترې غوښتي وو چې مېلمه د ولسمشر لیدو ته ځان برابر کړي. هماغه موټر ورته راغی او یو لوی اپارتمان ته یې یووړ. هلته یې دوه لوړ پوړي چارواکي ولیدل، دواړو له مېلمه سره د شته معلوماتو غوښتنه کوله. د ثبت آلې ته یې اشاره وکړه

او وې ویل چې د دغه ثبت له لارې به ولسمشر ته ستاسې معلومات ورسېږي، مېلمه ډېر په تنګ شو، څه معلومات چې ورسره ول، ټول یې هلته وویل. بیا دواړو کسانو خدای په اماني ورسره وکړه او تاکید یې وکړ چې هرو مرو به معلومات ولسمشر ته رسېږي، وړاندې له دې چې مېلمه له خپل استوګنځي څخه د خپل هېواد په لوري وخوځېږي، یو پاکټ ورته راغی چې شخصي د ده لپاره پنځوس زره ډالر په کې وو. خو ده رد کړل او مننه یې وکړه چې دی او هېواد یې ښه دي. بیا مصیبت پېښ شو، کله چې ولسمشر بندي شو، له ده څخه مې د هماغه دولت مشر ته پیغام ور ووړ، چې عراق ته یې استازی را لېږلی و، او ډېر حرص یې درلود چې د کوېټ موضوع حل شي او عراق له اخیرني مصیبت څخه وژغورل شي. ډېرو لورو هلې ځلې وکړې چې د دغه هېواد انځور بدرنګ کړي او د ده او عراق تر منځ اړیکې وشلوي، ځینې دغه لوري معلوم هم دي، د هماغه هېواد دننه، په عراق کې او له عراق څخه بهر دي. دغو لورو ځکه دا هلې ځلې کولې چې د دغو دواړو هېوادونو تر منځ د وروړګلوی خوږه او پاکه اړیکه ناولې او تته کړي، د شخصي حساب او کینو له امله او یا د عربي اړیکو د ورانولو له امله یې د حسد او کینې تیرې ټکولې. وروسته له دې چې د دغه دولت له مشر سره مې ولیدل، هغه له عراق او صدام سره شویو او روانو حالاتو ډېر درداوه. په دغه راته نژدې دولت کې له ځینو نورو مهمو شخصیتونو سره د لیدنو او کتنو په ترڅ کې مې ډېر داسې څه واورېدل چې دغه دولت ډېرې هڅې کړې وې څو له دوی سره شته معلومات ولسمشر صدام حسین ته ورسوي، ګوندې هغه ته په درد وخوري، خو هېڅ هم ورته رسېدلي نه وو.

د هوايي ډګر جګړه

لومړۍ برخه

د ستر جنرال سيف الدين راوي په قلم

د جمهوري ساتونکو ځواکونو مشر

۱ -د صدام حسين د نړيوال هوايي ډګر د ځای اهميت: د صدام نړيوال هوايي ډګر چې شهيد صدام جوړ کړی و، ستراتېژيک اهميت يې درلود، چې په لاندې ډول دی:

- د صدام هوايي ډګر د خپل مساحت له امله د بغداد په ټولو لارو کې يو له مهمو لارو څخه بلل کېږي، د ځمکنيو ځواکونو په خپرېدلو کې مرسته کوي او د بغداد د شمال لوېديځ لوري ته په ۲۰ کيلومترۍ کې پروت دی.
- شونې ده چې د دښمن ډېر شمېر هوايي ځواکونه او په ځانګړي ډول ثابت وزر لرونکې غټې الوتکې را کښته شي. چې په دې سره د بغداد د مرکز په لوري د تللو يا پرې را چاپېرېدلو لپاره ښه ثابته اډه تشکيلوي.
- د هوايي ډګر په ګاونډ کې لوی مرکزي ځايونه دي، لکه ډېر اپارتمانونه او باغونه، او دغه ځای امريکايي ځواکونو ته د استوګنځي په څېر د عملياتو د اداره کولو لپاره هم ګټور دی.
- د صدام په نړيوال هوايي ډګر ولکه کول، پر ولس ډېره نفسي اغېزه لري، ځکه د صدام په نړيوال هوايي ډګر ولکه په الرضوانيه کې په مرکزي ځايونو د ولکې په څېر ده.
- نوموړی هوايي ډګر له ستراتېژيکو لارو چټکو لارو سره تړلی دی، يوه مستقيمه چټکه لاره د ولسمشرۍ ماڼۍ ته تللې ده، بله ستراتېژيکه لاره له هوايي ډګر سره پرته ده چې د عراق له لوېديځه تر سوېله پورې غځېدلې ده او له استوګنځايونو څخه بېله ده، د ځمکنيو ځواکونو د مخکې تګ لپاره ښه اغېزه لري. د دې لارې پر هره برخه سلګونه هلیکوپټر الوتکې هم کښته کېدی

شي، چې دښمن ته دا شونې کوي او دا يې ورته شونې کړه چې د لارې په څو ټاکل شويو ځايونو ناستې وکړي.

- د صدام په نړيوال هوايي ډګر کې د شته څه په اړه دښمن له وړاندې ډېر معلومات درلودل، دغه کار يې د ملل متحد د وسله څېړونکو له لارې کړی و، هغوی مرکزي او دفاعي ځايونه ټول کتلي وو، نو دوی يې په اړه ښه فکر کړی و.
- نوموړی هوايي ډګر دښمن ته دا چانس ورکوي چې د بغداد شا او خوا عراقي دفع هوا ځايونه وشوروي او د نورو دروازو نيولو ته ترې وخوځېږي (يوسفيه-تاجي دوه لارې (دو راهي)) همدا راز د بغداد پر ښار را تاو شي او له نورو ولايتونو څخه يې بېل کړي.

۲ -د صدام له نړيوال هوايي ډګر څخه د دفاع عامه مفکوره: له جنګه څو کاله وړاندې هغه وخت له هوايي ډګر څخه د دفاع مفکوره د شهيد (قُصي صدام حسين) له لوري وکښله شوه، چې دا معلومه شوه چې امکان لري صهيوني دښمن د هوايي پټ ووځي او ننوځي يا دې د ولسمشر صدام حسين د هدف ګرځولو لپاره ځانګړي ځواکونه کښته شي. د هوايي او ځمکنيو ګواښونو څخه هيله چې وه، د هغې ټول حساب مو برابر کړ، ان دا چې دښمن به له موانعو څخه د تېرېدو لپاره له پيلوټانو څخه کار اخلي. د هوايي ډګر په چاپېر او د رضوانيه په مرکزي ځای کې رادارونه، څارونکي او څارګر ټکي ووېشل شول. له ډګر څخه د دفاع لپاره داسې تصميم ونيول شو چې د جګړې ځمکه به ترې جوړه وو. په دقيق ډول په مستقيمو او غير مستقيمو بريدونو وپوښل شو، د هوايي دفاع وسايل د ډګر په چاپېر کې ووېشل شول، چې هېڅ ځواک له هوا څخه تر هغه نه شوی ورته را کښته کېدی، څو چې د دافع هوا وسايل يې له منځه نه وای وړي، دغه وسايل د تکړه او لوړ موراله پوځ په لاس کې وو او په ښو وسلو سمبال وو. ځانګړي جمهوري ساتونکي له بشپړ مسلح او سمبال

پیاده پوځ، له ټاکلیو ډلګیو او افرادو او ځانګړو ځواکونو څخه جوړ وو. همدا راز د مرکزي رضوانیې لپاره هم پورته تدابیر نیول شوي وو. ونډه اخیستونکو عراقي ځواکونو د دفاع لپاره ګڼ شمېر تمرینونه کړي وو. د جنګ په جریان کې د شهید قُصي صدام حسین له لوري د جنګ پلان بیا جوړ شو، کله چې په ډګر کې د دښمن د کښته کېدو خبر تایید شو، نو پلان مو واړاوه او هوایي ډګر د توپونو او راکټونو تر برید لاندې ونیول شو.

۳-د صدام پر نړیوال هوايي ډګر د ولکې په اړه د امریکایي دښمن پلان:

-تمهیدي بمباري: ۳۰۰ ساعته شپه او ورځ بې له پرېکونه د هوایي ډګر پر چاپېر دفاعي وسلو او په رضوانیه کې په مرکزي ټولنځي هوایي بریدونه کېدل، چې د دفاعي وسلو په ختمولو سره یې ځمکنیو ځواکونو ته لاره هواره کړه. په بمبار کې (بې ۵۲) الوتکو ګډون وکړ، چې له نه ټنه بمونو او د هوایي جګړو له نورو زرګونو مهماتو. کروز توغندیو او نیټروني بمونو څخه یې کار واخیست، له امله یې ډېری کسان په سوځلو له منځه یوړل. د نړی په ټولو نظامي پلانونو کې چې په کوم هوایي برید پسې ځمکنی هجوم یا کښته کېدنه وي، هوایي برید د یو ساعت لپاره دوام کوي، لکه په ۱۹۷۳م کال کې چې مصریان د سویس له کاناله تېرېدل، په ۱۹۸۸ م کال کې یې د عراقي ځواکونو له لوري د الفاو د ازادولو په جګړه کې له یو ساعته کم دوام وکړ. خو دلته تمهیدي بمباري لیکلې نه وه، نه د وخت له اړخه او نه هم د هغو سوځونکو وسلو د کارولو له اړخه چې نړیوالو بندیز پرې لګولی (نیټروني بمونه). وروسته له دې چې دفاعي وسلې ورانې شوې، دښمن هوایي ډګر ته نږدې له هوا کښته کېدنې پیل کړې د چټکې ستراتېژۍ له لارې، چې د اپرېل په دویمه ورځ یې له (جرف الصخر) پله څخه د هوایي ډګر په لوري د را پورې وتلیو ځواکونو راتګ ته لاره هواره کړه او په عملیاتو کې (۱۰۱) او (۸۲) ګرځنده هوایي فرقو ونډه واخیسته، چې د امریکایي دښمن د ګرځنده ځواکونو اساس

تشکیلوي، زغره وال کنډک هم ونډه په کې درلوده او زرګونه جنګي او هلیکوپټر الوتکو یې ملاتړ کاوه.

د دښمن د پلان مطابق د جګړې لنډیز داسې کېدی شي:

- پیلیزه بمباري، چې د ۳۰۰ ساعتونو لپاره د هوایي ځواک، توغندیو او د نړیوالو له لوري بندې شوې وسلې یې په کې وکارولې. څو د هوایي ډګر چاپېره دفاعي وسلې له منځه یوسي.
- له هوا را کښته کېدنې، چې (۱۰۱) او (۸۲) ګرځنده هوایي فرقو ونډه په کې درلوده.
- له ښارونو بغل ته په صحرا کې د زغره وال کنډک راتلل (د نجف-کربلاء-هوایي ډګر له لارې).

۴-ځمکنۍ جګړه، د صدام د هوایي ډګر شا او خوا او دننه او د مرکزي رضوانیه په ټولنځي کې د دښمن له ځواکونو سره ځمکنۍ جګړې د ۲۰۰۳ م د اپرېل له ۳ مې ان د همدې کال د اپرېل د ۸ مې تر پایه دوام وکړ، چې په لاندې ډول وه:

- د جمهوري ځانګړو ساتونکو، پوځونو، توغندیو، راکټونو او د صدام د فدایانو او د یرغلګرو ځواکونو تر منځ زښته تخریبوونکې نښته وشوه، چې د دښمن څو ځمکنۍ او ګرځنده هوایي څپې په بشپړ ډول ورانې شوې. دښمن له ډلګیو سره له لاس په لاس جګړې وروسته شاته تګ وکړ، څو الوتکو ته زمینه برابره کړي، چې په ورانې کې خپل رول ولوبوي. مونږ هم خپلو پناه ځایونو ته د را ګرځېدو تګلاره غوره کړه، څو د دښمن د الوتکو اغېزه کمه شي.
- جګړې د دواړو خواوو له لوري د غلچکي بریدونو طبیعت خپل کړی و. خو د دښمن جګړه‌ییز ځواک غښتلی و او په پراخه کچه یې نوي ځواکونه کارولې شواي.

- دښمن په اور سره (د موخې د پراخې سوځونې) تګلاره غوره کړې وه. او د (ورانولو بیا پلټلو) ستراتېژي یې غوره کړې وه چې ۹ ټنه او پناه کونکي بمونه یې کارول .
- جګړه مستقیما ولسمشر صدام حسین او ښاغلي قُصي صدام حسین چلوله، ولسمشر په مستقیم ډول د جګړې په تګلاره او د عملیاتو په اداره کولو کې د جمهوري ساتونکو ځانګړي ځواکونه اداره کول .
- اساسي جګړه په پراخ مرکزي رضوانیه ټولنځای کې رامنځته شوه، چې یوه لوري ته جمهوري ساتونکي، پیاده او فدایان ول او بل لوري ته دښمن و، دښمن ته زښته زیان واوښت، چې له امله یې (نیټروني) بمونه وکارول.
- له هوایي ډګر څخه ډېری دفاع کوونکي ځواکونه شهیدان شول. دښمن په ځمکنۍ جګړه کې هغه وخت بریالی شو، چې دفاعي ځواک په داسې نا جایزو وسایلو په پراخ ډول له منځه ولاړ، چې تر اوسه په یوه جګړه کې هم نه وې کارول شوې.
- دښمن د خپل مورال له امله په هوایي ډګر ولکه ونه کړه، بلکې په جګړه کې یې وحشي او وېروونکي وسلې وکارولې څکه بریالی شو.
- فرانسه چې په ملیونونو ځواکونه یې درلودل، د دویمي نړیوالې جګړې په جریان کې د جرمني له لوري په لسو ورځو کې ونیول شوه، په لسګونو نور هېوادونه یې په میاشت کې ونیول او د مسکو تر پولو ورسېده. خو په دغه جنګ کې مونږ یوازې وو او له روسیې پرته هغه هېوادونه چې له جرمني سره ولاړ وو یا د جرمني پر ضد ولاړ وو محور او متحدین ټول زمونږ پر ضد په جګړه کې سره یو ځای ول چې دا معادله ده، خو جګړه لا روانه ده او ډېر ژر به داسې پای ته ورسېږي لکه ښاغلي ولسمشر شهید تلپاتي صدام چې تعین کړې وه له بریا پرته بل څه نه.

د هوایي ډګر جګړه

دویمه برخه

هغه جګړه چې امریکایان به یې هېره نه کړي

هغه جګړه چې ښاغلي محمد سعید صحاف یې په اړه خبرې وکړې او رسنیو پټه کړه. د ۲۰۰۳ م کال د اپرېل د میاشتې له پیلېدو وروسته، د هغو تلویزیونونو په سکرینونو را څرګند شو چې پر عراق د جنګ پېښې یې ځارلې. وې ویل: نن به هلته داسې جګړه وي، چې په څېر یې مخکې نه ده تېره شوې. او دې څرګندونې ته یې د جګړې پر ډګر او د امریکایي نظامیانو د رهبرۍ او د جنګ د پټو لویو پلانوونکو د کړنو د ردونو په اړه مهم غبرګونونه درلودل. نو په دې جګړه کې څه پېښ شول، چې رسنیو پټ کړل، امریکایان یې هم په اړه چوپ شول او ولسمشر صدام حسین په زندان کې دننه هم چلېنج ورکړ چې دوی دې په هماغې جګړه کې دوی ته اوښتي زیان اعلان کړي؟

۱ -د صدام د هوایي ډګر په هجوم کې ګډ ځواکونه: لومړنۍ د سپارو زغره واله فرقه.

۲ -هغه لاملونه چې د هوایي ډګر څخه د دفاع د پلان په اړه وویل شول.

- د دښمن د ځواک او کمزورۍ د ټکو څېړنه، د ځواک ټکي په دې کې رالنډېږي: هوایي ولکه، له هوا په کښته کېدو او د موخو تر لاسه کولو لوړ ځواک، په شپه او ورځ کې د لګېدو په اړه لوړ دقت، د الکترونیکي مداخلو په اړه ښه ټکنالوژي، د موخو د ړندولو لپاره له دود څخه ګټه اخیستنه، لېزري ویشتونکي، د بېلو لیکو تر منځ دقیقه او لویه مرسته، د نړۍ او چاپېریال له لویو دولتونو څخه د پراخ فعالیت ازادي.

خو د دښمن د کمزورۍ ټکي دا وو، چې عراقي ځواکونو به ځانګړي (پیاده) ټولګي کارول، چې د شپې او ورځې یې جګړه کوله، جنګ ته به ورغلل بېرته به خپلو ځایونو ته را وګرځېدل.

- د دښمن د عمل او د غبرګون څېړنه، چې څنګه به کښته کېږي او کومه وسله به کاروي، د مقابل لوري پر هجوم به څه غبرګون ښيي او بارود به څنګه استفاده کوي چې د (جګړې تصوير) بلل کېږي.

- ځانګړی لامل، دښمن له دې وېره درلوده چې له هوايي ډګره دفاع کوونکي ځواکونه به اتمي وسله وکاروي، نو څکه يرغلګرو امريکايانو د کشف پر وسايلو برسېره حيوانات هم وکارول، لکه، سوی چې زهرجن کېمياوي عوامل ډېر احساسولی شي، همدا راز مرغی، کوترې او چرګان يې هم وکارولې. نو يرغلګر د کېمياوي عواملو د کارولو له احتمال څخه ډاډه شو. په امريکايي ځواکونو کې اوازه ګډه شوې وه چې عراقي ځواکونو د هوايي ډګر په جګړه کې سپي هم کارولي دي، د سپو تر ملاوو يې چسپکي چاودېدونکي تړلي او کله چې سپی له موخې سره لګېږي، نو انفجار کوي او يا له لرې الوزول کېږي. له همدې کبله، کله به چې څه وخوځېدل، هغه که انسان و، که حيوان او يا الوتونکی، نو امريکايانو به په نښه کاوه. همدا راز عراقي رهبري د رسنيو د وزير صحاف له لارې د رسنيز لار ورکي تګلاره وکاروله، څو دښمن ته قناعت ورکړي چې عراقيان به کېمياوي وسله وکاروي، خو يرغلګر امريکايان په خپل تحليل کې دې ته ورسېدل چې که يې عراق استفاده کړي، نو د دې کار په ځواب کې به د ډله ييزې وژنې وسله وکاروي، چې زرګونه ټنه وزن لري او دوی (۱۲) زره ذروي سرونه لري يا به تکتيکي (نيټروجني) بمونه وکاروي، چې په هوايي ډګر کې استفاده هم شول، سره له دې چې له عراقيانو سره د ډله ييزې وژنې وسله نه وه.

- د هوايي ډګر په ځينو ځايونو کې منفجره کمينونه برابرول، او دا هغه لامل و چې ورته اميد کېده، او د يرغلګرو له لوري په ډېره پاملرنه سره په نظر کې نيول شوي وو، امريکايي دښمن د مهندسانو په واسطه د اساسي نقطو او ځايونو پلټنه وکړه، هغه که د هوايي اليکټرونيکي خبرېدو له لارې وه يا د

ځمکني پلټلو له لارې. عراقيانو د هوايي ډګر بنسټونه يا مرکزي رضوانيه يا نور ځايونه وانه الوزول، خو د ټوپکي جنګ له پلان سره په څنګ کې يې همدا موخه هم درلوده.

- يرغلګرو ځواکونو په هوايي ډګر کې دننه د دهلېزونو د شتون احتمال هم په فکر کې نيولی و، چې کېدی شي پياده عسکر يې پر دښمن له جنګه وروسته د پټنځای او ملاتړځای په توګه وکاروي. عراقيانو تر ځمکې لاندې ډېر ساتنځايونه او پناه ځايونه درلودل او د پناه ځايونو تر منځ يې د تګ راتګ لپاره تېنګې لارې درلودې.

- په بريد کې د بشري ټولګيو کارونه: دا هم دښمن مطالعه کړې وه، چې عراقي رهبري کولای شي چې دښمن ته د ډېر او لوی زيان اړولو لپاره په (بشري ټولګيو) سره بريد وکړي، چې دا تګلاره د (کوريا) او (ويتنام) په جنګ کې استفاده شوې وه.

- د يوې غير معمولې وسلې کارول: څو د الکفل، ذراع دجله او جرف الصخر په جګړو کې دښمن ته له جدي اوښتو زيانونو وروسته له امريکايي برغلګرو څخه د وېرې عامل وباسي. نو څکه عراقي پلان جوړوونکو د جنګ په جريان کې پرېکړه وکړه چې په هوايي ډګر کې له شته اوبو يا هوا پاشونکو څخه د کيروسين په لګولو کې کار واخلي، چې ډېر لمبه کوونکی سوځوونکی دی، څو هوايي ډګر ته اور ورکړي او پر يرغلګرو اغېزه وکړي، خو دغسې کارونې پر هوايي ډګر د بريد کوونکو په توجه کولو اغېزه لري، دويم دا چې پر دفاعي ځواکونو به هم اغېزه وښندي.

- د ۸۲ ملم هاوانونو کارول به مخې ته سوري را منځته کړي، چې له دغو سوريو څخه به د بريد په وخت کې جريان تېرېږي، دغه جريان به د ځانګړي پلاستيک د اوړو پوډر خپروي، دا به د دودونو لويه وربځه تشکيل کړي، د سورين يا زومان ګاز ته به ورته وي. دغه ګازونه کېمياوي عوامل دي

(د اعصابو عوامل)، له همدې کبله یرغلگرو ځواکونو د وقایې ماسکونه واغوستل، چې د وسلې کارولو په وړتیا اغېزه ښندي او ځانگړی تاثیر هم لري.

دا کار په څو ثانیو کې وشو، د کېروسین گاز د هوایي ډگر ډېری برخې وپوښلې، وروسته ۸۲ ملم هاوانونه ور وویشتل شول، د هوایي ډگر ډېری برخې یې په حیرانوونکي ډول وسوځولې او د پلاستیک پوډر د حرارت په لوړوونکي عامل بدل شول، د هوایي ډگر په چاپېر کې یې د ځمکني نښلوني پر ټولو وسایلو او کارېدونکو لارو یې اغېزه وکړه، د ملگري او دښمن تر منځ د توپیر پر آلو او پر ځای ښودونکي جي پي ایس یې اغېزه وکړه، فیلټرونه او هوا بدلوونکي یې بند کړل، چا چې غوښتل چې ووځي هغوی زندی شول، چا چې زندی کېدل نه غوښتل وتلو ته اړ شول، د اړیکو شبکې خرابې شوې، د هوایي ډگر ځمکه په (اسفلټ یا قیر) ته ورته مادې بدله شوه، تگ نه شوی پرې کېدی. او یو حیرانوونکي انفجار وشو، په پایله کې یې یرغلگرو ته ډېر زیان واوښت، مقاومت او دفاعي ځواکونو ته یې د دندو پوره کول اسانه کړل. خو دښمن نور نوي ځواکونه راوستل.

اتم څپرکی

د نیولو کیسه

له ملگرو مخکې مو خپل دښمنان پېژندلي دي، د ځوانۍ له وخته مو مبارزه شروع کړې ن لا د ۱۹۵۹م کال څخه مخکې او هم را وروسته، واک ته د مبارزې له لارې رسېدلي یو، ولس ټاکلي یو، چې په مخ کې یې و اوسو، امپریالیستي ادارو او مخابراتو نه یو راوستي څوک چې بل څه وایي ذلیل او رسوا د شي.

که مونږ امریکا یا د هغې روزونکي صهیونیت راوستي وای، نو حال به مو داسې نه وای، چې مونږ دې ویاړ پرې کړی وای. له الله سره به په پاک زړه او پاک لاس مخامخ کېږو، ان شاء الله. که مونږ امریکا یا د هغې ادارو واک ته رسولي وای، نو امریکا به مونږ د کمین له لومړۍ ورځې رسوا کړي وو، خو الحمد لله مونږ یې په اخطار سره ورته وایو چې، څه چې زمونږ لوی تاریخ ته ضرر رسوي، هغه دې ووایي.

(صدام حسین په زندان کې)

د ولسمشر د نیولو تمثیل ډېر جنجالونه، سوالونه، لانجې او بحثونه رامنځته کړل، ځینو به رښتیا ردول او ویل به یې: دا یو خیانت دی یا هغه نیول شوی ولسمشر ته ورته کس دی. او ځینې بیا د هالیووډ دغه کمزوري تمثیل ډېر حیران کړي وو. څه چې به د لیدل، ویل به د چې ایا له عراق سره چې څه شوي، په حقیقت کې یو امریکایي کیوبایي وړاندې شوی فیلم دی؟

ولسمشر ته مې وویل: ښاغلیه، ایا غواړې چې ستا د نیولو په هکله (سور سهار) نومې امریکایي ناول واورې؟ ویې خندل او وې ویل: "څه چې در سره دي رابې کړه". ما ورته وویل: امریکایي ناول داسې وایي:

امريکايي ناول

پول پريمر د پرېکړې د شورا غړو ته امرونه وکړل، چې په بغداد کې د عربي چينل دفترونه وتړي، ځکه چې د ۲۰۰۳ م کال د رمضان د مياشتې په جريان کې يې د ولسمشر (له نيولو وړاندې) اخيرنی پيغام خپور کړی و، دا جزاوې د هغه ثبت په خاطر وې چې صدام حسين يې د رڼاګانو دايرې ته راوګرځاوه.

امريکايي ناول وايي چې د عُدی، قُصی او مصطفی وژنه صدام ته يوه داسې صدمه وه، چې ده منلې هم نه شواى، ده فکر کاوه چې که دوی له ځانه لرې کړي، نو ژوند به يې خوندي شي. خو هغه کس چې صدام حسين ګمان کاوه چې هغه به يې ملاتړ وکړي، هغه خيانت ورسره وکړ. درې واړو په جګړه کې بې سارې مقاومت وښود او ووژل شول.

جنرال ريکارډو سانچيز په مستقيمه توګه پلان چلاوه او د پياده څلورمې فرقې مشر جنرال راى اوډينو مرسته ورسره کوله. او په لاندې ډول وه:

صدام حسين به هڅه کوي چې خپلې قبيلې او ښار (تکريت) ته مخه کړي، په ځانګړې ډول کله چې له ده څخه ساتونکې او د ده شخصي ګاردان د ده د زامنو له مرګ وروسته لرې کېدل. هغوی پوهېدل، که څه هم چې له امريکايانو سره مقابله ګرانه پرېوځي، خو صدام د جګړې د دوام هوډ لري.

امريکايانو دې ته ډېره پاملرنه کوله چې هغه پټ ساتنځايونه را لوڅ کړي، چې تر ولسمشرۍ مانيو يې لاندې ګنل. د نوموړو پټنځايونو د رازونو د برېښلولو ډېرې هلې ځلې يې وکړې، خو ناکام شول. د څلورمې فرقې امريکايي ځواکونو به د ولسمشرۍ دغه مانۍ په ورځ کې څو ځله پلټلې چې ګونډې صدام ورته راغلی وي. د دغو مانيو شمېر له شلو اوښت، د دجلې سيند ته نږدې مانۍ يې ډېره مهمه وه.

کله چې امريکايان په عراق کې له ډېرو سختيو سره مخامخ شول، نو په عراق کې د CIA مهم رهبري کوونکی سايمون ډارايز را ولاړ شو او د صدام د نيولو

لپاره يې نوی پلان جوړ کړ. هغه پر دې باور و چې د دغو مانيو په پټنځايونو کې بايد وګرځو او دې پوهېده چې امريکايانو له بهره تر مانيو امنيتي دېوال را تاو کړی، د صدام ځينې شخصي ساتونکي چې نيول شوي وو، هغوی د نوموړو پټنځايونو په اړه تفصيلي معلومات ورکړي ول. مګر صدام خو احمق نه و چې دويم ځل به يې نوموړي ځايونه کارولای، په ځانګړې ډول هغه د خپلو تحرکاتو پر پوښلو او په ذکاوت مشهور هم و، همدا راز د عراقي ځمکې ډېرې طبيعت يې هم پېژانده.

سايمون ډارايز چې د ۲۰۰۳م کال په اګسټ کې يې بيان جوړ کړی و، په کې ويلي يې وو چې په دوو ځايونو کې صدام حسين موندل کېداى شي: د هغې کورنۍ په کور کې چې له بغداده لرې اوسېږي، چې دى پر هغې باور لري او هغه يې هم ملاتړ کولی شي، يا له اوسېدونکو لرې په يوه پرېښودل شوې سيمه کې. او په دې سيمه کې به يې تکريت او قبيلې ته نږدې ځاى جوړ کړی وي.

ډارايز چې د صدام شخصيت يې څېړلی و، نو رايه يې دا وه چې صدام عراق نه شي پرېښودی، ځکه هغه تېښته نه مني. او ويل يې چې به راتلونکي کې د د ده هغو شخصي ملګرو او ساتونکو ته پاملرنه زياته شي چې تحرکات يې ورته معلوم دي. وروسته له دې چې د ده د نيولو لومړى پلان ناکام شو، چې د ده لوى مرستيالان، د قبيلو ځينې مشران او د ولاياتو مشران ونيسي او له هغو څخه د ده د استوګنځي پوښتنه وکړي، نو په هغوی کې ډېرى د ده په استوګنځي نه پوهېدل او ځينو بيا دا ګڼله چې چغلي او خيانت به د دوی د عار لامل شي او مخې ته به يې لويې ستونزې را ولاړې کړي. نو مخکنى پلان ښودله چې په دې خاطر د لويانو ځارل او نيول چې هغوی به بې پر ځاى خبر وي او دوی ته به يې ور وښيي، دا يو ناکام پلان دى. خو نوې پلان ويل چې "ګرانيه ښکار" به هغو شخصي ساتونکو ته راځي چې د بغداد له نيولو وروسته ورسره و.

هغه لومړنی نښې نښانې چې د ۲۰۰۳ م کال د اګسټ په میاشت کې را ټولې شوې، ویل یې چې داسې کسان شته چې وایي، د بغداد په شمال کې یې، کله په تکریت او کله په نورو سیمو کې لیدلی دی.

په عراق کې د سوارز کیوان په مشرۍ د امریکایي استخباراتو د کمېټې نوې ډلې د هغو کسانو په اړه نوي معلومات را ټول کړي وو چې د صدام حسین تحرکات او د لیدو کیفیت به یې بیانولو او د ده ساتنه به یې کوله. امریکایي استخباراتو د ده د سلو کسانو ساتونکو، ملګرو او خپلوانو په اړه له سلو ډېر انځورونه را ټول کړي وو. دا انځورونه به یې هغو کسانو ته ور وړاندې کول چې دوی به یې پېژندل او یا به یې خپلوان وو. خو دوی ته پوښتنه دا وه چې صدام یې څه وخت لیدلی؟ ډېرې پوښتنو په هغو کسانو پورې اړه درلوده چې د ده ساتنه او ملګرتیا به یې کوله د هغوی د صفتونو او تګ راتګ ځایونو پوښتنه یې کوله.

د صدام په پلټلو کې د امریکایي استخباراتو له کمېټې سره د اسرائیلي موساد لس کسیزه ډلې هم مرسته کوله، چې په هغوی کې د موساد د عملیاتو او خبر ترلاسه کولو د برخې رئیس هم و.

همدا راز، له ډېرو څېړنو او بندیانو ته د ساتونکو د انځورونو له ور وړلو وروسته، امریکایي او اسرائیلي استخبارات دې نتیجې ته ورسېدل چې له دوو نفرو پرته نور ساتونکي یې پاتې نه دي. هغه معلومات چې له ساتونکو څخه اخیستل شوي ول، په تکریت، کرکوک او رمله کې د ولسمشر د ځینو کسانو له لیدل کېدو سره یې مطابقت درلود. ځینو بیا ویل چې پر دغو دواړو ساتونکو باندې ولسمشر صدام ډېر باور درلود.

له دې وروسته د. دغو دواړو کسانو د تحرکاتو د ټولو معلوماتو په اړه پر څېړنو ډېر تمرکز وشو، د دوی د نیول کېدو لپاره زښته تېزې هلې ځلې وشوې.

د ځینو معلوماتو په پایله کې چې په را ټولولو کې یې له امریکایي اسرائیلي ډلې سره په څنګ کې د عراقي استخباراتو کسانو هم ونډه اخیستې وه، د ۲۰۰۳م کال د اګسټ په پای کې ولسمشر ته یو نږدې کس ونیول شو. د ولسمشر د ځای پېژندلو لپاره یې بېلا بېل ډوله عذابونه او ځورونې پرې تمرین کړې، په لومړیو کې ناکام شول، خو د پرله پسې اتلسو ورځو له نفسي او بدني سختو ځورونو او تنګولو وروسته، نوموړي کس د بغداد په سوېل کې د یو مهم ساتنځای په ښودلو اعتراف وکړ. د مطلق پټ امریکایي پلان په تګلورې کې نوموړي پټنځای یو مهم ټکی کېښود. دغه پټنځای په پرېښودل شوې سیمه کې وه، له هغه ځای سره یې ورته والی درلود چې دی په کې ونیول شو. دغه پټنځای په یوه کوټه کې و چې یوې ژورې کوټې ته لاره ترې تللې وه، له ژورې کوټې څخه یوې داسې تنګې کندې ته لاره ورغلې وه، لکه دوی چې صدام په کې وموند.

د نوموړي ځای له معاینه کولو وروسته، چې په بشپړ پټ ډول یې کلابند کړی و، په ډېره پاملرنه به په کې وتل او ننوتل او په ساده شیانو به یې غرض نه درلود، امریکایي او اسرائیلي ډلې درک کړې وه چې صدام حسین ته نږدې شوي دي، دا یې وپتیېله چې دی دغو ایله شوو پټنځایونو ته ډېر په هوښیارۍ ځي او راځي. او ورته معلومه شوه چې دی ډېرې دقیقې نښې ږدي، څو پټنځای نه د بل په ننوتلو پوه شي، او باور لري چې امریکایان به په یوه پټنځای کې کمین ورته نیسي. نوموړي نیول شوي کس وویل چې له دریو زیات پټنځایونه ورته معلوم نه دي، چې هغه په رمله، کرکوک او د بغداد په سوېل کې دي، همدا راز نوموړي کس تکریت ته د نږدې هغه پټنځای په اړه معلومات نه درلودل چې وروسته بیا صدام په کې وموندل شو.

دواړو ډلو هغه درې واړه پټنځایونه یو په بل پسې وکتل چې د ولسمشر نږدې کس ور ښودلي وو.

لیدنو کتنو وښوده چې په پای کې دغو ځایونو ته نه دی ورغلی، امریکایي ځواکونه وپوهېدل چې دوی ته د ایله شوو ځایونو په اړه ور کړل شوي معلومات نږدې خو غیر دقیق دي .

له بل پلوه، یوه بله نظریه هم موجوده وه چې د عراق په بېلو سیمو کې یې د څو پټنځایونو کارېدلو ته اشاره کوله، ځکه چې د ولسمشرۍ ماڼیو پټنځایونه یا مشهور پټنځایونه په ډېرو بمونو ویشتل شوي وو.

د امریکایي استخباراتو د ډلې مهم کس جنرال اروس بیکومان تر ټولو لومړی د تکریت دننه او شاوخوا ایله شویو سیمو کې په ځانګړي ډول د ولسمشر د خپلوانو د پټنځایونو پلټلو ته اشاره وکړه. دغه پټنځایونه د داسې کسانو له لوري ساتل کېدل چې صدام باور پرې درلود او د هغوی په منځ کې ډاډه ګرځېده.

د اروس له لوري تیار شوی بیان مهمه څېړنه وه چې امریکایي استخبارات او د ځلورمې نظامي فرقې مشران یې په څېړلو مکلف ول. دې فرقې ته امریکایي کوماندویان هم ورکړل شوي وو، ځلورو اسرائیلي کوماندو پیلوټانو یې هم ملاتړ کاوه، چې که د جګړې له میدانه موټر تېښتي، نو دوی به امریکایي الوتکې کاروي او نوموړي موټران به په نښه کوي، دغه علمیات د هغو فلسطیني مشرانو د په نښه کولو د عملیاتو په څېر ول چې دوی به یې ګاډي په نښه کول. اروس په خپل بیان کې دا یادونه وکړه چې صدام حسین چې په کوم ځای کې پټېږي، هېڅ شک نه شي پرې کېدی، امنیتي ساتونکي یې خپلوان دي او له ده څخه لرې دي.

د دې څېړنې په اساس، امریکایانو د ولسمشر د خپلوانو، خسرګنۍ او نږدې ساتونکو نیولو ته مخه کړه. معلومه وه چې نوی امریکایي پلان به یوې مهمې پایلې ته رسېږي، نو ځکه د پول پرېمر، جنرال ریکارډو سانچیز، د ځلورمې فرقې د قومندان او د پلي کوونکې ډلې ورته زیاته توجه وه.

امریکایي ځواکونو په بشپړ پټ ډول د خپلوانو او د تکریت ته منسوبو ساتونکو په نیولو سره د پلان پلي کېدل پیل کړل. پر نیول شوي کس به د ځورولو او تعذیب هر ډول نفسي او بدني وسایل کارېدل. هغه کسان چې د ځورولو له کبله له امریکایانو سره مرستې ته مجبور شول، چې پنځه نفره ول، خپلوان، یو یې ساتونکی او یو یې له خسرګنۍ څخه و.

درې یې په دې موده کې د صدام یو ماما سخت ناروغ شو، نو صدام په تیاره ماخوستن کې دوه ځلې د ماما لیدلو ته ورغی، په ډېر باور سره به یې حرکت کاوه، ان په دویمه لیدنه کې یې خپل د ماما زوی چې د (۳۵ کالو) وو یوه پټنځي ته ورسره بووړ، پنځه زره ډالر یې ور کړل چې د ماما تداوي پرې بشپړه کړي.

په سبا ورځ یې نوموړی هلک ونیول شو. زیات عذابونه یې ورکړل، په وروستۍ ورځ کې یې اعتراف وکړ، معین ځای ته یې یووړ، هغه دوه منزله کور ورته په نښه کړ چې له ولسمشر څخه یې د دغه کور بهر پیسې تر لاسه کړې دي.

امریکایي ځواکونو ناڅاپي پر کور برید وکړ، د ۲۰۰۳م کال په اکتوبر کې یې درې ورځې وپلټه، په پای کې یې یو پټنځای وموند چې یوې کندې ته یې اشاره کوله او له هغې څخه یوې وړې یو نفره کوټې ته لاره ورغلې وه. دغه کنده په وښو پوښل شوې وه. د ځلورمې فرقې کسانو تازه خواړه لاس ته راوړل، پر دې یې دلالت کاوه چې صدام حسین دغه کور ته تګ راتګ کوي.

امریکایان او اسرائیلیان یقیني شول چې "ګران بیه ښکار" نږدې شوی دی. نو ځکه یې څو کمینونه ونیول. یوه اونۍ یې له جنجاله نوموړی ځای څارل کېده. دې انتظار دوی ته شک پیدا کړ چې کېدای شي صدام پوه شوی وي، نو ځکه به د امریکایانو له لوري کشف شوي ځای ته نه ورځي.

په اتمه ورځ، ناڅاپي د ده له خپلوانو یو ساتونکی کور ته ورنږدې شو. داسې ښکارېده چې ده به ورته ویلي وي چې د کور احوال ورکړي. نوموړی کس کور ته ننووت او له ځار وروسته بېرته ووت.

په دې وخت کې له څلورمې فرقې سره دوه نظرونه ول. یا دا چې کس ونیسي او په زور د صدام ځای پرې معلوم کړي او یا دا چې د ځای د پېژندلو لپاره یې وڅاري.

چاره پای ته ورسېده، کس ونیول شو. په زښتنه دردناکه توګه عذاب ورکړل شو. وروسته یې اعتراف وکړ چې ولسمشر به له لنډې مودې وروسته دغه ځای ته راشي. امریکایانو د سیمې په محدودلو کې د اړیکو له نویو آلاتو څخه کار واخیست. دغه آلې د هغې سیمې شا او خوا په څلورو کېلومترو کې کېښودل شوې چې شونې ده صدام په کې وموندل شي. دغه آلې مخکې په افغانستان کې هم کارېدلې وې، ډېرې بریاوې یې پرې ترلاسه کړې وې، د القاعدې د ډلې د اړیکو په شبکو یې اغېزه ښندلې وه، چې له امله یې مجبوره شوې وه چې ټولې اړیکې پرېږدي، هغه که د ګرځنده ټلیفون له لارې وي یا د ثابت (اینبي) ټلیفون له لارې. دغو آلاتو یوه بهرنۍ اړیکه وڅارله، دوی باور درلود چې صدام حسین له خپلې مېرمنې سره اړیکه نیولې وه. په پای کې چې د صدام حسین په غږ طارق عزیز و. اړیکه لس دقیقې وغځېده. ولسمشر ځای ته نږدې وو، داسې ښکارېده چې د خطر احساس یې هم کاوه، یا یې ځینې امریکایي ځواکونه لیدلي وو. نږدې وو چې امریکایانو نیولی وای خو په ډېره هوښیارۍ له سیمې وتلی و. د امریکې د دفاع وزیر ډونالډ رامسفیلډ پخوا اعلان کړی و چې د صدام حسین پلټنه لکه په یوه غونډۍ کې د ستنې پلټنه داسې ده. نو هر ځل چې به دغه ګران بیه ښکار ته ورنږدې شول، صدام حسین به په ډېر نادره ډول ځان وژغوره.

د ۲۰۰۳م کال د دسمبر په ۱۲مه د جمعې په ورځ، په بغداد کې د عراصات/اکرادې په سیمه کې په نږدې کور کې د امریکایي ځواکونو یو غیر عادتي حرکت ته پام شو، پر نوموړي کور یې برید وکړ، چې فاحشه خانه وه. ټول موجود کسان یې ونیول. له یوه لوري هم یوه مرمۍ نه ده ویشتل شوې. د ټول شویو کسانو یوه امریکایي نظامي ځای ته له بیولو وروسته له ټولو څخه څېړنې پیل شوې. د استخباراتو کسان د یوه کس په وړاندې ودرېدل، چې محمد ابراهیم المسلط یې ځان باله، ویل یې چې په اردو کې ډګروال و. په الکټرونیکي وسایلو کې له څېړلو وروسته، د کار له ځایه پرته د ده د نوم او له دوی سره د زېرمه معلوماتو تر منځ مطابقت وشو. امریکایانو هم دغه ډګروال غوښت چې "ګران بیه ښکار" ته یې ورسوي. بې له دې چې د دغې څېړنې ډول او ځانګړنه بیان شي خو یوه ځانګړې څېړنه یې ور څخه وکړه. دوی ته یې وویل چې صدام په دوو ځایونو کې وي، په قضاء الدور کې چې د بغداد شمال لوېدیځ لوري ته په ۱۸۰ کیلومتره کې پرته ده. سم لاسي، د امریکایي دفاعي فرقې له مشر کولونیل جیمز هیکلي سره اړیکه ټینګه شوه، د مقاومت له هر قسم عملیې سره د مقابلې لپاره ټینګ تدابیر ونیول شول. ډګروال نکریت ته په نظامي الوتکه کې یوړل شو، د امریکایي او اسرائیلي استخباراتو شعبې یوې (ځانګړې) څېړنې ته تابع کړی و، چې په پایله کې یې ټول ورسره معلومات ورکړي وو.

د ۲۰۰۳/ ۱۲/ ۱۲ د جمعې د ورځې مازدیګر دقیقاً په درېیو بجو، له پنځوسو زیاتو امریکایي موټرونو چې هوایي ملاتړ هم ورسره وو، له ځانګړو امریکایي ځواکونو، عراقي دلالانو او ژباړونکو او د جلال طالباني د پیروانو کردستاني ملت پاله اتحاد ګوند د پېشمرګې کسان له پوځیانو سره روان شول، بر سېره پر دې په بغداد کې نیول شوی ډګروال هم ورسره و.

سيمه ټينګه کلابنده شوه. ډګروال لومړی کور ور وښود، ښه يې وپلټه خو موخه يې ترلاسه نه کړه. خو په مقابل کې يې زړه ژېړه او سپينه ټکسي، موټرسايکل او آس وموندل. بيا ډګروال په فصل کې زوړ کور ورته په نښه کړ او وايي چې ولسمشر هلته دننه و. سملاسي دوه کسان ونيول شول او کور وپلټل شو، د امريکايي لښکر له اعلان سره سم زاړه خواړه او نور په ډبليو (قوطيو) کې بند خواړه يې له ۷۵۰ زره ډالرو سره وموندل.

)د ډېرى روايتونو مطابق، هغه ډبلي چې موندل شوي ول، يوازې امريکايي لښکر استفاده کول.

وتلو ته د چمتووالي په حال کې وو، چې يوه پوځي تر يو ټوټه فرش لاندې يوه ډبره وليده چې خوځېږي. کله چې له ډبرې څخه واښه او خاوره لرې شول، ډبره د وسايلو په واسطه را پورته کړى شوه!! د "غني کور" ته يوه چوله ورغلې وه، چې يوازې يو کس په کې اوسېدی شوى. هلته يو د اوږدو وېښتانو او ږيرې لرونکی کس وو، پوځيانو ته يې په انګليسي ژبه وويل چې : "زه ولسمشر صدام حسين يم". پوځيانو را وکيښ او توپانچه ورسره وه. په تکريت کې يې امريکايي اډې ته يووړ، بيا يې د امريکايي نظامي الوتکې په واسطه د بغداد د نړيوال هوايي ډګر په لوري د بند ځای ته يووړ.

د ځينو مرستندويانو له لوري وپېژندل شو، چې صدام دی. سملاسي، د دفاع وزير رمسفيلډ، امريکايي ولسمشر او د منځنيو امريکايي عملياتو مشر جنرال ابي زيد خبر شول.

ځينې مصدرونه وايي چې ولسمشر بوش وغوښتل چې له پرېمر سره يې سپينې ماڼۍ ته سملاسي يوسي او اعلان د نه کوي.

او د امريکايي ناول مطابق، په پټ ډول د امريکا د پلازمېنې يوه ځای ته يووړل شو. د لېږد په جريان کې د اسرائيلي نشه کوونکي موادو پېچکارۍ ور ولګول شوې.

بوش غوښتل چې صدام حسين په ځولنو کې وګوري. همدا راز غوښتل يې چې نړۍ ته په داسې حال کې خبرې وکړي چې صدام د اوتوماتيکي خلاصېدونکي دروازې شاته په اوسپنيزه بندخونه کې وي. ناڅاپه خلکو ته ووايي چې دغه هغه کس دی چې نړۍ يې حيرانه کړې وه. بيا دروازه خلاصه کړي او صدام حسين يې په منځ کې په شرمېدونکي وضعيت کې را ښکاره شي. خو کولن پاول او د پنټاګون ډېری کسانو دا نظريه رد کړه، ځکه دوی ويل چې دا به ټولو عربي ولسونو ته متوجه د دښمنۍ او غچ پيغام وي. بيرته صدام حسين د بغداد هوايي ډګر ته راوړل شو. بيا د نيولو خبر خپور شو.

امريکا ته د ولسمشر د لېږد خبر هېڅ چا تاييد او رد کړی نه دی.

داد صدام حسين د نيولو د کيفيت په اړه امريکايي ناول و.

کله مې چې ولسمشر ته امريکايي کيسه پای ته ورسوله، ولسمشر وخندل او رې ويل:

"امريکايان په دوبله کې استاذان دي، زه باوري وم چې دوی به حقيقتونه نحريفوي. دوی غوښتل چې په نا لايقه طريقه مې نړۍ ته وړاندې کړي، چې عراقيانو ته ووايي، دا مو ولسمشر دی او عربو ته ووايي چې دا مو د ملتپالنې اتل دی. همدا د دوی لاره ده، د سپکو کيوبايي فيلمونو لاره، چې دوی پرې مشهور دي. دوی د دې په اړه ښه پوهه لري. کله چې دوی په بنما کې خپل ځواکونه کښته کړل او جنرال نور يې وتښتاوه او کوښښ يې وکړ چې بد اوازه يې کړي، نو څه چې پېښ شول ومو ليدل. د دوی تګلارې ټولې نړۍ ته معلومې دي. دا دی زه به رښتينې کيسه درته وکړم، په امريکايي ناول کې چې څه ويل شوي ډېری يې په قاطع ډول ردوم، په ځانګړي ډول هغه نوم چې دوی ياد کړی چې هغه خيانت کړی، پر هغه کس زه ډېر باور لرم، امريکايان غواړي چې پانې ګډې وډې کړي او هغه رښتيني خاينان پټ کړي چې زه يې برغلګرو ته په لاس ورکړی يم."

بیا ولسمشر د خپل بندي کېدو معلومات پیل کړل، وې ویل:
"زه د صلاح الدین ولایت په قضاء الدور کې تل د یوه ملګري کور ته ورتلم. دا ځای مې ځکه ټاکلی و، کله چې ما په ۱۹۵۹م کال کې د عبدالکریم قاسم پر کاروان په برید کې ونډه واخیسته او د دجلې له سینده را واوښتم نو هم دغه ځای ته مې مخه کړې وه. چې دا د دجلې له سیند سره پروت دی، په دویم اړخ کې ده ته نږدې د ولسمشرۍ یوه ماڼۍ هم ده.
"د کور څښتن زما یو باوري ملګری و، نوم یې قیس نامق و، ما د ملاتړ لپاره دوه نږدې کسان را سره یوووړل، خو د کور پر څښتن درنه پرې نه وځي او کور د امریکایي ځواکونو تر څار لاندې نه شي. د هرې نا متوقعې پېښې د مخنیوي لپاره مو یو موټر سایکل، آس او د کور مخ ته په نهر کې یوه وړه کښتۍ برابره کړې وه، چې ټول به د اړتیا په وخت کې کاروو. که امریکایان د دښتې له لوري راغلل، نو وړه کښتۍ به وکاروو. که د سیند یا سړک له لوري راغلل نو له آس څخه به کار واخلو او د زراعتي ځمکو په لاره به ولاړ شو. او که د زراعتي ځمکو له لوري راغلل نو کولای شو چې د موټر سایکل په واسطه د صحرا لاره ونیسو. د هر حالت لپاره مو چمتووالی نیولی و. د ډېرې پاملرنې له کبله مو تر ځمکې لاندې سمڅه وکښله، چې په بېړنیو حالاتو کې به هغې ته مخه کوو، دا هغو سمڅو ته ورته وه چې د عراق-ایران جګړه کې مو د هغو په جوړولو کې له عراقیانو سره مرسته وکړه.
"تر بل هر ځای مې په دغه کور کې ډېر وخت تېراوه. یو ځل څو ورځې په لرې ځایونو کې وم او د مقاومت ځینې لښکرې او د عراقیانو رول مې څېړه. دغه کور ته را وګرځېدم او زښته ستړی وم. مازدیګر وو، قرآنکریم مې را واخیست او ځینې آیات مې تلاوت کړل، تر ماښامه پاتې شوم. د دغه ملګري مېرمنې به خواړه راته تیارول. کله چې د لمانځه وخت راغی، قرآنکریم مې بند کړ او د لمانځه ځای ته مې مخه کړه، د کور څښتن له بهره په منډه منډه

را روان و او نارې یې وهلې: راغلل، دا عبارت یې څو ځله تکرار کړ. ومې پوښتل چې څوک به وي، ځواب یې را کړ: امریکایان.
سملاسي سمڅې ته کوز شوم، له څو دقیقو وروسته امریکایانو زما ځای پیدا کړ، بې له دې چې مقاومت ورسره وکړم ویې نیولم. بلکې ما هم مقاومت نه ورسره کاوه، ځکه زه رهبر وم او دوی پوځیان وو. دا معقوله نه وه چې زه دې ورسره جنګېدلی وای، یو، دوه مې ترې وژلي وای او بیا یې زه وژلی وای. دا له رهبرۍ څخه د تخلیې په مانا ده. ولس پر مونږ د رهبر باور کاوه نه د یوه پوځي. خو که بوش ورسره وای، نو بیا به هرو مرو تر بریا یا مرګه ورسره جنګېدم... زما له نیول کېدو وړاندې زما د ملګري د کور د څښتن په اړه ځینې کتنې راته پیدا شوې. له نیولو یوه اونۍ وړاندې چورتي راته ښکاره شو، د مخ رنګ یې اوښت او چلند یې غیر طبیعي و. خو دا چې ما ډېر باور پرې درلود، هېڅ شک مې نه پرې کاوه چې غدر دې را سره وکړي. کله نا کله به ډارېدلی او هک پک راته ښکاره شو. له بده مرغه چې د نفس یې ومنله او د شیطان پیروي یې وکړه، کېدای شي د امریکایانو د ژمنې د غنیمت له امله یې کړې وي. خو ما هومره مال نه درلود چې څوک د یې په اړه خیانت را سره وکړي. له ما سره ټول یو ملیون او دوه سوه او اتیا زره دینار وو، چې د مقاومت ځینې عملیات مې پرې اداره کول... نو ځکه، تاسې باید عراقیان خبر کړئ، چې قیس نامق او د هغه ورونو غداري او خیانت را سره وکړ.
"همدا راز ما ته د نشې راکول یې یو مخ ردوم. دا د امریکایي کیوبایي سریال یوه برخه ده. حقیقت دا دی چې زه نشه نه وم، خوراک او څښاک مې هم نه کول، نه د نیولو په لومړیو ورځو کې او نه هم وروسته. دا چې ځینې پوښتنه کوي چې زه یې متحدهایالاتو ته بیولی یم، نو ما داسې څه نه دي خوړلي چې حافظه دې له لاسه ورکړم، نه مې کومه خوب راوړونکې ماده خوړلې. دویم ځای ته له راتلو پرته زما ځای نه دی بدل شوی، په لومړیو کې د بغداد ساعت

ته نږدې په لومړي زندان کې وم. دا هم ردوم چې زه یې د سانتیکو جزیرې ته لېږدولی یم. یوازیني ځای ته چې زه سر کال لېږدول شوی یم، هغه د ابن سینا روغتون دی، زما د دردولو لپاره یې له بېهوښي پرته زما جراحي عملیات وکړل، خو ما په لوی صبر سره تحمل وکړ. دوی غوښتل چې ما کمزوری کړي، خو زه له عملیاتو را ولاړ شوم او په طبیعي شکل روان شوم. پر ما د دوی شوی ظلم مې ننګاوه او ورت ته مې وویل ایا دا مو انسانیت او ډیموکراسي ده... نور کله نا کله به چې زما د روغتیايي حالت غوښتنه کوله، نو روغتون ته به یې وړم. زه بیا وایم چې زه په عراق کې زېږېدلی یم، په عراق کې به پاتې کېږم او د ولس په منځ کې به مرم. له زندانه به یوازې هغه لوري ته وځم چې الله راته ټاکلی دی.

"زما د نیولو نېټه، په هغې ورځ وه چې زه د نوموړي ملګري کور ته راغلم د ۱۲/۱۲/۲۰۰۳ نېټه، د ماښام له لمانځه مخکې ونیول شوم. د کجورو د ونې او د کجورو انځور چې امریکایانو څرګند کړی و، او ډېریو څکه رد کړ چې زه د ژمي په موسم کې وم، نو هغه رښتیني و. دا څه نادره خبره نه ده. په عراق کې د کجورو بېلې ونې دي چې د څینو مېوې وروسته پخېږي او څینو ته یې څښتنان اړتیا نه لري نو د زینت لپاره یې په کې پرېږدي. د محکمه کولو په یوه ناسته کې د ولسمشر صدام حسین غږیز باوري ثبت را سره دی چې دی د هغو کسانو نومونه اخلي چې غدر یې ورسره کړی. مونږ په خپل ځای پوښتنه کوو چې ایا داسې کسان هم وو چې ولسمشر نه پېژندل او د نوموړي غدار او امریکایانو تر منځ یې رابطه کوله؟

نیول، خورول او لومړني لیدونکي

"کله چې یې زه په مستقیم ډول ونیولم، وامې ورېدل چې یوه ویل: ولسمشر بوش سلام کاوه. بیا امریکایي ژباړن په عراقي لهجه خبرې وکړې، ښه یې ووهلم او سپکې او سپورې یې راته وکړې. څینو نورو امریکایي پوځیانو په کنداغونو وهلم. بیا یې بغداد ته په الوتکه کې یووړم، په نامعقوله طریقه یې عذاب راکاوه. ږېره او د سر وېښتان مې اوږده وو. زما د معاینه کولو لپاره یې ډاکټر راووست، ما خپلې ژامې ته اشاره وکړه، فکر مې کاوه چې ژامه به مې د سختو وهلو له امله ماته شوې وي. د سخت عذاب په پایله کې د سر پر پوستکي باندې رامنځته شوې پړسوبونه یې هم وپلټل. دوی ډېر سپک کړی وم، هغه ځای هېڅکله اسانه نه و. بیا یې زما وېښتان او ږېره را وخرېیل. درې کسان یې راوستل، عدنان الباجه جي مې په کې وپېژاند، څکه هغه د عراق بهرنیو چارو پخوانی وزیر او سیاسي سړی و. عدنان وپوښتلم: صدامه پر عراق رڅه وکړل؟ ما هم ترې وپوښتل: ولې له دوی سره راغلی یې، ته خو سیاسي سړی یې او تاریخ لرې؟

"بیا یې بل کس راووست، خبرې یې ونه کړې. دوی ویل چې احمد الجلبي دی.

خو درېیم کس، موفق الربیعي و، چې له پنځرو بهر پاتې شو، زما او دده تر منځ تړلي سیخونه وو. ګرځېد را ګرځېد او ویل یې: پر تا د لعنت وي صدامه، نورې سپکې سپورې یې هم وکړې. بیا یې پوښتنه را څخه وکړه: اوس سړک نه وتلی شې؟ له ځایه را پورته شوم چې ښه درس ورکړم، خو امریکایانو ونیولم. ما ورته وویل: دا زما ولس دی، هر وخت ور وتلی شم او ورسره مخامخ کېدی شم، خو زه تا ننګوم، ته سړک ته ور ووځه. وروسته بیا لکه ناسو چې وکتل، قاضي جوحي ولیدم. له دغو او امریکایي ساتونکو او افسرانو پرته بل چا نه یم لیدلی. سره صلیب هم درې ځله ولیدم، زه ترې خواشینې وم،

ځکه دوی د جنیف د تړونونو مطابق کار نه کاوه. د دوی لیدنو ما ته ګټه نه کوله. که یې همداسې دوام کړی وای، نو ما به یې لیدنې ته رغبت نه وای ښودلای. دوه پیغامونه یې را کړل چې په یوه یې نېټه هم وه د ۲۰۰۴م اګسټ، چې دا د تېر پیغام په څېر و، اویا سلنه منځ پانګه (محتوا) یې حذف شوې وه... "ستا د هغې پوښتنې په ځواب کې باید ووایم چې که مې له کوم ملګري سره کتلي وي، له یوه سره مې هم نه دي لیدلي، نه یې زندان او نه یې احوال را معلوم دی. څه موده وړاندې امریکایي افسرانو راته وویل، چې زما د تره زوی علي حسن المجید ویل چې زه زړور نه وم. څو ځله یې دا خبره وکړه، ما ځان پرې واچاوه، دا خبرې مې د فتنې لپاره وګڼلې، چې په څېړنه کې یو ډول استدراج دی، باید ترې ووېرېږو.

"امریکایانو به په څېړنو کې تل د اتمي وسلو د ځای په اړه پوښتلم. ما به ورته ویل چې له ځانونو مو پوښتنه وکړئ، تاسې ښه پوهېږئ چې که له ما سره اتمي وسله وای، نو پر عراق یرغل او نیواک ته به را وړاندې شوي نه وای. بیا یې زما د ډېرو مالونو د پټنځي په اړه پوښتنه وکړه، زه یې تورن کړم چې زما حساب ۳۶ ملیارده ډالرو ته رسېدلی، نو ما ورته وویل: د نړۍ بانکونه یو یو ولټوئ، تر ځانونو لاندې ځمکه واړوئ، هېڅ به هم ونه مومئ. ځکه تاسو پوهېږئ چې صدام حسین ربښتیني او وهمي اکونټونه نه لري. تاسې زما د کورنۍ په وضعیت پوهېږئ، هغوی ته د الله نېکه بدله ورکړي چې زما کورنۍ یې ساتلې او پاللې ده.

ډېرې سپکې پوښتنې یې را څخه وکړې، د څېړنې په ترڅ کې مې د دوی تېروتنه احساسوله او دا چې دوی د سرېښو په ربښتیني ډنډ کې دي. نو ځکه به مې داسې موندل، چې د خپل مخ د اوبو ساتلو لپاره د هرې حللارې په لټه کې دي."

د ولسمشر بندخونه

کله چې ولسمشر د خپلو بندي کېدو کیسه وکړه، چې سمڅې ته ور کوز شوی وو، له ما سره شک پیدا شو چې له کوره بهر همداسې نامعلومه کړۍ شته چې ولسمشر پرې خبر نه دی، ځکه د امریکایانو پر راتګ د ده خبرېدل او سمڅې ته ورکښته کېدل له لسو دقیقو کم وخت نه نیسي، او له سمڅې څخه د بل له مرستې پرته نه شي را ایستل کېدی. لکه څرنګه چې امریکایانو هغه کنده ښکاره کړې وه چې ولسمشر په کې پټ و (که یې بدله کړې نه وي)، یو ووړ د دننه کېدو ځای و او یوه پټنځای ته ورغلی و. له ولسمشر سره د بد چلند لپاره یې ولسمشر پټنځای ته د ننوتو په ځای کې اېښی و، خپله په پټنځي کې نه و، بیا یې زښته په وحشي ډول وهلی و، چې له کبله یې توازن له لاسه ورکړی و، ولسمشر اویاوو کلونو ته نږدې و، بېهوښه لوېدلی و. بیا یې په تکریت کې هوایي اډې ته وړی و، بیا یې ژر بغداد ته لېږدولی و. د تمثیل فصلونه یې د ده په داسې طریقه را څرګنولو پوره کړل، چې نړۍ ولیده، ډاکټر یې ژامه معاینه کوله، وروسته له دې چې پر مخ یې سختې ضربې خوړلې وې، داکټر ته یې دژامې له روغوالي څخه د تاکید لپاره اشاره کړې وه. همدا راز ډاکټر یې د سر په پوستکي کې پاړسوبونه کتل. کله چې مې ترې پوښتنه وکړه، چې که په همدې وخت کې یا وروسته بېهوښه کړی شوی وې، منفي ځواب یې راکړ او په قاطع ډول یې رد کړه: "له داسې وحشي ځور سره مخ شوم، چې لاره مې ورکه کړې وه". نو ځکه د غدر او خیانت موضوع ډېر درداوه.

ولسمشر د خپل زندان پر ځای او تفصیلاتو پوهېده. لکه څرنګه چې ده ویل هغه داسې وو:

"د کوټې مساحت ۵ په ۳ متره کې و، لوړې له چت سره نښتې کړکۍ یې درلودې. په یوه کونج کې یې حمام او کمود وو. هره ورځ به یې یو ساعت بوه تالار ته وړم چې ۵ په ۱۰ متره کې مساحت یې درلود، چت یې کړکین و،

چې اسمان به مې ترې"لید، خو د اوسپنې څادر يې پرې اېښی وو او دوه متره ځای يې ماته خالي پرېښی و، د چاودنو غږونه او د الوتکو غرهار به مې اورېده. هر سهار به يې ژورې کندې (کوهي) ته ايستلم، څکه هغه د يوسف د څاه په څېر و، د نور په کور پسې و. لوړ دېوالونه يې درلودل، له ۱۰ په ۲۵ متره کې څمکې څخه يې زياته نه وه نيولې، د اوسپنيزو چوکاټونو څخه جوړو کړکيو باندې پوښل شوې وه، خېمه پرې پرته وه او يو څه ځای يې لوڅ پرېښی و، چې اسمان ترې ووينم. دغه ځای ته به يې له څلورو اوسپنيزو دروازو وروسته راوړم...

"ما به پوښتنه کوله: ايا بندي د دې پروا لري چې بند د کړکۍ ولري يا يې ونه لري، يا د هغه دروازې چې دی ترې تېرېږي پنځه وي يا لس او يا يوه وي... تاسې زما پر صبر خبر یاست. دا د نېکيو ثواب او د بديو کفاره ده. او د الله په ژمنه حمد وايو."

وخت ژر ژر تېرېده، ساعت ته له کتلو وېرېدم. وېرېدم چې افسر به راشي او وبه وايي چې وخت پای ته ورسېد. هيله مې درلوده چې د يو څه مودې لپاره د ساعت عقربې ودرېږي. خو وخت روان و او په تېزۍ روان و. نه زمونږ او نه زمونږ د دنني شوق په کيسه کې و... دا به نو څنګه وخت و چې له ولسمشر صدام حسين سره تړلی و.

د قرانکريم او کورنۍ تر منځ

ولسمشر ته مې له کوره قرانکريم راوړی و، منته يې را څخه وکړه. د ده په لاس کې د قرآنکريم مې يو کونج سوځلی وليد. له ولسمشر څخه مې د هغه په اړه وپوښتل، راته وې ويل:

"له نيول کېدو څو ورځې وروسته يې له ما څخه زما طبي عينکې واخيستې، نه پوهېږم څه کړې به يې وي. او له دغه قرآنکريم سره کيسه لرم. کله به مې چې له خلکو سره په بېلو ولايتونو او ځايونو کې کتل، نو د کور په ټولو کوټو کې

مې د قران اېښودلو امر وکړ. له بندي کېدو وروسته يې داسې ځای ته راوړم، چې دننه کمود په کې نه وو، نو قضاء حاجت لپاره مې وتل وغوښتل. لکه د تل په څېر يې سترګې په يوه ټوټه را وتړلې، خو ما کولای شوای چې ووينم. په اوسني ځای پسې تړلي يوه وران ځای ته يې بوتلم، چې د بمبار له امله وران شوی و، دغه مصحف مې هلته پر ځمکه پروت موند او يو کونج يې اور سوځلی و. په موندلو يې ډېر خوښ شوم. اجازه يې راکړه چې را وا يې خلم. په کوټه کې پوه شوم، چې لومړی او هغه مخ يې نه شته چې د (الفاتحې) سورت په کې دی، د بمبار له امله پرې شوی دی. را سره خوږه حلوا مې را واخيسته او په لاړو مې لنده کړه او د کمو مخونو پر ځای مې بسم الله او د الفاتحې سورت پرې وليکل. او اوس همدغه مصحف لولم. ډېر پرې ويارم، ځکه زما مخکنی مصحف دی، د ده په اړه هغه وختونه را يادېږي، چې مونږ څنګه وو او عراق څنګه و... الحمد لله... په هر حال الحمد لله."

دلته امريکايي افسر متوجه کړو چې له پنځلس دقيقو زيات وخت نه دی پاتې. له ولسمشره مې وپوښتل، که غواړې چې کورنۍ ته يې پيغام يوسم، ځواب يې راکړ:

"که نه زما کورنۍ څلور يا پنځه کسه ګڼې، نو زه درته وايم چې ټول عراق او عربي امت زما کورنۍ ده. زما سلام د فلسطين، عراق او اردن ولس، ټول امت او د انسانيت ټولو خير غوښتونکو ته ورسوه. که يې زما وړې کورنۍ ته رسوې هم پروا نه لري. ستا ټولو ملګرو، کورنۍ او هغې مور ته چې ته يې زېږولی يې ورسوه. زما له لوري يې پر سر ښکل کړه او پر ځان پام کوه."

* * *

پاڼې مې را ټولې کړې، د الله په اماني غېږه مې ورکړه او لاسونه مې ښکل کړل. سخت دردېدم چې دی مې پرېښود... دوه زړې وم، دندې مې غوښتل چې پرې يې ږدم او د عراق په خاوره کې روزل شوي انسانيت او د ولسمشر

دوستی مې غوښتل چې ورسره پاتې شم. له ځانه مې پوښتل، څنګه يې د يرغلګرو په منځ کې پرېږدم او ځان پر دې تېر باسم چې هغه په خپله اراده، کلکوالي، عراق ته په ټولو لاسته راوړنو کې ازاد دی، هغه عراق چې ولسمشر پرې مين و، له دغې مينې پرته يې بل څه نه درلودل. عراق يې په وينه کې و... لوی رهبر له ميدانه نه تښتېد... په بانکونو کې يې د ده پيسې ونه موندلې... رښتيا يې ورته ويلي وو، چې په عراق کې د ډله ييزو وژلو وسله نه شته، ده رښتيا ويلي وو، خو هغوی دروغجن ګاڼه....

کله مې چې الله په اماني ترې اخيسته، په پلرنی ژبه او طبيعت يې راته وويل: "د الله ستاينه کوم چې دربيم بچی يې راکړ. بيا وايم چې کورنی او ماشومانو ته د زما سلامونه ورسوه، د مور سر د ښکل کړه او ورته ووايه: يو زړور سړی د زېږولی دی. څکه ستا او ملګرو دنده ډېره سخته او خطرناکه ده... بچيه الله د ستا ملاتړ وکړي او په الله د سپارم."...

ځان مې په واک کې نه و... اوښکې را باندې را روانې وې، د دجلې او فرات خوند او صافوالی مې په کې احساساوه. له ځانه سره مې وويل: دا ستا لپاره وفا ده. پر تا وياړم. له تا څخه به دفاع کوم، که د سر په بيه راته پرې وځي هم. کله چې له ولسمشره را ووتم، امريکايي افسر را څخه وغوښتل چې هماغه موټر ته ورشم، چې د نظامي ملاتړ په موخه د نورو موټرو په منځ کې ولاړ و. د راګرځېدو په لاره کې، موټر ودرېد، لوړ امريکايي افسر راغی، سور مخ يې و، له ولسمشر سره يې زما د ليدنې په اړه پوښتنه وکړه، ځان او رتبه يې را وپېژنده چې د زندان مشر دی. غوښتل مې چې ور کښته شم او د ولسمشر په اړه خبرې ورسره وکړم. خو ده ونه منله، څو د زندان ځای په ډاګه نه کړم او وې ويل: په ليدنه کې به ستا دنده اسانه کړو، خو هېڅ چا ته به يې ځای نه ښيې، د عراق اسمان له مصنوعي سپوږمکيو ډک دی، مونږ وېرېږو چې ځينې دولتونه يې د ځای په اړه ځينو نورو ته معلومات ورنه کړي، چې شونې ده د

زندان ځای په نښه کړي، چې بيا به ټول مسئوليت ستا پر غاړه وي. ما ورغبرګه کړه چې د دغه سړي ژوند ما او د عراق ولس ته تر تاسې ډېر مهم دی. بيا مې له امريکايي څېړنځونو څخه شکايت ورته وکړ، چې په مطلوب وخت کې ولسمشر ته په رسېدو کې ستونزې راته پېښوي. د موبايل شخصي شمېره يې راکړه چې د اړتيا په وخت کې ورسره په اړيکه کې شم.

له دې ليدنې وروسته امريکايانو اعلان وکړ چې د ولسمشر بندځای يې الوزولی دی او ځای يې ور بدل کړی دی. بيا يې د اړيکې هغه کرښه هم پرې کړه چې امريکايي افسر راکړې وه. وروسته معلوم شول چې امريکايانو نه د ولسمشر ځای الوزولی او نه يې بدل کړی دی، بلکې يو څه بدلونونه يې په کې را منځته کړي دي، لکه د ځای د نښو د پټولو لپاره يې ځينې شکلونه او نوکې پرې ايښي دي. زه ولسمشر پر دې خبر کړم او وې ويل: "ځای هماغه ځای دی، د نور بحيره، خو د پټولو لپاره يې برسېره څه پرې ايښي دي."

مشر او د ټليفون کارول

کله چې ولسمشر بندي وو او زه ورسره نږدې وم، پرې پوه شوم چې د امنيتي لاملونو له کبله يې د ټليفون کارول نه خوښول، په ځانګړي ډول له ۱۹۹۰م کال وروسته، چې د عراق اسمان مصنوعي سپوږمکيو نيولی و او امريکايي او د دښمن د تجسس آلې په کې خپرې شوې وې. راته وې ويل، چې مونږ بايد له ټليفون سره ډېر پام وکړو، او وې ويل: "له ۱۹۹۰م کال وروسته مې نه يادېږي چې له ډېر مجبوريته پرته د ما ټليفون کارولی وي، چې يا به وخت تنګ و يا به انساني قضيه وه. خو په نورو قضيو او دندو کې مې په رهبری کې له مشرانو او سکرتر سره وييزه او ليکنيزه وينا کاروله."

ولسمشر د جنګ په حالت کې د ټليفون بالخصوص د سټلايټ پر خطر ټينګار کاوه، "څکه چې د دښمن چمتووالي په استخباراتي معلوماتو ولاړ دی،

د جګړې په میدان کې یې د اړیکو د وسایلو له لارې ترلاسه کوي. ځکه پوځونه په شفري خبرو اعتماد کوي، څو د دښمن جاسوسي شنډه کړي... ان د رهبرۍ په ټولنو کې مې هم نه یادېږي چې ما د د را ټولېدو لپاره یا په رهبرۍ کې د ورونو د حضور لپاره ټلیفون کارولی وي. سکرتر ته به مې د لیکلو یا ویلو له لارې دا کار بشپړاوه."

نهم څپرکی

صدام حسین

او د ۲۰۰۱ کال د سپټمبر د ۱۱مې پېښې

څو ځلې وپوښتل شوم، چې د ۹/۱۱ د مصیبت په اړه مو ولې بوش ته تسلیت ور ونه لېږه؟ زما ځواب دا و، چې دا کار د عراق او عراقیانو په حق کې جرم و. د بوش الوتکو په عراق کې ټول ښته په نښه کول او ورانول. ماشومان، ښځې او سپین ږیري عراقیان یې وژل. داسې ظالمانه بندیز یې پر عراق لګولی و، چې له امله یې له یو نیم میلیونه زیات عراقیان قرباني شول. پر ماشومانو شیدې حرامې شوې، د مدرسو پر زده کوونکو کتابچې، پنسلونه او نور ودرېدل.

د رهبریت ورونو ته مې وویل: که صدام تسلیت ور ولېږي، نو دا به د عراق او انسانیت په حق کې کمی نه وي، یا به کمزوري او نفاق نه بلل کېږي؟

په داسې حال کې چې موږ کمزوري او منافقین نه یو. د دې په بدل کې مو موافقه وکړه چې د لومړي وزیر نایب استاذ طارق زموږ ملګري کلارک او د هغه په واسطه غمجنو کورنیو ته د عراق د حکومت له لوري تسلیت ور ولېږي.

(په زندان کې د ولسمشر صدام حسین له یادښتونو څخه)

له ولسمشر سره مو یوه په بله پسې لیدنې وکړې، په هره لیدنه کې به مو له مخکنۍ څخه شوق ډېرېده، پوښتنو مې په سر کې ګڼه ګوڼه جوړه کړې وه، په ځانګړي ډول د هغو پېښو په اړه چې پر عراق او نړۍ تېرې شوې او د عراق پر ضد راغونډېدل ډېر شول.

له ولسمشره مې وپوښتل: د سپټمبر زلزله، چې د نه ماتېدونکي هېواد متحده ایالاتو په منځ کې وشوه. او موږ باور درلود چې یو مېږی یې هم له پولو نه شي تېرېدی... ایا د سپټمبر زلزله د هغه روان حالت لپاره پرده نه وه چې ور پسې پر افغانستان او بیا پر عراق برید وشو؟

ولسمشر لرې وکتل، لکه د سترګو په وړاندې چې پېښې لولي:

"ما دهغې ورځې په بیگا کې په یوه ځانگړي ځای کې لامبو کوله. سیمه گڼو ونو پوښلې وه او ما به داسې ځای ډېر خوښاوه، تر کانکریټي چتونو لاندې او په دفترونو کې د کښېناستو طاقت مې نه درلود. یو خپلوان مې لامبو وهلو ته راوبللم. خو هغه دا غوره وگڼله چې د کښېناستو لپاره په ځانگړي ځای کې کښېني. زه په اوبو کې تلم راتلم، چې د تلویزیون غږ مې واورېد، یوه ناست وویل چې څه لکه چې پېښ شوي دي. ناڅاپه یو پیغام راوړونکی راغی، لکه غوښتل چې کیسه ترې وپوښتم. زما چې څومره په یاد دي ماښام شپږ نیمې بجې شا او خوا وې. ترې و مې پوښتل چې څه غواړي. ده وویل: ښاغلیه، له خبرونو څخه مو واورېدل چې پر امریکا د الوتکو په واسطه برید شوی، اوس یې د تلوېزیون په سکرین ښیي... ما لامبو پسې وکړه. له نیم ساعت وروسته را وختم او جامې مې واغوستې، بیا مې چای وڅښه.

"په همدې وخت کې ځینې انډیوالان راغلل، ما غوږ ورته نیولی و ټول له نادره پېښې غږېدل. تر همدې وخته مې لا پېښه نه وه لیدلې. کښېناستم له دوی سره مې څارله، له یوه مې واورېدل چې ویل یې دا پلان شوې لوبه ده، او هغه الوتکې چې برجونه یې په نښه کړل، په ځانگړو مسافو رواني وې. بل ویل چې هغه تجارتي الوتکې وې. ځینو به څه او څه ور زیات کړل. ما یوازې غوږ نیولی و. کله مې چې خلک ولیدل چې وېرېدلي روان دي، له ځان سره مې وویل، چې د دغو خوارانو څه گناه ده.

صدام حسین: د ۹/۱۱ کار ناسم او بې عذره دی

"د ماسختن ډوډۍ مې له مېلمنو سره وخوړه، د پېښې ځای د تلوېزیون په سکرین کې تکرارېده. ما وویل، دا عجیبه پېښه ده، قربانیان یې بې گناه دي، دا تېری که هر لوري کړی وي، ناسم دی او هېڅ عذر نه منل کېږي. ان که یو څوک له امریکایي ادارې سره مخالف هم وي، نو د دغو بې گناه وگړو څه گناه وه. او ومې ویل زه هیله لرم چې متحده ایالات هم لکه د شوروي اتحاد

غوندې گډوډه او بېله شي، کېدی شي کړکېچونه په کې را منځته شي... دا هیله مې له ډېره وخته را پدېخوا درلوده، ما ویل چې د کمزورۍ او سقوط لامل به اقتصاد وي، متحده ایالاتو په خپل اقتصاد کې پراخې کړې و، او دا پراخې به نه شوی تحمل کولی، ځکه ځان یې په داسې اقتصادي لار ورکونو کې دننه کړی و، چې ورته اړه نه وه. ما ویل هیله لرم چې د دې سقوط او کمزورۍ په پایله کې ځینې ایالتونه له مرکزه بېل شي. دا مې هیله وه چې یو وخت پېښ شي. خو دا چې امریکا د له دننه په داسې لاره ووهله شي، دا نو یا گران کار و، چا یې د پېښېدو خیال هم نه و کړی.

"کله چې د حق د څښتن، حق ضایع شي، د قضیې قانونیت، د ملتونو تعاون او تایید ترې ورکېږي، بیا نو دغسې ترهگریز بریدونه کوي. د داسې کارونو پلانوونکي خپلو غوښتنو ته نه رسېږي، تل سرچپه ورسره کېږي. په هغه وخت کې مې وویل، چې دا ورځ نو ډېره سخته وي، لومړی به د کوونکي هویت یا دهغه شاته ولاړ لوری په ډاگه کوي. سره له دې چې پرمختللي وسایل به لري، خو شوني نه ده چې متحده ایالات د چټکې پایلې ته ورسېږي. خو دا هیله را سره وه چې د دغه کار کوونکي به ژر پیدا کړي، خو د مصیبت شاته اصلي او ریښتینی کس به بربنډ نه کړي. یو معلوم لوری به یې مسئولیت پر غاړه اخلي، لکه د هر ځل په څېر. نو دغه اعتراف به د څېړنو ستړیا پرې اسانه کړي. امریکا او اسرائیلو پر هغه مقاومت کوونکي د "ترهگر" نوم ږدي چې د غصب شوي حق لپاره مبارزه کوي، او دې کار ته یې نړیوال قانون اجازه ورکړې ده، چې د نیواک وال پر ضد عملیات د ملل متحد ټولو قوانینو ته په کتو قانوني عملیات دي. خو نن زه د نیواک وال په ضد قانوني مقاومت او د داسې ټکو رااچوونکو تر منځ گډوډي گورم، پر ټولو د "ترهگرو" نوم اطلاقېږي، چې په دې کار کې د شرعي مقاومت د حق په اړه د مفاهیمو گډوډی دی.

"کله مې چې وکتل چې حاضر کسان د دې ټکې په اړه زما د نظر په تمه دي، نو ما ورته وویل، زه به یوازې د انتحاریانو په اړه درته ووایم، چې دا الوتکې یې پټې کړې او انتحار یې پرې کړی. دا په دې مانا ده چې دغو کسانو د لوی ظلم احساس کاوه، د ډېر لوی ظلم، چې د متحدهایالاتو د دریغ له امله پر دوی یا د دوی پر کورنیو شوی. که مال دې ته اړ کړي وی لکه څرنګه چې ځینې وایي چې مال ورکوي، نو مال د روح په بدل کې څوک نه اخلي، ځکه له مرګه وروسته مال دوی ته ګټه نه کوي. نو وایم چې دغه کسان په اجاره نه وو نیول شوي... خو پر دوی د شوي ظلم له امله دوی دې کینې او د غچ اخیستلو مینې ته اړ کړي دي، لکه څرنګه چې وایي د ظلم پایله ډېره ناوړه وي، یوازینی شی دی چې غچ ته یو کس مجبوروي. خو له بده مرغه، د هغو بې ګناهانو په اړه پوښتنه کوم چې په دې ټکه کې یې وینې توی شوې... ایا امریکا به دا درک کړي وي چې د دې د ظالم سیاست له امله ډېری کسان داسې شوي چې انتحار وکړي.

"زه د امریکايي استخباراتو له وسایلو څخه هیله لرم، مخکې له دې چې د دغو "ترهګرو انتحاریانو" په اړه خبرې وکړي، باید د دوی شاته ولاړو هغو کسانو ته پاملرنه وکړي، چې دوی یې دغه ځای ته رسولي دي. زه شک من یم چې استخباراتو ته به بشپړ حقیقت معلوم وي، کېدای شي په اصلي لوري سترګې پټې کړي او تور یې په یوې ترهګرې ډلې پورې کړي.

"په هر حال، راتلونکې ورځې باید حقیقتونه بربنډ کړي، ځکه ناشونې ده چې د څو ساعتونو په جریان کې په چټکۍ سره د هغه لوری تورن کړي چې د دې خطرناک کار شاته ولاړ دی، او امریکايي ولس یې په نښه کړ، هغه ولس چې د تېري کوونکي اداري په کارونو نه راضي کېږي.

"د دغسې عملیاتو شاته پټ لاسونه وي. په معلومو ګټو سره را ټول وي، او دا اسانه نه ده چې استخبارات د د دې جریمې بشپړ ګډونکي بربنډ کړي...

مهمه دا ده چې امریکايي اداره پند ترې واخلي او له خپل سیاست او پر بشریت له ځورونې څخه واوړي، د بشر طاقت هم پوله لري. او پر انتحاري کړنو ولکه نه شي کېدای، دا اخرینه کړنه وي، چې پر یو چا ډېر ظلم وشي، نو د غچ لپاره داسې کار ته مخه کوي. امریکا ته دا ګټه نه کوي چې ژر تور پورې کړي او غبرګون وښیي، ځکه که دا د غچ په فکر کې شي، نو بیا به ملتونه له دې څخه ډېر غچ واخلي. په هر حال، بیړه نه کوو. راتلونکې ورځې به حقیقت بربنډ کړي.

ډېره اغېزه یې راباندې وکړه، کله چې انسانیت ورانېږي، بې ګناهان وژل کېږي. نو دردېږم.

"دا مو پرون د مصیبت د پېښېدو په ورځ ویلي وو. نن ورځ هم هماغسې وایو چې د امریکايي اداري ظلم او طغیان به خلک مجبوره کړي چې غچ ترې واخلي، هغه که په همدې لاره وي یا په بله.

موږ د هرې ترهګریزې کړنې مخالف یو، هغه که د دولتونو له لوري وي یا د افرادو له لوري... خو زه په باور سره دا ویلای شم چې هغه د امریکايي استخباراتو کار و، چې تر شا یې صهیونیت و، دا کار یې ځکه وکړ، څو د پانګو د چور او پر نورو د واک چلولو لپاره امریکا او د هغې ولس پر ویدو بې ګناه هېوادونو تېري ته مجبور کړي. او دا ډېر په پاملرنې سره پلان شوی و، ځکه د القاعدې ډله په افغانستان کې امریکا د شورویانو پر ضد جوړه کړې وه. له دې (د سپټمبر د ۱۱ له) ټکې (مصیبت) څخه یې پر افغانستان او عراق د برید او نیواک لپاره کار واخیست."

بیا ولسمشر څه موده چوپ شو، ما هم سترګې را پورته کړې... ده ما ته کتل، خو زه پوهېدم چې ذهن یې هلته په عراق کې دی. په سترګو کې یې د غم نښې ښکارېدې او وې ویل:

"بې ګناه ټولنیزې وژنې او ورانونې څنګه وي، سره له دې چې د عراق اصیل او کریم ولس وځپل شو او وځارل شو... ایا دا د یوه دولت ترهګري نه ده، یوه منظمه ترهګري نه ده چې امریکا یې زمونږ او د هر ازادی ته تږي ولس پر ضد چلوي؟."

د ولسمشر له دې عبارت وروسته مې هغه را یاد شول، چې د ۲۰۰۱م کال له سپټمبر را پدېخوا متحده ایالاتو کول، څو یو داسې دلیل وموميي چې ولسمشر صدام حسین له القاعدې سره وتړي. دا څرګندونه په سپینه ماڼۍ کې له ترهګرۍ سره د مبارزې د ادارې پخواني مسئول ریچارډ کلارک هم کړې وه. د ۲۱/۳/۲۰۰۴ کې یې "د ټولو دښمنانو په مقابله کې" د کتاب له راوتلو وروسته او له CBS NEWS سره په لیدنه کې یې دا څرګندونه کړې چې د ۹/۱۱ نېټې وروسته بوش ترې وغوښتل چې د دې پېښو او ولسمشر صدام حسین تر منځ د تړوني څېړنه وکړي، سره له دې چې ده ورته ویلي وو چې هېڅ اړیکه نه سره لري، له پېښې وروسته په مستقیم ډول رامزفیلډ دې ته لاره برابروله چې پر عراق برید وشي. خو بوش ترې غوښتل چې څېړنه وکړي، څو داسې تړونې پیدا شي چې عراق په دې پېښو کې ښکېل کړي "بوش را څخه غوښتل چې داسې بیان ورته راوړم، چې په هغه کې ویل شوي وي چې عراق دا کار کړی."

لسم څپرکی

دولت او اپوزیسیون

دا معلومه خبره ده چې د هر دولت رئیس، د قوانینو او دستورونو مطابق ځینې محدود صلاحیتونه او دندې لري دا صلاحیتونه له ولسمشر څخه د هرې ورې او غټې مسئلې او هر څه مسئول کس نه جوړوي، په ځانګړې ډول د ولسمشر قانوني واکونه معلوم دي، چې دی د "ځایناستي" یا "د ناحیې د مدیر" یا د "ترافیک" دنده نه شي کولای، چې په ډېرو دقیقو معلوماتو هم ځان خبر کړي.

د کروپر په عسکري زندان کې مې له ولسمشر صدام حسین سره د عراقي مخالفینو په اړه اوږدې خبرې وکړې، او د هغو تېروتنو په اړه چې د ډېرو کسانو د ځور لامل وي او ولسمشر ته یې قضیې نه وې رسېدلې. په دې موضوع کې نه څرګند غږېده. ولسمشر ویل:

"هر سیاسي نظام د نظر مخالفین لري، هغه که د قوانینو په اړه وي یا د موسسو په اړه، یا آن د دولت تر داخلي او بهرني سیاست پورې لا غځېږي. دغسې مخالفین چې تر څو د دولت په چوکاټ او قوانینو کې وي، درناوی یې کوو. له ډېرو عراقي ملي شخصیتونو سره مو د نظر اختلاف درلود، خو په ډېرو چارو کې مو ګډ کار سره کاوه. ځکه د داسې مخالفینو موخه ملي وي، او عراقیانو چې تر څو له بهرني مرسته نه وي غوښتې، نو ډېر د عزت وړ وي."

له ولسمشر سره مې د ځینو داسې کسانو یادونه وکړه چې په هغوی کې ملي مخالفین "د ملي ائتلاف جبهه" چې دکتور عبدالجبار الکبیسي یې مشري کوله، چې بیا پر عراق د امریکا له یرغل سره او له پردیو څخه له ځواک غوښتلو سره هم مخالف و. دلته ولسمشر وویل: "زما سلام ټولو ته ورسوه او اتلانو عوني القلمجي، نوري المرادي او هارون محمد ته یې هم ورسوه."

"که امریکايي برید نه وای شوی، نو نړدې و چې عراق ته د خدمت لپاره د ځینو مخالفینو له مشرانو سره ګډ دریځ ته رسېدلي وای. د مخالفت داسې پروژه، یوه ملي پروژه ده، چې له بهرني ځواک او ایجنټانو سره اړیکه نه لري. دوی په ښکاره کار کوي، دوی او نورو ټولو ته مونږ باید درناوی ولرو. خو څوک چې د ځان لپاره کار کوي او له بهرنیو ایجنټانو سره اړیکه لري، له پولو بهر په پټه کار کوي، چې ځینې یې ځان دیني هم نوموي، د عراق او عربو له دښمنانو سره اړیکې ټینګوي، ایران او نورو ته کار کوي، نو هغوی ته زمونږ په منځ کې ځای نه شته، خو که یې ځانونه اصلاح کړل، د هېواد له ګټو سره یې پروژه وتړله، په ښکاره یې کار وکړ، له بهرنیانو سره یې ټولې اړیکې وشلولې، نو بیا د عراق غېږ ورته خلاصه ده... له دې پرته به ورسره جنګېږو. دوی هغه کسان دي چې د خپلو بادارانو پر ټانګونو سپاره راغلل... دوی د عراق او ولس دښمنان دي."

د مخالفینو په اړه مو له ولسمشر سره ډېرې خبرې وکړې، د ځینو هېوادپالانو د بدنامولو لپاره له هڅو وغږېدو. ما ته یې وویل، یوه ورځ یو بیان ورته رسېدلی و، هلته په کې ویل شوي وو، استاذ طارق عزیز چې کله د بهرنیو چارو وزیر و، نو په نیویارک کې یې د ملل متحد د کارونو پر حاشیې له ځینو اسرائیلي اشخاصو سره کتلي دي.

"بیان لیکونکي او راوړونکي ته مې وویل، چې پر استاذ طارق زه ډېر باور لرم. استاذ طارق مې را وغوښت، یوازې مې په اړه پوښتنه ترې وکړه، ځواب یې را کړ: ما یو خبري کنفرانس درلود، داسې ښکارېده چې د نړۍ د هېوادونو او امریکا ځینې یهود ژورنالیستان هم په کنفرانس کې وو، خو اسرائیلیان نه وو. نو ایا ما کولای شوای چې خبري کنفرانس ته له ور ننوتو مخکې د دوی پېژندپاڼې وګورم؟."

ولسمشر پسې بشپړه کړه: "ما له دوی څخه وغوښتل چې هغه بیان لرې کړي او دا خبره پټه وساتي، څو د عراق په مخلصو وګړو کې تردید او شکونه پیدا نه شي"... بیا یې زیاته کړه: "دا عیب دی چې د ځان په اړه درته ووایم، خو بدنامول لا شته او تر دې حده خو رسېدلي."...

مونږ ټول له نیواک مخکې او په زندان کې استاذ طارق او د هغه ځلانده ملي دریځونه پېژنو. هغه له ما څخه وغوښتل چې له ولسمشر څخه د دفاع شاهد واوسي، کله چې ما او زما شهید ملګري استاذ خمیس العبیدي له بندیانو سره کتل، استاذ طارق عزیز د بندیانو او امریکایانو تر مخ په څرګند ډول راته وویل: "استاذ خلیله، هیله کوم، ما ته اجازه راکړی چې حق خبره وکړم او د دجیل په قضیه کې د ولسمشر لپاره شاهدي ورکړم."

داسې ډېرې بېلګې شته چې ځینو د کمزورو نفسونو خاوندانو د عراق مخلصینو زامنو ته دسیسې جوړې کړې او بلې کندې ته یې برابر کړل، د هغو مخالفینو په ځای کې یې حساب کړل چې د عراق پر ضد را ټول شول. کله چې مناسب وخت راشي، نو د مخالفینو په اړه به دقیق ترین معلومات بربنډ کړو، چې څنګه به ډېر هېوادپالان مجبورېدل چې د دولت او نظام ضد شي، هغه کوم لوري وو چې دوی یې مجبورول، دا ټول به د مؤثقو اسنادو او دلایلو په مرسته وړاندې کوو.

بیا ولسمشر موسکی شو او پسې یې کړه: "اې ښاغلیه، په یوه شېبه کې زه زر صدام حسین کېدی شم."

خوشونې ده چې له ځینو سره غداري شوې وي یا د شا او خوا او ځینو نږدې کسانو ظلم پرې شوی وي.

ولسمشر په ځواب کې وایي:

"هو دا کېدای شي، خو ما ته چې د کوم مظلوم آه را رسېدلې، مرسته مې ورسره کړې، چا چې غوښتنه را څخه کړې مرسته مې ورسره کړې، د اړتیا لرونکي

مې اړتیا ور پوره کړې ده. ما به ټولو عراقیانو ته په یوه نظر کتل او اوس هم. ډېرې تېروتنې وشوې، خو مونږ تر خپلې وسې کوښښ کاوه چې په کې واقع نه شو. زما نه یادېږي چې پر چا مو د ظلم کړی وي، سره له دې چې مونږ له تېروتنو پاک نه یو. خو له عراقي څخه د بار پورته کولو لپاره چې څه باید راته رسېدلي وی، هغه نه دي راته رسېدلي، نو په دې کې خو زما گناه نه ده، ان کله به چې د دېوان یا ملاتړ کوونکو او یا نورو کسانو د غلط چلند په اړه خبر شوو، نو جزاء به مې ورکوله او له یوه ځایه به مې بل ته لېږه، یا به مو تقاعد کاوه، یا به یې داسې بله وړ جزاء لیدله. زمونږ په منځ کې داسې کس نه منو چې زمونږ د ولس زامنو ته زیان رسوي او زمونږ د لارې انځور بدناموي، داسې هم نه وایو چې پر مونږ را تاو او نږدې کسانو او خپلوانو کې بد نه وو."

ولسمشر زیاتوي:

"څوک چې زمونږ ملي نظام، اوس او مخکې دیکتاتوري نظام گاڼه، او هلته له مونږ سره مخالفین وو، مونږ به ده ته او د ده نظر ته غوږ وو او په ځینو چارو کې به مو موافقت او مخالفت هم ورسره کاوه، او مونږ به ورسره ولاړ وو، مادي مرستې به مو ورسره کولې، احسان یې نه پرې باروو، ځکه دوی د همدې ولس وو او دا یې حق و. که ښاغلی جلال طالباني څرگند وای، نو ډېر هغه څه به مو واضح کړي وای چې پرې خبر وو، همدا راز ښاغلی مسعود برزاني له ده سره به یې حافظه د هغه څه په وریادولو کې مرسته وکړي چې مونږ یې نه وایو، ځکه بیا به یې داسې وفهموي، دا چې مونږ یې اوس ورته وایو، نو گواکې دریځ ته یې غوړه مالي کوو، دا د الله اراده ده، حمد یې وایو، مونږ یې د امر منلو ته غاړه ږدو."

زه چې په دې لړو کلونو کې له ولسمشر سره وم او د ده له ډېرو نږدې کسانو او پر ده را چاپېرو سره مې اړیکه نیوله، نو په بشپړه امانتولۍ وایم، چې ځینې له هېواد او ولسمشر سره مخلصین وو او ځینې بیا د هومره باور وړ نه وو، لکه

ولسمشر چې پرې کړی و، بلکې ځینې به د ولسمشر له ورسره کړې ښېگڼې څخه هم منکر وو، کوم امانت چې یې ورکړی، امانتولي یې په کې ونه کړه، ولسمشر هم د دوی لاسوهنو په غصه کاوه. په داسې حال کې چې ځینو ډېره پاملرنه ورته کوله او ولسمشر او هېواد ته وفادار وو، ځینې له ځانه ورته تېر وو، سره له دې چې امریکایي ځواکونه ورپسې وو، خو د محکمې په مخ کې یې د ولسمشر په گټه په څرگنده شاهدي ورکړه .

ولسمشر ته مې وویل چې ډېر مخلصین ان د ده په خپلوانو کې له ده څخه لرې وو، پر ولسمشر د هغې را تاو تنگې کړی د کارونو قرباني شول، چې ولسمشر او د ولس مخلصو زامنو ته یې زیان رساوه. ولسمشر وویل:

"بلکل له دوی سره کمی وشو". د دغو ښو دریځونو د خاوندانو نومونه د امنیتي لاملونو له کبله نه اخلو.

زه خپله د لوی عراق د یوه بچي په صفت، تاریخ ته وایم چې صدام د عدل او انصاف قایمولو لپاره کوښښ وکړ، هر مظلوم چې یې دروازه ټکولې، انصاف یې ورکړی او له ظلمه یې خلاص کړی دی، او دی لا له خپلو زامنو او خپلوانو سره هم قاطع و.

ولسمشر او د ده د ځینو خپلوانو تېروتنې

له ولسمشر سره مې په یوه لیدنه کې ترې وپوښتل چې د زامنو او خپلوانو له تېروتنو سره به یې څه چلند کاوه؟ وې وویل:

"یوه ورځ یوه افسر شکایت راته وکړ چې "عُدي" او ورسره یې یو ماما هغه وهلی دی. نو سملاسي مې دواړه راوغوښتل، له افسر څخه مې وغوښتل چې دواړه پر هماغې لکړه ووهي. خو هغه نه منله. ما تهدید کړ چې که داسې ونه کړي جزاء به ورکړم او رتبه به یې ترې واخلم. نو داوړه یې په نرمۍ ووهل. ما لکړه ترې واخیسته او "عُدي" مې وواهه.

"په یوه بله ورځ، قُصي تېروتنه کړې وه، نو له ځانګړي ساتونکي څخه مې وغوښتل چې په ځانګړې بندخونه کې يې واچوي.

"کله چې عُدي زمونږ ملګرى مرحوم کامل حنا وژلى و، نو د بندي کولو امر مې وکړ. له قضاء څخه مې وغوښتل چې عادلانه پرېکړه وکړي. خو ومې پېژندله چې د عراقي عدالت او قضاء وزير زما په مخ کې تنګېږي. نو د هغه د اعدام پرېکړه مې وکړه. خو د عُدي مور زما له خبرولو پرته ملک حسين ته استازى لېږلى و. سملاسي د ملک الوتکه راغله. ما هيله درلوده چې ليدنه به يې د عربو ورونو په منځ کې د عادتي مشورو په چوکاټ کې وي. خو ناڅاپه يې راته وويل چې د عُدي په ځای بښنه غواړم، ملک حسين قسم وکړ چې که يې غوښتنه ونه منم، نو عراق به بيا په سترګو هم ونه ګوري. نو د عربي رواجونو مطابق مې غوښتنه په يوه شرط ومنله چې که د مقتول کورنۍ بښنه ورته وکړي.

"يوه ورځ مې واورېدل چې وطبان ورور مې چې د کورنيو چارو وزير و، يو ناوړه او غير مسئولانه کار کړى دى، کله چې يې موټر چلوونکي په بغداد کې سرې اشارې ته موټر درولى و، نو دى را کښته شوى و او هلته د ټولو شته خلکو تر مخ يې د ترافيکو پر سره اشاره ډزې کړې وې. عصبي حالت يې سم نه و. کله چې خبر شوم، نو اړيکه مې ورسره ونيوله او د نوموړي کار په اړه مې ترې وپوښتل، په ځواب کې يې راته وويل چې په هغې شېبه کې يې پر اعصابو کنټرول له لاسه ورکړى و او ډېره بښنه يې وغوښته. ما ورته وويل: نو زه بښنه غواړم، زمونږ په رهبري کې ليونيانو او اعصاب خرابو ته ځای نه شته. له همدې شېبې وروسته د ځان له خپل دريځ څخه ګوښه وګڼه. همداسې مې د کورنيو چارو له وزارت څخه د وطبان ورور د استعفاء پرېکړه وکړه.

"ډېرې داسې کيسې تېرې شوې چې زه له خپلو بچيانو، خپلوانو او نورو سره قاطع وم. زه د عراقيانو تر منځ توپير نه کوم.

"کله مو چې د صلاح الدين ولايت والي ټاکه، د دې لپاره چې معين والي خپلې دندې سمې سرته ورسوي، نو زما شخصي ملاتړ بايد ورسره وای، ما هم ملاتړ ترې کاوه. يوه ورځ راسره په اړيکه کې شو او ويل يې چې د يوه خپلوان زوى ډېر په غرور او تکبر ګاډى چلوي، ما ورته وويل، چې ته خپله ور ووځه او ګاډى يې ور وسوځوه. يا يې د سوځولو امر ورکړه.

"کله به چې د عُدي په اړه معلومات راکېدل، ما به څاره، ان په ډېرو کارونو کې مې صلاحيتونه ترې واخيستل. کله چې عراق کلابند و، داسې معلومات راورسېدل چې دى ډېر موټران لري، ځينې يې تجارانو ډالۍ ورکړې او ځينې يې ملګرو ورکړي دي. له ملګري څخه مې وپوښتل چې د موټرانو ځای را وښيي، کله چې پوه شوم چې د هېوادنۍ ناستې په تالار مراب کې دي، ولاړم او ټول مې وسوځول، ملګري را څخه وپوښتل چې ولې يې پر ولس نه وېشو، ما ورته وويل، څوک چې موټر واخلي، نو کېدى شي عُدي غچ ترې واخلي، نو زما له پوهې پرته به هغه ځورول شوى وي.

"کله به چې زما کوم خپلوان بد کار کاوه، زه به ډېر په غصه کېدم، څکه د ده کار زمونږ پر اوازو اغېزه ښندله.

"کله چې د عُدي د وژلو هڅه شوې وه او وهل شوى و، والله ما د پېښې پوښتنه نه ده کړې او نه پر دې خبر وم چې څېړنه وشوه که نه. مګر دا چې د استخباراتو مدير په خپله راغى او ځينې تفصيلات يې را کړل، يوازې د کورنۍ له ځينو غړو سره روغتون ته د ده پوښتنې ته ورغلى يم.

"په ياد مې دي يو خپلوان په پوهنتون کې را ولاړ شوى و او خپل استاذ يې وهلى و. کله چې خبر شوم، دواړه لورې مې را ټول کړل، له ملګرو مې وغوښتل، څه چې يې له استاذ سره کړي دي هماغسې جزاء د ورکړي."

دلته مې له ولسمشره وغوښتل، چې ايا زامنو يې په سياسي پرېکړو کې رول لوباوه، ځواب يې راکړ:

"زما ورې کورنۍ او اولادونو په سیاست کې هېڅ رول نه درلود نه یې د سیاسي پرېکړې په جوړښت کې درلود. بلکې پرېکړه به مونږ کوله او له ملګرو به مو اخیسته. یوه ورځ مې هم په یوه پرېکړه کې رایه یا نظر د غړونو ټولګه یا جمعه نه وه، د رهبر د پرېکړې او نظر باید وزن وي، په نیولو کې باید متردد نه شي، متردد او شکاک خلک مې نه خوښېږي."

یوولسم څپرکی

د ولسمشر صدام حسین
په بدنامولو کې د امریکا هڅې

د الله په قدرت او ستاسو په برکت به آن زما هډوکي لا ورسره جنګېږي.

(صدام حسین په زندان کې)

خطرناکې وسلې

جیمي کارټر وویل، پر عراق یرغل د هغو لاملونو له امله نه و، چې اعلان شول، بلکې صدام حسین په اسرائیلو ۳۹ توغندي ور توغولي وو.

سویډني کارپوه هانز بلیکس د عراق د یرغل په درېیمه اونۍ کې ویلي، چې له ده سره داسې شواهد شته چې دا جنګ له ډېر وړاندې پلان شوی و، د پرمختګونو په غبرګون کې نه و او نه د څېړنیزو موخو لپاره و. که ورانوونکې وسله په دې جنګ کې دخیله هم وای، نو په څلورمه کټګورۍ کې به وای.

همدا راز، د اتمي وسلو د امریکایي کارپوه ډېویډ کې ګواهي هم همداسې وه، له جنګه مخکې یې څرګنده کړې وه. کې د څېړونکو په ډله کې په دې بداوازه غړی و، چې په عراق کې یې د اتمي وسلې شتون رد او نفي کړی و.

د امریکا د بهرنیو چارو په وزارت کې د اتمي وسلې په مسئوله برخه کې د اداري مسئول د هغې ادعاء دروغجنوالی بربنډ کړ چې پر عراق یې له افریقایي دولت څخه د یورانیمو د واردولو تور لګولی و... جریج ټیلمان ویلي وو چې د عراق په اړه د امریکایي استخباراتو په بیان کې امریکایي اداري لوبه وکړه او دا لوبه یې په عراق کې د خپلو موخو لپاره جوړه کړې وه، او د ده اداري هماغه فایل (دوسیه) لوستی و او دا یې موندلې وه چې د بهرنیو چارو وزارت نه راتلونکي اسناد ټول جوړ شوي وو. نو په خارجه کې یې مشرانو پاملرنه کوله او وېرېدل چې د دروغو او جعل په دام کې ونه نښلي.

(په زندان کې د ولسمشر صدام حسین له یادښتونو څخه)

امریکا د ولسمشر صدام حسین له نیولو وروسته هلې ځلې وکړې چې د ده رسنیز انځور په هر ډول وسایلو بدنام کړي، په دې کې یې له ځینو امریکایي شویو عربي سندریزو وسایلو څخه هم کار واخیست. پر همدې یې بسنه ونه کړه، بلکې د ده له شهادته وروسته یې هم هڅه وکړه چې له هغه انځور څخه یې ګټه پورته کړې چې ډېر او ډېر خپور شوی و، چې دی د شهادت او ویاړ زینو ته پورته کېده. غوښتل یې چې ټولو عربي مقاومت کوونکو ته یو پیغام ولېږدوي چې مونږ ته ډېر په اسانۍ او بې له کوم مقاومت څخه تسلیم شو، دا یې د نیولو په لومړیو کې وکړ، چې په یوه کنده کې یې په دوبله شوي انځور کې را څرګند کړ، چې هغه امریکایانو په ښه پام سره برابره کړې وه.

د ولسمشر د انځور د بدنامولو لپاره هلې ځلې روانې وې، څو د عراقي ولس، مقاومت او د عربي ولسونو معنوي روح ووژني، چې صدام حسین یې یو داسې مجاهد رهبر انګېره چې پر اسرائیلو یې په نه-دېرش توغندیو توغولو کې کمی ونه کړ. خو په ډراماتیکه محاکمه کولو کې د ده ټینګ دریځ او پر جلادي محکمه کولو د ده څواک، د ده دښمنانو ته دا ثابته کړه چې دا سړی ډېر قوي او څواکمن دی، د دوی ټولې هڅې ناکامې شوې او انځور به یې په ټوله نړۍ کې خپرېږي...

امریکایي ژورنالیست او سیاسي شنونکي جیف ارچر (مالکوم لاګوچ) داسې پوښتنې وکړې، چې نن نه اورېدل کېږي، لکه څرنګه چې وایي، خو کله چې د عراق قضیه را مخکې کېږي نو بیا ضروري دي. دا پوښتنه کېږي چې ولې هېڅ چا هم دغو پوښتنو ته ځواب نه دی ورکړی، ټوله نړۍ یوه ټکي ته ګوري، چې هغه د صدام حسین دکتاتوریت او د دجیل قضیه ده، سره له دې، بوش چې کله د تکزاس حاکم و، نو د عراق د محکمې د ۱۹۸۴م کال تر حکمونو یې ډېر د اعدام حکمونه صادر کړي وو. ارچر پوښتي:

- ولې له یوه څخه هم نه اورو څو له هغه عراقه وغږېږي چې په ۱۹۸۲م کال کې ملل متحد له بې سوادۍ څخه خالي هېواد غوره کړ، او په ۱۹۷۳م کال کې د تعلیم کچه له ٪۴۰ سلنې کمه وه؟
- ولې د ملل متحد د ۱۹۸۴م اعلان نه اورو، چې د عراقي تعلیم نظام د درېیمې نړۍ په نظامونو کې تر ټولو ښه نظام دی؟
- ولې د نیویارک ټایمز د ۱۹۸۷م کال وینا نه اورو چې عراق د منځنی ختیځ پاریس دی؟
- ولې هغه نه اورو چې په اویایمو کلونو کې به صدام حسین د عراق په سویل کې د عراقیانو کورونو ته ورتلل، څو څان ښه پوه کړي چې هر کور سړوونکی او برېښنا لري؟
- ولې هغه نه اورو چې په ملیونونو عربان به عراق ته تلل، څو له څمکو داستفاده کولو هغه پروګرام وګوري چې بعثیانو جوړ کړی و؟
- ولې د عراقي پوهانو، ډاکټرانو په اړه نه اورو چې عربي هېوادونو ته ولېږل شول، څو د هغوی پروګرامونو ته پرمختګ ورکړي؟
- کله چې له عربو څخه په دفاع کې په عراقي ایراني جګړه کې عراق ډېر پوځیان له لاسه ورکړل، او عربي هېوادونو له عراق سره خپله نرمي وښوده ولې هغه نه اورو؟
- ولې هغه نظریې او فکرونه نه یادوو چې په نوییمو کې د امریکایي مراجعو له لوري صدام ته ور وړاندې شوي وو، څو د اسرائیلو پر هېواد اعتراف وکړي.
- ولې هغه نه اورو چې له ۱۹۹۱ – ۱۹۹۸م پورې د څېړونکو په ډله کې هر کس جاسوس وو، نه څېړونکی؟

سپکې هڅې

د (صن) مجلې، چې د يوه ميليارډر استراليايي يهودي مېردوخ وه، د ولسمشر صدام حسين د بدنامولو لپاره يې په لومړۍ پاڼه کې د هغه يو انځور خپور کړ، زېر پيراهني يې اغوستې وه. مجلې باور درلود چې دغه انځور به په عراقي مقاومت منفي اغېزه وښندي، ځکه د نړۍ د يوه هېواد د رهبر همداسې انځور نه و خپور شوی.

ولسمشر ته مې دا موضوع ور ياده کړه او له ده څخه مې وغوښتل چې پر دې موافقه را سره وکړي، څو مجله محاکمه کړو. ده وويل:

"د يوه مسلمان سړي په ځېر چې لمونځ کوي، ما ته دا څه زيان رسوي چې خپلې جامې په خپله ومينځم، که څه هم دوی د دې کار لپاره يو خدمتگار راکړی و. خو ما ته دا خوند نه را کوي چې زما جامې د بل ومينځي. نو هيله کوم نوموړې مجله مه محاکمه کوئ، ځکه داسې انځورونه خپرول ماته څه عيب نه دی او زيان هم نه شي را رسولی. مونږ له دې بديو لرې يو. او بله دا چې خپرېدا يې مونږ ته گټه را رسوي، څو نړۍ د لوېديځ ډېموکراسي او د انسان د ځانگړنو تر پښو لاندې کول وپېژني. کله چې مونږ مهمه قضيه لرو، نو مونږ بايد داسې قضيو ته د خلکو پام را وا نه ړوو، داسې کار بايد ونه کړو چې اساس گډوډ کړي. پر دې برسېره زه دا نه منم چې زما په نامه داسې يوه دعوه يا شکايت وکړې چې له مال سره اړيکه لري."

* * *

ټولو هغو کسانو چې ولسمشر صدام حسين ته يې د انځور د بدنامولو له لارې زيان رساوه، د دغه سړي حقيقت يې نه و موندلی. که يې پر ژوند چاپې ورسره وهلې وای، نو اوس به د نړۍ په پلازمېنو کې په نعمتونو کې و، خو ده د دښمنانو د نيواک شاته د عراق لپاره د هغوی موخې درک کړې وې، دا يې هم درک کړې وه چې دوی عراق غواړي، که دی وي او که نه وي.

پر دې برسېره، دوی هڅه وکړه چې په نړيوالو ټلوېزيونونو کې د ده د زامنو د جسدونو د خپرولو له لارې د ده ملا ور ماته کړي. له ولسمشر څخه مې هغه پوښتنه وکړه چې ډېری کسانو کوله: د عُدي، قُصي او مصطفی له خښولو وروسته ولې امريکايان څو ورځې په هديره را تاو ول؟ ځواب يې را کړ:

"داسې اوازې خپرې شوې وې، ويل يې هغه کسان چې د ۱۲/۷/۲۰۰۳ په موصل کې شهيدان شوي، هغه زما زامن نه دي، يعنې له دوی څخه يې جهادي اروا نفيه کوله، چې دا هم د بدنامولو بله هڅه ده. د دې دليل چې امريکايانو د شهيدانو پر مخونو او ځينو برخو شمعې کېښودلې، څو ما او خلک وغولوي، چې هغوی زما زامن دي، دا کار يې ځکه وکړ چې زما پر نفس او مقاومت منفي اغېزه وکړي. خو دوی ځکه څو ورځې هديره کلابنده کړې وه چې دوی زما په ور تگ باوري وو، نو دوی فکر کاوه چې ما به هم ونيسي.

"له وړاندې يې هم د ډېرو رهبرانو د بدنامولو هڅې وکړې، چې يو ولسمشر جمال عبد الناصر دی، هغه ته يې ډېر د زيان رسولو کوښښ کاوه، خو انځور يې پاک، صفا پاتې شو، ځکه عربي ولس بيدار دی او پوهېږي چې اصلي سړي څوک دي."

کله مې چې ولسمشر خبر کړ چې امريکايانو هڅه وکړه چې د عراق د بهرنيو چارو قانوني وزير دکتور ناجي صبري الحديثي بد اوازه کړي، نو په ټوکو يې څارنوالانو ته وويل:

"زگورئ استاذ خليل د خپل ولايت د بچي لپاره تعصب کوي". بيا يې ما ته وکتل او وې ويل: "علي ناجي ته مې سلام وايه، ورته ووايه چې د دې شيانو پروا مه لره، د دوی له رذيلو څخه زمونږه باوري خلک زيات نيک نومه او لوړ مقام واله دي. او دا د دغه اصيل هېواد پاله سړي پر ضد مقصود او مغرضانه تبليغ دی."

د امریکا دروغ

د صدام حسین په اړه د امریکا ټول د تبلیغاتو او دروغو ماشینونه چالان وو. د ۲۰۰۴م کال د دسمبر په میاشت کې متحده‌ایالاتو اعلان وکړ چې په عراق کې به د اتمي وسلو په اړه څېړنه په رسمي بڼه ودروي. چې د دې له امله په عراق کې د اتمي وسلو د څېړونکو د ډلو د پخواني رئیس ربټر سکوت په څرګندونه واوښت، په اوسنۍ زمانه کې دغه اعلان د دې ښکارندوی دی، چې زښته تېر ایستنه شوې ده. ریټر وویل چې پر عراق یرغل تر اوسه تر ټولو ناوړه جریمه ګڼل کېږي.

لاګوش تر دې عنوان لاندې "بیا ځلي عراقیانو ته ثابتېږي چې صدام ډېر ښه و" (۲۵-۲۶ فبروري ۲۰۰۵) په خپله مقاله کې د ولسمشر د بدنامولو لپاره د امریکا له لوري رایج شوي دروغ باطل کړل، وایي:

په ۲۰۰۳م کال کې امریکا اعلان وکړ چې د عراق په سوېل کې یې څلورسوه زره کسیزه ټولیزه هدیره موندلې ده. خو وروسته ټوني بلېیر وویل چې شمېره له پنځه زره لوړه نه ده، او ډېری یې هغه پوځیان دي چې په ۱۹۹۱م کال کې متحده‌ایالاتو وژلي وو.

همدا راز لاګوش د ځینو هغو عبارتونو یادونه کوي چې ډېر تکرارېږي، د بېلګې په توګه "صدام د خپل ولس پر ضد زهرجن ګازونه استعمال کړل"... په حلبجه کې کردان د ایراني زهرجنو ګازونو په واسطه ووژل شول. دا هغه حقیقت دی چې په ۱۹۸۸م کال کې امریکایي استخباراتو کشف کړی و، په ۲۰۰۴م کال کې هم دا تایید شوه چې د کردانو پر ضد ایران زهرجن ګازونه کارولي وو.

دی زیاتوي چې د بشر د حقوقو کمېټې یادونه کړې وه، چې عراقي ځواکونو د ۱۹۸۸م کال د انفال په برید کې یو سل او اتیا زره کسان وژلي او ډېری یې

کردان دي، خو وروسته یې اعتراف وکړ چې دا د امریکا د دروغو قرباني شوي وه. او نوموړې کمېټې یو جسد هم نه دی موندلی.

د دروغو دا سریال او ډرامه روانه ده...

د وسلو پلټلو کیسه

ولسمشر د اتمي وسلو د څېړلو او د عراق د دولت را پر ځولو او د ټکنالوژۍ، نظامي امکاناتو او ځواک د له منځه وړلو په پار د څېړونکو د رول کیسه کوي، وایي:

"پر عراق له ډېرشم برید وروسته، امریکا برېتانیې او ائتلافیانو یې د عراقیانو د هلو د وژلو لپاره یو ظالمانه پروګرام پیل کړ. عراقیانو هیله درلوده چې هېواد بې د سیمه ییز او نړیوال توازن په ساتلو کې مرسته وکړي. د عراقي کېمیاوي بایولوژیکي وسلو یا چې دوی یې پراخ وراني رسوونکې وسلې بولي، د هغو د څېړلو په بهانه یې د عراق ټول پروګرامونه له منځه یووړل.

"بیا هم مونږ ټولو نظامي قطعو ته لارښوونه کړې وه چې د څېړونکو د ډلو د ډنډې د اسانولو لپاره هر ځای ته په تللو کې د هغوی امن تامین کړي، دا کار مو ځکه وکړ چې موږ خپل نېک ګومان ثابت کړو او موږ پر دې باوري وو چې له هغو وسلو پرته چې اجازه یې لرو نورې نشته، خو څېړونکي د امریکا "جاسوسان" او د استخباراتو کسان وو. کړکېچونه یې پیدا کول، ډېره هڅه یې وکړه چې پر مونږ هجوم راوړي، د عراق سیادت یې تر پښو لاندې کړ. دا ټول بې ځکه وکړل چې امریکا ته یو دلیل برابر کړي څو عراق په نښه کړي او نېرې پرې وکړي. یوه یې له عراق سره انصاف کاوه، حقیقت یې وویل، خو د هغه په څرګندونو یې سترګې پټې کړې. چې دا د ربټر سکوت و. امریکا دا نیت کړی و چې عراق په نښه او وران کړي. که امریکا پر دې پوهېدای چې عراق اتمي وسله لري، نو د تېري جرأت به یې نه وای کړای.

"امریکایانو یعنې استخباراتو یې ستا له لومړي راتګ شپږ یا اوه میاشتې وړاندې له ما سره وخبړله. ټولې پوښتنې یې د اتمي وسلو په اړه وې، چې څه دې کړې، په سوریه کې دې پټې کړې دي. ما ورته وویل: تاسې ښه پوهېږئ چې عراق داسې وسلې نه لري، ورته مې وویل چې دوی ته مو فرصت ورکړی وو چې ټول عراق وڅېړي، ګرځېدل را ګرځېدل به، زمونږ موخه دا وه چې دوی ډاډه شي چې له نړیوالې شورا سره مونږ په خپلو خبرو او ژمنو کې رښتیني یو. ما ورته وویل: امریکایانو تاسې باید وپوهېږئ، چې عراق د ایران په څېر یو ناوړه دښمن لري، چې مادي، بشري او نظامي امکانات ورسره دي، کله چې تاسې دیارلس کاله عراق کلابند کړی و، مونږ وېرېدو چې ایران به ستاسې تر ظالمانه کلابندۍ لاندې پر عراق ناڅاپي برید وکړي، پر دې برسېره تاسې د هوا په سور او اوږدو وېشلو کې اختلاف کړی او پر عراق مو په ظلم سره لازمي کړي دي. بیا څېړونکو د برېتانوي ټانګ یو انځور را وړاندې کړ چې یوه ډله عراقي ماشومان پرې ناست وو، او راته وې ویل: تا دغه ماشومان د بشري زغرو په توګه کارول، چې دا د ټولو قوانینو مخالف کار دی.
کله مې چې انځورته ښه په څېر وکتل، نو ټانګ برېتانوی و، نه عراقی، خو دوی هغه انځور په دروغو خپور کړ، څو د نړۍ په مخ کې زما انځور بد نام کړي.
"همدا راز هر کله به یې پوښتلم، چې اسرائیل د ولې نه-دېرش توغندي ویشتي دي، حال دا چې د اسرائیلو دولت تاسې نه ګواښلی. ما ورته وویل چې اسرائیل یو مسخ شوی جریان دی، تاسې را منځته کړی دی، سیمې ته ټول مصیبتونه نوموړي جریان راوړي دي. بیا یې پوښتنه وکړه: تا ولې د فلسطینیانو ملاتړ کاوه او مالونه د ورکول، همدا راز تا هر هغه فلسطیني "ترهګر" ته چې ځان ته به یې چاودنه ورکوله، پنځه ویشت زره ډالره ورکول؟ ما ورته وویل، د عراق مادي او بشري امکانات د أمت د خدمت لپاره دي، چې د فلسطین

قضیې په سر کې ده. مونږ د فلسطیني قضیې له امله دلته په زندان کې یو. هغوی اتلان دي، او کومو اتلانو چې په صهیونیانو کې یې ځانونه چوول، هغوی اتلان دي، شهیدان دي، انتحاریان نه دي. بیا یې د وسلهوالو څواکونو او جیش القدس د دومره چمتووالي په اړه وپوښتلم، ما ورته وویل، زمونږ حنیف اسلامي دین مونږ ته امر کړی چې دښمن ته هومره چمتووالی ونیسو چې له وسه مو پوره وي...
په څو میاشتو کې یې ډېرې پوښتنې را څخه وکړې. له دې هم معلومېږي، چې پر عراق برید یې د اسرائیلو له امله او د دوی د اقتصادي ګټو له امله تاریخي ریښې لري."

د ولسمشر د تېر ایستلو هڅه

امریکایانو هڅه کوله چې د ولسمشر د زیات پاملرلو له امله هغه تېر باسي، د هغه یې ښه روغتیایي پالنه کوله، دننه په زندان کې او کله نا کله په محکمه کې یې له صفویانو ساته. پر دې برسېره دوی اجازه ورکړې وه چې بدني تمرین وکړي، یو ثابت سپورټي بایسکل یې ورته راوړی و، د کوټې د هوا د درجې پاملرنه یې کوله... کله به مو چې یوازې سره لیدل، نو د داسې شیانو په اړه به یې خبرې کولې.
د نیولو په لومړیو کې امریکایانو هڅې کړې وې چې ولسمشر تېر باسي. څو دی داسې فکر وکړي چې ورسره ساتونکي، چې د نظامي عسکرو جامې یې په تن وې، نظامي عسکر دي. خو په حقیقت کې هغوی د امریکایي استخباراتو له ډلې و. له ولسمشر سره به یې کله جدي او کله نرم چلند کاوه، کله به یې تر نوم مخکې د vic مختاړی هم ورته کاراوه. کله چې ولسمشر د نوموړي مختاړي په اړه وضاحت ترې غوښتی و، دوی ورته ویلي وو very important criminal یعنې ډېر مهم مجرم. ولسمشر وایي:

"ډېرې پوښتنې به یې را څخه کولې، ځینې به یې ډېرې هوښیارې وې، زمونږ او د دوی تر منځ به ډېرې خبرې کېدې. ما به ډېر په پاملرنې چلند ورسره کاوه. ما درک کوله چې داسې پوښتنې امریکایي استخباراتو او د فدرالي څېړنو دفتر کوي، د څېړونکو له جملې ځینې کسان په زندان کې له ماسره د څېړلو لپاره پرله پسې اوه میاشتې پاتې شول. خو له دوی دا هېره وه چې زه پر دې پوهېدم چې دغسې پوښتنو ته مونږ ځواب نه لرو."

کله مې چې پوښتنه ترې وکړه، که یې باور پرې کړی وای چې هغوی یوازې نظامي عسکر او افسران دي، په خندا کې یې ځواب راکړ: "ابوعلاء څه در باندې شوي دي، دا (زمونږ بوختیا ده)، زه د دوی لوبو ته بیدار یم."

خو د دغو امریکایانو څېړونکو چې کوم څه ویلي، چې ولسمشر ترې غوښتي وو، څو د ولسمشر پر روغتیا له گمارلې شوې نرسې سره خبرې وکړي، نو دا دقیقه خبره نه ده. ولسمشر ته نږدې کسان پوهېږي، چې هغه د شخصیت څښتن و. شا او خوا ټولو ته به یې درناوی کاوه، ان پوځیانو، افسرانو او ساتونکو ته. ولسمشر به ویل: "زه د دوی انسانیت او آدمیت ته درناوی کوم، دوی خو مکلف دي، د امرونو له پلي کولو پرته بله لاره نه لري."

د زندان په منځ کې د ترور د احتمال په اړه ولسمشر وویل: "اې "ابوعلاء" ښاغلیه، که امریکایانو زه وژلی، نو کله چې یې ونیولم همالته به یې وژلی وای، خو دوی غوښتل چې ژوندی پاتې شم، څو ایران او په معین حکومت کې د هغه پیروان را باندې و وېروي."

د ولسمشر بدنامول

د ولسمشر د بدنامولو ډرامه روانه وه. په دې ډرامه کې د معلومو لورو او د اجیرو رسنیزو وسایلو له لوري ادعاوې هم کېدې، چې گواکې ولسمشر صدام حسین له امریکایي مرکزي استخباراتو سره اړیکه لري!

ولسمشر ډېر وخندل او وې ویل:

"دا ادعاوې وړ نه دي چې غبرگون د پرې وشي. لکه څرنگه چې ټول پوهېږي، مونږ د خپل ولس یوه برخه یو، هغه ولس چې زمونږ په ضمیر او وجدان کې ژوند کوي، زه د پټې مبارزې او فعالیت په فضل له هغه وخته مبارز وم.

خو کله مې چې د گوند پرېکړه پلې کړه او د عبد الکریم قاسم په ویشتلو کې مې ونډه واخیسته، مجبور شوم چې قاهرې ته ولاړ شم او هلته د حقوقو له پوهنځي سره یو ځای شم. که زه له امریکا یا د هغې له سفارت سره په اړیکه کې وای، نو لومړی به هغه دولت رسوا کړی وای چې په کې اوسېدم، او د دې پر ځای چې دښمنان مو له الوتکو او ټانگونو سره راشي او نړۍ زمونږ پر ضد راټوله کړي، دغه گټوره پاڼه به یې کارولې وای. که ما له امریکایي استخباراتو سره اړیکه درلودای، نو د عراق-ایران جگړې موده به یې نه اوږدولای، کله چې یې په ۱۹۹۱، ۱۹۹۸ او ۲۰۰۳ م کلونو کې پر مونږ برید وکړ، نو مونږ به یې په سیمه کې د ناروا گټو ملاتړ کړی وای.

"دا د امریکایانو عادت دی، کله چې غواړي یو رهبر یا مشر، ان عادي کسان را وپرځوي، نو دوی کوښښ کوي چې د دوی له استخباراتو سره کار ته یې برابر کړي، بیا مرحله وار څه کارونه پرې وکړي، بیا بې له دې چې پوځیان او الوتکې وکاروي، د رسنیو په واسطه د رسوا کولو له لارې یې را پرځوي. نو که مونږ اړیکه ورسره درلودای، نو هغه څه به نه وای شوي چې وشول. مونږ د الله شکر کوو چې له خالق سره به په پاکو لاسونو او رښتیني زړه مخامخ کېږو. او همدا بریا ده."

موساد د ولسمشر له مدافع وکیل څخه ځواب غواړي

زه په مخکې وخت کې د څېړنو د غونډو په جریان کې او را وروسته، یوازینی مدافع وکیل وم چې له ولسمشر صدام حسین څخه مې د دفاع کمېټه درلوده. د ولسمشر د محاکمه کولو لومړنۍ ناسته د ۱۹/۱۰/۲۰۰۵ ورځ وه. د

۱۷/۱۰/۲۰۰۵ نېټه، له ما او زما له نورو ملګرو څخه چې د نورو زندانیانو وکیلان ول، زمونږ د شخصي ملاتړ د تامین مسئول کیپټن مایکل ماکوي را سره په اړیکه کې شو، چې د (امریکایي اړیکې) دفتر یې هم اداره کاوه، د بغداد تر هوایي ډګره به یې زمونږ حرکت برابراوه، له ولسمشر سره به یې لیدنې او بیا محکمې ته تګ به یې راته چمتو کاوه، همدا راز زمونږ ټول پیغامونه به یې برابرول، له غرمې وروسته دوه بجې د یوې عراقي الأصله امریکایي ژباړنې په واسطه را سره په اړیکه کې شو. سبا اتو بجو ته یې ټاکل شوي ځای ته ور وغوښتم. ما له ولسمشر سره لیدنه ترې غوښتې وه، نو ګومان مې وکړ چې د همدې له امله به یې ور غوښتی یم.

زه به له خپلو اولادونو سره د کور پر چت ویده کېدم. له نیمې شپې لږ ور هاخوا وه، هوا لا ګرمه وه، په ځانګړي ډول په انبار کې او بریښنا هم بیخي نه وه. ناڅاپه د امریکایي ټانګونو او ګاډو اوازونه راغلل، په هوا کې (بلک هاک او اپاچي) الوتکې را نږدې کېدې. له پنځوسو مترو ها خوا زمونږ او د وروڼو او ترونو پر کور را تاو شول. د کور له چته ور پورته شوم چې وګورم څه کیسه ده، ناڅاپه یې د ټانګونو رڼا را باندې واچوله او لوړ غږونه یې وکړل، چې ژر لرې شم، کنه نو وبه وژل شم او پر کور به بمبار وشي. له ماشومانو مې وغوښتل چې دننه کور ته کښته شو، زه په خپل ځای پاتې شوم او څار مې کاوه... دې ډېر ځورولم چې په سبا کې مې له ولسمشر سره د لیدو ورځ وه، د بغداد لاره هم بنده وه، نو باید په اوږده لاره تللی وای، چې د ۹۰ کیلومترو پر ځای مې باید ۳۰۰ کیلو متره لاره وهلې وای، نو زه باید سهار په څلور نیم بجې روان شوی وای. خو څنګه مې کولای شوای چې له دې ناوړه پېښې او کړی بهر شم، چې څښتنان یې د ښه سخت ځواک له منطق پرته پر بل څه نه پوهېدل.

پر دې پوه شوم چې په دې چاپه کې موخه زه نه وم، بلکې کوم جاسوس زما د یوه ورور او د تره د زامنو جاسوسي ورته کړې وه. یرغلګرو د هغو څېزونو

له غلا کولو وروسته چې پرې توانېدلي وو، یو بوډا سړی او د هغه زامن ونیول. سهار په څلور بجې یې ځواکونه په شا کړل. تر هماغې شېبې پورې مې څارل. بیا مې د وروڼو او تره زامنو د ملاتړو له لوري پر الله توکل وکړ، څینې هغه کسان مې له دې وېرې په کور کې پرېښودل چې هسې نه جاسوسي یې شوې وي او په بغداد کې یې ونیسي. ګاډی مې ډېر ورو ورو چلاوه، په داسې حال کې چې زه باید له ډېرو پوستو تېر شوی وای، خو د خلکو د په غصه کولو له امله دوه هاموي ګاډي په مخ کې ورو ورو روان وو. ما هم صبر کاوه، څکه دندې همدا را څخه غوښتل. په دې وخت کې کیپټن ټلیفون راته وکړ، ویل یې چې وخت ماسپښین دوولسو بجو ته ځنډېدلی دی. زه حیران شوم، چې ایا له دې وهلې فاصلې وروسته کور ته وګرځم او که بغداد ته ولاړ شم او هلته وېرېدم چې هسې نه ملیشې زما ملاتړي وتښتوي یا یې ووژني. یو څه موده ودرېدو، بیرته ورو ورو روان شوو، بیا د عامرېې په سیمه کې امریکایي ځنځیرونو ته نږدې انتظار شوو.

په ټاکلي وخت او ځای کې زما ګاډی د شپږو هاموي امریکایي ګاډو په منځ کې روان و. په هوایي ډګر کې د امریکایانو لویې اډې ته ورسېدو، چې له امریکایانو پرته بل څوک په کې نه وو. ګاډی مې پرېښود او د ټینګو ساتونکو په منځ کې په امریکایي ګاډي کې سپور شوم. له پنځه څلوېښت دقیقو وروسته، موټر ودرېد، پوه شوم چې د ولسمشر د لیدلو وخت راغلی دی.

دا چې سبا لومړنۍ محاکمه پیلېده، نو ولسمشر یې چمتو کاوه چې څینې ښې یې پټې شي او بدن یې روغ ښکاره شي، د همدې کارونو له امله ولسمشر د ماسپښین تر دوو بجو پورې را نه غلو.

ولسمشر ډېر په عزت کې زما ښه راغلاست وکړ او په اوږه یې وټکولم، د روغتیا پوښتنه یې را څخه وکړه، د مقاومت کوونکو عراقیانو او هغو کسانو پوښتنه یې هم وکړه چې تر هوایي ډګره را سره ملګري وو. دا نو د روژې

مياشت وه. امريكايانو ماښام اوه بجې روژه ماتی راوړ، خو زه د ملاتړو ډلې ته ډېر خواشيني وم.

اوبه مې وڅښلې او خواړه مې ونه خوړل. مخکې له دې چې ولاړ شم له امريكايانو مې وغوښتل چې ولسمشر ته سر خرېيونکی راولي. څکه سبا ته محاكمه وه او ما غوښتل ولسمشر په داسې حالت کې را څرگند شي، چې ورسره ښايي، د ولسمشر مېرمنې د عُدي مور هم اړيكه را سره نيولې وه. را څخه غوښتې يې وو چې د ولسمشر وېښتانو ته تل پاملرنه وكړم. وروسته يو څو كسان راغلل، ملكي جامې يې په تن وې، لنډې ږيرې يې درلودې. د عادت مخالف يې بوتلم، له وړاندې خبر هم نه وم، وې ويل: له مونږ سره راشه چې له ټولو اړخونو د انځور واخلو، دقيقې معاينې يې وكړې او انځورونه يې واخيستل، سترگې يې هم را معاينه كړې او وزن او جگوالی يې هم وكچل. پر دې اجراءاتو برسېره يې وويل، چې له ما به سل پوښتنې وكړي، زه يې بايد ډېر په دقت ځواب كړم. ويل يې چې دا يو عادي كار دی، خو سبا ته محكمې ته د ننوتلو لپاره اړين دی. بيا يې وويل چې شونې ده پوښتنې له سلو واوړي، زه بايد ټولې ور ځواب كړم او ټول معلومات وركړم، د هر شكمن ځواب له امله به مې دوی د محكمې تالار ته ور پرې نه ږدي.

وخت د ماښام اته نيمو بجو ته نږدې وو، خو زه لا تر اوسه خپلو ملگرو ته فكر وړی وم، سره له دې چې پر دوی باوري وم. وسلې ورسره وې، زما شخصي توپانچه او كلاشنكوف هم ورسره ول، چې اويا مرمۍ په كې وې (يو RBK او يو عادي جاغور پكې وو)، د بېړني حالت لپاره مې سرچپه سره تړلي وو، سرې سيمې ته لكه امريكايانو چې نوموله (د عباس ابن فرناس مجسمه) له دننه كېدو مې له ملاتړو سره پرېښي ول. بيا مطلوبې معاينې وشوې، دوی چې د امريكايي استخباراتو كسان وو، بل دفتر ته يې يووړم او دوی له دفتره بهر پاتې شول. دننه زما هركلي ته يو ژباړن او دوه نور كسان ول، يو يې

لنډی و، په كمزوري انگليسي ژبه يې خبرې كولې، تقريباً په عبري ته ورته لهجه يې خبرې كولې. ژباړن به د ده او هغه بل كس تر منځ معلومات بدلول. دوی فكر كاوه چې زه وېرېدلی يم، او پوښتنې يې پيل كړې، خو پر ما دې فضاء يو څه اغېز ښندلی و. نوموړی د شارون كس و. ټولو دلايلو دې ته اشاره كوله چې پر عراق په جنگ كې اسرائيلي كړيو هم گډون درلود، حواس مې د دغه اسرائيلي پوښتنو ته په پام سره د ځواب وركولو لپاره را ټول كړل، چې زه باوري شوم چې د موساد كس دی، دا هم راته معلومه شوه چې په دې برخه او د ځواب غوښتلو په برخو كې ډېری كسان د موساد دي. پوښتنې يې عادي نه وې، د ډېرو لرې خپلوانو په اړه يې لا كولې، يوه پوښتنه چې د ځواب تر لاسه كولو ډېر كوښښ يې كاوه هغه د ۳٦ مليارده ډالرو په اړه وه، دوی باور درلود چې ولسمشر صدام حسين يې لري او په بانكونو كې يې په وهمي رصيد او نومونو پټ كړي دي.

د شپې لس بجې را ووتم، د امريكايي زندان مشرې ته مې وويل چې په خپل موټر كې مې ورسوي. كسان مې په انتظار وو. نوموړې شپه په بغداد كې لازمي وه، خو چېرته، د دغو وحشيانو په منځ كې. د يوه ملگري د ملگري كور ته ولاړو، يو څه نښې نښانې مو سره پټې كړې. كور يې په داسې ځای كې و چې نل د امريكايي الوتكو غړونه په كې اورېدل كېدل. يو ساعت ويده شوم، سهار مې كسانو د محاكمې د لومړنۍ ناستې لپاره خضراء سيمې ته يووړم.

د نيواک د وزيرانو ليدنې

د ۲۰۰۵م كال له پيله را پدېخوا، مې له ولسمشر سره ليدنې زياتې شوې، د عراق، عراقي ولس او مقاومت او د نيواک په لاس جوړ حكومت په اړه به مو خبرې كولې... لنډ خواږه تفصيلات به يې را كول. په هماغه وخت كې براززينی مدافع وكيل وم چې ليده كاته مې ورسره كول، يعني له بهرنۍ نړۍ (له زندانه بهر) سره يې اړيكه زما له لارې وه، ځينې پېښې به مې ورته بيانولې. ما

ترې وپوښتل چې له ما او سره صلیب پرته بل چا هم ورسره لیدلي دي، ده وویل:

"ځینو را سره ولیدل، ځانونه یې وزیران نومول، خو زه نه پوهېدم چې له زندانه بهر څه روان دي. په لومړي ځل یوه کس را سره وکتل، ویل یې چې د انسان د حقوقو وزیر دی. که څه همداسې ښکارېده چې له ما سره خبرې کول یې خوښول، خو له ما سره یې چلند مناسب نه و. نو ما هم ورته شا کړې وه او ځان مې نه پرې پوهاوه، چې له امله یې ژر منصرف شو". له ولسمشره مې وپوښتل: بختیار امین خو به نه وو؟ ځواب یې را کړ، هو داسې یې ځان را معرفي کړ.

ولسمشر بشپړه کړه: له یاده مې وتلي چې یوه اونۍ او که زیات وخت وروسته، دوه نور کسان راغلل، یو یې ځان زمونږ د کردي ولس ښوود، فکر کوم نوم یې ابراهیم و" پوه شوم او ولسمشر ته مې وویل: برهم صالح خو به نه نومېده؟ ولسمشر وویل: "هو، خو نه پوهېږم د څه وزیر و، بل یوه ویل چې د نقیب له کورنۍ وزیر دی. په جدي ډول چلند یې کاوه، لکه د همدې موخې لپاره چې راغلی وي. ما هم توجه ورته نه کوله، ځان مې نه پرې پوهاوه، دوی هم ولاړل.

"بیا جعفر الموسوي راغی، په ښکاره خو یې ځان خواخوږی را ښوود، خو زه پوهېدم چې دننه او د ناروغ نفس دننه څه په کې گرځېدل.

د ټولو راغلیو نفسونه ناروغان ول او پر بدو یې امر ورته کاوه، ځینې یې زما د روغتیا پوښتنې ته راغلي ول، دروغ یې ویل هلاک د شي، یا زما د ننگولو لپاره، دوی فکر کاوه چې صدام حسین به پازاب شي. نو ابوعلاء دا څه روان دي؟

په بغداد کې مې ملگرو ته دا موضوع ور وړاندې کړه، یوه راته وویل چې یو وزیر یې د خپلوانو له جملې څخه دی، هغه خبر شوی و چې نیواکگرو او د نیواک د حکومت ادارې له وزیرانو غوښتي، چې د ولسمشر لیدنې ته په منظم ډول ورشي او ولسمشر وننگوي او سپکاوی ورته وکړي. ځینو دغه چټله دنده ومنله. خو دغه وزیر، یاده دنده د ولسمشر د بند له امله ونه منله!

دوولسم څپرکی

د لېوانو ډیموکراسي

په عراق کې د کمېټې یوازینی دفتر د رمادي په ښار کې و. له ولسمشر څخه ددفاع د قضیې په خاطر زما کور له ښاره بهر و. قبیلې او ټبر زما د امنیت لپاره ملاتړي کسان راکړي وو. زه باید هره ورځ د رمادي ښار ته تللی وای، هلته رسېدل هم ډېر گران او له سختیو ډک کار و. په ښار له دریو لورو د فرات سیند او د ناظم الورار (چې د سوېل او سوېل ختیځ له لوري د حبانیه په ډنډ کې توییږي) را چاپېره شوي وو. په را چاپېره شویو ساحو کې نظامي موانع او پوستې وې، چې بریدگرو کوماندو ځواکونو اداره کولې. نوموړي ځواکونه ډېر عقدتي او حساس وو، په مذهبي جگړو هم مشهور وو، او ورسره د امریکایي نیواک ځواکونه وو.

زه مجبور وم چې هره ورځ ښار ته په ځانگړي ډول د کمېټې ځای ته تللی وای، څو له عُمان څخه له مرکزي کمېټې، اتحادیې، محکمې او نورو څخه راغلي لیکونه تر لاسه کړم او باید ځواب یې کړم.

امریکایي موانع

د ۲۰۰۵م کال د مارچ میاشت وه، د شنبې د ورځې د سهار نهه بجې وې. د رمادي ښار د شمال له لوري پر الجزیره پله مرکزي قره ول ته مخامخ مې موټر چلاوه، یوه امریکایي عسکر ودرولم، اشاره یې راته وکړه چې کښته شم، څو ما او موټر وپلټي. په دې وخت کې د دننې بریدگرو له ډلې یو کس راغی او ډېر په دقت یې تلاشي کړم، پېژند پاڼه یې را څخه وغوښته. سره له دې چې تر هماغې شېبې پورې مې له رسنیو سره څه فعالیت نه وو کړی، خو ډېر په ځیر ځیر یې راته کتل. کله چې یې زما په پاسپورټ کې ولیدل چې د سوریې او اُردن څمکو ته ننوتی یم، نو را څخه وېې غوښتل چې د ځان په اړه ورته

ووایم. ما هم یوازې د امریکایي افسر په مخکې خبرې ومنلې، که داسې نه وای، نو بیا زه په خپل مسیر پوهېدم.

د امریکایي افسر دفتر ته یې دننه کړم، د معاینې پر آله د کښېناستلو یې راته وویل، بیا یې پوښتنه را څخه وکړه، چې زه څوک یم. نو ما هم په ځواب کې ورته وویل: چې تر هغه به خبره ونه کړم، چې دغه داخلیان (خپل وطني نظامیان) ونه وځي. امریکایي افسر له دوی څخه وغوښتل چې ووځي، له یوه د جګړنی رتبې لرونکي افسر پرته نور ووتل، داسې ښکارېدل چې یاد شوي افسر زه ډېر پېژندلم. ما وغوښتل چې هغه هم ووځي، یوه امریکایي پوځي زورور غبر پرې وکړ او افسر په وېره ووت.

هغه پېژندپاڼه مې ور ښکاره کړه، چې ما نه غوښتل داخلیان په ځانګړي ډول د بدر کنډک پرې خبر شي. سملاسي، له هغه امریکایي مشر سره په اړیکه کې شو چې زه یې ورغوښتی وم، هغه هم زه ژر ور وغوښتم او د ښه چلند توصیه یې ورته وکړه. سترګې یې را وتړلې او په هاموي ګاډي کې یې د امریکایي مشر په لوري بوتلم.

د نوموړي مشر له کوټې سره په څنګ کوټه کې انتظار وم، سترګې مې تړلې وې، کېدای شي د هغه جاسوس په اړه یې را تړلې وې، چې د مقاومت په اړه یې دوی ته معلومات ورکول، پر دې هغه وخت پوه شوم، کله چې نوموړی جاسوس د امریکایي مشر له دفتره ووت. او سترګې یې را لوڅې کړې، لاسپوڅې مې له دفتره بهر ولید.

امریکایي مشر هرکلی راته ووایه، هغه سند یې را څخه وغوښت چې دا ثابته کړي، چې زه له ولسمشر څخه د دفاع د کمېټې رئیس خلیل دلیمي یم. داسې یو سند هم ما نه را سره ګرځاوه، ما ورته وویل چې یا دې د وکیلانو له اتحادیې سره اړیکه ونیسي، یا دې د هغه زندان له مشر سره په اړیکه کې شي چې ولسمشر په کې بندي دی او یا دې له امریکایي سفیر سره اړیکه ټینګه کړي.

داچې وخت د مازدیگر څلورو بجو ته رسېدلی و، اتحادیه هم رخصت شوې ره، نو ده له امریکایي سفیر سره اړیکه ونیوله، هغه زما د خبرو تایید وکړ، امریکایي مشر عذرونه کول او ویې غوښتل چې ډوډۍ ورسره وخورم، ما بښنه وغوښته، دا چې د څېړنو وخت پای ته رسېدلی و، نو له یوه افسره یې وغوښتل چې هغه ځای ته مې بیرته ورسوي چې ورنه راغلی وم، ما ورسره ونه منله، خلکو ته به مې څه ویل چې له امریکایانو سره مې وګوري، که څه هم ډېری زما پر دنده خبر نه وو، خو ما له دوی بښنه غوښته چې تر هغه ځایه د ما نه رسوي.

د ولسمشر لاسي ساعت

په یوه لیدنه کې ولسمشر را څخه وغوښتل چې له کورنۍ سره یې په اړیکه کې شم، څو ژمنۍ جامې ورته راولېږي. کورنۍ یې جامې، لمریزې عینکې، لاسي ساعت او درې قوطیه سګرېټ ورته رالېږلي وو. د کولونیل ستیل له پلټنې وروسته ما ولسمشر ته ور کړل. ولسمشر مننه را څخه وکړه، او د زندان د رئیس او د الکترونیکي څارنې د ډلې په مخ کې یې مخکینی ساعت راکړ او له ما یې وغوښتل چې اصلاح یې کړم او بیرته یې ده ته ورکړم. خضراء سیمې ته راغلم، سبا ته محکمې ته د حاضرېدو لپاره زه او زما ملګري د ولسمشرۍ په یوه ماڼۍ کې پاتې شوو. ساعت مې وکوت، ولاړ و، وروسته له دې چې په روغېدلو یې ډاډه شوم، نو په سبانۍ ناسته کې مې ولسمشر ته ورکړ. دلته هغه امریکایي لوري دخالت وکړ، چې لیدنه یې الکترونیکي څار څارله، د مارشال (امریکایي نظامي عسکرو) له برخې یو افسر راغی، ملکي جامې یې په تن وې، اوږد سړی وو، دی او په محکمه کې د مارشال نور ځواکونه له عراقیانو او ختیځ والو سره ډېر ورته ول. داسې ښکارېده چې په همدې اساس غوره شوي دي، څو په محکمه کې د کېمرو په مخ کې داسې

ښکاره شي چې گواکې عراقيان دي، کېدای شي نړۍ ته يې دا ويل چې محکمه د عراقيانو له لوري اداره کېده او امريکايانو دخالت نه په کې کاوه.

افسر ته مې وويل چې کولی شي د زندان له مشره ځان ډاډه کړي، چې ما دغه ساعت له ولسمشر څخه اخيستی دی. بيا مې د ساعت کيسه ورته وکړه، او ورته ومې ويل چې زه خضراء سيمې ته ننوتی يم، ښه په دقت تلاشي شوی يم، پر دې برسېره په دريو قره ولونو کې هم تلاشي شوم، په ټولو ځايونو کې ساعت را سره و، په داسې حالت کې چې په داسې ځايونو کې د داسې ساعتونو گرځول نا شوني دي. نو قناعت يې وکړ او ويې غوښتل چې ولسمشر ته به هر شی د دوی په موافقه ورکوم.

افسر ساعت واخيست، داسې ښکارېده چې قاضيانو ته يې ورکړی و، هغوی د امريکايي استخباراتو کوم افسر ته ورکړی و.

د محاکمې په سبا ورځ، يو مشاور راته راغی او له ما سره يې يوازې خبرې کول وغوښتل. د محکمې د اپارتمان دننه يو څو قدمه سره مخکې لاړو، راته وې ويل: استاذ خليله، زه بيخي ډېر درناوی درته لرم، که څه هم ته له ما وېرېږې خو زه ستا زيات غمخور يم، چې څه ضرر درته ونه رسېږي، نو استاذ خليله، تا ته به مصيبت پېښ شي، ما ورته ويل، ولې؟ ده وويل: تا چې کوم ساعت صدام ته ورکړی و، د هغه په منځ کې ثبتوونکې آله وه، ته خو پوهېږې چې دا کار ستا په دنده کې ستونزې را ولاړوي. ما ورته وويل: ساعت له تا سره دی که تهران ته د ثبتوونکې آلې د اېښودلو لپاره وړل شوی دی، زه به گواښ ته سر ټيټ نه کړم.

دی مې پرېښود او کېپټن (مايکل ماکوي) مې خبر کړ، هغه به ويل، څوک چې څارنوالانو ته زيان رسوي، نو زه به يې سر ترې غوڅ کړم. ساعت يې راوړ... دا زما د ځورولو يوه وړه نمونه وه.

د بندي ولسمشر سره يې څنگه معامله وکړه

دبورکيل ولسي محکمې يو بيان صادر کړ، د هغو څارنوالانو په ترور پورې تړاو درلود چې د صدام حسين له محاکمې سره يې اړيکه درلوده. په هغوی کې خميس العبيدي، سعدون الجنابي، عادل الزبيدي وو او د ثامر الخزاعي د ترور هڅه وه. په بيان کې هغه مخالفتونه هم راغلي وو چې د محکمې په تمثيل کې د ولسمشر صدام حسين پر ضد شوي وو. د بيان يوه برخه داسې وه:

پر مونږ لازمه ده چې دا ثابته کړو، چې ښاغلی صدام حسين د جنگ بندي دی، څکه هغه د متحده‌ایالاتو پر ضد په جگړه کې د ټولو عراقي وسله‌والو ځواکونو مشري کوله. نو د جنگ د بندي په څېر دی، له هغو حقونو گټه پورته کولای شي چې په ۱۹۴۹م کال کې د جنيف په تړون کې او ورپسې د جنيف له تړون سره په لومړني تړل شوي پروتوکول کې ليکل شوي دي. د جنگ د بنديانو په منع کولو پورې اړوند د انساني قانون له ټولو پېژندل شويو حقونو څخه برخمن کېدای شي. د ښاغلي حسين د منع کولو په قضيه کې مهمه کتنه داده، چې د ده دوامداره منع کول د يوه بندي په څېر د جنيف د تړون له ۲۲ فقرې سره په ټکر کې دي، په هغې کې د بنديانو منع کول او گوښه کول يوازې په يوه حالت کې جواز لري، هغه دا چې د جنگ د بنديانو په گټه وي. داسې ښکاري چې د ښاغلي حسين منع کول او گوښه کول د تړون له ۲۲ بند سره په څرگند ډول په ټکر کې دي. بر سېره پر دې، که د تړون د ۲۵-۲۶-۲۷ بندونو حقوق تر پښو لاندې شوي وي، چې په نورو شروطو پورې اړه لري، نو مونږ بې پوښتنه کوو. د دې په رڼا کې، مونږ د زندانونو له مسئولينو څخه غواړو چې د نړيوال سور صليب کمېټې او نورو تمثيلوونکو کمېټو او هيئتونو ته اجازه ورکړي، څو وگوري چې په زندان کې ټول لازمي شروط برابر دي. همدا راز

په څرګنده ښکاري، چې متحده‌ایالات پر هغه زندان په بشپړ ډول واکمنان دي چې ښاغلی حسین په کې اوسېږي."

د بروکسېل د محکمې په ادرس خپور شوي بیان د هغو مخالفتونو څېړنه کوله چې د ولسمشر صدام حسین په حق کې شوي وو. په دې وینا پای ته رسېدلی وو: "هیله کوو، کوم قواعد چې د صدام حسین په محاکمه کې یې برابرول لازمي وو ، پر هغو د تېرې کولو پر ضد مو غږونه اوچت کړئ."

نو څکه د جنیف له تړونونو سره سم، ولسمشر د جنګ بندي بلل کېده. امریکایانو هم د ده د نیولو په وخت کې دا اعلان کړی و. خو د دې تړونونو مطابق له نیول کېدو وروسته له ولسمشر صدام حسین سره څنګه معامله او چلند شوی؟

دا پوښتنه مې له ولسمشر څخه وکړه، هغه راته وویل:

"ښاغلیه زه ډېر حیران یم، چې دوی څنګه له ډیموکراسۍ او د انسان له حقوقو غږېږي. ستا تر لومړۍ لیدنې مخکې یې له ما سره زیات بد چلن کاوه. په لومړۍ ورځ مې لا و رته وویل، چې پر عراق د غیر قانوني جنګ له امله به په سیمه کې ګډوډي جوړه کړی او د "ترهګرو" نوي نسلونه به را منځته شي. ما ته یې زیات شدید عذاب راکړ، ډېر بد یې ووهلم، پر بدن مې تپاکې را وختې، د بدن څینو برخو په ځانګړې ډول لینګي مې زیاتې ضربې لیدلې وې، ماتېدو ته نږدې ول. څینې له شپږ میاشتې استراحت وروسته او څینې له درې میاشتې استراحت وروسته ښه شول. دوی سخت وحشیان دي، له انسانیت سره هېڅ اړیکه نه لري. په بېلو لارو یې خورولم او غوښتل یې چې نفسي مې وځوروي، خو دا چې پر الله باندې مې د ایمان او توکل ځواک ډېر و، نو بې حده زیات صبر یې را وباښه.

"زما وېښته او ږیره لوی شوي وو، کله چې بندي شوی یم، دوی یو ځل په چاره باندې زما وېښتان وخرېیل، مخ او غاړې مې حساسیت ورسره پیدا کړ. د

ږیرې د کمولو لپاره مې بیاتې ترې وغوښتله، خو دوی نه منله، څه موده وروسته راغلل، راته وې ویل: چې دوی موافق دي، خو که یې مراجع ومني. ږیره له یوې میاشتې زیاته کېښته او پورته شوه. خو په پایله کې "مراجعو" هم زما غوښتنه ونه منله. دوی وېرېدل چې ځان به پرې حلال کړم، خو که ما داسې کار کولای، نو مخکې به مې کړی وای. ما ورته وویل زمونږ لوی دین دغسې کار منع کړی دی، او بیا صدام داسې څوک نه دی چې ځان وژنه د وکړي. یو ځلې مې بیاتې ترې وغوښته او ورته ومې ویل چې که زما پر ژوند وارېږئ، نو یو ساتونکی دې نږدې را سره ودرېږي. خو دوی څورونکې معامله را سره کوله، کله به مې چې څه ترې غوښتل، نو پلې کولو به یې اوږده موده نیوله .

"خو ستا له لومړۍ لیدنې وروسته د دوی چلند بدل شو، استاذ خلیله کله چې تا په رسنیو کې د رسوا کولو ګواښ ورته وکړ، نو چلند یې سم شو. دوی نه غوارې چې نړۍ د د ناوړه او کرکجن مخ په حقیقت پوه شي. بیا به یې له ما سره ښه چلند کاوه، کله چې تا ورته ویلي وو، چې زما وېښتان او ږیره دې ستا په شتون کې را وخرېیي. نو له هغه وروسته به یې هر وخت خرېیونکی را ورست. یو ځل مې له یوه افسر سره ټوکه وکړه او ورته ومې ویل: ولې بیاتې له ما سره نه پرېږدې چې ځان پرې اصلاح کړم. ژمنه کوم چې ځان وژنه نه کوم. که وېرېږې چې زه به ستاسو پوځي پرې ووهم، نو دا ناسم فکر دی، څکه زه بندي رهبر او ولسمشر یم، یواځې په یوه حالت کې لاس اچوم، هغه دا چې له بوش سره مخامخ شم. هغه بیا نه پرېږدم، نو په هماغه وخت کې تاسې باید پام وکړی، څکه زه یې وهم، هغه زما دښمن دی. بیا مې ورته وویل: پرېږدی یې چې راشي، مه پرې وېرېږې.

"د کمود کارول هم څورونکي وو. له قصده یې حمام ډکاوه، دوی غوښتل چې زما عبادت ناقص او بې اودسه شي، پر دې برسېره حمام دروازه هم نه

درلوده، ساتونکی به راته ولاړ و، پر حمام پرده هم ځوړنده نه وه. دا د دوی تمدن دی، دا د دوی ډیموکراسي او انسانیت دی، دوی په همدې سپړمې شخې نیولې چې عراق ته یې راوړی دی. دوی به هڅه کوله چې له بېلو لارو مې وځوروي.

"د خوړو په اړه به ووایم چې زه وږی نه یم. د نیولو په لومړیو کې یې په ناوړه لاره خواړه راوړل، نو ما به نه خوړل. بیا چې به یې راوړل ویل به یې چې دا د امریکایي پوځ خواړه دي، ته ورسره عادت نه یې. د روژې په میاشت کې مې ډېره ستونزه ورسره درلوده، په پېشلمي کې به یې خواړه ناوخته کول، ان د پېشلمي وخت به پای ته رسېدلی و، دوی غوښتل چې روژې خوړلو ته مې مجبور کړي، په روژه ماتي کې به یې هم په همدې غرض ناوخته کول. دا چې مونږ د کجورو هېواد یو، کجورې به یې راته نه راوړې. د مسلمان دا عادت وي چې د کجورې په خوړلو روژه ماتوي.

"تا د مجلو پوښتنه وکړه چې که راته رسېدلې وي یا مې خبرونه اورېدلي وي. زه خبر نه یم چې بهر څه تېرېږي، ځکه زه له ټولې نړۍ گوښه شوی یم. قصداً یې د رسنۍ ټول وسایل را څخه منع کړي وو. تاسې فکر وکړئ، څوک به دا ومني چې امریکا له صدام څخه د راډیو، تلوېزیون او مجلو مخنیوی کوي؟

له نیول کېدو څخه کمه موده وروسته مې له ځینو ساتونکو سره اړیکې په ښه کېدو شوې، ورځ په ورځ به راته نږدې کېدل او د ډېرو چارو په اړه به یې پوښتنې را څخه کولې. دا مې ومونده چې دوی کارکوونکي دي، سیاسیون نه دي. کله به مې چې د هېواد او ولس په اړه خبرې ورسره کولې، په مخونو کې به یې د حیرانۍ نښې نښانې ښکارېدې، دا ځکه چې دوی د سیاسي چارواکو له لوري تېر ایستل شوي وو. یو ځل خو لا یوه راته وویل، چې بوش غولولي دي، هغه دروغجن دی. کله به چې زما او دوی تر منځ اړیکې ځواکمنې او په پخېدو شوې، نو چارواکو به دوی ژر ژر بدل کړل. او زما د

ساتنې لپاره به بله نوې ډله راغله، ما به ورته ویل چې زه د امریکا له ولس سره دښمني نه لرم، زما دښمني د امریکا له حکومت سره ده. او یوه ورځ به د حقیقت ویلو لپاره د نوموړي حکومت یو غړی هم را وځي. "په یاد مې دي، یوه ورځ یې د نور بحیرې ته نږدې وایستم. ناڅاپه د مقاومت د اتلانو له لوري راتوغول شوی راکټ د بحیرې په لوري راغی. ساتونکي ډېر په بیړه راغلل او پر ما د وېرې له امله یې دننه یووړم، خو زه په دې راکټ ډېر خوښ وم. ما ورته وویل، زما له ولس څخه پر ما مه وېرېږئ. دوی د خپلو مشرانو د امرونو پیروي کوي. کله نا کله به مو خبرې سره اړولې را اړولې، دوی به د خپل حکومت دروغو او کارونو ته په غصه وو. دوی به څرگندوله چې د عراق له یرغل او د ملگرو له وژلو څخه خوښ نه دي. خپلو هېوادونو او کورنیو ته به یې ډېر زړه کېده...

"په بله ورځ، زه ستا لیدو ته در روان وم، دوی راته وویل چې که ترهگریز برید در باندې وشي، نو مونږ به په خپلو سرونو او ځانونو له تا څخه ساتنه وکړو. ما بیا هم ورته وویل، زما له ولس څخه پر ما مه وېرېږئ. ما ورته وویل، کله چې عراق ازاد شي او تاسې خپل هېواد امریکا ته گرځئ او عراق ته بیا ژوند را وگرځي، نو زه به مو لیدنې ته را وغواړم. دوی ډېر خوشاله شول او ژمنه یې وکړه چې بلنه به مني...

کله چې به د کوم لامل له کبله ما خواړه نه خوړل، نو دوی به هڅه کوله چې خواړه را باندې وخوري. کله به چې نا توانه شول، نو ویل به یې چې وکیل به دې را وغواړو، ته یې ښوولې، یواځې هغه تا قانع کولای شي. او کله به چې نه راتللې، نو له تا څخه به یې غوښتل چې ما قانع کړې.

"ځینو به امضاء را څخه غوښته او ورسره ساتله به یې، ځینې مې ولیدل چې په گرځنده ټیلیفونونو کې یې زما انځورونه ساتلي وو. یوه ورځ یو امریکایي افسر راغی، هغه کس چې له تا یې غوښتي وو، چې د امریکایي ځواکونو مشر

ته وواييي چې دی د له دې ځايه نه بدلوي. ډېره مينه يې را سره کوله، په رښتيا يې زما خدمت کاوه. افسر راغی او سترګې يې له اوښکو ډکې وې، ويل يې چې دوی يې بل ځای ته لېږدوي. او ويل يې: زه نه غواړم چې له تا څخه لرې و اوسم. کله چې يې د لېږد پرېکړه وشوه، ما ته راغی او ټينګه غاړه يې راکړه، په زوره زوره يې ژړل، سلګۍ يې وهلې، ان پر ما يې لا اغېزه وکړه.

همداسې چې کله به له کومو ساتونکو سره زما اړيکه پخه شوه، دوی به بدل کړل. د ساتونکو اخيرنۍ ډله چې راغله هغوی بد خلک وو، مزاحمت به يې کاوه، لکه په زوره موسيقي چالانول، اتڼ او بازي د خسته کُنو غږونو چالانول او د پښو په واسطه به يې پر ځمکه درب او دروب جوړ کړی و. خو دغو ټولو زما پام نه ور اړاوه او نه يې زما عزم را کمزوری کاوه. نن چې دغې ليدنې ته په لاره کې نظامي ګاډي ته پورته کېدم، زما او د ګاډي چلوونکي او افسر تر منځ يې موانع کېښودل، په ځولنو هم تړلی وم، دا کار يې څکه وکړ چې په لاره کې بريد را باندې ونه شي، چې بيا به وتښتم... وګورئ دوی څومره د وېرې او نفسي کمزورۍ په حالت کې دي... د دغو لنډو لېږدونو په ترڅ کې به مې هغه نورې او د کجورو ونې ليدلې، چې ما يې د کرلو مسئوليت درلود او بيا به مې خپله اوبولې، خو اوس مې وچې او خُشکې وليدلې. ډېره اغېزه يې را باندې وکړه، په اړه يې ما څېنې دردوونکي بيتونه هم وويل.

"پر دې مصروفيت (د شعر په ويلو) د بوختېدلو دليل يوازېتوب و، څکه هېڅوک هم نه وو چې خبرې مو ورسره کړې وای او راز او نياز مو کړای وای. ومې مونده چې يوازې شعر زمونږ له وجدانه تعبير کوي.

له خوړو څخه ډډه کول

"د خميس العبيدي له شهادت وروسته (۲۱/۶/۲۰۰۶) چې کله ما خواړه نه خوړل، نو دوه امريکايان راته راغلل، يو يې جنرال و، له ما يې وغوښتل چې خواړه وخورم. بيا يې راته وويل چې د رهبرۍ غړي د جولای په اتمه اعتصاب

کوي. ما ورته وويل، داسې پيغام راته راوړی چې ستاسو خبره تاييد کړي، نو د طارق عزيز پيغام يې راته راوړ.

ما هم پرېکړه وکړه چې له ملګرو سره يو ځای اعتصاب وکړم، د اعتصاب له لومړۍ ورځې تر دېرشمې پورې مې له يوې قصيدې ډېر څه وليکل...

امريکايانو به سهار او ماښام زما روغتيايي حالت څاره. په روغتون کې يې څېنې معاينې هم راته وکړې، د رګونو او پوزې له لارې يې تغذيه راکړه. په لومړني اعتصاب کې په يوويشتمه ورځ افسر راته وويل چې زما روغتيا ته په تشويش کې دی. دی زما تر څنګ ولاړ و، زما په کوټه کې يو د اوسپنې صندوق و، چې زما شخصي اړتياوې په کې وې او ډېر دروند هم و. صندوق مې له خپله ځايه را پورته کړ او پورته مې جګ کړ، افسر ډېر راته حيران شو. امريکايان ډېر حيران وو، څکه له هومره مودې اعتصاب سره سره صدام حسين بيا هم خاندي، شعر ليکي او په طبيعي ډول ژوند کوي.

"له لومړنی ليدنې وروسته يې له ماسره چلند ښه شو. بايسکل يې هم راته راوړ، هره ورځ به مې لس يا پنځلس کيلومتره کاراوه. الحمد الله، زما روغتيا بيخي ښه وه. ن زما د کوټې د تودوخې او رطوبت درجه يې دوه ځله په ورځ کې برابروله او احياناً هره ورځ به يې دوه ځله معاينه کولم، چې بيا وروسته ما ورسره نه منله. که په انصاف سره ووايو، نو زما روغتيايي حالت ته يې زياته توجه وه. زه به چې په زندان کې يوازې شوم، نو طبي تعليمات را باندې لازم وو. ډاکټر راته وويل چې د پروټسټاټو معاينه به دې وکړو، خو ما قناعت درلود چې ښه (روغ او جوړ) يم، د دوی خبره مې هم نه ورسره منله، په ټوکه مې ورته وويل، که زما ولس غواړي، نو بل واده به هم وکړم.

"د خميس العبيدي له شهادت وروسته ما ورته وويل چې تر هغه به اعتصاب کوم، څو چې يې له جنايت کارانو څخه کسات نه وي اخيستی، امريکايان به

له وکیلانو څخه ملاتړ کوي او د امریکایانو له لوري زما د غوښتنې د منل کېدلو خبر به استاذ خلیل یا د هغه وکیل را رسوي."

ولسمشر د خپلو دوو زامنو او لمسي د شهادت خبر واورېد

ولسمشر د اخرین ځل لپاره له خپل زوی قُصي سره د ۱۱/۴/۲۰۰۳ په نېټه ولیدل او د ولسمشر لا تر هماغه وخته نظامي جامې په تن وې، دواړو له بغداده د وتلو او په خپل منځ کې د ملاتړو کسانو د وېشلو پرېکړه وکړه. وروسته یې بیا تصادفي د رمادي ښار په سویل غرب کې د یوې مهمې عراقي کورنۍ په مېلمستون کې سره ولیدل. خو د دغه کور له بمبارولو وروسته، هر څوک په خپله مخه ولاړل. د ولسمشر صدام حسین د خاپوړو په ځای تکریت کې ولسمشر ته ځینو خپلوانو مشوره ورکړه چې له زامنو سره دې په یوه ځای کې نه یو ځای کېږي، څو د نېواک د ځواکونو ښکار نه شي. په هغو کې ستر جنرال ماهر عبد الرشید ډېر نږدې خپلوان و، چې د ولسمشر په هره تېروتنه به یې انتقاد کاوه. په بشپړه زړورتیا یې خپل نظر څرګنداوه، په ځانګړي ډول قُصی د هغه مشر اوښی و، د جګړو ډګرونه یې هم لیدلي ول، عراقیانو مینه ورسره درلوده او بیا دغه مینه او اخلاص یې د هغه له زوی عبدالله سره هم کاوه.

د ولسمشر زامنو عوجې ناحیې ته مخه کړه. کله چې د عُدي شپه د یوه خپلوان په کور کې وه، نو د کور په بله کوټه کې یې د چاودنو غږونه اورېدلي وو، نو ورته څرګنده شوې وه چې څه خیانت شوی دی، ده او سکه ورور قُصي یې پرېکړه وکړه چې د صلاح الدین له ولایت څخه ووځي، د لسمشر شخصي سکرتر هم ورسره و، د ولسمشر له لوري یې له دوی سره د پاټي کېدو پرېکړه شوې وه. ټولو د سورېې د پولو په لوري مخه کړه او د عراق د مخلصو قبیلو د مشرانو په واسطه پولو ته نږدې کلیو ته په تېرېدو بریالي شول.

د جنګ لمبو دا ټوله سیمه ګواښله، له هر لوري د باروتو او مرګونو بوی پورته کېده. د واشنګټن، ډیک چیني، رامسفیلډ، پول او ولفوویټز عینکو هم د سوریې لوري ته مخه کړې وه، د بغداد له سقوط وروسته یې هغه د بحري ځواکونو په لاسونو کې بندي ګڼله.

سوریې ډېره هڅه کوله چې په هر ډول وي، خو له دې شر څخه ځان، خپل ولس او سیمه وساتي. کله چې سوري چارواکي د ولسمشر د زامنو او عبد حمود په ورتللو خبر شول، نو قُصي او عبد حمود ته یې ښه راغلاست ووایه، خو له عُدي څخه یې وغوښتل چې د سوریې ځمکې پرېږدي، هر لوري ته چې خوښه وي، مخه د کړي، لامل یې دا وه چې قُصي او ملګری یې پټولای شوای، ځکه د هغه شخصیت یې پېژندلی و. خو د عُدي ډېر عراقي دښمنان سوریې ته ننوتي وو، نو دا له هغو او د عُدي له خپلوانو څخه پر دوی وېرېده، ځکه د دوی تر منځ دښمني وه. بر سېره پر دې امریکا به هم په عُدي خبر وي چې په سوریه کې دی، نو سوریه به د دې کار له امله ګرانه بیه ورکړي.

خو قُصي د ورور بېلتون نه مانه، درې واړه عراق ته را ستانه شول، دا چې قُصي د موصل له خلکو سره ښې اړیکې درلودې، نو په موصل کې د پاټې کېدا پرېکړه یې وکړه. خو کله چې درې واړه پولې ته ورسېدل، نو عبد حمود د بېرته ګرځېدا پرېکړه وکړه، عُدي او قُصي یې خپلې پرېکړې ته پرېښودل. أخوان او مصطفی بن قصي د تل لپاره د یو شخص کور غوره کړ، نو بیا لعنتي غداري او خیانت وشو.

د غدارۍ او خیانت کیسه

عیني شاهد چې د ولسمشر صدام حسین نږدې کس و او د ولسمشر ډېر درناوی به یې کاوه، همدا راز له قُصي سره یې ټینګه اړیکه درلوده، هغه د عُدي، قُصي او مصطفی د شهادت کیسه په تفصیل سره داسې بیانوي:

"د ۵/۴/۲۰۰۳ ورځ د ولسمشر صدام حسین د ورې لور حلا، مېړه ښاغلی جمال مصطفی را سره ملګری شو، زه او زوی مې د أم البطول له جامع مسجد سره نږدې د کرفان په لوري وو، چې له "قُصي" سره مو ولیدل، کمال مصطفی، سکرتر او دوه افسران هم ورسره وو. پرېکړه مو په دې وکړه چې زه به زوی ورسره پرېږدم، چې که یې وغوښتل له کورنیو سره ټاکل شوي ځای ته راشي، پر دې ولسمشر صدام حسین هم پوه و. له دوو میاشتو وروسته، نا څاپه خبر شوم چې قصي او عدي، چې فلانی او فلانی د فلاني زامن او د دوی د خور هغه فلانی زوی نواف الزیدان ته ورغلي وو، چې بیا د دوی د خور هغه فلاني زوی له نواف سره د قصي او عدي مالونه وتښتول. ډېر زیات مال و، د سرو زرو بکسونه هم ورسره وو. خو هلته یو کس و، دغه مالونه او تښتېدونکي یې خارل، دوه کسان یعني نواف الزیدان او د عدي او قصي یو ملګری یې لیدلي وو چې د هغه کور له دېواله اوښتل، چې جریمه په کې وشوه، دېوال به یو نیم متر لوړ و، دواړو د کور د دېوال شاته درې بکسونه لاهو کړل چې له پیسو او سرو زرو ډک وو، او دوی پسې ور واوښتل، دا د یوې ورځې په سهار وختي کې وو. بیا دواړه په هغه یوه موټر کې سپاره شول چې دوی ته په انتظار و. له څه وخت وروسته اصلي تورن نواف کور ته یوازې راغی... دا هر څه د امریکایانو له راتلو مخکې وو.

د راتلونکې شپې له نیمایي وروسته، اصلي تورن نواف او ورور یې په هماغه وخت کې په موصل کې د امریکایي ځواکونو مشر ډیویډ پټریوس ته ورغلل، هغه یې خبر کړی و، چې "عُدي او قُصي" د ده په کور کې دي. د پټریوس په دفتر کې د موصل یو مشر و، چې پټریوس ته ډېر نږدې و او د شپې به هم ورسره و. هماغه شخص (د نوم له ښودلو یې ښېنه غواړو) همدا کیسه یوه بل مشر ته کړې وه.

د ځای د معلومولو په موخه ټول په ملکي موټرو کې ووتل. پټریوس یو نیم ساعت وروسته بېرته یوازې راغی او له مېلمه یې ښېنه وغوښته، هغه مېلمه هم یا وروسته د مقاومت د اتلانو په لاس ووژل شو.

وروسته، پټریوس د هاموي ګاډو او ټانګونو له کاروان سره بهر شو. اصلي تورن نواف یې په مخ کې و. کله چې یې کور ته ورسېدل، نواف کور ته ولاړ، "عُدي او قُصي" ویده وو. او امریکایانو ته د (هوکې) د حالت د اشاره کولو لپاره راووت، بیا له خپل زوی (ش) سره ولاړ او په یوه هاموي موټر کې سپاره شول، کور یې امریکایانو ته پرېښود، هغوی ته یې اجازه ورکړې وه چې څه بې زړه وي هغه د پکې وکړي.

عیني شاهد (ص) وایي: زما ټلیفون زنګ وواهه، زنګ وهونکی د ښېښې د کور یو بل ګاونډی و، له ما یې وغوښتل چې (عُدي، قُصي او مصطفی) وژغورم. زه او یوه ډله سړي ورغلو، خو جګړه پیل شوې وه، وا مې ورېدل امریکایانو، عُدي، قُصي او مصطفی ته نارې ور وهلې چې د خپلې سلامتیا لپاره باید هرو مرو تسلیم شي. خو قُصي به له کړکۍ څخه د (آر، پي، جي ۷) او بلې وسلې په خوله ځواب ورکاوه. عُدي له بلې کړکۍ په سنېفر جنګ ورسره کاوه. او مصطفی بیا د کور له بامه مرمۍ پرې پیرولې. کور د ۲۰ زغره والو، ۲۰ څنځیري او ۲۰ هاموي ټانګونو له خوا کلابند شوی و. بیا د امریکایانو د ملاتړ لپاره د پېشمرګې ځواکونه هم راغلل، د ژغورلو هېڅ چانس یې نه و. او وامو ورېدل چې ۱۳ امریکایان یې وژلي دي.

کله چې دریځ کلک شو، امریکایي ځواکونو ګازي راکټونه پرې پیر کړل او کور یې والوزاوه...

ما نه غوښتل چې نوي زخمونه را وسپړم، خو د ولسمشر صدام حسین او عراق زخمونه رغېدلي نه وو او نه به تر هغه ورغېږي څو چې عراق د نیواک او غلامانو له تېري ازاد شوی نه وي... زه باوري وم چې ولسمشر له هر ټپ څخه

ځواکمن دی او یوازینی ټپ یې په زړه کې د عراق ټپ دی. همدې باور وهڅولم چې له ولسمشر څخه وپوښتم چې د خپلو زامنو او لمسي خبر د څنګه واورېده، ده راته وویل:

"کله مو چې پټ فعالیت ته مخه کړه، لکه په ۱۹۵۹ کال کې چې مو داسې کړي وو، نو ما به د عراقیانو دروازې ور ټکولې او په کورونو کې به مې ورسره کتل... یعني کلونه له ولس سره بوخت وم، که زما له شخصي ملاتړ پرته ولس زما ملاتړ نه وای کړی، نو مانا به یې دا وه چې په ما کې به تشه وه او څه به مې نه وي ورته کړي."

"د ۲۰۰۳م کال د جولای د میاشتې په یوه ورځ کې زه د یوه عراقي په کور کې وم، ښه پالنه یې را څخه کوله، خو په مخ کې یې حیراني او ګډوډي راته ښکاره شوه. ما ته یې وویل: ښاغلیه، زه په دوه کې لوېدلی یم چې خبر د کړم او که نه... ما ورته وویل: په دوه کې مه لوېږه. ده وویل: عُدي خپل عمر تا ته در وباښه. ما موسکا وکړه او ورته ومې ویل: الحمد لله. بیا یې پسې کړه: همدا راز قُصي هم در وباښه. ما ورته وویل: الحمد لله. بیا یې راته وویل: ښاغلیه، مصطفی هم شهید شوی دی. ما ورته وویل: الحمد لله، حمد او ثنا ټوله د هغه ذات لپاره ده چې زه یې په داسې اتلانو عزتمن کړم چې د هېواد په لاره کې شهیدان شول او خیانت یې ونه کړ، نه یې چانې ووهلې. په تقدیر او قضاء د الله حمد وایم. دوی د عراق بچیان وو، حالت یې داسې دی لکه د عراق په لاره کې چې شهیدان شوي وي.

"له دې وړاندې، ځینو نظامي مشرانو، خپلوانو او ځینو عراقیانو راته ویلي وو، چې عدي او قصي د یو ځای نه اوسي، چې په یوه ځای یې له لاسه ورنه کړم. ما همالته هم ورته ویلي وو، الله سبحانه وتعالی چې زمونږ لپاره څه غواړي، هغه مونږ ټولو ته ښه ده، د عراق لپاره فدایان او ساتونکي دي. زه مې زامن او

لمسی له الله سره د عراق په لاره کې فدایان ګڼم. تر وروستی شېبې وجنګېدل او تېښته یې ونه کړه.

"یوه شېبه مو هم په فکر کې نه راګرځېدل چې عراق د پرېږدو او د ارزانه ژوند لپاره د د بې غیرتانو په څېر وتښتو، ځکه مونږ د ځان لپاره د ګران عراق له خاورې پرته بل ځای نه پېژانده ...

"تاسې مې زامن او وروڼه یاست، ټول عراقیان مې زامن دي. مشر باید د خلکو له زامنو وړاندې خپل زامن جګړې ته ور مخکې کړي. د عراق-ایران په جګړه کې هم عُدي او قُصي په جبهه کې وو، هلته یې عمرونه هم کم وو.... ان شاء الله عرب به غنیمت وړونکي وي، خو ډېرو کمو به خپلې بشپړې یا زیاتره کورنۍ د هېواد لپاره وړاندې کړې وي. کله مې چې وموندله چې زامن مې د عراق د خدمت لپاره ښه ول، نو زه وایم چې باید واده وکړم، سره له دې چې ټول عراقیان مې اولادونه دي.

"د ۲۰۰۳م کال له یرغل وروسته او د نیواک تر اعلان وړاندې جنګ ډېر سخت و، یوې لور مې را څخه وغوښتل چې کورنۍ له عراقه بهر ولېږم، ځکه دوی ښځې دي او زه به یې له وروڼو سره یو ځای جګړې ته ښه خلاص شم. خو ما نه منله. بیا چې کله بمبارۍ او جګړې ډېرې سختې شوې او دښمنان هم کور په کور ورپسې ول، نو څو ځله یې غوښتنه را څخه وکړه. ما ورته وویل: نه، تاسې له دېرشو کلونو زیات له سلطې او واک څخه خوند او امتیازات ترلاسه کړل، اوس یې له ولس سره باید په اور وسوځئ. په قاطع ډول مې رد کړه.

"له ځینو لورو به غوښتنې راته کېدې چې له عراقه بهر شم. خو ما به ویل: څنګه وتلی شم او عراقی ولس په داسې حالت کې پرېښودلی شم، چې له خپل حتمي مسیر سره مخامخ دی. خو دوی صدام نه پېژاند او نه یې دا درک کړې وه چې هېڅ عزتمند عراقی له شریف ژوندانه یا شهادت پرته بل څه نه

منې. خو لاسپوځې بیا تښتې او له پردو ملاتړ غواړي. ته فکر وکړه امریکایي بې شرمې کوم ځای ته رسېدلې وه، دوی په دې سپکه غوښتنه بسنه ونه کړه، چې زه او کورنۍ مې عراق پرېږدو، بلکې په غیر مستقیم ډول یې وړاندې دا هم راته را رسولې وه چې که مې کوم دولت ته مخه کړه، نو هغه هېواد به دوی ته زما د تسلیمولو لپاره په تنګ کړي او که په عراق کې پاتې شوم او د دوی غوښتنې مې ونه منلې، نو په هره لاره چې وي، دوی به مې نیسي. له همدې هم معلومېږي چې دوی پر عراق د یرغل هوډ درلود، نو درې ګونې لاملونه یې کېښودل، دوی ته یې د عراق یرغل توجیه کړ، یو یې اتمي وسله، بل له القاعدې سره اړیکې او درېیم له صدام حسین څخه ځان خلاصول، ځکه چې هغه دیکتاتور دی."!

خو په حقیقت کې دوی صدام حسین نه پېژاند، چې عراق نه پرېږدي او ځان ته یې د هېواد پر خاوره شهادت ټاکلی دی.

دا ښه ځای و چې د کورنۍ لیدلو ته یې راوبولم، ما هیله درلوده چې له ګوښه والي یې را بهر کړم، د کورنۍ غوښتنه یې ومنم چې د ده لیدلو ته لېواله وه او دی مې هم درک کاوه چې لیدو ته یې لېواله دی، خو ده وویل:

"استاذ خلیله، یوه غوښتنه د هم نه ردوم، ته زړور سړی یې، خو زما پر تاریخ او د عراق پر عزت د حرص له امله کورنۍ ته اجازه نه ورکوم چې ما وګوري، ځکه امریکایان د رښتیا خبرو خلک نه دي، باور نه شي پرې کېدی. او د نفسي او ټولنیزو لاملونو له کبله نه غواړم له کورنۍ سره ټیلیفوني اړیکه ونیسم، ځکه یوه لور به مې ژاړي، د بلې به سلګۍ وي. خو الحمد لله ته یې دا دی خبرې راوړې، ته مې زوی او ورور یې."

هره ورځ چې به ترې تلم، بېرته ژر لیدلو ته به یې په هیله وم. داسې لوی مشر او انسان چې په دنیا کې د ده د پېژندلو غوندې کوم بل شی نه وو. ایا حالاتو داسې غوښتې وو چې زه د دی یوازې په بند کې وپېژنم، ساعتونه او ساعتونه

ورنه غوړ شم، کله به مې چې دی د څلورو دېوالونو تر منځ بند لیده، ډېرې به خپګان غلبه را باندې وکړه... خو دی لا په زندان کې هم لوی و، زولنو او د دښمن طاغوتي قدرت مات کړی نه و، لکه له زندانه بهر چې د اتلانو فعالیت وینې او احساسوي یې، همدې به ځواک، کلکوالی او باور ورکاوه چې د بریا ورځ راتلونکې ده او عراق به د اتلوال مقاومت په واسطه له مخکې ډېر ښایسته او ښکلی شي. د تاریخ په اوږدو کې عراق د ډېرو وحشي قومونو د یرغلونو شاهد و. د وراني، تخریب، وژنې او هلاکت ډېر عملیات پرې شوي وو... خو له دې ټولو سره، لکه د عنقاء مرغه په څېر یې ځان څنډلو. څو نیواکګر وشړي، او له ځانه د وراني او تخریب دوړې او ګردونه ایسته کړي او بېرته له سره د تمدن بچیانو ته ورشي.

دیارلسم څپرکی

صدام حسین راتلونکی څنګه لید؟

دا د بخت نصر له دورې د صدام حسین تر دورې پورې
د یهودو غچونه دي، دا له ذي قار، مثنی او لومړی قادسیې څخه
تر دویمې قادسیې پورې د کسری غچونه دي،
د صدام تر ویاړلې قادسیې پورې، هغه قادسیه چې عراق یې
د دوی له شرونو او کینو څخه وژغوره.

(په زندان کې د ولسمشر صدام حسین له یادښتونو څخه)

نن عربي سیمه د ماینونو د لویې کتلې په څېر ښکاري، چې د عراق، فلسطین، لبنان، سوډان او سومال په منځ کې وېشلې دي. سوریې ته هم ګواښ ښکاري. داسې برېښي چې ټولې سیمې ته د اور ورکولو هڅه روانه ده، چې د امریکا د ګواښ او ائتلافیانو له خوښې سره سم پیل یې له "نوي منځني ختیځ" یا نوي سایکس پیکو نومې پولو څخه دی. د روانو پېښو په جریان کې چې لویې چاودنې په کې را منځته شوې، ایران ته هم د ذروي پروګرام د درولو لپاره امریکایي ګواښ پیل شو، د معلومو اړخونو په منځ کې د ټکر کولو هلې ځلې پیل شوې. ډېرو به پوښتنه کوله چې ایا امریکا او اسرائیل به رښتیا هم ایران په نښه کړي، حال دا چې ایران خو له دوی سره د عراق پر ضد د ورانوونکو پېښو ائتلافي و...

امریکا او ایران

له ولسمشر صدام څخه مې وپوښتل، څکه ایران یې تر ټولو ښه پېژاند. او عراق د تاریخ په اوږدو کې د ایران او صفویانو له شرونو څخه دردېدلی و، ولسمشر وویل:

"امریکا او اسرائیل به هېڅکله په ایران برید ونه کړي. امریکا خپله ایران ته اجازه ورکړې وه چې د عراق په ورانولو کې رول ولوبوي، یعنې د امریکا

اصلي دښمن عراقي مقاومت دی، ایران نه دی. ما د عراق-ایران جګړې په مهال سیمه په سیمه ځایونه ولیدل، زمونږ په پټو ځواکونو مې ځان وپوهاوه او د وسلې ډول (نوعیت) مې وساته. له همدې خایه د ایران پر ټولو زمونږ دسیسو پوهېږم. د عراق شیعه ګان د هېواد اوبدونکي دي. او زمونږ د مېړني اردو اکثریت زمونږ د ډلې شیعه ګان دي.

"دا مې ډېر دردوي چې د لبنان د یرغل (۲۰۰٦ جولای) په اړه عرب په بېلو برېنډو دربځونو کې ولاړ و، چې په دې سره یې ایران ته فرصت ورکړ څو په احساساتو لوبه وکړي. عربو اوس زمونږ هغه لومړنی دریځ څه کړی دی؟

"ایران نه د اسرائیلو د ګواښونو په اړه مونږ تجربه لرو. ایرانیانو غوښتل چې د عراق له لوري دننه شي او له اسرائیلو سره وجنګېږي، مونږ دوی ته وویل چې زمونږ په منځ کې باید سوله وي، نو بیا به مونږ اجازه ورکړو چې زمونږ د ځمکو له لارې قدس ته تېر شي! خو دوی ویل: چې لومړی بغداد او بیا قدس. د لبناني قضیې په اړه، زه په دې باور یم چې لبناني مقاومت او هغه سړی چې مشري یې کوي اسانه نه دی، که د مقاومت پر ضد لکه د سختې پاڼې په څېر راټول نه شول، نو د اسرائیلو پوزه به ور په خاورو کړي، او تر بېخه به ولوېږي، ان که مزارع شبعا سیمه را ګرځېدلې هم نه وي چې ښه هم همدا ده چې اوس را ونه ګرځي، څو په لبناني سویل کې مقاومت همداسې بل (لګېدلی) پاتې شي، چې په لبنان کې به یې اوازه لویه شي، او زه داسې وایم چې د مزارع شبعا حل د فلسطین او جولان له قضیو سره یو ځای وشي.

"د عراق-ایران په جګړه کې به زه له عربي څخه د کردي افسر په دې خبره ډېر خوښېدم. په حقیقت کې مونږ له ایران سره له مذهبي تعصب څخه لرې وجنګېدو، په داسې حال کې چې ایران غوښتل زمونږ پر ولس باندې داسې مذهبي جنګ بار کړي، چې د هېوادنیو اړیکو شلوونکی وي. د عراق او عربو له ورانولو څخه دواړه اصلي استفاده کوونکي ایران او اسرائیل دي.

"هر څوک چې وايي چې امريکا به ايران په نښه کړي، زه يې سرچپه خبره کوم. امريکا که داسې پرېکړه کولای، نو بايد د هُرمُز په تنگي او د عربي خليج په ختيځ کې پر ځمکه ځواکونه سمبال کړي، چې په دې وخت کې به ايران، تنگی له راکټونو او توپونو ډک کړي. او د امريکا له لوري پر ايران هر وار به د يو بېلر تېلو قيمت له ۱۵۰-۲۰۰ ډالرو پورې لوړ کړي، او دلته نو بيا دا هيله کيږي چې که پر ايران هر بريد وشي، نو ايران به د تنگي بندولو ته مخکې شي.

"سوريه بايد پام وکړي. ايران به د لبناني مقاومت د غځولو لپاره تر ټولو ډېر ځواک ولري، ځکه په مستقيم ډول مرسته ورسره کوي. دا سمه ده چې سوريه له مقاومت څخه په وېره کې ده، ځکه داخلي حالت يې ځانته ځانگړنې لري. د جولان د جبهې پرانيستل د سوريې په گټه نه دي، ان د حافظ اسد په وخت کې لا د هغوی اخيرنۍ موخه جولان نه وه، خو په دې کې يې گټه ده چې له لبنان سره پوله خلاصه کړي، د لبناني مقاومت ملاتړ وکړي او د رضاکاره مبارزينو لپاره دروازې پرانيزي. او بيا د لبنان او سوريې تر منځ اړيکې تل ښې وې، که بهرنۍ مداخله وشي، نو دغه اړيکې به خرابې شي. په لبنان کې زمونږ خلک بايد له سوري ورونو سره په گډه د امريکايانو له قبضې پرته دغه قضيه حل کړي. ځکه دا يې د ځينو د تصور خلاف ډېره ژر له منځه وړي، او دا يې د عراقي مقاومت له کبله وکړل.

"زه وايم اسرائيل د دې ته په انتظار دي چې د ايراني زروي وسلو د جوړولو ځايونو د په نښه کولو لپاره شنه رڼا ترلاسه کړي. خو تر څو چې ايران اسرائيلو ته رسېدونکي توغندي لري، نو اسرائيل يې د امريکا پر ځای نه شي په نښه کولای. او اسرائيل عربو ته هم کراري او امن نه غواړي، غواړي چې نيم له ايران او نيم له اسرائيلو سره بوخت وي. مونږ وکتل چې له ۱۹۸۸م څخه تر ۱۹۹۱م کال پورې اسرائيلو د لبنان لوري ته يوه مرمۍ هم ور ونه ويشته، که عراق په پخواني حالت وای، نو مونږ به ورته ويلي وای چې د لبنان د بيا رغولو لپاره پر ټولو لازمه ده چې کار وکړي.

"خو د ترکيې په اړه زه باوري يم چې د امريکايانو له اجازې پرته به هېڅ کار ونه کړي. او د ترکانو او کردانو تر منځ چې امريکا د کوم جنگ اجازه ورته کړي، هغه يې په گټه نه دی.

"امريکا هومره ځواک لري چې هغه څه په ايران کې ويران کړي، چې دا يې غواړي، خو دا په غبرگون کې د هُرمُز د تنگي له بندېدو وېرېږي. ځکه ډېر په پام سره گام پورته کوي او نړۍ هم نوی جنگ زغملای نه شي. کله چې پر ايران لوېديځوال بريد وشي، نو د وچې له لارې به نه وي او نه به گټور وي، ځکه دوی بايد د هُرمُز په تنگي کې د ايران غبرگون په حساب کې ونيسي، ځکه د تنگي په ختيځ کې ايراني ځمکنی ځواک شته، کله چې په عراق کې د امريکا موجود ځواکونه کافي نه وي، نو خو ايران ته به هم ډېر ځواکونه ورلېږي، نو بيا به د عراق د سرښنو له ډنډ څخه ايران دوی ته لوی د سرښنو ډنډ وي، د هُرمُز د تنگي بندول به د نړۍ لپاره مصيبت وي، وروسته له دې چې پر عراق د جنگ له امله د نفتو بيه لوړه شوه، نړيوال اقتصاد نور د نفتو په اړه زيادت زغملای نه شي.

"لوېديځ، ايران نه شي په نښه کولای، ځکه همدا بريد به د دوی وژنې ځای وي، متحده ايالات به د خپلو گټو مطابق له ايران سره تفاهم کوي، د همدې تفاهم بيه به عراقی ولس له خپلو پانگو، خپلواکي او ملي يووالي څخه ورکوي. پر ايران دا ټول تشويش يې ځکه را منځته کړی چې عرب په دې قضيه کې بوخت شي، صهيونيت نه غواړي چې ايران په نښه کړي. امريکا عراق ته د دې لپاره نه ده راغلې چې يوازې صدام حسين له واکه لرې کړي، سره له دې چې دا موخه اعلان شوې نه وه، بلکې د يوې اوږدې مودې د ستراتيژۍ لپاره راغلې ده، په ترڅ کې يې صهيوني موخې هم ترسره شوې، که

امریکا ایراني ذروي وسلې جوړوونکي وسایل صهیوني جریان ته خطر ګڼلای، نو ایران به یې د یورانیمو ډېرښت ته له رسېدو وړاندې په نښه کړی وای، لکه صهیوني دښمن چې د عراقي جولای له جوړون ځایونو سره وکړل. له دې امله امریکا عراقي مقاومت خطر ګڼي او له ایران سره اړوندې ډلې یا په عراق کې د ایران مداخله خطر نه ګڼي.

"ډېر لږ د دې فکر کېدای شي چې امریکایي الوتکې د معلومې موخې د لنډمهال لپاره په نښه کړي، وروسته به د اوربند اعلان وکړي. خو امریکایان باید د ایران غبرګون وګڼي. او شونې ده، خو ډېر لږ احتمال لري چې د ډیموکرتانو له لوري د په نښه شي، خو د امنیت د شورا په پرېکړې سره، نه د امریکایي پرېکړې په واسطه، لکه په عراق کې چې وشول.

"ما دوی ته په واقعیت کې ایرانی خطر څرګند کړ. او اوس امریکایان او عربي واکمنان له مخکې څخه ډېر د ایران په خطر پوه شوي دي. زه وایم امریکایانو که په عراق کې خپله ستونزه حل کړه، نو بیا شونې ده چې ایران په نښه کړي، هلته به بیا یوازې امریکایان نه جنګېږي، بلکې د اروپایي دولتونو ائتلاف به هم ورسره وي. موږ عربو ته ایران تر اسرائیلو ډېر خطرناک دی، عرب باید پر دې ځان پوه کړي. او لکه څنګه چې ته پوهېږې، د ایران او اسرائیلو په منځ کې له هغه تاریخه ائتلاف شوی دی چې بخت نصر بادشاه هغه یهودانې نیولې وې، چې بابلي وینزې بلل کېږي. بیا له هغه کوروش سره ائتلاف لري، چې یهود یې فلسطین ته راوستل.... خو که ایران ذروي بم (اتوم بم) ترلاسه کړ، نو بیا به تېکر ورسره ګران وي."

بیا ولسمشر زیاته کړه..

"زموږ په چاپېر کې چې څه دي، ترې خوښ نه یو، موږ را منځته کړي هم نه دي، منع کولای یې هم نه شو، خو په مخه کې یې درېدلای شو. په لبناني سوېل کې اسرائیلو جنګ پیل کړ، د امریکا په اشاره یې پراخه جبهه پرانیسته، خو په عراق کې له پېښو څخه توجه واوړي، خو د سرېښو په حقیقي ډډه کې یې ونښلول، او پایله به د انساني او عربي مبارزې په ګټه وي. اسرائیل اوږد جنګ نه شي زغملای، له سوېل څخه د خلکو هجرت ته به هلې ځلې وکړي، چې د دوی په باور د دوی او جنګیالیو تر منځ به له امنه ډکه سیمه برابره کړي او د مقاومت وسلو ته به پاملرنه وکړي. سره له دې چې دواړه ځواکونه سره برابر نه دي، خو حزب الله به پر صهیوني دښمن بریدونه کوي، او اسرائیل له سیاسي، نفسي او اقتصادي اړخه اوږد د تیارسئ حالت زغملای نه شي. د دغو او نورو لاملونو مطابق به اسرائیل د اوربند غوښتنه وکړي، خو په مستقیم ډول نه، د ځینو عربي حاکمانو له لارې به یې وکړي.

"موږ به تل ویل چې له اسرائیلو سره د جنګېدو لپاره د لښکرو د ور لېږلو لامل نشته، له ننوتلو پرته د اُردن له لوري پر پولو د توپونو اېښودل به اسرائیلو ته ګواښ وي، چې په لومړۍ مرحله کې د ۱۹۶۷م کال پولو ته وګرځي. که یوازې حزب الله د اسرائیلو اوازه اچولې ده، نو هلته به وضعیت څنګه وي چې عرب بې ټول یوځای په مخ کې ودرېږي. او ما وویل عراقی لښکر چمتو دی چې پر پولو ودرېږي او وواېو چې راکټونه او توپونه ور وار کړئ او د جنګ پای له شپېږو میاشتو مخکې مه ګڼئ، نو اسرائیل د دومره مودې د توپونو جنګ نه شي زغملای، مهمه دا ده چې د عربو توپونه په دوامداره توګه له وچې او بحر څخه ښه په همت سره ور وویشتل شي، اګر که لا دوه متره هم ور مخکې نه شو. او هلته به مجبورېږي او په ټیټ سر به سوله امضاء کوي.

"لبناني او عراقي مقاومت به امریکا ته د عربي شخصیت په پېژندلو کې درس ورکړي او د عربي مبارزې د تاریخ په پېژندلو کې به غربي حافظه فعاله شي. په عربي سیمه کې غصه ډېرېږي، زه ډارېږم چې ورپسې به غټه چاودنه را منځته شي، هغه ځواکونه چې د چاودنې په پایلو به لوبې کوي اوس را ټول شوي دي. زما په باور چې مصر او سعودي او بیا المغرب به دې چاودنې ته نوماندان وي. که په سعودي کې هم یو څه وشي، نو مذهبي فتنه به ګټه ترې پورته کړي، همدا راز په مصر او لبنان کې هم."

د سکوت شېبې اوږدې شوې. په دې جریان کې ولسمشر لرې وړاندې، داسې ښکارېده لکه له خپلې بډایه حافظې څخه چې څه لولي، ډېر وخت لا نه و وتلی چې وې ویل:

"ما عربو ته وویل، که چېرې عراق د ټوټه کېدو په لوري لاړ، نو مصر او نور هېوادونه به هم ټوټه شي، عراقیان په شهامت کې پېژندل شوي دي، کله چې د حق په مقابل کې هره توره له تېکه وتلې، نو عراقی توره امت ته نږدې وي. ما وړاندې عربو ته ویلي وو، دوی باید دا په یاد ولري چې بغداد دوی له لیبیا نیولې د مشرق او مغرب تر اخیرنیو ټکو پورې ساتلي دي. خو په هغه وخت کې ځینې عربي دولتونه د خمیني په انقلاب وغولېدل، دوی باوري وو چې نوموړی انقلاب د عربو او مسلمانانو په ګټه دی. زما لا تر اوسه هغه په یاد دي، چې د عراق-ایران جګړې په جریان کې لیبیا ایران ته راکټونه ورکړل او بغداد په هماغو راکټونو وویشتل شو. وروسته د لیبیا استازی تونس ته ولاړ، نو هلته مرحوم حبیب بورقیبه ورته وویل: ایا بغداد ستاسې په راکټونو ویشتل کېږي؟

خو د یمن رول باید ډېر لوی وي، په ځانګړي ډول د ولسمشر علي عبد الله د نوي ټاکل کېدو وروسته، ځکه هغه پوه سړی دی او اصلي ملتپاله دی.

په عامه بڼه به ووایم چې سیاسي وضعیت د امریکا کړنو او د دې له لوري پر فلسطیني ولس د پرله پسې بریدونو لپاره د صهیونیانو هڅولو خراب کړی دی. صهیونیست دې ته په انتظار دی او هیله کوي چې دلته او هلته غولوونکې پېښې په ځانګړي ډول په منځني عربو کې، څو دوی ګړندي شي او غابښونه ورته تېنګ کړي. زه باوري یم چې دا حالت به د عربي امت غبرګون را وپاروي، امت متفق نه دی، ټوټه ټوټه دی، کله چې متحد شي نو شپېته سلنه هجوم او تنګول بسنه کوي چې ځواکمن غبرګون ولري، خو ټوټه ټوټه بیا له نوي سلنې ډېر تنګولو ته اړتیا لري چې غبرګون یې پوخ شي. زه باوري یم چې غبرګون به راځي سره له دې چې عربي تعاون او یو له بله دفاع اسانه نه ده.

"اې ښاغلیه، زمونږ ولس ډېر لوی ولس دی، لوی میراث، تاریخ او امکانات لري، په خپله ژورتیا او له عربي امت سره په اړیکه کې به ډېر ځواکمن وي او په نړیوال چاپېریال کې ډېره اغېزه لري. څېړونکو راته وویل: ولې دا ټول لښکر، جوړښتونه، اپارتمانونه او... او... طبیعي ده چې د ولسمشری ماڼۍ یې نه یادولې. ځکه هغوی پوه وو چې دا ماڼۍ د صدام حسین ملکیت نه دی، نه د هغه کس ملکیت دی چې له ده وروسته راځي، بلکې دا د عراقي ماڼۍ جوړولو په فن کې لوړې څوکې دي او د عراقي ولس ملکیت دی."

ولسمشر دلته د هغه چا په اړه غږېږي چې د عراق د لوی مسیر په اړه طعنې کوي، ولسمشر وایي:

"خو هغه څوک چې د ۳۵ کلنې لارې په جریان کې له شوو تېروتنو غږېږي، نو ورته وایو: څوک چې کار نه کوي، نه تېروځي، ایا داسې کېدای شي چې بو انقلاب د دومره ډېرې لاسته راوړنې ولري او لوی ارزښتونه د وزغمي او دلته او هلته د تېر نه وځي. او ایا د نړی انقلابونه هم بې تېروتنې وو، ایا داسې انقلاب شته چې له دغو ټولو پرمختګونو، اقتصادي، بشري او علمي

پروګرامونو سره سره یې تېروتنه نه وي کړې... مونږ خبر یو چې د دې لوی انقلاب له پیله یې دوی پر ضد وو، پر دې خبر یو چې دوی هغه وخت زمونږ پر ضد را پټول شول چې په ۱۹۷۲م کال د نفتو انقلاب ملي شو. ان زمونږ د کُردي ولس په اړه که ووایو چې خپلواک پرېښودل شوی و، مونږ پوښتنه کوو: ایا کُردانو ته په ګاونډیو هېوادونو کې داسې حقونه ورکړل شوي وو لکه څرنګه چې زمونږ عراقي کُردانو ته ورکړل شول او حال دا چې د عراق له کردانو یې شمېر هم زیات دی. که شاته ور وګرځو او د انقلاب له لارې سره و اوسو، نو و به پوښتو چې ایا لکه د درېیمې نړۍ کوم بل هېواد دومره ژر او په لنډه موده کې بې سوادي له منځه وړې ده، لکه عراق چې ختمه کړه؟ حتی په عراق کې د روغتیایي نظام کچه له ډېرو پرمختللو هېوادونو څخه لوړه وه، همدا راز بشري پرمختګ، چې په پروګرامونو کې یې لسګونه زره علمي کدرونه بهر ته په درسي بورسونو کې ولېږل. د انقلاب په دوره کې مو له پوهانو، مفکرینو، استاذانو، قاضیانو، څارنوالانو او متخصصینو څخه اردو جوړه کړه، دوی د ولس او امت پانګه دي...

"خو کوم کسان چې له ډیموکراسی څخه غږېږي، دوی لومړني کسان وو چې مخې ته یې موانع ورته کېښودل. له کله نه چې مسئولیت را په غاړه شو، په هره برخه کې مو یوه پرېکړه هم د رهبرۍ د وروڼو له ګډون پرته نه ده کړې. خو د لوېدیځ ډیموکراسي چېرته ده چې په میلیونونو ولسونه یې د عراق د جنګ پر ضد مظاهرې کوي، خو غږونه او نارې یې نه اورېدل کېږي. صدام حسین ته په دې قهر نه ورځي چې هغه لاسپوڅي او غلامان د خبرې وکړي، چې نیواکګرو راوستي او دلته یې د دې لپاره کېښنولي چې څانونو ته قاضیان ووایي، خو دا مې دردوي چې دا غلامان را ولاړېږي او ملي اختر او ملي نښې په ناوړه شیانو بدلوي. د دې پرځای چې پر هغه انقلاب او ملي اخترونو وویاړي چې له امله یې مونږ ګرانې وینې توی کړې، دوی د هغو جرمونو په اړه غږېږي چې دوی یې جرمونه نوموي. او لکه زمونږ دولت چې قانوني، عادل او د امن او امان دولت نه و. ما

دوی نه وویل، یوه ورځ یوه چارواکي د قاضیانو په دنده کې مداخله کړې وه، زه چې خبر شوم، په هماغه شپه تر هغه ویده نه شوم چې حق مې حقدار ته نه و ورکړی. د قاضیانو مناسب ځای و، عزتمن ژوند یې درلود، په بېله بڼه به مو پالل. څو عدل وکړي او له مظلوم سره انصاف وکړي، الحمد الله په قضاء کې هېڅ ډول خرابی او بې قانوني نه ده شوې. ولس د قانوني دولت په سیوري کې په بشپړ امن او امان کې اوسېد. خو کله چې دوی له ډیموکراسی غږېږي، نو دوی او د دوی په مخ کې امریکایانو د هغې ډیموکراسي مخه ډب کړه، چې مونږ یې ولس ته غوښتنه کوله، هغه ډیموکراسي چې د ولس اصلیت او سرچینه یعنې واضح اسلامي دین ساتي او د نورو یعنې زمونږ د پلرني ولس د ډلو د حقونو درناوی کوي.

په ۱۹۹۰م کال کې عراق د ګوندي تعدد لپاره پروګرام برابر کړی و، مونږ دې ته نږدې وو چې فعال یې کړو او عمل پرې وکړو، خو هغه حالات چې امریکا، نړیوال صهیونیت او په سیمه کې د دوی غلامانو او لاسپوڅو را باندې راوست، نو دا کار نیمګړی پاتې شو.

"هو، مونږ وړاندې هم له څانه ولس ته ډېره پاملرنه کوله او اوس یې هم کوو، د ټاکنې په اړه یې هم په حق کې پاملرنه کوو، کله مو چې د دوی په وړاندې ستره لوړه وکړه، نو خپله ژمنه مو وساتله، له هر عراقي، د هغه له ملي عزت او اصلي ګټو مو دفاع وکړه. که څه هم په درنه راته پرېوته، خو د ده په اراده کې مو خیانت ونه کړ، د خپل ولس لپاره د هغې ملي ارادې له رول څخه تېر نه شوو، چې له امله یې عراقیانو څو لسیزې سیندونه وینې قرباني کړې. په همدې اساس مو د برغلګرو غوښتنه مخکې هم رد کړې وه او اوس به یې هم ردوو.

او کوچنۍ تېروتنې مو له لویو لاسته راوړنو سره نه دي پرتله کړې، څکه هغه داسې شیان دي چې نه پرې حساب کېږي او نه زموږ د لارې په څېر لویه لاره پرې کمېږي، او څه چې وشول د هغو ټولو لامل دې نه ګڼل کېږي، څکه په اصل

کې اشرارو او بریدګرو پر عراق د یرغل او په عراقیانو کې د بدۍ او فساد را وستلو هوډ کړی و.

"تن چې زمونږ صابر ولس په داسې څه اخته شوی دی، چې له زړونو وینې ورته څاخي، یوازینی لامل یې دا دی چې دا ولس د امت د لومړیتوبونو په خدمت کې دی، که نه نو عراق څه کړي، ایا له تم ځایونو ور تېر شوي یو او پر امریکا مو تېری کړی، ایا مونږ امریکا ته اړولي وو... په الله قسم چې دا د دوی او فارسیانو د پخوا زمانې غچونه دي....

"زمونږ د ولس وینې وبهېدې او لا تر اوسه به بهېږي، خو د الله په اجازه په پای کې به بریالی کېږي، راتلونکې لاره به یې ډېره کلکه وي او رهبري به یې هغه اتلان کوي چې لوړ مورالونه لري، د هغو ټولو لاره چې د عراق په ازادولو کې یې ونډه اخیستې ده، زه پر خپل ولس او د امت په سړیو باور لرم، د دښمنانو په مقابله کې د دوی پر ځواک باوري یم.

"په حقیقت کې د هغو وینو چې بهېدلې دي او لا هم بهېږي لومړنی مسئول اشغال دی. هغه که د جنګ په ډګرونو کې وې چې په دې برخه کې ډراماتیکې محکمې هم دي یا په عراق کې د جهاد د ځمکې په کوم بل ځای کې وې.

امریکایان هم اوس په عراق کې د سرښنو په لوی ډنډ کې پر نښتلو اعتراف کوي، مقاومت هم زمونږ له غوښتنو سره سم روان دی، کله یې چې اتلولیانې اورم نو ډېر خوښېږم لکه زه چې د دوی په منځ کې ژوند کوم. کله چې د الله په اجازه عراق ازاد شي، نو پر خپلو لومړیتوبونو د کلکو ولاړو مؤمنو غوره کسانو به د عراق په مشرۍ کې اصلي او ښکاره رول وي. عربي ولس هم نه هېروو، د هغو کسانو رول هم نه هېروو چې د صدام حسین د دفاع په جریان کې له عراق، د عراق له ارزښتونو او لومړیتوبونو څخه د دفاع لپاره راغلل. دښمن به د الله په اجازه او د اتلانو په همت په کډه کېږي، او امریکا به زینه په زینه یوې ملعونې او ژورې کندې ته ور لوېږي...".

څوارلسم څپرکی

صدام، عربي نړۍ او نړیوال دریځ

په عراق کې د روانو حالاتو په لیدو سره د انسان زړه غمجن کېږي. پوښتنه دا ده چې د هغو دولتونو مشران چېرته دي، چې له دغه هېواد سره یې ګډې ګټې درلودې؟ د عربي دولتونو مشران او عربي تعاون چېرته دی؟ ولې ډېرې چوپ دي او عراق یې پرېښی چې د میلیونونو شاهدانو په مخ کې ټوټه-ټوټه او وژل کېږي؟ ځینو سترګې پټې کړې دي او ځینو بیا د عراق په ورانولو کې ونډه اخیستې ده او حال دا چې ولسمشر صدام له یوه سره هم کمی نه دی کړی.

له ولسمشر څخه مې وپوښتل چې ایا له جګړې څخه وړاندې یې له نړیوال او عربي دریځ سره تړون کړی و، ایا دا هیله یې درلوده چې کوم دولت د غږ پورته کړي او و د وایې چې د امریکا کړنه په بشپړ ډول لېونتوب دی؟

"بلکل ښاغلیه، مونږ له نړۍ څخه په یوه ګوښه جزیره کې نه اوسو او عراق خو بیا یوه ژوندی نمونه ګڼل کېږي. د یوه دولت نه بلکې د نړۍ د ګټو سیمه بلل کېږي. عراق له ځینو دولتونو سره ټینګې اړیکې درلودې، د قانوني ګټو اړیکې یې درلودې، همداراز له عربي دولتونو سره یې د ګډې دفاع ژمنه درلوده. د عربي قضیو په اړه د شوروي اتحاد دریځ په داسې حالت کې نه و چې د څه غوښتنه د ترې وشي. خو روسیې هم له عراق او عربو سره ډېره ناځواني وکړه، لږ تر لږه په عراق کې خو یې باید د خپلو ګټو ملاتړ کړی وای.

"دا سمه ده چې د شوروي د کمزورۍ او را پرځېدو له امله امریکا د یوازینې قطب په توګه غرور کاوه، روسیه تر پخوا کمزورې شوې وه، خو تر اوسه لا په نړۍ کې دوهم ځواک ګڼل کېده، ډېر څه یې کولای شوای او د خپلو ګټو، ژمنو او تړونونو په مټ په دې پورې د اړوندو ګټو ملاتړ یې هم کولای شوای.

"خو د فرانسې دریځ د متحده‌ایالاتو په کاروان کې د ځینو روانو غربي لورو په دریځ تأثیر وکړ. فرانسه له خپلو هغو دریځونو څخه لرې شوه چې د دیغول

په ورځو کې يې درلودل. زما په باور په نړۍ کې د يوازينې قطب په توګه د امريکا د پاتې کېدو له امله به فرانسه هغه وخت د امريکايي سياست پر وړاندې راشي چې د چين او د هغه د ائتلافيانو په څېر بل قطب را څرګند شي.

"تو مونږ وايو، له بده مرغه نړيوال دريځ د دې وړ نه و چې په لږه کچه هم پر عراق د دواړو بريدونو يعنې د ۱۹۹۱ او ۲۰۰۳ ز کلونو د بريدونو په مخنيوي کې څه ترې وغوښتل شي، خو زه باوري يم چې د امريکا له راپرځېدو وروسته، چې د الله په امر سره به را پرېوځي، يو موټی اروپا به په نړيوال سياست کې د مرکزي قطب په توګه را ښکاره شي، په نړيواله کچه به په دريځونو کې خپلواکه وي، ورپسې به ځينې اروپايي دولتونه ازاد شي او د امريکايي سياست له پيروۍ څخه به خلاصون ومومي.

"له ۱۹۹۰ ز کال وړاندې، د شوروي او د شرقي کتلې راپرځېدل پېښ شول، چې له دې سره د ځواک د تلې په پلو کې ګډوډي رامنځته شوه او هيله وه چې امريکا به په نړۍ باندې د يوازينې واکدار په توګه پاتې شي او عرب به له همدې امله لوړه بيه ورکوي.

"کله چې نړيوال څارونکي په خلاص لاس په عراق کې ګرځېدل، مونږ باوري وو چې د کوم څه لپاره چې دوی راغلي دي هغه نه لرو (اتمي وسلې). سره له دې چې زه او په رهبرۍ کې نور ورونه پر دې پوه وو چې هغوی څېړونکي نه بلکې د امريکايي پلان د چوپړ لپاره جاسوسان دي، خو مونږ له عربو ورونو او د فرانسې، روسيې او په اسيا او اروپا کې د مهمو دولتونو په څېر له ملګرو هيله درلوده، چې له حق سره مرسته وکړي او د جنګ د نه پېښېدو لپاره سپر شي يا په ډېره لږه کچه امريکايانو ته نصيحت وکړي چې له عقل څخه کار واخلي او په خپلو کم عقليو پسې ولاړ نه شي. پر دې سربېره نړيوالو افکارو هم جګړه ردوله، په ځانګړي ډول د جګړې اور بلوونکي هېوادونه امريکا، برېتانيه او ځينې نور دولتونه وو. نو مونږ د امريکا له حکومت څخه هيله

درلوده چې له پوره پامه کار واخلي. همدا راز له ځينو دولتونو لکه له روسيې، فرانسې، چين او ان جاپان څخه مو هيله درلوده چې جګړه ودروي، ځکه په عراق کې يې مهمې ګټې وې. عراق مهم دولت دی او په نړۍ کې تر ټولو دوهمه غټه پطرولي زېرمه لري. په همدې اساس د ځينو هېوادونو ترمنځ د ګټو د سيالۍ له اړخه هم مونږ هيله درلوده چې متحده‌ايالات به پرېنږدي چې د خپلې مشرۍ په لېونتوب پسې لاړه شي او د عراق پر ضد په خطرناک تصميم لاس پورې کړي. دا هيله مو د ځينو مهمو عراقي ښارونو له نيول کېدو وروسته هم درلوده. له دغو نړيوالو ګټو او د عراق له اهميت سره سم د جګړې په نه پېښېدو يا لږ تر لږه وروسته کېدو باور و، او مونږ ويل که جګړه و هم شي خطرناک پرمختګ به ونه کړي او هغه څه ته به ورسېږي چې اوس رسېدلې ده او له خپلو چمتو امکاناتو او اختياراتو سره مو سم د جګړې د پېښېدو لپاره چمتووالی ونيو".

لکه څرنګه چې ښکاري ولسمشر صدام حسين داسې هيله نه درلوده چې متحده‌ايالات دې د عراق نيواک ته را وړاندې شي، سره له دې چې عراق اعلان کړی و چې د بريد د مخنيوي لپاره چمتو دی. داسې يو دليل هم نه و چې د امريکا بريد ته د برائت ورکړي، په ځانګړي ډول عراق جاسوسو څېړونکو او نورو ته هم خپلې دروازې پرانيستې وې.. خو بيا هم ټول احتمالي حالات پېښ شول. سره له دې چې عراق ځواک درلود، خو د درېيمې نړۍ يو هېواد د نړۍ د غښتلي ځواک او پوځ مخه نه شي نيولی او عراق خو بيا تر ديارلس کاله دوامدارې کلابندۍ لاندې کمزوری شوی و. له دې وړاندې هم په ۱۹۹۱ ز کال کې څلوېښت ورځې پراخ بريد پرې شوی و، چې متحده‌ايالاتو يې مشرې کوله او له پنځه ويشتو څخه د ډېرو هېوادونو پوځونو ونډه پکې اخيستې وه، همداراز د ۱۹۹۱ او ۲۰۰۳ ز کلونو ترمنځ د امريکايي او برېتانوي ځواکونو له لوري د ورځنيو هوايي بريدونو او څلورو تېرو شاهد

و. نو څنګه یې کولای شوای چې د نړۍ له مغرور ځواک سره په نا برابر ځواک مقابله وکړي.

ولسمشر به هر وخت دا پوښتنه کوله: "نړیواله ټولنه او زمونږ ملګري څنګه متحده‌ایالاتو ته اجازه ورکوي چې عراق په نښه کړي، په ځانګړي ډول د دغو هېوادونو ډېرې ګټې زمونږ په هېواد کې وې، پر دې سربېره متحده‌ایالات د عراق په نښه کولو سره د ملګرو ملتونو امنیت شورا پرېکړې ته هم اړ ول، ایا روسیه، چین او فرانسه به په لرې او بېلو دریځونو کې ودرېږي؟".

ولسمشر زیاتوي:

"امریکا یو مفسد او منحرف دولت دی، خو مونږ هم په داسې نړۍ کې ژوند نه کوو چې د ځنګل قانون پکې حاکم وي. نړیوال قانون، ژمنې او عرفونه یې چېرته دي، نړۍ او زمونږ عرب ورونه چېرته دي؟ زه لرې نه ګڼم چې ځینو عربي هېوادونو به له دې امله چوپتیا غوره کړې وي چې په عراق له برید سره موافق دي.

"مونږ هیله درلوده چې متحده‌ایالات به عراق په الوتکو او لرې نښه ویشتونکو راکټونو بمبار کړي او لکه د ۱۹۹۱ز کال په څېر به ټاکلي اهداف او ځایونه په نښه کړي. سره له دې چې دا ځل له امریکا سره داسې هېڅ دلیل نه و چې لوی دولتونه، زمونږ ملګري او ورونه د له امریکا سره موافق شي او د غوسه ناک امریکایي شیطان پر وړاندې د تر شا تړلي لاسونه ودرېږي. خو ما هیله نه درلوده چې امریکا د ځمکنیو، سمندري، هوایي او نورو ځواکونو په توګه وسله‌وال یرغل وکړي، که و یې هم کړي، محدود به وي او په داسې توګه به نه وي لکه چې و یې کړ. مونږ د ټولو احتمالاتو غم خوړلی و، خو د الله په اجازه او خوښه به یې زمونږ د ولس بچي مخه نیسي "او دا خو پر مونږ څه نوی یرغل نه دی"، عراق له تروریستي حملې مخکې او وروسته د یرغل ټولې څپې

زغملې دي، زه باوري یم چې زمونږ د پټمن ولس بچي به ورته په کمین کې وي".

له ایراني وزیر سره د ولسمشر لیدنه

ولسمشر د عربو او ګاونډیو هېوادونو له مشرانو او سیاسیونو سره د لیدنو او کتنو ډېرې کیسې راته وکړې، چې یوه یې دا ده:

"یوه ورځ په ۱۹۷۹ ز کال کې د ایران د بهرنیو چارو وزیر چې نوم مې یې سم نه دی په یاد، له ما سره کتل وغوښتل. په کتنه کې یې هڅه کوله چې د خمیني انقلاب او اهدافو ته تبلیغات وکړي. له اسرائیلو سره د شاه د اړیکو په اړه یې راته وویل. له مونږ عربو څخه یې غوښتل چې اسلامي انقلاب ته هرکلی ووایو او د ډېرو عجیبو مزاحمو غوښتنو له ډلې څخه یې یوه دا وه چې عراق دې د ایران په چارو کې مداخله نه کوي.

ما ورته وویل چې خپل انقلاب مو در خپل کړی، د ګاونډیو هېوادونو ولسونه پرېږدی چې خپله لاره په خپله انتخاب کړي او تاسې باید له درې ګونو عربي جزیرو څخه کډه بار کړئ. داسې ډېرې خبرې مې ورته وکړې. نو په ډېرې بې شرمۍ سره یې ځواب راکړ: تاسې د درې ګونو جزیرو په اړه د مداخلې حق نه لرئ، چا نه دي درته ویلي او نه یې مکلف کړي یاست چې د اماراتو د دولت په استازیتوب خبرې وکړئ، په دې برخه کې مونږ له تاسې سره خبرو ته نه یو چمتو. ما پوه کړ چې باید زمونږ تګلاره ښه ولولي څو په خپلو کارونو کې تېر نه وځي، باید مونږ وپېژني، هره عربي قضیه زمونږ خپله ده، دې ته اړ نه یو چې څوک د مونږ پرې مکلف کړي.

"عربو ورونو او په ځانګړي ډول مشرانو ته لازمه ده چې هغه ور یاده کړي چې عراق څنګه د فارسیانو او د هغوی د ناوړه نیتونو په وړاندې ولاړ و. ایران د عراق له ځوړتیا وروسته عربي خلیج ته په زوره د ننوتلو خوب ویني، حتی

پلان یې دی، او که عراق له ظالم بریده په مخکني حالت کې پاتې وای نو ایران به زمونږ پر عربو ورونو تېری نه وای کړی.

"کله چې خمیني له امریکا څخه د هغې د دفاع په واسطه واک ته راغی، ډلې یې په ایران کې لویه ګډوډي جوړه کړه. مونږ هماغه وخت وویل چې دا انقلاب نه دی، بلکې ګډوډي ده."

"زمونږ عرب ورونه باید د شاه هغه وصیت په یاد ولري، چې خپل زوی ته یې کړی و او ورته ویلي یې وو: اې ښاغلیه، عرب کڅ او "د فارس" خلیج ختیځ کڅ مې درته وسپاره، ته باید لوېدیځ کڅ ملاتړی او ترلاسه کړې خو کویټ به لومړنی زیان موندونکی وي. الله د زمونږ پر بادار د اسلام پر دوهم خلیفه حضرت عمر رضي الله عنه باندې ورحمېږي، چې ویلي یې وو: کاش چې زمونږ او فارس ترمنځ د اور غر وای".

دلته ولسمشر د عراق زیارتونو ته د ایران د هرې ډالۍ د ردولو د لامل په اړه کیسه کوي او وایي:

"کله چې زه د ولسمشر نائب وم، یوه ورځ مې د بغداد په ځینو سیمو کې چکر واهه، په یوې را غونډې شوې مظاهرې ور پېښ شوم، ځینو مظاهره کوونکو اوسپنیزې کړکۍ اخیستې وې، له موټر نه ور کښته شوم او پلې ورغلم. له یوه څخه مې د کیسې په اړه وپوښتل، راته وې ویل: دا له مونږ سره چې څوک دي، ایرانیان دي، له ایران څخه یې زمونږ د نیکه حسین لپاره ډالۍ راغوښتې دي. ما ورته وویل: مونږ خو له یوې کړکۍ پرته بله نه وینو. په ځواب کې یې وویل: بله کړکۍ په فلانۍ سیمه کې ده. سملاسي هماغې سیمې ته لاړو، هماغلته مو هم راغونډه شوې مظاهره ولیده، مظاهره چیانو داسې کړکۍ بار کړې وه چې هر عراقي پېښ په ډېرو لږو مهارتونو سره تر هغې زر څله ښه جوړولی شوای. دلته مو مطلوب وزارتونه پوه کړل چې د ایران یوه ډالۍ هم ونه مني، حسین زمونږ نیکه دی او تر ټولو لومړی مونږ باید د مرقدونو لپاره د

عراق له ډېرو پانګو څخه، څه ورکړو. له بده مرغه ایرانیان همداسې دي، د ځینو ساده خلکو له ښو نیتونو ګټه پورته کوي څو خپل ناوړه پلان پرې پلې کړي، خو اوس هیله لرم چې عراقیان به دغې مسئلې ته پاملرنه وکړي".

له ځینو ورونو سره یادښتونه

له ولسمشر سره په خبرو کې له عربو ورونو سره د ده ځینو یادښتونو ته ورسېدو، ده وویل:

"په ۱۹۸۰ز کال کې مو له سعودي سره د دولتونو د وېرولو پرېکړه وکړه چې قدس ته سفارتونه ونه لېږدوي. څنګه چې مو دا خبره وکړه چې مونږ به د هر هغه هېواد پر وړاندې د نفتو وسله وکاروو چې قدس ته خپل سفارت لېږدوي. مخکې له دې چې زه بغداد ته را وګرځم، دولتونو تل ابیب ته د خپلو سفارتونو لېږد پیل کړ.

له سعودي سره مو ښې اړیکې درلودې. ملک فهد ورور راته وویل: اې فلانیه، د عراق او سعودي ترمنځ د سرحدي سیمې د موضوع د پای ته رسولو په اړه څه نظر لرې. په هماغه وخت کې مې د رهبرانو له مداخلې پرته د بهرنیو چارو وزیر وګوماره".

په ۱۹۹۰ ز کال کې له سعودي څخه د ولسمشر لیدنه

عراق په ۱۹۸۸ ز کال کې د ایراني نظام له لوري له شوي برید او سختې جګړې څخه لویه بریا ترلاسه کړه، چې د عربو په نوي تاریخ کې داسې بریالیتوب نه و ترلاسه شوی. د دې پر ځای چې کمزوری او ناکام شي، د نړۍ د څلورم ځواکمن پوځ په توګه ترې ووت. نوې وسلې، تکړه پوځ او داسې رهبري یې درلوده چې په هر ډول جګړه کې یې هر اړخیز معلومات درلودل. کله چې ملک فهد بن عبد العزیز مملکت ته د ولسمشر صدام حسین په ورتګ خبر شو، الوتکه یې لا په هوا کې وه چې د لوی مېلمه هر کلي ته ورغی. په ۱۹۸۰ ز کال کې چې دی ولیعهد و، لا ټینګه اړیکه یې ورسره

درلوده. ولسمشر په هوايي ډګر کې له الوتکې نه را کوز شو، ملک توده غېږ ورکړه. په تصادفي ډول اسمان هم باراني شو. نو ملک، ولسمشر ته وويل:
والله ان اسمان هم ښه هرکلی درته وايي.

دواړه مشران د ولسمشر لپاره په ځانګړي شوي ځای کې سره کېناستل. د امت د دردونو، د عراق او د سعودي ترمنځ د ټينګو اړيکو، د سيمې د راتلونکي او په ځانګړي ډول د فلسطين د قضيې په اړه يې اوږدې خبرې وکړې، چې په منځني ختيځ کې د لانجې محور جوړوي.

ولسمشر صدام حسين ملک ته د کويټ د کړنو په اړه خپل سخت خپګان ښکاره کړ او پوه يې کړ، چې کويټ په خپله خوښه داسې پازابول نه کوي، بلکې د پردیو له لوري دغه کار ته مجبورېږي او وې ويل، چې عراق د هرې بهرنۍ مداخلې پرخلاف له سعودي او نورو خليجي هېوادونو څخه د ملاتړ ژمنه کوي.

ملک له ولسمشر څخه وغوښتل چې وضعيت ته په کتو ګام پورته کړي او سعودي به په سيمه کې د ټولو پيدا شويو ستونزو او په ځانګړي ډول د عراق او کويټ ترمنځ د را ولاړو شويو ستونزو د حلولو لپاره خپلې ټولې هڅې وکړي، مملکت (سعودي) به د عراق د اقتصاد په ښه والي کې هم مرسته وکړي څو بېرته روغ شي او د خليج له هېوادونو څخه به وغواړي چې له عراق سره مرسته وکړي او وې ويل: اې د عدي پلاره، هيله لرم چې نه مونږ او نه تاسې داسې کړنې ترسره کړو چې په سيمه کې کړکېچ زيات کړي او د جنګي بېړيو او پوځونو د راتګ ذريعه شي، که نه په ټوله سيمه کې به داسې مصيبت را منځته شي چې د امت حاضر او راتلونکی به ګواښي او له ولسمشر څخه يې و غوښتل چې د کويټ په موضوع کې د نه کېږي او وې ويل، چې کويټ خو يو کوچنی دولت دی، د لوېديځ او امريکا لويې ګټې پکې نغښتې دي او هره نښته به ورسره سيمې ته هلاکت راولي.

لېدنې له پای ته رسېدو وروسته ولسمشر له ملک څخه وغوښتل چې عراق ته ور مېلمه شي، ملک هم بلنه ومنله او په هماغه کال عراق ته ورغی.

له سکه اردن سره د عراق اړيکه

ولسمشر ور غبرګه کړه: "مونږ د اردن په ځمکو کې د ننه د اردن د ملاتړ لپاره هوايي ډګر درلود، ملک حسين ورور را څخه و پوښتل: په دې موضوع کې ستا حکمت ته بلنه ورکوو، ما ورته وويل: هوايي ډګر د هم د ستا وي، ځمکه د هم د ستا وي، له هوايي ډګر وروسته او مخکې د هم د ستا وي او دا ټول د سياست په اړخ کې، نه د مشرۍ په اړخ کې.

"په ياد مې دي چې سکه اردن يو کال له ملي تنګلاسۍ سره مخ و. زه خبر شوم چې ملک حسين کويټ ته په لاره دی. کويټيانو هم ورته ويلي وو، چې د کويټ د بهرنيو چارو وزير به په هوايي ډګر کې د هرکلي لپاره ولاړ وي، حال دا چې د کويټ امير جابر هم په کويټ کې و او داسې بوختيا يې هم نه وه چې ووايو، عذر يې درلود او داسې کړنه له رسمي پروتوکولونو او زمونږ له عربي اخلاقو سره نه ښايېدله.

ملک په تنګ شو. ما اړيکه ورسره ونيوله او ترې و مې غوښتل چې د سفر لوری يې بدل کړي او بغداد ته مخه کړي. سملاسي، هوايي ډګر ته د ده د هرکلي لپاره لاړم، ان ځينې ملګري وارخطا هم شول، ځکه له مخکې يې د ليدنې په اړه معلومات نه درلودل. عراق په هغه وخت کې سخت کلابند و، د چټکو اجراآتو لپاره مې له سکرتر څخه وغوښتل چې د مرکزي بانک ساتونکي او د ماليې وزير راولي، له دواړو مې وغوښتل چې په عراقي زېرمه کې د شته پيسو په اړه معلومات راوړي. بيا مې ترې وغوښتل چې پيسې د نيمايي کړي، نيمايي د زېرمه کړي او نيمايي نورې د زمونږ اردني ورونو ته ورکړي. د ملک حسين غوښتنې منل کېدلې، ځکه عراق او اردن په يوه حالت کې ګېر کېدل.

"داسې حالت له ولسمشر حسني مبارک سره هم وشو، چې د مصر مالي وضعیت دېوالي و. مونږ داسې دریغ غوره کړ چې نه غواړو تفصیلاتو ته یې ورننوځو، خو دا چې دی زمونږ پر ضد ودرېږي، نو دا ډېره د حیرانتیا وړ ده، داسې هېڅ هم نه وو چې داسې کار د وشي.

"مونږ چې دغه دریځونه یادوو، د دې له امله یې نه یادوو چې پر چا احسان بار کړو یا پر دې خبره غره شو، بلکې د دې لپاره یې یادوو چې عربي مال یو دی، د امت پانګې او ثروتونه باید د هغه د ولس په خدمت کې وي، یوه ورځ هم ځان غوښتونکي نه وو او نه، تنګ نظره (دیګماتیست) وو، بلکې عراقي او موریتانیایي ته مو په یوه سترګه کتل. فلسطیني، مصري، اردني، خلیجي او نورو ته هم همداسې. دغه نظر مو دښمنانو ته خوند نه ورکاوه، ځکه دغه نظر د سایکس بیکو او نورو له لوري د تجزیې او وېش رسم شوی حالت له منځه ووړ.

"د عربي مشرانو په کنفرانسونو کې به امریکا په پراخه کچه مداخله کوله یا د لیکلو پیغامونو له لارې یا د استازو له لارې او پر دوی به یې خپلې ویناوې او کارونه منل. مونږ به عربي مشرانو ورونو ته ویل چې امریکا ته مه ټیټېږئ او دومره سپکوالی بس دی... داسې ښکارېده چې پر امت تکلیف دی، کله نا کله به د چوکۍ له امله هم تنګي پرې راتله. خو صدام حسین به تنګي نه منله، بلکې امت او مبارزه به یې منله. مونږ به تل ویل چې ځواکمن عراق کولای شي چې هر خنډ له لارې پورته کړي او د امت ملاتړ وکړي، خو ځینو عربي چارواکو یا د لټۍ له امله یا د کمزورۍ په خاطر او یا په بل خاطر په عراق سترګې پټې کړې او دا یې هېره کړه چې عراق د دوی لپاره سندان دی چې په څټک یې پر دوی د دښمنانو د برید خوبونه ماتولی شي. لکه په عربي هېوادونو کې چې مشهوره ده، د مشریو په منځ کې غیرت دی، کله چې یو د مشر په توګه را څرګند شي، نو د غیرت غشی پرې ور وارېږي.

ځکه مونږ له عربي ورونو په ځانګړي ډول له چارواکو وغوښتل چې د امت په وړاندې مسئولیتونه وزغمي او داد مې ورکاوه چې ما ټینګه کړی نیولې ده".

پنځلسم څپرکی

له واکه ګوښه‌توب ته د ولسمشر بلنه او د شیخ زاید وړاندیز

لکه څرنګه چې مونږ یو، الحمدلله ولس هم همداسې
په پاک لاس او رښتینولۍ پېژندلی یو.
او همدا راز په مونږ کې یې ځواک، قاطعیت
عدالت او مهرباني لیدلې ده.

(صدام حسین په زندان کې)

مخکې له دې چې له ولسمشر څخه د عربي اماراتو د دولت د مشر مرحوم الشیخ زاید آل نهیان د بلنې په اړه وپوښتم، چې ولسمشر صدام حسین یې له واکه د ګوښه کېدو لپاره بللی و او بیا دغه بلنه وړاندیز نومول شوی و، له ولسمشر سره مې د واک پرېښودلو موضوع وټاکله، ده راته وویل:

"هو خلیله، مخکې مې پرېکړه کړې وه چې ان شاءالله نور به د هغې مودې له پای ته رسېدو وروسته ارام وکړم چې ولس د خپل چوپړ لپاره ټاکلی یو (ورروستی ولایت په ۲۰۰۹ ز کال کې)، او د عراق مشري به رهبرو ورونو او ملګرو ته پرېږدم. ډېر ستړی شوم، غواړم چې ارام وکړم او په لویه بنه د الله عبادت ته فارغ شم. خو دا چې له هغه ځایه په زوره و ایستل شوو چې لوی ولس مونږ ورته ټاکلي یو، نو دا کار ناشونی دی، ځکه مونږ ظلم ته غاړه نه شو اېښودی".

دشیخ زاید وړاندیز

کله چې بوش د جګړې ډولونه وهل او پر عراق د یرغل نه کولو هېڅ ناره یې نه اورېدله، د متحده عربي اماراتو د دولت رئیس شیخ زاید پر عراق د جګړې د مخنیوي لپاره وړاندیز وکړ، چې په غبرګون کې یې له واکه د ولسمشر ګوښه کېدل او د عراق پرېښودل وغوښتل شول. دغه وړاندیز په یوه پیغام کې وشو او شیخ زاید د بحرین ملک شیخ حمد بن سلمان آل خلیفه ته

واستاوه چې هغه د عربي مشرانو د غونډې رئیس ګڼل کېده. دغه غونډه د ۲۰۰۳ ز کال د فبروري د میاشتې په پای کې په خلیج کې وشوه او په پیغام کې څلور ټکي نغښتي وو:

۱- د عراقي رهبرۍ له واکه ګوښه کول او له عراقه وتل، څو عراق ټولې ور ښېګڼې ترلاسه کړي، چې دغه کار به د عربي وړاندیز د منلو له نېټې وروسته په دوو اونیو کې کېږي.

۲- عراقي رهبرۍ ته به په سیمه ییزه او نړیواله کچه لازم قانوني ضمانتونه ورکول کېږي چې په هېڅ ډول به تعرض نه پرې کېږي او نه به څارل کېږي.

۳- ټولو عراقیانو ته د عراق دننه او بهر د پراخې او عامې عفوې اعلان.

۴- په عراق کې به د انتقالي مودې لپاره وضعیت د ملل متحد د سرمنشي په مرسته د عربي دولتونو د ټولنې په لاس کې وي چې په ترڅ کې به یې لازمي اجراآت ونیول شي. څو چارې د عراقي ولس له باور سره سم طبیعي حالت ته ور وګرځي.

یعنې وړاندیز په دې مانا چې په عراق د جګړې د مخنیوي لپاره یوازینی حل د صدام ګوښه کول دي! خو د عربي مشرانو کنفرانس دغه وړاندیز رد کړ او خطرناک یې وګاڼه. زمونږ لا تر اوسه د پرېماکوف دوهمه لیدنه په یاد ده، چې د جګړې له پیلېدو وړاندې عراق ته راغلی و او ولسمشر ترې پوښتلي وو: که مونږ داسې وګڼو چې دغه سپکه غوښتنه مو ومنله، یعنې له واکه ګوښه کېدل او له خپلې کورنۍ سره له عراقه وتل، نو ایا زمونږ ولس به د دوی له شر څخه خوندي شي. پرېماکوف منفي ځواب ورکړ او وې ویل: امریکایان به عراق ته ننوځي، که ته وې او که نه وې.

زما او د ولسمشر ترمنځ د شیخ زاید د وړاندیز په اړه خبرې روانې وې او دا چې ده په هماغه وخت کې وړاندیز رد کړ، نو وې ویل:"چا چې د پېښو په لیدلو کې څېر له لاسه ورکړی وي، نو هغه بیا وایي چې عراق او صدام حسین

ولې دغه وړاندیز ونه مانه، عراق به یې بچ کړی وای؟ دوی ته وایم، شیخ زاید د عربو د حکیمو حاکمانو یو حکیم، حاکم و او پوهېده چې څه وکړي خو د وړاندیز په نوم چې د کوم نسبت ده ته کېږي، هغه د ده وړاندیز نه و، بلکې په فشار ور پورې نښلول شوی و او د ده په نوم را مخکې شو. مونږ په دې خبره دی ډېر ګرماوه چې دغه ناوړه نومی وړاندیز یې څنګه زغملی دی.

ما هماغه وخت ابي احمد (عزت الدوري) ته ویلي وو: "دښمنان یو ځل بیا چټي ګومان کوي، دوی د بعث تګلاره نه پېژني او نه د صدام حسین او د هغه د ملګرو حقیقت پېژني. دوی په ځانګړي ډول بوش ته هیله لري چې په ګواښ او اخطار سره کولای شي چې عراق او ملي نظام ته یې ماته ورکړي. کله چې د اشرارو نیتونه د هغو ناروغو نفسونو له خاوندانو سره ګډ شي. چې په امریکا او د هغه په «روزونکي» اسرائیل کې د طاغوتیانو له امرونو څخه په ذلت او سر ټیټی سره پیروي کوي، نو هر چوپ انسان ته چې دوی زیان رسوي، هغه مجبوروي چې له حق څخه د دفاع لپاره په لوړ غږ سره غبرګون وښيي او د تادیب او حق غوښتنې لپاره باطل د حق په ډبره وولي".

"ما ډېر باور درلود چې نائب عزت الدوري به په غوښتونکي دریغ دربېږي، خو چټک سفر یې د خطرناک امر په اړه بحث منع کړ.

"د دغه نظر خاوندانو فکر کاوه چې ملي قیادت او صدام حسین به دغه ناوړه نظر ته هو ووایي، دا یې د هغې وېرې له امله کاوه چې په ناروغ خیال کې یې درلوده، دوی فکر کاوه چې دغه وېره به د ایمان څښتنان مات کړي او ملي قیادت به د عراق ولس او د مبارزې ملګري یوازې پرېږدي چې په یوازې ځان د امریکا او صهیونیت له برید سره وجنګېږي... تقدیر د دغه مسئولیت لپاره د ۱۹۵۹ ز کال له پیله انقلابیان او مجاهدین ټاکلي یو څو د دغه لوی ملت یوه برخه و اوسو، دغه ملت ډېرې قرباني ورکړې دي، مونږ منګولې پرې خښې کړې دي او پرې به یې نه ږدو، لکه څرنګه چې مو دی په سختو شرایطو کې

نه پرېږدي... مونږ څو څله ویلي دي، څوک چې له امریکا او صهیونیت څخه د کمزورۍ په دلیل وېرېږي، نو مونږ کولای شو او چمتو یو چې پر ایمان او حق یې څواکمن کړو. مونږ امریکا او اسرائیلو واک ته نه یو رسولي، نو څرنګه به ترې وېرېږو... څکه خو زمونږ پر ضد را ټول شوي هم دي. ان کومو دولتونو چې له هغه وړاندیز نومي سره موافقت وښود یا موافقت ته مجبوره شول، چې په شیخ زاید پورې یې نښلوي، په حقیقت کې دغو دولتونو د عراق لپاره بدي نه زغمله، خو په اصل کې یې د صهیونیت خباثت او دسیسې سمې نه دي لوستلي، خو د کوېټ له شیخانو پرته عراق ته هره بدي غواړي.

"مخکې له دې چې مونږ هغه وړاندیز نومی رد کړو، ډېرى عربي مشرانو وروڼو رد کړی و، چې سعودي هم پکې و. هغوی د خوار شي چې باور یې درلود چې صدام او ملګري به یې عراق له هر څه سره ورته وسپاري. مونږ ورسره جنګېدلي یو او ورسره جنګېږو به، څو یې له پښو وینې وبهېږي، خپل هېواد به ترې ازادوو او داسې به یې ماتوو چې ټوله نړۍ یې له شر څخه خلاصه شي.

"دوی فکر کاوه چې مونږ به وړاندیز ومنو او عراق پرته له جګړې ورته وسپارو او که د دوی غوښتنې ونه منو، دوی به د ګډې دفاع له ژمنې سره سم د عربو وروڼو له دریغ څخه عراق محروم کړي، چې مسئولیت به یې د صدام او عراق پر غاړه وي. په دواړو حالاتو کې به د امریکا او صهیونیت ناوړه او چټل اهداف ترلاسه شي او په یوه ډبره به یې دوه مرغۍ ویشتې وي. خو دوی به تل مونږ په خپلو سینو کې ومومي، د جګړو په خندقونو کې به مو ومومي... مرګ غواړو خو ذلت نه زغمو".

بوش او د ګوښه کېدو بیه!

په هغه وخت کې چې په ولسمشر ټول فشارونه راواړل شوي وو چې له واک څخه ګوښه شي، ټولو باور درلود چې له واکه ګوښه کېدل به د عراق په ګټه وي،

پر دې سربېره چې پرېماکوف د عراق په دوهمه لیدنه کې څه وویل، همداراز د ولسمشر صدام حسین او لویو مرستیالانو د ګوښه کېدو لپاره چې متحده عربي اماراتو د عربي مشرانو په کنفرانس کې هلې ځلې وکړې، دغه وړاندیز په هماغه وخت کې لومړی ځل ګڼل کېده چې یوه عربي هېواد داسې رسمي نارې وهلې.

د ۲۰۰۷،۹،۲۶ نېټه د هسپانوی ال پاییس ورځپاڼې خپرې شوې خبرپاڼې ته په کتو بوش په هماغه وخت یعنې د ۲۰۰۳،۲،۲۲ نېټه کې د هسپانیې له لومړي وزیر خوزیه أثناء سره د تکزاس په کراوفورډ کې په خپل کښت کې یو ځای و. بوش د دې لیدنې په ترځ کې وویل چې صدام حسین د منفي څواب لپاره چمتو دی، خو په دې شرط چې یو میلیارد ډالر ترلاسه کړي. أثناء پوښتنه ترې کړې وه چې صدام حسین رښتیا هم کډه کوي، بوش په هو ورغبرګه کړې وه او بل احتمال یې هم یاد کړی و چې دی به ترور کېږي. خبرپاڼه وایي چې په هماغه وخت کې بوش د ملل متحد پیرو د امنیت شورا په غړو هېوادونو فشار راوړ چې د څواک کارولو د پرېکړې پخلی وکړي، او ویل یې: هر څه چې کېږي "خو د مارچ په پای کې باید مونږ په بغداد کې وو".

د خبرپاڼې له مخې، بوش د عراق بیارغونې ته پر دې باور اشاره وکړه چې عراق "کېدای شي د یووالي په چوکاټ کې منظم شي". او وې ویل: "صدام نه بدلېږي او لوبه به کوي. خو اوس یې وخت راغلی چې ځان ترې خلاص کړو".

څوک چې صدام حسین پېژني، پر دې پوهېدای شي چې د نړۍ ټوله شتمني یې نه شي غولولی چې خپل عراق او ولس دغو احمقانو او رذیلانو ته پرېږدي... لکه د ده او عراق دښمنان چې باوري وو، که شتمنیو غولولی شوای، نو بیا یې ولې هغه وړاندیز ونه مانه. په حقیقت کې ولسمشر د دښمنانو او په ځانګړې ډول د بوش پر نفسي ژورتیا پوهېده او باوري و چې که په هره بیه وي دوی د عراق نیواک غواړي او صدام د دوی په مریو کې نښتې مړی ده.

شپاړسم څپرکی

د ولسمشر د ژغورلو لپاره ډيپلوماتيکې هڅې

زه نه پوهېږم چې عربي ټولنه د نيواک له سمبولونو سره
څنګه چلند کوي، سره له دې پوهېږي هم چې عراق له امت
څخه د دفاع د لومړنۍ کرښې ممثل دی،
نو د عراق را پرځېدل او د دغې کرښې را پرځېدل پر ټولو
د توپان راتلو په مانا دی.

(صدام حسين په زندان کې)

ولسمشر صدام حسين بشپړ باور را وباښه چې چارو ته په کتو د هغو دولتونو د ليدلو لپاره وخوځېږم، چې پر عراقي ننداره يې اغېزه ښيندل شوې. ولسمشر به زما د رول او د ده د مخالفينو او د عراق د دښمنانو د غبرګونونو د خطرونو له امله زما درناوی کاوه، په ځانګړي ډول کله چې پوه شو چې زما د ترور هڅې کېږي (يوولس ځله هڅې)، د ملګرو په مخ کې به يې زما د رول ستاينه کوله، د قانوني چارو له چوکاټه بهر يې هم په ډېرو چارو کې پر ما اعتماد کاوه. له همدې ځايه او کله چې د ۲۰۰۶ ز کال په مې مياشت کې د محاکمې ډرامه ګرندۍ شوه، نو ولسمشر زه وګومارلم چې د عراق د وضعيت د انځور ښکارولو لپاره د ده کتبي او شفاهي پيغامونه ځينو مشرانو ته ورسوم، بې له دې چې مشخصې خبرې راباندې لازمي کړي، زه يې د وړ وينا کولو لپاره ازاد پرېښودم. زما لومړی هدف د ولسمشر ژغورل او د ولسمشر له لارې د عراق ژغورل و. د ډېرى عربي او پرديو دولتونو له سفيرانو او استازو سره مې وکتل. له سفيرانو سره به مې د هغوی په دفترونو کې کتل او ټولې اسانتياوې به يې راته برابرولې. ځينې به مې مابښام له دفترونو بهر کتل. ولسمشر هم زما هلې ځلې ښې ګڼلې، له ما او ملګرو سره يې د ۲۰۰۶ ز کال د اکتوبر د مياشتې په ۳۰مه نېټه په ليدنه کې وويل: "د دفاع کمېټه، يو اخلاقي او جهادي فعاليت

دی، انقلابي مبارزه ده، د ټولو هدف يو دی. الله دې ستاسې په هڅو کې برکت واچوي، ستاسې فعاليت هم د استاد خليل له فعاليت سره برابر دی او له کمېټې سره په يوه لوري دی"، ملګري مې د هلو ځلو پر بل ماهيت خبر نه وو او هغه له مشرانو او سفيرانو سره اړيکه وه. خو د ظالمې پرېکړې له صادرولو وروسته چې په ورستيو ورځو کې امريکايي اړخ له دې منع کړم. چې بغداد ته دې د ولسمشر د ليدو لپاره مخه کړم، نو ما او ولسمشر به د يو بل کس په مټ پيغامونه لېږل را لېږل.

ولسمشر چې کومه دنده را سپارلې وه، په هغې کې مې ترلې مطلب درلود، يعنې د عراق ژغورل. ما چې له کومو مشرانو سره ليدل، نو ورته ويل به مې چې د عراق جوړېدل له صدامه پرته ناشوني دي. ما به قناعت ورکاوه چې له صدامه پرته به ګډوډي رامنځته کېږي، عراق به ضايع کېږي او پر عراقيانو له هغې لارې پرته چې پرې را لوی شوي دي په بله لاره پرې حکومت نه شي کېدای. په دې اړه مې له مشرانو او سفيرانو څخه ژمنې هم واخيستې، چې هرومرو به صدام بېرته واک ته را ګرځي او له ځينو هغو تېروتنو به لاس اخلي چې تېر وخت يې کړې وې. دوی ټول په يوه خوله وو چې د عراق د ورانولو او عربو او مسلمانانو ته د فارسېزم خطر راښکاره کېدلو له امله سيمې خپل توازن له لاسه ورکړی. خو د دوی هلې ځلې څکه بريالۍ نه شوې چې فردي هلې ځلې وې.

دلته بايد هغه ګمانونه رد کړم چې ويل کېږي، چې ما او د ولسمشر ځينو خپلوانو له ځينو مشرانو سره د اړيکې لپاره شخصي هلې ځلې کړې دي. دا خبره ناسمه ده، ولسمشر صدام حسين له ما څخه غوښتي وو، څکه د زندان په موده کې يې زه ځان ته تر ټولو نږدې ګڼلم او له ما سره د ده په لاس ليکل شوي پيغامونه شته چې د عراق په اړه يې د عربو ځينو مشرانو ته ليکلي وو. زه بې تاريخ ته ساتم.

یوه ورځ مې د یوه عربي هېواد په پلازمېنه کې له یوه مهم سفیر سره د لیدو ژمنه کړې وه، خو کله چې ځای ته ورسېدم، هلته د مذهبي ملېشو ځینې کسان وو، داسې ښکارېده چې زه یې ځارلم، نو مونږ بل ځای وټاکه او هلته مو هم هماغه کسان وموندل، نو ما هم سترګې پرې پټې کړې، ما ویل هسې نه چې سفیر ته د زیان لامل شم. د ناستې په وخت کې د یوه عربي دولت قونسل راسره مخ شو، ټینګه اړیکه مې هم ورسره درلوده، روغبړ مو سره وکړ، بیا یې متوجه کړم چې د عراقي ملېشو د کسانو له لوري تر څار لاندې یم. په هماغې موده کې زه په عمومي سړکونو تلم او دا چې شخصي ګاډی مې نه درلود، نو دربس به مې نیوه. ما به له وخته مخکې تګ کاوه، ځکه وخت په چټکۍ روان و او د نومړي کس مسئولیت زه مجبورولم چې د ژغورلو لپاره یې چټک ګامونه پورته کړم. دنده سخته وه، ما باید یوازې دغه کار کړی وی، ځکه ما او ولسمشر پرېکړه کړې وه چې په پټه به یې کوو. په هماغو سختو شېبو کې ما داسې احساس کاوه چې د ولسمشر د ژغورلو هڅه کوم، هغه بیا د عراق د ژغورلو هڅه کوله... دنده ډېره درنه وه. له بده مرغه، ځینو زمونږ د کار درناوی نه کاوه، په داسې حال کې چې زه به له یوه سفارت څخه وتلم او بل ته به ننوتلم او د عربي پلازمېنې په سړکونو به ګرځېدم. هغو دردوونکو مخنیونو ته نه ورځم چې په دې برخه کې ورسره مخامخ شوم.

زما هدف د الله او د خپل ملي انساني ضمیر راضي کول وو. هغه ښه راغلاست چې به ما د سفیرانو له لوري لیده، زما دنده به یې اسانوله. دلته باید د تاریخ د پوهاوي لپاره یوه اشاره وکړم، ټولو هغو عربي او بهرنیو سفارتونو ته چې زه ورغلی یم، سفیرانو یې ما ته تود او له درناوي ډک هرکلی کړی، د فلسطین له سفارت پرته چې نه یې په ورتللو کې هېڅ چا ښه راغلاست راته ویلي او نه یې په راوتلو کې...

د عربو له مشرانو سره اړیکې

ولسمشر هیله درلوده چې عربي مشران به د ختیځ امت د دروازې ساتونکي (عراق) دفاع ته را و دانګي. ما خبر کړ چې له ځینو عربي مشرانو سره مې وکتل او د عراق حالت مې ورته انځور کړ او پر سیمې د را روان حالت انځور مې ورته وکېښ. ټولو له عراق او ولسمشر صدام حسین سره زړه غوښت. له عربي مشر سره مې ولیدل چې د ده ډېر درناوی یې کاوه، په عراق کې د روان حالت او په زندان کې له ولسمشر سره د په زندان کې د شویو کارونو په خاطر ډېر په غوسه و، او وې ویل: ما هیله درلوده چې د جګړې په ډګر کې شهید شي! څه چې له ولسمشر صدام سره کېږي، هغه زمونږ د ټولو سپکاوی دی. د وکیلانو هڅې یې وستایلې، خو ده هڅه کوله چې ولسمشر د محاکمې ناستو ته را نه وستل شي. ما ورته وویل، چې که دی را نه شي، دوی به یې په زور راولي. نو پوه شو او ژمنه یې وکړه چې د عراق او ولسمشر صدام حسین لپاره به ټولې هلې ځلې کوي.

له یوه بل مشر سره مې چې لیدل، هغه راته وویل: خلیله وروره، ولسمشر صدام حسین د عربو کلا وه او څه چې مو په لاس کې دي، له هغو څخه په کار اخیستنې سره به پوره هڅه وکړو چې حق حقدار ته ورکړل شي. د عدي له پلاره (صدامه) غواړم چې صبر وکړي، یوازې صبر وکړي. که څه هم چې په عراق کې زمونږ ګټه نشته، خو د عدي پلار د دې امت لپاره د امن او امان ناظم و. دغه مشر چې څه کولای شوای، هغه یې ټول وکړل، خو امریکایانو د اصلاح لپاره ټولې هلې ځلې وشړلې.

(د ولسمشر له وژلو وروسته مې له یوه رئیس سره وکتل، ډېر متاثر شوی و، ان ډېر ځله یې په هغه څه وژړل چې له ولسمشر سره وشول او له عراق سره کېږي).

وروسته مې د ځینو عربي مشرانو له استازو سره وکتل، ټولو له عراق او ولسمشر صدام حسین سره مینه لرله. تاریخ ته وایم، د دوو دولتونو مشرانو او استازو را سره ونه کتل. یوه کېدای شي عذر لرلای، چې په بل کڅ کې و، خو دوهم هېڅ عذر هم نه درلود. بې له عادته پرې فشار و، مشر یې کولای شوی چې په پټه را سره وګوري، لکه له ټولو مشرانو سره چې مې له رسنیو لرې او پټ وکتل.

ولسمشر وایي: "عربي واکداران نه ملامتوم، نه یې تنګوم، خو عذر هم نه ورته کوم، زما غاړه له دوی لرې پرېږدئ. غاړه مې الله ته ایښې ده، ژوند ته هومره ارزښت نه ورکوم لکه څومره چې له ما سره د تاریخ انصاف ته ارزښت ورکوم".

خو زه وایم چې د ځینو عربي مشرانو په دریځ ولسمشر صدام حسین وشرمېده. د ولسمشر صدام کلک ملتپاله دریځ او ورسره په امت کې د عراق فضیلت یې په یوه تنګ ځای کې پرېښودل. ځینو په پوهې سره او ځینو په ناپوهۍ د عراق په ورانولو کې هم ونډه واخیسته. امریکایي ځواکونه د ځینو عربي هېوادونو د ځمکو له لارې عراق ته ننوتل او ور پسې ځواکونه د ګاونډي هېواد، اسلامي دولت [ایراني دولت] له لوري راغلل.
ولسمشر ډېر څله عربي ټولنه او ښاغلی عمرو موسی ملامت کړل، "د عراق له نیواک څخه تر اوسه مو ښکاره دریځ ونه لید، بلکې زه نه پوهېږم چې عربي ټولنه د نیواک له سمبولونو سره څنګه چلند کوي، سره له دې چې پوهېږي چې عراق له امت څخه د دفاع د لومړنۍ کرښې ممثل دی، نو د عراق را پرځېدل او د دغې کرښې راپرځېدل پر ټولو د توپان راتلو په مانا دی".
په دې جریان کې اوازه خپره شوه چې عمرو موسی عراق ته ځي. ځینو چارواکو ویل چې له ولسمشر صدام حسین سره به په زندان کې ګوري.

ولسمشر راته وویل ایا دا خبره رښتیا ده، ما ورته وویل: ځینو خبرپاڼو یاده کړې ده. ده وویل:
"که یې را سره ولیدل، نو بشپړ ښه راغلاست به ورته ووایم. دا ښه کار دی، څکه دا لیدنه د نهایي بدلون ټکی دی، ډېرې چارې به بدلې کړي، هرومرو به خبر شي او په داسې مثبت ډول به ورسره تفاهم ته و رسېږم، چې صابر مجاهد ولس ته مې خدمت وکړي".
خو عمرو موسی رانغی...

دولسمشر د را خوشي کولو لپاره ځینې وړاندیزونه

کله چې د ولسمشر له لوري له ځینو عربي مشرانو سره په اړیکه نیولو وګمارل شوم او ما هم اړیکه ورسره ونیوله او د عراق حقیقت مې ورته وښود چې څومره ورانی، خرابوالی او تیت او پرک والی پکې روان دی، نو ځینې یې را ولاړ شول او امریکایي ادارې ته یې د ولسمشر صدام حسین د خوشي کولو د قناعت ورکولو هلې ځلې وکړې. خو هغه ټولې هلې ځلې د دوو لاملونو له کبله ناکامې شوې:
لومړی: هلې ځلې فردي وې، ځینو عربي مشرانو ته مې وویل چې د مشرانو یو کوچنی کنفرانس د جوړ کړي او وړاندیز د پکې وکړي، چې د زندان د پنجرو شا ته د ولسمشر صدام حسین پاتې کېدل شرم او عار دی.
دوهم: د امریکایي ادارې کبر او حماقت، ایران او په عراق کې یې د ننه لاسپوڅو ځینې سیاستوال او پوځي مشران امریکایان د ته اړ کړل چې په عراق کې د روانو حقیقتونو مخ پټ کړي او سپینې مانۍ ته څه و نه وایي. زه پوره خبر وم چې ځینو عربي دولتونو تر یوه حده امریکایي اداره قانع کړې وه چې دغه سیاسي او ډګریز پوځي مشران بدل کړي. بیا امریکایي ادارې ته یو څه حقیقتونه ور رسېدل او دریځ هم لږ لږ بدلېده. کله چې ایران او د ایران پیروان پر دې بدلونونو خبر شول، د وخت له لاسه ورکولو مخکې یې بېړه وکړه او

فشار یې زیات کړ څو له ولسمشر صدام حسین څخه ځان خلاص کړي. دا چې دغو عربي دولتونو ته د عراق او ولسمشر صدام په حق کې د دریغ له امله ستونزې را ولاړې نه کړو، نو نومونه یې د دې شدت تر ختمېدو پټوو. خو د شخصي وړاندیزونو په اړوند، زه به د امریکا متحده‌ایالاتو یا برېتانوي حکومت له استازو سره د هرې لیدنې په تفصیلاتو خبرېدم. څو وړاندیزونه وو چې د بېلګې په توګه په لاندې ډول یې لنډوو:

په ۲۰۰۵ ز کال کې یوه ورځ د امریکایي ادارې استازي او د ټوني بلېر استازي و غوښتل چې د بعث ګوند له استازو سره په یوه عربې پلازمېنه کې تر عربي پالنې لاندې وګوري. په هماغې عربې پلازمېنې کې لومړنی لیدنه د برېتانیا د یوه سفیر په شتون کې د ټوني بلېر له مشاور سره وشوه. د عربي دولت وړاندیز په لاندې ډول و:

- د بعث له بېخه ایستلو د قانون لغوه کېدل.
- د فدرالي نظام د لغوه کولو او د پانګو د وېشلو د قانون تعدیلول.
- د عراق یووالی ساتل.
- په عراق کې د سیاسي فعالیت ازادي.
- د پخواني عراقي پوځ بیا را ګرځول.
- د ټولو زندانیانو او بندیانو خوشي کول.

د عراقي لوري غوښتنې داسې وې:
- لومړی شا ته تګ.
- د عراقي پوځ او ټولو قانوني موسسو بېرته را ګرځول.
- د بندیانو خوشي کول چې ولسمشر صدام حسین به هم پکې وي.
- په ۲۰۰۳ ز کال کې چې نیواک څه اجراآت برابر کړي او قوانین یې صادر کړي د ټولو ملغی.
- د خبرو اترو په هر ټکي کې ولسمشر صدام حسین ته ور تګ.

برېتانوي مشاور چې عربي یې هم ښه زده وه، ور غبرګه کړه: د صدام حسین په اړه خبرې نه شې کېدای. ځکه هغه له یوه شدید سړي سره دی (په خندا یې وویل)، په نورو چارو کې شونې ده. دغه څرګندونې به زه خپل دولت ته بوسم.

خو دغو خبرو اترو هېڅ ګټه ونه کړه، ځکه امریکایي او برېتانوي پلاوي خپلو هېوادونو ته ستانه شول او هېڅ ځواب یې را نه کړ. دا ټولې خبرې اترې د ولسمشر له پوهې یا موافقې پرته د عربي منځګړیتوب منل و.

ولسمشر صدام حسین مې په دې وړاندیزونو او په بېروت کې د عربي ملتپاله کنفرانس د بنسټګر او د پخواني مشر دکتور خیرالدین حسیب په وړاندیز خبر کړ، نو ده له امریکایانو او برېتانویانو سره هره داسې اړیکه رد کړه چې په زندان کې د قانوني قیادت له پولو بهر د عراق راتلونکی محدودوي او وې ویل: "که امریکایان جدي وي، نو دلته او هلته چلونو ته اړتیا نشته او نه پر دغه یا هغه اړخ را ټولېدل شته. مونږ ورسره یو. له مونږ سره اړیکه سخته نه ده، مونږ دا نه منو چې زمونږ رول ته د پاملرنه ونه شي. امریکایان د مقاومت د په نښه کولو لپاره هڅه کوي چې د ګوند او پوځ مشران معلوم کړي".

اوولسم څپرکی

ولسمشر او د محکمې تګلوري

په ۲۰۰٦ کال کې د ولسمشر صدام حسين او مدافع وکيلانو د ليدنې په ترڅ کې ښاغلي رمزي کلارک نظر ورکړ، چې محاکمه له عراقه بهر ولېږدول شي او وې ويل: امريکايي ستره محکمه اوس د خپل حکومت پر ضد دعوې قبلوي، ان که هغه د امريکا له خاورې بهر هم شوې وي. اوس هم د امريکايي حکومت پر ضد څو دعوې شوې دي، نو وکيلان کولای شي چې د ولسمشر په ګټه د امريکايي حکومت پر ضد خپله دعوا اقامه کړي، ښاغلی طارق عزيز هم کولای شي چې داسې دعوه وکړي.

د طارق عزيز، عواد البندر او نورو ملګرو په اړه ولسمشر ويل، چې دوی داسې دعوې کولای شي، هر يوه ته چې دا دعوه ګټوره ښکاري، زه يې مخنيوی نه کوم. خو شخصاً ځان ته يې نه غوښته او زياته يې کړه: "ما له ځوانی نه تر اوسه پورې له چا څخه مهرباني نه ده غوښتې او نه يې غواړم، څو ځله د اعدام حکم را باندې وشو، ما ژوند نه دی غوښتی، اوس به يې څنګه غواړم چې عمر مې نږدې اويا کلونو ته رسېدلی دی. پوښتنه دلته را ولاړېږي چې د محاکمه کېدو نېټه د ۲۰۰٦،۱۰،۱٦ نېټه وه اوس ولې يوه مياشت يا لږ او زياته وځنډېده". ولسمشر به پوښتل: عجيبه ده، د امريکايي محکمې د غبرګون لپاره کار څومره وخت نيسي. خو ښاغلي رمزي کلارک ټينګار کاوه چې له هماغې نېټې وروسته دعوه وشي. د نورو وکيلانو نظر هم همدا و. ولسمشر وويل: "که مونږ نړيوالې محکمې ته لاړ شو، نو لکه د ولسمشر يوګلاسوي ميلوسوويچ په څېر به مونږ هم څو کاله په څېړنو او محاکمه کې پاتې شو او له عراقه د بهر محکمې منل د تسليمېدو او په تور د اقرار په مانا ده او پر دې اعتراف دی چې مونږ ګناهکاران يو. زه باور لرم چې امريکايانو او داسې محکمې ته امان نشته او په ۲۰۰٦،۱۰،۱٦ به پرېکړه وکړي".

ولسمشر زياته کړه:

"زه د استاد رمزي کلارک او د هغه د عزتمنو ملګرو وکيلانو په انسانيت او زما د ژوند د ژغورنې لپاره په ټولو هڅو خبر يم، خو زه يې په دې لاره ژغورل نه غواړم. الحمدلله خپله دنده مې پوره کړې ده. د دې پر ځای چې صدام د دښمن په لاس زر کاله ژوند وکړي دا به ښه وي چې د دښمن په لاس ووژل شي. همدا زما هيله ده. الله جل جلاله حسين رضي الله عنه په کربلا کې شهيد کړ، دا چې دی مظلوم وفات شو، نو لا تر اوسه د ميليونونو وګړو په زړونو کې اوسېږي، د خلکو په زړونو کې مظلومان اوسي، ظالمان نه او حسين زمونږ نيکه دی. وکيل خافيير په يوه ناسته کې راته وويل، چې د حلبجه ښار د ناوړه پېښې په اړه به د ايران پر ضد دعوه وکړي، ما ورسره ونه منله او ورته و مې ويل؛ مونږ ته نيکونو را ښودلي چې له هېچا شکايت ونه کړو، ځکه زمونږ د نيکونو له عاداتو سره سم شکايت کول عيب ګڼل کېږي. په همدې اساس مو دا ميراث وړی دی. صدام حسين د هېچا د محاکمه کولو صفت نه لري، مخکې مې د صن خبرپاڼې محاکمه کول هم ونه منل، چې د جګړې د بندي په څېر يې زما حقوقو ته زيان رسولی و. زه باوري يم چې تاسې به د حلبجې اسناد لرئ، خو وروڼو زه په عراق کې زېږېدلی يم، په عراق کې ژوند کوم او په عراق کې به مړ کېږم. زه له دې سره عادت شوی يم چې په خپل هېواد کې ژوند وکړم، ساه پکې واخلم او د ولس په منځ کې واوسم... او د محاکمې قضيه د عراق له نورو ټولو قضيو سره يوازې د مقاومت زړور اتلان پای ته رسولی شي او کومه عراقی نومي محکمه چې ده هغه د سياسي حالاتو او بدلونونو تابع ده، امريکايي ولس هم فشار اچولی چې له عراقه په شا شي. نو زه له هېچا څخه مهرباني نه غواړم. نو ځکه عراقي محکمه او په عراق کې يې ښه ګڼم څو ولس په حقيقت خبر شي، پر دې سربېره په محکمه باندې د مقاومت شدت هم اغېزه ښيندي.

"زه نه غواړم چې دغه محکمه د نړیوالې هغې ته ولېږدول شي، ځکه نړیواله محکمه د سیاسي دریځ په بدلون سره نه بدلېږي او زه یې ځکه نه منم چې که نړیواله محکمه پرېکړه هم وکړي، نو عفوه نه شي کولای. که په امریکا کې پرېکړه وشي، نو دا به جریمه را منځته کړي، د امریکایي ولس او نورو ولسونو په ګټه به وي او امریکایي حاکم ته به ننګونه وي، چې په نړۍ به هم اغېز وښيندي او امریکایي حاکم به پوه شي چې که یې حکم او سلوک غیر قانوني وي، نو ولس به دی ونه مني او زه له دې ځخه په تنګ کېږم چې د تاسې تګ او راتګ به تاسې ته پراخ خطرونه پېښ کړي.

"زه نه په دې محکمه کې اعتراف کوم او نه یې په تأسیس اعتراف کوم، کله چې قاضي جوحي راته وویل: ته صدام حسين یې، په ۱۹۳۷ ز کې پیدا شوی وې، د عراق د جمهوریت پخوانی رئیس وې او د منحل شویو وسلهوالو ځواکونو اعلی سر قومندان وې او د انقلاب د منحل شوي قیادت د شورا رئیس وې... ما ورته وویل: زه صدام حسين د عراق د جمهور رئیس، د وسلهوالو ځواکونو اعلی سر قومندان او د انقلاب د قیادت د شورا رئیس یم او لا تر اوسه په عراق کې اوسېږم. کله یې چې پوښتنه وکړه چې زما په فکر له حقوقو فارغ شوی یې؟ ما ځواب ورکړ: زه فکر کوم ته قاضي یې... او ورته مې وویل: اې د جوحي زویه، که د صدام په وخت کې قاضي شوی نه وې، نو پر الله قسم چې اوس به قاضي نه وې، ځکه که صدام حسين ستاسې لپاره حالات برابر کړي نه وای، نو د بزګرانو او نورو زامنو ته به د درس فرصت برابر نه و".

په یاد مې دي چې له جوحي سره د محکمې د لومړنۍ استماعیې وروسته ولسمشر پوښتنه را ځخه وکړه چې ناسته تلویزیون او نورو رسنیو خپره کړې ده، ما ورته وویل، ځینې برخې یې خپرې شوې، د عربي ولس په روحیه یې ډېره اغېزه ښیندلې ده، ټولو ویل چا چې د ولسمشر صدام حسين محاکمه کول

غوښتل، هغوی د ولسمشر له لوري محاکمه کېدل او عربي ملت کلک ولاړ دی او سره له دې چې ډېر فشارونه پرې وشول، خو له خپل دریځ ځخه نه اوړي... ولسمشر وايي:

"دا محکمه غیر قانوني او دستوري ده، د نیواک له لوري جوړه شوې ده، د دروغجن یرغل له لوري را وړاندې شوې، له نړیوال قانون، ارزښتونو او له عدالت ځخه د بهر برید د جریمې یوه ثمره ده". او وې ویل: "دا عدالت او قانون ته سپکاوی کوي، په اصل کې د نړیوال نظر د غولولو لپاره یوه ډرامه ده، دوی خو د قانون او عدالت خبره کوي، خو دوی ترې تر ټولو لرې دي. د جنیف تړون مې ولوست، په ځانګړي ډول د بندیانو په اړه. ځکه زه دا وایم چې د عراق د قانون او دستور او د جنیف د تړونونو د مخالفې محکمې د تشکیل په ضد څه تشکیل جوړ شي، ځکه د هر شي بنسټ چې باطل وي، نو هغه باطل دی"... بیا یې زیاته کړه: "په باطلو پرېکړو، د نیواک تر چتر لاندې او د امریکایي واکمن په لاس یې محکمه تشکیل کړې ده. دا یعنې د قانوني ځواک غصبول دي او پر عراقي او نړیوال قانون یو ډول پراخ تېری دی. ځکه زه هیله درنه کوم چې دفاع مو قانوني، سیاسي او رسنیزه وي".

کله چې قاضي د ځېړنې په یوه ناسته کې له ولسمشر ځخه پوښتنه وکړه، چې ملګري یې وایي چې امرونه ده صادرول، ولسمشر ځواب ورکړ: په ۱۹۶۴ ز کال کې زه د قیادت غړی وم او انقلاب مو پلان کړ. بیا درې میاشتې وروسته لکه د قیس د خیانت په ځېر په خیانت سره بندي شوم. د ځېړنې په وخت کې یو بندي کمزوری شوی و او پلان یې افشا کړی و. کله چې له ما ځخه قاضي وپوښتل، ما ورته وویل چې پلان زما و. قاضي وپوښتل: او ابوهیثم (احمد حسن البکر)؟ ما ځواب ورکړ چې زه له عبدالسلام عارف سره د ابوهیثم په اړیکه شکمن یم. له هغه مې بار پورته کړ. سړي په همداسې ځایونو کې معلومېږي".

او ولسمشر خبرې بشپړولې:

"مونږ د قرباني لپاره پیدا شوي یو، مشر باید قرباني و زغمي، که بوش پر ما د اعدام حکم وکړي، زه یې له بوټونو سره هم نه برابروم. کله چې قاضي د اعدام پرېکړه لولي، نو دی باید دا په یاد ولري چې زه یو پوځي سړی یم او باید په مرمۍ وویشتل شم".

ولسمشر و پوښتل:

"ایا مدافع وکیلان کولای شي چې د مؤکل پیغام د هغه کورنۍ ته و رسوي؟ که د سره صلیب له لارې وي، دا نو په دې مانا چې مونږ بندیان یو او بندي محاکمې ته نه ځي، خو که د دې خلاف وي، نو دا بیا دوه ژبي ګڼل کېږي. زه دا پوښتنه کوم چې څارنوالان ولې په بغداد او د عراق په نورو سیمو کې د مذهبي فتنې په پایله کې د لسګونو بلکې سلګونو کسانو د وژل کېدو په اړه نه خوځېږي؟

"له مونږ سره د محکمې له لوري په کارول شوي اسلوب او لاره، لکه د زندانیانو وهل یا د ټولو حاضرول یا د وکیلانو له لوري دننه کول مونږ نه یو وارخطا کړي. ما قاضي ته وویل چې لکه د قانوني اړخ په توګه د شرعي او خلاف په منځ کې ګډوډي روا نه ده. ما ترې وغوښتل چې زما وضاحت ثابت کړي چې عراق د امریکایانو له لوري محکوم دی، کله چې پر ما په غوسه شو، ما ورته وویل چې پر ما غوسه مه کوه زه تر تا پورته یم. څوک چې شرف او غیرت لري، داسې ډرامه ییزه محکمه نه شي منلی.

"په نننۍ ناسته کې مې د ځینو وکیلانو ورونو په خبرو کې بدلون ولید، چې محکمه یې عادلانه وبلله. دا چې محکمه غیر قانوني ده او زمونږ له لوري هېڅ ډیپلوماتیکه وینا نه اورېدل کېږي، نو ځکه یې مونږ داسې ګورو چې د استاد خلیل موخه کول یې غوښتل، ځکه هغه ښه چلند نه ورسره کاوه. محکمې ته خبرې کول زمونږ ښېګنه ګڼم، دوی غیر قانوني دي. د لومړیتوبونو په بیه ښه چلند څورونکی وي او منفي پایلې لري. پر مونږ لازمه ده چې له ښه چلند څخه لومړیتوبونه لرې کړو. تاسې باید له خپلو دریځونو را ټیټ نه شئ او د

محکمې د تېروتنو او اشتباهاتو له ځوابولو څخه کښته نه شی، په ځانګړي ډول په اجرائیوي مسایلو کې او د قاضیانو د تعینولو او د سیاسي او مذهبي بنسټونو په اړه باید کمی ونه کړئ. دا په یاد ولرئ چې دا محکمه د فارسیزم په طریقه روانه ده".

دلته ولسمشر را څخه وغوښتل چې قاضي رزکار محمد ته یې سلامونه او منې ورسوم او خبر یې کړم چې ولسمشر یو شعر ورته لیکلی دی. لکه څرنګه چې ولسمشر ویل، رزکار چې کله له حقیقته خبر شو، نو بېرته وګرځېد.

ولسمشر وکیلانو ته وویل:

"اې اتلانو تاسې زه غټ ښکاره کړم او ما تاسو. په تېره ناسته کې مو د دفاع شاهدان ولیدل، له عراق او لارې څخه یې دفاع کوله، مونږ د صدام حسین دفاع نه غواړو. په وکیل د محکمې هجوم د حق په دفاع پورې تړلې هڅه ده، د باطل هجوم دی، چې په زرګونو کمزورې ټکي لري. د دوی هدف د اتلو وکیلانو په عدالت کې شک اچول و.

"هغوی چې په عراق حکومت کوي او د اعدام حکم نه کوي، دا یې د ځانونو لپاره دی، ځکه دوی غواړي چې دا ثابته کړي چې دوی د اعدام پر ضد دي، څو ځان ته هم لاره برابره کړي. پوښتنه دا ده: دغه محاکمه د څه لپاره؟ زما کمه هیله دا وه چې دوی به سپکه پرېکړه وکړي، ځکه دوی ولیدل چې په دې قضیه کې د لوبې او چل ول ځای نشته، هر څه په چټکۍ پکې بربنډ شوي دي، دوی غواړي عوام وغولوي چې محکمه عادلانه ده او ځینې کسان ازادوي. له بلې خوا، هغو امریکایي چارواکو په بیړه د پرېکړې کول غوښتل، چې شونې ده په حکومت کې هم موجود وي.

"یوه لړۍ مخالفتونه یې هم وکړل، تاسې پوهېږئ چې پر مونږ قاضي یا محکمه پرېکړه نه کوي، بلکې امریکایان پرېکړه را باندې کوي. زه په همدې حقیقت قانع شوی یم. امریکا او صهیونیت پر مونږ پرېکړې کوي او زما پر ضد خو

لسگونه کاله وړاندې پرېکړه شوې وه. خو ما ته يوازې د ډېرى کسانو نظر مهم دى او پر دې هم قانع يم چې زما په حق کې شوې پرېکړې مخکينې دي.

"د دوى مخالفتونه چې د دفاع کمېټې ته نه درناوى يې څرگندوي، هغه په بې شرمۍ سره د استاد ډوبلير په نېکټايي د دوى تبصره ده. دوى هڅه وکړه چې د هغه شخصيت کم کړي او سپکاوى ورته وکړي. قضا به په داسې حال کې څنگه پاکه وي چې د عدليې وزير د نيواک د حکومت يوه برخه وي".

ولسمشر زياتوي:"پوښتونکى پوښتي، چې ولې يې د دجيل قضيه لومړى کړه، په ځانگړي ډول د دعوت گوند دومره قوي هم نه دى چې پر محکمه د خپله پرېکړه ومني. زه باوري يم چې دغه پرېکړه امريکايانو کړې ده. زما په نظر، محکمه دوې لارې لري؛ يا دا چې اقرار وکړي چې هېڅ پردې ته اړتيا نه لري او دوى به خپل ناولي نيتونه تطبيق کړي، يا دا چې که يې د بلې پردې، پردې ته اړتيا درلوده، نو مرافعه محکمه دې د ۲۰۰٦،۷،۲۴ نېټې ته وځنډوي. مونږ بايد پوه شو چې د محکمې له لوري د نرمۍ له ښکاره کولو پرته زمونږ تگ محکمه نوره هم دې ته هڅوي چې مونږ او وکيلانو ته ضرر ورسوي او هم يې وشړي، چې په ټولو کې گواښ او شړنه لومړى استاد خليل ته متوجه ده، ځکه هر هغه وکيل چې د محکمې له لورى جوړ شوى سيورى خرابوي، نو د شړلو جزاء به ور کول کېږي".

په څو ناستو کې مدافع وکيلانو ته د ولسمشر لارښوونې

د محکمې په اړه ولسمشر ځينې ملاحظات څرگند کړل:

"زمونږ په مخ کې دوه حالتونه دي، يا به دفاع کوو او يا به نيوکه، خو زه وروستۍ حللاره نه گڼم.

- دکتور نجيبه! تاسې وينا او څرگندولو ته اړ نه ياست، ځکه يو ماشوم لوى سړى نه شي بد اوازه کولاى، بلکې سرچپه ده، زه هيله لرم چې تاسې د لوى عراق پر ولس د دغو ناپېژندل شويو کړنې ونه گڼي. دوى ناپېژانده دي.

-زه ستاسې د تگ او بېرته راتگ له پيل څخه هغه څه اندازه کولاى شم چې تاسې ترې دردېږى او ښاغلى کلارک او ښاغلى ډوبلير چې له څه شي څخه دردېږي، هغه هم اندازه کولاى شم. تاسې په بشپړ ډول مجاهدين ياست.

-که مونږ داسې فرض کړو چې د محکمې بنسټ قانوني دى، خو د محکمې په ډرامتون کې چې دوى څه کوي، هغه باطل دي او د دوى غير قانوني بنسټ ولس ته رسوا کوي.

-زه د محکمې د غير قانوني والي په اړه د ښاغلي احمد بن بېلا پيغام تأييدوم، ځکه لازمه ده چې په دوامداره ډول همدا د حق چيغه تکرار شي او استاد خليل په دې برخه کې کمى نه دى کړى.

-دکتور نجيب النعيمي اصلي عرب مبارز دى، څه چې وشول، هغه د ده عزت او شرف دى.

-علي حسن المجيد ته فرصت ورکړى چې خپلې گواهي ته دليلونه راوړي، ځکه دى اړتيا ورته لري.

-د نيولو امر بايد عراقى قاضي وکړي او عراقى قوه يې پلى کړى او د نيولو امر له شپږ مياشتني زندان وروسته شوى دى.

-په محکمه کې امريکايي اړخ په پوره قوت شته او جمهوري او ډيموکراسي جريانونه ورسره په سيالۍ کې دي.

-استاد خليله، الحمدلله زما زنداني وروڼه ستا شجاعت او دريځ ته حيران دي او ستا له دندې اداء کولو څخه ډاډه دي.

- د څارنوال کړنه ځورونکې او نالايقه وه، داسې نه و لکه ادعا چې کوي، داسې وه لکه د شخصي دښمنى دنده چې يې اخيستې وي. که محکمه په دې لاره لاړه شي، دا نو په دې مانا چې محکمه د حکومت تر فشارونو لاندې روانه ده. کله چې ظلم له خپله حده زيات شي، نو انسان غچ اخيستو ته مجبوروي.

-مونږ داسې توقع نه لرو چې قاضي دې د دفاع د حق لپاره پر بنسټيزو حقوقو سترګې پټې کړي، خو کېداى شي پټې يې کړي يا يې هم پرې ور پټې کړي چې دا به يې د پرېکړې په پايله اغېزه ولري.

-د محکمې د دې دريځ په اړه چې عربي او بهرني وکيلان نه مني او ځنډونې کوي، هيله لرم چې ستاسې دريځ بايد ډېر جدي او ټينګ وي.

- استاد رمزي، تاسو امريکا ته داسې اعلان وکړ چې شل سفارتونه او په مېليونونو ډالره يې نه شي کولاى، د امريکايي ولس په مخ کې دې داسې انصاف وکړ، چې ټول چينلونه او رسنۍ يې نه شي کولاى.

-انسان کار کوي، خو د رحمن رب له ارادې پرته څه نه شي کولاى. ما هم په پوره ژورتيا او د مبارزې په طريقه کار وکړ او څه چې غواړم درته و يې وايم، هغه دا چې که هره پرېکړه را ووځي، نو يو دې هم نه ګډوډېږي، تاسې لکه څرنګه چې مو خپلو هېوادونو ته کار کړی، همداسې مو عراق او صدام ته هم کار کړی دی. ځکه د عراق ولس او هغه وګړي چې د پرېکړې د صادرېدو په وخت کې ذهناً نشته، تاسې به يې را ټولوی، څو دې ته يې پام شي چې پرېکړه واکدارانو کړې او ولسونه له داسې ناوړو کارونو سره اړيکه نه لري... تاسې د اوس او راتلونکي لپاره کار کړی دی.

- په محکمه کې له څو کسه کارکوونکو پرته ټول زما اعدام غواړي. خو هغه کسان چې اعدام نه غواړي، هغوی پر ما مهرباني نه کوي، بلکې له عاقبتونو څخه يې وېرېږي.

-ستاسې پام را اړوم، چې د محکمې د ټاکلې دفاع د دفتر په لايحه کې لاتيني کلمې او عبارتونه دي.

-زه په دروغجن کردي شاهد سره وارخطا نه شوم. د ده وينا ته د دقت په ترڅ کې معلومه شوه چې هغه د اسرائيلو جاسوس دی.

.کله چې تاسې له يوه بل زنداني څخه دفاع کوی، لکه له ما څخه مو چې دوه خله کړې وه.

.که مونږ له خپلې پرېکړې وګرځو، نو دوی به تورن او وکيلان به سپک کړي.

-د دجيل د خلکو لوی شمېر د دفاع شاهدان به د دجيل له ښاره دغه بار پورته کړي، ځکه ځينو يې اوازه ور بده کړې ده. دا د دجيل ښار په ګټه ده چې وګړي يې د عراق د لارې په حق کې شاهدي ورکړي، نه د صدام حسين په حق کې.

-د شاته تګ غوښتنه وځنډوی، ځکه پر قاضي عبدالله العامري له ټولو لورو ستر فشار دی.

-قاضي عبدالله العامري ته پرته له دې چې مونږ وواېو، درنه خبره يې وکړه، بوش ته د ده خبره د داسې پرېکړه کوونکي قاضي خبره وه چې دوی په داسې محکمه کې ګمارلی چې هغه محکمه هم د دوی صنعت دی. دا خبره به بوش ته په ټاکنو کې ډېر زيان و رسوي، ځکه يې هم ورته وکړه. خو قاضي رزګار استعفا ورکړه او ځان يې خپلواک کړ، ځکه دی له پخوا پوهېده چې پرېکړه به د بل چا په لاس وي.

- مونږ ته پر استاد خليل د فشار کچه معلومه ده، ځکه مونږ وايو چې خپلې هغه خبرې چې دی يې غواړي، ملګرو ته د وکړي او مبارزه د ور پسې وکړي.

-پرون مو و غوښتل چې محکمه په څرګند ډول هغه څه ته متوجه کړو چې پېښېدونکي دي، خو له لومړۍ شېبې هدف د ډېرو کسانو متوجه کول و څو د حق پټولو ته وينښ وي.

-وکيلانو نوښت وکړ او يوه ښه ډله يې تشکيلوله.

-له تاسې سره زما د تړون پر اساس، زه به زما له لوري د وکيلې د دفاع کمېټې د شتون لپاره د دجيل د محکمې د قضيې له دوسيې څخه د دفاع د دفتر لايحه ايستل وغواړم.

- که د دفاع کمېټه حاضره نه وي، نو له حاضرېدو څخه به یې ډېرې شکمنې پوښتنې را ولاړې کړي، ان له وخته به گټه پورته کړو، دلته پوښتنه دا ده چې: که د دفاع د کمېټې د وکیل په نه شتون کې محکمه پرېکړه وکړي؟ زما په باور حللاره یې دا ده چې د دفاع کمېټه په یوه قانوني مرکز واوړي او د دفاع بله کمېټه وټاکي، خو د دغې قضیې لپاره نه، بلکې د نورو قضیو لپاره.

-بله پوښتنه: که مونږ محکمې ته حاضر شو یا په زورسره حاضر کړای شو، نو ایا دفاع به کوو او که نه؟ کومه یوه څواکمنه ده چې دفاع مو لیکلې ولولو او که زمونږ د احتجاج د یوې برخې په څېر هېڅ ویل ونه منو او داسې ثابت پاتې شو او ووایو چې مونږ لیکل شوې دفاع لرو. خو زمونږ احتجاج د دې لپاره دی چې د قانوني دفاع غوښتنې نه منل کېږي، نو مونږ هم دفاع نه کوو او له محکمې بهر یې کوو.

-خوند نه راکوي چې د دغه مسخ شوي (العربیي) له لوري چلېدونکې ناستې ته حاضر شم. د دغه قاضي په اړه چې مې څه معلومات درلودل، کله چې مې د هغو یادونه وکړه، زما هدف عراقي ته زیان رسول نه و، بلکې د ده په اړه مې ده ته هغه څه ور یادول چې دی پرې خبر نه و، چې یوه ورځ یې په څېرنه کې وویل: زه په بغداد کې د لسو مشهورو کورنیو له یوې کورنۍ څخه یم.

- د استاد طارق شاهدي مهمه ده، څکه دی د خبرو اترو د هیئت غړی و او همدا راز له ده سره د کېمیاوي وسلو په اړه معلومات هم شته او هغه کسان هم پېژني چې دغه وسلې یې وکارولې.

په دجیل کې څه وشول؟

د ۲۰۰۵،۱۲،۵ نېټې د محکمې د ناستې په مداخله کې ولسمشر صدام حسین پوښتې:

- کله چې پر جمهور رئیس، ان پر هغه رئیس چې امریکایانو گمارلی وي ډزې وشي، ایا څېړنې نه کېږي؟ ایا امنیتي ارگانونه حق نه لري چې داسې پېښه وڅاري؟
- مسئول صدام حسین دی، کولای یې شوای چې د اعدام د پرېکړې پر نه څېړلو او نه تصدیق یې امر کړی وای.
- هغه باغونه چې ډزې ترې وشوې او استملاک شول، څښتنانو ته یې بدله ورکړل شوه، وروسته یې له بدلې سره بېرته څښتنانو ته ورکړل شول.
- که تاسې او که امریکایان غواړې چې محاسبه وکړې، نو ما د دولت د رئیس په توگه خپل قانوني او دستوري صلاحیتونه کړي او مسئول یې یم.
- دغه لوبه نوره بس کړی، که د صدام حسین غاړه غواړې، نو هغه د ستاسې وي.

له ولسمشر سره مې په یوه ځانگړې لیدنه کې هغه ته وویل چې ځینې امریکایان وایي چې د دجیل د قضیې تور یو بې ارزښته تور دی، د دومره غوغا مستحق نه و او کوم امریکایان چې دلته په زندان کې یا د محکمې د دېوالونو په منځ کې گورو هغوی د حقوقپوهان هم نه دي، بلکې افسران او د نورو رتبو کسان دي...

ولسمشر نظر پرې ورکړ او وې ویل:

"کله چې د ډبلیو بوش حکومت، صفوي لاسپوڅي او د عراق د ننه او بهر مرستندویان ناکام شول، د عراقي اتمي وسلو د حقیقت په جعلي کولو کې له ترهگرۍ سره د عراق په تړلو کې ناکام شول، نو دغه محکمه یې جوړه کړه او د زنگ وهلیو تورونو په اړه څېړنې کوي. بیا یې داسې حقوقپوهان را وستل چې بلکل له دغې عزتمنې دندې سره نا اشنا وو. دغه کار یې د نفساني غوښتنو یا د رټل شوي شیطان د غوښتنو لپاره وکړ یا یې د دندې لوړه ماته کړه. خو په

دوی کې عزتمن سړي هم وو، د قضا په دنده کې يې انصاف کاوه او د حق مرسته يې کوله چې په سر کې يې زړور او امانت ساتونکی استاد رزګار محمد امين او قاضي عبد الله العامري وو. د دوی په څېر د حق په اړخ کې د قانون سړي وو، زړور وکيلان، د حق د بريالي کولو لپاره له خپلو سرونو او ارواوو تېر شول، سره له دې چې په لارو کې يې ډېر خطرونه وو، مونږ هم له وړاندې ورسره اړيکه نه درلوده، خو د دوی تکړه والي دوی دغه زړور دريځ ته مجبوره کړل. په هر حال د يرغلګرو او لاسپوڅو له هڅې وروسته د دجيل قضيې په نومولو حقيقتونه خراب شول، مونږ دا پوښتنه کوو چې دغه قضيه څه شی ده چې صدام حسين او ملګري يې پرې محاکمه کيږي او هغه کسان پرې محاکمه کيږي چې دوی راوړي دي او د صدام حسين لوی مرستيالان يې نومولي دي، خو په حقيقت کې هغوی کارکوونکي، د پيليزو مدارسو معلمان او د بزګرانو د ټولنو خلک دي...

"په هماغه وخت کې عراق د خميني د هيلو په وړاندې له ختيځې دروازې څخه دفاع کوله. پر مونږ لازمه وه چې د ولس له لوري مو له پوځي جبهې سره مرسته کړې وای، دېوال مو جګ کړی وای او ژوند ته مو ادامه ورکړې وای. هغه بايد زمونږ د ولس حال ليدلی وای، زمونږ ښارونه، کلي او بانډې يې ليدلي وای. دا ځل مو د فارس (دجيل) قضاء ليدله. کله چې کاروان ورسېد، په قضاء کې عراقيانو په تود او عزتمن ډول هرکلی وکړ، دوی عزت پېژانده، حالت يې د عراق د نورو ښارونو او بانډو د حالت په څېر و. "د قضاء وګړو زمونږ د عزت لپاره هڅې کولې. ځينې مېرمنې مونږ ته زمونږ د حال احوال پوښتنې لپاره راغلې. څومره چې زما په ياد دي، زه په درېيم يا څلورم موټر کې ور پسې وم.

"له ليدنې وروسته د کاروان د تګ په وخت کې مونږ له مرکزي سړک څخه تېرېدو، يوه ډلګی د ايران لاسپوڅي مجرمان را ولاړ شول او پر کاروان يې

ډزې وکړې. ډزې د سړک د کيڼ لوري باغونو څخه وشوې، د کاروان ځينې موټر ولګېدل او زياتره ډزې يې پر هغه موټر وشوې چې د پنځې نښه پرې شوې وه. د ځانګړي ملاتړ څو کسان شهيدان شول، چې ځينې يې د دولت رئيس ته تر ټولو نږدې او ځينې يې بيا په دوهم قدم کې وو. د هليکوپټر الوتکو په هماغو باغونو کې د مجرمانو ځايونه په نښه کړل، بېلې وسلې وکارول شوې چې ماشين دارې هم پکې وې. په هغې پېښه کې مو ځينې پيلوټان هم له لاسه ورکړل. دا خو طبيعي ده چې د ملاتړ کسانو به د جنايتکارانو پر ضد ژر غبرګون کاوه، هغوی د ګڼو باغونو لوري ته وتښتېدل او د سيمې وګړو ته هم خطر شول. دلته د دجيل د وګړو غيورو کسانو متې را بډ وهلې او د ملاتړ له لښکر سره يې مرسته وکړه او څو تنه مجرمين يې ووژل چې د سيد کربلايي په نوم يو مجرم هم پکې و، چې د ترور د عملياتو مشر او پلانوونکی و. نوموړی کس ايرانی و، عراقی نه و.

د دجيل عامو وګړو او مشرانو له مونږ څخه ښنه و غوښته او خپل تأسف يې وښود. زما ليدنه هم بشپړه شوه او بغداد ته راغلم. بيا د پېښې په څېړلو او د مجرمينو په څارلو پسې دولتي ارګانونه را ولاړ شول. دغه جنايتي کار د داخلي جبهې د برابرېدو لپاره خطرناک ګواښ تشکيلولی شوای. زمونږ له مداخلې پرته قضايي ارګانونو په څېړنو او محاکمه کې خپل رول ولوباوه او دا خو طبيعي وه چې د جنايتکارانو په حق کې پرېکړه وشي، خو بيا مو هم ډېر وبښل. له همدې امله د پرېکړې خاوند ځانګړي لوري له قانون او دستورسره سم د باغونو د استملاک پرېکړه وکړه، ځکه د ښار او مرکزي سړک امنيت ته ګواښ و. څښتنانو ته يې بدله ورکړه، چې له څه مودې وروسته يې زراعتي او استوګنيزې ځمکې ورکړې. بيا ور پسې د ځمکو څښتنانو ته استملاک شوې ځمکې هم ورکړل شوې.

"او د مجرمینو کورنۍ همداسې کورونو ته یووړل شوې چې امنیت یې خوندي و. دغه کار مو د دوی د ګټې لپاره وکړ، چې څوک غچ ترې وانخلي. دوی بشپړه ازادي درلوده او سامان الات یې ساتل شوي وو. خو هغه کسان چې د دغې قضیې په اړه وايي چې په دې کې د ځینو عراقي مېرمنو بې عزتي وشوه، مونږ وایو چې دا خبرې زمونږ د لارې د بدنامولو لپاره کېږي. ټول خلک پوهېږي چې که کومه عراقۍ مېرمنه ځورول شوې وي تر هغه صدام حسين وېده کېدای نه شي څو چې مرسته یې ورسره کړې نه وي.

"هغه پېښه داسې وه. که دغه ادعا رښتینې وای، نو د قضیې اصلي دوسیه به یې راوړې وای، چې د مجرمینو اعترافات او لاسلیکونه پکې وو، چې پلان د دوی و او تر شا یې ایران ولاړ و. داسې چې په عراقي قانون او دستور کې دغه سپک او بې غیرته منع شوی کار د دعوت ګوند کړی دی. دغه ګوند ته د نیواک د حکومت د رئیس نسبت هم کېږي، ان دغه خبر مخکې له دې چې د عراق راډیوګانې یې اعلان کړي، ایران اعلان کړ.

"خو د دوی په خوله تورنو (یعنې زندانیانو) او د دفاع د کمېټې وکیلانو چې د قضیې د اصلي دوسیې غوښتنه کوله، نو له پوره کولو څخه دوی عاجزه دي. دوی ته معلومه ده چې زندانیانو او وکیلانو ته د مرګ ګواښ وشو. د مدعیانو او د هغوی تر شا یرغلګر او لاسپوڅي یې پوهېږي چې د قضیې دوسیه چېرته ده. دا هغه قضیه ده چې صدام حسين او ملګري یې پرې محاکمه کېږي".

اتلسم څپرکی

په خبرو اترو کې د ولسمشر چانې وهل

خپل ولس او مجاهدو وسله‌والو ځواکونو ته بلنه ورکوم چې د تېري کوونکو دولتونو د حکومتونو او ولسونو ترمنځ توپیر وکړي.

او پر دې اساس له سترګو ړندوونکو کینو او حسد څخه لرې په حکمت او څیرکۍ سره کار وکړي.

(صدام حسين په زندان کې)

د ۲۰۰٦ ز کال د اکتوبر د میاشتې په لومړیو کې مې له ولسمشر صدام حسين څخه و پوښتل چې که امریکایانو هڅه کړې وي چې چانې ورسره ووهي، ده ځواب راکړ:

"زما له نیولو لس ورځې وروسته یو امریکایي جنرال راغی، زما په ګومان د زندان له جنرالانو څخه و، یو مصري ژباړن هم ورسره و او په لاس کې یې یوه پاڼه وه. جنرال راته وویل: صدامه یو اخرنی فرصت هم لرې، یا د ناپلیون غوندې شه او یا د موسولیني غوندې... راپورته شوم او ژباړن مې په لاس وواهه او ورته ومې ویل: څه له بادار سره د لاړ شه، زه به یوازې صدام حسين یم، ولس به د عراق د ازادۍ خپلولو ته راوبولم. د جنرال هدف دا و چې زه له ولس څخه وغواړم چې مقاومت و دروي... خو ما نه منله دوی دې ذلیله شي...

"تورې خبرې اترې لکه د بوش بې ځایه لیدنه، یا هغه چې مصري خبرپاڼې را اخیستې وې، چې استاد خلیل راته راوړه، چې ګواکې زما او د رامزفېلډ ترمنځ خبرې اترې وشوې، نو والله هېڅ چا هم خبرې نه دي راسره کړې... دوی هڅه کوي چې زما رول څنډې ته کړي یا یې بېخي ختم کړي، له ولس څخه مې ګوښه کړي. دوی فکر کوي چې په دې طریقې سره به وتوانېږي چې زما په دریځ کې بدلون راولي. دوی خیال کوونکي دي. زمونږ دریځ په ښکاره

بنسټونو ثابت او ولاړ دی. دا چې ویل کېږي چې له ځینو سره خبرې روانې دي، نو مونږ نه چاته واک ورکړی و چې زمونږ په استازیتوب له چا سره وغږېږي او نه به یې ورکړو، مونږ ورته معلوم یو، له دوی سره یو، زه له دښمن څخه یوازې یو شی غواړم، هغه دا چې د ولسونو د لارې ټاکلو د حق درناوی وکړي. مونږ ولس ټاکلي یو او د الله په مرسته هېڅکله به ولس ونه شرموو. نو مونږ وایو چې قیادت له دوی سره شته او قاید هم ورسره دی، که له مونږ سره خبرې نه غواړي، نو بیا د غږېږي. مونږ کوم شخصي هدف نه لرو... مونږ اوس په چوکۍ او له چوکۍ بهر یو، مرګ او ژوند راته یو شی دي. ټولو ته به مرګ راځي... نو پرېږده چې ټولې دروازې وټکوي، کله چې عاجز شي، سمې دروازې به و پېژني، هغه دروازې چې دوی یې باید وټکوي "کله چې د موریږو لوګی او لوخړې پورته شي، نو سهار نږدې وي".

"زه له زندانه بهر د ګوند رهبرۍ او پوځي رهبرۍ ته وایم، پام کوی چې له دښمن سره خبرې اترې ونه کړی. ستاسې ګوزارونو د دښمن اعصاب ګډوډ کړي دي. دښمن د دغو رهبریو د تشخیصولو په هدف کوښښونه کوي څو په اسانۍ سره یې په نښه کړي. که له چا سره د خبرو اترو لپاره امریکایانو اړیکه نیولې وي، دوی باید ورته ووایي چې هم رهبري او هم یې مشر له تاسې سره دی، له هغوی سره خبرې وکړی. مونږ وایو چې که په پټه یې غواړي، ممانعت نشته، که یې په ښکاره غواړي، نو خبره دوی ته ورګرځي. خو دا چې مونږ به د خبرواترو لپاره د دوی دروازې ور ټکوو، دا کار زمونږ دریځ کمزوری کوي. دا ناشونې ده او هېڅکله به ونه شي.

"څوک که سوله‌ییزه حللاره غواړي، نو سمه دروازه د وټکوي او و د وایي چې خبرې اترې غواړو. په عراق کې سوله‌ییزه حللاره د امریکایانو لپاره تر ټولو اسانه لاره ده، سره له دې چې عراقیان "انعطاف نا پذیره" دي خو بیا هم "انعطاف پذیري" لري.

مونږ ناریخ لرو. که بریالیتوب او توفیق و، نو د الله له لوري دی او که تېروتنه وه، نو هغه زما ده او له الله پرته بل هر څوک تېروځي. ولس ته چې زه کوم څه ورکولی شم، هغه همدا ثبات او ټینګ پاتې کېدل دي.

خو د دوی او طه یاسین رمضان او عبد حمود ترمنځ چې د خبرو اترو په اړه ویل کېږي، زه وایم چې دا امریکایان څېړونکي دي، په هره لاره چې وي غواړي اعتراف ترلاسه کړي او له سیاسي پرېکړې سره هېڅ اړیکه نه لري، دوی له ما سره او یا له ما پرته له بل چا سره د خبرو اترو په مانا خبرې اترې نه دي کړې، دوی غواړي چې مونږ لټ کړي، خو زه وایم چې زمونږ عزم به ونه ننګوي او دوی باید زمونږ دروازه وټکوي چې له عراقه وتښتي".

دلته د ولسمشر، رمزي کلارک ته پام شو او په ټوکه یې وویل:

"ښاغلی رمزي، لکه چې بوش د نړۍ او د عراق په نیولو سره د سرېښو په ډنډ کې له نښتو څخه وساتلئ، په حقیقت کې یې له نورو څخه خپل هېواد ته ډېر زیان ورساوه، کېدای شي مونږ ته به لیکل شوي وي چې د بوش د وړتیا د معلومولو لپاره بوش یو ځل بیا تجربه کړو... ایا د جمهوریپالو اصلي کسانو او رئیس، بېرې په خپل حال پرېښې ده، څو له یوه څنګ سره وموښل شي او ماته شي؟ عراق خو امریکا تجربه کړې ده او خطر یې هم تجربه کړی دی، ناسې په نړۍ کې یوازې له امریکایي ادارې څخه وېرېږی، خو مونږ بیا له امریکا څخه نه وېرېږو.

"استاد رمزي هغه څوک دی چې واقعاً زما هېواد ته په ښه سترګه ګوري، زه هم په نرمۍ چلند ورسره کوم، کله چې زما هېواد ته په ناوړه نظر ګوري، نو زه په شدت ورسره چلېږم، خو که دښمن راسره شدید شي، نو بیا زه ډېر سختي کوونکی یم. خو له متقابل انسانیت څخه ورهاخوا کولای شي چې زما یو لړ حقوق هم واخلي. دوی د صدام حالت پېژندلی او پوه شوي چې د عراق امنیت د سړیو له لوري راتلی شي او زه مې هم ژوند نه ګرانوم".

دلته ولسمشر د ډېرو شیانو په اړه وغږېد او زمونږ ترمنځ د ښې فضاء جوړولو لپاره یې یو څه ټوکې هم وکړې، وې ویل:

"د (۲۰۰۶،۱،۱) اتلانو یو راکټ را وویشت او په بحیره (بحیرة النور) کې ولګېد، یوه امریکایي را منډه کړه او غوښتل یې چې زما د خوندي کولو لپاره ما د نه بوځي! ما ورسره نه منله او ورته ویل مې چې ما پرېږدئ چې د اتلانو ډزې واورم... ملګرو ته مې وویل چې مونږ به هغه وخت وځو چې پسرلی باراني شي. فکر کوم مونږ په راتلو (زېږېدو) کې وروسته شوي یو، مونږ باید سل کاله وړاندې راغلي وای.

ما عراقیان داسې نه دي عادت کړي چې نن یوه خبره ورته وکړم، سبا بله. مونږ وایو، څوک چې په خپل حق ټینګار کوي، قانوني لاره ور وښیئ او له هغه وروسته قاطع و اوسی".

د امریکایانو او روسانو په اړه خبرې

دلته ولسمشر، استاد رمزي کلارک ته پام وکړ او د امریکایي ټاکنو په اړه یې ورته وویل:

"زما په فکر ډیموکراتان که له عربو مرسته ونه غواړي د ژغورنې لارې ته رسېدلی شي، ځکه عرب پر دې قانع دي چې که بد هم وي خو د صدام حسین عراق تر ازاد عراق ښه دی. خو عرب دغه رایه تر هغه وخته پورې نه شي ښکاره کولای چې له امریکایانو څخه یې نه وي اورېدلي، که په ټاکنو کې ډیموکراتان ډېری شول، نو دوی به ژر د بوش د ګوښه کېدو نظر ورکړي او بوش نور نه ژغورل کېږي، ځکه په امریکا او بهر کې یې اوازه ختمه شوې ده. زه تاسې ته وایم چې امریکا مخکې دا نه خوښول چې له هغو اسرائیلو ملاتړ وکړي، چې د امریکا پر ځای جګړې کوي، خو اوس ډېره ناخوښه ده، ځکه اوس خپله جنګېږي، په هر ځای کې عراقیان او مسلمانان وژني. ولس ته یې اعلان کړی و چې په عراق یرغل د کېمیاوي وسلو له امله دی. خو تر

اوسه یې لا خپل ولس او نړیوالې ټولنې ته دروغ ویلي دي، پر دوی لازمه ده چې یا حکومت نسکور کړي او یا د په نیمه ورځ کې ویده شي. دوی اوس په عراق کې نښتي دي او حالت یې وایي چې "چا چې په دام کې اچولي یو، هغه د مونږ خلاص کړي"... دوی فشار راوړي چې ما په ډېرو تګلارو ګوښه کړي، څو بدلون وکړم، خو "په دې کې د صدام حسین عیب نه دی چې حالاتو بدل کړي؟"... د زندان یوه مسئول جنرال ته مې وویل: پاتې شی او د دروازو مخې ته ګرځئ را ګرځئ، خو په پای کې به حقیقي دروازه وپېژنئ. والله داسې ښکاري چې دلې (امریکایانو) بې غیرتي وکړه. له امریکایانو څخه خو عراقي جنګیالي او عراقي ماشوم هم ډېر کلک دي. استاد رمزي کلارکه، که له امریکایي ولس سره د خبرو مجال درته پیدا شو، نو ورته ووایه چې صدام حسین که د خپل ولس او امت پر ځای خپل سر هم وبایلي، نو د مهرباني غوښتلو دریغ به خپل نه کړي".

ولسمشر په خبرو کې بلې موضوع ته ولاړ او وې ویل:

"په عمومي ډول لوی غربي دولتونه او په نړۍ کې ټول لوی دولتونه لکه چین او روسیه په یوه هېواد کې هم د یووالي او پرمختګ شعار نه غواړي او نه غواړي چې نفت ولري او ارام وي، دغه هېواد که ایران وي او که کوم بل وي. خو دوی د فلسطین له قضیې سره د حساسیت له امله له عربو سره ډېر تشدد کوي، خو له ایران سره بیا دغسې حساسیت نه لري. زه وایم که لوی دولتونه غواړي چې د نورو جنګونو مخه ونیسي نو باید ځواک ونه کاروي او یوازې اشاره ورته وکړي. خو که یې ورښکاره کړي او د غوښتنې وړ پایلې ونه لري، نو دا به لوی مصیبت وي.

"د خبریالانو په اړه، هغو خبریالانو ته وایم چې لږ لږ به ما ته را رسېدلې، دوی ډېرې واقع کېدونکي پېښې را لوڅوي، په ځانګړي ډول اوس د عراقي قبیلو خوځښت، ان زه لا خبر نه یم چې څه روان دي.

د استاد رمزي کلارک د هغې خبرې په غبرګون کې به ووایم چې وایي امریکایي حکومت چې په عراق کې هر څه غوښتل، ترلاسه یې کړل. هو داسې خو ده، د لاسپوڅي حکومت په برکت به په راتلونکي کال کې ۲۰۰ میلیارده ډالره ګټه تر لاسه کړي، چې د دغې شمېرې اعلان ډېر اړین دی او د عراق له نفتو به په لویه کچه ګټه واخلي، خو ډېره ګټه د امریکایي حکومت ائتلافي شرکتونه اخلي او زیان یې امریکایي ولس ګوري. د نړۍ په مخکې یې زیان وکړ او د ځواک کسان یې زیانمن کړل. مونږ حقیقتونه د وېرې له امله نه وایو او نه یې د دې رغبت له امله وایو چې امریکایي ولس د مونږ سره مرسته وکړي چې له زندانه ووځو، بلکې د حقیقت لپاره یې وایو. د عراق حکومت او ولس یوه ورځ هم د امریکا پر ضد نه و، تاسې زمونږ لاره او سیاسي عقیده پېژنئ. په جګړه کې د امریکایي ولس لپاره ګټه نشته، بلکې تاوان یې دی. یوه ورځ به دا بربنډېږي چې د دوی حکومت د ځمکې د ولسونو په حق کې څومره جرمونه کړي دي، چې په هغو ولسونو کې به عراق هم وي. دا زما اخلاقي مسئولیت و چې امریکایي ولس ته مې وویل او په یوه پیغام کې مې وپوښتل، چې ایا امریکایي ولس خبر نه دی چې په عراق کې خطرناکې وسلې نشته، که خبرېدلی نشي او که نه غواړي خبر شي. همداراز مې د عراق او ترهګرۍ ترمنځ د اړیکې نه شتون ته هم اشاره وکړه. ما ورته وویل؛ حکومت مو په داسې دریځ کې نښلولي یاست چې ستاسې ګټه پکې نشته، او ورته و مې ویل چې که تاسې وغواړئ او په خپلو غوښتنو کې قاطع و اوسئ، دغه دریځ سمولای شئ، هلته به مو ټول انسانیت ژغورلی وي، چې عراق هم پکې دی".

ولسمشر امریکایي ولسونو ته وایي:

"یو مهم ټکی را سره و، غوښتل مې په پیغام پورې یې وتړم، خو نه غواړم چې اوږد شي او هغه په ټوله سیمه کې «سوله» ده. د ۱۹۹۰ ز کال د پسرلي د

وروستۍ میاشتې په پای او د چنګاښ په پیلېدو کې د امریکایي مشرانو د ناستې یوه پلاوي را سره ولیدل، چې د پلاوي مشري «سناتور باب ډول» کوله. زه په موصل کې وم، دوی مې په ځانګړې الوتکه کې هلته را وغوښتل. له دوی سره مې ولیدل او ورته و مې ویل چې د منځني ختیځ سیمه به نړۍ ته د پیلیزې په توګه له اتمي وسلو څخه پاکوو، متحده‌ایالات به په دې کې فعال رول لوبوي. هلته عراق له دوی سره مرور و، پر ایران بریالی شوی و او له متحده‌ایالاتو سره مو هېڅ ډول ستونزه نه درلوده. کله چې ولسمشر حسني مبارک را سره ولیدل، ما ورته وویل چې د عراق او مصر په استازیتوب د وغږېږي، کله چې مې ورته وویل چې غواړو د منځني ختیځ سیمه چې اسرائیل هم پکې دي، له اتمي وسلو څخه په بشپړ ډول پاکه وي، حیران شو او وې ویل: دا ته وایې؟ ما ورته وویل: چې ته زمونږ په استازیتوب خبرې کولای شې. په همدې مفرداتو مې د امریکا سفارت ته هم پیغام واستاوه. سناتور ته مې څرګنده کړه چې دا باید وڅېړل شي او ترې و مې پوښتل: که یو ترهګر را ولاړ شي او اتمي وسله په موټر کې ځای پر ځای کړي او په واشنګټن کې یې والوزوي، تاسې به څه وکړئ؟ او نصیحت مې ورته وکړ چې امریکا د پر فلسطیني ډلو فشار ودروي، په داسې حال کې چې د عربو پر ضد له اسرائیلو سره مرسته کوي او ورته و مې ویل چې که اسرائیلو مونږ وویشتو، نو مونږ به یې هم وولو. خبرې مې ښکاره وې، ورته و مې ویل؛ سره له دې چې مونږ سیمه له اتمي وسلو څخه پاکه غواړو، خو عربان د دښمن د وسلو په څېر د وسلو لرلو حق لري. ځینو زمونږ خبرې اسرائیلو ته ګواښ وګڼلې. دا خبرې له جګړې یعنې کوېټ ته له ننوتلو څخه مخکې وې. د اتمي وسلو د موضوع له را ښکارېدو مخکې وې. صدام حسین د ځان او نورو لپاره تلپاتې سوله غوښته، صدام حسین د وسلو را ټولوونکو له غوښتونکو څخه نه و. خو مونږ هلته هم قانع وو او اوس هم قانع یو چې عراق باید تل ځواکمن وي. له

ایران سره پولې یې لازموي چې وینښ وي. مونږ تر عربو له ایران سره اوږده پوله لرو، نو که عراق کمزوری شي، و به خوړل شي...

"والله، له ۱۹۵۹ ز کال څخه موضوعات پر صدام حسین واکمن وو. هلته واک د شعوبیت (د عربو لوړ نه گڼلو) په لاس کې و او د ایران د دغه ناوړه انگار له امله همدا حقیقت واقع و، خو شعوبیت له لرې بې غیرتي ده چې وژل کېږي.

"کله چې وضعیت پر مونږ مسلط و، زه نه ترې په تنگېدم، ځکه زه یوه ورځ هم په لقبونو کې بوخت شوی نه یم او ما ته هېڅ ارزښت نه لري. کله چې مې د "رئیس" لقب خپل کړ، دا مې د ځان لپاره نه و، بلکې د ولس د هغې ارادې په خاطر و چې زه یې نیولی وم. الحمد لله مونږ د شهرت پروا نه لرو، زمونږ ولس مونږ ته زمونږ په ژوند کې تر ټولو ډېره ژوندۍ او فعاله برخه راکړې ده او د قربانۍ او زړورتیا په اړه که وغږېږو، عیب دی، خو کله نا کله واکمن باید ثابته کړي چې زړور دی. دلته په بشپړه زړورتیا سره وایم چې د بندیز په وخت کې چې مونږ کومې لاسته راوړنې لرلې، زمونږ د پنځه دېرش کلونو له کارونو سره برابرې دي.

"اوس پوښتنه کوم چې دغه امریکایي سناتور ولې نه راځي او له طارق عزیز سره نه مخامخ کېږي چې په ټولو کارونو خبر شي".

ولسمشر مې د روسي ډیپلوماتانو له تښتولو څخه خبر کړ، ده وویل:

"زه فکر کوم امریکایانو به تښتولي وي او د دې لپاره به یې تښتولي وي چې له عراقه کډه وکړي، څو ونه وایي چې عراق له وسلو پاک دی او په عراق کې د امریکایانو په رښتینې وضع او د دروغو په ادعاگانو خبر نه شي.

"مونږ نه غواړو چې امریکا د د پانې پړانگ وي او که پر ځمکه زمری هم وي، نه ترې وېرېږو او نه غواړو چې ظلم وکړي، بلکې د حق لپاره یې غواړو. دوی ته په ځمکه کې یو فرصت و. که افغانستان ته په ننوتو یې بسنه کړې وای او ویلي یې وای چې دلته درېږو، ځکه څه چې مو غوښتل هغه مو ترلاسه

کړل، نو دا به تر دې ډېر ورته ښه وای چې ځواکونه یې هلاک شي او ځان د سرېښو په دغه ډنډ کې ونښلوي. که امریکا د صدام ژوندي پاتې کېدو ته اړتیا نه لرلی، نو مخکې به یې پرېکړه کړې وای. خو د ایران د گواښلو لپاره، په صدام سره د داخلي توازن ساتلو لپاره، او د عراقي مقاومت د غبرگونونو لپاره یې ژوندی ساتي. کله چې یې جنرالان د مقاومت له لوري ونیول شي، نو صدام به ډېره گران بیه پانه وي.

"خو بوش غواړي چې وخت ترلاسه کړي، چې په ترځ کې به یې امریکایي ولس ته گواښ وکړي، خو په حقیقت کې هغه په یوه لوی مصیبت کې اخته دی. څه موده وړاندې ملگري د بوش له بې باوره کېدو راته وغږېدل، ما ورته وویل: مونږ ټول غواړو چې امریکایي ولس حقیقتونه وپېژني او هلته به وایو چې پای ته ورسېدل. اوس موضوع په وخت پورې اړه لري. خو رئیس چې د واک په دوهمه مرحله کې لوبېږي، بیا یې ژغورل ناشوني دي... په پای کې به حق بریالی کېږي او بریا به یوازې د عراقي ولس نه وي، بلکې هغه امریکایي ولس او نور چې جنگ ته نه! ویونکي دي، هم به بریالي وي. دلته غواړم قاضي (صادق علي) ته ووایم، اې قاضي، زه دا خوښوم چې په مخ کې بې ودرېږئ او ووایاست چې دغه کار غلط دی. امریکا یو متجاوز دولت دی، له عراق څخه به یې باسو او دوی به خوړتیا مومي"...

واشنگټن ته پیغام

د ولسمشر صدام حسین او د دفاع د کمېټې تر منځ چې کومې لیدنې کېدلې په دوو لیدنو وېشل کېدای شي؛ یو له وکیلانو سره عامې لیدنې وې او بل ځانگړې لیدنې وې، چې ولسمشر به له امریکایي اړخه غوښتل او د دفاع د کمېټې له رئیس سره به ځانگړې وې.

په ۲۰۰۷.۸.۷ ز د دفاع ډلې په عمان کې د ملکې علیا له نړیوال هوایي ډگر څخه د بغداد د نړیوال هوایي ډگر په لوري مخه کړه او د دفاع د کمېټې ډله

له ولسمشر سره د لیدو لپاره د تل په څېر ځانګړي ځای ته لاړه، چې د هوايي ډګر سوېل ته د ځانګړي جمهوري ساتونکو په یوه پوځي ځای (رضوانیه سیمه) کې و، چې اوس د سمندري ځواکونو ځانګړې فرقه پکې ده او د قیادت غړي هم پکې بندیان دي. ولسمشر صدام حسین په امریکایي موټرو کې را ورسېد، په دروغو یې پر یوه د سره صلیب (امبولانس) ټاپه لګولې وه، بیا امریکایي مشر د دفاع له ډلې وغوښتل چې د لیدنې ځای ته دې نه د ننه کېږي او وې ویل چې ولسمشر یوازې د کمېټې له رئیس او د کمېټې له غړي ښاغلي رمزي کلارک سره لیدل غواړي. زمونږ له ننوتلو وروسته یې زمونږ تود هرکلی وکړ، مونږ ورڅخه وغوښتل چې د ډلې غړو ته د ننوتو او پر ده د سلام اجازه ورکړي. بیا وروسته هغوی ووتل، زه او ښاغلی کلارک پاتې شوو. ولسمشر فکر کاوه چې زه په انګلیسي ښه پوهېږم او ښاغلي کلارک هم ښه ژباړن ته اړتیا لرله.

ولسمشر غوښتل چې موضوع د رسنیزو شننو او د مغرضینو له چوکاټ څخه بهر پاتې شي او د ښاغلي کلارک له لارې امریکایي حکومت ته ځانګړې څرګندوونکی غږیز پیغام ور ولېږي، له ما او ښاغلي کلارک پرته د بل چا خبرول یې نه غوښتل، خو دا چې د ژباړې له امله یوه ژباړن ته اړ شوو، نو مجبوره شوو چې یو عرب ملګری هم راولو چې د ولسمشر او کلارک ترمنځ خبرې وژباړي، ولسمشر هم امریکایي ولس ته په پیغام بسنه وکړه، کلارک ته یې اجازه ورکړه چې هر څنګه کولای شي هماغسې یې د امریکایي ولس ته و رسوي. هغه که په متحده‌ایالاتو کې په چینلونو کې د خپرېدو له لارې وي او که له امریکا بهر د عربي چینل له لارې وي. ښاغلي کلارک ته یې وویل:

"زه امریکایي ولس ته یو کتبي پیغام لرم، هغه یو اوږد پیغام دی، ستاسې هلو ځلو ته مې هم اشاره پکې کړې ده، دې ته مې هم اشاره پکې کړې ده چې د دغه پیغام په رسولو مې ځکه ښاغلی کلارک ګمارلی چې هم زه او هم امریکایي ولس باور پرې لرو، نو که د خوښه وي یوازې تا پرې ګمارم څو یې امریکایي

ولس ته و رسوي، او ته له رسنیو سره ازاد یې او کولای شې چې د امریکا یا د کوم عربي چینل له لارې یې خپور کړې".

خو غږیز پیغام چې د عراق او سیمې په پراخې حللارې پورې تړلی دی، چې ولسمشر غوښتل د ښاغلي کلارک له لارې یې ولېږي، نو حالاتو او ژبې و غوښتل چې هغه پرېښودل شي. ولسمشر مجبور شو چې امریکایي ولس ته یوازې معلوم کتبي پیغام ولېږي.

لکه مخکې چې مې وویل: له ولسمشر صدام حسین سره هېڅ کره خبرې اترې ونه شوې. کله چې مې له یوه وکیل ملګري سره په کروپر کې ولید، له ولسمشر څخه مې وغوښتل چې اجازه راکړي دا ځل په بشپړ ښکاره ډول خبرې ورسره وکړم. ترې و مې غوښتل چې د متباقي عراق د ساتنې، د ملي وحدت او د ګواښلي جریان د ساتنې لپاره له امریکایي اړخ سره تفاهم وکړي، دا غوښتنه د هغو خلکو د ټینګار او پیغامونو پر اساس وه چې د ولسمشر ژوند یې غوښت. وکیل ملګری مې هم زما په هدف او له لیدو څخه د یوې ورځې وړاندې له پېښې څخه خبر و، دا مې د دې لپاره وویل چې څوک مو په دې تورن نه کړي چې ولسمشر ته مو زنګ-وهلی-امېد ورکړی، د هماغه له امله یې په چارو پسې سم نه کتل. زما له ډېر ټینګار وروسته ولسمشر وویل:

"انشاءالله هېڅ کمی به نه کوم، خو دوی تر اوسه هغه حد ته نه دي راغلي. دوی پوهېږي چې له چا سره په اړیکه کې دي. په زندان کې چې زما له هر ملګري سره په اړیکه کې شوي څو له دوی سره مرسته وکړي، نو هغوی له امریکایي لورو سره مرسته کول نه دي منلي. که امریکایانو خبرې اترې و غوښتې، نو دوی باید د مساواتو د منطق خبرې اترې وکړي، مونږ له هېڅ چا څخه د لوړوالي منطق نه منو. که یې په عقلانیت سره چلند وکړ، نو دوی به ومومي چې له عراقي سره چلند اسانه دی، خو که یې په فوقیت سره چلند وکړ، نو له عراقي څخه به کلک او سخت څوک ونه مومي او دوی پر دې خبر دي چې صدام حسین کیلي ده".

نولسم څپرکی

هیلې، احساسات او پیغامونه

زمونږ ګوند په میراث، سیرت، لاسته راوړنو، پاملرنه، ملتپالنه او انسانیت کې لوی او مخکښ ګوند دی.

(صدام حسین په زندان کې)

ولسمشر صدام حسین په ډېرو خبرو کې هیلې ښکاره کړې او د عراقي وروڼو او زامنو ارزښتمن احساسات یې بیان کړل. بیا یې د معلومو پیغامونو په اړه وویل:

"زه چې څه تمه لرم، هغه دا ده چې د مالکي له حکومت وروسته به بل حکومت راځي، بیا به بوش یا امریکایي حکومت د سمې دروازې ټکولو ته راځي او د بعث ګوند څخه بهر خلک یا تشکیل به را غواړي او وایي به؛ دغه حکومت د ولس تمثیل کوي. فکر کوم چې دا به د راتلونکو شپږو میاشتو په ترڅ کې پېښ شي.

"څلور ورځې وړاندې (۲۰۰۶،۹،۲۸) مې په محکمه کې له زنداني ملګرو سره خبرې کولې، ورته و مې ویل: چې که دغه کړکېچ پای ته ورسېد او عراق ازاد شو، نو کیسه به داسې وي:

د بریا بیان:

۱- لومړی بیان: څوک چې عراق ته را ګرځي نو ټولې پخوانۍ تېروتنې د یې الله وبښي، په دې کې هغه کسان هم دي چې د صدام حسین له زامنو سره یې غداري کړې ده یعنې هرڅه چې پېښ شوي.

۲- دوهم بیان: څوک چې وسله پورته کوي تر مرګه ورسره وجنګېږئ یا تر هغه چې تسلیم شي، بیا به د جریمې له قانون سره سم چلند ورسره کېږي.

"یوه ورځ مې په زندان کې داسې احساس وکړ چې په بغداد کې وضعیت عادي نه دی، کله چې مې په اړه وپوښتل، دوی وویل: حکومت امنیتي پلان وضع کړ. ما وخندل. تاسې فکر وکړی، له درې کاله نیواک وروسته امریکایان او لاسپوڅی حکومت غواړي چې امنیتي پلان وضع کړي. انبار ته یې امریکایي ملاتړ زیات کړی، دوی ته ۱۵۰،۰۰۰ پوځ څه کړي چې دا فرقه یا کنډک به یې ورته وکړي. بغداد به دوی هم تېر کړي او د دوی په څېر زرګونه نور یې تېر کړي. هغه کسان چې د دستور وضع کېدل غواړي، ورته وایم: د نیواک په شتون کې هره کړنه پر نیواک اقرار دی او ورته وایم: له چا سره چې ولس نه وي، هېڅ هم نهشي سمولی. په عراق کې د ۱۹۶۸ د جولای له ۱۷-۳۰ د انقلاب په یوه ورځ کې هم د چکر وهلو مخه نه ده نیول شوې. زه د ولس په بهېدونکو وینو دردېږم، مونږ ته ګرانې دي. زه تر هر چا خپل ولس ښه پېژنم، ځکه ما یې پر سر له ایران سره جګړه وکړه. ما ته دا مهمه ده چې زما ولس او د عراق مقاومت او ټول امت بریالی شي. د ذلت ژوند نو څه په درد خوري، مونږ د ذلت ژوند نه غواړو، د عزت جهنم هم ښه کور دی.

مخکنیو او لومړنیو همداسې ویلي دي.

"واک ته له رسېدو وړاندې، خلکو په غریبۍ کې ژوند کاوه، ما ښه عزتمن ژوند ورته برابر کړ او صدام لا تر اوسه د انقلاب د رهبري د شورا د رئیس د نائب په معاش ژوند کوي، له ځان او ملګرو څخه به شرمېدم چې د معاش پورته کول ترې وغواړم. کله چې د آلوګانو بیه لوړېده، صدام به د شپې خوب نه کاوه. خو اوس...".

مدافع وکیلانو ته یې په خطاب کې وویل:

"عراقیانو ته ووایاست چې تاسې د یوه ولس په څېر ژوند کړی، باید همداسې ژوند وکړئ او بهرنیان باید وشړئ. که ما ته بېرته را ګرځېدل په تقدیر کې لیکل شوي وو، نو زه عراق د پردیو له مرستې پرته د اوو کلونو په ترڅ کې له سویسري ساعت څخه ښه جوړولی شم چې ځلېږي به. خو که د چا مرسته وه، نو د پنځو کلونو په ترڅ کې به ځلېږي. زه فکر کوم چې امریکایان به د

راتلونکو پنځوسو کلونو په موده کې د بل هېڅ دولت ورانولو ته لاس ور اوږد نه کړي او امریکایي قبضه به د پخوانیو قبضو پر خلاف ډېره ژر له منځه ولاړه شي.

"کله چې زما لیدو ته راځی، تل د ولس د احوال او خبرونو په اړه پوښتنه در څخه کوم او په عراقي لهجه درته وایم چې د الله په مرسته او ستاسې په ژوند، ان زما په هډوکو به ورسره جنګېږو او عراق به ازادوو، وایي چې یوه صحرایي له څلوېښتو کلونو وروسته غچ واخیست او وې ویل چې بېړه وشوه... پرېږده په مونږ کې حالت جګړې ته بلل کېږي... د نېزې ښار څنګه دی، ما یې له سرو سره ژوند کړی، لوړې قرباني ورکوي. زه له دې په تنګېږم چې د ولس زامن مو مذهبي جګړې سره کوي. ما ته دا مهمه نه وه چې انسان ګونډي دی او که بې ګونده، شیعه دی که سني، مسیحي دی او که بل څوک، تنګ شالیدونه مې نه شي په تنګولی. یوه ورځ مې د دېوان رئیس احمد حسین ته وویل: ته باید له خلکو سره د عراقي انسان پر اساس چلند وکړې، د شالید پېژندل اړین دي، خو مونږ یوازې د استحقاق پر اساس چلند کوو. کله چې له صفویانو غږېږم، وایم چې دوی غولېدلي نه دي، ځکه له ایران سره د دوی اړیکې دوی د ولس دښمنان کړي دي. پټ فعالیت یې د حقیقت استازیتوب نه کوي، ځکه هر پټ فعالیت ملي نه وي، په داسې حال کې چې ولس بل هغه لوري ته مایل دی چې دغه پټه ډله ورسره جنګېږي. کېدای شي دا به اړینه وي چې یو څه وخت حکومت وکړي څو حقیقت بربنډ شي، چې دا د الله له لوري مقدره ده، ان ځینې چې دوی لکه د زرقاوي یا بل چا غونډې "ترهګر" بولي، نو د هغوی د فعالیتونو زیان د دغو کینه کښو د فعالیتونو له زیان څخه لږ ګڼو.

"راتلونکي ته په کتو چې زما کوم نظر دی، وایم که بوش خپله تېروتنه ومنله، نو څه چې یې خراب کړي هغه باید و رغوي... امریکا به ډېر زیان وکړي او

دخپلو جرمونو بیه به وپېژني. زما په نظر ولسونو ته پانګه وال نظام او کمونېزم ګټه نه کوي، عدالت د ولسونو د استقرار ضمانت دی. د برېټانیې په اړه مې له ملګرو سره خبرې کولې چې د کارګر ګوند له د ننه به داسې څوک را ښکاره شي چې د ګوند د ژغورلو هڅه به کوي، خو خپله د بلېر د ژغورلو هڅه به نه کوي، چې دغه لاره د مسئولیت له ګډوډۍ څخه د خلاصېدو او د ګوند ور څخه خلاصولو ښه لاره ده. دا په برېټانیه کې شوې او کېږي به. په امریکا کې به جمهوریپال په دغسې پلان کار کوي".

طالباني ته د ولسمشر پیغام

د ولسمشر په نیول کېدو پسې جلال طالباني اعلان وکړ، چې دی چمتو دی چې د ولسمشر کورنۍ راوبولي(مېلمه) کړي. د استاد خمیس العبیدي له لارې یې را ورسوله چې جلال طالباني غواړي چې د دفاع د کمېټې له رئیس او د هغه له نائب خمیس العبیدي سره وګوري. په موضوع کې د رایې په اړه مونږ بیا ولسمشر صدام حسین ته ور ورسوله، هغه وویل:

"زما په نظر د عراق په شمال کې زما د کورنۍ د مېلمه کولو لپاره د چمتووالي اعلان که په پرېکړې پسې ترلې و، نو رښتینې رغبت به هم ورسره وي. دې ته باید په قدر وکتل شي. خو د کمېټې د رئیس او نائب د لیدنې په اړه یې تاسې دواړو ته پرېږدم. زه وایم چې کېدای شي ښاغلی جلال به فکر کوي یا به یې اټکل کړی وي چې امریکایان قانع شوي چې عراق له صدام حسین پرته لا بد وضعیت خپلوي، که دوی انګېرلې وي چې د عراق ټوټه کېدل یا په عراق کې د ایران واک د دوی ګټې ګواښي، نو د دوی له لوري د دې موضوع د جدي حل احتمال شته. که جلال دغه درېځ لمس کړی وي او که هیله یې لري، نو نږدېوالی یې د تګلارې یوه برخه ده. که یې تاسې لیدنې ته ور وغوښتلې، نو ورته ووایئ:

"صدام درباندې سلام وايي او درته وايي؛ کېدای شي عراقيان په خپلو منځونو کې اختلاف وکړي، خو بهرنيان د دوی په منځ کې جګړې ته د اور ورکولو لپاره له دغه اختلاف څخه ګټه پورته کوي او ته خو پوهېږې چې صدام له دې څخه ډېر ځورېږي چې عراقيان په خپل منځ کې سره وجنګېږي، که هغه په هر نوم وي. ځکه خو يې په کردستان کې حالت داسې پاتې شو چې له تاسې سره مخکې چا داسې تړون نه و کړی. يوازې د اربيل په قضيه کې پوځي ځواک وکارول شو، چې په لاملونو يې هم تاسې خبر ياست. د عراقيانو ترمنځ د فتنې په ختمولو کې زه ستاسې د دريغ قدر کوم، که تاسو لکه د تل په څېر د ځانګړو سياسي حسابونو تر څنګ اوس تر څه حده خپل دريغ نهائي کړی نه و".

خو پورته ذکر شوې ليدنه ونه شوه، نو ځکه د ولسمشر پيغام هم جلال طالباني ته ونه رسېد.

د جلال طالباني په اړه له ولسمشر څخه د پوښتنې په غبرګون کې ولسمشر بشپړه کړه:

"جلال يو هوښيار سړی دی، خو په ځينو قضيو کې کله نا کله بېړه کوي... زه ډېر څه د ويلو لپاره نه لرم، ځکه په زندان کې يم، که په زندان کې نه وای، نو ډېر شيان را سره دي، هغه به مې ښاغلي مسعود برزاني ته هم ويلي وای، که مې اوس وويل نو دوی به دا اخځ وکړي چې زه په زندان کې يم او زما کمزوري ده".

په عربو او عراقيانو وياړل

"اتل انبار ته سلامونه، پر سماوه، دېوانيه او عماره خوښ يم، دوی د عربو قوت دی. تاسې ته وايم د ولس په خبرو مې موړ کړی. د حسني امام په دريغ خوښ يم، چې په څرګنده يې ويلي چې له مقاومت سره دی. د بغدادي امام

په اړه مې ملګرو ته ويلي وو چې بعثيان به ورسره يوځای کېږي. ځکه هغه د ولس د ډلو په منځ کې توپير نه کوي.

تاسې ته وايم هغه تخريب چې په عراق کې وشو. زموږ ولس به يې داسې جوړ کړي چې له سره به په جذبې سره رغوني ته را ودانګي. رغونه به ځلېږي او هېواد به د الله په مرسته روښانېږي. ټولو عربو ته مې د سلام وي، په ځانګړي ډول زموږ اصيل عربي اردني ولس ته. دلته درته وايم چې عراق به لکه د ژمني په څېر لوی پاتې کېږي. لا تر اوسه د مشر ښتګر خبره په خوږو کې ده چې عراق به د عربو جنډه اخلي او يو ښېل هېواد به وي. د هغه ښکار پر ځای و. الله د پرې و رحمېږي، د هغه کورنۍ ته د زما سلامونه او درناوی وي".

ولسمشر يوه شېبه چوپېږي. زموږ په منځ کې به عراق له ټولو ولايتونو، ښارونو، اتلو سړيو او وياړلو ښځو او... او... سره حاضر و او همدارز انبار به تر صلاح الدين ډېر حاضرېده. ولسمشر وايي

"په ۱۹۹۱ ز کال کې چې زموږ خولې کږه شوې وه، انبار را سمه کړه او اوس استاد خليل او کورنۍ يې هڅه کوي چې خولې را پورته کړي او زموږ پر سرونو يې را کېږدي. دوی له ټولو عراقيانو سره زموږ لوی وياړ دي. د انبار، صلاح الدين، ديالي او نينوي ولايتونه لومړني ولايتونه دي چې د نفتو د ملي کولو لپاره يې وسله را پورته کړه".

ولسمشر يې پسې بشپړوي:

"زه د معلومو ګډلو له امله د صلاح الدين ولايت په اړه ډېرې خبرې نه کوم. که د ديالي بچې دوه ځله جنګېدلي، نو د صلاح الدين بچې بايد ځلور ځله وجنګېږي. ځکه په دې کتنه کې جوړونه صلاح الدين ته اخرنۍ ځيز و چې ور رسېده. د عوجې کلي په اړه، مې دوی ته وويل چې زه يې د عراق په نورو کليو نه لوړوم، ان په ناحيې باندې د بدلولو پرېکړه ما پخپله لغوه کړه. پر فلوجې، بصرې، بيجي او نورو ګرانو ښارونو مې سلامونه وايئ. په منځني فرات کې مشرانو ته ووايئ چې ستاسې تاريخ لوی دی او عربي خوی مو

کلک دی. پر شیخ حارث الضاري مې سلامونه وایئ. د البو عامر پر قبیلې او مشر یې سلامونه وایئ. د کردي ولس په اړه مې وایم، زه به ډېر خوښ وم چې په کردانو کې به مې یو مشر وموند، تر هغه به مې څارل چې تکړه مشر به شو. کله چې به مې په شمال کې د اوسېدونکي ولس غوښتنې لوستلې، د غوښتنو تاریخونو به یې د مخکنیو هغو تاریخونو ته اشاره کوله. ځکه دوی هیله درلوده چې یوه ورځ به مې گوري".

شپې تېرېدې، ما فکر کاوه، هغه ورځې مې را یادولې چې ولسمشر به په رسمي او نورو مناسبتونو کې ولس ته وینا کوله، چې ځینې یې زما په یاد دي او ځینې مې بیا په ځینو کلیوالي ناستو کې اورېدلې دي. ده به ویل: "د نفتو له ملي کېدو مخکې چې د ځینو خلکو پانگې استعمار چور کړې وې، ځینې خلک ډېر غریبان وو، پښې یې لوڅې وې. نو ځینې چې په ښارونو کې اوسېدل، په ځانگړې ډول د نفتو له ملي کولو وروسته، به یو له بله تنگېدل او ځینو به دا خبرې نه منلې، ځکه چې دوی په ښارونو کې اوسېدل". خو زه رښتیا وایم، سره له دې چې په هغه وخت کې مې عمر کم و د ۱۹٦۸ او ۱۹٦۹ ز کلونو په منځ کې زه لوڅې پښې گرځېدم. خلکو هېڅ نه درلودل. ان موږ به د شپېتمو کلونو تر پایه پورې شیطان څراغ ته درس لوست، پاکې اوبه او وړ روغتیایي خدمتونه به نه وو. خو عراق د ولسمشر صدام حسین په دوره کې په ټولو برخو کې د پرمختللو هېوادونو لیکې ته ور واوښت، چې دا ټولو ته معلومه ده.

ملي جریانونو ته پیغام

ولسمشر مې په عراق کې له را ښکاره شویو ملي جریانونو څخه خبر کړ، چې نیواک یې نه مانه. داسې اوازه وه چې د بعث گوند د ځینو ملاتړ کوي، ده را غبرگه کړه: "زه په زندان کې یم، په عمومي کرښه کې د ورونو دریځ راته معلوم نه دی. د گوند په عمومي کرښه کې پر گوند لازمه ده چې د ټولو هغو

جریانونو ملاتړ وکړي چې له ایران سره اړیکه نه لري، او لازمه ده چې ټول هغه جریانونه تشویق کړي چې د عراق د یووالي لپاره کار کوي او له نیواک سره یې دریځ مخالف وي. نو پر موږ لازمه ده چې مرسته یې وکړو او و یې هڅوو".

بعث او راتلونکی

ولسمشر صدام حسین په راتلونکې کې د بعث لپاره د تصور په اړه غږېږي:

"زموږ گوند یو لوی گوند دی، لاره یې په فکر او مبارزه بډایه ده. څومره شمېر چې په کومه مرحله کې مطلوب وي، که شمېر په ناسمو بنسټونو ولاړ وي، کله نا کله پر لاره او د گوند پر ملا مضر او دروند تمامېږي. خو موږ له دغو سختو برېښنونو او د عراق له ازادۍ وروسته وایو: کله چې د الله په اجازه دوه سوه مؤمن مبارزان په کلک ایمان او د زړورتیا او پر ځان د باور پر اساس ووځي، نو دا به را بلو. خو له ښه شمېر سره په یوه خندق کې د ناسم شمېر شتون، بد شمېر یې نه بولو ناسم یې بولو، ځکه زموږ د گوند په لیکو کې یوازې ښه خلک دي، د تکړه ایمان لرونکو مؤمنانو ښو کسانو ملا درنوي او یو څه گډوډي جوړوي او الله دې نه کوي چې لیکې سره نناسي، نو په راتلونکې مرحله کې زموږ له گوند څخه غوښتل کېږي، چې د ښه شمېر له نه سستېدو سره په څرنگوالي هم تاکید وکړي. سره له دې چې زه باوري یم چې له ازادولو وروسته به په راتلونکې مرحله کې زموږ له گوند سره نور گوندونه هم وي. عراق د هغوی دی چې ازادوي یې، د عراق د ازادولو لپاره د جگړې میدانونه اوس له بعثیانو پرته په نورو اتلانو ډک دي".

استاد عزت الدوري ته د ولسمشر پیغام: بعث او ایمان

په ۲۰۰۵،۹،۱۳ نېټه، بندي ولسمشر، صدام حسین د لارې ملگري او ورور عزت الدوري ته یو مهم غږیز پیغام واستاوه، هغه دا دی:

"ابا احمده دوی ته ووایه چې شیعه گان هم زمونږ د ولس مهمه برخه دي، که شیعه گان نه وای، نو له ایران سره به په جگړه کې نه وای بریالي شوي. د شیعه خاینانو د کړنو لپاره ټول شیعه گان مه ملامتوئ. او هیله لرم چې ټولو جریانونو او دیني لښکریانو ته به دا ښکاره کړي چې ډېره لویه تېروتنه د دې خبرې منل دي چې مونږ له دوی سره مرور او د دوی دښمنان یو. مونږ په پخوانی سترګه درته گورو او په ځانګړي ډول، له تاسې سره د دین په چارو کې اختلاف نه کوو. مونږ په همدې کې یو، یو دولت چې اخلاقي، دیني او عرفي فکرونه پکې وي. پر دې سربېره د یتیمانو پالنه او په عراق کې ټولنیز اړخ به هم پکې وي. مونږ یوازینی دولت یو چې بهرنیانو ته یې نفوذ نه دی پرېښی، عراق یوازینی دولت دی چې دیني زده کړې یې له ابتدائي دورې نه نیولې تر ثانوي دورې پورې عامې کړې دي او پر ټولو باندې لازمي دي، که هغه عمومي مدیر دی او پسې پورته، که د فرقې غړی دی او پسې پورته او ان که کوم قاضي دی. همداراز عراق شراب پلورنځي بند کړي دي، په روژه کې یې علني روژه خوړونکي او همداراز قسم ماتوونکي ته جزا ټاکلې ده.
"ورته ووایه، مونږ تل اسلام ته بلنه کوو، مونږ په دې کې یوه لوري ته کاږه نه یو، زمونږ تګلاره دا ده چې دولت په مذهبیت کې نه ننباسو".

شلم څپرکی

د ولسمشر پر بندخونې د برید هڅې

د عمار پلاره ستا کار رغاند دی، زمونږ کورنۍ او تر ناوخته راسره کېناستونکی بې کیسې راته کوي، مخکې شه له تا دې د دښمنانو نفسونه خار شي او رب په هر وخت کې (پر دښمنانو) قاهر دی.

(صدام حسین په زندان کې)

یوه ورځ استاد زیاد خصاونه اړیکه را سره ونیوله، چې په هماغه وخت کې د اسنادو د کمېټې رئیس و، زه یې په بېړه دفتر ته ور وغوښتم، چې هلته یو کس و، له اغلې رغد صدام حسین سره یې لیدنه غوښته. کله چې ور ورسېدم، له سړي سره مې یوازې ولیدل، له پنځه پنځوسو کلونو څخه یې عمر زیات و. داسې ښکارېده چې د چټک غبرگون سړی دی. راته وې ویل چې د ځانګړو ځواکونو افسر دی. بیا یې یو ګوماني نوم را وښود او ویل یې چې له اغلې رغد سره لیدنه غواړي، د لامل پوښتنه مې ترې وکړه، ویل یې، غواړي د ولسمشر پر ځای برید وکړي "چې مونږ او ده ته له سپک وضعیت څخه یې بهر کړو". د عراق د سوېل په لهجه غږېده. د ټیلیفون شمېره مې ترې وغوښته، بښنه یې وغوښته او ویل یې چې دی ټیلیفون سم کارولی نه شي. خبرو یې شکونه را ولاړول. له څېړنو وروسته مو معلومه کړه چې د صفوي لورو له خوا رالېږل شوی دی، تر شا یې د ایران لاس و، دوی غوښتل چې د ولسمشر پر زندان برید وکړي او ولسمشر ایران ته وتښتوي، صفویانو او ایران فکر کاوه چې امریکا به پر ولسمشر پرېکړه ونه کړي او بېرته به واک ورکړي! په دې اړه بې لویه اوازه هم خپره کړې وه.
داسې هلې ځلې څو ځله تکرار شوې. د ولسمشر کورنۍ او په ځانګړي ډول د ولسمشر لور رغد مې خبره کړه، هغې په بشپړ ډول له داسې کسانو سره لیدنه رد کړه.

یوه ورځ د ولسمشر د لیدو لپاره بغداد ته په لاره وم، هغه کس راته راغی چې د بغداد د ننه او بهر ځایونه به یې راته ډاډه کول او د خپلو کسانو په مټ به یې زما شخصي ملاتړ کاوه، ده د عراقي مقاومت د یوه لښکر مشري کوله، پر ولسمشر صدام حسین ډېر ګران و، ما ته یې وویل چې ولسمشر خبر کړم چې دی به د ولسمشر د ژغورلو او پر ځای یې د برید کولو لپاره د ځانګړو ځواکونو له کسانو او فدایانو څخه یوه فرقه برابره کړي. ولسمشر چې مې خبر کړ، ډېر خوشاله شو او وې ویل:

"والله ښاغلیه نه غواړم چې زما له امله دې یوه عراقي ته زیان ورسېږي، خو بیا د هم ځواک برابر کړي او چمتو د اوسي، د پلې کولو پرېکړه به یې حالاتو ته په کتو کوو. داسې هیله ده چې امریکایان خپله لاره ومومي او یوه شي چې صدام حسین لا تر اوسه کلک دی، زما د ګوښه کولو هلې ځلې یې بې ګټې دي، خو که له امریکایانو سره د حل بله لاره نه وه، نو زه به ډلې ته موافقت ورکړم چې پر زندان برید وکړي".

یوه ورځ مې په عربي پلازمېنه کې له یوه شخص سره چې (ابو عمار) کنیه یې کوله، ډېر ټینګار یې وکړ لیدنه مې ورسره وکړه، له مونږ سره د ولسمشر یو مخلص د تره زوی هم و. ابو عمار وویل: مونږ اوس داسې ځواک یو چې د پوځ له بېلو لیکو یوه فرقه ګڼل کېدای شو، د ځانګړو ځواکونو لواء لرو، چې د دغه ځواک بنسټ ولسمشر له نیول کېدو وړاندې ایښی و او دا دنده یې ور سپارلې وه چې که دی ونیول شي، دوی به یې پر زندان برید کوي، سره له دې چې ولسمشر فکر کاوه چې د نیول کېدو احتمال یې ډېر کمزوری دی. ولسمشر زمونږ په منځ کې د راز خبره کړې وه. ما هم د دوی او ولسمشر په منځ کې د راز د متفقې کلمې غوښتنه ترې وکړه. بیا یې وویل: مونږ چمتو یو چې د ولسمشر پر ځای برید وکړو او د مقاومت مشرۍ ته یې را وباسو او وې ویل: مونږ له ځلوېښتو ډېر ځایونه ورته برابر کړي دي او عملیات ۹۰ فیصده

بریالي ګڼو. شرط یې کېښود چې ځواب به د ولسمشر په خط لیکل شوی وي، خو په هغه حالت کې د ځان ملاتړ وکړي چې که هڅه ناکامه شي او یا بې ځوک ملامت کړي...

له ولسمشر سره مې د راز د خبرې په اړه خبرې وکړې، ده وویل: "الحمد لله، ما یوه لواء پرېښې وه او اوس یوه فرقه یا هم ډېر شوي دي، دوی د عراق له عزتمنو او تکړه کسانو څخه دي". بیا یې وویل: "ورته ووایه چې د موخې په اړه دقیق معلومات ترلاسه کړي، بیا یې پرېږده چې د بریالیتوب یا ناکامۍ فیصدي محدوده کړي، بیا د دښمن د ځایونو په اړه، د کارېدونکو وسلو په اړه او د بریدګرو او ملاتړ کوونکو ځواکونو په اړه معلومات ورکړه". بیا یې له ما څخه په زندان کې د بیا بیا لیدنې غوښتنه وکړه (چې ځینو پر هوس تفسیر کړې ده).

ډله مې خبره کړه، ځای یې وکوت او ځواکونه او وسلې یې موخې ته نږدې ولېږدولې، او وې ویل: ولسمشر ته ووایه چې مونږ چمتو یو او وخت د معلوم شي.

ولسمشر را څخه وغوښتل چې کورنۍ یې خبره نه کړو او موضوع د بېخي پټه پاتې شي. و یې غوښتل چې جامې ورته راوړم چې د وتلو په وخت کې یې واغوندي (زرغون عربي کمیس، سره ګامچه او نور) او راته وې ویل چې په (فلانۍ) ورځ یې لیدو ته ورشم، نهائي پرېکړه به هم راکړي او وخت به یې هم ټاکلی وي.

بیا یې وویل: "را د شي خو له هر یوه سره دې تر مخ لېږونکي وي".

د عملیاتو له پیل څخه څو ورځې وړاندې یو کس چې له عراقه بهر اوسېده، د ثریا ټلیفون په واسطه راسره په اړیکه کې شو راته وې ویل: ابا علاء، ولسمشر ته ووایه چې پیغام ور رسېدلی؟ کله چې مې وضاحت وغوښت، نو له هغې موضوع سره یې اړیکه نه وه چې مونږ یې د پلې کولو په لاره وو او نه دی

پرې خبر و... خو دا ښکاره وه چې ده د خپل فعالیت او کلکو هڅو په مټ کارونه سخت کړي وو او پلان یې ځنډولی و، د عملیاتو د پلي کولو ټولې هلې ځلې درول شوې وې، که هغه ده غوښتې او که یې نه غوښتې.

کله چې ولسمشر ته ورغلم، هغه له بې خوبۍ څخه ستړی راته ښکاره شو. د ستړیا نښې یې په مخ او سترګو کې ښکارېدې، و یې ویل:

"ښاغلیه! څلور ورځې وړاندې مې د ټوپکونو ډزې واورېدې چې ډېری پکې کلاشنیکوفونه وو، د زندان پر بهرني دېوال وشوې. امریکایان ور اوچت شول، او د دفع هڅه یې وکړه. درې ورځې کېږي چې دوی دغو څلورو دروازو ته شپه او ورځ د کولپونو مضبوطولو لګیا دي، د دغو غږونو د شدت له امله مې یو ساعت خوب هم نه دی کړی، خو نه پوهېږم چې څوک د دغو ستړیاوو لامل شول. نو (أبو عمار) او کسان یې پرېږده څو چې وضعیت برابرېږي دوی د خپل کار وکړي".

بیا یې را څخه وغوښتل چې ډله خبره کړم چې ځانونه ښه برابر کړي، یو پر بل تکیه وکړي او د برید ټول پلان یې راکړ. کله چې ما ترې وغوښتل چې د برید له ځواک سره شریک شم، ده راته وویل: "اې ابا علاء، تا کله هم کمی نه دی کړی، زه په نورو ځایونو کې درته اړتیا لرم، له دې موضوع دې لرې غواړم، هسې نه چې وځارل شې یا ونیول شې".

مونږ خبر وو چې امریکایانو به د غږ ثبتولو کومه آله د لوی مېز په کومه برخه کې اېښې وي. نو له مېزه به لرې لاړو او تر ایرکنډېشن لاندې به ودرېدو او ولسمشر به یې درجه هم ور لوړه کړه څو امریکایان او د دوی الې زمونږ غږ وا نه وري. دا لومړی ځل نه و چې مونږ به دغه طریقه کاروله.

زه پر دې عملیاتو ډاډه وم، چې د ولسمشر د باور وړ هغو کسانو ونډه پکې درلوده، چې پخوا له ولسمشر سره وو. ځینې یې په محکمه کې هم ښکاره شول او له ولسمشر څخه یې دفاع کوله. ځینې بیا داسې هم وو چې ولسمشر

بې بوازې د تلویزیون له لارې پېژانده. ځینې یې عزتمن خپلوان او له ده څخه لرې وو. دا هغه سړي وو چې په سختو شرایطو کې په مېړانه او اصلي ملي والې سره را څرګندېږي.

عملیات وروسته ته وځنډېدل. ولسمشر بل وخت وټاکه، چې د خبرو اترو لپاره امریکایانو ته اخرنی فرصت ورکړي، د ځواک مشر ته یې هم همداسې امر وکړ.

د عملیاتو لپاره په بشپړ پټوالي چمتووالی ونیول شو، د ټاکل شوي هدف پر عملیاتو یوازې زه او د پلي کوونکي ځواک درې مشران خبر وو. د عملیاتو سیمې ته ولاړل او د ولسمشر لپاره بدیل ځایونه برابر شول چې له هماغه ځایه به د مقاومت په رهبرۍ پیل کوي، د امریکایانو له لاسه به هغه ځواکمنه پانګه ولوېږي چې په بند کې یې ډېرې لوبې پرې وکړې، پر ولس او اتلوال مقاومت بې د ده شتون درولی و.

ولسمشر ځواک ته امر وکړ چې ځان ښه چمتو کړي، د عملیاتو د پیلېدو لپاره یوازې د وخت ټاکل او پر الله توکل پاتې و... دغه ځواک ته ډېره عزتمنه دنده ور له غاړې وه، بیا یې له ولسمشر څخه لیکل شوی امر او د راز کلمه وغوښته. ولسمشر پر دغو بیتونو ور غبرګه کړه:

الرحمن (الله) په ډېرې ښې ډالۍ عزتمن کړي یو، ډالۍ یې دا ده چې رحمن مو ملګری دی.

همداراز عبد ربه زمونږ په امت کې باز (الوتونکی) دی، شیطان چې ورته را مخکې شي، رسوا شي.

په هره برخه کې د دوی نېکې کړنې ځلېږي، نېکې کړنې یې څو رنګه دي. را وړاندې شه او کارونه د بریالي شه، عزم عزم دی او کمزوري کمزوري ده.

بیا یې را څخه وغوښتل چې استاد عزت الدوري د پر عملیاتو خبر کړي او پلان د تر پلي کېدو مخکې همداسې پټ پرېږدي. د ولسمشر نږدې کس د

دوري ليدو ته ولاړ، خو څو اونۍ بې له دې چې "ابو احمد" ته ورسېږي وځنډېده، ځکه امنيتي وضعيت ډېر سخت و.

د ۲۰۰٦ ز کال د اگسټ په ۲٦ امريکايي اړخ (د اړيکو دفتر) راسره په اړيکه کې شو او د ولسمشر د ليدو غوښتنه يې را څخه وکړه، د ليدنې ورځ يې د اگسټ ۲۸ وټاکله. زه له ولسمشر سره د هغه د رغبت پر اساس په دې ليدنه موافق وم، ځکه دغه ليدنه به د ولسمشر د بندي کېدو د وضعيت پای ته رسوونکی وي، ولسمشر د دغې ليدنې لپاره پلان نيولی و او ماته يې لارښوونه کړې وه چې يو ملگری هم له ځان سره ورولم، څو پر زندان د بريد پړه پر ما وانه چول شي. لکه د تېر په څېر دغه ليدنې به د ځينو معلومو لورو په موافقت کېدلې او دغه لوري به په ليدنه بشپړ خبر وو. خو دا چې ځينو ډېره ځانغوښتنه کوله او چارې يې په لازمي ډول پر مخ نه وړلې، نو د دغې ليدنې په اړه تشويش پيدا شو چې دا زما شخصي رغبت دی او دا به د ۲۰۰٦،۹،۹ نېټه د کمېټې په ټاکل شوې ليدنه اغېزه وښيندي، سره له دې چې امريکايي اړخ تاکيد کاوه چې دغه ليدنه به د ټاکل شوې ليدنې په پروگرام هېڅ اغېزه ونه کړي.

له دې وروسته امريکايانو د ولسمشر د ساتلو په اړه اجراآت ټينگ کړل، هغه ځواک چې دی به يې ساته، هغوی يې هم بدل کړل، خو دا ځل يې په داسې ځواکونو بدل کړل چې ولسمشر په ډېرو ناوړه صفتونو ياد کړل... دلته وايم چې د ولسمشر د ژغورلو فرصت ضايع شو.

د ۲۰۰٦،۱۱،۵ نېټه پر ولسمشر صدام حسين د اعدام امريکايي ايراني ظالمه پرېکړه وشوه. ما او ملگرو له ولسمشر سره د ۲۰۰٦،۱۱،۷ نېټه په محکمه کې وليدل او د ۱۱،۹ نېټه مو بغداد پرېښود. ولسمشر په دې ليدنه کې داسې وصيت راته وکړ: "استاد خليله، کله چې خوځېږې په ځانگړې بڼه وصيت درته کوم، ستا له فکرونو او هيلو سره سم د هر کار اجازه درکوم، خو شرط يې دا دی چې د عربو له واکدارانو يا نورو سره به د د خبرو په تله کې د صدام حسين غاړه نه ږدې، يوازې خپل دريځ او د ولس دريځ په عام ډول روښانه کړه. خو صدام حسين، الله او د عراقي او عربي ولس نېکان بچي او په انسانيت کې خير غوښتونکي لري. الله چې څه مقرره کړې وي، هغه ردبدلی نه شي. کېدای شي الله سبحانه و تعالی بل دريځ راته غوښتی وي، نو الحمدلله. الحمدلله او کورنۍ ته مې داډ ورکړه او ورته ووايه "الله چې څه وغواړي، هماغه به کېږي". نور نو د الله په امان کې اوسې، د الله په امان".

څو ورځې وروسته مې د اړيکو دفتر (امريکايي اړخ) ته د ولسمشر د ليدنې او د بغداد له هوايي ډگره تر ولسمشره پورې زما د ملاتړ کولو لپاره يو ليک ور واستاوه. ځواب يې راغی چې زه صبر وکړم. يوه اونۍ وروسته مې بل ليک ور واستاوه، راته وويل شول چې د "عراقي حکومت" له لوري زما د نيولو لپاره حکم شوی دی. د نيواک د حکومت د کورنيو چارو وزارت ته او د محکمې رئيس ته مې ليک ور ولېږه او وضاحت مې ترې و غوښت، خو هغوی د نيولو د کوم حکم شتون رد کړ. بيا د دغې محکمې د ادعا رئيس جعفر الموسوي زما په حق کې د کوم حکم د نه شتون اعلان وکړ.

دلته پوه شوم چې د دې لپاره چې ولسمشر له نړۍ سره د اړيکې له حلقې محروم کړي، نو د هغه پر ضد څه شی شته. له يوه وکيل سره مې ولسمشر ته کتبي پيغام ور ولېږه، هغه را څخه وغوښتل چې له داسې عربي لوري سره اړيکه ونيسم چې له امريکايانو سره ښه اړيکه ولري، څو زما ليدل اسانه شي. د برېښناليک په واسطه مې په عمان کې له امريکايي سفير سره د اړيکې نيولو هڅې وکړې، خو راته ښکاره شوه چې په کار کې پټ راز او دسيسې دي چې راتلونکې ورځې به يې بربنډې کړي.

د ولسمشر له ليدلو څخه زه د (...) په لامل محروم شوم، خو په راتلونکو ورځو کې به د لامل کوونکو او لاملونو بربنډولو ته مخه کړو.

د برید پلان

کله چې ټولې سیاسي هڅې ناکامې شي او هېڅوک خبرې اترې ورسره ونه کړي، نو ولسمشر صدام حسین د مقاومت د اتلانو له لوري پر زندان د برید لپاره بشپړ پلان داسې جوړ کړی و:

دښمن

لومړی: دوی خبر کړه چې د دښمن ځواکونه له یوه سره لرې دي، یوه برخه یې په څلورو اوسپنیزو برجونو کې وېشل شوي دي، چې په اسانۍ سره بوختېدلی شي او زیان ورته اوښتی شي. پاتې ځواکونه، په پورته پوړ کې په واړه کور کې مونډل کېږي (ولسمشر په څمکتل کې بندي و) او ورته ووایه، د هغو ځواکونو وسلې چې ولسمشر یې خوندي کړې، خفیفي او منځنۍ دي (د جي سي او بي کي سي ټوپکونه)، لاسي بمونه او تومانچې "کاروي، ولسمشر راته وویل چې ځواکونه بې غیرته دي او کسان یې ماشومان دي، هر څوک کولای شي چې په څاپېره هم وسلې ترې واخلي.

بریدگر ځواکونه

دوهم: درې دراندہ بیلدوزر د تیار کړي چې په فولادو پوښل شوي وي په ځانگړي ډول د چلوونکي ځای او د چلوونکي ښي او چپ لوري ته د سوري وکړي، چې ټوپکونه (بي کي سي) پکې کېښودل شي چې یو به مرکزي دېوال خلاصوي. له دغو عملیاتو وړاندې به ځواکونه د دښمن د بوختولو لپاره د خضراء پر سیمې هاوانونه، راکټونه او کاتیوشا ورووونکي واروي. همداراز نور ځواکونه به په هوايي ډگر کې د سمندري ځواکونو پر مرکز برید کوي، چې هغوی هم بوخت کړي. یوه ډله به هغه د وتو او ننوتو لارې بندوي چې ولسمشر به یې له ازادېدو وروسته نیسي. یوه بله ډله به له الوتکو سره د مقاومت لپاره (ستریلاو او ار پي جي ۷) توغندي او د الوتکو مقاومت کوونکي یو ډزي او منځني ټوپکونه (بي کي سي) له ځان سره لري. له بغداده د صلاح

الدین په لوري په لاره کې به یوه لواء وي او همداراز له بغداده د انبار په لوري لاره کې به وي. وروسته به ډله پر دې ځای برید کوي، د دېوال له ړنگولو وروسته به له (آر پي جي ۷) څخه کار اخلي. (بي کي سي) به د پوښښ لپاره ورسره وي او داسې نور. په دې ډله کې به د هر کس ځای ته بل کس چمتو وي، بل بیلډوزر به دروازې په شا کوي، څکه کولپونه یې د ماتولو یا چوولو وړ نه دي". ولسمشر به په همدې ورځ چمتو وي او هماغه جامې به یې په تن وي.

ولسمشر زیاته کړه: "باید ځانگړي او عام موټر هم برابر کړل شي، چې هر کله بدل شي. د هدف له را ایستلو وروسته به ځواکونه د هاوان او کاتیوشا په مټ زندان سخت بمباروي، نور ځواکونه به پر کروپر برید کوي، چې زمونږ ملگري د رهبري غړي، وزیران او نور ټول زندانیان ازاد کړي". بیا به ولسمشر انبار ته ځي، وروسته به په بیړه د مقاومت د یو کولو پلان برابروي او پر بغداد به برید کوي او ورپسې به د مقاومت ټولې لښکرې په هر ولایت کې پر دښمن برید کوي.

یوویشتم څپرکی

د ولسمشر د برمته کولو هڅې

پر الله قسم له دې ځایه به یا ولسمشر وځم.
لکه ولس چې غوره کړی یم
او یا به د قبر لوري ته شهید ورځم.

(صدام حسین په زندان کې)

عراق ته د امریکایانو مشر پول پرېمر د خپلې شورا له غړو وغوښتل چې د ده په شرطونو او غوښتنو لاسلیکونه وکړي. خو ځینو انکار وکړ، ده گواښ ورته وکړ او وې ویل: که لاسلیک مو ونه کړ، نو صدام دلته نږدې دی او را وبه یې گرځوو. نو ټولو غړو لاسلیکونه وکړل. وروسته بیا په دې اړه خبرونه، مقالې، څرگندونې او بیانیې ډېرې شوې، چې په عراق کې اتمي وسلې نشته، د عراق او القاعدې ترمنځ هم اړیکه نشته، اوس چې په عراق کې څه پېښېږي، تر دې د صدام په وخت کې عراق ډېر ښه و او امریکا بیا د خپلو سیاسیونو او په نړۍ کې د منځلارو د نصیحت او د عراق دننه د غوښتنو پر اساس مجبوره شوې ده چې ده ته مخه کړي. پر دغو څرگندونو نیوکې پیل شوې. لومړنۍ نیوکه کوونکی ایران و، بیا مقتدی الصدر و، بیا د کردي گوندونو مشران او نور وو. د محاکمې او محکمې د جدیت په اړه شکونه را ولاړ شول، او ویل کېدل چې دغه کار د امریکایي ادارې په موافقت کېږي څو صدام اعدام نه شي، د دې احتمال هم شته چې د شرطونو او تړونونو موافق واک ته راشي، یا دغه کار ځکه کېږي چې په دې سره به د صدام د اعدام په حالت کې په عراق کې دننه او بهر گواښونه وشي، ټول د ده د اعدامولو له غبرگونونو څخه وېرېدل چې په دې کې امریکایان هم وو.

د دې په مقابل کې هغه ادارې او گوندونه چې پر امریکایي ټانگونو سپاره راغلي وو، له خپلو بادارانو سره یې د دښمن په ادارو کې مشورې پیل کړې،

په ځانگړي ډول په ایران او اسرائیلو کې له ولسمشر صدام حسین څخه د خلاصېدلو یا د هغه د چوپولو لپاره یې څو فکرونه او پلانونه جوړ کړل او د محکمې او محاکمې پر ترلاسه کېدونکې پایلې نا باوري یا که وضعیت د دوی د تصور په ډول وي نو پر ده به اساني وکړي چې خپل شرطونه پرې ومني، د دې لپاره یې پلانونه برابرول. بې له دې چې دوی د ولسمشر شخصیت، کلکوالی او د هېڅ ډول چانو نه منل سم وپېژني.

د ولسمشر د خلاصولو یا له ولسمشر څخه د خلاصېدلو هڅه

د ۲۰۰۶ ز کال په پیل کې هغه معلوم لوری چې د نیول شوي عراق په سیاسي لیډ او له اسرائیلو او ایران سره یې په ائتلافونو خبر یو، همداراز په عراق کې د یوه حاکم گوند رئیس دی، هغه را ولاړ شو او یو کس یې له استاد زیاد خصاونه سره په اړیکه کې کړ او هغه ته یې لاندې عریضه وکړه:

دغه لوری ژمنه کوي چې په هره لاره وي، ولسمشر صدام حسین به له زندانه باسي، په هر ځای کې چې وي له هر ډول بدلې پرته به یې مونږ ته یا د ولسمشر له لوري ټاکل کېدونکي کس او یا به یې کورنۍ ته سپارل کېږي. دغه لوري له خلیل دلیمي سره د لیدو غوښتنه کوله.

استاد زیاد خصاونه اړیکه را سره ونیوله، خپل دفتر ته یې ور وغوښتم، دفتر یې د ټولو هغو کسانو دفتر گڼل کېده چې په رضاکار ډول یې له ولسمشر صدام حسین څخه دفاع کوله، او لا تر اوسه د هغه دفتر مسئولیت د ده پر غاړه دی. ورغلم، کیسه یې راته وکړه. د موضوع د څېړلو او ولسمشر ته د وړاندې کولو له امله مې ترې وغوښتل چې کیسه د پټه پاتې شي، ورته و مې ویل چې هماغه لوري ته زما د ټلیفون شمېره ورکړي چې مستقیمه اړیکه را سره ونیسي. دوه ورځې وروسته هماغه کس اړیکه را سره ونیوله، هغه کیسه یې راته وکړه چې استاد خصاونه ته یې کړې وه او وې ویل: استاد خلیله ته یوازې موافقت وښیه، بس نور به مونږ ولسمشر تا ته وسپارو، په هر ځای کې چې غواړې، په

عراق کې دننه او که بهر، کولای شې ته یا بل څوک د امانت (ولسمشر) د رک روغ تسلیمېدو لپاره راشي. چېرته چې وغواړې هلته به یې در ورسوو. که یې د زیات باور لپاره به مونږ د ولسمشر تر در رسېدلو پورې یو مهم کس د یرغمل په توګه له تاسې سره پرېږدو، څو ورځې وروسته به یرغمل کس پرېږدی.

ډېرې پوښتنې مې ترې وکړې، لومړی مې فکر وکړ چې لېونی دی یا خوب ویني. پوښتنه مې ترې وکړه: تاسې به دغه خطرناک عملیات څنګه ترسره کړی، ایا امریکایان درسره دي، ایا ایران مو تر شا ولاړ دی، ایا اسرائیل او موساد درسره دي، یا... ایا....

ده راته وویل: ته یې یوازې ومنه او نورې پوښتنې مه کوه. یوازې د ولسمشر د تسلیمېدلو لپاره پلان ونیسه، خو شرط یې دا دی چې له ازادېدو وروسته به څه ښرګندونه نه کوي، عراق ته به نه راځي او په کوم دولت کې چې زړه یې وي، اوسېدلی شي. دا ضمانت به هم درته وکړو چې یو لوری به یې هم نه ځاري، نه د امریکا متحده‌ایالات، نه عراقي لوری او نه هم بل څوک او کورنۍ ته یې پیسې غوښتې، هغه به هم درکړو، د ده او د کورنۍ مالي وضعیت هم ور برابروو، ان ستا هم.

له ډېر دېخوا او هاخوا وروسته، مې ورته وویل: ما پرېږده چې خبره تر اصلي کسانو پورې ورسوم.

زه له لومړیو په داسې غوښتنو پورې اړوند نظرونه ساتم، نه پوهېږم چې تر شا به یې څه دسیسې وي. کیسه مې هغو ته وکړه چې ځینې چارې ور سپارل شوې وې، ځواب یې دا و چې صدام حسین به چېرته وړو، هغه خو عادي کس نه دی چې پټ یې کړو، بیا که دغه کسان په جدیت چلند کوي، نو دوی

غواړي چې له سیاسي مخ څخه صدام حسین لرې کړي، ځکه دی دوی ته نږدولو خواکمن سیال او حریف دی، یا دوی غواړي چې په دې لاره ځان نږدې خلاص کړي. بیا یې وویل: مونږ موافق نه یو او داسې مسئولیت پر غاړه نه اخلو.

د امریکایي اړیکو له دفتر (زمونږ د ملاتړ او تر محکمې د رسولو له مسئول اړخ) سره مې اړیکه ونیوله، چې که په نږدې فرصت کې د ولسمشر د لیدنې وخت راته وټاکي. کله چې مې ولسمشر ولید، کیسه مې د الکتروني ثبتوونکي په نېر ایستونکي لاره ورته واوروله، چې مخکې مې هم یادونه کړې وه. دا هغه لاره وه چې ولسمشر به له ما سره په ځانګړو لیدنو کې کاروله.

ولسمشر ته مې ټوله کیسه وکړه، احتمالات او بدنیتي مې ورته روښانه کړه. کیسه د راز وه. ده وویل: ستا نظر څنګه دی. ما د موضوع په اړه خپل ساتل شوی نظر ورته تشریح کړ. ورته ومې ویل چې یوازې د دې لپاره مې خبر کړې چې دا یو امانت و او ما ژمنه ورسره کړې وه چې د ده په ژوند پورې ځانګړي څه به نه ترې پټوم.

ده وویل: په نظر کې درسره موافق یم، زما او هغه چې اشاره مې ورته وکړه د هغوی نظر سم دی. او وې ویل: "که کیسه د صدام حسین په ژوند او غاړې پورې تړلې وي، نو ما ژوند څو کاله مخکې پرېښی دی، زه به د خپل ژوند په لاره کې پر عراق او د هغه په ازادۍ چانې ونه وهم. زه دا عریضه په بشپړ قاطعیت ردوم او هغوی ته ووایه: صدام حسین دوه انتخابه لري، د عراق ازادي او داسې راګرځېدل لکه ولس چې غوره کړی وم، یا داسې شهادت چې هېواد، د عربي امت ټول خیر غوښتونکي، د عراق ولس او د انسانیت خیر غوښتونکي پرې و ویاړي."

د عراق دښمنانو به همداسې پلانونه ورته نیول. په معادله کې سخت عدد ولسمشر و، ترې تېرېدل او نه پاملرنه ورته ناشونې وه. دوی یې له پاتې کېدو

وېرېدل، همداراز د اعدام له ترلاسه کېدونکو پایلو څخه هم وېرېدل. چې دا
د عراق په اړه د ایراني او اسرائیلي استخباراتو پر ژورې پوهې دلالت کوي. له
موساد او په عراق کې یې له مشهورو ائتلافونو پرته او له ایراني استخباراتو او
د نیواک په حکومت کې یې له غلامانو پرته څوک دومره جرئت لري چې
ولسمشر له زندانه وباسي او له عراقه یې بهر کړي. دوی غوښتل چې په دې
لاره د ولسمشر خوله بنده کړي او کمزوري یې وباسي او ورپسې به یې ووژني
او تاریخي انځور به یې بد نام کړي.

هغه کیسه مې هم په یاد ده چې ولسمشر راته کړې وه. په ۲۰۰۵,۱۰,۱۹ ز کې
چې د محاکمې د لومړۍ ناستې له ټاکل شوي وخت څخه مخکې زه د ده
لیدو ته ورغلی وم، په تېره ورځ کې یې د شپې ولسمشر د محکمې ودانۍ (د
ملتپالنې د رهبرۍ ودانۍ) ته رسولی و، چې د محاکمې د تمثیل لپاره ځانګړې
شوی ځای و. امریکایي زندان ساتونکو ته امر شوی و، چې که ولسمشر د
ځای او ودانۍ د نوم پوښتنه ترې کوله، نو دوی به ورته وایي چې دا د پوځي
روزنې ودانۍ ده. نو کله چې ولسمشر پوښتنه ترې کړې وه، دوی هم هغه
ځای ورته ښودلی و چې امر ورته شوی و. کله چې ولسمشر صدام حسین د
محکمې په تالار کې په لومړۍ ناسته کې و درېد، قاضي ته یې وویل: دا د
پوځي روزنې ودانۍ ده. ده غوښتل چې مقاومت ته پیغام ولېږدوي، څو ځای
په نښه کړي او څه چې پکې دي، هغه وران کړي. بیا محاکمه وځنډېده او په
کروپر کې مې ورسره ولیدل، کیسه یې راته وکړه. ما ورته وویل چې هغه د
پوځي روزنې ودانۍ نه ده، بلکې د ملتپالنې د رهبرۍ ودانۍ ده، خو دا چې
مونږ وکیلان یو، د محاکمې تر کېدو د محکمې ځای را څخه پټ وي، د
همدې لامل له کبله یې له مونږ څخه پټ کړی و، هسې نه چې مقاومت او
فدایان پر ځای برید وکړي او که د محکمې پر ځای برید شوی وای، داسې
وژنځای به ترې جوړ شوی وای چې یو کس به هم نه وای ژغورل شوی،

ځکه امریکایي اړخ ډېر سخت تدابیر نیولي وو او زېرمې یې برابرې کړې وې.
خو امریکایي اړخ هېره کړې وه چې که د مقاومت رهبران د ولسمشر پر ژوند
او روغتیا نه وېرېدای، نو له ولسمشر سره زما د لومړۍ لیدنې ۲۰۰۴ ز په دوهمه
ورځ به یې پر زندان برید کړی وای، خو د مقاومت اتلانو چمتووالی نیوه،
ځکه مقاومت او عراقیانو باور درلود چې امریکا د ولسمشر په نیولو او په
دوامداره توګه په ساتلو سره عراقیانو، عربو او مسلمانانو ته ننګونه کړې ده.
خو د ولسمشر سلامتیا یې مخنیوی کاوه. کله چې ولسمشر د محاکمې په ناسته
کې د محکمې ځای وښود، په محکمه کې د امریکایانو له لوري لېږد قطع
کړی شو. د همدې لامل له کبله امریکایانو د تمثیل واقعې، شل دقیقې وروسته
ولېږدولې او ثبت یې فلتر کړ.

امریکایانو د ولسمشر سلامتیا او د ځای پټېدا ته ډېر پام کاوه. کله چې به مونږ
لیدو ته ورغلو یا به یې چې محکمې ته لېرداوه، نو په بشپړ پټ ډول به یې
لېرداوه. د لېږد وسایل یې هم بېل وو، کله به یې د سره صلیب اشاره لرونکې
ګاډي (امبولانس) کې لېرداوه او کله به یې په بلک هاک الوتکو کې لېرداوه.
ایران، ولسمشر ته په رسېدو کې ډېر جدي و، په ځانګړي ډول ایران ته پیرو
ملیشې (بد او الصدر) د ایران استخباراتو وکولای شول چې له امریکایي پوځ
سره په ژباړونکو کې روزل شوي کسان ور ځای کړي، یو خو یې په عراق کې
له نفوذ او بل یې له امریکایي حماقت څخه ګټه پورته کړه. ان و یې کولای
شول چې د دغو ژباړونکو په مټ تر یو څه حده ولسمشر ته نږدې شي. یوه
ورځ یې اعلان وکړ چې صدام ته نږدې دی او هره شبهه چې وغواړي کولای
شي ولسمشر پر سر باندې وولي. ما به تل امریکایانو دې ته متوجه کول. کله
چې مې ولیدل چې ولسمشر ته ډېری نږدې ژباړونکي مسیحیان یا عرب دي
او له امریکایي پوځ سره راغلي دي، نو اندېښنه مې ختمه شوه.

د ایران او ملبشو پلان یې داسې و. کله چې د ولسمشر د بند ځای وټاکل شي، نو ایراني استخبارات او د ملېشو تکړه کسان به په بند توغندي او پرمختللي ایراني ډګریز راکټونه ور وتوغوي او بند به له هر څه سره وران کړي. بل پلان یې تر څه حده بریالی هم شو هغه دا چې "کله چې له امریکایانو څخه په چل ول کې ور تېر شي او ولسمشر ته ورسېږي، نو پر دې دنده ګمارل شوی کس به امریکایي پوځي غافلوي او وسله به ترې وړي او ولسمشر به پر سر ولي او بیا به ځانوژنه کوي. د محکمې په اړه هم همداسې پلان نیول شوی و او د ولسمشر له وژلو وروسته به د پوځي ملګري را ولاړېږي او پوځي به وژني، خو د جریمې نښې له منځه ولاړې شي. خو کله چې مو خو ځله امریکایان متوجه کړل، که هغه په رسنیو کې وو او که د ولسمشر د لیدنې په ترځ کې له دوی سره په لیدنو کې وو او یا د محاکمې د تمثیل په موده کې وو، بیا امریکایانو هم دې ته ډېره پاملرنه کوله.

د ولسمشر د لرې کولو وړاندیز

د شیخ په خلیج کې د ۲۰۰۳ ز کال د فبروري د میاشتې په پای کې د عربي مشرانو له یادې غونډې او هغو وړاندیزونو وروسته چې ولسمشر ته د ګوښه کېدو او لرې کېدو لپاره وشول، ولسمشر به په دوامداره ډول ردول او ویل به یې: په عراق کې مې ژوند کړی او پکې مرم به.

په ۲۰۰۵ ز کال کې د لرې کېدو د وړاندیز هڅې تکرار شوې. دوه عربي دولتونه یې هرکلي ته نوماندان وو، یو یې (...) دولت و. ماڼۍ مې هم په خپلو سترګو ولیده. د ولسمشر صدام حسین د هرکلي لپاره چمتو شوې وه. خو راته وې ویل چې دا یې وروستۍ ماڼۍ نه ده، چې له کورنۍ سره د پکې واوسي، پر دې سربېره هومره پیسې به ورکړي، څومره چې ولسمشر وټاکي. د ځینو نورو معلوماتو په ترځ کې یې په غرض پوه شوم، خو نه غواړم پکې ولوېږم څو څوک په تنګ نه شي. خو ولسمشر رد کړ، څو ځله یې دا جمله وویله: "پر

الله قسم له دې ځایه به یا ولسمشر وځم، لکه ولس چې غوره کړی یم او یا به د قبر لوري ته شهید ورځم".

له ولسمشر سره په یوه ځانګړې لیدنه کې مې بیا پوښتنه ترې وکړه چې که د امریکایانو یا بل لوري لخوا خبرې اترې ورسره شوې وي. خو ده په بشپړ ډول رد کړه. د امریکایي جنرال له هغې غوښتنې پرته چې د بندي کېدو له لومړي ورځو وروسته یې ور څخه کړې وه. دغه غوښتنه تړلې وه، خبرې اترې نه وې. دا پوښتنه له یو لړ خبري او رسنیزو ویناوو وروسته راغله. چې هدف یې ښکاره او معلوم دی، یعنې د دغه لوی سړي او ۳۵ کلنې مبارزې بدنامول. همدا راز دغه پوښتنه د امریکایي پوځ د یوه افسر له خبرو وروسته راغله، هغه د ولسمشر د نیولو یو ځانګړی ساتونکی و، دغه افسر د څېړنې له ډرامې څخه خوښ نه و، د محاکمې له پیله وړاندې یې زه وپوښتلم: ایا د دعوې پاڼې د کتلې دي، ایا له مؤکل سره د بحث کړی دی... همداسې تر پایه قانوني پوښتنې، داسې برېښېده چې دی له روان حالت څخه ځورېده، په ځانګړي اتاق کې به و او بېرته به راغی، دا هغه اتاق و چې زه به د ولسمشر صدام حسین لیدنې ته پکې ناست وم. لږ وخت نه و وتلی چې وې ویل: فکر نه کوم چې دغه لاره د تا او ستا مؤکل ستاسې غوښتنې ته ورسوي، ډیپلوماتیکه لاره سمه ده. ما ورته وویل، زه وکیل یم...

دا خبره مې ولسمشر ته وکړه، هغه وویل: "زما دروازه یې د خبرو اترو لپاره نه ده را ټکولې او دا ناشونې ده چې زه به د دوی دروازه ورټکوم، ځکه دا به بیا زموږ کمزوري ګڼل کېږي".

ما په خپله ټول، هدفي لوري پر دې خبر کړل، د خپلې خطرناکې دندې له لومړۍ ورځې پر دې پوه وم چې دا د ژغورلو لاره نه ده، ځکه امریکایان د قانون په ژبه نه پوهېږي. زه پر دې قانع وم چې سیاسي لاره د ولسمشر د خلاصون او له ستونزو څخه د عراق د خلاصون لپاره تر ټولو سالمه لاره ده.

د چل ول ښکار لوبه

امریکایانو هیله درلوده چې ولسمشر صدام حسین به د ځان د خلاصون په بدل کې عراقي مقاومت ودروي او همداسې له عراقه بهر ته به لاړ شي. په یاد مې دي، یوه ورځ د ۲۰۰۵ ز کال په وروستي ربع کې د مشورو په چوکاټ کې د یوه عربي هېواد له لیدنې را گرځېدم. کله چې په عربي پلازمېنه کې یوه هوټل ته ورسېدم، یو امریکایي را سره په اړیکه کې شو، د لیدلو غوښتنه یې وکړه، ما ښښنه وغوښته، ځکه زه سفر ستړی کړی وم او غوښتل مې چې د کورنۍ د لیدو لپاره عراق ته ستون شم. ورته و مې ویل چې له عراق څخه له راگرځېدو وروسته به یې وگورم. خو سړي ټینگار وکړ او ویل یې چې کار ډېر اړین دی. نو د شپې په دوه بجو مې ورسره ولیدل. ما فکر کاوه چې دغه کس د امریکایي استخباراتو سړی دی، ځکه دا معقوله نه ده چې امریکا او استخبارات دې د دفاع کمېټه له توکو یا خارگرو پرته داسې پرېږدي چې څه کار یې خوښ وي هغه وکړي.

ما ته یې وویل: ښاغلی خلیل، زه پوهېږم چې ته د صدام موضوع ته څومره پاملرنه کوې او دا هم راته جوته ده چې په ټول ژوند کې دې له زندانه پرته بل ځای نه دی لیدلی او یوه ورځ هم واک ته ور نږدې نه وې او... او... تر پایه، خو زه غواړم دوه پوښتنې در څخه وکړم، د هغو له ځوابولو وروسته شونې ده ستا غوښتنه در پوره کړم (د ولسمشر ژغورنه)، خو لومړی غواړم دا وپوښتم چې ولې د په خپل او د کورنۍ په ژوند خطر منلی؟

ما ورته وویل: پر عراق د امریکا برید، داسې څه دي چې مونږ یې امریکا ته نه شو وربښلی، ما لکه د یوه عراقي په څېر هغه لاره ولیده چې امریکا زمونږ د تنگولو هڅه پرې کوله، زمونږ د ولسمشر په نیولو سره او د تلوېزیون په صفحه یې په داسې ډول په راښکارولو سره مونږ په تنگولو، چې د عراقیانو او عربو ارواوې پرې ووژني، پر دې سربېره تاسې زما هېواد را وران کړ او قانوني

عراقي رهبر مو زندان ته د ننه کړ او بله دا چې د ولسمشر صدام حسین عمر اویا کلنۍ ته رسېږي، نو اخلاق یا عدالت دا نه ایجابوي چې داسې څه وشي لکه تاسې چې وکړل.

ده وویل: که ولس او وسله‌والو ځواکونو انقلاب کړی وای، نو دریغ به د څه وای؟ ما ورته وویل: زما دریغ به د ولس له غوښتنو سره و او ته خو ښه پوهېږې چې ولسمشر صدام حسین د خلکو له لوري دوه ځله وټاکل شو، ټولې نړۍ د دغو دواړو ټولپوښتنو پایلې ولیدلې، هېڅ لوري دخالت پکې نه و کړی او په همدې اساس یې قانونیت او شرعي دساتیر ترلاسه کړل، چې دا د ولس غوښتنه او اراده ده. مهرباني وکړه او پوښتنې د وکړه.

ده وویل: صدام حسین پر تا باور لري او درناوی درته لري، مونږ پوهېږو چې نه اغېزه پرې ښېندلی شې، نو ایا کولای شې قناعت ورکړې چې د محکمې په یوه جلسه کې پر مقاومت غږ وکړي چې د امریکایانو پر ضد عملیات ودروي؟

بلکل مې رد کړه او ورته و مې ویل: زه داسې څوک نه یم چې داسې څه به نرې غواړم.

بیا را وگرځېد او پوښتنه یې را څخه وکړه: ایا صدام مقاومت چلوي او له ده پرته چې نور کسان یې چلوي د هغوی نسبت به څومره وي؟

ما ورته وویل: ولسمشر صدام حسین مقاومت ته پلان جوړ کړی و او د مقاومت د عملیاتو د رهبرۍ له ۸۵ سلنه ډېر واک له ده سره دی او بله دا چې هیله کوم، پر دې پوه شه چې زه مدافع وکیل یم، سیاستپوه نه یم او پرېکړه مې وکړه چې د امنیتي لاملونو له کبله د عراق پر ځای سوریې ته لاړ شم.

امریکایي استخباراتو داسې هڅې کولې چې له څو دروازو راته راشي، خو دوی خبر نه وو چې د عزتمن عراقي اراده چانې وهل نه مني.

کله چې مې د دغه کس خبرې ولسمشر ته ورورې، هغه وویل: "ډېر ښه ښاغلیه، څه چې وایي لکه مخکې چې مې وصیت درته کړی و، دوی کوښښ کاوه چې د مقاومت په درولو خپلې غوښتنې پوره کړي، خو زه به دا کار ونه کړم، که څه هم زما غاړه په تله کې کېږدي او دغه سړي غوښتل چې پر مقاومت د صدام حسین پر اغېزه پوه شي، خو مقاومت یوازې له صدام حسین څخه دفاع نه کوي، بلکې له ټولو بندیانو او زندانیانو څخه دفاع کوي او په اصل کې له عراقه دفاع کوي".

د چانې وهلو نه شتون

زه دا تکراروم چې د الله او تاریخ پر وړاندې مسئول یم، چې له ولسمشر صدام حسین سره له نیول کېدو را پدېخوا هېڅ چانې نه دي وهل شوې. که امریکایانو غوښتي وای چې خبرې اترې ورسره وکړي، نو داسې څه به پېښ شوي وو، که له نیول کېدو وروسته نه وای نو د اعدام د پرېکړې له کېدو وروسته به وای، چې دلته به د ولسمشر په مخ کې سختې ټاکنې وې، څکه د امریکایي انتخاب موافق به وو. خو دا هر څه نه دي پېښ شوي. کومو سرکوزو خاینانو چې له امریکایانو سره مرسته وکړه، ائتلاف یې ورسره وکړ، مشوره یې ورکړه او کومو کسانو چې له ولسمشر سره یې په امانت، ژمنه او وعده کې خیانت وکړ او امریکایانو ته یې وویل چې ولسمشر له تاسې سره د خبرو اترو لپاره زمونږ مخې ته سخت خنډ دی، همدغو د ولسمشر له پانې څخه سوځولې پانه جوړه کړه. خو خبرپاڼو چې څه د چانې وهلو په اړه ترلاسه کړل، هغه د رسنیز بحث، خبري سیالیو او نور هغه غرضونه وو چې مونږ ته معلوم دي.

نا څرگنده وینا

د ۲۰۰٦,۱۲,۲۴ نېټه په عمان کې د "اسناد" (له ولسمشر او د هغه له ملگرو څخه د دفاع د اسناد کمېټه) په دفتر کې یو کس را سره په اړیکه کې شو او ویل یې؛ له مصر څخه دکتور فلانی دی. د دغه کس په اړه مې له وړاندې کوم معلومات نه درلودل او نه مې یې په اړه څه اورېدلي وو. ویل یې چې له ده سره د عراقي رهبرۍ بیان دی چې په عراق او سیمه کې روانې پېښې یې روښانه کړې دي، په عراق کې د اتمي وسلو نه شتون یې په ډاگه کړی دی، همداراز په عامه توگه د منځني ختیځ د قضیې، چې د فلسطین قضیه هم پکې ده، له حللارې څخه د عراق د مخنیوي نه شتون یې په ډاگه کړی دی او د ټولو دولتونو په مرسته له اتمي وسلو څخه د منځني ختیځ د سیمې پاکول یې پکې واضح کړي دي.

د دکتور، گومان ته په کتو دغه بیان له برید څخه وړاندې عُدي، صدام حسین ده ته سپارلی و، یعنې پر عراق له امریکایي یرغل څخه اته څلوېښت ساعته مخکې. دغه کس له عراقه په وتلو بریالی شوی نه و څو دغه بیان خبري اژانسونو او بېلو رسنیو ته ورکړي، د امریکا د متحده‌ایالاتو له لوري په قصدي ډول د ده د سفر په مخ کې خنډونه واقع شوي وو. دکتور همداسې گومان کاوه.

پوښتنه مې ترې وکړه چې څه غواړې، ځواب یې را کړ: غواړم بیان تاسې ته درولېږم او تاسې یې ولسمشر ته وسپارئ، هغه کولای شي چې څه پکې بدل یا یې ترې حذف او یا یې ور زیات کړي، یا د دغه بیان پر ځای د حقیقتونو د ښکارولو لپاره بل بیان ولیکي، څو له برید او ورانې وروسته نړۍ په حقیقتونو پوهه شي، څکه حقیقتونه په بشپړ ډول پټ کړ شوي دي، په ځانگړي ډول هغه حقیقتونه چې په ولسمشر پورې تړاو لري. وروسته بیا دوکتور یو بیان راولېږه.

د ۲۰۰٦,۱۲,۲٦ نېټه د ولسمشر د لیدنې لپاره د درې ملگرو وکیلانو تر ټاکلو وړاندې د "اسناد" په دفتر کې زمونږ د غونډې په ترڅ کې مو دغه موضوع له شته ملگرو سره وڅېړله او پر دې مو اتفاق وکړ چې بیان د ټاکل شوي ملگري

واخلي، ولسمشر د پرې خبر کړي چې د صحت پخلی يې وکړي او انتخابونه يې هم مخې ته خلاص دي. دا ترون مو يو داسې فرصت وباله چې ولسمشر به زغرده وينا هم پکې وکړي، له اوسني سخت حالت څخه به د عراق او د ده د ملګرو په را ايستلو کې مرسته وکړي. خو ولسمشر صدام حسين پر موضوع تبصره ونه کړه. له ګمارل شوي ملګري سره مې اړيکه ونيوله، هغه ځواب راکړ: "موضوع مې ورته وړاندې کړه خو ځواب يې را نه کړ".

دوه ويشتم څپرکی

د څېړنې په ناستو کې څه وشول؟

د نيواک د حکومت د واکدارانو له لوري د څېړنو جوړو شويو کمېټو له ولسمشر صدام حسين او د هغه له بنديانو ملګرو سره څو څېړنيزې ناستې وکړې او د محاکمې ناستې وشوې چې د ۲۰۰۵،۱۰،۱۹ نېټه پيل شوې.

په لاندې ډول د دغو ناستو لنډيزونه را اخلو، چې د صدام حسين د شخصيت په اړه د انساني، جهادي، اتلوالو او قيادي اړخونو بډايه دليلونه پکې دي:

مشر او د وکيلانو عزل

په ۲۰۰۵ ز کال کې د څېړنې په يوه ناسته کې قاضي رائد الجوحي ولسمشر ته هغه غوښتنليک ولوست چې د ولسمشر کورنۍ د برېښناليک له لارې محکمې ته رالېږلی و، چې له خليل دليمي پرته د نورو ټولو وکيلانو د ګوښه کېدو غوښتنه يې کړې وه، دغه کار يې د جزائي وکالتونو لپاره کړی و. ولسمشر په حکمت او لوړو اخلاقو سره د لامل په اړه را څخه وپوښتل، ما ورته وويل چې دا يې د کورنۍ د قانوني مشاور پر اساس رغبت دی، چې په دقت او مسئوليت سره فعاليت تنظيم شي. ولسمشر خپله خواشيني ښکاره کړه او وې ويل: والله زه په دې شرمېږم، زه نه غواړم چې د يوه عراقي عزت زيانمن کړم، نو د هغو کسانو عزت به څنګه زيانمنوم چې په سختو شرايطو کې يې له ما څخه دفاع ته را دانګلي. جوحي ته يې وويل: وروسته له دې چې په دې اړه مې وضاحت وغوښت، زه مې د کورنۍ له غوښتنليک سره يوازې د لا تنظيمولو د هدف پر اساس موافق يم، بل لامل يې نشته.

له قاضي سره د ولسمشر ليدنه

رائد الجوحي: صدامه، ايا د وکيلانو په عزل موافقت کوې او په وکيل خليل دليمي بسنه کوې او که يې وکالتونه پرېږدې، دا ستا د لور رغد د غوښتنليک پر اساس، او غوښتنليک هم زما په لاس کې دی؟

ولسمشر: "زموږ پروردگاره! کله چې تا موږ پر سمه لاره خوځولي يو، نو بيا مو هېڅکله زړونه مه کږوه، موږ ته د خپلې پېرزوينې له زېرمې څخه رحمت را په برخه کړه، په دې کې شک نشته چې ته له خپلو وعدو څخه مخالفت نه کوې". په پيل کې، زه د ټولو وکيلانو د هڅو منندوی يم، خو د بيا تنظيمولو او د مرحلې د اړتياوو له کبله، زه د نورو ټولو وکالتونو په لغوه کېدو او يوازې د استاد خليل دليمي د وکالت په پاتې کېدو موافقت کوم.

رائد الجوحي: ښه ده، که وکيل د نورو د وکيل کولو لپاره نوی وکالت را مخکې کړي، ايا موافقت پرې کوې؟

ولسمشر: زه پر هغه څه موافقت کوم چې استاد خليل يې پرې کوې، ځوک چې پر کوم وکالت د لاسليک لپاره زما موافقت شرط ګڼي، نو دا کار استاد خليل ته سپارم او هغه ته اختيار ورکوم.

رائد الجوحي: د عربو او بهرنيانو وکيلانو په اړه، ايا عرب او بهرني وکيلان غواړې؟

ولسمشر: وکيلان که عراقيان وي، که عرب او که بهرني وي، زه توکيل او مشاورې ته اړتيا لرم. ټول کار استاد خليل ته سپارم.

کلکوالی، ننګونه او مېړانه

قاضي: صدامه، نن ورځ د وسلهوالو ځواکونو پخوانی عمومي قوماندان ګڼل کېږي، موږ غواړو، له تا څخه واورو چې د انفال په عملياتو کې څه پېښ وشول؟

ولسمشر: بسم الله الرحمن الرحيم: "اې زموږ ربه موږ ته صبر راکړه، زموږ قدمونه ټينګ کړه او پر دې کافره ډله موږ برلاسي کړه" لوی الله رښتيا ويلي.
په پيل کې غواړم ووايم چې صدام حسين تر هغه وخته د عراق جمهور رئيس او د وسلهوالو ځواکونو عمومي قوماندان دی، څو چې يې ولس غواړي او له نور ځواب څخه مخنيوی کوم، ځکه د امريکا له لوري شوی بريد او د هغه پايلې ټولې په ټوله کې باطلې دي.

قاضي: موږ قاضيان يو، ستا په نظام کې هم قاضيان وو او لا تر اوسه يو.

ولسمشر: د مقننه او مجرئيه قوې پرته د قضايې قوې برحالي ناشونې ده او زيانوم، که مې فرصت درلودی چې له زندانه بهر وای، نو د نيواک پر ضد به مې مقاومت ته دوام ورکړی وای.

قاضي: دغه ناسته د ۱۹۸۸ ز کال د انفال په عملياتو پورې اړه لري. دا چې ته د وسلهوالو ځواکونو عمومي قوماندان ګڼل کېدې او د پوځي قطعاتو د خوځښت امرونه درسره وو، نو په مفصل ډول د وسلهوالو ځواکونو د عمومي قوماندان په حيث موږ ته ځواب راکړه؟

ولسمشر: زه بيا وايم چې له ځواب څخه ممانعت کوم، يوازې د دغې پوښتنې له ځواب څخه نه، بلکې د ټولو پوښتنو له ځواب څخه. لامل يې دا دی چې زه لا تر اوسه جمهور رئيس يم، د وسلهوالو ځواکونو عمومي قوماندان او د انقلاب د رهبري شورا رئيس يم، همداراز له دستورسره سم بشپړ قضائي خونديتوب لرم او دوهم يا کېدای شي لومړی، دا چې امريکايي نيواک او ورسره ائتلاف باطل يرغل دی، نو يرغل او بريد چې د څه اثبات کوي، هغه هم باطل دي. د نيواک تر سيوري لاندې روانه څېړنه او څېړنيزې کمېټې باطلې دي، ځکه دا ټول له دستورسره مخالفې دي.

قاضي: فکر کوم تاسو حقوق لوستي.

ولسمشر: ته فکر کوې؟! زه هم فکر کوم تا حقوق لوستي دي او وياړم چې د څېړنې په کمېټه کې زما د ورونو په څېر کسان هم شته، چې زه پرې وياړم، کله چې خبرې کوم نو هغوی يو مې هم هدف نه دي او نه مې يوه ته زيان هدف دی.

قاضي: ايا په بشپړ ډول له ځواب ورکولو ممانعت کوې؟

ولسمشر: يوازې په هغو کې يې نه کوم چې ولس يې غواړي.

قاضي: که د خپلو صلاحيتونو په اړه خبرې ونه کړې، دا عيب ګڼل کېږي.

ولسمشر: نورې څېړنيزې کمېټې هم شته چې قاضيانو د نومونو له ورکولو ممانعت کړی. بيا زه خو د بشپړو دستوري صلاحيتونو په اړه مسئول يم، پر هغو وياړم او ان شاء الله پرې وياړم به، د الله په مخ کې به هم پرې وياړم.

قاضي: له سلطان، علي حسن، فرحان الجبوري او حسين رشيد څخه مو ځواب وغوښت او ټولو دا حالت ثابت کړ، چې انفال پوځي عمليات دي. پوځي چارې به پرېږدو او مجلو ته به ولاړ شو (فلانۍ د انفال د عملياتو په اړه د مبارکۍ ليک را نقلوي) دغو عملياتو شپږ مياشتې دوام درلود، مونږ هم وليدل او نور هم. کله چې سلطان راولې، وايي چې مونږ ته به نزار الخزرجي يا صدام حسين امرونه راکول.

ولسمشر: علي حسن المجيد يا نورو له دستورسره سم صلاحيتونه درلودل. له ځواب ورکولو څخه زما ممانعت ستا د کم ارزښته کولو يا ستا د شخصيت د کم ارزښته کولو لپاره نه دی.

قاضي: زه له ځواب ورکولو او ممانعت سره ستونزه نه لرم. زه له څه مودې را پدېخوا قاضي يم، کولای شم چې له نورو لارو ټولو دليلونو ته ورسېږم. که ته دروازه وتړې، نو ستونزه نه لرم. زه له قانون سره موافقت کوم، له ځواب ورکولو يا په دليل ثابتولو څخه د دروازو تړلو ته دليل نشته.

کله چې په قانوني نظر په فني ډول بسنه

ولسمشر: ايا خبرې د بشپړې شوې؟... زه په نيواک کې د نه يم او دولت مې نيول

کوې، نو اشتباه پلانونه به ونيسې. نو د نيواکوال په شړلو کې به يې تېر کړم.

شوی دی، که مې نور عمر پاتې و،

قاضي: يوازې په قانوني اړخ کې وغږېږه.

ولسمشر: زه مې پخپلو هېوادوالو او ارزښتونو وياړم نه په خپل مقام.

قاضي: تا ووېل، لکه هېوادوال، هېوادوال د درناوي وړ دی او د قانون پر

رړاندې دندې لري. زه نه غواړم چې په نورو مسابقو کې اخته شم، زه د دې

په رڼا کې ټاکلې دنده لرم، څېړنه کوم او پرېکړې صادروم. زه مې پر خپلې

دغې قضا وياړم چې ته پرې ستړی شوې. ان که کسب‌ګر هم يو، زه پوښتنې

درڅخه کوم، نور د خوښه خپله چې ځواب ورکوې که يې نه ورکوې.

ولسمشر: ته دا منې چې د دستور پر خلاف او د قوانينو په له منځه وړلو څېړنه

رکړې، د مقننه او اجرائيه قواوو په نه شتون کې او تر نيواک لاندې د څېړنيزو

کمېټو د جوړولو په منلو سره تا دستور تر پښو لاندې کړی دی.

قاضي: په شريعت او نورو وضعي قوانينو کې د دفعې عمليات د څېړنې په توګه

نه ترسره کېږي.

ولسمشر: کله چې بنسټ مضبوط نه شي، نو ولاړې څانګې را پرېوځي.

قاضي: د تورنو کسانو يعنې سلطان هاشم او حسين رشيد په خبرو کې راغلي

دي، چې د انفال عمليات پوځي عمليات وو او د پوځي پرېکړو په واسطه

وشول او دغه پرېکړې په هماغه وخت کې د وسله‌والو ځواکونو عمومي

قومندان صادرې کړې او د قومندانانو له لوري پلې شوې. دا چې په هماغه

وخت يعنې په ۱۹۸۸ز کال کې په محکمه کې له شته اسنادو او مستنداتو سره

سم تا هغه منصب ډک کړی و، نو دوی له پوځي اصولو سره سم يې په مستقيم

ډول ستا صادر شوي امرونه پلي کړي دي، ته څه وايې؟

ولسمشر: (ولسمشر غلی شو او قرآن يې پرانيست، بيا يې په ځير سره ډېر وخت قاضي ته وکتل).

قاضي: ايا وليکم چې غلی شو او ځواب يې ورنه کړ؟

ولسمشر: ....

قاضي: علي حسين المجيد چې د ۱۹۸۷،۳،۲۹ د ۱۲۰ پرېکړې په توګه د شمالي سيمې مسئول تعيين شوی او په پرېکړه کې ورته اشاره شوې واګې ورکړل شوې او په پای کې يې ستا لاسليک دی، د هغه په وينا کې راغلي چې له امنيتي ممنوعه سيمې څخه د کردي کليو کډه کولو پرېکړه ستا په مستقيم امر وه. په دې اړه د ځواب څه دی؟

ولسمشر: ....

قاضي کاتب ته: وليکه "چوپ شو او ځواب يې ورنه کړ، هېڅ خبره يې نه ده کړې او خپل قانوني حقوق يې وکارول". ايا د ځواب نيت لرې که نه؟

ولسمشر: زما ځواب يو دی، نه بدلېږم.

قاضي: د ۱۹۹۲ ز کال په خبرو اترو کې چې ستاسو او کردي مشرانو تر منځ وشوې، د دغو کورنيو او کسانو په پېژندلو سره ستاسې غوښتنه پوره شوه او هغه مرکچي پلاوي ځواب ورکړ، چې د غړو له برخې يې علي حسن المجيد او طارق عزيز وو... ځواب يې ورکړ، څه چې وشول، وشول او د انفال د عملياتو پايله پای ته ورسوی. دا چې ته په دولت کې تر ټولو لوړ پوړی مسئول وې، دغې پوښتنې ته د ځواب څه دی؟

ولسمشر: هغه کس چې له پلاوي سره و، هغه اوس د دولت رئيس دی او امريکايانو ګمارلی دی. ما له يوه سره هم نه دي کتلي او پلاوی مې هم نه دی ليدلی.

قاضي: ان له ډلې سره هم؟

ولسمشر: ډله څوک ده؟

قاضي: طارق عزيز او علي حسن المجيد.

ولسمشر: ډېره ښه ډله ده! الله پوهېږي.

قاضي: الله په هر څه پوهېږي، په وړو او غټو او ورسره ثبت دي.

ولسمشر: که الله غوښتي وي، هېڅ هم نه ضايع کېږي.

قاضي: (موسکا کوي) زمونږ ځواکونه قرداغ پاکوي!

ولسمشر: ايا پر دې خبره نه يې خبر، حيران راته معلومېږې، ايا دا خبره د نه وه اورېدلې او ته ژوندی وې؟

قاضي: هره خبره چې غواړې ثبته يې کړم، زه به يې ثبته کړم. نن د الکعدې های هی څه راسره نشته. (قاضي د مجلې لنډيزونه وايي).

ولسمشر: ايا زمونږ ولس پر ايران د بريا په خوښۍ کې له يوه سره تر بله سره نه څرخېده؟

قاضي: بهرنۍ پوښتنه ده... صدامه له ۱۹۳۷ ز څخه تر ۲۰۰۵ ز کاله پورې څو ځله (پوښتل شوی يې او ځواب د نه دی ورکړی)؟

ولسمشر: کله چې مې ځواب ورکول غوښتي ورکړی مې دی، د صدام حسين تاريخ روښانه دی، له پنځم ټولګي تر اوسه يې بدلون نه دی کړی.

قاضي (هماغه پوښتنه څو ځله تکراروي).

قاضي: د دندې شرف د مېز پرېښودل غواړي.

ولسمشر: هغه پيليز بنسټ دی، چې و مې ويل له ځواب ورکولو ممانعت کوم.

قاضي: په بې ګناه خلکو به ظلم وکړې.

قاضي: محرم څه نه دي را معلوم. له ما سره اسناد دي او ځواب به غواړم. کله چې فلانی شهادت غواړي او وايي چې صدام وپوښتی او ته ځواب نه ورکوې، څه ووايو؟

ولسمشر: د الله په اختيار کې.

قاضي: مونږ ټول د الله په اختيار کې يو.

قاضي: د ايران جگړه اغبرگون په ۱۹۸۰،۹،۲۱ ايا دا خوځښت ستا په امر و؟

ولسمشر: ما ځواب درکړی دی.

قاضي: په دغو عملياتو کې ولې کېمياوي وسلې وکارېدلې، چې ستراتيژيکې وسلې هم گڼل کېږي، کارولو يې ستا امر غوښت، نو تا يې د کارولو امر ولې ورکړ؟

ولسمشر: خوښوم چې تاريخ ته يو څه ووايم، کله چې د صدام حسين لاسونه پرې شي او د عراقي د وژلو امر نه ورکوي، نو که د صدام حسين غاړه هم پرې کېږي، دا شونې نه ده چې خپل ولس د په کېمياوي وسلو ووژني.

قاضي: هغه غږيز ثبت به در واورول شي چې په هماغه وخت کې د وسله‌والو ځواکونو د رهبرۍ عمومي غونډه وه، يو افسر په هماغو عملياتو کې د قرداغ په سيمه کې د کېمياوي وسلو اغېزه ښيي، چې دغه سيمه د دوهم انفال په عملياتو کې يوه سيمه وه.

قاضي: ستا غږ به هم پکې در وښيم چې په غونډه کې ناست وې.

ولسمشر: دوبله هر څه کولای شي او غږيزې ثبتونې هم او ته د قاضي په څېر څنگه داسې وايې هغه کله دليل کېدای شي.

ولسمشر: (د غږوونکې الې د اورېدو پر مهال) دا خبرې روانې دي او له ايران سره جگړه هم روانه ده.

قاضي: ما هم د دې پر خلاف څه نه دي ويلي.

قاضي: په ثبت کې يو افسر وايي، کېمياوې وسلې چې په قرداغ کې وکارول شوې، څه گټه يې ونه کړه، ته څه نظر پرې ورکوې؟

ولسمشر: ستا د خبرو د تصحيح لپاره دا خبرې له ايران سره د جگړې په وخت کې وې او خبرې بيا له قرداغ څخه د ايراني دښمن د شړلو لپاره وې.

ولسمشر: له نزار الخزرجي د پوښتنه کړې... پوښتنه نه شئ ترې کولای، ځکه هغه تښتېدلی او دريغ يې پېژني.

قاضي: د وفيق په اړه څه وايې؟

ولسمشر: ته هغه نه ثبتوې چې زه يې درته وايم، پر هغه څه بسنه کوې او ثبتوې يې چې ته يې غواړې.

قاضي: د هغو سندونو، مستنداتو او خبرپاڼو په ترڅ کې چې نېټه يې ۱۹۸۸ ز کال ته اشاره کوي، دا ښکاري چې د انفال په عملياتو کې چې پوځي عمليات وو او امرونه يې له مسئولينو صادر شوي وو، هغه تا صادر کړي وو. ته څه وايې؟

ولسمشر: ايا درته روا ده چې د يوه قاضي په توگه هغه څه لکه دليل داسې وکاروې چې خبرپاڼې يې خپروي؟

قاضي: ته ځواب لرې؟

قاضي: د نينوا په صحرا کې پرته د حضر په سيمه کې او (نقرة السلمان) ته نږدې د سماوه په صحرا کې د ښځو، ماشومانو او سړيو په سلگونو جسدونه وموندل شول، ډېرى مستندات دې ته اشاره کوي او پخلى يې کوي چې هغه زمونږ د کُردي ولس زامن دي، چې د انفال د عملياتو په ترڅ کې نيول شوي... دا چې په هماغه موده کې د وسله‌والو ځواکونو عمومي قوماندان گڼل کېدې، نو پوځي عمليات به ستا د امر پر اساس وي. نو هغه بنديان ولې ووژل شول؟

ولسمشر: که په پوځي عملياتو کې وژل شوي وي، دا بېله خبره ده او که غواړې ما ته ۷۲ ساعته وخت راکړه، زه به سلگونه جسدونه درته را ټول کړم.

قاضي: د شمال د تنظيم د دفتر په اړه د ولې علي حسن المجيد ته ټول واک ورکړى و، همداراز د شمال په سيمه کې پوځي مشرانو ته د امر کولو واک د هم ورکړى و، ايا داسې ځانگړې لاملونه وو؟ دغه واکې چې د نوموړي ته ورکړى و د ۱۹۸۷،۳،۲۹ نېټه د ٦۰ پرېکړې په توگه دي.

ولسمشر: په پيل کې مې ځواب درکړى دی.

قاضي: ولې د علي حسن المجيد ته اجازه ورکړې وه چې په دغه سيمه کې کېمياوي وسلې وکاروي؟

ولسمشر: داسې سند راکړه چې ثابته کړي، دا د ډېرو وګړو د غوسه کولو لاره ده، ټولې نړۍ ته چلينج ورکوم او ننګوم يې چې دا د ثابته کړي چې علي حسن المجيد يا بل چا دې د ولس پر ضد کېمياوي وسله کارولې وي.

قاضي: ته ځواب نه ورکوې او حقيقت په خپل ځای پرېږدې.

ولسمشر: هر شی په خپل وخت کې خوند کوي.

قاضي: ځانګړې ضربې يعنې څه؟ ايا هدف د په کېمياوي وسلو سره ويشتل دي؟

ولسمشر: ځانګړې ضربې يعنې خپله ضربې.

قاضي: ټولو تورنو کسانو ځواب ورکړ چې ځانګړې ضربې د کېمياوي وسلو کارول دي.

ولسمشر: ستا په خبره د تبصرې په توګه، ان توپيزې ضربې هم ترې معلومېږي.

قاضي: ايا دا وليکم که دې د پيل پر اساس وي؟

ولسمشر: نه... د پيل پر اساس د وي.

قاضي: له انفال وروسته د څو کسانو اکرام وشو؟

ولسمشر: د ټولو هغو اتلانو تکريم وشو چې په جګړه کې يې بلا په ښه توګه شنله کړه.

قاضي: د څو افسرانو او رتبه لرونکو تکريم وشو؟

ولسمشر: که ته ولسمشر وې، نو د هغو کسانو شمېر به در معلوم وی چې تا يې تکريم کړی؟

قاضي: ايا دا ځواب وليکم که دې د پيل پر اساس وي؟

ولسمشر: د پيل پر اساس د وي.

قاضي: د انفال د عملياتو امرونه تا ورکړي وو؟

ولسمشر: زما خط مشهور دی او لاسليک مې ثابت دی.

قاضي: نو د انفال عملياتو ته پيشوګان تللي وو؟

ولسمشر: تر لاسپوڅو او ګوډاګيانو، پيشوګان شرف لري.

قاضي: پر ځواب قانع نه يم.

ولسمشر: تر ځان لوړ را ښيې، په څه چې قانع شې کوي يې.

قاضي: هغه څوک دی؟

ولسمشر: متکلم.

قاضي: ولې د ملکي سيمو د ورانولو امرونه صادر شول، سره له دې چې دا امر په شمالي سيمو کې د قانون مخالف و؟

ولسمشر: ايا رمادي له قانون سره سمه ورانه شوه. تکريت په ايف ۱۶ الوتکو وران شو، دا قانون دی؟

قاضي: زما د پوښتنې (ځواب راکړه).

قاضي: ته له حق ويلو چوپ شوې.

ولسمشر: نه پر الله قسم کله به هم له حق ويلو چوپ نه شم.

قاضي: (ځواب) نه را کوې.

ولسمشر: ځواب نشته... د پيل پر اساس.

قاضي: ستا له مسئوليت سره سم او دا چې ته د وسله‌والو ځواکونو عمومي قومندان وې، نو ته په انفال کې د ټولو ملکي وګړو د وژلو لومړی مسئول يې.

ولسمشر: دا ښه خبره د له کومه کړه؟

قاضي: دا ماته مه وايه، دا زما حق دی چې ټولې پوښتنې وکړم.

ولسمشر: ته مې د تنګولو لپاره پوښتې.

ولسمشر: پر الله قسم اې رائده، اې د جوحي زويه، که د صدام په وخت کې قاضي شوی نه وی، نو اوس به قاضي نه وې، ځکه که صدام حسين ستاسې

لپاره حالات برابر کړي نه وای، نو د بزګرانو او نورو زامنو ته به د درس فرصت نه و برابر .

قاضي: له موضوع د باندې ځوابونه مه را کوه.

قاضي: ته نن ورځ، ان هغه کس چې د ګمارلی هم وایي چې نه مې دی ګمارلی.

ولسمشر: ته څه وایې؟

قاضي: زه ځواب نه لرم.

قاضي: تورن کس علي حسن المجید یاده کړې ده چې د کردي کلیو په نسبت کډه کول د امرونو پر اساس و؟

ولسمشر: جنابه ته پوهېږې چې د امریکایي پوځ تر ورانې لاندې د موصل خلک چا کډه کړي.

قاضي: زه داسې ځواب غواړم چې په پانه کې یې ولیکم.

قاضي: په ۱۹۸۷ ز کال کې د پوځي استخباراتو مدیریت د کېمیاوي وسلو د کارونې په اړه تا ته خبرنه درکړې وه، د دغې خبرنې په پای کې د دوو مادو (د زارین او اوری ګاز) او هغو خبرو په اړه چې پکې وې ستا موافقه تر لاسه شوې وه. د دغې خبرنې د شتون پخلی تورن کس صابر الدوري کړی، همدارا‌ز دغه پېښه حامد یوسف حمادي هم تایید کړې ده، چې له تا سره یې د سکرتر په توګه کار کاوه، نو ستا نظر څه دی؟

ولسمشر: ځواب نه لرم.

قاضي: اوس ته څه لولې؟

ولسمشر: څه چې امریکایي حکومت راته مهیا کړي، لکه شعر او قرآنکریم.

قاضي: په دې کې سیاست نشته.

ولسمشر: امریکایي ډیموکراسي سیاست نه خوښوي.

قاضي: داسې ښکاري چې تر پخوا د اوس روغتیا ښه ده!

ولسمشر: انشاءالله.

قاضي: ډاکټر د څه وخت ګوري؟

ولسمشر: شته

قاضي: جراحي عملیات چې د وشول، وضعیت څنګه و؟

ولسمشر: الحمد لله.

قاضي: زما د پوښتنو (ځواب) د را نه کړ. دوی وایي اوامر او تا ځواب را نه کړ.

ولسمشر: په ۱۹۶۴ ز کال کې زه د قیادت غړی وم او انقلاب مو پلان کړ. بیا درې میاشتې وروسته لکه د قیس نامق د خیانت په څېر په خیانت سره بندي شوم. د څېړنې په ترڅ کې یو کمزوری شوی و او پلان یې ویلی و. کله چې قاضي له ما څخه وپوښتل، ما ورته وویل، پلان زما و. قاضي وپوښتل: او ابو هیثم (البکر)؟ ما ځواب ورکړ چې مونږ شکمن یو چې ابو هیثم د له عبدالسلام عارف سره اړیکه ولري... له هغه مې بار پورته کړ. سړی په همداسې ځایونو کې معلومېږي. په هغه وخت کې د نیول شویو کسانو شمېر له ۱۲۰۰۰ – ۱۳۰۰۰ پورې و، په داسې حال کې چې د پلي کوونکو شمېر ۷ تنه وو.

قاضي: مګر تا خو له یوه څخه هم تور لرې نه کړ.

ولسمشر: زما په یادښت کې چې تا ته مې وړاندې کړ، بشپړ وضاحت پروت دی.

قاضي: له ډلې څخه د هېڅ لرې نه کړل.

ولسمشر: هر څه په خپل وخت کې.

قاضي: هغه د هدیب او ورور کیسه ده.

ولسمشر: هڅه مه کوه چې چغلګري وکړې.

قاضي: ایا مخکې محاکمه شوی یې؟

ولسمشر: د پیل د کرښې په وړاندې خپل ځواب ته را ګرځم... چې سره ګډوډ نه شي. یوازې د ولس په چوپړ کې محاکمه شوی یم.

قاضي: پای ته یې رسوم... ایا لاسلیک پرې کوې او که دې د لاسلیک نه کولو حق خوندي کوې؟

ولسمشر: د لاسلیک د نه کولو حق مې خوندي کوم.

د ۱۹۹۱ ز د پېښو په اړه څېړنیزه ناسته

د څېړنیزې ناستې رئیس: قاضي علي ربیعي

غړي: عدنان البدري او عبد الحسین حطاب

د څېړنې ځای: د ملت‌پالنې د رهبرۍ ودانۍ

قاضي: استاد خلیله ایا وکالتونه د فعال کړي؟

خلیل دلیمي: هو، دا یې درې نسخې دي.

ولسمشر: ایا دا ټاکلې نه ده چې دلته له راتلو وړاندې له وکیلانو سره وګورم؟

قاضي: ایا د ښاغلیو وکیلانو وکالتونه د لاسلیک کړي دي؟

ولسمشر: کومه قضیه ده چې وکالتونه یې لاسلیک کړم؟

قاضي: د ۱۹۹۱ ز کال قضیه.

ولسمشر: پر هر څه لاسلیک ورته کوم.

قاضي: نوم او عنوان د را کړه.

ولسمشر: ایا ته قاضي یې؟

قاضي: هو، قاضي یم.

ولسمشر: ته هم پوهېږې او د عراق ولس هم چې زما نوم او عنوان څه دي.

قاضي: د ۲۰۰۵.۷.۲۸ د محضر په توګه.

ولسمشر: زه له خپل رسمي صفت څخه نه تېرېږم. د عراق ولس زه خپل رئیس او مشر ټاکلی یم.

الدلیمي: د جزایي محاکماتو د اصولو د قانون د ۱۲۶ مادې د ب فقرې پر اساس، د محکمې د قانون د ۱۹ مادې د ۹ فقرې پر اساس، د اجراآتو د اصولو او د دلیلونو د را ټولولو د ۲۷ قاعدې د ج فقرې پر اساس زما مؤکل ولسمشر صدام حسین د سکوت حق لري. له نوم، لقب، منصب او د زېږېدو له ځایه پرته، د نورو پوښتنو په ځواب ورکولو مجبورېدلی نه شي او سکوت به یې هم پر ضد نه تفسیرېږي. لامل یې دا دی چې یرغل باطل دی، نو د څه شي اساس

چې پر باطل شوی وي هغه ټول په ټوله باطل دي، چې په دې کې ستاسې محکمه او د دې پر مهال د څېړنو ټولې تشکیل شوې کمېټې شاملې دي. ټاکل شوې وه چې مونږ به له خپل مؤکل ښاغلي ولسمشر سره ناستې ته له حاضرېدو وړاندې ګورو، خو تا رد کړې وه.

قاضي: ما نه ده رد کړې.

الدلیمي: امریکایانو خو مونږ ته ویل چې تا رد کړې وه.

قاضي: ټاکل شوې وه چې غوښتنلیک به راځي.

الدلیمي: دا غیر معمولي سابقه ده، یوازې ته وایې. عادتاً لیدنې به له غوښتنلیکونو پرته کېدې او دا مشروع حق دی او دا مه هېروه چې دا د څېړنې ناسته ده، محکمه نه ده.

قاضي: له مونږ سره د نوم او عنوان شته، ایا نوم او عنوان د راکوې؟

ولسمشر: نوم مې صدام حسین عبد الغفور مجید دی. دنده مې د عراق جمهوري ریاست او د مجاهدو عراقي وسله‌والو ځواکونو عمومي قومنداني ده. د زېږېدو نېټه /۱۹۳۷. د عراق په پلازمېنه بغداد کې په ولسمشرۍ ماڼۍ کې اوسم.

قاضي: ګوندي منصب د څه دی؟

ولسمشر: دا نه وایم ځکه ګوند اوس پټ دی، اخلاق مې اجازه نه راکوي چې دا ووایم، ځکه زمونږ په مبارز فعالیت اغېزه ښیندي او دا د فعالیت یو راز دی.

قاضي: د ۱۹۹۱.۳.۲ نېټه د رهبري غونډه شوې وه، چې د منځلې سیمه ییزې رهبرۍ څو تنه غړي او د منځلې انقلابي رهبرۍ شورا غړي یې را بللي وو، نو په هماغه غونډه کې څه وشول؟

ولسمشر: په یوه پاڼه هم خبر نه یم او نه مې له مدافع وکیلانو سره لیدلي، نو ځواب نشته.

قاضي: مهرباني وکړه له څېړنیزې کمېټې وپوښته.

وسمشر: که مونږ داسې وګڼو چې تورن کس له صدام حسین پرته بل څوک دی، ایا دا لازمي نه ده چې تورن د پر پاڼو خبر شي او مونږ خو بیا په عراق کې یو، قاضیان هم شته؟

قاضي: محکمه تورن ته را ګرځي، ایا وکیل ټاکي او که نه، خپله خوښه یې ده.

وسمشر: وکیل وکیل دی، بدیل نه دی. دا شونې نه ده چې زما رول لغوه شي، که زر وکیلان هم وي. دا لازمي وه چې پر پاڼو خبر شم څو خپل رول ولوبوم.

قاضي: دا لازمي وه چې وکیل د په تفصیل سره خبر کړي.

وسمشر: وکیل نه، تاسي. لازمي وه چې ما ته پر پاڼو د اطلاع فرصت راکړی.

قاضي: د ۱۹۹۱،۳،۲ نېټه د رهبرۍ د څو غړو غونډه شوې وه، چې د سیمه ییزې رهبرۍ څو تنه غړي او د انقلابي رهبرۍ شورا غړي رابلل شوي وو، په حاضرینو کې طه یاسین رمضان، محمد حمزه زبیدي، حسین کامل، عبد حمید محمود او نور وو. دغه غونډه د ۱۹۹۱ز په پېښو پورې اړوند وه. د دغې غونډې پای څنګه شو، ایا په هماغه وخت کې د پوځي قطعاتو پر مشرۍ حاضرین وګمارل شول او ایا داسې پلانونه، تګلاره او اسلوب وضع شو چې د یاد لوري تکیه پرې کېده؟

وسمشر: زه وایم، سره له دې چې زما دغه وینا پر حکومت او پر هغه چا د اعتراف په مانا نه ده چې دغه کمېټې یې جوړې کړې دي، نو ځکه سکوت کوم.

قاضي: ته ځواب نه ورته لرې؟

وسمشر: ما ځواب درکړ.

قاضي: له سکوت پرته بل ځواب درسره نشته؟

وسمشر: ایا سکوت حق نه دی؟

قاضي: ځواب یې ورکړ: چې سکوت غوره کوم.

وسمشر: ما د سکوت نه دي ویلي.

قاضي: په سوېلې سیمه کې د وسله‌والو ځواکونو پرمختللی مرکز و او دوی د دغه مرکز غړي وو. دغه مرکز ولې جوړ شو او په بصره کې د دغه پرمختللي مرکز واګې څه وې؟

وسمشر: که یې وګڼو چې ته د قیادت یو غړی وې او صدام د رئیس و، ایا دا هیله به د درلوده چې د قیادت غړي فلانی او فلانی دي؟ که د تکریم لپاره وای، نو ویلي به مو وای او سړو ته مو انصاف ورکړی وای او د سړو نومونه به مو ویلي وای. نو غلي توب غوره کوم.

قاضي: ایا دا ولیکم؟

وسمشر: دا پوښتنه د وضاحت لپاره وه او دا چې تا هغه څه ونه لیکل چې ما مخکې غوښتل، نو زه سکوت غوره کوم.

وسمشر: زما دا وضاحت ولیکه، عراق د امریکا له لوري محکوم دی او پر ما مه را غوسه کېږه، ځکه زه تر تا لوړ یم.

قاضي: ایا غواړې چې وضاحت د ولیکم که نه؟

وسمشر: چوپتیا غوره کوم.

قاضي: د کربلا سیمې ته نږدې د پوځي قطعاتو په مشرۍ حسین کامل ګمارل شوی و، دا چې دی د کربلا له ولایت سره نږدې و، نو ښار به یې بمباراوه او د امام حسین او عباس علیهم السلام زیارتونه به یې په نښه کول، نو ایا تا داسې امر ورته کړی و او ایا په کربلا کې د حسین کامل په کړنو خبر وې او بیا د په هماغه وخت کې کوم لازمي اجراآت ونیول، په ځانګړي ډول هغه په کربلا کې امام حسین علیه السلام ته په خطاب کې یوه مشهوره مقوله درلوده: ته هم حسین یې او زه هم حسین یم، و به ګورو چې څوک بریالي کېږي.

وسمشر: چوپتیا غوره کوم.

قاضي: د انسان د حقوقو په شان کې د ملګرو متلونو د څانګړي استازي په اړه د طارق عزیز په بیان خبر یې، د هغه بیان په اړه د کوم اجراآت کړي او په هماغه وخت کې د څه تصمیم ونیو؟

ولسمشر: سکوت غوره کوم.

قاضي: د ۱۹۹۱ ز کال د پېښو له پای ته رسېدو وروسته، د رهبری د غړو، د پوځي مشرانو او د ګوندي ارګانونو تکریم وشو، په ځانګړي ډول په ۱۹۹۲،۵،۲۴ نېټه د ۲۳۹ ګڼې د جمهوري فرمان په وسیله، نو پر څه او د څه لپاره دغه تکریم وشو؟

ولسمشر: د ډېرو وګړو تکریم وشو. پر هر سند چې زما لاسلیک و او صحت یې ثابت شو، نو زه یې مسئولیت منم.

مدعي العموم(څارنوال): له سلګونو څیرکو او د وړتیا لرونکو شاهدانو له جملې څخه یو عیني شاهد نیول شوی او رضوانیې ته وړل شوی دی. هلته په یوه ګنبد کې ایسار شوی، چې د دغو ګنبدو شمېر ۱۲ ته رسېده او په هر ګنبد کې له ۲۰۰۰ زیات بندیان وو او ټول اعدام شول. پوښتنه دلته د تورن کس طارق عزیز په اړه ده، چې د عمومي امنیت له مدیر سره په ترتیب را ولاړ شوی او د ۱۹۹۱ ز کال د پېښو د زندانیانو په لنډیز یې لاس پورې کړی او له ۱۰۵۰۰۰ څخه یې ۱۵۰۰۰ جوړ کړي او بیا تاسې دغه شمېر ۱۱۰۰۰ جوړ کړی او پر دغو ټولو د اعدام د پرېکړې د پلي کولو امر شوی... نو ستا ځواب څه دی؟

ولسمشر: څارنوال چې د څه یادونه وکړه، د هغه باید د رضوانیې له اوسېدونکو څخه د درې ګوتو د شمېر پر مهال کې څېړنه شوې وای، رضوانیه لویه سیمه ده او له اوسېدونکو ډکه ده او د پوښتنې د نورو برخو په اړه ځواب نه لرم.

څارنوال: د کردستان یو څیرک، اخلاقي او ربښتیني شاهد یادونه کوي چې په ۱۹۹۱کې پوځي ځواکونه له ښاره داسې راتاو شول لکه بنګړي چې په مړوند باندې راتاو وي، بیا یې داسې وېلې کړ لکه لاوا.

ولسمشر: اې شخصیتونو! تاسې د څارنوال افاده نه، خطبه واورېده، څو څېړنیزه کمېټه حقیقت له هوا او هوس څخه بیان کړي. شمالي سیمه د هوا د درجې له اړخه هم مشهوره ده، دا هم ټولو ته معلومه ده چې د ۱۹۹۱ د ۴ وروستۍ اونۍ ۲٦-۲۷ پورې هوا داسې نه وي لکه څارنوال چې وویل. اما د اوسېدونکو دنبښتې په اړه باید څېړنه وشي، چې ایا د وسله‌والو ځواکونو تر راتګ مخکې شوې او که وروسته. بیا نو شونې ده چې څېړنیزه کمېټه څېړنه وکړي، هلته بوازې یو قبر دی چې څلور سوه ۴۰۰ کسان پکې ښخ شوي دي، دا هغه کسان دي چې له استاد عزت ابراهیم سره ودرېدل، تاسې کولای شی چې د دې په اړه د فرقو له مشرانو، استاد جلال طالباني او ښاغلي طه محي الدین معروف څخه څېړنه وکړی. د نورو اړخونو په اړه سکوت غوره کوم.

څارنوال: له منځني فرات څخه یو بل عیني شاهد چې لوړه پوځي رتبه لري وايي چې طالع الدوري، فرحان الدلیمي او محمد جواد عنیفص د ده په مخ کې وژنې کولې. دغه شاهد او د تره زامن یې د پېښو په ترڅ کې ونیول شول. دغه شاهد شاهدي ورکوي چې راکټونه او توپونه یې لیدلي دي چې پر کربلا یې ور توغول، ډله ییز قبرونه یې هم لیدلي دي چې ۴۰۰ مړي ترې را ایستل شوي دي، تورن په دې اړه څه نظر لري؟

ولسمشر: د څارنوالانو خوله ولې په هغو کسانو نه ښوري چې په بغداد او د عراق په نورو سیمو کې د مذهبي فتنې په پایله کې اوس هره ورځ لسګونه او سلګونه کسان وژني؟ عراقي ته که اوس یا له اوس مخکې ناحقه او بې موجبه زیان رسېده، صدام حسین دغه کار بې غیرتي او جریمه ګڼي.

څارنوال: ایا تورن د عراق د ننه و او د ولسمشر په توګه یې خپلې واګې لوبولې؟

ولسمشر: د دغې پوښتنې ځواب نه ورکوم، ځکه چې د ځواب وړ نه دی.

دروېشتم څپرکی

د ولسمشر د شخصیت په اړه انساني اړخونه

مونږ ته دا مهمه ده چې کوم عراقی له لاسه ورنه کړو، کله مې چې بندیان ملګري په محکمه کې ولیدل، ورته و مې ویل، هر عراقی چې په نظر یا کړنه کې تېروتنی وي او غواړي چې په خپل دریځ کې بیا کتنه وکړي، را و د ګرځي او توبه د وباسي، نو د توبې دروازه د الله په اجازه د بریا له اعلان څخه مخکې تر وروستي ساعته پورې پرانیستې ده. خو له ایمان او ملي مقام لرونکو کسانو سره نه برابرېږي، چې پر خپل ایمان ثابت پاتې شول، او ټول د دریځ او ورکړې پر اساس دي.

(صدام حسین په زندان کې)

ولسمشر د ده او د ولس د زامنو تر منځ د اړیکې په اړه راته وویل:

"د پسونو، اوښانو او نورو څارویو په ځانګړې ډول د اهلي حیواناتو شپنې مې خوښېدله، کله چې مې له صلاح الدین ولایت څخه لیدنه کوله، له فرصت څخه مې ګټه پورته کړه او شخصي پسونه مې ولیدل. پسرلی و او ځمکه شین ډنډ وه. خو کله چې زه ور ورسېدم، شپون مې ولید چې پسونه یې داسې ځای څرول چې هلته واښه نه وو یا لږ وو. لکړه به مې په لاس کې وه او پر ځمکه به مې پرې ډډه وهله، پوځکی به مې هم پرې راښکلې. له شپانه څخه مې وپوښتل چې ولې په ګاونډ کې په ښه ځای کې پسونه نه څروي. ورو پسونو ډېره اغېزه را باندې وکړه. شپون مې په ولو کې په لکړه باندې داسې وواهه چې دی یې نه تنګاوه او متوجه مې کړ چې په راتلونکي کې داسې څه ونه کړي. بغداد ته را ستون شوم... خو په هماغه شپه مې خوب ونه کړ، ویل مې هسې نه چې هغه شپون را څخه په تنګ شوی وي. په بله ورځ مې سکرتر ته وویل چې هماغه شپون راته راولي. کله چې راغی، ډېر په وېره کې و، فکر یې کاوه چې جزا به ورکړم. هرکلی مې وکړ، غاړه مې ورکړه او ښښنه مې ترې وغوښته.

بیا مې اکرامیه ورکړه، په داسې حالت کې رانه لاړ چې ده رښتیا نه باله. نو هلته زما فکر او ضمیر ارام شو.

"یوه ورځ مې په بغداد کې چکر واهه، ځینې سوالګر مې ولیدل، دغه ښکارنده مې بده ګڼله، د یتیمانو او بېوزلانو د رعایت په رول مې ټینګار کاوه، بوډاګانو ته به تنخوا ورکولو مې ټینګار کاوه او پر دې سربېره به مې هغو خلکو ته په تنخوا ورکولو ټینګار کاوه چې د بېوزلانو سرپرستي یې کوله. له سکرتر څخه مې څو ځله وغوښتل چې په بغداد کې ټول سوالګر را ټول کړي، ډوډۍ مې ورسره وخوړه او عزت مې یې وکړ، هیله مې ورته څرګنده کړه چې نور دغه ناوړه کار ونه کړي.

"د ولس زامنو او ان هغو عربو ورونو ته چې زمونږ د ولس په منځ کې اوسېدل، هغوی ته به مې د دفتر دروازه پرانیستې وه. له هېوادوالو سره به مې تر ناوخته ناستې درلودې، ان کله نا کله به تر سپېدو او ان تر سهاره ناست وو، په بله ورځ به مې د عراقیانو په منځ کې کار کاوه، د دوی حالات او د ژوند چارې به مې څېړلې. زه به په هغه ورځ ډېر ارام وم چې له ډېرو وګړو سره به مې ولیدل او ستونزې به مې یې ور حل کړې. په هماغې شپه به چې پرېوتم، ضمیر به مې ارام و او احساس به مې کاوه چې هېوادوالو ته مې یو څه خدمت کړی دی".

ولسمشر له خپل پیدایښت راپدېخوا د خپلې کورنۍ د حالاتو په اړه خبرې کوي:

"په ۱۹۳۷ ز کال کې چې زه وزېږېدم، پلار مې پنځه میاشتې زما له زېږېدو وړاندې وفات شوی و. الله ج د پرې ورحمېږي، د بدن کومه برخه یې لګېدلې او ماته شوې وه، وروسته د هډوکي د ماتېدو له امله پسې مړ شوی و. دا کار مې د پلار د مېړانې له کبله شوی و، ځکه ده غل لیدلی و چې د یوې عراقی مېرمنې مالونه یې لوټل، هغه مېرمنه د خپلوانو له ډلې څخه وه. پلار مې هغه کار نه و زغملی، نو د ختو له لوړ دېوال څخه یې ورټوپ کړی وو، څو هغه

مېرمنه و ژغوري. هڅه یې کړې وه چې په غله پسې شي، خو بیا هغه څه ورته پېښ شول، الله ج د زما پر مور ورحمېږي، هغې راته وویل چې ډېره موده وینې ترې تللې. تپ به یې ورځ په ورځ غځېده، حالت یې د کمزورۍ په لوري روان و او بدن یې ورو ورو کمزوری کېده.

"زما له پیدایښت وروسته، زما مور واده وکړ. دا د ټولو عراقیانو، په ځانګړي ډول د کلیوالو وګړو عادت دی، چې له کونډې سره واده کوي څو د ژوند له سختیو سره مخ نه شي. خو زما د مور دغه واده خوښ نه و، ځکه الحاج ابراهیم الحسن به د اطرافي طبیعت، غریبي، شاته پاتې کېدو او نورو چارو له امله سختي ورسره کوله... ان کله خو به یې له صدام حسین سره هم سختي کوله، په هماغه وخت کې زما عمر کم هم و. خو زما او د ده د بلې مېرمنې زوی «ادهام» تر منځ به یې توپیر نه کاوه.

"سهار وختي به را پاڅېدم او له کور او کلي لرې به تلم، خس او خشاک به مې را ټولول، که څه هم د ژمي او اوړي هواوې سختې وې، خو دا مې ورځنۍ دنده وه. څه غواوې او مېږې چې مو درلودې له مورسره به مې د هغو په پوولو کې هم مرسته کوله. دا چې الحاج ابراهیم الحسن له ما سره مینه کوله او زما او د خپلو اولادونو لکه سبعاوي، برزان او وطبان ترمنځ یې په چلند کې توپیر نه کاوه، نو ما هم د ده خبره منله، خو له ادهام زوی سره یې بیا سختي کوله، ځکه هغه هوښیار نه و.

پر دې سربېره به مې په کروندو کې کرنه، اوبه لګول او پسونه او رمې به مې هم پوولې... دا چې له زده کړې سره مې شوق و، نو زه مې د ماما خیرالله طلفاح کور ته لاړم.

"په ماشومتوب او ځوانۍ کې مې سخت ژوند درلود. کله چې د واک په ګدۍ کې وم، نو د خپل ولس پر خدمت حریص وم. ما ویل چې د ولس او الله خوښي تر لاسه کړم. د ولس د زامنو ترمنځ مې توپیر نه کاوه، له یوه سره مې

کېنه نه کوله، ان هغه کس مې هم بد نه ایسېده چې ناوړه کار به یې کاوه، بلکې د ده کار به مې بد ایسېده. کله چې به له خطا څخه نېکې لارې ته راغی، ډېر به پرې خوښېدم".

کله چې ولسمشر د ۲۰۰۳ له بغداده د وتلو پرېکړه وکړه، له ملاتړو ځواکونو یې وغوښتل چې خپلو کورنیو ته لاړ شي او له ده سره د پاتې کېدو لپاره یې منه ترې وکړه او یوازې یو څو تنه هغه کسان ورسره پاتې شول، چې ده باور پرې درلود. له هغو څخه به یې د هغوی د احوال او ټولنیز وضعیت پوښتنه کوله، یو په بل پسې به یې پوښتل چې واده یې کړی، د زامنو او لوڼو شمېر یې څومره دی او ایا د کورنۍ لپاره یې سرپرست شته... او داسې ډېرې پوښتنې به یې کولې چې انساني اړخ یې درلود. همداراز ولسمشر یو ټولګی هغه ماشوم یتیمان هم پالل چې له ده سره یې اړولي وو. هغوی چې غټ شول، نو ولسمشر به یې "بابا" باله. د بغداد له نیواک وروسته چې ولسمشر له قصي او درې تنه ملاتړ کوونکو سره ناسته درلوده، نو قصي هغه یوه ته وکتل، چې ټینګه اړیکه یې ورسره درلوده او ورته وې ویل: فلانیه ته به زما له کورنۍ سره پاتې شې. هغه ځوان وویل: زه یوازې له تره او پلار ولسمشر سره پاتې شوی یم او له ده سره پاتې کېږم، بل ځای نه پاتې کېږم.

مدافع وکیلانو سره د ولسمشر اړیکه

ولسمشر به په ډېرې خوښۍ زمونږ هرکلی کاوه او دا به یې ډېر تکرارول: "تاسې اتلان یاست، په محکمه او بهر کې مو کمی نه دی کړی، څه چې ستاسې له وسه کېدل هغه مو وکړل. زه یوازې ستاسې خبرې نه اورم، بلکې تاسې ته درناوی لرم، ستاسې نظر ته درناوی لرم، تر هر چا مخکې ستاسې درناوی کوم".

له ده سره د سلام لپاره به مې ملګري ور مخکې کول، ځکه ولسمشر چې لا په زندان کې هم و، د مسئولیت پر اساس به یې منصب او قدم ته پاملرنه کوله. زما ملګرو ته به یې ویل چې د دوی د ملګري "ابو علاء" یعنې د خلیل الدلیمي

له کېناستو وروسته د دوی کېني، ځکه چې زه د کمېټې رئیس وم او د رضاکارۍ له حیثه د دوی څخه مخکې وم.

د زندان اوږدو کلونو د ولسمشر په هغه سلوک او طبیعت اغېزه نه وه ښیندلې چې پرې را لوی شوی و، دا چې مونږ به په هر څه کې پر ده حساب کاوه، نو ده به هم زمونږ سلوک او ظاهري حالت ته پاملرنه کوله. ان په ناسته ولاړه، خبرو او خوځښتونو کې به یې زمونږ ظاهري حالت ته کتل. په هرڅه کې یې نظم خوښاوه. کله چې به مو په یوه دسترخوان او همداراز په ټولو ناستو کې خواړه ورسره خوړل، نو زمونږ هر یوه ته ایښي خواړه به یې تر سترګو لاندې کول.

ولسمشر به له مونږ څخه غوښتل چې خپلو کورنیو ته یې سلامونه ورسوو او همداراز هغو خپلوانو او ولسونو ته چې د وکیلانو نسبت به ورته کېده. په هره لیدنه کې به یې له ما غوښتل چې د مور سر مې ښکل کړم او زما اولادونو، خپلوانو، قبیلې، د قبیلې مشر او نورو مشرانو ته یې سلامونه یوسم. کله چې به زندان ساتونکو د وکیلانو په ورتګ خبراوه، نو ډېر به خوشالېده. همداراز په ځینو نمانځنو او مناسبتونو کې. د ده د پیدایښت د ورځې پهنلمانځنه کې به یې هغه یادونه کوله چې عراقیانو به هغه ورځ څنګه نمانځله او د درد احساس یې کاوه. ویل به یې:

"له هېچا مې نه دي غوښتي چې په صدام حسین پورې ځانګړي کوم مراسم یا نمانځنې دې ترسره کړي، که هغه زما د پیدایښت ورځ وه او که نورې. ولس مې پرېښی و، څه چې یې خوښه وه، هغه یې کول، ان هغه یادګاري مجسمه چې جوړه شوه، هغه زما نظر نه و او نه شخصاً له ما څخه چا غوښتي، له هغو کارونو پرته چې زمونږ میراث ګڼل کېږي، لکه د ورک پوځي یادګاري مجسمه یا د شهید یادګاري مجسمه یا د ځینو تاریخي سمبولونو مجسمه یا ځینې رسمي مجسمې او یا هغه چې عراق د عراق تاریخ او تمدن به یې ښکلی

کاوه، له همدې پرته مو ولس او تنظیمونو ته د بیان ازادي ورکړې وه. په دې کې مونږ هم رول درلود". په اخترونو او هېوادنیو مناسبتونو کې به را څخه غوښتل کېدل چې ولسمشر وګورم. نو ما به هم لیده او د دوستانو ډالۍ به مې هم له ځان سره ور وړلې.

مونږ وکیلان، له نړۍ سره د ده یوازینۍ اړیکه وو. د کمېټې د رئیس نائب وکیل خمیس العبیدي له شهادته وروسته چې پر ولسمشر یې ډېره اغېزه هم کړې وه، ولسمشر را څخه وغوښتل چې نور یې لیدنه ودروم او نور ملګري دې هم دغه کار وکړي، دی پر مونږ وېرېده. راته وې ویل: "ابو علاء" بچیه، له دغو احمقانو، رذیلانو څخه پر تا وېرېږم، له ما څخه د خپل ماشومان ډېره اړتیا درته لري. له ما سره رب شته دی، هغه به مې هسې نه پرېږدي". پسې زیاتوي: "ضمیر مې ستاسې د ملګري د شهادت په اړه خبر راکوي او زه نه غواړم چې په تاسې کې د کوم یو زما په لاره کې زیانمن شي".

دغه لوی سړی همداسې و. کله چې به مو د عراقیانو او عربو احساسات ور وړل، نو ډېر به پرې اغېزمنېده.

د محکمو پخوانۍ پرېکړې

داعدام د هغو پرېکړو په اړه مې له ولسمشر څخه وپوښتل چې د ملي دولت په دوره کې شوې وې او د ده دریځ مې وپوښته، ده وویل:

"د اعدام جزاء عراقي دستور او قوانینو ایښي وه. دا یوه رواج شوې جزاء ده، یوازې په عراق کې نه، بلکې د نړۍ په لویو دولتونو کې هم شته، لکه په متحده‌ایالاتو کې. دا جزاء مې د لویو جرمونو لپاره موندلې ده، لکه لوی خیانت، یا چې مجرم داسې مرحلې ته رسېدلی وي، چې اصلاح یې ناشونې وي یا یې وژنې کړې وي او یا یې د چا عزت تر پښو لاندې کړی وي.

"څوک چې له هېواد سره خیانت کوي، نو مونږ باید د ښېګڼې هیله ترې ونه لرو. که یې پرېږدو، ځکه بیا نور خیانت هم کوي. عراقیان شاهد دي، مونږ

ډېرو داسې کسانو ته عفوه وکړه چې د دغې جزاء مستحق وو، ځينې اصلاح شول او په دولت کې يې لوی منصبونه پر غاړه واخيستل، خو ځينو له فرصت څخه ګټه پورته نه کړه، ځکه د دوی ضميرونه مړه شوي وو. سره له دې، کېدای شي داسې تېروتنې شوې وي چې ځينې کسان د دغې جزاء مستحق نه وو خو ورکړل شوې وي، خو تېروتنه زمونږ نه وه، تېروتنه د څېړنې وه. پر دې سربېره، کله چې به داسې حالت رامنځته کېده، مونږ به ډېر درېدو او د ځينو اهدافو لپاره به مو شهيد ګاڼه څو د ده د زامنو، خپلوانو او قبيلې په معنوياتو اغېزه ونه کړي. ان په ځينو داسې حالاتو کې چې کس به د دې جزاء مستحق و او محکمه به هم رښتينې وه، نو چې جزاء به ورکړل شوه، مونږ به د دې لپاره شهيد ګاڼه چې پر اولادونو يې له معنوي يا مادي اړخه اغېزه ونه کړي، مونږ نه غوښتل چې اولادونو ته يې زيان ورسېږي. سره له دې چې کومو کسانو ته چې مونږ شهيدان ويل، ټول هم پاک نه وو.

"کله به مې پر دغې جزاء موافقه کوله، له سکرتر څخه به مې غوښتل چې يوازې په هغو حالاتو کې د ماته راوړي چې نفسي او بدني حالات مې ښه وي. په هر حالت کې به مې په ډېر دقت ليده، دا چې ولس دستوري امانت مونږ ته را په غاړه کړی و او د ملت د ګټو له امله مې لوړه کړې وه، نو په دې اړه پر ما لازمه وه چې لاسليک پرې وکړم، ډېری وخت به په شک کې وم، سره له دې چې شکاکي مې نه خوښېږي. کله چې به مې پر پرېکړه لاسليک وکړ، نو څه موده به نا ارامه وم، ځکه يو عراقي مو له لاسه ورکاوه. له ولس سره مو همداسې چلند کاوه. د عامې او ځانګړې عفوې په تړاو مو لسګونه پرېکړې صادرې کړې، څو ځله مو زندان سپيناوه، ډېر فرصتونه مو ورکړل. د عراق ولس د دې مستحق دی چې انسان د عمر ترې قربان کړي، ان د بغداد له نيول کېدو وروسته مې ډېر واورېدل چې د عفوې په خاطر ملامتېدم. له دې

وړاندې، زمونږ د رهبرۍ ځينې ورونه د ځينو مجرمينو له عفوې سره ناخوښې وو".

ولسمشر دغه کيسه کوي، چې د انقلاب له بريا وروسته ورته پېښه شوې ده، دی وايي:

"په ۱۹۵۹ز کال کې، د سوسيالست ګوند او د عبدالکريم قاسم ترمنځ ائتلاف وشو. په هماغه وخت کې په عراق کې وژنځايونه زيات شول، زمونږ ګوند په ټوله اتلولۍ مخنيوی ترې وکړ، زه يې پوځي محکمې ته بوتلم، جزاء اعدام وه. نوي تنه شاهدان يې را باندې حاضر کړل، ټولو شاهدانو داسې په دروغو شاهدي ويله لکه په دغې محکمې کې چې يې وايي. بيا زمونږ انقلاب بريالی شو. هر څه مې په وس او واک کې وو چې ورسره کړي مې وای، خو پر الله قسم که مې ورسره کړي وي. يو افسر چې نوم يې عبدالهادي او د موصل دی، د نيولو په وخت کې يې لاس را اوږد کړ او ويې وهلم... خو د انقلاب له بريا وروسته ونيول شو، په ياد مې نه دي چې څلور مياشتې و او که څلوېښت ورځې. د دې لپاره چې څوک يې په تنګ نه کړي ساتنه يې کېده. په هماغه موده کې يې کورنۍ زما ليدو ته راغله، نو داسې مې وېالله لکه خپله کورنۍ. بيا مې عبدالهادي له زندانه را بهر کړ او د کار او ټولنيزو چارو په وزارت کې مې د عمومي مدير مرستيال مقرر کړ. نو الحمد لله، مونږ له چا سره کينه نه ده کړې او نه مو له چا غچ اخيستی...".

د ولسمشر خواړه

ولسمشر به هره ورځ د دوه يا څلورو خرماوو په خوړلو، خواړه پيلول، ځکه خرما د معدې د ځينو ګډوډيو د تداوۍ له امله ګټوره ده. د زنداني کېدو په لومړيو کې امريکايانو کافي خواړه نه ورکول او کوم خواړه چې به يې ورکول هغه به هم خراب وو. د ولسمشر د خوړو په اړه مې له امريکايانو سره خبرې وکړې. له هغه وروسته يې داسې خواړه ور وړل چې امريکايي ساتونکو به

ویل چې دا د امریکایي افسرانو خواړه دي، که څه هم ده څو ځله وویل "زه په دې کې ستونزه نه لرم چې خواړه راوړي او که نه یې راوړي، څه ډول وي یا څومره وي، زه په خوراک کې وږی نه یم. دغه چارې دوهمي ګڼم".

امنیتي پاملرنه او پاکوالی

ولسمشر به د خپل بدن او جامو پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوله. او ویل به یې چې د مؤمن او مسلمان دنده دا ده چې پاکوالي ته لومړیتوب ورکړي. ان کله چې برېتانوي صن مجلې د ده انځور هم خپور کړ، چې ده جامې پاکولې، ده وویل: "ایا دوی مونږ په دې کموي او عیب یې را پورې ګڼي چې د ځان او اړتیاوو لکه جامو او نورو په پاکولو کې د خپل حنیف دین او عربي رواجونو پیروي وکړو. په دې کې نو څه عیب دی؟". او زیاتوي: "پاکوالی زمونږ د ایمان له ختې څخه دی، زمونږ حنیف دین هم په پاکوالي امر راته کړی او بله دا چې روغتیا او پاکوالي ته د انسان پاملرنه له هغه بابه ده چې ویل کېږي، تر تداوۍ وقایه بهتره ده". که څه هم امریکایانو څوک ورته ځانګړی کړی و، خو ده بیا هم ځان پخپله پاکاوه، جامې به یې پخپله مینځلې او په داسې ځای کې به یې اوارولې چې وچې شي. ولسمشر وایي: لکه څرنګه چې معلومه ده، زه ډاډه نه وم چې له ماسره ګمارل شوي امریکایي ساتونکي د له هغو ساري او وبایي ناروغیو پاک وي، چې د جامو په واسطه سرایت کوي، نو ځان مې له همدې ساته، ځکه ساتونکي ځوانان وو او زمونږ د ټولنو نه وو، د دوی رواجونو او تقلیدونو هم له مونږ سره توپیر درلود، نو دوی د خطرناکو ناروغیو سرایت او پرې اخته کېدو ته نږدې وو. دوی به مې منع کول چې زما له جامو سره د جامې نه ځوړندوي".

خو د ډرامیزې محاکمې له ناستو وړاندې ولسمشر مجبور شو، خپله هغه چپنه یې د امریکایي پوځ دوبي ته ور ولېږله، چې په محکمه کې د په تن کولو لپاره یې ټاکلې وه.

دولسمشر کورنۍ، د ولسمشر یوې سکه خور او ځینو خپلوانو به ورته جامې
خو زمونږ له محدودو لارښوونو او د ولسمشر د امنیت لپاره د ورلېږلې.
احتیاطونو پر اساس به مې د ملګرو او خپلوانو ډالۍ ور وړلې، خو ده به نه په
تن کولې او بېرته به یې مونږ ته راکولې. د دغو ډالیو خاوندان به مې ور ښودل،
نو ده به منته کوله او تل به یې را څخه غوښتل چې پاملرنه وکړم او د ولسمشر
له کورنۍ څخه راتلونکو جامو او نورو جامو ته مې پام وي. ویل به یې: الحمد
لله، ځکه ښاغلی خلیل! ته هم په ما هومره پام کوې، لکه زه چې یې پر ځان
کوم.

کله نا کله به یې هغه جامې ورسره ساتلې او په تن کولې چې له کورنۍ څخه ورته رالېږل شوې وې او دوهم ځل به یې وېشلې. د امریکایانو په لاس به یې ځینې هغه ډالۍ او جامې نورو بندیانو ملګرو ته لېږلې چې ده ته به رالېږل شوې وې، همداراز وکیلانو ملګرو ته به یې ځینې دغه ډالۍ ورکولې لکه سګرېټ او نور. ما ته یې هم ځینې جامې، لاسي ساعت، د شخصي جامو بکس، تسبې او نور راکړل.

ځینې خواړه او شیرینۍ چې د ده د خپلوانو یا د وکیلانو له لوري به ورته رالېږل کېدلې، دی به مې پرې خبراوه، خو ورکولې به مې نه.

په مقابل کې امریکایانو هم په زندان کې دې ته پام کاوه او له ما څخه به یې پوښتنه وکړه چې دا شیان له کومه ورته راوړم، ولسمشر ته د ما پر پاملرنې او اخلاص هغوی هم باوري وو.

یوه ورځ د ولسمشر لور اغلې رغد د ولسمشر د کلیزې په موخه د طبیعي ګلانو یوه ګېډۍ ور ولېږله (۲۰۰۶،۴،۲۸) کله چې مې ور وړله داسې یې ونیوله چې امریکایان ورته حیران شول، ولسمشر به بیا بیا بویول او له ما څخه به یې منته کوله. امریکایانو د ګلانو له ننه ایستلو مخنیوی کاوه، خو ما ورته وویل چې دا یې د لور دي. د ګېډۍ له ځای څخه یې پوښتنه وکړه، دوی شکمن وو چې

له ناپاک ځای څخه نه وي. په ډېرې سختۍ مې قانع کړل، هغه ګېډۍ مې په خپله بوی کړه او ورته ومې ویل چې که غواړې زه یې د هرې برخې خوړلو ته چمتو یم. له هماغه وروسته یې اجازه راکړه چې ولسمشر ته یې ور وړم. خو د ولسمشر د دوهمې لور رنا ډالۍ چې د هېلو دانې وې هغه یې راسره پرې نښودې. وې ویل: مونږ پر ده وېرېږو، مونږ نه غواړو چې له ده سره داسې وشي لکه د یوګسلاویا له ولسمشر میلوسوویچ سره چې وشول.

امریکایانو له ما پرته بل چا ته د داسې کار د کولو اجازه نه ورکوله، ما چې به هم کاوه، دوی به مې ډاډه کول چې دا له اصلي ځایه یعنې د ولسمشر له کورنۍ څخه دي. په هغو اونیو کې چې ووژل شو، امریکایانو ته مې برېښنالیک ور ولېږه، اتفاق مو سره وکړ چې زما استازیتوب به یو بل وکیل ملګری کوي، نو هغه استازی شو. ان د لیدنو د موضوع په اړه، تصادفاً یوه ملګري په کروپر پوځي اډه کې له خپل بندي پلار سره لیدنه کوله، مونږ به کله نا کله د ولسمشر لیدنه هم پرې کوله، چې دغه یوازې د ملګري خمیس العبیدي له شهادته وروسته پېښ شول، نو امریکایي اړخ ته چې به ما خپله شخصي موافقه د خپل برېښنالیک له لارې ونه لېږله اجازه به یې نه ورکوله چې له ولسمشر سره وګوري، د ملګري د لیدنې وخت به مې ورته ټاکه څو دوی ملګری د لیدنې ځانګړي ځای ته ورسوي.

ولسمشر د محکمې په تالار کې

سره له دې چې د محکمې د ننه له ولسمشر صدام حسین سره ډېر ناوړه چلند وشو، خو ده به له ټولو سره طبیعي چلند کاوه. په معروفه ډاډه موسکا به یې چلند ورسره کاوه. په لویه بڼه یو متوازن شخصیت و. کله چې به یې په لعنتي قفس کې له دروازې د ناستې تر ځایه څو متره فاصله وهله، امریکایانو به پرېښود او دوی به د دراوزې شاته درېدل. حضور یې له هیبته ډک او قوي و. د نیواک د حکومت غړو به له پورته تالار څخه تقریباً له څلورو مترو لرې

ورنه کتل، نو دوی به ډېر په کینه، کراهیت او بغض ورته کتل، زړونه به یې له غوسې ډکېدل چې ولسمشر به یوازې په جګ سر تګ کاوه، یوازې خپل خالق ته به یې سر ټیټاوه. احمد الجلبي به پر خپل مخ لاسونه ایښي وو او د ولسمشر په مخ کې به یې سترګې خښې کړې وې، په ژړه موسکا به یې ورته کتل. موفق الربیعي چې به امریکایانو او جورجیانو په لاسونو او آلو تلاشي کاوه، نو موسکی به و، همداراز د نیواک د حکومت ټول قطبونه به تلاشي کېدل، یوازې زندانیان به نه تلاشي کېدل.

ولسمشر صدام حسین به قاضیانو ته کتل او په بشپړ انسانیت به یې چلند ورسره کاوه او له ځارنوالانو سره هم همداسې. د شخصي حق ځینو ځارنوالانو به د ارام کولو په موده کې سلامونه ورکول. ولسمشر چې به قاضیان لیدل چې دی بې ځوراوه او د خبرو فرصت یې نه ورکاوه، نو ډېر به دردېده.

د اسلامي شعائرو تمرینول

ولسمشر د زنداني کېدو په لومړیو ورځو کې قرآنکریم نه درلود. بیا یې هغه د معلومې کیسې لرونکی قرآنکریم موندلی و. همداراز ما هم یو قرآنکریم ور وړ. دیني کتابونه او ډېرې دعاګانې یې درلودې او ډېر وخت به یې لوستل. ان یوه ورځ یې راته وویل: د الله ستاینه کوم چې دومره وخت یې راکړ چې دین ته مې وزګار شوم... په میاشت کې به یې څو ځله قرآنکریم ختم کاوه او شعرونه به یې هم لیکل. د ولسمشر د غوښتنې پر اساس به مو کتابونه ور وړل، ډېری به یې د مینه والو له لوري ورته ډالۍ کېدل، ده به مطالعه کول. هغه کتابونه به یې زیات خوښول چې په ولسي میراث او تراث، شعر، فقهې او نحوې پورې به یې تړاو درلود، کله چې په پای کې مونږ ته د مجلو، مقالو او بیانونو د ور وړلو اجازه راکړل شوه، نو هغه به یې هم خوښولې.

د الله ذکر به یې ډېر کاوه او ډېر استغفار به یې وایه، الله ته د نږدېوالي لپاره به یې د اونۍ ځینې ورځې روژه نیوله، د الله ستاینه به یې ډېره کوله، کله چې به مو ورسره لیدل، نو دغه عبارت به یې ډېر تکراراوه "الحمدلله، مونږ ته الله همدا

اراده کړې وه څو ښښنه راته وکړي، د ګناهونو کفاره مو شي او زمونږ نېکیانې را ډېرې کړي". تل به یې د ښه کار او د عفوې وصیت راته کاوه او ویل به یې چې کینه مه کوئ او د نورو د بدیو په وړاندې بد غبرګونونه مه ښکاره کوئ.
په روژه کې به یې د اسلامي شعائرو په سرته رسولو کې تعمق کاوه. له روژې مخکې او وروسته او په سنت ورځو کې به ډېری روژه و او نېک اعمال به یې ترسره کول. د برکې په خرماوو به یې روژه ماتوله او تل به یې راته ویل چې هغه ور وړو. دا چې تر نورو یې دغه خرماوې ډېرې خوښولې، نو کورنی به یې په ډبلي کې ډېرې ورلېږلې.
یوه ورځ چې ولسمشر د دیني چارو په اړه خبرې کولې، راته یې وویل: "مونږ یوه ورځ همداسې کار نه دی کړی او نه مو داسې دریغ غوره کړی چې د الحاد او دین ترمنځ وي، ان زمونږ د ګوند په ایډیالوژیو کې. مونږ د الحاد پر ضد یو او له دین سره یو، خو د نورو حقوقو ته هم درناوی لرو". ولسمشر زیاته کړه: "مونږ چې هره ودانۍ ودانه کړې یا مسجد مو جوړ کړی او یا زیارت مو نوی کړی، دا ټول پر مونږ واجب دي، یوازې د الله لپاره".

مشر او مقامات

په ۲۰۰۴ ز کال کې له ولسمشر صدام حسین سره له لومړۍ لیدنې وروسته په انبار کې زما کور ته یو مهم کس راغی چې د یوې مشهورې قبیلې یو مشر هم ورسره و. ځان یې راوپېژانده او دی له مقتدی الصدر سره په اړیکه کې و، ده غوښتل زما له لارې له ولسمشر څخه د مقتدی الصدر د پلار د وژنې په اړه پوښتنه وکړي او ویل یې چې دا به په امانت سره مقتدي ته رسوي، ډېر ټینګار یې کاوه څو د برابرې شوې فتنې مخه ډپ شي.
کله چې مې له ولسمشر سره د مهدي د لښکر (جیش المهدي) په اړه خبرې کولې، نو دا مې هم ور و رسوله. ده ځواب راکړ: "د مقتدي د پلار په اړه چې زه څومره معلومات لرم، هغه کوښښ کاوه چې عراقیان را ټول کړي او د

جمعې په لمانځه (یعنې په میلیوني لمانځه) کې یې امامت وکړي، امنیتي ارګانونو هم همداسې معلومات درلودل. د پېښې له واقع کېدو وروسته مونږ ته معلومه شوه چې دغه دسیسه ایران برابره کړې وه، لکه عادت یې چې دی، چې پر عراقي دولت یې ور واړوي، چې صف یې ګډوډ شي او فتنه را پورته شي. مونږ پېژندلې دي، د یوه ملت او مسلمانانو ترمنځ د فتنې په اچولو کې د فارسیانو همدا تګلاره ده". ولسمشر زیاتوي: "زه په پېښې خبر نه وم، کله چې مې له چارواکو او امنیتي ارګانونو څخه وضاحت وغوښت، هغوی هم راته وویل چې له لرې او نږدې پر دې موضوع خبر نه دي... نو هلته مونږ یقیني شوو چې دغه پېښه ایران زمونږ د هېواد پر خاوره تدبیر کړې وه، څو مونږ پرې نورن شو او ناوړه فتنه را ولاړه شي. بیا مو له مقتدي سره غمشریکي وکړه او فاتحه مو ورته وکړه او ده هم مننلیک را واستاوه".
له ولسمشر څخه مې د محمد باقر الحکیم په اړه وپوښتل (د عراق له نیواک وروسته د کربلا په چاودنه کې ووژل شو)، ده وویل: "کله چې پېښه وشوه، زه له مسئولیت څخه وتلی او د ولس په منځ کې وم، خپل ولس ته مې دغه کار د لیکل شوي پیغام له لارې واضح کړ، چې هغه پیغام رسنیو هم خپور کړ. هر څه ښکاره وو، حقیقت ته د رسېدلو لپاره لویې هڅې ته اړتیا نه وه. دا ایران او زمونږ په هېواد کې دننه د ایران ځینې لاسپوڅي دي، پېښه یې د هغه څه لپاره تدبیر کړې وه چې له حوزې او مرجعیت سره یې اړیکه درلوده".
ولسمشر زیاتوي: "مونږ د خپل ولس د بېلو ډلو دیني شخصیتونو ته درناوی کاوه، هغه شخصیتونه که مسلمانان، مسیحیان، صابئیان او یا د هرې بلې ډلې او مذهب څښتنان وو، مونږ د دغه او هغه ترمنځ یوازې د هېواد پالنې او عراق ته د اخلاص پر اساس توپیر کاوه".

سخت حالات

د ځېړنو په ناستو کې په ولسمشر صدام حسين سخت او ستونزمن حالتونه تېر شول، چې په دې کې د ده او د قاضي رائد الجوحي ترمنځ د ۲۰۰۵ ز کال د ځېړنو په ناستو کې لفظي شخړې دي، چې د دجيل قضيه او د انفال قضيه بلل کيږي. قاضي به ولسمشر ته هومره په ځير سره کتل چې بانه به يې هم نه رپېدل، خو ولسمشر به بيا تر دې په سخت نظر ورته کتل. ما به هره شېبه پر همدغه قاضي نيوکه کوله.

په ۲۰۰۵ ز کال کې د دجيل د قضيې په اړه په يوه ناسته کې له ولسمشر سره مخامخ شوم، ستړی و، داسې ښکارېده چې کافي خوب يې نه دی کړی. يوه شېبه خو يې بڼه بدله راته ښکاره شوه، شکمن شوم چې دی ولسمشر صدام حسين نه دی. کله چې د ځېړنې تالار ته ننوت، قاضي جوحي يو ځه په ځېرونکي او عجيب نظر ورته وکتل. وروسته بيا د ده او د قاضي ترمنځ لفظي شخړې وشوې...

د سوداگرو د قضيې په اړه د ځېړنې په ناسته کې هم سخت حالت و. هغه وخت علي ربيعي د ځېړنې د کمېټې قاضي و، قاضي عبدالحسين حطاب يې مرسته کوله. د ځېړنې له پيلېدو وړاندې يې قاضي حطاب سپک کړ او د ولسمشر او د ناوړه خبرو کوونکي قاضي تر منځ لفظي شخړه وشوه، ما او ولسمشر هم د يوې پيمانې پر ځای دوه ورکړې، خو قاضي ربيعي د خپل ملگري له کړنو ناخوښه و.

په دې وخت کې، د امريکايي استخباراتو له ځانگړي ځای څخه يو کس را ولاړ شو، تحسين يې باله، يو عدلي ځېرونکی و، د ارام کولو لپاره مې د ځېړنې درول غوښتي وو او دغه کس په بېړه د ولسمشر لوري ته ورغی چې هغه ارام کړي و. دغه کس په ولسمشر گوزار کولو ته ځان برابراوه. سملاسي ور وخوځېدم او د ولسمشر د ملاتړ لپاره مې هغه شا ته کړ او دغه کس مې را

ونيو، مخکې له دې چې سم يې ووهم، امريکايي افسر کېپټن مايک ماکوي راغی. د ځېړنې تالار ته د ولسمشر د را گرځولو لپاره مې د شرط په بڼه له قاضيانو او امريکايانو څخه وغوښتل چې دغه ځېړونکی وباسي، خو دوی را څخه وغوښتل چې پر دې موافقه ورسره وکړم چې دغه کس به د ناستو کسانو شاته ځوکيو ته لرې کوي. له ولسمشر څخه مې وغوښتل چې ځېړنه د نه منې، نه د خبرې کوي او نه د کومه پوښتنه ور ځوابوي، دې کار قاضي اړ کړ چې د ناستې د ځنډولو د غوښتنليک د ورکولو غوښتنه را څخه وکړي.

همداراز يو بل سخت حالت، د محاکمې په يوه ناسته کې په خبرو کې د ولسمشر رول و. ولسمشر داسې مطالعه کوله چې قاضي رؤوف يې د مخونو په شمېر او په هغو کې د خبرو اترو او د شعر ډول په غوسه کړ. قاضي ځو ځله په پازابوونکي ډول خبرې ور پرې کړې، خو ولسمشر له پرېکولو پرته د خبرو په اړه پر خپل حق ټينگار کاوه، قاضي اجازه نه ورکوله او د ولسمشر خبرې يې داسې ور پرې کولې چې ښه يې په تنگ کړ، له امله يې ولسمشر زښت غوسه شو، قاضي ته يې وکتل، د ولسمشر په ښي لاس کې د پانېزو محارمو يو ټولگه وه، هغه يې ټينگې کړې، سترگو يې اوښکې وکړې او غوسې ترې لمبې وهلې، لکه په هغه حالت چې قاضي ته وايي: افسوس، چې زه خو ازاد وای... خو د دغې مودې انځور ډک نه شو. له دې وروسته چې قاضي ته د جنرالانو له کوټې، CIA او د نيواک له حکومت څخه پانه راغله، د ناستې سري توب يې اعلان کړ.

کله چې به د ولسمشر کوم بندي ملگری د قاضي مخې ته درېده (د دجيل د قضيې په اړه) او ويل به يې چې ده ته امر کېده او بايد يې پلی کړی وای، نو ولسمشر به دردېده. ولسمشر به ډېر د ملامتی په سترگه ورته کتل. د (انفال په قضيه کې) همداسې حالات تکرار شول. چې ليدل به مې، د محاکمې په ناستو کې چې ځه شوي وو هغه به يې تکرارول او ويل به يې: "ته پوهېږم ځنگه

داسې کس پیدا کېدای شي چې په عراقي دولت کې مسئولیت هم ورته سپارل شوی وي او بیا داسې خبرې وکړي". بیا به یې زیاته کړه: "پر ځینو واکمني غالبه شوې، سړی پر همدغه اساس سړی پاتې کېږي او په مېړانې سره کار کوي". او ویل به یې: "زما د ځینو ملګرو دریغ کمزوری و، کله چې یې د دغه احمق (قاضي) چلند له ما سره لیدلی وای، باید وتلي وای. د دجیل د قضیې په اړه په دې قضیه کې تر شته کسانو د نیول شویو دریغ ډېر قوي دی". بیا یې د امر ترلاسه کولو په اړه خبرې تکرار کړې، په یوه ناسته کې ولسمشر په غوسه شو او درنده ورته پرېوته او قاضي ته یې وویل: "زه صدام حسین یم، هر عراقی چې خپل مسئولیت نه شي وړلی، نو پړه او مسئولیت یې زه په غاړه اخلم". دا یې زښت په درد سره وویل.

په یوه ناسته کې یې هغه چوکۍ په سرچپه ډول او له قانون او رواج سره مخالفه کښېنوده، چې ولسمشر به پرې کښناسته. ولسمشر نیوکه وکړه او دوی ته یې وویل: "تاسې غواړۍ لکه د مجوسو په څېر کښېنم". او د عادت په څېر یې چوکۍ کښېنوده.

ولسمشر به د نیول کېدو کیسې او د شوي خیانت یادولو په تنګاوه. هغه کس ته به یې وعید ورکاوه او افسوس به یې پرې کاوه چې له ده سره یې خیانت کړی و، ان راته وې ویل: زه هغه کس نه پېژنم چې له زامنو سره مې یې خیانت وکړ، که مې پېژندلی نو پر دغه کار سربېره به مې د الله او د عراق د ولس په مخ کې ښنلی وای او دا کار به مې "ساده" ګڼلی وای، خو هغه کس چې له کوم کمي او لامل پرته له ما سره یې خیانت وکړ، له هغه سره به اساني ونه کړم، هر څه چې وشي. بیا یې هغه کیسه راته وکړه چې د ۲۰۰۳ ز کال د جون د میاشتې له ختمېدو وړاندې ورته پېښه شوې وه، وې ویل:

"د ولس د زامنو په منځ کې مې چکر واهه، پرېکړه مې وکړه چې د موصل یوه کلي ته ولاړ شم. د موصل له یو مخلص مشر سره مې واړول (د امنیتي لاملونو

له کبله یې نوم نه اخلو). مازدیگر و او مشر هم کور ته نږدې په څه کار لگیا و. د خپل ملاتړ له کسانو څخه مې وغوښتل چې هغه ټکسي موټر چې موږ پکې راغلي يو، هغه د کور خوا ته ډېر رانږدې کړي. په هماغې ورځ مې بدلې جامې په تن وې او ږیره مې هم ډېره نه وه اوږده شوې، دا نو د بغداد له نیول کېدو دوه میاشتې وروسته و. د کور څښتن ډېر حیران و او ویل یې چې له څه وخته یې د دغې لیدنې هیله کوله، خو اوس پر ما وېرېده. ما ترې وغوښتل چې ارام شي او ورته و مې ویل، زه محدود خواړه غواړم. یوازې د خُرما شات دکونجت له غوړیو او وچې ډوډۍ سره. په دې وختونو کې مې په لږ خوراک ځان روږدی کړی و. خو مشر مې خبره نه منله، له مشر زوی څخه یې وغوښتل چې د ماښام لپاره پسه حلال کړي. سره له دې چې ځان مې ډېر پټاوه، خو کور ته د راننوتلو په وخت کې یوه کس لیدلی او پېژندلی وم، یو بل کس یې خبر کړی و چې د امریکایانو جاسوس ښکارېده. څه موده وروسته مو په سیمه کې د الوتکو غږونه او غیر عادي خوځښت واورېد. مشر ووت چې ځان پوه کړي، امریکایي الوتکې یې لیدلې وې چې ټانګونه او نور موټر یې کښته کول او لنګر وې. وروسته له دې چې له ملاتړو څخه مې وغوښتل چې موټر سایکلونه بوځي او زه مشر په خپل موټر کې یووړم. مشر ډېر وارخطا و، ما ورته وویل چې ما ته دا کیسې عادي دي، له ما سره دوه تومانچې او کلاشنیکوف هم وو. بیا مشر وویل چې امریکایانو خپل ځواکونه له لویې لارې څخه په بېلېدونکو لارو کې کښته کړي، نو موږ باید له دوی څخه لرې لاره غوره کړو. بیا مو د موټر د څراغونو له لګولو پرته په دښته، چوړاخونو او وښو کې میلونه لاره ووهله، کوم ځای چې ما غوښت، هلته ورسېدو او له هماغه ځایه د پیک آپ ټیوټا ډوله کوچني بار وړونکي موټر ته ور وختم او له مشر څخه مې وغوښتل چې بېرته ولاړ شي. مننه مې ترې وکړه، کله چې زموږ موټر روان شو، دی هم ولاړ. له هغه کس څخه ډېر خواشینی وم چې

خیانت یې راسره کړی و. له یوې میاشتې وروسته مې هماغه قدرمن مشر ته یو کتبي پیغام ولېږه، ور څخه و مې غوښتل چې زمونږ یوه خپلوان ته ورشي، هغه خپلوان ته مې د مقاومت د زړورو اتلانو د تمویل لپاره څه مال امانت ایښی و، کله چې زما استازی زما د هغه خپلوان کور ته ورغلی و او مال یې ترې غوښتی و، هغه په غوسه شوی و، پیغام یې څیرلی و، له امانت څخه یې انکار کړی و او ویلي یې وو چې له لسو کلونو را پدېخوا یې نه یم لیدلی. پر همدې یې بسنه نه وه کړې، بلکې زوی یې امریکایانو ته ور استولی و، چې د مېلمه په اړه یې خبر کړي، دا کار زمونږ په ټولنه کې نشته، چې عراقی د له خپل مېلمه سره خیانت وکړي. خو دغه مېلمه بیدار و، ځان یې پټ کړی و او د قبیلې یو کس ته یې پناه ور وړې وه، هغه هم دغه کس ته په ورتګ ملامت کړی و"...

یو بل سخت حالت د ډرامه ییزې محاکمې په یوه ناسته کې و، کله چې قاضي رؤف له تالار څخه د شهید برزان د ایستلو امر وکړ، نو د ولسمشر د داخلي ساتونکو په مخ کې یې پر هغه تېری وکړ او و یې واهه، ولسمشر زښت په غوسه شو.

کوم ډېر سخت حالت چې و هغه د ۲۰۰٦ له ولسمشر سره زمونږ په لیدنه کې و، یعنې د پرېکړې له ویلو یوه ورځ وړاندې. مونږ له یو بل سره نظرونه بدلول، لکه د وداع په ساعت کې چې یو. د محکمې په تالار کې په هماغه ماښام فضا ډکه وه، مونږ له ولسمشر سره په لیدنه کې وو. د بلې ورځې په سهار کې مونږ د تقدیر د پټو ځارنه کوله، چې څه به وي. ولسمشر به یې پر چوکۍ داسې کېناوه چې پر دوه پښو به یې درولې وه او دوې پښې به یې مخې ته وتلې وې. په دې وخت کې مونږ خبرې سره کولې، ولسمشر به یو ځل شاته تکیه وکړه او بیا به مخې ته رامخکې شو، ناڅاپه چوکۍ ماته شوه او د ولسمشر شا ولګېده. ور منډه مې کړه، تر تخرګونو لاندې مې ونیو، امریکایي افسر هم

مرسته راسره وکړه او را پورته مو کړ، چوکۍ یې هم ور بدله کړه. دغه حالت زه ډېر په تنګ کړم. بیا افسر خبر کړم چې د لیدنې وخت پای ته رسېدلی دی. ملګري مې له تالاره ووتل. له ولسمشر څخه مې وپوښتل چې که غواړي لکه د نېړ په څېر به یې یوازې ګورم. داسې یې راته وکتل چې د درېیو کلونو په اوږدو کې یې نه و راته کتلي. د وداع لیدنه وه، په خپلو ټولو احساساتو مې د خوږې اړیکې لپاره لیدنه درک کړه، بیا زما او د ده تر منځ سختې ورځې راغلې... په دغې شېبه کې مې هیله وکړه چې ناسته او یوازې لیدنه را څخه ونه غواړي، څه چې مې په فکر کې ګرځېدل لکه ده چې په خپل اغېزناک نظر او اټکل سره لوستلي وي. یو بل ته په کتلو مو خدای پاماني وکړه، داسې لکه بیا چې نه سره ګورو. ځان مې را ونیو او ټپ مې پټی کړ، خو د دروازې تر شا مې له ژړا زړه وچاوده او داسې په زوره مې وژړل چې کله مې نه وو ژړلي، غږ مې اوربدل کېده. کېپټن او امریکایان راغلل او په اوږو یې ټکولم. ملګرو نه مې ور غږ کړ، ما نه غوښتل چې امریکایان د په غم کې راسره شریک شي، ځکه په عراق کې د ټولو پېښو عاملین دوی وو.

دا له هغو ډېرو کارونو څخه وو چې درې کلونه ورسره مخامخ شوم، په دغو درېیو کلونو کې مې له یو نیم کال څخه زیات یوازې له ولسمشر شهید صدام حسین سره تېر کړل. که څه هم د دغو ورځو په اړه به مې لیکلي وي، خو قلم د هغو پېښو، احساساتو او دردونه له کښلو کمزوری دی چې زه او اتلان ملګري مې ورسره مخامخ شوو... دا نو ساعتونه، ورځې، شپې او د عمر کلونه وو چې نه هېرېږي...

ایا په زندان کې یې ولسمشر ته زهر ورکړي وو؟

ولسمشر ښه صحت درلود، کله چې د ۲۰۰۳ ز کال د ډسمبر د میاشتې له پنځلسمې څخه مخکې ونیول شو، عمر یې له شپږ شپېته کلونو څخه اوښتی و، ځواکمن جوړښت، ډک بدن او اوږد قامت یې درلود. کله چې مې د ۲۰۰۴

ز کال په پای کې په لومړي لیدنه کې ولید، نو ډېر وزن یې له لاسه ورکړی و، ان یوه شېبه مې فکر وکړ چې ورته کس به وي. خو روغتیا یې بیا هم ښه وه. د ډنګرتوب لامل یې دا هم و چې ده به د مقاومت د اتلانو په منځ کې شپې او ورځې رېنولې او په بېلو سیمو کې به ګرځېد، اتلان به یې دې ته هڅول چې دښمن ته غابش ماتوونکې ضربې ورکړي، د لیکو یو ځای کولو او د دښمن ماتولو ته به یې بلنې کولې.

د ۲۰۰۵ ز کال له نیمایي وروسته چې زه به ورسره کېناستم، نو کتل به مې چې یو لاس یې لړزېږي او پر مخ یې ډېرې تاپې راښکاره شوې. موضوع مې له ځینو ډاکټرانو سره شریکه کړه، دوی ویل چې کېدای شي څه اندازه سست زهر ورکړل شوي وي چې د لاس لړزه یې یو حالت دی. ملګري مې نه خبرول، ځکه ما فکر کاوه چې د دوی به ورته پام شي. کله چې مې د ملګرو جزائي وکالتونه بشپړ کړل او په ۲۰۰۶ ز کال کې یې لیدنه شونې شوه، نو هغوی هم اشاره ورته وکړه.

زما شکونه هم زیاتېدل، اخلاقي مسئولیت مې هم پر ما حتمي کوله چې باید د دې موضوع په اړه ډېره څېړنه وکړم. یوه متخصص او یوه عراقي ته مې خبره وکړه. نو یوه لابراتوار ته ولاړ، هغوی ته یې دغه حالت بیان کړ، خو د ولسمشر نوم یې ور نه کړ. نو هغوی هم د دې خبرې پخلی وکړ چې څه اندازه سست زهر ورکړل شوي دي، له هغه څخه یې غوښتي وو چې که یې د بولو یا وینې کروره (نمونه) نه شي ور وړی، نو یوازینی حالت یې دا دی، کله چې یې لاس خوله وکړي، یوه داسې سپینه پاڼه د ونیسي چې بل چا نه وي لمس کړې، دغه پاڼه د په پاکه نیلوني کڅوړه کې واچول شي. دا چې د ولسمشر وضعیت هغه پورته معایناتو ته اجازه نه ورکوله، نو له یوه لابراتوار څخه مې درې له میکروبونو پاکې پاڼې را واخیستې او په کڅوړه کې مې واچولې، بیا مې له ولسمشر څخه وغوښتل چې په لاس کې یې ونیسي. ما ګڼلې وه چې امریکایي

اړخ به زمونږ د منع کولو لپاره مداخله کوي، نو له ولسمشر څخه به غواړم چې پرته یې کڅوړې ته کړي او امریکایانو ته به داسې ښیم چې دغه پاڼې مې د دې لپاره ورکړې وې چې د هغو وکیلانو نومونه ولیکي چې له ده څخه د دفاع لپاره یې غوره کوي او خبروو به یې چې پاڼې مو بېرته داسې راوړې چې ولسمشر هېڅ هم نه و پرې لیکلي. داسې ښکارېدله چې امریکایان دې ته متوجه دي، نو ولسمشر ته یې له ورکولو منع کړم او دوی واخیستې. له ځانه مې وپوښتل: ایا د ولسمشر په اعدامولو کې د بېړې یو لامل دغه زهر نه وو، له دې وېرې اعدام شو چې دغه رسوایي به ښکاره شي؟

همداراز ولسمشر به هم تل په معده کې د درد شکایت راته کاوه، ان قاضي جوحي د دغو دردونو په اړه په مفصله توګه خبر و، یوه ورځ یې د معدې د وضعیت د څرنګوالي په اړه ترې وپوښتل. ولسمشر هم راته ویلي وو، چې یو ځل ناڅاپه بېهوشه شوی و او د ابن سینا روغتون ته (د خضراء په سیمه کې د نه) د بلک هاک الوتکې په واسطه وړل شوی و. همداراز د جراحي عملیات یې هم له بېهوشه کولو پرته ورته کړي وو.

همداراز د امریکایانو له لوري د ولسمشر له روغتیا سره چلند هم شک ته بېولو. دی یې په یوه کور کې بندي و او ځینې ډاکټران به هم ورسره وو، د ورځې به یې درې ځله د کوټې هوا ورته بدلوله او د ولسمشر پوره معاینه به یې کوله، همدې خبرې شک کولو ته مجبورولو چې امریکایان څه شی پټوي، که نه د ولسمشر هومره پروا نه لري. همداراز د وکیلانو لیدنو هم شک را ولاړاوه، کله چې به مو له ولسمشر سره خواړه خوړل، نو یوه بهرني مدافع وکیل به ډډه ترې کوله او هېڅ ګډون به یې نه را سره کاوه، یوازې یوه ټوټه هغه بیسکوېټ او چاکلیټ به یې خوړل چې له عمان څخه یې ورسره راوړي وو.

خو دا چې مونږ ډاکټران نه یو، نو مونږ د دې موضوع په اړه قطعي خبره نه شو کولای...

څلورویشتم څپرکی

له وکیلانو سره وروستۍ لیدنه

زه خپل ټول اهل ته وصیت کوم چې یو موټی شي. څکه فتنه د هغو دښمنانو پلان دی چې یوازې په هغه حالت کې نیواک او پراخې ترسره کولای شي، چې له ټولو وګړو څخه دغه مردودې نارې را وپاروي. تاسې ته وایم، الله د په تاسو کې برکت واچوي، تاسې مخلص مؤمن وګړي یاست، خپل ژوند مو په خطر کې اچولی... له تاسې څخه مې یوازې بې حده صبر، ستونزې ګالل او قرباني لیدلې ده...

(صدام حسین په زندان کې)

دا چې د نامعلوم لامل له کبله د نیواک واکمنې زه د بغداد لوري ته له ورتګ څخه منع کړم، نو د ولسمشر صدام حسین د لیدلو لپاره مو د دریو تنو وکیلانو کمېټه جوړه کړه. کله چې په ۲۰۰۶ کې وکیلانو له ولسمشر سره وکتل، امریکایي اړخ اړیکه راسره ونیوله چې محکمې خپله پرېکړه تصدیق کړې ده او زه باید پلاوی ور ولېږم چې د ولسمشر شخصي شیان او اړتیاوې ورته وسپاري. له دوی څخه مې وغوښتل چې بله ورځ د وکیلانو ته بله لیدنه هم برابره کړي څو ولسمشر د پرېکړې له تصدیقولو خبر کړي. کله چې لیدنه ختمه شوه او وکیلان خپل ځانګړي استوګنځي ته ورسېدل، نو ګرځنده ټلیفونونه یې هم فعال کړل. ما اړیکه ورسره ونیوله او خبر مې کړل چې هرومرو باید د ولسمشر لیدنې ته ور وګرځي چې ما ورته برابره کړې ده. د لیدنې ورځ د ۲۰۰۶،۱۲،۲۸ نېټه وټاکل شوه. خو یوه ملګري د ځانګړي حالت له امله ښننه وغوښته او بغداد یې د ۲۰۰۶،۱۲،۲۷ نېټه پرېښود او عمان ته لاړ. د ۲۰۰۶ ز کال د ډسمبر په اته ویشتمه د ولسمشر او ښاغلو برزان تکریتي او عواد البندر پر ضد د اعدام د پرېکړې له تصدیق وروسته د ولسمشر صدام

حسین او وکیلانو ترمنځ وروستۍ لیدنه وشوه او دا لیدنه هوایي ډګر ته نږدې په امریکایي اډه کې وه.

ولسمشر وکیلانو ته هرکلی ووایه، کله چې یې له دوی څخه د پرېکړې د تصدیق خبر واورېد، زړور ښکاره شو او په ډېره ژوره توګه یې پر ځان باور درلود. په پرېکړه پورې ملنډې وهونکی ښکارېده، وې ویل:

"له دې څخه نه ځورېږم، بلکې په هر څه د الله شکر ادا کوم او ستاینه یې کوم، که څه هم ګرانه پرېوځي، خو پر عراق دا هر څه کم دي. زمونږ دښمنان رسوا شول، حقیقي مخونه یې را ښکاره شول، زمونږ له سریو پرته څینې چې فکر کوي چې تر هغې اندازې ډېر کمزوري ښکاري. زمونږ سریو دوی ته داسې ضربې ورکړې چې ماتې یې ور پورې ونښلولې، پر همدې د الله شکر ادا کوو او ستاینه یې کوو او مونږ ټولو ته ښه پایله او عاقبت ترې غواړو".

بیا ولسمشر حاضرینو ته وکتل او وې ویل:

"زه متیقین وم چې دوی به دغه ظالمانه پرېکړه کوي، په کومې راډیو چې به مې خبرې اورېدې، هغه یې را څخه لرې کړه، هلته پوه شوم چې دوی غواړي، داعدام پر پرېکړې د نهائي تصدیق خبر له ما څخه پټ کړي... خو بله لویه راډیو یې راته راوړه، څنګه چې د ژباړن خوښه او طبعه وي هماغسې یې چالانوي. څکه د امریکایانو له لوري له دغو اجراآتو او د امنیت او ساتنې د شدت له عملیاتو وروسته زه پوه شوم چې څه کیسه خو شته او دوی پرېکړه کړې ده".

دلته یوه وکیل پوښتلي وو چې که غواړي د اعدام د پرېکړې د درولو لپاره ناره اوچته کړي یا څه پیغام ورکړي، ولسمشر وویل:

"زه موافق نه یم، بله دا چې چاته به ناره کوم، ایا دښمنانو ته به یې کوم؟ دغه بې انصافه محکمه خو همدوی برابره کړې وه، ډرامه له پیله تر وروستي پړاوه همدوی چمتو کړې وه. خو بیا هم درته وایم چې زه ارام یم، څکه ارام یم

چې له رب سره به مې په پاک او کلک زړه، سپین لاس، ارام ضمیر او تل حق او عدالت ته په میلان سره مخامخ کېږم. له باطل سره مخامخ شوم او مخنیوی مې يې وکړ. دا مې هم کولای شوای چې له دوی سره تړون وکړم او ځان ته دلیل ومومم، خو ما له الله سره ژمنه کړې وه چې یوازې هغه کارونه به کوم چې ضمیر، دین، له عراق او امت سره مینه او هغوی ته نسبت مې ترې راضي شي. له دې ټولو وروسته، له دې ټولو ننګونو او له ټولو هڅو وروسته چې ما ته وشوې، ایا صدام حسین کولای شي چې په خپله غاړه چانې ووهي او د یوه یا بل لامل له کبله ځان ازاد کړي؟ تاسې چې کوم صدام پېژنئ، هغه داسې کار نه شي کولای... که دا کار وکړم، نو رب او مبارزینو ته به څه وایم؟... چا چې دغه پلان جوړ کړی، ورته ووایی، چې صدام حسین یوازې خپل رب ته نارې وهي او که هر څنګه وي، بل چا ته نارې نه ور وهي. الله د دښمنان وشرموي او له مؤمنانو سره دې مرسته وکړي.

"د اعدام پر پرېکړې له تصدیق وروسته، ډاکټر راته راغی او پوښتنه يې را څخه وکړه: ایا ارامي بښونکې دوا ته اړتیا لرې؟ ما ورته وویل: غر ارامي بښونکو ته اړتیا نه لري. الله سبحانه و تعالی هومره ایمان راکړی چې له دغو شیانو څخه مو غني کړي او ورته اړ مو نه کړي. ارامي بښونکې دوا هغو کمزورو ته ورکول کېږي چې که په هره بیه وي خپل ژوند ساتي، خو زه بیا وایم چې له مرګ سره به په ثبات او ایمان مخامخ کېږم او پر همدې د الله شکر ادا کوم او ستاینه يې کوم...

"زه بلنه درکوم، کله چې نفس مو په کمزورۍ یا ناروغۍ اخته کېږي، تل ایمان در یاد کړئ. د حق او با عزته لومړیتوبونو لپاره صبر، قرباني، جهاد او سخاوت د ایمان لوړې ماناګانې دي. دا په یاد وساتئ چې عدل انصاف دی، قانون نه دی، یعنې قانون باید انصاف وکړي، که نه نو عدالت نه شي ترلاسه کولای...

"کله چې د پرېکړې پر تصدیقولو خبر شوم، نو د سپورټ د ځانګړې بایسکل استعمال مې پیل کړ، دا هڅه د دې لپاره کوم څو دوی ته د مؤمن عربي شخصیت طبیعت ثابت کړم. له پرونه را پدېخوا او نن مې هم تمرین ته له ۱۲ څخه تر ۳۵ دقیقو وخت ور زیات کړی دی. دوی باید پوه شي چې مونږ داسې وګړي یو چې له ژوند سره مینه کوو، خو کله چې د قربانۍ وخت راشي، نو مونږ بیا له وېرې او ډار پرته مرګ منو".

دلته ولسمشر دوی ته د ۲۰۰۳ ز کال په ډسمبر کې تر نیول کېدو مخکې د دجلې له سینده د تېرېدو کیسه کړې وه او زیاته يې کړه:

"هیله کوم چې ناهیلي توب لاره درنه ورکه نه کړي، دا د الله تقدیر دی. خو عراق او امت او د مستعمرانو ماتول او په ګونډو کول مهم دي. زه فکر کوم چې راتلونکی پسرلی به قاطع وي، ځکه دوی کمزوري شوي او د وړاندیز واګې اوس زمونږ له خلکو سره دی. ډېر ژر به الله له دښمنانو څخه د ملت او امت ملاتړ وکړي او پر دوی به مو غالب او بریالي کړي، زمونږ امت چې اوس دغه نصر او بریالیتوب د خپلو وفادارو زامنو په وینو جوړوي، نو د همدې بریالیتوب مستحق دی. پایله حتمي ده، خو که په سوله ییزو وسایلو بریا ته ورسېږي، نو دا به ډېره غوره وي، خو که مجبوره وای، نو په مقاومت او د طاغوتیانو د را پرځولو او ماتولو له لارې. په دې کې شک نشته چې کوم ظلم چې له عراق او ورپسې له امت سره وشو، هېڅ بښونکی دلیل ورته نشته. دوی د یرغل او برید د لاملونو په اړه غرېدل، خو ټول دروغ يې معلوم شول او د عامه افکارو پر وړاندې يې وضعیت بېخي خراب شو. خو د حیرانتیا خبره دا ده چې دوی لا تر اوسه په خپل فساد، نیواک او د بې ګناه خلکو په وژلو لګیا دي او تر اوسه لا د سیادت څښتن او د خپلواک عربي هېواد پانګه چوروي. یو ځل وایي چې بریالي کېږو، کله بیا وایي، چې دا وضعیت ګټونکی او بایلونکی نه لري. بیا بېرته وایي چې ډېر ژر به مونږ په عراق کې خپل ځواکونه

زيات کړو. وروسته له دې چې د مقاومت اتلانو ټکان ورکوونکي زيانونه ور ورسول اوس ګډوډ شوي. هلې ځلې يې وکړې چې د يو موټي عراق د زامنو ترمنځ د فتنې ريښې خپرې کړي، خو دا يې هېره کړې وه چې زمونږ ولس د تمدن او تاريخ څښتن دی، د اوږدو پېړيو په موده کې يې د يوه لاس د ګوتو په څېر ژوند کړی، بېلتون نه پېژني، مذبذبي، مذهبيت يا توکمپالنه نه پېژني.

"هغه مهم خبرونه چې زه پرې خوښېږم او زړه مې پرې خوشالېږي، هغه دا دي چې په سوېل کې زمونږ ولس د نيواک د ځواکونو پر ضد عمليات کوي. همداراز په خپلواکه سيمه او حلبجه کې زمونږ د اهل ښه خبرونه دي، هلته زمونږ د کردي ولس ځينې کسان ونيول شول، ځکه هغوی نيواک نه مانه او پر يوازې يوه عراق يې منګولې لګولې وې.

"زه خپل ټول اهل ته وصيت کوم چې يو موټی شي او يو د بل خبره وزغمي. ځکه فتنه د هغو دښمنانو پلان دی چې يوازې په هغه حالت کې نيواک او پراختيا ترسره کولای شي، چې له ټولو وګړو څخه دغه مردودې نارې را وپاروي. زه باور لرم چې زمونږ ملت او امت به ښه وي، نيواکوالو او د هغو غلامانو ته به کله هم اجازه ور نه کړي چې د عراق او امت د پاشلو لپاره په پلانونو کې بريالي شي... له تاسې څخه غواړم چې زمونږ د ولس ټولو زامنو ته زما پيغام ور ورسوئ چې يووالی وساتي او د هغه ګډ دښمن پر خلاف مقابله وکړي چې د عراق يوه بچي ته هم ښېګڼه نه غواړي.

"زه د خپل ولس زامنو ته وايم: صبر وکړئ، د بريا شېبې را نږدې دي، نړيوال وضعيت مجبور دی چې نور وخوځېږي، امريکايي سياست ټول فرصتونه له منځه يوړل، اوس زمونږ يوازينی انتخاب مقاومت دی... د پخلاينې په اړه ډېر وغږېدل، دغه چاره يې څو ځله را وړاندې کړه، خو ما ورته وويل: چې دا ناشونې ده. که صدام حسين د بعث له ګوند څخه پرته يوازې پخلاينه ورسره وکړي، نو دا به ګټې ده. خبرې اترې که له ګوند سره د يوې رسمي او ټاکلې

موسسې په ډول نه وي، نو بې ارزښته او بې عمله به وي او هغوی چې له ګوند څخه لرې ځان وړاندې کوي، هغوی د ګوند استازيتوب نه کوي.

"امريکايي عقل لا تر اوسه د تېروتنې په معالجه کولو کې کم دی، دوی لا تر اوسه د سمې دروازې په ټکولو نه دي توانېدلي او نه پر دې توانېدلي چې د عراقي ولس د زامنو پر غوښتنو اقرار وکړي. خو زه په ټول باور سره درته وايم چې له اوسه دوه مياشتې وروسته به انقلاب بېل وي او ډېره ژر ده چې د نيواکوالو حال به بدل شي او دا چې کله ډيموکراتانو ته رسمي دندې وسپارل شي او په بشپړو اسنادو او پانو خبر شي... ډېر ژر به دلته کار وکړي او د عراق د قضيې لپاره به حلالارې ته را ودانګي. زما په ګومان دا به د درېيو مياشتو په نرخ کې وشي.

"باور وکړئ، زه د خپل مسير او د عراق د مسير لپاره بې خوبه نه يم. ځکه عراق داسې بشري ځواک لري چې هرومرو به يې له نيواکوالو ازاد کړي، بلکې پر دې پرېشانه يم چې که ما اعدام کړي، نو د ډېرو عراقيانو په زړونو کې به کينه ځای ونيسي، ممکن هغه زيات وي، ځکه د چا زړه چې کينه ونيسي، نو ليد به يې ړوند شي...

"زه مې د ولس زامنو ته وايم: ګورئ پام کوئ چې کينه ونه کړی. له عراق او د امت له امن څخه د دفاع لپاره مې اته کاله له خميني سره جګړه وکړه، د هغه د انقلاب مخه مې ونيوله او پراختيا غوښتونکي پلانونه مو ور شنډ کړل، خو زه مې د زامنو په وينو قسم کوم چې يو ځل مې هم له خميني سره کينه نه ده کړې. دا مې رقابت و، په عزت ورسره وجنګېدم... همداراز له امريکايي ولسمشر جورج بوش سره. بوش زما هېواد را وران کړ، ولس يې را وشاړه او په بشپړه اراده مې مقاومت ورسره کاوه. خو کينه ورسره نه کوم. د رقابت او د کينې تر منځ واضح کرښه شته ده.

"تاسې ته وایم، دا مه هېروئ چې "صدام" مبارز پیل شوی، د بعث لیکو ته مبارز د ننه شوی، د ګډوډۍ او خرابۍ واک یې د مبارز په ذهنیت سره له بېخه کښېلی. عراق مو پوړ پوړ ودان کړی، خو کله چې پرېکوونکې شېبه راغله، د عراق او امت له دښمنانو سره مې د مبارز او مقاومت کوونکي په روح مقابله کړې.

"پر دې خبر وم چې زه او زامن به مې شهیدان کېږو، دغو ټولو د مقاومت دوام ته هڅولم، نه تېښتې ته او د ولس په منځ کې پاتې کېدو ته یې مجبورولم، که څه هم ګرانه وه.

"اته میاشتې پټ شوم، د عراق په کورونو کې ګرځېدم، د مقاومت سړي مې څارل او اړیکه مې ورسره نیوله. له داسې خلکو سره اوسېدم چې نه مې پېژندل... د بغداد له نیواک څخه یوازې درې اونۍ وروسته مې ټول ځانګړي ساتونکي رخصت کړل او یوازې یو راسره پاتې شو.

"د ۳۵ کلونو په اوږدو کې مې دغه لوی ملت ته خدمت وکړ او اوس مې ځان ورته سپارم. دا ښکاره وه چې ولس به غېږه راته پرانیزي، که داسې ونه کړي، نو هرومرو یوه تېروتنه شته...

"د چکر په وخت کې مې بېلې جامې په تن کولې، په کښتونو، فصلونو او غرونو کې ګرځېدم. په دې موده کې زه د مبارز په ذهنیت ګرځېدم، همداراز د زندان په موده کې هم چې دوی غوښتل په دروغجنو واقعو او جعلي انځورونو ما ته زیان را ورسوي. همداراز د محاکمې په موده کې هم.

"زه یوازې له الله څخه وېرېږم، له ځانه هم بېخي راضي یم. د مبارز او عادي انسان تر منځ توپیر وي. عادي انسان په خپله دنده پسې وي او خپلو اولادونو ته له پلان سره سم وصیت کوي. کله چې تقاعد شي، فکر کوي چې هر څه پای ته ورسېدل او ژوند ودرېد. خو مبارز بیا د ژوند تر وروستیو سلګیو پورې خپلې دندې ته دوام ورکوي. نو ځکه هغه پای ته نه رسېږي... مونږ همداسې

حالت ته اړ یو. څو پاک شو، ځکه د قانون او دولت په سیوري کې مبارزه د دولت او قانون له چوکاټ څخه له بهر مبارزې سره توپیر کوي.

"کله چې په ۱۹۶۸ ز کال کې انقلاب وشو، د بعث ګوند د غړو شمېر تقریباً ۷۷۰ تنه و. مونږ د مبارزې ناروږدي حالت ته اړتیا درلوده. لاره اسانه نه وه، هغه تر اوسه پورې د ګوند تر ټولو سخت حالت و. د ننه هم دښمنان وو او د نیواکوال د نړۍ تر ټولو لوی دولت و. عملي ازموینه وه چې څنګه ګوند له سرتېرو او له عقیدې او لومړیتوبونو پرته له دغو ستونزو څخه ووځي.

"داسې ښکاري چې سرونه مې در وخوړل. تاسې ته وایم، الله د په تاسو کې برکت واچوي، تاسې مخلص مؤمن وګړي یاست، خپل ژوند مو په خطر کې اچولی... له تاسې څخه مې یوازې بېحده صبر، ستونزې ګالل او قرباني لیدلې ده... الله د په تاسو او ستاسې په هغو کورنیو کې برکت واچوي، کله چې تاسې له ما او زما له ملګرو څخه د دفاع پرېکړه وکړه نو تاسې یې بې زړه کړي نه یاست. له الله سبحانه و تعالی څخه غواړم چې په دنیا او اخرت کې یې بدلې درکړي او پر شهید خمیس عبیدي ورحمېږي، له الله څخه سوال کوم چې زمونږ لښکر او زمونږ ولس بریالی او غالب کړي.

"د علي پر مور، د هغې پر مور او خویندو او پر زامنو یې، پر ټولو لمسیانو او کورنۍ مې زما سلام ووایې. دوی د الله په امر باور لري. د هر انسان خپل اجل او کتاب وي. دوی باید په باوري او مؤمنو زړونو پر هغه څه راضي شي چې الله راته لیکلي دي او دا یې باید په یاد وي چې پلار یې په عزت سره مبارزه او جهاد وکړ، د منصب په لټه کې نه و، بلکې د ولس او امت لپاره یې دا هر څه وکړل. ما چې کوم انځور واخیست هغه مې پر خپل ولس او لښکر باور دی، ان که ځینې ولړزېږي هم، خو ځینې داسې وګړي شته چې په لومړۍ کرښه کې بلل کېږي او نور وګړي په نورو نومونو بلل کېږي. زمونږ تجربې

ذخیره شوی سمندر دی، ولس مو اصیل ولس دی او گوند مو هم د خپلو لومړیتوبونو او پر حق او انصاف د ټینگار په اړه اصیل گوند دی".

په دغې لیدنه کې ولسمشر په غیاب کې یاد کړی وم. دا چې په وروستیو ورځو کې اړ و چې زه ورسره پاتې شوی وم، نو زما د لیدلو له منع کولو څخه دردېده، له ولسمشر سره چې مې کوم رول لوبولی، حد یې یوازې الله ته معلوم دی. داسې ښکاري چې ده د کربښو په منځ کې ویل چې ټاکلو اړخونو د مشخصو اهدافو لپاره زما د لرې کېدو هڅه کړې...

پنځه ویشتم څپرکی

وروستی شېبې

زه بلنه در کوم، کله چې مو نفس په کمزورۍ یا ناروغۍ اخته کېږي،
تل ایمان در یاد کړی.
د حق او عزتمنو لومړیتوبونو لپاره
صبر، قرباني، جهاد او سخاوت د ایمان لوړې ماناگانې دي.
قانون باید انصاف وکړي، که نه نو عدالت نه شي ترلاسه کولای...

(صدام حسین په زندان کې)

په دغه موده کې د امریکایي سفارت او د امریکایي پوځي مشرانو په منځ کې ډېر پیغامونه کښته او پورته شول. داسې ښکاري چې په پای کې دوی پوه شوي دي چې د عراق په موضوع کې تېروتي دي، چې پایله یې دواړو لورو (عراق او امریکا) ته سخته په زیان تمامه شوې او بله دا چې په کوم ډول چې صدام حسین پر عراق واکمني کوله او له بېلو ډلو جوړ ولس یې اداره کاوه، تر هغې طریقې په ښه توگه اداره کول ناشوني دي. د محکمې ځینو امریکایي مشاورینو ویل چې د دجیل د تور کچه هومره لوړه نه ده چې ولسمشر د له دوه کلونو زیات پرې بندي شي.

د امریکایي ایراني محکمې د نه د دجیل قضیه د ولسمشر پر ضد د راغونډېدو یو فصل و. د ولسمشر د وژلو هڅه شوې وه، دغه هڅه د دعوت گوند چې ایران یې مالي ملاتړی دی، کړې وه. دا هغه وخت و چې عراق له ایران سره په جگړه کې و. ولسمشر عادت درلود چې د عراق له بېلابېلو سیمو څخه به یې په هماغه وخت کې په پوځي جامو کې لیدنه کوله. لکه د هر مشر د وژلو هڅه چې وشي، نو ځانگړي چارواکي یې څېړنه کوي څو ټول معلومات را ټول کړي، بیا خپلواکې قضائیه قوې له خپلو صلاحیتونو سره سم خپل رول لوبوي. لکه د هر دولت د رئیس په څېر، صدام حسین هم په روانو

ځېرنو کې مداخله ونه کړه او نه یې د نیولو په قضیو کې یا پر تورنو کسانو په پرېکړه کولو کې مداخله وکړه. خو لکه د دولت د رئیس په توګه یې خپلې هغه واکې او صلاحیتونه ترسره کول چې نافذ اساسي قانون ورکړي وو، یعنې د قضائي حکمونو تصدیقول یا د حکمونو سپکول یا د قناعت پر اساس عفوه کول. نو کله چې قانون پر دغه وروستي فرصت یوازې جمهور رئیس مکلف کړی، نو دا د تورن لپاره وروستی فرصت وي څو ګټه واخلي. په همدې قضیه کې هم ولسمشر ځینې حکمونه تصدیق کړل او ځینې یې وبښل. لکه څرنګه چې مونږ پوهېږو چې د دعوت ګوند په عراق کې نا مشروع ګوند دی او له قانون سره سم که دغه ګوند ته د چا نسبت وشي، جزاء یې اعدام ده، ځکه چې له هغه دښمن (ایران) سره اړیکه لري چې پر عراق یې تېری کړی او له برید وروسته سختې جګړې ورسره شوې دي. همداراز د دغه ګوند غړو (چې ډېری یې د جګړې په وخت کې له عسکري خدمت څخه تښتېدلي دي) د ولس د زامنو پر ضد جرمونه کړي، په ډېری عامو او حکومتي ځایونو کې یې ترهګریزې چاودنې کړې دي لکه په مستنصریه او وزیریه پوهنتون کې، د راډیو پر ودانۍ او د مطبوعاتو پر وزارت او نورو ځایونو کې. ولسمشر د ۲۰۰۵،۱۲،۵ نېټه د محاکمې په ناسته کې مداخله وکړه او وې ویل: "کله چې پر جمهور رئیس، ان پر هغه رئیس چې امریکایانو ګمارلی وي ډزې وشي، ایا ځېړنې نه کېږي، ایا امنیتي ارګانونه حق نه لري چې داسې پېښنه وڅاري او وې څېړي، لومړی مسئول صدام حسین دی. کولای یې شوای چې د اعدام د پرېکړې پر نه څېړلو او نه تصدیق یې امر کړی وای، نو تاسې ته روا نه ده چې دغې لوبې ته دوام ورکړئ، که مو د صدام حسین غاړه په کار وي، نو هغه یې ستاسو، یا که امریکایان غواړي چې حساب وکړي، نو زه مسئول یم او د عراق د رئیس په څېر مې خپل قانوني صلاحیتونه اجرا کړي دي...".

خو، د نیواک پر حکومت او پر ارګانونو یې چې دغه ډرامه بیزه محکمه هم پکې ده د دعوت د ګوند له واک وروسته دا طبیعي وه چې ولسمشر د د اعدام په لوري کش کړل شي. خو له ولسمشر څخه د دفاع د کمېټې غړو چې فردي یا ډله بیز امکانات یې لرل، په هغو ټولو سره یې د محکمې دروغ ثابتول او باطلول. د دفاع شاهدانو هم د محکمې د چارواکو په تنګولو کې لوی رول ولوباوه، ان ښځي یې لاره پرېږ ورکه کړه او له هغه وروسته مجبور شول چې شاهدان بندیان کړي. په یوه هېواد او په یوه وخت کې هم د قضا ډګر دغسې سلوک نه دی لیدلی.

لوبې او دسیسې

په ۲۰۰٦ کې زه په عمان کې وم، یو کس راسره اړیکه ونیوله، لومړی مې فکر وکړ چې دی به د نیویارک ټایمز یا د واشنګټن پوسټ یا د کوم امریکایي ټلویزیوني چینل کوم ژورنالیست وي، ځکه د ټلیفون نمبرو هم امریکایي شمېرې ته اشاره کوله. خو خبرې کوونکی په محکمه کې د یوه مهم امریکایي شخص ژباړن و، په اصل کې عرب و خو امریکایي تابعیت یې اخیستی و، د خضراء په سیمه کې یې له امریکایي سفارت څخه خبرې کولې. له ما څخه یې وخت وغوښت څو له هغه شخص سره وګورم چې عمان ته راځي او بیا همداسې قطر ته د استاد نجیب النعیمي لیدو ته ځي او ویل یې چې دغه کس به د ۲۰۰٦،۵،٦ عمان ته راځي. په همدې ورځ یو بل کس راسره په اړیکه کې شو چې په ټولو تفصیلاتو سره یې محکمه اداره کوله او دواړه پر دې موافق شو چې بله یکشنبې یعنې د ۲۰۰٦،۵،۷ په نېټه به سره وګورو.

په هماغه وخت کې پر محکمې د قاضیانو د فسخې او استعفاء کولو سخت حالات تېرېدل، همداراز وروسته له دې چې د دفاع شاهدانو د مشکوکو دلایلو له جعلیت سره سره د بطلان په اړه ښه رول لوبولی و، محکمه هم د

خطرناکو مخالفتونو مرتکبه شوې وه. له دغه کس سره مې د عمان په یوه هوټل کې ولیدل، یو بل ملگری هم راسره و او د اغلې رغد سکرتره ژباړنه مو هم راسره کړې وه چې خبرې وژباړي. مونږ ته یې وویل: د قانوني مشاور په صفت امریکایان ډېره غټه میاشتنۍ تنخوا راکوي، خو زه امریکایی نه یم!! (د امریکایي استخباراتو کس)، دنده مې د دفاع مرسته ده، هیله لرم چې دغه لیدنه به له رسنیو لرې او پټه وي، همداراز د محکمې له لوري گمارل شوي څارنوالان او ان محکمه به هم نه خبرېږي. ما او ملگري مې د ده خبرو ته پاملرنه کوله. زمونږ پرېکړه داسې وه چې په ټولو معلوماتو د ملگرو له خبرولو او له هغوی سره له مشورې کولو مخکې به بې له غبرگونه غوږ ورته نیسو. بیا (مشاور) خبرې واړولې او وې ویل: تاسې چې په محکمه کې له کومو ستونزو سره مخامخ یاست، زه پام پرې کوم، هڅه کوم چې دواړه لوري په یوه ټکي کې سره را غونډ کړم، له تاسې څخه غواړم چې پر قانوني اړخونو او د څارنوالانو پر ثبوتونو تمرکز وکړی، ځکه ټول دلایل یې کمزوري او نازک دي او په سادگۍ سره ختمېدای شي. داسې دلایل ورسره نشته چې ادعا پرې پر مخ بوځي. بیا یې وویل: په دې قضیه کې که صدام حسین ته تر ټولو ژوره جزا ورکړل شي، نو هغه به دوه کاله بند وي. خو ستاسې پام دوهمې قضیې (انفال) ته را اړوم. ځکه د دجیل په قضیه کې زه ډاډ درکوم چې ولسمشر هدف نه دی، بلکې برزان هدف دی. تاسې باید (انفال) ته ډېره پاملرنه وکړئ، ځکه هلته غیر متعارفې وسلې کارول شوې دي، هیله لرم چې د محکمې دننه ارامي لازمه کړی.

مونږ ورته وویل چې مونږ له امریکایي اړخ سره ډېرې ستونزې لرو، زمونږ او د ولسمشر او د هغه د ملگرو ترمنځ د قانوني اسنادو، پاڼو او یادښتونو ممانعت کوي، همداراز د وکیلانو ملاتړ هم نه کوي، ده وویل: د وکیلانو د ملاتړ په اړه تاسې کولای شی چې کپټن Lee (چینایي الاصله د سمندري ځواکونو افسر

دی، لوړه رتبه یې لرله) ته لیک ور واستوی، هغه ستاسې د ملاتړ مسئول دی. خو له صدام سره د پاڼو او اسنادو د تبادلې په اړه، که هغه سپینې هم وي، امریکایان وېرېږي، هسې نه چې څوک پاڼې په زهرو ککړې کړي او تاسې ته بې درکړي چې ده ته یې ور ورسوی. مونږ ورته وویل: ډېر ښه، نو بیا د پاڼې کاپي کړي او د ځینو ځایونو له ورانولو پرته د کاپي پاڼې ولسمشر ته ورکړي او بیا اصلي پاڼې درسره معاینه کړی. همداراز هغه پاڼې چې تاسې ولسمشر ته ورکړې او ککړې نه دي، ولې اجازه نه راکوی چې له ولسمشر څخه یې واخلو؟ د دفاع د کمېټې د مانعینو په اړوند مو ډېرې پوښتنې ترې وکړې، چې اسناد جعلي کېږي او په محکمه کې د ننه د دفاع په کمېټې او په څارنوالانو پورې په اړوندو چلندونو کې دوه ژبي کېږي. د لیدنې په پای کې یې وویل: تاسې باید له خپلو موکلینو سره اړیکې وشلوی، یعنې وکیل د له بل تورن څخه دفاع نه کوي (د وکیلانو له یو بل سره مرسته او د گډ پلان له امله محکمه او مشاورین حیران شوي دي) او زیاته یې کړه: د بېلگې په ډول هغه وکیل چې له صدام څخه دفاع کوي، هغه د له برزان یا رمضان او یا بل تورن څخه دفاع نه کوي، زما په فکر په دې قضیه کې اصلي تورن برزان دی.

مخکې له دې چې څو ساعته لیدنه پای ته ورسېږي، ما ورته وویل: ته باید امریکایان خبر کړې چې د عراق یووالی او راتلونکی او هم صدام حسین «سره کرښه» دي.

دلته یوه پوښتنه را ولاړېږي، که امریکایان پر دې پوهېدل چې د دجیل قضیه له ولسمشر څخه تور لرې کوي، نو بیا یې ولې د اعدام لپاره په بېړه دښمنانو ته وسپاره او خپلې غاړې یې د ده له وژلو خلاصې کړې...

پر دې ټول وگړي پوهېږي چې د ولسمشر صدام حسین د اعدام پرېکړه له وړاندې برابره شوې وه، چا چې په دغه ډول محکمه جوړه کړې وه، هغوی د ولسمشر دښمنان وو او د ولسمشر محاکمه کول یوه غولوونه وه، څو وویل

شي چې عادلانه محاکمه وشوه. خو د بېرني اعدام پرېکړه ناڅاپي وه. امریکایان هم قانع وو چې د دجیل قضیه اعدام نه شي لازمولی، دا د قضیو په لړۍ کې لومړۍ قضیه وه چې ورپسې به پر ولسمشر پرېکړه کېده.

دا هغه ډرامه ده چې دوی برابره کړې وه چې پر قضیو د جزاگانو وېشل دي او لکه څرنگه چې ولسمشر صدام حسین وویل، حکمونه به پر نومونو او پر گوماني قضیو په وېشلو سره وي. پوښتنه دا ده چې د پرېکړې صادرول ولې د جون له میاشتې نومبر میاشتې ته وځنډېدل؟

له ځینو معلوماتو داسې ښکارېده چې د دواړو کردي گوندونو په مشرۍ کې ځینو لورو او ځینو سیمه ییزو لورو امریکایي ادارې ته ویلي وو چې ولسمشر په هغه قضیه اعدام کړي، چې تر کردانو په عراقیانو کې ډېره معلومېده. د گوندونو ډېر څښتنان دې ته چمتو وو چې د دغې مسؤلیت په غاړه واخلي، ځکه دوی باوري وو چې ۹۰ سلنه د کردي ولس زامن به دا و نه مني.

امریکا، ایران، حلبجه او وکیلان

پوښتنه کوو: ایا د امریکایانو او ایرانیانو ترمنځ داسې تړون شوی و چې عراق په خپل منځ کې سره ووېشي، چې دا به په عراق کې د سرېښو له لوی ډنډ څخه د امریکایانو له وتلو سره مرسته وکړي؟

امریکایانو ته د ولسمشر د دریځ ټینگوالی ثابت شو، هغه به له زندانه د نه د مقاومت له اتلو زامنو سره په اړیکه کې و او په عراقي پروژې یې اغېزه درلوده، د قضیې پر عدالت د ده ټینگوالي او ایمان او د محکمې د نه زړور دریځ یې پر بندي ملگرو لویه اغېزه وښیندله او پر عربي پروژې او د نړۍ په ازادو کسانو لکه د بېلو دولتونو پر ژورنالیستانو، لیکوالانو، د پارلمان پر وکیلانو، سیاسیونو او مشرانو یې حیرانوونکې اغېزه وکړه. ان ډېری هغه امریکایي افسران چې په زندان کې د نه به له ده سره مخامخ کېدل، ډېر ورسره خواخوږي شوي وو او شخصیت ته یې حیران وو. د دجیل د قضیې په اړه د صدام حسین په

اعدامولو کې بېړې ډېر وضاحتونه درلودل. که ولسمشر د انفال قضیې ته حاضر شوی وای، نو کېدای شي داسې چارې یې را سپړلې وای چې ډېر دولتونه به ترې په تنگ شوي وای، په هماغو دولتونو کې متحده‌ایالات هم دي، چې عراق ته به یې په غیر مستقیم ډول د ځینو عربي هېوادونو له لارې د ایراني پوځ د ځایونو او خوځښتونو په اړه وهمي معلومات ورکول. په همدې یوه وخت کې امریکا او اسرائیلو له ایران سره وسله ییزه مرسته کوله (ایران گیټ)، یعنې امریکا دوه مخی سیاست لوباوه، کوښښ یې کاوه چې د عراق او ایران دواړو هېوادونو انرژي او شته امکانات په یوه وخت کې هلاک شي. دا کار یې ځکه کاوه چې په بشپړ ډول د عربي خلیج د هېوادونو برخې یوازې دې ته پاتې شي، منځنۍ آسیا ته نږدې شي او د روسیې او چین پر مسیر ولکه وکړي، عراق او ایران کمزوري کړي څو صهیوني جریان په سیمه کې یوازینی ځواک پاتې شي.

پر دې سربېره، دا شونې وه چې ولسمشر صدام حسین به په بغداد کې د دواړو کردي گوندونو د قیادتونو او د ملي حکومت ترمنځ د شویو خبرو اترو په اړه ځینې هغه معلومات را وسپړي چې د دواړو کردي گوندونو مشران پرې خبر دي. یوه ورځ ولسمشر وغوښتل چې د انفال د قضیې په څېړلو کې د جلال طالباني شاهد وي. همداراز ولسمشر به د حلبجې د موضوع په اړه د عراق د بهرنیو چارو له وزارت سره شته معلومات را وسپړي، چې امریکا، آلمان او له دې قضیې سره نور تړلي دولتونه به وننگوي، هلته یو خطرناک راز او یو ډېر مهم سند و چې یوازې جلال طالباني ته معلوم و. نو که د حلبجې قضیه پرانیستل شوې وای، ولسمشر به هغه راز ویلی وای او جلال طالباني به خپل کرلي رېبلي وای. ځکه امریکا او نورو لاسپوڅو یې د انفال موضوع د حلبجې له موضوع بېله کړه څو ولسمشر اخرنۍ موضوع را ونه سپړي او د همدې لپاره

د ولسمشر د اعدام توصیه وشوه. په دغه توصیه کې مشهورو عربي قیادتونو هم ونډه درلوده!.

دلته یوه اشاره کوم، هغه دا چې ایران ډېر کوښښ کاوه چې په محکمه کې د حلبجې موضوع یاده نه شي. ما ته د راکړل شویو معلوماتو له مخې، ایراني چارواکي مخکې له دې چې له ولسمشر څخه د دفاع عربي او نړیوالې کمېټې سره یوځای شي، له ځینو عربو مدافع وکیلانو سره یې په پاریس کې کتلي وو، د حلبجې د قضیې په اړه د خبرو د نه کولو لپاره یې میلیاردونه ډالره ورته منلي وو او که موضوع یاده شي نو د خلق په مجاهدینو یې پړه ور واچوي.

امریکایي استخباراتو هم یوه ډله لېږلې وه او د خاورې، کښت او په حلبجه کې د لګېدلو وسلو نمونې یې ورسره اخیستې او څېړلې یې وې. ثابته شوې وه چې عراق داسې ګاز نه لري لکه هلته چې کارېدلی و، بلکې هغه ګاز د ایران له لوري په وسله‌والو ځواکونو کارول کېږي، چې سیانایډ ګاز بلل کېږي، همدغه څرګندونه امریکایي جنرال سټېفن بلېټر هم کړې وه. دلته د هغه څه یادونه کوو چې ولسمشر صدام حسین له سناتور باب ډول سره د ۱۹۹۰ ز کال په لیدنه کې ویلي وو، کله چې یې په پای کې په حلبجه کې د عراق د ګازو د استعمال په اړه ترې پوښتلي وو، ولسمشر ځواب ورکړی و چې عراق چمتو دی چې کمېټې ته هلیکوپټر الوتکې برابرې کړي او حلبجې او کردي ښارونو ته یې ولېږدوي څو هلته له خلکو سره وګوري، د خاورې معاینه وکړي څو ورته معلومه شي چې عراق هغه ګاز نه دی کارولی.

د ولسمشر د ټولو کلکو دریځونو په مقابل کې امریکایانو قناعت حاصل کړ چې چانې وهل ورسره ناشوني دي، په ځانګړي ډول له شماله تر سوېله د مقاومت د غځېدلو او لوېدلو په اړه د عراقي ولس د بېلو جوړښتونو ترمنځ د کورنۍ جګړې اور بلول ناشوني دي. پر دې پوه شول چې د عراقي قیادت او په امریکایي زندانونو کې د ټولو زندانیانو داسې پرېکول ناشوني دي څو د

ولسمشر پر ضد په دروغو شاهدي ورکړي، له ډېرو غولونو، ژمنو، ګواښونو او د مالونو په وړاندیز کولو او سره له دې چې ځینې په لومړیو کې د ډېر فشار له امله کمزوري شول، دوی د ولسمشر په دریځ پوه شول چې په هېڅ قیمت د عراق پر خاوره او ازادۍ چانې نه وهي. ولسمشر به ټولو عراقیانو، بعثیانو، نظامیانو او د مقاومت کسانو او نورو ته له امریکایانو سره په خبرو نه کولو امرونه کول او ورته ویل به یې چې د خبرو اترو موضوع د یوازې او په زندان کې ملګرو ته پرېږدي څو د مقاومت د رهبرانو د معلوموالو او سپکو چانې وهلو ته د راوستلو له لارې غالب نه شي. امریکایان قانع شوي وو چې له ولسمشر سره چانه وهل ناشونی کار دی او خبرې اترې به په عراق کې د دوی اهداف او غرضونه ترسره نه کړي.

د ولسمشر د اعدام په اړه ډېر اجنټان سره راغونډ شول، دغه اجنټان د امریکایي ادارې، اسرائیلو، ایراني صفوي نظام، د دواړو ګوندونو کردي لوري، په عراق کې د امریکایي نیواک په چوپړ کې لاسپوڅې ایراني ملېشې او د امریکا او برېتانیې لاسپوڅي وو.

د جنیف له تړون سره سم، د قانوني مسئولیتونو پر خلاف امریکا د جګړې بندي ولسمشر صدام حسین د هغه او د عراق د ولس دښمنانو او کینه کښو رقیبانو ته وسپاره څو یې د نړۍ د مسلمانانو په وړاندې په تر ټولو مقدسه ورځ ووژني او ټولو عربو او مسلمانانو ته اهانت او سپکاوی وکړي، د نړۍ مشرانو، په ځانګړي ډول د عربو مشرانو ته پیغام ورکړي، څوک چې د امریکا له امر څخه سرغړونه کوي، پایله به یې داسې وي او د ولس له لوري یې زامنو، وروڼو او د عراقي مقاومت ټولو لښکرو ته د عزم او ایمان د لړزولو او د را پرځولو د هڅو پیغام ورکړي. خو څه چې وشول، په بشپړ ډول برعکس وو او هو دا دی عراقي ولس ورځ په ورځ ځواکمنېږي او دا دی مقاومت له ټولو

لښکریانو سره ورځ په ورځ یو موټی کېږي او ایمان، ثبات، کلکوالی او ځواک یې زیاتېږي.

د ولسمشر د وژلو معامله

دلته د امریکایي مصدرونو کیسې ته را ګرځو چې په وروستیو شېبو کې څه پېښ شول:

امریکایي مصادر د ایران د لاسپوڅي د نیواک حکومت ته د شرعي دولت د رئیس د وژلو د جریمې د ترسره کولو لپاره د هلو ځلو په اړه دې ته اشاره کوي، چې ځینو لوړپوړو امریکایي افسرانو پر سفارت فشار راوړ چې له واشنګټن سره اړیکه ونیسي څو د ولسمشر د وژلو د عملیې پلي کول وځنډوي. دغه مصادر لا دا هم وايي چې ځینو دغو افسرانو ویلي وو چې ولسمشر به دی مالکي حکومت ته ونه سپاري او په هماغه وخت کې د عراق حاکم زلمی خلیلزاد، چې په خضراء سیمه کې د امریکا سفیر و، هغه د وژلو د عملیې د ځنډولو په اړه مالکي ته په قناعت ورکولو کې ناکام شو، همدغه مصادر وايي او دا حقیقت ته ډېر نږدې هم ښکاري چې د نیواک پر حکومت د واکدارانو ایراني ملېشو او ډلو مشرانو له امریکایي ولسمشر سره هغه وخت معامله وکړه چې د یوه عربي هېواد له پلازمېنې څخه یې لیدنه کوله. په دې معامله کې مالکي، عبدالعزیز حکیم او مقتدی الصدر په غیر مستقیمه توګه (د مالکي له لارې) ونډه درلوده.

په عراق کې د امریکایي نیواک، د هغه د اهدافو او ګټو په چوکړ کې د ژمنو په مخ کې د بوش ځواب راغی: "دوی ته د صدام سر ورکړئ" او دا تېر شول چې بوش یو کال مخکې اعلان وکړ چې دنده به د ۲۰۰٦ ز کال تر پایه پای ته رسېږي. نو د ولسمشر صدام حسین له وژلو پرته به د بلې کومې دندې په اړه غږېده. که هر څومره د معاملو او د ولسمشر د وژلو د جریمې په اړه خبرې

وشي، خو د ولسمشر په وژلو، د عراق په ورانولو، د عراقي ولس د پاشلو او د پانګو په غلا کولو او چورولو کې لومړنۍ مسئوله او لومړنۍ مجرمه امریکا ده.

استاد مازن شندب په خپل کتاب "توپانونه" کې چې په ۲۰۰۷ ز کال کې خپور شو، وايي، "... د دغه ایراني کار ډرامه له هغه دریځ څخه پیلېږي چې د نومبر په پای کې د اردن په پلازمېنه عمان کې چې د امریکایي ولسمشر جورج بوش او د عراق لومړي وزیر نوري المالکي ترمنځ لیدنه ټاکل شوې وه له هغې څخه مقتدی الصدر دغه دریځ نیولی و، مقتدی الصدر ګواښ کړی و چې که لیدنه وشوه، نو په حکومت کې به دی د خپلو وزیرانو غړیتوب وځنډوي. د دواړو کسانو ترمنځ له لیدنې وروسته مقتدي خپل ګواښ پلی کړ، خو د صدریانو یوه غړي نصار الربیعي وروسته اعلان وکړ، که په دقت سره ووایو دغه اعلان یې د جنوري په ۱۴، یعنې د صدام حسین له اعدامولو څخه دوه اونۍ وروسته او د "برزان" او "عواد البندر" له اعدامولو یوه ورځ مخکې کړی و. اعلان یې کړی و چې صدریان به ډېر ژر حکومت او پارلمان ته را وګرځي. د همدې میاشتې په ۲۱مه را وګرځېدل، له دغو را ګرځېدلو څخه پوښتنه را ولاړه شوه چې هېڅوک هم ورته ونه درېدل: ولې مقتدی الصدر او استازي یې حکومت او پارلمان ته وروسته له هغه را وګرځېدل چې د مالکي او بوش پر لیدنې د نیوکې له امله وتلي وو؟... څوک چې د دغو ټولو پټو قطبونو لپاره سم ځواب غواړي، باید قانع شي مخکې له دې چې نوري المالکي د بوش وروستۍ لیدنې ته ورشي، له حکومت او پارلمان څخه د مقتدی الصدر د په شا کېدلو ګواښ د مقتدي له لوري نوري المالکي ته یو پیغام او شفر و او د دغه پیغام ویل: "که امریکایان د لوی اختر په لومړۍ ورځ د صدام د اعدامولو په حق کې اجازه ور نه کړي، نو د عراق شیعه ګان به په عراق کې د ۱۵۰ زره څخه د ډېرو امریکایي پوځیانو پر ضد جګړه اعلان کړي" او د بوش مخې ته هم د

مقتدي د گواښونو له بېرنیو منلو پرته بل انتخاب نه و، له دې منلو سره مقتدی الصدر هم خپل وزیران حکومت ته را وگرځول" (۲۵۰-۲۵۲ مخ).

ولسمشر صدام حسین د ده په النور سمندرگي کور کې په ځمکتل کې بندي و، دغه کور پر دې سمندرگي د عمومي پله کینې اړخ ته پروت دی. دغه کور (زندان) له بهر څخه پټ شوی څو د نورو دولتونو مصنوعي سپوږمکی یې کشف نه کړي او عراقي مقاومت یا ایران ته د ځای انځورونه ور ونه لېږي. همداراز له د ننه خوا نه هم پټ شوی و، دېوالونه یې پوښل شوي وو او نقشې پرې اچول شوې وې څو ولسمشر یې ونه پېژني، ځکه دغه کور هغه ودان کړی و، نو دوی وېرېدل چې هسې نه څارنوالانو ته یې معلومات ورکړي څو د مقاومت لپاره د هدف ټاکل اسانه شي.

د ولسمشر وروستی غوښتنه

له اعدامولو مخکې د جمعې د شپې په لومړنیو ساعتونو کې ځینې امریکایي افسرانو چې د زندان مشر هم پکې و، له ولسمشر سره خدای پاماني وکړه، ولسمشر یې له ورونو برزان او سبعاوي سره هم د الله پاماني غوښتنه کړې وه... ساعتونه تېرېدل. ولسمشر لکه د تل په څېر همغه شپه هم پر خپل کټ تېره کړه، د ماسختن له لمانځه وروسته یې قرآن تلاوت کړ... د زندان مشر امریکایي افسر ورته وویل چې د اعدام وخت سبا سهار وختي دی. امریکایي ساتونکو د دې لپاره په بشپړه پاملرنه تر څار لاندې نیولی و، چې دی ځان زندی نه کړي... سهار له سپېدو سره سم په څلورو بجو د زندان مشر د ولسمشر کوټې ته ورغی او ورته وې ویل چې دوی به یې عراقیانو ته وسپاري او پوښتنه یې ترې وکړه چې که څه غواړي. ولسمشر اودس وکړ او په لنډه موده کې چې یې څومره قرآن تلاوت کولای شوای، هماغومره یې تلاوت کړ. بیا یې وغوښتل چې شخصي توکي یې مدافع وکیلانو ته وسپاري او هغوی یې د اغلې رغد (د ده لور) ته ورکړي او له دوی څخه یې وغوښتل چې لور یې

خبره کړي چې دی په ارام وجدان او پاک لاس د جنت په لوري د خپل رب لیدو ته روان دی، د یوه داسې پوځي په صفت درومي چې ځان او کورنی یې د عراق او ملت لپاره قرباني کړې دي.

خړه کورتی، سپین کمیس او تور بالاپوش یې په تن کړل، بغدادي خولی یې په سر کړه، بیا به محکمې ته، ته او یا به یې له وکیلانو سره د بغداد د نړیوال هوایي ډگر په سوېل کې په کروپر پوځي اډه کې لیدو ته، ته.

دی او د ده امریکایي ساتونکي پوځیان د ولسمشر د لېږد ځانگړي موټر ته پورته شول، د نړیوال سره صلیب نښان هم پرې وهل شوی و، د امریکایي مصدر پر اساس بیا یوې امریکایي بلک هاک الوتکې ته ولېږدول شو، له دوی څخه یې وغوښتل چې سترگې د نه ور تړي... په بغداد کې یې فکر کاوه... کېدای شي بغداد به هم خپل روان بچي ته د مینې وروستی نظر کاوه... د بغداد اسمان سوری شو. لکه د آخرنۍ وداع په نظر چې ورته گوري، لکه دغه د ده له لوري ودان شوی، عزتمن شوی او خپل عمر یې ور بښلی ښار... چې ورو ورو روان وي... لرې پټېده. له څو دقیقو وروسته په کاظمیه سیمه کې د دجلې د سیند په لوېدیځ اړخ کې پرته د امریکایي ځواکونو په پوځي اډه کې کښته شول، دغه ولسوالي د نیواک په وخت کې په درېیو برخو ووېشل شوه، یوه برخه یې امریکایي پوځي اډه شوه، دوهمه برخه یې د نظام ساتونکي نومو ځواکونو پیرو شوه او اخرنۍ برخه یې د نیواک په حکومت کې د عدلیې د وزارت د ملاتړ اداري پیرو شوه.

ولسمشر په امریکایي پوځي اډه کې له الوتکې راکښته شو، سترگې یې په سوربخونو تورو عینکو ور وپوښلې، دغه عینکې به امریکایي پوځ له یوه ځای څخه بل ځای ته د زندانیانو د لېږد لپاره کارولې. پر ولسمشر شا او خوا یو شمېر امریکایانو را تاو وو (د پوځي پولیسو کسان) (مارشال) او د قصوی ملاتړ

اداري ته يې د ننه کړ، له لومړي دروازې سره د امريکايي ساتونکو رول پای ته ورسېد او خپلو موټرو ته را وګرځېدل.

د نیواک حکومت ته د ولسمشر سپارل

د عينکو له لرې کولو وروسته په اداره کې لومړۍ برخې ته د ننه کړل شو چې هغه له ترهګرۍ سره د مبارزې برخه وه، د عراق د اتلانو او مشرانو په حق کې چې به د لا قانونيت په زمانه کې له بې قانونه ډرامه ييزو محکمو څخه د اعدام پرېکړې را وتلې، نو پلې کول يې په دغې برخې پورې تړاو درلود. وخت د سهار پنځه نيمې بجې وې. کله چې ولسمشر ور د ننه شو نو اوسپنيز قفسونه يې وليدل، هغه عراقيان او عرب مقاومت کوونکي پکې وو چې د وژلو پرېکړه يې شوې وه.

ولسمشر ورته موسکی شو او په عزت سره يې ورته وکتل، هلته يې د درېدو له لارې د دوی اتلوال دريځونه وپېژندل. همداسې يوې کوټې ته يووړل شو... هغه ملېشې پرې را تاو وې چې د تېرې پېړۍ په اتيايمو کلونو کې به يې د عراقي -ايراني جګړې له امله ښکنځلې ورته کولې. ولسمشر د قصوی ملاتړ يوې کوټې ته ننوت، مخې ته يې منير حداد وموند چې د نيواک په وخت کې قاضي شوی و، له ولسمشر سره د (کردانو د کډه کولو) په قضيه کې يې په ۲۰۰۵ ز کال د خپرنې په يوه ناسته کې اعلان وکړ چې دی په خليجي هېواد کې اوسي او دی ميليونر دی، هېڅوک يې پر پرېکړه اغېزه نه شي کولای. بيا يې زياته کړه او ولسمشر ته يې وويل: صدامه نور د سياست په اړه ستا خبرې بس دي. پنځه دېرش کاله وغږېدې، موږ له دغو خبرو ماړه شوي يو او اوس ته په جنګي جرمونو تورن يې.

په دغه وخت کې د جيش المهدي د ملېشو ډلې د پوځي استخباراتو په مديريت را چاپېرېدل، دوی اراده کړې وه چې پر مديريت بريد وکړي، ولسمشر وتښتوي او د خيالي مبالغو په بدل کې يې ايران ته وسپاري. مالکي

له مقتدى الصدر سره مداخله وکړه، دا چې دوی به په عراق کې نور هم رسوا شي او امريکايان به په غوسه شي، نو له دغې رسوايي څخه يې مخنيوی وکړ. د وژلو جريمه د مقتدي د راتلو تر وخته يو څه وځنډېده چې ځينې مصادر يې شتون د معلومو لاملونو پر اساس ردوي څو د نيواک پر حکومت او پر نيواک سخته تمامه نه شي. مقتدي راغی او ساتونکي هم ورسره وو، کله چې يې ولسمشر وليد چې قرآنکريم تلاوت کوي، ورته يې وويل: اوه! دا نو څنګه طاغوت دی؟ ولسمشر ډېر په ځير ورته وکتل، پر يوه ساتونکي يې ښه ونه لګېده او ولسمشر يې په کنداغ باندې پر سر وواهه.

قاضي منير حداد له ولسمشر څخه وغوښتل چې د ده په ځانګړې چوکۍ د کېني. بيا يې د باطلې وژنې د پرېکړې حکم ورته ولوست او د نوري المالکي لاسليک يې ور وښود او لکه څرنګه چې د ډرامه ييزې محکمې قانون ټاکلې وه رياست نومې شورا يې بايد تصديق کړې، خو د هغې تصديق پرې نه و.

ولسمشر د خونکارانو په ليدو سره څنګه رويه وکړه؟

ولسمشر نارې پيل کړې: ولس د ژوندی وي، امت دې ژوندی وي، عراق د ژوندی وي، عربي ازاد فلسطين د ژوندی وي، مرګ په لاسپوڅو... بيا: موږ په جنت کې يو، دښمنان مو په اور (جهنم) کې دي. قاضي او څارنوال ته يې ور ناره کړه: فارسيان، امريکايان او لاسپوڅي مرده باد... ولسمشر يې بيا خسته‌ګُنې کوټې ته يووړ څو د مرګ د ډلې له ټولو مشرانو سره وګوري، په هغوی کې: عبد العزيز حکيم، موفق الربيعي، علي دباغ، سامي عسکري، بهاء الأعرجي او مريم الريول او منقذ الفرعون هم وو. لکه دوی چې دعوه کوله يو سني امام هم نه و. پر دې سربېره د ايراني استخباراتو کسان هم وو چې ښه عربي يې ويله او عراقي نومونه يې ورته غوره کړي وو، د ولسمشر د شخصيت د تاکيد لپاره راغلي وو څو لکه اوازه چې وه چې کوم بل صدام ته ورته کس نه وي. دغه ايراني افسران د قيادت د غړو د اعدامولو په ټولو حالاتو کې حاضرېدل، بلکې مخکې له دې چې برزان په چړو حلال کړي له هغه څخه

يې څېړنه وکړه، چې د حلالېدو د دغې شېبې په اړه علي دباغ وويل چې دا له بدن څخه د سر د لرې کولو حالت دی، نادره پېښه ده. د ايراني استخباراتو يوه افسر د اعدام رسی ته ور پورته شو او مخ يې پوښلی و. په دغو افسرانو کې لوی کسان هم وو لکه په عراق کې د ايراني استخباراتو مسئول احمد فروزنده. له اروپا څخه له راتلو سره سم د جريمې له پلي کولو وړاندې، له احمد جلبي، موفق الربيعي او جلال الدين الصغير سره يو ځای شو، پر هغوی يې فشار راوړ چې د وژنې په پلي کولو کې بيړه وکړي. همداراز د جيش المهدي ځينې مشران، علي اديب، خضير الخزاعي، صادق الرکابي او له ايراني سفارت څخه نور کسان راغلل. د څارنوالانو يا سني ډلې د کوم کس له شتون څخه د منع کېدو لامل د ايراني استخباراتو د مشرانو، د انقلابي ساتونکو او د ايراني القدس کنډک د مشرانو شتون و، چې په دوی کې جنرال سليماني هم و. مخکې له دې چې ولسمشر د شهادت زينو ته پورته شي، دوی ورسره په فارسي ژبه وغږېدل څو ولسمشر ته څرګند پيغام ورکړي چې د ده برخليک او د عراق مسير د ايران لاسونو ته ولوېد. نيواک او حکومت يې دغه رسوايي پټه کړه.

مشر د شهادت او وياړ زينو ته پورته کېږي

ولسمشر صدام حسين په پوره غرور او لوړ سر روان شو. دغو ټولګيو په تنګوونکو او ښکنځل مارو خبرو او دښمنيزو شعارونو د ده هرکلی کاوه، بلکې د مرګ د ډلې ځينو چارواکو او مشرانو پر ولسمشر د تېري او وهلو هڅه وکړه، د ده په لاسونو کې زولنې وې، خو بيا هم په جرئت سره ثابت او جګ ولاړ و. دوی ته يې ور غبرګه کړه: تاسې خاينان ياست... لاسپوڅي... د ملت دښمنان ياست... امريکا او لاسپوڅي د مردار شي. په سر باندې يې دوی ته اشاره کوله. موفق الربيعي زښته بدې ښکنځلې ورته کولې او زړه يې پرې تشاوه، ولسمشر ورته وويل... تاسې ترهګر ياست... ترهګر... بيا... مقاومت د

ژوندی وي... ملت د ژوندی وي... عراق د ژوندی وي... فلسطين د ژوندی وي... عربي امت د ژوندی وي. بيا يې زياته کړه چې ده عراق ته خدمت کړی او ودان کړی يې دی.

په دغه وخت کې د مالکي انځورګر (علي المسعدي) ځينې ټوټې ثبت کړې. بيا د ملېشو وينه بهوونکو د ولسمشر له مخې زولنې خلاصې کړې او شا ته يې لاسونه پرې ور وتړل، هغه ځنځير چې د ولسمشر په پښو کې و هغه يې د اعدام په حالاتو پورې په ځانګړې تړونکې بدل کړ. ولسمشر له منقذ الفرعون څخه وغوښتل چې له ولسمشر سره شته قرآنکريم د يو کس ته ورکړي، (بدر البندر ته) څو يې هغه د ده کورنۍ ته وسپاري.

ولسمشر د دار د رسۍ په مخ کې په ټول صبر، ايمان او جګ سر ودرېد، لکه څرنګه چې ټولې نړۍ وليد. د ولسمشر دغه لويه ننداره د ربيعې د وينا پر خلاف وه چې هغه ويل چې ګواکې ولسمشر صدام حسين په وېرېدو پيل وکړ. د دار رسۍ ته پورته شو او ويل يې: يا الله يا الله. لکه لوړ څوکې غر، لکه د خُرماوو دنګه عراقې ونه... د رسۍ مخې ته په بشپړې زړورتيا او په ځواکمن او نه ماتېدونکې عزم ودرېد. دغه له غروره ډکه درېدا د دسيسه جوړوونکو... حاضرينو د توقع پر خلاف وه.

د مرګ د ډلې (جيش المهدي) د قيادت له مشرانو څخه د جنايتکارانو د ډلې څلور غړي د ولسمشر مخې او شا ته ولاړ وو. د مقتدی الصدر اوښې رياض النوري ولسمشر ته د دار رسۍ ور په غاړه کړه، خو دا چې دوی رسوا نه شي نو ټولو د جريمې خولپوټې (پوزبندونه) واغوستل. که هر څومره پټ شي او دا رد کړي، خو مونږ پوره باوري يو چې څه پېښ شول او د اعدام د پلي کولو لپاره د مقتدی الصدر له شتون څخه هم باوري يو. هغه کس چې ولسمشر ته د رسۍ له ور په غاړه کولو وروسته يې رسۍ سمه کړه، هغه مقتدی الصدر و

او د ولسمشر ښي اړخ ته ولاړ و، د هويت د پټولو لپاره يې مخ پټ کړی و، په مالکي يې شرط ايښی و چې په خپله د ولسمشر د وژلو عمليه پلې کړي.

ولې ۳۹ غوټې؟!

ولسمشر د تورې کڅوړې ور په سر کول رد کړل او دوی ته يې اجازه ورکړه چې تر رسۍ لاندې يې په غاړه ورته کېږدي. دغه رسۍ امريکايانو له صهيوني پوځي څخه اخيستې وه، د اوږدوالي او د رسۍ د نوعيت له اړخه له قانون سره په مخالفه طريقه جوړه شوې وه... او د ولسمشر په غاړه له غوښتنې سره سم کېښودل شوه... له دې وړاندې، تالار ته يو امريکايي پوځي د ننه شو چې په اصل کې يهودي و، رسۍ ان تر ۳۹ غوټو ورسوله (دا د هغو توغنديو شمېر دی چې په ۱۹۹۱ ز کال کې عراق پر تل ابيب ور توغولي وو، چې دا له ولسمشر سره د صهيونيانو د کينې او د ده د اعدامولو يو لامل و)، له حاضرينو څخه يې غوښتي وو چې د پرېکولو يوه آله ورکړي، د جنايتکارانو د ډلې يوه سړي د قصاب چاړه ورکړې وه، دغه چاړه يې برابره کړې وه څو د ولسمشر غاړه پرې ور پرې کړي او سر يې له تنې نه بېل کړي څو وروسته د سر په اخيستلو مېله جوړه کړي او د زړه تشونې له امله يې د انقلاب په ښار کې د لويې ډلې په لارو کې وګرځوي...

مقتدی الصدر را مخکې شو، کله چې ډاډه شو د ده په لاس اعدامېدونکی کس صدام حسين دی او بل ورته کس نه دی، نو د ولسمشر په غاړه يې رسۍ ور ټينګه کړه. ولسمشر په بشپړ ثبات ور مخکې شو او پر افقي دروازې، چې ۸۰ پر ۸۰ سانتي متره کې وه، برسېره ودرېد. دلته يوه حکومتي کس (لکه څرنګه چې ګومان کوي ساتونکی نه و) په مذهبي توګه د ايران په رواج د "الصلاة علی محمد و آل محمد" نارې کړې، بل يوه د محمد باقر الصدر په نوم نارې کړې او حاضرينو هم د مقتدي په نوم نارې کړې... له دې وروسته به د دغو کينه کښو او ولسمشر صدام ترمنځ په نوبت نارې کېدلې، ولسمشر به

دوی ته ور غبرګوله "مقتدي... هی های؟"... ولسمشر دغو جلادانو ته تسليم نه شو ان تر دې چې د رب له پرېکړې سره مخامخ شو. په وروستيو شېبو کې... يوه کس چې د مالکي د مذهبي حکومت يو لوړ پوړی و چيغه يې کړه "جهنم ته"، ولسمشر ځواب ورکړ: "ان شاء الله جنت ته، له عراق څخه قربان". بيا دوه لوی حاضران را ولاړ شول او له نندارې څخه يې په ګرځنده ټليفون سره فيلم ډک کړ او بيا يې پر يوه نړيوال چينل په ۱۸۰۰۰ امريکايي ډالرو وپلوره!.

په غير قانوني او دسيسه بازه محکمه کې د نائب منقذ الفرعون هڅه وکړه چې لږ تر لږه د کمرې په مخ کې، نه د ښه نيت له امله، د ولسمشر صدام حسين پر ضد تېري او شعارونه ودروي، وې ويل: وروڼو... هيله کوم، سړی د اعدام په حالت کې دی، خو د ده نارې د غوغا او ګډوډۍ په منځ کې يو ټيټ اذان هم نه و.

او دا د هغو کسانو په هکله څه نادره نه ده چې تر اوسه يې لا رسوايي روانه ده، له کوم وخت نه چې يې عراق او د عراق ملي نظام ته دسيسه جوړه کړې، بيا يې ډرامه ييزه محکمه وکړه، ان کله چې د دفاع د کمېټې د غړو مخه ونيوله او محکمې ته د رسېدو په لاره کې يې ټولې موانع ورته کېښودلې، نو له شهيد صدام حسين څخه د دفاع لپاره د امريکايانو له لوري د برابرې شوې لايحې د لوستلو لپاره يې عبد الصمد حسيني وګماره، چې د حقوقو جعلي شهادتنامه لري.

ايا په دار وځړول شو او که ووژل شو؟

ولسمشر يو ځل ټوله کلمه وويله او دوهم ځل پوره کولو ته يې پرې نه ښود... پاکه تنه را ولوېده، رسۍ قصداً اوږده کړ شوې وه څو ولسمشر پر ځمکه ژوندی ولوېږي او دوی يې په لغتو ووژني. ولسمشر پر ځمکه ولوېد، سر يې را پورته کړ او موسکی شو، خو دوی په لغتو وواهه او ډېر سخت يې وواهه، په ځانګړې ډول موفق الربيعي او مريم ، له کمرې او انځور اخيستنې څخه په

پټه کې تر لغتو لاندې وواږه. بیا یې بې خوځښته تنه په رسۍ را ځوړنده کړه څو دا وښیي چې ولسمشر په قانوني توګه اعدام شو.

له دې وروسته فرعون له نورو مشرانو سره را ولاړ شو او امریکایي افسرانو او د ایران د لاسپوځي د مرګ د ډلې کسانو هم ونډه پکې درلوده، په اوږو یې واخیست او ایراني مذهبي عبارتونه یې تکرارول چې د نیواک له لوري د نصب شوې محکمې، چې له ملېشو او د عراق له دښمنانو (ایران او اسرائیلو) سره له اړوندو لورو څخه یې تشکیل کړې وه، د داسې محکمې عدالت، پاکوالی او خپلواکي یې څرګندوله.

بیا د ولسمشر تنه د ملېشو د یوه رهبر کور ته یووړل شوه څو ناوړه مجوسي کار بشپړ کړي... دلته ایراني صفوي جنایتکارانو په ښکنځلو، لغتو او د پاکې تنې په بېلو برخو کې د تېرو چړو په ننه ایستلو سره د عراق او د امت د شهید د پاکې تنې استقبال وکړ. په دې کې د ایراني ګوندونو ټولو سمبولونو او مشرانو، د صفوي ملېشو مشرانو، نورو وینه بهوونکو او جلادانو او له اسلام او انسانیت سره نورو دښمني کوونکو ایرانیانو ونډه واخیسته او په هیستیري ډول یې چغې وهلې. بیا د ایراني استخباراتو ځینو افسرانو او متخصصینو د ولسمشر له تنې او هویت څخه ځانونه ډاډه کړل او بیا یې له دې وېرې مرۍ په چاړو ور پرې کړه، چې هسې نه بېرته ژوندی شي.!!.

پلان داسې و چې د نیواک په حکومت کې د کورنیو چارو د وزارت ارګانونه به د ولسمشر د اعدام عملیات پلي کوي، خو د ولسمشر پر اعدامولو د ځینو ملېشو د مشرانو د ټینګار له امله د نیواک د حکومت پلان ګډوډ شو.

د استخباراتو په ودانۍ کې د ولسمشر او د هغه د ملګرو د وژلو د عملیاتو پلي کولو ښه روحیه درلوده، همداراز ایرانیانو هم همدغه ځای غوښت. د وژلو عملیات د پوځي استخباراتو په مخکښي مدیریت کې په پنځمه ځانګه کې وشول، په دغه پلان کې داسې نښې دي چې له عراق او د عراق له ولسمشر

سره صفوي کینه ښیي. دا هغه ځانګه وه چې د عراق-ایران جګړې په جریان کې یې عراقي وسله‌والو ځواکونو ته د ایراني دښمن په اړه د معلوماتو ورکولو مسئولیت په غاړه و. دغه ودانۍ ځکه غوره شوې وه چې له عراق څخه د ایران پر غچ دلالت وکړي چې د ولسمشر شهید صدام حسین په مشرۍ یې د خمینیت د برید مخنیوی کړی و، هغه برید چې د عراق پر خاوره یرغل یې مباح ګاڼه او له هغه وروسته به یې په خلیج او جزیره کې پر نورو عربي دولتونو یرغلونه کول.

په بله ورځ مالکي د مسلمانانو او اسلام لوی اختر ته له سپکاوي وروسته له خپلو جنایتکارانو سره را ولاړ شو او خپل زوی احمد ته یې واده وکړ. په دغه جشن کې ټول هغه ایرانیان حاضر وو چې د وژلو په عملیاتو کې یې ګډون کړی و، له ټولو اسلامي ملتونو او له هغو شرعي حکمونو پر خلاف لوی اختر یې بلې ورځې ته وځنډاوه، چې د لوی اختر د ورځې په ټاکلو کې قطعاً باید اختلاف نه وي، ځکه هغه د حج له مناسکو سره تړاو لري، په دې سره له هغو ایراني عقایدو سره ګډ شول چې له حقیقي اسلامي شعائرو او مناسکو او د هغو له وختونو سره مخالفت کوي.

د ولسمشر صدام حسین پر اعدامولو د مالکي او جعفري ټینګار د دوی د ولایت په وخت کې د دې لپاره و، چې د دجیل ګماني قضیه په اصل کې د دعوت ګوند قضیه وه چې دغه ګوند ته د مالکي او جعفري نسبت کېده او دا د امریکایي - المالکي تړون یو بند و. ځکه د ولسمشر له وژلو وروسته مالکي وویل چې که اوس د لومړي وزیر له چوکۍ ګوښه هم شي، نو دی بې په کیسه کې نه دی، ځکه ده چې څه غوښتل هغه یې وکړل.

د ولسمشر کورنۍ او وکیلانو له دوو عربي هېوادونو سره اړیکه ونیوله او د نظریاتو تبادله یې وکړه چې امریکایي ادارې د مداخله وکړي څو د ولسمشر جسد یمن ته ولېږدوي او هلته یې خاورو ته وسپاري. په دغه وخت کې د

دغو دوو دولتونو د يوه د رئيس سكرتر را سره په اړيكه کې شو او د پېښې له امله يې خپله خواشيني او سخت خپګان وښود.

د ولسمشر شهيد صدام حسين تنه د صلاح الدين د والي نائب او د البو ناصر د قبيلې مشر ته وسپارل شوه. د مرګ ډلې (مذهبي ملېشې او جيش المهدي) پلان نيولی و چې د بغداد- صلاح الدين په لاره به ولکه کوي، جسد اخيستونکي به وژني او تنه به ايران ته تښتوي، بيه لا تر اوسه سمبال وه، په ميليونونو ډالره، خو دا چې امريکايي الوتکو په تکريت کې پوځي اډې ته جسد ولېرداوه، نو د دغو مجرمينو بغاوتونه او ناوړه غوښتنې پوره نه شوې...

هلته په امريکايي اډه کې د شهيد جسد ته زرګونه عراقيان او ورسره مشران او د ولايت پوځي زامن په تمه وو، جسد په داسې حالت کې ورته وسپارل شو چې د امريکايانو د هيبتونو په منځ کې يې په زوره زوره ژړل او هغوی يې نندارە کوله.

ده کورنۍ ته وصيت کړی و چې يا د يې د پيدايښت په ځای کې خاورو ته وسپاري او يا د د رمادي په ښار کې، د رمادي ښار د عزت له امله، ځکه د همدې ښار له ځمکې څخه د ده دفاع کمېټه را خوځېدلې وه او ځکه چې مقاومت امريکايان په ګونډو کړي وو او د قهرمانې فلوجې او د انبار ولايت د ښارونو په جګړو کې يې مات کړي وو.

د ولسمشر له شهادت څخه وروسته د يرغلګرو او د نيواک د حکومت وېرې په زياتېدو وې، ولس د عراق په ډېرو ولايتونو او ښارونو کې را خوځېدلی و او د نيواک او د هغه د مرستندويانو د جريمې معيوبوالی يې څرګنداوه، خو رسنيزه چوپتيا غوره شوه او تګ راتګ بند شو.

دلته امريکايي لاربنوونې وشوې چې د شهيد جسد به له عراق څخه بهر نه ايستل کېږي او د عراق رهبر چې په کوم ځای کې زېږېدلی، يعنې په عوجه

کې، په هماغه ځای کې به د شپې ناوخته يعنې د سهار په دوه نيمو بجو خاورته سپارل کېږي.

ولسمشر او د ده د قانوني مسئوليتونو سپارل

د هغو اوزاو او خبرو پر خلاف چې داسې ادعا کېدله چې ولسمشر شهيد د ظالمې وژنې د پرېکړې له صادرېدو وروسته يا د وژلو پر پرېکړه له تصديق وروسته په ګوند او دولت کې ښاغلي عزت ابراهيم ته د خپلو دستوري مسئوليتونو د سپارلو امر وکړ، دا خبره ناسمه ده، ځکه ولسمشر ته معلومه وه چې دا له واقعيت سره په ټکر کې ده او د عراق له دستور او د ګوند د داخلي نظام پر خلاف ده. عراقي دستور له اضافي پرېکړې کولو پرته په هغه حالت کې چې د ولسمشر د واک چلولو پر وړاندې خنډ (بند، مرګ، شهادت يا بل خنډ) وي، نو د شورا د رياست، د وسله‌والو ځواکونو عمومي مشري او د دولت د رياست واګې يې د انقلاب د مشرۍ د شورا د رئيس نائب، د وسله‌والو ځواکونو د عمومي مشر او د دولت د رياست نائب ته ورکولې او د نائب په واسطه د ولسمشر د واکونو له لوبولو وروسته به په ارامه فضا کې نوې ټاکنې کېدلې څو همدغه نائب رئيس کړي او که يې بدل کړي.

په داسې پېښو کې د ګوند داخلي نظام هم همداسې و.

له دستوري قواعدو او د ګوند د داخلي نظام له متنونو سره سم د انقلاب د قيادت د شورا د رئيس نائب او د وسله‌والو ځواکونو د عمومي مشر نائب ښاغلي عزت ابراهيم په ولسمشر پورې ځانګړې واګې په غاړه واخيستې، ځکه ولسمشر (صدام حسين) په داسې حالت کې و چې دی يې له دستوري واګو څخه په بشپړ ډول منع کړی و او د ۲۰۰۳,۱۲,۱۳ له نېټې يعنې له نيول کېدو وروسته د دې لپاره چې د ګوند يا دولت په قيادت کې تشه نه وي، واګې د ښاغلي عزت ابراهيم په غاړه شوې. ولسمشر هم په لومړۍ ليدنه کې د ۲۰۰۴ ز کال په پای کې د همدې خبرې پخلی وکړ او وې ويل چې واکونه يې په اتومات ډول ښاغلي نائب ته لېږدول شوي. بيا يې د ۲۰۰۵ ز کال په پيل کې په دوهمه ليدنه کې، په دې وينا پخلی

وکړ: "ابو احمد" ته ووایه، چې خپل طبیعي ځای اشغال کړي او پرېږدي چې څه تشه را منځته شي".

پر هغه د زر رحمتونه وي... پر کومو لومړیتوبونو چې یې باور درلود، ژوند یې پرې کاوه... او پر هماغو لومړیتوبونو... شهید شو.

استاد صلاح المختار وایي: "که موضوعي انسان هغه یوازینۍ ننداره (اعدام) ولیده، نو داسې پوښتنه به ورته را ولاړه شي چې تېښته ترې نه شي کولای، هغه دا ده: ایا دغه د اتلولۍ له هغو افسانو څخه په لوړه او حیرانوونکې کچه زړور انسان، چې مونږ په تاریخ کې لوستې دي، په بشپړې بیدارۍ سره چانې وهل یې رد کړي، خپله هماغه کس دی چې غربي صهیوني او ایراني توکمپاله کینه کښو رسنیو هغو کسانو ته د ده انځور په منفي او نفرت را ولاړوونکې بڼه وکیښ چې دی یې نه پېژانده؟ په دې پوښتنې پسې به بله هم وي: ایا له پاک سپېځلي او د اخلاقو او منطق په ټولو مقیاسونو سره له لوی انسان څخه پرته بل څوک کولای شي چې په خپلو وژلو خبر وي او د وژلو په وخت کې بیا هم موسکی شي؟ په دې پسې بیا لکه د ریاضي په ډول متوالي او نه ختمېدونکې پوښتنې را ولاړېږي: دغه ژوندۍ او معاصره افسانه د کومو لومړیتوبونو په طبیعت روزل شوې ده، چې داسې څوک یې ترې جوړ کړی چې د ابدي سعادت نړۍ ته په موسکا له مرګ سره مخامخ کېږي؟د صدام نفس له څه جوړ شوی و چې په اتلولۍ، کبریاء او ملي والي کې یې ځان لوړې کچې ته ورساوه؟ دغه یکي یوه سړي په خپل وخت کې داسې څه کړي وو چې د شر د مثلث (امریکا، اسرائیل او ایران) په لاس په ناوړه ډول د اعدام مستحق شو او د اعدامېدو په خوشالۍ کې یې نڅا وکړه".

د فرانسوي عراقي ملګرتیا د جمعیت عمومي سکرتر جیل مونیې وایي: "صدام به د داسې رئیس اغېزه پرېږدي چې د مخکنیو دوو سیندونو ترمنځ د هېواد د ویاړ را ګرځولو هڅه یې کوله او له بغداد څخه به د عربي نړۍ مناره جوړه کړي. په جګړه کې ومړ، خو په دې کې شک نشته چې نشتوالی به یې پیغام نشت نه کړي".

شپږ ویشتم څپرکی

وصیت - تاریخي سند

تاسې ته بلنه درکوم، د هغو معنویاتو ساتنه وکړی چې داسې وګړي درنه جوړ کړي چې کلک ایمان ولري، په تمدن کې ځلېدونکې قندیلونه شئ او چې ځمکه مو د پیغمبرانو د پلار ابراهیم او نورو انبیاوو زانګو پاتې شي، هغه معنویات وساتئ چې له تاسې څخه یې داسې وګړي جوړ کړي چې د هېواد او ملت لپاره په باوري او رسمي توګه د قربانۍ د لویو صفتونو روحیې لري.

(صدام حسین په زندان کې)

ولسمشر شهید صدام حسین په خپل قلم خپل عراقي ولس، عربي امت او د مجاهدو وسلهوالو عراقي ځواکونو زامنو ته وصیت لیکلی.

د وصیت په تاریخي سند کې د جهادي ایماني ملي جګړې ټول هغه معنویات شامل دي چې عراقیان پکې بوخت وو او لا تر اوسه یې جنډه د استعماري، صهیوني او د عراق پانګو ته د طمع ګرو ولسیزو ځواکونو په مخ کې اوچتوي. هغه معنویات چې ولسمشر شهید یې د لوی او اساسي اړخ د قیادت شرف درلود.

او لاندې د دغه تاریخي سند متن دی:

بسم الله الرحمن الرحیم

قل لی یصیبنا الا ما کتب الله لنا هو مولنا و علی الله فلیتوکل المؤمنون" [التوبة: 51].

ژباړه: دوی ته ووایه: "مونږ ته هېڅکله څه (ضرر یا ښېګڼه) نه رسېږي. مګر هغه چې الله راته لیکلي دي، هماغه الله زمونږ مولا دی او مؤمنان باید پر هماغه توکل وکړي".

اې لویه عراقي ولسه...

اې زمونږ په مجاهدو وسلهوالو ځواکونو کې اتلانو...

اې باعزته عراقي مېرمنو...

اې زمونږ د وياړلي امت زامنو...

اې په اتلوال مقاومت کې مؤمنو زړورو!

لکه څرنگه چې مې پېژنې په مخکنيو ورځو کې همداسې وم، الله سبحانه و تعالى وغوښتل چې يو ځل بيا د جهاد او مبارزې په ډگر کې د مخکيني انقلاب له رنگ او روح څخه په ډېر ټينگ او کلک محنت کې واوسم. اې دوستانو، دغه سخت حالت چې مونږ ټول پکې يو او لوی عراق پرې اخته شوی، يو نوی درس او نوې بلا ده څو خلک په خپلو هڅو سره وپېژندل شي، هغه به يې د الله او وگړو په مخ کې ادرس وي... په کوم حالت کې چې مونږ يو الله به د هېڅ چا هڅې او فعاليتونه ضايع نه کړي، د خپل ولس په زامنو چې بې ارزښتو وگړو له بهرنيانو څخه ځواک غوښتی، دا يو حقارت دی. زمونږ په هېواد کې چې څه روان دي د هغو په پايله کې يوازې صحيح پاتې کېدای شي، "کوم چې هغه بې گټې له منځه ځي او کوم شی چې د انسانانو لپاره گټور دی هغه په ځمکه کې تم کېږي" الله ج فرمايلي دي.

اې لويه ملته... اې زمونږ په امت او په انسانيت کې وگړو... ستاسې ډېری د دغې وينا څښتن په صداقت، پاکوالي، پاک لاس او پر ولس په پاملرنې، حکمت، عدالت او د چارو په تداوی کې په قاطعيت پېژني، پر دې يې پېژني چې د وگړو او دولت په مالونو پام کوي او هر څه يې په عقل او وجدان کې دي، او پېژني يې چې زړه يې درد کوي او تر هغه نا ارامه وي چې له غريب څخه يې بار نه وي پورته کړی او د اړو کسانو اړتيا ته يې لبيک نه وي ويلی، زړه يې ټول ملت او امت ته پراخ دی او چې مؤمن او امانت ساتونکی اوسي... د خپل ولس د زامنو ترمنځ يوازې د رښتينو هڅو او ملي وړتيا پر اساس توپير کوي. دا دی نن زه ستاسې په استازيتوب او ستاسې د سترگو، د امت د سترگو او د حق د څښتنانو انصاف لرونکو د سترگو په خاطر وايم: اې عراقيانو... اې

زمونږ ولس او اهله او زمونږ په امت کې د هر باعزته او با عزتې اهله... خپل وروړ او مشر مو داسې پېژندلی لکه کورنۍ چې يې پېژندلی، د ظالمانو تکبر او غرور ته يې کله هم سر نه دی ټيټ کړی او د هغو کسانو توره او بيرغ پاتې شوی چې له اخلاص سره مينه کوي او له ظالمانو سره دښمني کوي. ايا تاسې نه غوښتل چې د وروړ، زوی او مشر دريځ مو همداسې وي...؟! بلکل تاسې غوښتل... د صدام دريځونه بايد همداسې وي، الله د نه کړي که دريځونه يې همداسې نه وای، نو ځان به يې نه وای منلی. هر چا چې ستاسې مشري په غاړه واخيستله او څوک چې په امت کې ننبه وي دريځونه يې بايد همداسې وي...

دا دی زه مې خپل ځان فدا کوم، که الله غوښتي وي، نو چېرته چې يې امر وي له صديقينو او شهداوو سره د زما روح پورته کړي او که يې له خپل نظر سره سم پرېکړه وځنډوله، نو الله مهربان او ښښونکی دی، هغه مونږ پيدا کړي يو او مونږ هغه ته ور گرځېدونکي يو. نو ښه صبر ترې غواړو او پر ظالم قوم برلاسي او مرسته ترې غواړو.

اې ورونو... اې لوی ملته... تاسې ته بلنه درکوم، د هغو معنوياتو ساتنه وکړی چې داسې وگړي يې در څخه جوړ کړي چې کلک ايمان ولری، په تمدن کې ځلېدونکي قنديلونه شئ او چې ځمکه مو د پيغمبرانو د پلار ابراهيم او نورو انبيااوو زانگو پاتې شي، هغه معنويات وساتئ چې له تاسې څخه يې داسې وگړي جوړ کړي چې د هېواد او ملت لپاره په باوري او رسمي توگه د قربانۍ د لويو صفتونو روحيې ولرئ، بلکې له پيليزې کرښې راپدېخوا يې خپل ټول ژوند او د کورنۍ او د وړو او لويانو ژوند، امت او لوی وفادار ملت ته وربښلی دی، په همدې لاره روان دی او کله هم کمزوری شوی نه دی... له ټولو هغو سختيو سره چې له انقلابه وړاندې او وروسته پر مونږ او عراق تېرې شوې، د الله نه وه خوښه چې صدام ومري، که دا ځل يې غوښتي وي، نو دغه

نفس ده پیدا کړی دی... هغه پیدا کړی او تر اوسه یې ساتلی دی... کله چې په دې لاره کې له صدام حسین څخه د واړه عمر لرونکي په ډاډه او خوښ نفس ولاړل، نو په همدې لاره کې مؤمن نفس په شهادت ویاړي. که یې د شهادت اراده کړې وه، نو مونږ یې مخکې او وروسته ستاینه کوو او شکر یې ادا کوو... او د ده باري (الله) سبحانه و تعالی د عظمت په سیوري او پالنه کې له ده څخه ښه صبر غواړو او پر ظالم قوم برلاسی او مرسته ترې غواړو.... دا باید په یاد ولرئ چې الله تاسې ته ځانګړي حالات اسانه کړي څو تاسې پکې داسې نمونې و اوسئ چې لاره مو له مینې، عفوې، د یو د بل په زغملو او په خپل منځ کې له ورورولۍ ډکه وي... دغه حالات یې پر تاسې د دروندوالي لپاره نه دي را وستي، بلکې غوښتي یې دي چې نفسونه پرې راښه کړي او ځینې ستاسې د لیکو له منځه او څوک چې کینه کښې فارسیان وو هغوی د کسری د میراث خورو بادارانو په فعل سره د شیطان ځای ناستي شول. د خپل ولس ځینو بچیانو چې پیروي وکړه د هغو په زړونو یا په ګاونډیانو کې یې وسوسې واچولې یا یې کینه کښو صهیوني تمه خورو ته اسانه کړه چې استازی یې د امریکا په سپینه ماڼۍ کې داسې وخوځېږي څو د سپینې ماڼۍ څښتنان برید وکړي او داسې حسد او کینې را وپاروي چې هېڅ انسانیت او ایمان پکې نه وي...

د ایمان، مینې او سولې پر اساس مو ودانۍ جوړه کړه او په نږدې ماضي کې په همدې اساس تاسې د هېواد تر بیرغ لاندې په عزت او امن کې اوسېدی، په ځانګړي ډول د ۱۹۶۸ ز کال له انقلاب وروسته... ګران وروڼه که د جګړې په خندق کې وو او که په ماڼۍ کې... ستاسې د هېواد یرغلګرو او فارسیانو دښمنانو وپتېیله چې ستاسې د یووالي صفتونه د دوی او له تاسې څخه د غلامۍ غوښتو ترمنځ پرده جوړه شوې ده، نو ستاسې ترمنځ یې ناوړه پخوانی مړوي تک وهل، ځینو هغو کسانو ورسره ومنله چې تذکره یې عراقي وه او

زړونه یې هوایي وو او کینه کښو په ایران کې په کینه ور ډک کړي وو. دوی ګمان کوي چې له تاسې ګټه پورته کړي او د ولس له نورو اصیلو سره مو بېل کړي، چې په دې کار سره همت کمزوری کېږي او د دې پر ځای چې د هېواد بچیان اصلي دښمنانو ته په غوسه شي یو پر بل مو په غوسه کوي، یوازې اصلي دښمنانو ته غوسه کېدل همتونه یوه لوري ته بیایي، که څه هم چې بیرغونه رنګارنګ او د الله اکبر تر بیرغ لاندې وي.

اې وروڼو، اې مجاهدینو او مبارزینو، اوس مو همدې ته را بولم، کینه مه کوئ، ځکه کینه خپل څښتن ته د انصاف او عدالت فرصت نه ورکوي، بصیرت او لید ړندوي، د فکر کړکۍ بندوي، چې په همدې سره خپل څښتن له فکر کولو او غوره او سمې ټاکنې څخه لرې کوي...

همداراز اې وروڼو او خویندو اې زما او د عراق بچیانو تاسې را بولم... او اې مجاهدو ملګرو دې ته مو رابولم چې د هغو دولتونو ولسونه بد مه ګڼئ چې پر مونږ یې تېری کړی، د ولسونو او پرېکړو کوونکو تر منځ توپیر وکړئ، یوازې د هغوی کار بد وبولی، بلکې د کوم انسان عمل چې د جګړې وړ وي، هغه لکه یو انسان بد مه بولی... د شریرو کسانو شر بد وګڼئ... او څوک چې روغه او جوړه کوي، که هغه د عراق د نه وي او که بهر، بښنه ورته وکړی او د چلند نوی مخ ورته پرانیزئ، ځکه الله عفوه کوونکی دی او عفوه کوونکي خوښوي، د حالت له غوښتنې سره سم قاطعیت لازم دی، خو د دې لپاره چې له ملت او امت څخه ومنل شي، باید د قانون پر اساس وي، عادل او منصف وي او د کینو او د نا مشروع غوښتنو پر اساس نه وي... اې وروڼو پوه شی چې د تېري کوونکو دولتونو په ولسونو کې داسې وګړي شته چې د یرغلګرو په وړاندې ستاسې له مبارزې سره مرسته کوي، ځینې یې له زندانیانو او صدام حسین څخه د دفاع لپاره رضاکاره مدافع وکالت کوي، ځینو نورو د یرغلګرو رسوایي وکړه، او ان ځینې چې له مونږ څخه بېلېدل او دنده به یې پای ته

رسېده نو ژړل به يې... همدې ته مو را بولم، يو امين ملت، له ځان، امت او انسانيت سره مينه کوونکی... له ځان او نورو سره رښتينی.

اې عزتمن وفاداره ملته: تاسې او ځان په هغه مهربانه رب سپارم چې امانت نه ضايع کوي او د رښتيني او امانت ساتونکي مؤمن گمان نه ناکاموي...

الله اکبر... الله اکبر... زمونږ امت د ژوندی وي... په امن او سلامتيا کې د انسانيت ژوندی وي... الله اکبر... زمونږ لوی مجاهد ولس د ژوندی وي... عراق د ژوندی وي... عراق د ژوندی وي... فلسطين، جهاد او مجاهدين د ژوندي وي... الله اکبر... شرمېدونکي د وشرمېږي.

صدام حسين /ولسمشر

او د مجاهدو وسله‌والو ځواکونو عمومي قومندان

۲۰۰۶،۱۱،۴ ز

اووه ويشتم څپرکی

د دفاع کمېټه... حق خبره

صدام حسين به د سلگونو کلونو لپاره په يوه سمبول واوړي،
څکه ده د خپل ولس له قضيې او د ده په وجدان کې د اوسېدونکي امت له قضيې څخه دفاع کړې ده، چې دا عادلې قضيې دي...
نو په هغې توگه په اول او اخر کې د الله ستاينه کوو،
چې په سمندر کې يې د يوه څاڅکي ځای هم نه دی لړزولی.

(صدام حسين، د وژلو پر پرېکړې له تصديق وروسته)

له ولسمشر صدام حسين او د هغه له ملگرو څخه د دفاع د کمېټې له بنسټ اېښودلو څخه مونږ د نړۍ د بېلو ناحيو له هغو وگړو سره په اړيکه کې وو چې د عراق او د قانوني قيادت سلامتيا ته يې پاملرنه کوله. په دوی کې قانون پوهان، قاضيان، سياسي شنونکي، شاعران او عادي وگړي وو. د دوی نظرونه مونږ ته را رسېدل او گټور به مو پکې غوره کول. په څينو دفاع گانو کې لويو قانون پوهانو هم گډون وکړ. مونږ به خبرې اترې، وصيتونه او لارښوونې اخيستې، که هغه منفي وې او که مثبتې. دغو خبرو اترو په ځانگړي ډول هغه چې له ما سره به کېدلې، څښتنانو به يې غوښتل چې ولسمشر صدام حسين عربي او اروپايي مشرانو او واتيکان ته تشريحي پيغامونه واستوي او حقيقتونه پکې څرگند کړي، لکه پر عراق تېری، د عراق ورانی او د عراق له نا معلومه راتلونکي څخه وېره. مونږ به ولسمشر ته څينې دغه کتنې لېږلې، هغه هم غوښتل چې په ټولو معلوماتو خبر شي.

يوه ملگري ته مې دنده ورکړه چې دغه کتنې په ۲۰۰۶،۱۲،۲۶ نېټه ولسمشر ته ولېږدوي، له ولسمشر څخه وپوښتي چې که غواړي کتبي پيغام واتيکان ته واستوي او روان حالات پکې روښانه کړي، ملگري ته مې دنده ورکړه چې ولسمشر خبر کړي چې واتيکان ته د خبرو رسولو لپاره مونږ چمتو يو. کېدای

شي دغه او نور پیغامونه په عراق کې په امریکایي سیاست کې د بدلون په پار د اروپایانو د مداخلې په بیره کې ونده واخلي. دا به په هغو پیغامونو پسې وي چې ولسمشر مخکې امریکایي ولس او عراقي ولس ته ورکړي وو. خو داسې برېښي چې د ولسمشر نظر بل څه وو، ویلي یې وو: "ملګرو ته به څه ووایم... زه مې له خپل رب پرته بل چا ته نارې نه ور وهم (بل څوک نه رابولم)".

ایا ولسمشر به د کمېټې په فعالیت کې مداخله کوله؟

کله چې به مو غوښتل چې د کمېټې په فعالیت پورې اړوند څه تصمیم ونیسو، مونږ به د کمېټې په ځای کې سره راغونډېدو او د تصمیم او د هغه د پلان تدریس به مو کاوه، د پلي کولو لاره به مو یې زده کوله او بیا به مو مثبت او منفي ټکي په ګوته کول. موضوع به مو له ولسمشر سره شریکوله، نو کله چې به نظرونه مخالف وو، یوه موافقه حللاره به یې را وړاندې کوله. مونږ چې به هر ګام پورته کاوه، دی به مو خبراوه او د ده کتنو او لارښوونو ته به مو غوږ نیوه، یوه ورځ مو هم نه دي ترې لیدلي چې پر مونږ یې خپله رایه تپلې وي، زمونږ نظرونو ته به یې درناوی درلود او زمونږ د هڅو قدر به یې کاوه. ټولو لورو ته به یې وصیت کاوه چې د کمېټې او د کمېټې د رئیس په چارو کې دې مداخله نه کوي.

ولسمشر به ویل: "کله چې په کوم حالت کې ما ته را ګرځي، نو خپله رایه ورته وایم، پرېکړه او تصمیم دوی ته پرېږدم، له یو ځل پرته چې په لازمي صیغه مې خپل نظر ورته ووایه".

یوه ورځ پر ما د ډېرو فشارونو له کبله زه دردېدم او په هغه تالار کې چې له ولسمشر سره به مې لیدل، له ولسمشر سره بندي وم، ولسمشر په پرله‌پسې توګه دوه ځله راته وکتل او وې ویل:

"ابا علاء څه درباندې شوي دي، که څه هم ته هڅه کوې چې له ما یې پټه کړې، خو خپه راته ښکارې. زه وایم الله د په دې دنده کې مرسته درسره وکړي، کېدای شي له سختو شرایطو سره مخ شې. ابا علاء ته باید تل زغم او صبر ولرې او لکه څرنګه چې لومړی وې هماغسې پر الله توکل کړی پاتې شې".

په ځانګړې توګه د ۲۰۰۶ ز کال له مې میاشتې وروسته فشار را باندې داسې حد ته ورسېده چې زغملی مې نه شوای، د لیکو یو په بل کې سره ننوتل په ما باندې تر ټولو سخت حالت و چې ورسره مخامخ وم. په دې کې شکمن وم چې له ولسمشر څخه د یادو لاملونو پر اساس له دغې مبارکې دندې څخه استعفاء وغواړم او که دغې لارې ته دوام ورکړم او څه چې مې له وسه پوره نه وي، هغه وزغمم. خو هغه باور چې دغه لوی رهبر پرې ځانګړی کړی وم، ما ته یې ځواک را وباښه، دا راته کافي وه چې الله او رهبر مې راضي کړي وو.

په وروستیو اونیو کې له لامل پرته د ولسمشر له لیدو څخه منع شوم، یعنې په وروستۍ میاشت کې له درېیو پرله پسې لیدنو څخه. پوښتنه به مې کوله چې امریکایان چا دې ته هڅولي چې د دفاع د کمېټې د رئیس په توګه مې له لیدو څخه منع کوي، لاملونه یې څه دي؟ همداراز د دفاع د کمېټې د رئیس له نائب څارنوال استاد مجید السعدون او د هغه له موکل ښاغلي طه یاسین رمضان سره هم همداسې وشول. خو تاریخ به دا هرومرو څرګنده کړي چې په پټه څه شوي وو او بشپړ حقیقت به ښکاره کړي.

د حق او عدالت لښکر

دلته باید له ولسمشر شهید صدام حسین او له ټولو بندي عراقیانو څخه د دفاع د کمېټې د ورونو یا هغو کسانو په اړه حق خبره وکړم چې د دفاع په ډله کې یې د دفاع له کمېټې سره کار وکړ. مخلص پوځیان وو او په ټوله مانا اتلان وو. لکه د شاتو د مچیو د ډلې په توګه کار یې وکړ، پوره هڅې یې وکړې، ژوند یې د دغې قضیې په چوپړ کې ایښی و او په زړورتیا سره یې کار وکړ، که هغه د کمېټې لومړني عراقي، عرب او بهرني ښستګران وو یا له هغه وروسته ورسره

یو ځای شول، چې زمینه ورته برابره شوه. په ځانګړې ډول ټول عراقي اتلان ملګري له هغو کسانو پرته چې د دفاع په کمېټه کې غړي وو یا یې له کمېټې سره په ډله کې کار وکړ، له ټولو دردونو سره یې کورنۍ پرېښودې، په ځانګړې ډول ماشومان یې له مدرسو څخه دوه یا درې کاله محروم شول، څکه چې د عراق د نه امنیتي ګواښونه او خطرونه ورته متوجه وو او ځینې وتښتول شول، یا له عراقه بهر د زده کړې د سختۍ له امله، یا له یوه دولت څخه بل ته د لېږد له امله او یا هم د مادي حالت له امله چې په ځینو دولتونو کې یې د زده کړې نفقه نه شوای برابرولی.

دلته باید یوه اشاره دې ته هم وشي چې له ولسمشر او ټولو زندانیانو او بندیانو څخه د دفاع د کمېټې د غړو یوې برخې له ولسمشر صدام حسین څخه دفاع وکړه او بلې برخې یې له نورو بندیانو څخه. خو د دفاع ډلې د محکمې د نه له ولسمشر سره ولیدل او دفاع یې ترې وکړه، د دغې ډلې ټول غړي د دفاع د کمېټې غړي نه وو. دریمه کمېټه "د بهرنیو پېښو کمېټه" وه، چې دغه استادان ور پورې تړلي وو: رمزي کلارک، احمد بن بیلا، دکتور مهاتیر محمد او رولان دوما. د دغې کمېټې دنده په محکمه کې د عدالت د پلي کولو څارنه وه او ځینو ملګرو وکیلانو یې په بنسټ ایښودو کې ستر رول درلود، چې په هغوی کې استاد زیاد خصاونه، پروفیسور کیرتیس ډوبلیر او دکتور نجیب النعیمي او ورسره پاتې غړي دي. دغې کمېټې وکولای شول چې د محکمې ټولې سرغړونې او تر پښو لاندې کول رسوا کړي، پر نړیوالو شخصیتونو، سازمانونو او کمېټو سربېره یې د نړۍ رهبران هم مخاطب کړل او د اسناد یا دفاع له کمېټې سره یې په فعالیت کې مرسته وکړه...

دلته باید د هغو اتلو شهیدانو یادونه وکړم چې خپلې پاکې وینې او ځانونه یې تر عراق ځار کړل، په مخ کې یې د دفاع د کمېټې د رئیس نائب شهید خمیس العبیدي (په ۲۰۰۶ ز کال کې شهید شو)، شهید سعدون الجنابي او شهید عادل

الزبیدي (په ۲۰۰۵ ز کال کې شهید شو) دي او داسې نور چې په یادولو یې لېست اوږدېږي. دغو اتلو شهیدانو خپلې کورنۍ بې سر پناه او بې پالنې پرېښودې. همداراز د دفاع د کمېټې د عراقي غړو هڅې هم باید وستایو، د محکمې د نه یې په بشپړ کلکوالي دفاع وکړه، د امریکا، د هغې د پیروانو او لاسپوڅو د ظالم پاچا په مخ کې یې حق خبره وکړه، استادان د کمېټې نائب او ویاند دکتور مجید السعدون، بدر عواد البندر چې کله به یې له شهید پلار او کله به یې له شهید ولسمشر څخه دفاع کوله او ثامر الخزاعي یې مخکښان وو. همداراز د عراق د ټولو ځارنوالانو قدر او درناوی کوم چې د امنیتي ګواښونو له امله یې نومونه نه شو اخیستی، که هغه د کمېټې غړي وو یا د اسناد غړي. همداراز د سلګونو عراقي وکیلانو سړیو او مېرمنو، په ځانګړې ډول د انبار اتلان د یادولو وړ دي چې د کمېټې اصلي بنسټګران دي، نومونه یې د امنیتي ګواښونو له کبله پټ دي. د دفاع د ډلې له غړي استاد ودود فوزي شمس الدین څخه مننه کوم چې له کمېټې سره یې د جنګیالي په روحیه کار وکړ، همداراز دکتور علي بیاتي. همداراز دکتور محمد العبیدي ته مې د سلام وي، چې زمونږ په تاریخي دنده کې یې د مقالو او څېړنو مرسته را سره وکړه، چا چې زمونږ پر دغې جګړې یوه کلمه هم لیکلې وي مننه ترې کوو. د ازاد غږ اخیستونکي عراق له منبره د هغه له جګ غږه، د عراق د سنګر له منبره (بصرې) او له ټولو ویاړمنو لیکوالانو او مبارزینو څخه مننه کوو. همداراز د بندیانو د کورنیو لپاره زمونږ تر څنګ له ګمارل شویو وکیلانو څخه مننه کوو. نو دغو ملګرو ته زما، د عراق د ولس، امت او د بندیانو او شهیدانو د کورنیو له لوري بشپړه مینه او قدرداني ده.

زما عراقیو، عربو او بهرنیو ملګرو به د کمېټې په دفتر کې د شپې تر ناوخته کار کاوه څو د دفاع سمې لوحې برابرې کړي. ځینو نورو ملګرو به په دې لاره کې څوارلس، ان کله نا کله له شلو ساعتونو زیات سفر کاوه. د دندې په ادا کولو

کې به د ځینو ټینګار نور هم زیاتېده، په کلونو کلونو به يې د حق مرسته کوله لکه څارنوال رمزي کلارک.

د کمېټې ځينې غړي داسې وو چې له مونږ سره د يوځای کېدلو لپاره به يې خپل کار او مرافعې پرېښودلې، زمونږ تجربې او زړورتيا به يې را زياتوله، لکه مشهور نړيوال وکيل دکتور نجيب النعيمي، همداراز د څارنوالۍ استادې بشرى خليل دريځونه، هغه څارنواله چې هسې ماذي په محکمه کې به وه، نو قاضي رؤوف به اعصاب له لاسه ورکول. همدارنګه د څارنوال استاد سعد الاعظمي او د دکتور قيس العلواني رول هم ډېر ځانګړی و. د نړيوال قانون استادانو دکتور غسان الجندي له اردن څخه او دکتور حسن عمر له مصر څخه همداسې رول درلود. دغه دريځونه وو چې سره له دې چې مونږ تر پښو لاندې کېدو، خو دوی را پورته کولو.

په دغې سپېڅلې دنده کې د اردن اصيل ولس هم لوی رول درلود. استاد محمد نجيب الرشدان يې مخکښ و چې يو لوی قانون پوه و او د کمېټې يو بنسټګر و. د کمېټې د همغږۍ کوونکي په توګه وټاکل شو، يو عربي ملتپاله اصيل او زړور و، خو د ټاکلو لاملونو له کبله د ولسمشر د کورنۍ له لوري ګوښه شو. له ده وروسته دغه سخته دنده د اردن د يوه اصلي ټبر بچي استاد زياد خصاونه په غاړه واخيسته، د استاد رشدان کار يې په بشپړې امانتولۍ، اخلاص او بيدارۍ سره ادا کړ او د ده په وخت کې دواړه کمېټې سره يوځای شوې. د استاد پر کمېټې او پر استاد خصاونه فشارونه هومره زيات شول چې استاد يې مجبور کړ چې ولسمشر او د هغه کورنۍ ته ليکلی پيغام واستوي او د خپل غړيتوب درول ترې وغواړي، خو پراخ رسنيز فعاليت يې وکړ او د دغې درنې دندې په لاره کې يې ډېرې وزغملې. همداراز د کمېټې د بنسټګرو استادانو يادونه کوو: لوی صالح العرموطي او اتل وکيلان زياد الجنداوي، حاتم شاهين، عصام الغزاوي، عمر ابو الراغب او صالح المغربي او له دوی

سره غړي لکه دکتور محمد ابوجباره، حاتم الغويري، سميح خريس او ډېر شمېر اردني وکيلان. د استاد امين الديب پوښتنو او مداخلو د نيواک له لوري ګمارل شوی وکيل ودراوه، دی د مصر لومړنی رضاکار وکيل و. ولسمشر يې هم حيران کړ او د ده له لارې يې د مصر د ولس نوره قدرداني هم وکړه. همداراز استاد محمد جنيدي، دواړو د وکيلانو په ټولنه کې ښه رول درلود. د عربي تونس د زامنو رول هم نه هېروو، احمد صديق او دکتور فوزي بن مراد. د ليبيا په اړه، دکتور عايشې قذافي د کمېټې او د اسناد په تأسيس کې لوی رول درلود، ولسمشر يې هم په کارونو خوښ شو، پر دې سربېره د دې ملګري ليبايي بنسټګر غړي وکيلان، استاد محمد العلاقي، استاد صالح البرغشي، ور پسې د کمېټې غړی دکتور عبد الله حبيب. همداراز د سوډان قانون پوهانو هم ښه رول درلود چې په مخ کې يې د کمېټې يو بنسټګر استاد تيسير مدثر او د سوډاني وکيلانو مشر استاد فتحي خليل وو. له مغرب څخه هم استاد خالد السفياني و. له بحرين څخه د کمېټې يو بنسټګر استاد عيسى بورشيد و. اصيل يمنيان: چې محمد حزام، عبد الله نعمان او نورو ملګرو يې مخکښي کوله. له متحده عربي اماراتو څخه دکتور ابراهيم الملا و، له سعودي څخه استاده ريم او د دې ټول اتل ملګري وو، که د ډېرو نورو د نومونو يادونه وکړو نو بيا به سخته تمامه شي. له لبنان څخه د کمېټې د يوه بنسټګر دکتور عدنان الضناوي يادونه کوو. له فرانسې څخه د استاد ايمانويل لوډو او د هغه ملګری استاد ماثيو، استاد أندري چاميه او د فرانسې د بهرنيو چارو پخواني وزير رولان ډوما وو، نوموړی هغه کس و چې په ټوله زړورتيا يې د ولسمشر ځای ته په هرې هغې الوتکې، موټر يا په بله وسيله کې تګ رد کړ چې امريکايي بيرغ به پرې لګېدلی و... ولسمشر به يې د دغه دريځ قدرداني کوله او ويل به يې: "د دغه ستر رول درناوی کوم، داسې يې ګڼم لکه دلته چې راغلی وي او له ما څخه يې دفاع کړې وي، ده او فرانسې ته د زمونږ او د ټولو

عربي ولسونو ټوله قدرداني او مینه وي". له هسپانیې څخه استاد خافییر سافدرا و. له جاپان څخه هم څو تنه وکیلان وو. د هغو ویاړمنو وکیلانو مېرمنو رول هم نه هېروو چې د دفاع په کمېټه کې یې خپل ورونه هڅول او څینو ټینګار کاوه چې په مستقیم ډول ګډون وکړي، خو شروط مونږ ته معلوم وو. د امنیتي لاملونو له کبله یې د نومونو یادونه نه کوو، څکه په عراق کې د ننه اوسي. د استاد عبد الحق العاني، له لندن څخه د عربي حق غږ استاد صباح المختار او دکتور محمد الشیخلي رول یادوو، سره له دې چې ډېر د اور په منځ کې و، خو عراقیان یې د حق په اواز حیران کړي وو.

د عربي وکیلانو لوی رول هم نه هېروو چې له ولسمشر صدام حسین او له عراق څخه په دفاع کې یې کمی ونه کړ. لومړنی سازمان و چې په څرګند ډول یې پر محکمې او په عراق کې د پېښو د نه اعتراف اعلان وکړ، په مخ کې یې استاد سامح عاشور، عبد العظیم المغربي او د دوی نور ملګري وو، ښه باعزته او کلک دریځونه یې درلودل. همداراز د عربي وکیلانو له اتحادیو څخه مننه کوو چې په مخ کې یې د زړورو اردنیانو وکیلانو اتحادیه وه. دا هم نه هېروو چې له ولسمشر څخه د دفاع لپاره د ډېرو هغو وکیلانو وکالتونه د محکمې له لوري د دوی په مخ کې د اېښودل شویو خنډونو له امله ونه منل شول.

باید را څخه هېره نه شي چې له مالیزیایي وکیلانو څخه مننه کوو، چې په سر کې یې دکتور مهاتیر محمد، د مالیزیا د وکیلانو مشر دکتور زکریا خلیل او دکتور مثایوس وو. همداراز له ښاغلي احمد بن بیلا، ښاغلي نیلسن منډېلا، ښاغلي جورج ګالوي او له ټولو هغو شخصیتونو څخه مننه کوو چې له مونږ سره ودرېدل.

دغه ټول وکیلان د زړورتیا سمبولونه او د حق او عدل د ملاتړ نمونې وې. له هغو څخه ښېنه غواړو چې پر دوی د وېرې یا د ډېر شمېر له امله مې نومونه نه دي یاد کړي. مونږ ټول پر دې باوري یو چې د عراق ولس، د عراق با عزته

وګړي او له ټولو قطارونو سره عربي امت به د دفاع د کمېټې رول هېر نه کړي، نوموړې کمېټې د مظلومانو له حق څخه د دفاع په ودانۍ کې لومړنۍ خښته کېښوده، دا په داسې وخت کې چې بل لوري عراقي دستور له منځه ووړ او د پردي یرغلګر تر جنګي پوښښ لاندې یې زنګ وهلې محکمه جوړوله.

عربي هېوادوال به په دغې کمېټه ویاړي. څکه له صدام حسین څخه دفاع، د امت له سمبول څخه دفاع ده، صدام حسین هغه څوک و چې له ملت سره کړې ژمنې یې ماتې نه کړې او د ژوند تر وروستۍ شېبې د خپل ملت او امت لومړیتوبونو ته وفادار پاتې شو.

د رښتیزو، دیني، سیاسي او نورو شخصیتونو ستر رول هم نه هېروو چې په تاریخ کې به تلپاتې وي، زمونږ معنوي ملاتړ یې وکړ، همداراز د هغو کسانو رول چې په سختۍ کې د عراق له ولس، عراقي اتلوال مقاومت او له ولسمشر شهید صدام حسین سره ودرېدل.

له ټولو هغو کسانو څخه هم مننه کوم چې له مونږ، د بندیانو له کورنیو، له عراقي کورنیو او د ولسمشر له کورنۍ سره ودرېدل. له ټولو هغو عربي هېوادونو څخه مننه چې له مونږ او عراق سره ودرېدل. همداراز له اردني هاشمي مملکت څخه مننه چې د دفاع کمېټې ته یې غېږ پرانیسته، پر څمکه یې د دفاع د کمېټې شتون تر ډېرو فشارونو لاندې راووړ او له عراق، د عراق له ولس او له ولسمشر سره وفادار، د ولس له زامنو او له عزتمنو قبیلو څخه یې مننه کوو. همداراز زه او ملګري مې د نیواک او د هغه د حکومت په قفسونو کې اتلو ثابتو، صابرو بندیانو ته ځانګړې او خالصه سلامي کوو.

له دغه سخت سفر وروسته باید آخرنۍ خبره وکړو او وایو:

د عراق او د ولسمشر صدام حسین د دښمنانو له لوري د ځورونو له بېلابېلو هڅو سره مخامخ شوو او له ځورونکو څخه مو سخت دردونه وګالل، خو د عراق او ولسمشر شهید صدام حسین لپاره مو وګالل، هیله لرو چې امانت به

مو ادا کړي وي. هغه کوو چې د هماغو ورځو تېرونه هېر کړو او تر هغه وخته لاړې ته دوام ورکړو چې ټول بندیان او د تمدنونو هېواد، د عربو ککرۍ او پلازمېنه او د تمدن لوی مرکز ازاد شي.

په پای کې وایو چې دغه یادښتونه او هغه چې د ولسمشر شهید په خط لیکل شوي دي، یوازې هغه څه دي چې د شهید صدام حسین په لاس او ژبه حقیقتونه وړاندې کوي.

د ولسمشر له یادښتونو پرته چې دغه کتاب یې هم یوه برخه ده، د شهید د ژوند، بند او شهادت په اړه چې کومې له خانه جوړې شوې کیسې دلته او هلته خپرې شوې، ټولې هغه ناکامې هڅې دي چې هدف یې یا ناوړه سوداګري او یا په یوه لاره نه په یوه لاره د انځور بدنامول دي.

د دغو کیسو د خپرولو مفهوم یوازې ګمراهي ده چې دا د نیواک د پاتې کېدو او له جرمونو څخه یې د دفاع لپاره د جګړې یوه نه بېلېدونکې برخه ده. مونږ په دوو خندقونو کې یو، دغسې هڅې له مقابل خندق څخه لیکل شوې دي. خو زمونږ دغه هڅې بیا د شهید له خندق څخه دي، چې یوازینی توپیر یې همدا دی او دغه توپیر په یوازې توګه هر څه دي.

دا طبیعي ده چې دغه یادښتونه د ولسمشر ټول ویلي یادښتونه یا لیکلي یادښتونه نه را نغاړي. ځینې داسې قضیې وې چې د امانت لپاره یې پټوالی لازمي و.

ځینې داسې قضیې وې چې له مقاومت او د مبارزې له جنګیالیو سره یې تړاو درلود، چې لا تر اوسه د ولسمشر صدام حسین ملګري هلته وینه ورکوي، نو مجبور شوو چې مراعات یې کړو. له دغه فعالیت څخه زمونږ هدف د خالص او مجرد حقیقت وړاندې کول دي او دا چې د عراق د ازادۍ لپاره جګړه وه او لا روانه ده، نو و مو غوښتل چې دغه کتاب هم د شهید له خندقه یوه خوځېدلې برخه وي.

په دغو یادښتونو پسې به نور هم وي، داسې ډېر څه لا شته چې باید بربنډ شي او د تاریخ د مهمو ثبت شویو برخو په څېر ثبت شي.

فکر مې هم نه کاوه چې شهید به مې د دغو یادښتونو د لیکلو لپاره غوره کوي او نه مې انګېرلې وه چې دغه عزت به دومره ظالم او سخت زړی وي. شهید په خپله پایله ښه پوه و او له ایمانه په ډک زړه ورته په انتظار و. له عراق څخه یې په خپل ژوند سره دفاع وکړه، ډېر ملګري یې پر دې خبر دي او لا تر اوسه یې یادوي، چې شهید څو ځله خپل ژوند په دې لاره کې د تلې په پله کې کېښود. دوی پر دې هم خبر دي چې که څه هم مرګ ورته په انتظار و، خو شهید به هم په هر قدم کې ننګاوه. پر الله یې باور درلود او پر دې پوهېده چې مرګ حق دی او په پای کې به مري.

که څه هم چې تقدیرونو د ده په له لاسه ورکولو پر مونږ ظلم وکړ خو شهید هم له دې څخه د ښه مرګ په انتظار نه و. دی خپله همدغه مرګ ته ورغی. دوی زیان وکړ او مونږ ګټه. دوی جګړه وبایله او مونږ اتل وګاټه. دوی دسیسه وبایلله او مونږ مقاومت وګاټه. دوی د "ډیموکراسۍ" په اړه دروغ او باطلې خبرې وبایللې او مونږ له حق څخه دفاع وګټله. په پای کې به همدا نیواک هم بایلي او مونږ به ازادي ګټو، دا به ور ښیو چې عدالت او مساوات څنګه وي، د حق ارزښتونه، نه لکه د دوی د نفاق ارزښتونه څنګه وي. دا به ور وښیو چې بېرته به څنګه را ګرځو چې عراق ودان کړو لکه له مغولي یرغل څخه تر نن ورځې چې ۱۲ ځله مخکې مو ودان کړ.

دا په تاریخ کې یو څپرکی دی. بل څپرکی به راځي او نن ورځ به یې ټول هغه کسان جوړوي چې د عراق ازادي، سیادت او خپلواکي یې په زړونو کې لکه سکروټه غوندې بللې او ځان ترې ځاروي.

Download From: www.aghalibrary.com

لکه هر څه چې یرغلګر ناوړه ګڼلي، تقدیر دلته هم ناوړه وښـودل. دلته مو لکه د بې غیرتو، وحشیانو او غلو غوندې بربنډ کړل، شـهید خپل ځان لکه د اتل په څېر څرګند کړ. هر څه لکه د لمر په څېر ښکاره وو او شول.
ټولې نړۍ ولیدل چې صـدام حسـین څوک دی او ټولې نړۍ ولیدل چې چا وواژه. ټولې نړۍ ولیدل چې شـهید او ملګري یې د ازادۍ لپاره پر کومه ځمکه ولاړ وو او ټولې نړۍ ولیدل چې جلادان له کومې ډرامې څخه راځي.
لکه د صـدام حسـین وژنه چې به تلپاتې او ابدي یادښـت وي، همداراز د مرګ چوکۍ ته پورته کېدل به یې هم ابدي ننګونه وي او د بې ګناوو پر ضد د نیواک او د ورځنیو جرمونو شرمندګي به د تل لپاره په دوی پورې وي.
صدام شهید شو خو مړ شوی نه دی. دوی ژوند کوي خو لکه ژوند چې یې نه وي کړی. همدا یوازینی توپیر دی او له هر څه سره برابر دی.

پای

Download From: www.aghalibrary.com